1996 - يىل
ئىيۇل
6
شەنبە

شىنجاڭ گېزىتى

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۈتاش
نومۇرى: CN 65 — 0002 / Z
(ۋەكالەت نومۇرى: 1 — 57)

新疆日报
（维 文）

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى (بۇ سان ئالتە بەت)

جياڭ زېمىن، لى پېڭ تېلېگramma ئەۋەتىپ، يېلتسىننىڭ روسىيىنىڭ زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقىنى تەبرىكلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 4 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن بۈگۈن روسىيە زۇڭتۇڭى يېلتسىنغا تېلېگramma ئەۋەتىپ، ئۇنىڭ روسىيىنىڭ زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقىنى تەبرىكلىدى. تەبرىك تېلېگراممىسىنىڭ تولۇق تېكىستى تۆۋەندىكىچە:

موسكۋا، روسىيە فېدېراتسىيىسىنىڭ زۇڭتۇڭى ب. ن. يېلتسىن جانابلىرىغا:

جانابلىرىنىڭ روسىيە فېدېراتسىيىسىنىڭ زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن ئەڭ سەمىمىي تەبرىكىمنى قوبۇل قىلىشىڭىزنى سورايمەن.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان جۇڭگو بىلەن روسىيىنىڭ مۇناسىۋىتى گۈللەپ ياشنىدى، راۋاجلاندى. جانابىڭىز جۇڭگو - روسىيە مۇناسىۋىتىنىڭ ساغلام راۋاجلىنىشىنى بىۋاستە، كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردىڭىز، بىز ئورتاق كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان جۇڭگو - روسىيە خەلقلىرىنىڭ ئەنئەنىۋى دوستلۇقى ۋە ئىككى دۆلەتنىڭ 21 - ئەسىرگە يۈزلەنگەن ستراتېگىيىلىك ھەمكارلىق - ھەمراھلىق مۇناسىۋىتىنىڭ تېخىمۇ چوڭقۇر، ئۇزاققىچە راۋاجلاندۇرۇلىدىغانلىقىغا ئىشىنىمىز. ئىككى دۆلەت ۋە ئىككى دۆلەت خەلقلىرىنىڭ ئورتاق تىرىشچانلىقى ئارقىسىدا جۇڭگو بىلەن روسىيە «ئەۋلادمۇ ئەۋلاد ئىناق، دوست ئۆتۈش، ئۆزئارا ھۆرمەت قىلىش، ئىشىنىش، باراۋەرلىكتە ئۆزئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش ئاساسىدا ھەمكارلىشىش، ئورتاق راۋاجلىنىش، گۈللەپ ياشناش»نى چوقۇم ئىشقا ئاشۇرالايدۇ. دۆلىتىڭىزنىڭ گۈللەپ ياشنىشى ۋە خەلقىڭىزنىڭ بەختلىك بولۇشىغا تىلەكداشمەن.

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ رەئىسى جياڭ زېمىن
1996 - يىل 7 - ئاينىڭ 4 - كۈنى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 4 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگو گوۋۇيۈەنىنىڭ زۇڭلىسى لى پېڭ بۈگۈن روسىيە زۇڭتۇڭى يېلتسىنغا تېلېگramma ئەۋەتىپ، ئۇنىڭ روسىيىنىڭ زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقىنى تەبرىكلىدى. تەبرىك تېلېگراممىسىنىڭ تولۇق تېكىستى تۆۋەندىكىچە:

موسكۋا، روسىيە فېدېراتسىيىسىنىڭ زۇڭتۇڭى ب. ن. يېلتسىن جانابلىرىغا:

سىزنىڭ روسىيە فېدېراتسىيىسىنىڭ زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقىڭىز مۇناسىۋىتى بىلەن سىزنى ئەڭ قىزغىن تەبرىكلەيمەن.

جۇڭگو بىلەن روسىيە 1991 - يىلىنىڭ ئاخىرىدا دۆلەت مۇناسىۋىتى ئورناتقاندىن بۇيان، ئىككى دۆلەت ھۆكۈمەتلىرى ۋە خەلقلىرىنىڭ ھەرقايسى ساھەدىكى ئالاقىسى ۋە ھەمكارلىقى ئۈزلۈكسىز كېڭىيىپ ۋە چوڭقۇرلىشىپ، كىشىنى مەمنۇن قىلىدىغان نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى. جۇڭگو بىلەن روسىيىنىڭ باراۋەر بولۇش، بىر - بىرىگە ئىشىنىش، 21 - ئەسىرگە يۈزلىنىش ئاساسىدىكى ستراتېگىيىلىك ھەمكارلىق - ھەمراھلىق مۇناسىۋىتىنىڭ چوڭقۇر ۋە ئۇزاققىچە راۋاجلاندۇرۇلىدىغانلىقىغا ئىشىنىمىز. سىزنىڭ بۇ ئالىي خىزمەت ئورنىدا ئۈزلۈكسىز يېڭى نەتىجىگە ئېرىشىشىڭىزگە تىلەكداشمەن.

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى گوۋۇيۈەنىنىڭ زۇڭلىسى لى پېڭ
1996 - يىل 7 - ئاينىڭ 4 - كۈنى، بېيجىڭ

ئىيۇلدا ۋاقتىدا ياغقان «شىپالىق يامغۇر»

- ۋاڭ لېچۈەن ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنىڭ شىنجاڭ قەغەز تاختا زاۋۇتىنى تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلغانلىقى توغرىسىدا

ئۆز مۇخبىرىمىز ليۇ فېڭ، «شىنجاڭ ئىقتىساد گېزىتى» مۇخبىرى يۈي بىن

ۋاڭ لېچۈەن يېتەكچىلىكىدىكى ئاپتونوم رايونلۇق دۆلەت كارخانىلىرىنى تەكشۈرۈش، تەتقىق قىلىش گۇرۇپپىسى 7 - ئاينىڭ 3 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن شىنجاڭ قەغەز تاختا زاۋۇتىدىكى تەكشۈرۈش ۋە تەتقىق قىلىش ئىشىنى تاماملاپ زاۋۇتتىن قايتىشىدا مىنبۇستا ئاپتونوم رايونلۇق ئىقتىساد - سودا كومىتېتى، مالىيە نازارىتى، سودا - سانائەت بانكىسىنىڭ رەھبەرلىرى بىلەن جىددىي يىغىن ئېچىپ، قەغەز تاختا زاۋۇتىنىڭ 2 - قارارلىق تېخنىكا ئۆزگەرتىشكە كېرەكلىك مەبلەغ مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلدى. جىددىي يىغىن ئون مىنۇت داۋاملاشتى. سودا - سانائەت بانكىسىنىڭ باش مەسئۇل ئىقتىسادچىسى چيۇ بوچۇ بۇ زاۋۇتقا 3 مىليون يۈەن قەرز بېرىدىغانلىقىنى، مالىيە نازارىتىنىڭ مۇئاۋىن نازىرى يۈۋېنپۇ 3 مىليون يۈەن ھەل قىلىپ بېرەلەيدىغانلىقىنى ئېيتتى. ۋاڭ لېچۈەن «يوشۇرۇن كۈچى بار، ئۈمىدلىك كارخانىلارغا مەدەت بېرىپ، ئۇلارنى روناق تېپىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىشىمىز كېرەك» دېدى. شۇ چاغدا سىم - سىم يامغۇر يېغىشقا باشلىغانىدى، سانجى خۇيزۇ ئاپتونوم ئوبلاستلىق پارتكومىنىڭ شۇجىسى خۇ جيايەن تەسىرلەنگەن ھالدا «بۇ ۋاقتىدا ياغقان شىپالىق يامغۇر بولدى!» دېۋىدى، مىنبۇستىكىلەر كۈلۈشۈپ كەتتى.

ئەمدى كەينى باشتىن باشلايلى، 7 - ئاينىڭ 3 - كۈنى ئەتىگەندە، ۋاڭ لېچۈەن تەكشۈرۈپ، تەتقىق قىلىش گۇرۇپپىسىدىكىلەرنى باشلاپ مىچۈەن ناھىيىسىگە جايلاشقان شىنجاڭ قەغەز تاختا زاۋۇتىغا كەلدى. ۋاڭ لېچۈەن بۇ زاۋۇتنىڭ قەغەز ساندۇق ئىشلەش سېخىدا قەغەز ساندۇق تاختىلارنى سىلاپ تۇرۇپ، زاۋۇت باشلىقى گوزىياڭدىن: « سۈپىتى قانداقراق؟» دەپ سورىۋىدى، گوزىياڭ «بولتۇر ۋە ئالدىنقى يىلى ئىشلەپ چىقارغان A دەرىجىلىك قەغەز ساندۇق تاختىسى، نۇر قەغىزى بېيجىڭ خەلقئارالىق ۋە مەملىكەتلىك قەغەز ۋە قەغەز بۇيۇم يەرمەنكىسىدە ئالتۇن مۇكاپاتقا ۋە كۈمۈش مۇكاپاتقا ئېرىشتى. «بولتۇر كارخانىمىز جۇڭگو ئوراش - قاچىلاش جەمئىيىتى تەرىپىدىن مەملىكەت بويىچە مۇنەۋۋەر ئوراش - قاچىلاش كارخانىسى بولۇپ باھالاندى» دەپ جاۋاب بەردى.

ۋاڭ لېچۈەن خۇشال بولۇپ: «ناھايىتى ياخشى بولۇپتۇ، شىنجاڭدىن يەنە بىر «سۇمۇرغ» چىقىپتۇ. سىلەرنىڭ ھازىرقى ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىڭلار قانداق؟» دەپ سورىۋىدى، گوزىياڭ: ھېسابلاپ

ئۆزىمىز تېزدىن ئىگىلىمىسەك، باشقىلار ئىگىلەپ كېتىدۇ» دېدى.

گوزىياڭ ۋاڭ لېچۈەنگە چۈشەندۈرۈپ مۇنداق دېدى: زاۋۇتىمىزنىڭ 2 - قارارلىق تېخنىكا ئۆزگەرتىش تۈرى دۆلەتنىڭ نۇقتىلىق قۇرۇلۇش تۈرىگە كىرگۈزۈلدى. بۇنىڭغا 30 مىليون 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ كېتىدۇ، بۇ قۇرۇلۇش پۈتكەندىن كېيىن سۈپەتلىك قەغەز ساندۇق تاختىسى ئىشلەش كۆلىمى 7000 توننا ئېشىپ، زاۋۇتىمىزنىڭ قەغەز تاختا مىقدارى 30 مىڭ تونىنغا يېتىدۇ. زاۋۇتىمىزنىڭ يىللىق سېتىش كىرىمى 45 مىليون يۈەن، پايدىسى 5 مىليون 940 مىڭ يۈەن ئاشىدۇ، بۇ قۇرۇلۇشنى بۇ يىل 10 - ئايدا سىناق تەرىقىسىدە ئىشقا كىرىشتۈرمەكچى ئىدۇق ، ئەمما يەنە 6 مىليون يۈەن مەبلەغ كەملەۋاتىدۇ...

ۋاڭ لېچۈەن بۇنى ئاڭلىغاندىن كېيىن: دېمەكچى بولغىنىڭىزنى چۈشەندىم، بۇ 6 مىليون يۈەننى ھەل قىلىش يولىنى تېپىپ بېرەيلى» دېدى.

ۋاڭ لېچۈەن سېختىن چىقىپ ماڭغاچ ،يېنىدا كېتىۋاتقان ئاپتونوم رايونلۇق ئىقتىساد - سودا كومىتېتىنىڭ مۇدىرى سۇڭ رۇخۇغا: «سۇڭ رۇخۇ، بىر نەچچە كۈندىن بۇيان ئون نەچچە كارخانىغا باردۇق، بۇ كارخانىلارنىڭ ھەممىسى ئۆزىمىزنىڭغۇ؟ ئۇلارنىڭ بېشىنى بىز سىلىمىساق كىم سىلايدۇ؟ مەيلى كۈچى زور كارخانا بولسۇن ياكى قىيىنچىلىقى بار كارخانا بولسۇن، ئۇنىڭ داڭلىق مەھسۇلاتى ،تەرەققىيات يوشۇرۇن كۈچى بولسىلا ئۇنى يۆلىشىمىز كېرەك» دېدى.

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بۇ يىل ئالىي مەكتەپلەرگە قوبۇل قىلىنىدىغان ئوقۇغۇچىلاردىن ئىمتىھان ئېلىش ئىستىلى ۋە ئىنتىزامى بويىچە تېلېفون يىغىنى ئاچتى

يىغىنغا قېيۇم باھاۋۇدۇن، ۋاڭ خۇەيپۇ قاتناشتى ۋە مۇھىم سۆز قىلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز مېھرىئاي ياقۇپ خەۋەر قىلىدۇ: باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئىنتىزامنى چىڭىتىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ 1996 - يىللىق ئالىي مەكتەپلەرگە قوبۇل قىلىنىدىغان ئوقۇغۇچىلاردىن ئىمتىھان ئېلىش خىزمىتىنىڭ ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى

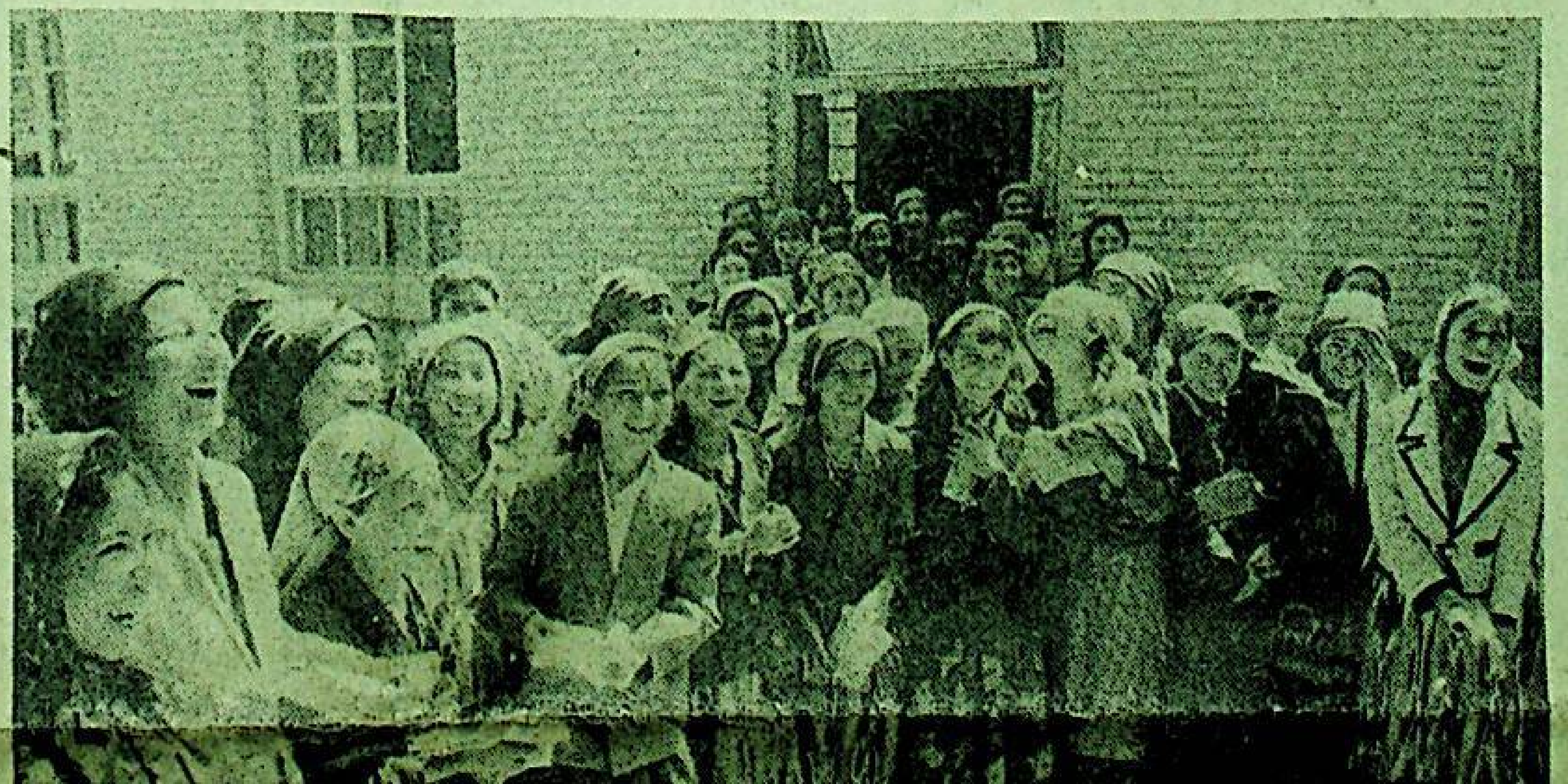

ۋە ئىنتىزامى بويىچە تېلېفون يىغىنى ئاچتى.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى قېيۇم باھاۋۇدۇن تېلېفون يىغىنىدا سۆز قىلىپ مۇنۇلارنى جىددىي تەكىتلىدى: ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورۇنلىرى ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىمتىھانى خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، يوچۇقلارنى ئېتىپ، دۆلەت دەرىجىلىك ئىمتىھاننىڭ ئابرويىغا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىشى كېرەك. ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش خىزمىتى ناھايىتى نازۇك ئىجتىمائىي مەسىلە. شۇڭا بىر تەرەپتىن، تۈزۈم قۇرۇلۇشنى، ئىمتىھان ئىشلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىشىمىز

مەمۇرىي تەپتىش تارماقلىرى فۇنكسىيىلىك رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، ھەر دەرىجىلىك ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىشلىرىنى باشقۇرۇش ئاپپاراتلىرىنىڭ خىزمەتلىرىنى تەشەببۇسكارلىق بىلەن قوللاپ ۋە ئۇلارغا ماسلىشىپ ،ئىمتىھانغا نازارەتچىلىك قىلىش ۋە ئىنتىزامغا خىلاپ ئەھۋاللارنى بىر تەرەپ قىلىش سالمىقىنى ئاشۇرۇشى، ئىمتىھان بەرگەن ئوقۇغۇچىلارنىڭ سالاھىيىتىنى تەكشۈرۈش ۋە ئىمتىھانغا نازارەت قىلىشقا بىۋاسىتە قاتنىشىشى لازىم. بولۇپمۇ ئاما ئىنكاس قىلغان ۋە پاش قىلغان ئىنتىزامغا خىلاپلىق قىلىش مەسىلىلىرىنى تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئەستايىدىل تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش، قىلچە يۈز-

ۋاڭ لېچۈەن خوشال بولۇپ: «ناھايىتى ياخشى بولۇپتۇ، شىنجاڭدىن يەنە بىر «سومۇرغ» چىقىپتۇ. سىلەرنىڭ ھازىرقى ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىڭلار قانداق؟» دەپ سورىۋىدى، گوزيياڭ: ھېسابلاپ كۆرۈشىمىزچە، ھازىر شىنجاڭنىڭ قەغەز ساندۇقتا بولغان يىللىق ئېھتىياجى 120 مىليون كۋادرات مېترغا يېتىدۇ، ھەربىر كۋادرات مېتر ئۈچۈن 1.24 كىلوگرام قەغەز تاختا كېتىدۇ، دەپ ھېسابلىغاندا، شىنجاڭنىڭ يىللىق قەغەز تاختا ئېھتىياجى 148 مىڭ تونناغا يېتىدۇ. ۋەھالەنكى، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھازىرقى يىللىق قەغەز تاختا ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى ئاران 60 مىڭ توننا بولۇپ، بازار ئېھتىياجىنىڭ 40 پىرسەنتىنىلا ئىگىلەيدۇ. زاۋۇتىمىزدا ئىشلەپ چىقىرىلغان سۈپەتلىك قەغەز ساندۇق تاختىسى ئاپتونوم رايون بازارلىرى ئېھتىياجىنىڭ تەخمىنەن تۆت پىرسەنتىنىلا ئىگىلەيدۇ» دەپ جاۋاب بەردى.

ۋاڭ لېچۈەن ئۇلارغا: «ئىشلەپچىقىرىش كۆلىمىنى دەرھال كېڭەيتىڭلار، تېخنىكا ئۆزگەرتىڭلار، ئاپتونوم رايونىمىز بازارلىرىنى

خوتەن ۋىلايىتىدە ھاۋا ئارمىيىسى ۋە جۇڭگو باللار پاراۋانلىق فوندى جەمئىيىتى ئىئانە قىلغان پۇلدىن پايدىلىنىپ «كۆك ئاسمان باھارى پىلانى قىزلار سىنىپى» قۇرۇلدى. ئىككى يىلدا ئوقۇشتىن قالغان 300 نەچچە قىز ئوقۇغۇچى مەكتەپ قوينىغا قايتتى.

سۈرەتتە: خوتەن ناھىيىسىنىڭ خانئېرىق يېزىسىدىكى «كۆك ئاسمان باھارى پىلانى قىزلار سىنىپى» دىكى ئوقۇغۇچىلار دەرستىن سىرتقى پائالىيەتتە.

ئۆز مۇخبىرىمىز لى پېيفېڭ فوتوسى

19 تېلېۋىزىيە تىياتىرى مۇنەۋۋەر تېلېۋىزىيە تەرجىمە تىياتىرى مۇكاپاتى - «كۆۋرۈك» مۇكاپاتىغا ئېرىشتى

مۇكاپاتلاش يىغىنىغا قېيۇم باھاۋۇدۇن، مجىت ناسىر، سامىك قاتارلىقلار قاتناشتى

ئۆز مۇخبىرىمىز مۇھەممەتئىمىن ئوبۇل خەۋەر قىلىدۇ: مۇشۇ ئاينىڭ 3 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئېچىلغان شىنجاڭ بويىچە 2 - نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر تىلىغا تەرجىمە قىلىنغان مۇنەۋۋەر تېلېۋىزىيە تىياتىرلىرىنى مۇكاپاتلاش يىغىنىدا شىنجاڭ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى تېلېۋىزىيە تىياتىرى تەرجىمە مەركىزى تەرجىمە قىلغان «يىراق يېزىغا مۇھەببەت» قاتارلىق 19 تېلېۋىزىيە تەرجىمە تىياتىرى ئۈچ دەرىجە بويىچە مۇنەۋۋەر تېلېۋىزىيە تەرجىمە تىياتىرى مۇكاپاتى - «كۆۋرۈك» مۇكاپاتىغا ئېرىشتى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ 2 - نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر تىلىغا تەرجىمە قىلىنغان تېلېۋىزىيە تىياتىرىنى باھالاش، مۇكاپاتلاش پائالىيىتىنى ئاپتونوم رايونلۇق مىللەت، دىن ئىشلىرى كومىتېتى، رادىئو - تېلېۋىزىيە نازارىتى، مەدەنىيەت نازارىتى ۋە ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەر بىرلەشمىسى بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرغان، ئاپتونوم رايونلۇق رادىئو - تېلېۋىزىيە ئىلمىي جەمئىيىتى بىلەن تېلېۋىزىيە سەنئەتچىلىرى جەمئىيىتى بۇ پائالىيەتكە ھەمكارلاشقان. بۇ قېتىم ئۇيغۇر ۋە قازاق تىلى بويىچە «كۆۋرۈك» مۇكاپاتىغا ئېرىشكەن 19 مۇنەۋۋەر تېلېۋىزىيە تەرجىمە تىياتىرى ئاپتونوم رايونىمىزدا 1994 - يىلى 1 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1995 - يىلى 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگىچە تەرجىمە قىلىنغان 1723 تېلېۋىزىيە تىياتىرى ئىچىدىن تاللانغان.

مۇكاپاتلاش يىغىنىغا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى قېيۇم باھاۋۇدۇن، ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى مجىت ناسىر، ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەشنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى سامىك قاتارلىقلار قاتناشتى. قېيۇم باھاۋۇدۇن سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى:

تېلېۋىزىيە تىياتىرلىرىنى تەرجىمە قىلىپ ئىشلەش ئاپپاراتلىرىنى تولۇقلاپ، تېلېۋىزىيە تىياتىرى تەرجىمە قوشۇنى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، شىنجاڭ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى تېلېۋىزىيە تىياتىرى تەرجىمە مەركىزىنى ئاساسىي گەۋدە قىلغان شىنجاڭنىڭ تېلېۋىزىيە تىياتىرىنى تەرجىمە قىلىش، ئىشلەش تورىنى شەكىللەندۈرۈپ، 9 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىنىڭ ئوتتۇرىلىرىغا بارغاندا، ئۇيغۇرچە، قازاقچىغا تەرجىمە قىلىنغان فىلىملەرنىڭ مىقدارىنى 1995 - يىلدىكىدىن بىر ھەسسە ئاشۇرۇپ، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئۆز تىلىدا يېڭى پروگراممىلارنى كۆرۈش تەلىپىنى تېرىشىپ قاندۇرۇش لازىم.

خوتەن ۋىلايىتى پوچتا پۇل ئامانىتىدە 80 مىليون يۈەنلىك ئۆتكەلنى بۆسۈپ ئۆتتى

«پوچتا - تېلېگراف لوڭقىسى»

ئۆز مۇخبىرىمىز ئوبۇلقاسىم تۇرسۇن خەۋەر قىلىدۇ: خوتەن ۋىلايەتلىك پوچتا - تېلېگراف ئىدارىسى پوچتا پۇل ئامانىتى كەسپىنى يولغا قويغان بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، تىجارەت ۋاقتىنى ئۇزارتىپ، ئامانەت تۈرلىرىنى كۆپەيتىپ، مۇلازىمەت سۈپىتىنى ياخشىلاپ ئاممىغا قولايلىق يارىتىپ بەرگەنلىكتىن، پۇل ئامانەت قويغۇچىلار كۆپىيىپ، بۇ يىل 5 - ئايدا 30 مىڭ 563 كىشىگە يەتتى. 1986 - يىلدىن بۇ يىل 5 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە توپلانغان ئامانەت پۇلنىڭ قالدۇقى 83 مىليون 753 مىڭ 482 يۈەنگە يېتىپ، 1991 - يىلدىكىدىن 4.61 ھەسسە ئېشىپ، شىنجاڭ بويىچە 2 - ئورۇنغا ئۆتتى. بۇ يىل يۇقىرىدىن بۇ ۋىلايەتكە 30 مىليون يۈەن پوچتا پۇل ئامانەت توپلاش ۋەزىپىسى بېرىلگەندى. ئۇلار 1 - ئايدىن 5 - ئايغىچە ھەر خىل تەدبىرلەرنى قوللىنىپ، 15 مىليون 280 مىڭ يۈەن ئامانەت جەلپ قىلىپ، بەش ئايدىلا يىللىق پىلاننىڭ 51 پىرسەنتىنى ئورۇنداپ بولدى.

خوتەن ۋىلايەتلىك پوچتا - تېلېگراف ئىدارىسى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان پوچتا پۇل ئامانىتى كەسپىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى. بىر مۇئاۋىن ئىدارە باشلىقى بۇ خىزمەتنى بىۋاسىتە تۇتتى. ۋىلايەت بويىچە سەككىز ئورۇندا پوچتا پۇل ئامانەت نۇقتىسى تەسىس قىلدى. پوچتا پۇل ئامانىتى ئورۇندىكىلەر كۈنىگە ئوتتۇرا ھېساب بىلەن ئون نەچچە سائەت ئىشلەپ، ھەر يىلى 365 كۈن تىجارەت قىلىشتا چىڭ تۇرۇپ، ئاممىغا قولايلىق يارىتىپ بەردى. خىزمەتتە «ئىناۋەت بىرىنچى، پۇل ئامانىتى بىرىنچى»دىن ئىبارەت مۇلازىمەت قائىدىسىدا چىڭ تۇرۇپ، مۇلازىمەت سۈپىتىنى ياخشىلاپ، ئاممىنى پۇل ئامانەت قويۇشقا جەلپ قىلدى.

1992 - يىلى 1 - ئايدىن باشلاپ تېلېفون ئارقىلىق ئالدىن خەۋەرلىشىپ پۇل ئامانەت قويۇش، ئېلىش كەسپىنى يولغا قويۇپ، جەمئىيەتتىكى ھەر ساھەنىڭ قارشى ئېلىشىغا ئېرىشتى. 1994 - يىلدىن باشلاپ پوچتا پۇل ئامانىتى كەسپىدە كومپيۇتېر ئارقىلىق بىر تەرەپ قىلىشنى ئىشقا ئاشۇرۇپ ئىش سۈرئىتىنى تېزلەتتى. ۋىلايەت بويىچە كومپيۇتېر ئارقىلىق پۇل قويۇش، ئېلىشنى ئەمەلگە ئاشۇردى. نەتىجىدە تۈرلۈك پۇل ئامانەت زور ھەجىمدە ئاشتى. بۇ يىل 5 - ئايغىچە پوچتا پۇل ئامانىتىنىڭ قالدۇقى 83 مىليون 700 مىڭ يۈەندىن ئېشىپ، 1991 - يىلدىكىدىن 65 مىليون يۈەن كۆپەيدى. ئامانەت پۇلنىڭ ئومۇمىي يىغىندىسى 83 مىليون 753 مىڭ 482 يۈەنگە يەتتى. بۇ يىل بەش ئايدىلا يىللىق پىلاننىڭ يېرىمىدىن كۆپرەكى ئورۇندىلىپ بولدى.

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى 7 - ئاينىڭ 3 - كۈنى چۈشتىن كېيىن ئىمتىھان ئېلىش ئىستىلى بىر تەرەپتىن، تۈزۈم قۇرۇلۇشىنى، ئىمتىھان ئىشلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىشىمىز لازىم. يەنە بىر تەرەپتىن، نازارەت قىلىش سالمىقىنى ئاشۇرۇپ، ماتارىپنى قانۇن بويىچە ئىدارە قىلىشتا چىڭ تۇرۇشىمىز لازىم. ھەر دەرىجىلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش، تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئەستايىدىل تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش، قىلچە يۈز-خاتىر قىلماسلىق كېرەك.

يىغىندا ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى ۋاڭ خۇەيىۋمۇ مۇھىم سۆز قىلدى.

شىخو ناھىيىسىنىڭ يېزا - قىشلاقلارنى ھاللىق سەۋىيىگە يەتكۈزۈش خىزمىتىدە ماھىيەتلىك ئىلگىرىلەش بولدى

ئومىدلىك «ئالتۇن بىلىماغ»

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز ئىسمائىل مۇھەممەت، مەۋلان سابىت، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم خەۋەر قىلىدۇ: شىخو ناھىيىسىنىڭ يېزا ئىگىلىكنى تەرەققىي قىلدۇرۇش ستراتېگىيىسى يېزا - قىشلاقلارنىڭ ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش خىزمىتىدە ماھىيەتلىك ئىلگىرىلەش پەيدا قىلدى. ھازىرغا قەدەر 61 كەنت، 2000 دېھقان ئائىلىسى دەسلەپكى قەدەمدە ھاللىق سەۋىيە ئۆلچىمىگە يەتتى.

بۇ ناھىيە يېقىنقى يىللاردىن بۇيان يېزا ئىگىلىكىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنى ئەۋلادلارغا بەخت يارىتىپ بېرىشتىكى ئەمەلىي ئىش سۈپىتىدە چىڭ تۇتتى. ئۇلار كەسپ قۇرۇلمىسىنى تەڭشەپ، يېزىلاردا كەسپ قۇرۇلمىسىنى ئۈزلۈكسىز ئەلالاشتۇرۇش، زىرائەتلەرنىڭ جايلىشىشىنى تېخىمۇ مۇۋاپىقلاشتۇرۇش ۋەزىيىتىنى شەكىللەندۈردى. ئاشلىق ئىشلەپچىقىرىشنى مۇقىم راۋاجلاندۇرۇش ئاساسىدا كېۋەز، قوغۇن - تاۋۇز، كۆكتات قاتارلىق ئۈنۈمى يۇقىرى ئىقتىسادىي زىرائەتلەرنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇردى، ئوتلاق چارۋىچىلىقى بىلەن يېزا چارۋىچىلىقىنى تەڭ تۇتۇپ، مۇھىم نۇقتىنى يېزا چارۋىچىلىقىغا قارىتىپ، باقمىچىلىقتا ئۈلگە كۆرسەتكۈچى يېزا، كەنتلەر ۋە ئائىلىلەرنى كۆپەيتتى، تاغلاردا ئىككى زامانىۋى فېرما قۇرۇشنى باشلامچى قىلىپ، ئوتلاق ئاساس مۇئەسسەسەلىرى قۇرۇلۇشى سېلىنمىسىنى كۆپەيتتى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، بۇلتۇر 15 نۇقتا قۇرۇپ، 157 ئائىلىلىك چارۋىچىنى يېگىدىن مۇقىم ئولتۇراقلاشتۇردى، سۇ ئاساس مۇئەسسەسەلىرى قۇرۇلۇشىغا 74 مىليون 784 مىڭ 800 يۈەن مەبلەغ سېلىپ، جەنۇبىنىڭ سۈيىنى شىمالغا باشلاش قۇرۇلۇشىنىڭ 3 - قارارلىق قۇرۇلۇشىنى، شەرقنىڭ سۈيىنى غەربكە باشلاش قۇرۇلۇشىنىڭ 2 - قارارلىق قۇرۇلۇشىغا ئوخشاش چوڭ سۇ ئاساس مۇئەسسەسەلىرى قۇرۇلۇشىنى تاماملىدى، 50 مىڭ مو تۆۋەن، ئوتتۇرا ھوسۇللۇق ئېتىزنى ئۆزگەرتتى. يېزا - بازارلار «مول ھوسۇل پىلانى» «ئۇچقۇن پىلانى» مۇسابىقىلىرىنى قانات يايدۇرۇپ، دېھقان ، چارۋىچىلارنى ئەسقاتىدىغان پەن - تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيىلەپ، ئۇلارنىڭ ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلىش، چارۋىچىلىق قىلىش ئېڭىنى ئۆستۈردى. شۇڭا بۇلتۇر يېزا ئىگىلىكىدىن 18 - يىلىمۇ مول ھوسۇل ئېلىندى. دېھقانلارنىڭ ئوتتۇرىچە كىرىمى 2246 يۈەنگە، چارۋىچىلارنىڭ 1399 يۈەنگە يېتىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن % 156.5 ۋە % 67.7 ئاشتى.

قاغىلىق ناھىيىسى كېۋەز مايسىلىرىنىڭ ھازىرقى پەرۋىشىنى چىڭ تۇتۇپ ئىشلىمەكتە

قاغىلىق ناھىيىلىك پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى پاختىچىلىق ئىشلەپچىقىرىشىغا بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىپ، ھازىرقى كېۋەز پەرۋىشىنى ياخشى ئىشلىمەكتە. 6 - ئاينىڭ 8 - كۈنىگىچە ناھىيە بويىچە 250 مىڭ مو كېۋەز ئومۇميۈزلۈك ئىككى قېتىم كولتىۋاتسىيە قىلىندى. كېۋەز مايسىلىرىنىڭ ئۆسۈشىنى تېزلىتىش ئۈچۈن ھەر مو كېۋەز يېرىگە ئون كىلوگرامدىن خىمىيىۋى ئوغۇت بەردى. كېۋەز پىتى چۈشكەن بىر قىسىم يەرلەردىكى پىتنى يوقىتىشى ئۈچۈن، ناھىيىگە قاراشلىق ھەرقايسى ئىدارە، جەمئىيەتتىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئىككى كۈن ئەمگەككە قاتنىشىپ، كېۋەز مايسىلىرىنى ئاپەتتىن قۇتقۇزۇپ قالدى.

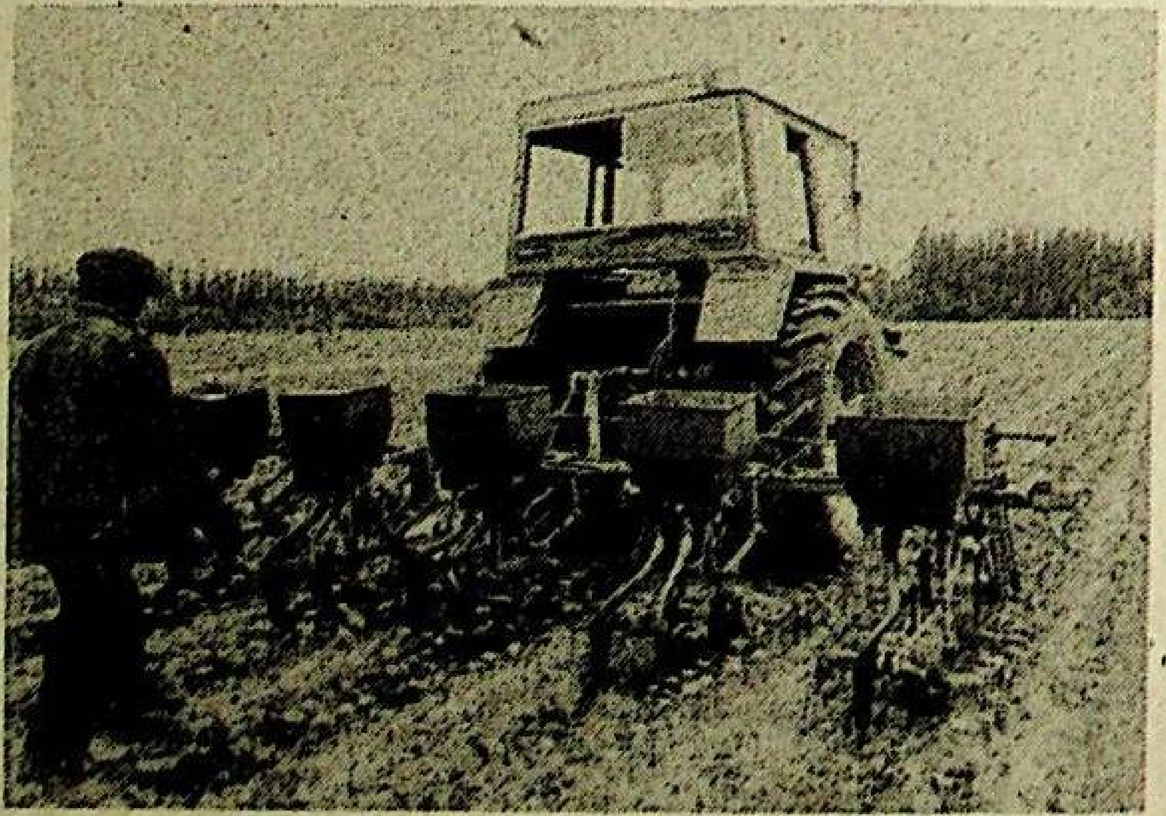

سۈرەتتە: كېۋەزگە ئوغۇت بېرىلمەكتە.

(ئۆز مۇخبىرىمىز ئابدۇللا ئابدۇرېشىت، ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز ئابدۇللا قۇربان خەۋىرى ۋە فوتوسى)

6 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى جىنايى ئىشلار دەۋاسىدا ئاممىغا تايىنىشى، پاكىتنى ئاساس، قانۇننى ئۆلچەم قىلىشى شەرت. قانۇن ھەممە پۇقراغا باپباراۋەر تەتبىقلىنىدۇ، قانۇن ئالدىدا ھەر قانداق ئىمتىيازنىڭ بولۇشىغا يول قويۇلمايدۇ.

7 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى جىنايى ئىشلار دەۋاسىدا ئىش تەقسىماتى بويىچە مەسئۇل بولۇپ، بىر ـ بىرىگە ماسلىشىپ ۋە بىر ـ بىرىنى چەكلەپ، قانۇننىڭ توغرا ۋە ئۈنۈملۈك ئىجرا قىلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلىشى لازىم.

8 ـ ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جىنايى ئىشلار دەۋاسىدا قانۇن بويىچە قانۇن نازارەتچىلىكى يۈرگۈزىدۇ.

9 ـ ماددا ھەر مىللەت پۇقرالىرى ئۆز مىللىتىنىڭ تىل ـ يېزىقى بىلەن دەۋالىشىشقا ھوقۇقلۇق. خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى شۇ جايدا كەڭ قوللىنىلىدىغان تىل ـ يېزىقنى بىلمەيدىغان دەۋا ئىشتىراكچىلىرىغا تەرجىمە قىلدۇرۇپ بېرىشى لازىم.

ئاز سانلىق مىللەتلەر توپلىشىپ ئولتۇراقلاشقان ياكى مىللەتلەر ئارىلاش ئولتۇراقلاشقان جايلاردا شۇ جايدا كەڭ قوللىنىلىدىغان تىل بىلەن سوراق قىلىنىشى، ھۆكۈمنامە، ئېلان ۋە باشقا ھۆججەتلەر شۇ جايدا كەڭ قوللىنىلىدىغان يېزىق بىلەن جاكارلىنىشى كېرەك.

10 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى دېلولارنى سوت قىلىشتا، سوتنى ئىككى دەرىجىلىك سوت بىلەن ئاياغلاشتۇرۇش تۈزۈمىنى يولغا قويىدۇ.

11 ـ ماددا قانۇندا ئايرىم بەلگىلەنگەنلىرىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، خەلق سوت مەھكىمىسى دېلولارنى پۈتۈنلەي ئوچۇق سوت قىلىدۇ. جاۋابكارلار ئاقلىنىشقا ھوقۇقلۇق، خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ جاۋابكارلارنىڭ ئاقلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلىش مەجبۇرىيىتى بار.

12 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى قانۇن بويىچە ھۆكۈم قىلماي تۇرۇپ، ھەر قانداق ئادەمنى جىنايىتى بار دەپ بېكىتىشكە يول قويۇلمايدۇ.

13ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى دېلولارنى سوت قىلىشتا مۇشۇ قانۇنغا ئاساسەن، خەلق زاسىداتېللىرى زاسىداتېللىق قىلىش تۈزۈمىنى يولغا قويىدۇ.

14 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى دەۋا ئىشتىراكچىلىرىنىڭ قانۇن بويىچە بەھرىمەن بولىدىغان دەۋا ھوقۇقىنى كاپالەتلەندۈرۈشى كېرەك.

يېشى 18گە توشمىغان بالىلاردىن جىنايەت ئۆتكۈزگەنلىرىنى سوراق قىلىش ۋە سوت قىلىشتا جىنايەت گۇماندارىغا، جاۋابكارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىگە ھازىر بولۇشنى ئۇقتۇرسا بولىدۇ.

دەۋا ئىشتىراكچىلىرى سوتچى خادىملار، تەپتىش خادىملىرى ۋە تەھقىقلىگۈچى خادىملارنىڭ پۇقرالارنىڭ دەۋا ھوقۇقىغا دەخلى ـ تەرۇز قىلىش ۋە ئۇلارنى جىسمانىي جەھەتتىن خورلاش قىلمىشلىرىنى شىكايەت قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

15 ـ ماددا تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلسە جىنايى جاۋابكارلىق سۈرۈشتۈرۈلمەيدۇ، سۈرۈشتۈرۈلگەنلىرىنىڭ دېلوسى بىكار قىلىنىدۇ ياكى ئەيىبلەنمەيدۇ ياكى سوت قىلىش ئاخىرلاشتۇرۇلىدۇ ۋە ياكى ئۇلار جىنايەتسىز دەپ جاكارلىنىدۇ:

تەنبىھلىنىدۇ.

دىپلوماتىيە ئىمتىيازىدىن ۋە كەچۈرۈم ھوقۇقىدىن بەھرىمەن بولىدىغان چەت ئەللىكلەردىن جىنايەت ئۆتكۈزگەنلىرىنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈش ئىشى دىپلوماتىيە يولى بىلەن ھەل قىلىنىدۇ.

17 ـ ماددا جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى تۈزگەن ياكى قاتناشقان خەلقئارا شەرتنامىلەرگە ياكى ئۆز ـ ئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش پرىنسىپىغا بىنائەن، ئېلىمىزنىڭ ئەدلىيە ئورگانلىرى بىلەن چەت ئەل ئەدلىيە ئورگانلىرى جىنايى ئىشلاردا ئەدلىيە ھەمكارلىقى ئىلتىماسى قىلىشسا بولىدۇ.

ئىككىنچى باب باشقۇرۇش تەۋەلىكى

18 ـ ماددا جىنايى ئىشلار دېلولىرىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى تەھقىقلەيدۇ، قانۇندا ئايرىم بەلگىلەنگەنلىرى بۇنىڭ سىرتىدا.

خىيانەتچىلىك، پارىخورلۇق جىنايىتى، دۆلەت خادىملىرىنىڭ مەسئۇلىيەتسىزلىك جىنايىتى، دۆلەت ئورگىنى خادىملىرىدىن خىزمەت ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ، قانۇنسىز سولىغان، قىيناپ سوراق قىلىپ، قىستاپ ئىقرار قىلدۇرغان، ئۆچ ئېلىپ زىيانكەشلىك قىلغان، قانۇنسىز ئاختۇرغانلىرىنىڭ پۇقرالارنىڭ جىسمانىي ھوقۇقىغا دەخلى ـ تەرۇز قىلىش جىنايىتى، شۇنىڭدەك پۇقرالارنىڭ دېموكراتىيە ھوقۇقىغا دەخلى-تەرۇز قىلىش جىنايىتىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلو ئېچىپ تەھقىقلەيدۇ. دۆلەت ئورگىنى خادىملىرى ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ سادىر قىلغان باشقا چوڭ ـ چوڭ جىنايەت دېلولىرىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى بىۋاستە قوبۇل قىلىشقا توغرا كەلسە، ئۆلكە دەرىجىلىكتىن يۇقىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ قارارى بىلەن خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلو ئېچىپ تەھقىقلىسە بولىدۇ.

بىۋاستە دەۋا قىلىنىغان دېلولارنى خەلق سوت مەھكىمىسى بىۋاستە قوبۇل قىلىدۇ.

19 ـ ماددا بىرىنچى سوت ئادەتتىكى جىنايى ئىشلار دېلولىرى ئاساسىي قاتلام خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولىدۇ، ئەمما مۇشۇ قانۇن بويىچە يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولىدىغانلىرى بۇنىڭ سىرتىدا.

20 ـ ماددا بىرىنچى سوت جىنايى ئىشلار دېلولىرىدىن تۆۋەندىكىلىرى ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولىدۇ:

(1) ئەكسىلئىنقىلابىي دېلولار، دۆلەت خەۋپسىزلىكىگە خەۋپ يەتكۈزىدىغان دېلولار؛

(2) مۇددەتسىز قاماق جازاسى، ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم قىلىنىش ئېھتىمالى بولغان ئادەتتىكى جىنايى ئىشلار دېلولىرى؛

(3) جىنايەت ئۆتكۈزگەن چەت ئەللىكلەرنىڭ جىنايى ئىشلار دېلولىرى.

21 ـ ماددا بىرىنچى سوت جىنايى ئىشلار دېلولىرىدىن ئۆلكە (ئاپتونوم رايون، بىۋاستە قاراشلىق شەھەر) بويىچە چوڭ جىنايى ئىشلار دېلوسى ھېسابلىنىدىغانلىرى يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولىدۇ.

22 ـ ماددا بىرىنچى سوت جىنايى ئىشلار دېلولىرىدىن مەملىكەت

مەھكىمىسىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولسىمۇ بولىدۇ.

25 ـ ماددا تەڭ دەرىجىلىك بىر نەچچە خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدىكى دېلولارنى دەسلەپتە قوبۇل قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى سوت قىلىدۇ. زۆرۈر تېپىلغاندا، ئۇ ئاساسىي جىنايەت سادىر بولغان جايدىكى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ سوت قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىلسە بولىدۇ.

26 ـ ماددا يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى باشقۇرۇش تەۋەلىكى ئېنىق بولمىغان دېلولارنى سوت قىلىشقا تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىنى بېكىتسە بولىدۇ، تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ دېلولارنى باشقا خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ سوت قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشىنى بېكىتسىمۇ بولىدۇ.

27 ـ ماددا مەخسۇس خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ دېلو باشقۇرۇش تەۋەلىكى ئايرىم بەلگىلىنىدۇ.

ئۈچىنچى باب چەتلەپ تۇرۇش

28 ـ ماددا سوتچى خادىملار، تەپتىش خادىملىرى ۋە تەھقىقلىگۈچى خادىملاردىن تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى بولغانلىرى چەتلەپ تۇرۇشى كېرەك، دەۋالاشقۇچىلار شۇنىڭدەك دەۋالاشقۇچىلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرىمۇ ئۇلارنىڭ چەتلەپ تۇرۇشىنى تەلەپ قىلىشقا ھوقۇقلۇق:

(1) شۇ دېلودىكى دەۋالاشقۇچىلار ياكى دەۋالاشقۇچىلارنىڭ يېقىن تۇغقىنى بولسا؛

(2) ئۆزى ياكى يېقىن تۇغقىنىنىڭ شۇ دېلو بىلەن مەنپەئەت مۇناسىۋىتى بولسا؛

(3) شۇ دېلودا گۇۋاھچى، باھالىغۇچى، ئاقلىغۇچى ۋە دەۋا ۋەكالەتچىسى بولغان بولسا؛

(4) شۇ دېلودىكى دەۋالاشقۇچىلار بىلەن باشقا مۇناسىۋىتى بولۇپ، دېلونىڭ ئادىل بىر تەرەپ قىلىنىشىغا تەسىر يەتكۈزۈش ئېھتىمالى بولسا.

29 ـ ماددا سوتچى خادىملار، تەپتىش خادىملىرى ۋە تەھقىقلىگۈچى خادىملارنىڭ دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلار ھاۋالە قىلغان كىشىلەرنىڭ مېھماندارچىلىقىنى ۋە سوۋغىتىنى قوبۇل قىلىشىغا يول قويۇلمايدۇ، دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلار ھاۋالە قىلغان كىشىلەر بىلەن بەلگىلىمىگە خىلاپ ھالدا كۆرۈشۈشىگە يول قويۇلمايدۇ.

سوتچى خادىملار، تەپتىش خادىملىرى ۋە تەھقىقلىگۈچى خادىملاردىن ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلغانلىرى قانۇن بويىچە قانۇنىي جاۋابكارلىققا تارتىلىدۇ. دەۋالاشقۇچىلار ۋە دەۋالاشقۇچىلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسى ئۇلارنىڭ چەتلەپ تۇرۇشىنى تەلەپ قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

30 ـ ماددا سوتچى خادىملار، تەپتىش خادىملىرى ۋە تەھقىقلىگۈچى خادىملارنىڭ چەتلەپ تۇرۇشىنى مەھكىمە باشلىقى، باش تەپتىش، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ مەسئۇلى قارار قىلىدۇ؛ مەھكىمە باشلىقىنىڭ چەتلەپ تۇرۇشىنى شۇ مەھكىمىنىڭ سوت ھەيئىتى قارار قىلىدۇ؛ باش تەپتىشنىڭ ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى مەسئۇلىنىڭ چەتلەپ تۇرۇشىنى شۇ دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەپتىش ھەيئىتى قارار قىلىدۇ.

تەھقىقلىگۈچى خادىملار ئۆزىنىڭ چەتلەپ تۇرۇشى قارار قىلىنىشتىن ئىلگىرى، دېلونى تەھقىقلەشنى توختىتىپ قويسا بولمايدۇ.

چەتلەپ تۇرۇش توغرىسىدىكى ئىلتىماسنى رەت قىلىش قارارىنى بىر قېتىم قايتا قاراپ چىقىشنى دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي

ئاقلىغۇچىلىققا بېكىتىشى لازىم.

35 ـ ماددا ئاقلىغۇچىنىڭ مەسئۇلىيىتى ـ پاكىتقا ۋە قانۇنغا ئاساسەن، جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنىڭ جىنايەتسىز، جىنايىتىنىڭ يېنىك ئىكەنلىكىنى ياكى ئۇنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقىنى يېنىكلىتىشكە، كەچۈرۈم قىلىشقا بولىدىغانلىقىنى ئىسپاتلاپ بېرەلەيدىغان ماتېرىيال ۋە پىكىرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق ـ مەنپەئەتىنى قوغداش.

36 ـ ماددا ئاقلىغۇچى ئادۋوكات خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلونى تەكشۈرۈپ ئەيىبلىگەن كۈندىن باشلاپ، شۇ دېلونىڭ دەۋا ھۆججەتلىرى، تېخنىكىلىق باھالاش ماتېرىياللىرىنى كۆرسە، قىسقىچە كۆچۈرۈۋالسا ۋە تەقلىد قىلىپ باستۇرۇۋالسا بولىدۇ، قاماقتىكى جىنايەت گۇماندارى بىلەن كۆرۈشسە ۋە خەت ـ ئالاقە قىلىشسا بولىدۇ. باشقا ئاقلىغۇچىلارمۇ خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ رۇخسىتى بىلەن يۇقىرىقى ماتېرىياللارنى كۆرسە، قىسقىچە كۆچۈرۈۋالسا، تەقلىد قىلىپ باستۇرۇۋالسا بولىدۇ، قاماقتىكى جىنايەت گۇماندارى بىلەن كۆرۈشسە ۋە خەت ـ ئالاقە قىلىشسىمۇ بولىدۇ.

ئاقلىغۇچى ئادۋوكات خەلق سوت مەھكىمىسى دېلونى قوبۇل قىلغان كۈندىن باشلاپ، شۇ دېلودا ئەيىبلەنگەن جىنايەت پاكىتلىرى ھەققىدىكى ماتېرىياللارنى كۆرسە، قىسقىچە كۆچۈرۈۋالسا ۋە تەقلىد قىلىپ باستۇرۇۋالسا بولىدۇ، قاماقتىكى جاۋابكار بىلەن كۆرۈشسە ۋە خەت ـ ئالاقە قىلىشسا بولىدۇ. باشقا ئاقلىغۇچىلارمۇ خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ رۇخسىتى بىلەن يۇقىرىقى ماتېرىياللارنى كۆرسە، قىسقىچە كۆچۈرۈۋالسا ۋە تەقلىد قىلىپ باستۇرۇۋالسا بولىدۇ، قاماقتىكى جاۋابكار بىلەن كۆرۈشسە ۋە خەت ـ ئالاقە قىلىشسىمۇ بولىدۇ.

37 ـ ماددا ئاقلىغۇچى ئادۋوكات گۇۋاھچى ياكى باشقا مۇناسىۋەتلىك ئورۇن ۋە شەخسلەرنىڭ رازىلىقىنى ئېلىپ، ئۇلاردىن شۇ دېلوغا دائىر ماتېرىياللارنى توپلىسا بولىدۇ، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى، خەلق سوت مەھكىمىسىگە دەلىل ـ ئىسپات توپلاش، ئېلىشنى ئىلتىماس قىلسا ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىگە گۇۋاھچىنى سوتقا قاتنىشىپ گۇۋاھلىق بېرىش ھەققىدە ئۇقتۇرۇش قىلىشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ.

ئاقلىغۇچى ئادۋوكات خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ رۇخسىتىنى ھەمدە زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ياكى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ يېقىن تۇغقانلىرى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى كۆرسەتكەن گۇۋاھچىنىڭ رازىلىقىنى ئېلىپ، ئۇلاردىن شۇ دېلوغا ئالاقىدار ماتېرىياللارنى توپلىسا بولىدۇ.

38 ـ ماددا ئاقلىغۇچى ئادۋوكات ۋە باشقا ئاقلىغۇچىلارنىڭ جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنىڭ دەلىل ـ ئىسپاتلارنى يوشۇرۇشىغا، يوقىتىۋېتىشىگە، ياسىۋېلىشىغا ياكى تىل بىرىكتۈرۈۋېلىشىغا ياردەم بېرىشىگە، گۇۋاھچىغا تەھدىت سېلىپ، ئۇنى ئازدۇرۇپ، گۇۋاھلىق سۆزىنى ئۆزگەرتكۈزۈشكە ياكى يالغان گۇۋاھلىق بەرگۈزۈشكە، شۇنىڭدەك ئەدلىيە ئورگانلىرىنىڭ دەۋا پائالىيىتىگە دەخلى يېتىدىغان باشقا ھەرىكەتلەردە بولۇشىغا يول قويۇلمايدۇ.

ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلغانلار قانۇن بويىچە قانۇن جاۋابكارلىقىغا تارتىلىدۇ.

39 ـ ماددا سوت قىلىش جەريانىدا، جاۋابكار ئاقلىغۇچىنىڭ ئۆزىنى داۋاملىق ئاقلىشىنى رەت قىلسا بولىدۇ، ئۆزىنى ئاقلاشنى باشقا ئاقلىغۇچىلارغا ھاۋالە قىلسىمۇ بولىدۇ.

(ئاخىرى 3 ـ بەتتە)

(بېشى 2 - بەتتە)

40 - ماددا ئەيىبلەنگەن دېلودىكى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسى ياكى يېقىن تۇغقانلىرى، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرى دېلو تەكشۈرۈلۈپ ئەيىبلەشكە يوللانغان كۈندىن باشلاپ، ئۆز دەۋاسىنى دەۋا ۋەكالەتچىسىگە ھاۋالە قىلىشقا ھوقۇقلۇق، بىۋاستە دەۋا قىلىنغان دېلودىكى دەۋا قىلغۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسى، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋالاشقۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسى ئۆز دەۋاسىنى دەۋا ۋەكالەتچىسىگە ھەر قانداق ۋاقىتتا ھاۋالە قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەكشۈرۈپ ئەيىبلەشكە يوللانغان دېلو ماتېرىياللىرىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ ئۈچ كۈنگىچە زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىنىڭ ياكى يېقىن تۇغقانلىرىنىڭ، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋالاشقۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىنىڭ ئۆز دەۋاسىنى دەۋا ۋەكالەتچىسىگە ھاۋالە قىلىشقا ھوقۇقلۇق ئىكەنلىكىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك. خەلق سوت مەھكىمىسى بىۋاستە دەۋا قىلىنغان دېلونى قوبۇل قىلغان كۈندىن باشلاپ ئۈچ كۈنگىچە بىۋاستە دەۋا قىلغۇچىنىڭ ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسى، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋالاشقۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىگە ئۆز دەۋاسىنى دەۋا ۋەكالەتچىسىگە ھاۋالە قىلىشقا ھوقۇقلۇق ئىكەنلىكىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك.

41 - ماددا دەۋا ۋەكالەتچىسى دەۋانى مۇشۇ قانۇننىڭ 32 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمىلەردىن پايدىلىنىپ ھاۋالە قىلىدۇ.

بەشىنچى باب دەلىل - ئىسپات

42 - ماددا دېلونىڭ ھەقىقىي ئەھۋالىنى ئىسپاتلاپ بېرىدىغان پاكىتلارنىڭ ھەممىسى دەلىل - ئىسپات ھېسابلىنىدۇ.

دەلىل - ئىسپات تۆۋەندىكىدەك يەتتە خىل بولىدۇ:

(1) ماددىي ئىسپات، يازما ئىسپات؛

(2) گۇۋاھچىنىڭ گۇۋاھلىق سۆزى؛

(3) زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ بايانى؛

(4) جىنايەت گۇماندارىنىڭ، جاۋابكارنىڭ ئىقرارى ۋە ئاقلىنىشى؛

(5) باھالاش خۇلاسىسى؛

(6) ئېنىقلاش، تەكشۈرۈش خاتىرىسى؛

(7) ئۈن - سىن ماتېرىياللىرى.

يۇقىرىقى دەلىل - ئىسپاتلار تەكشۈرۈلۈپ راست بولۇپ چىققاندىلا، دېلو بېكىتىشنىڭ ئاساسى بولالايدۇ.

43 - ماددا سوتچى خادىملار، تەپتىش خادىملىرى، تەھقىقلىگۈچى خادىملار قانۇندا بەلگىلەنگەن تەرتىپ بويىچە جىنايەت گۇماندارىنىڭ، جاۋابكارنىڭ جىنايەتلىك ياكى جىنايەتسىز ئىكەنلىكىنى، جىنايى قىلمىشىنىڭ ئېغىر - يېنىكلىكىنى ئىسپاتلاپ بېرەلەيدىغان دەلىل - ئىسپاتلارنى توپلىشى كېرەك. قىيناپ سوراق قىلىپ، قىستاپ ئىقرار قىلدۇرۇش ۋە تەھدىت سېلىش، ئازدۇرۇش، ئالداش ئۇسۇللىرى، شۇنىڭدەك باشقا قانۇنسىز ئۇسۇللار بىلەن دەلىل - ئىسپات توپلاش قاتتىق مەنئى قىلىنىدۇ. دېلوغا ئالاقىدار ياكى دېلو ئەھۋالىنى بىلىدىغان بارلىق پۇقرالارنىڭ دەلىل - ئىسپاتلارنى ئوبيېكتىپ، تولۇق يەتكۈزۈپ بېرىشىگە شارائىت يارىتىپ بېرىلىشى شەرت، پەۋقۇلئاددە ئەھۋالنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇلار تەكشۈرۈشكە ھەمكارلاشتۇرۇلسىمۇ بولىدۇ.

44 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى قولغا ئېلىشنى

كېپىلگە بەرسە ياكى ئۇنىڭ تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئالسا بولىدۇ.

51 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى تۆۋەندىكى ئەھۋاللاردىن بىرى كۆرۈلگەن جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارنى بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بەرسە ياكى ئۇنىڭ تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئالسا بولىدۇ:

(1) رېجىم جازاسى، تۇتۇپ تۇرۇپ ئەمگەككە سېلىش جازاسى ھۆكۈم قىلىنىش ياكى قوشۇمچە جازا ئايرىم تەتبىق قىلىنىش ئېھتىمالى بولغانلار؛

(2) مۇددەتلىك قاماق جازاسىدىن يۇقىرى جىنايى جازا ھۆكۈم قىلىنىش ئېھتىمالى بولۇپ، بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىلسە، تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىنسا جەمئىيەتكە خەۋپ يەتكۈزمەيدىغانلار.

بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىش ۋە تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىشنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئىجرا قىلىدۇ.

52 - ماددا قاماپ تۇرۇلغان جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرى، يېقىن تۇغقانلىرى بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىشنى ئىلتىماس قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

53 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنى بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىشنى قارار قىلىشتا، جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنى كېپىل كۆرسىتىشكە ياكى كېپىللىك پۇلى تاپشۇرۇشقا بۇيرۇشى كېرەك.

54 - ماددا كېپىل تۆۋەندىكى شەرتلەرگە ئۇيغۇن بولۇشى كېرەك:

(1) شۇ دېلوغا چېتىلمىغان بولۇش؛

(2) كېپىللىك مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلالايدىغان بولۇش؛

(3) سىياسىي ھوقۇقى بولۇش، جىسمانىي ئەركىنلىكى چەكلەنمىگەن بولۇش؛

(4) مۇقىم تۇرار جايى ۋە كىرىمى بولۇش.

55 - ماددا كېپىل تۆۋەندىكى مەجبۇرىيەتلەرنى ئادا قىلىشى كېرەك:

(1) كېپىللىك قىلىنغۇچىنىڭ مۇشۇ قانۇننىڭ 56 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمىلەرگە رىئايە قىلىشىغا نازارەتچىلىك قىلىشى؛

(2) كېپىللىك قىلىنغۇچىنىڭ مۇشۇ قانۇننىڭ 56 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمىلەرگە خىلاپ قىلمىش سادىر قىلىش ئېھتىمالى بارلىقىنى ياكى سادىر قىلغانلىقىنى سەزگەندە، ئىجرا قىلغۇچى ئورگانغا ۋاقتىدا مەلۇم قىلىشى كېرەك.

كېپىللەردىن كېپىللىك قىلىنغۇچىنىڭ مۇشۇ قانۇننىڭ 56 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمىگە خىلاپ قىلمىشنى ۋاقتىدا مەلۇم قىلمىغانلىرىغا مەمۇرىي جەرىمانە قويۇلىدۇ، جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىرىنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقى قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

56 - ماددا بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىلگەن جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكار تۆۋەندىكى بەلگىلىمىلەرگە رىئايە قىلىشى كېرەك:

(1) ئۆزى تۇرۇشلۇق شەھەر، ناھىيەدىن ئىجرا قىلغۇچى ئورگاننىڭ

تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە ئېلىنغانلار، تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىنغانلارغا ۋە ئالاقىدار ئورۇنلارغا ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇش لازىم.

59 - ماددا جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارنى قولغا ئېلىشنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەستىقلىشى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسى قارار قىلىشى، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئىجرا قىلىشى شەرت.

60 - ماددا جىنايەت پاكىتلىرىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل - ئىسپات تېپىلغان، قاماق جازاسىدىن يۇقىرى جىنايى جازا بېرىلىش ئېھتىمالى بولغان جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارلاردىن بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىش، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش قاتارلىق ئۇسۇللارنى قوللانغاندا جەمئىيەتكە خەۋپ يەتكۈزۈشتىن ساقلىنىش مۇمكىن بولماي، قولغا ئېلىش زۆرۈر بولۇپ قالغانلىرىنى قانۇن بويىچە قولغا ئېلىش لازىم.

قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارلاردىن ئېغىر كېسەللى بارلارغا ياكى ھامىلدار ۋە ئېمىتىدىغان بالىسى بار ئاياللارغا بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىش ياكى تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش چارىسى قوللىنىلسا بولىدۇ.

61 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى نەق جىنايەتچىلەر ياكى بەك گۇمانلىقلاردىن تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلگەنلىرىنى ئالدىن توختىتىپ قويسا بولىدۇ:

(1) جىنايەت ئۆتكۈزۈشكە ھازىرلىنىۋاتقاندا، جىنايەت ئۆتكۈزۈۋاتقاندا ياكى جىنايەت ئۆتكۈزگەندىن كېيىن سېزىلىپ قالغانلار؛

(2) زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلار ياكى نەق مەيداندا ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگۈچىلەر تەرىپىدىن جىنايەت ئۆتكۈزدى دەپ كۆرسىتىپ بېرىلگەنلەر؛

(3) جىنايەت دەلىل - ئىسپاتى يېنىدىن ياكى تۇرار جايىدىن تېپىلغانلار؛

(4) جىنايەت ئۆتكۈزگەندىن كېيىن ئۆلۈۋېلىشقا، قېچىپ كېتىشكە ئۇرۇنغانلار ياكى قېچىپ يۈرگەنلەر؛

(5) دەلىل - ئىسپاتلارنى يوقىتىۋېتىش، ئويدۇرۇش ياكى تىل بىرىكتۈرۈۋېلىش ئېھتىمالى بولغانلار؛

(6) ھەقىقىي ئىسىم فامىلىسى ۋە تۇرار جايىنى ئېيتمىغانلىقتىن، كىملىكى ئېنىق بولمىغانلار؛

(7) ئېقىپ يۈرۈپ دېلو تۇغدۇرغانلىقى، كۆپ قېتىم دېلو تۇغدۇرغانلىقى ۋە شېرىكلىشىپ دېلو تۇغدۇرغانلىقىدىن قاتتىق گۇمان قىلىنغانلار؛

62 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى باشقا جايغا بېرىپ توختىتىپ قويۇش، قولغا ئېلىش ۋەزىپىسىنى ئىجرا قىلىشتا، توختىتىپ قويۇلغۇچى، قولغا ئېلىنغۇچى تۇرۇشلۇق جايدىكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا ئۇقتۇرۇش قىلىشى، توختىتىپ قويۇلغۇچى، قولغا ئېلىنغۇچى تۇرۇشلۇق جايدىكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ماسلىششى كېرەك.

63 - ماددا تۆۋەندىكىدەك ئەھۋال بولغانلارنى ھەر قانداق پۇقرا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا دەرھال تۇتۇپ ئاپىرىپ بەرسە بولىدۇ:

ۋە توپلىشىپ دېلو تۇغدۇرغانلىقىدىن قاتتىق گۇمان قىلىنغانلارنى قولغا ئېلىشنى تەستىقلىتىش ۋاقتى 30 كۈنگىچە ئۇزارتىلسا بولىدۇ.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ قولغا ئېلىشنى تەستىقلاپ بېرىش ھەققىدىكى تەكلىپنامىسىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن، قولغا ئېلىشنى تەستىقلاش ياكى تەستىقلىماسلىق توغرىسىدا يەتتە كۈن ئىچىدە قارار چىقىرىشى كېرەك. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى قولغا ئېلىشنى تەستىقلىمىغانلارنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئۇقتۇرۇشنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن دەرھال قويۇپ بېرىشى ھەمدە ئۇنىڭ ئىجراسىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇشى كېرەك. داۋاملىق تەھقىقلەشكە تېگىشلىكلىرىنى ھەمدە بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىش، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش شەرتىگە توشىدىغانلىرىنى قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلغىچە كېپىلگە بېرىشى ياكى تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىشى لازىم.

70 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ قولغا ئېلىشنى تەستىقلىماسلىق توغرىسىدىكى قارارىنى خاتا دەپ قارىسا، قايتا قاراپ چىقىشنى تەلەپ قىلسا بولىدۇ، لېكىن توختىتىپ قويۇلغۇچىنى دەرھال قويۇپ بېرىشى شەرت. پىكرى قوبۇل قىلىنمىسا، بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ قايتا قاراپ چىقىشىغا سۇنسا بولىدۇ. يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئۇنى دەرھال قايتا قاراپ چىقىپ، ئۆزگەرتىش ياكى ئۆزگەرتمەسلىك توغرىسىدا قارار چىقىرىپ، تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا ئىجرا قىلىشنى ئۇقتۇرۇشى لازىم.

71 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى بىراۋنى قولغا ئېلىشتا، قولغا ئېلىش گۇۋاھنامىسىنى كۆرسىتىشى شەرت.

تەھقىقلەشكە توسالغۇ بولىدىغان ياكى ئۇقتۇرۇش قىلىشقا مۇمكىن بولمايدىغان ئەھۋاللارنى ھېسابقا ئالمىغاندا، قولغا ئېلىش سەۋەبىنى ۋە قاماپ تۇرۇلغان جايىنى قولغا ئېلىنغۇچىنىڭ ئائىلە تەۋەلىرىگە ياكى ئىشلەيدىغان ئورنىغا 24 سائەت ئىچىدە ئۇقتۇرۇش كېرەك.

72 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئۆز ئالدىغا قارار قىلىپ قولغا ئالغانلار، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى بىلەن قولغا ئالغانلار قولغا ئېلىنغاندىن كېيىنكى 24 سائەت ئىچىدە سوراق قىلىنىشى شەرت. قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك ئەمەسلىكى مەلۇم بولغاندا قويۇپ بېرىش گۇۋاھنامىسى بېرىپ، دەرھال قويۇپ بېرىلىشى شەرت.

73 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارغا قوللانغان مەجبۇرلاش تەدبىرلىرىنىڭ مۇۋاپىق بولمىغانلىقىنى سەزسە، تەدبىرنى ۋاقتىدا ئەمەلدىن قالدۇرۇشى ياكى ئۆزگەرتىشى كېرەك. جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى قولغا ئېلىنغۇچىنى قويۇپ بېرىشتە ياكى قولغا ئېلىش تەدبىرىنى ئۆزگەرتىشتە ئۇنى ئەسلى تەستىقلىغان خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئۇقتۇرۇشى كېرەك.

74 - ماددا جىنايەت گۇماندارلىرى، جاۋابكارلاردىن قاماپ تۇرۇلغانلىرىنىڭ دېلوسىنى مۇشۇ قانۇندا بەلگىلەنگەن تەھقىقلەش يۈزىسىدىن قاماپ تۇرۇش، تەكشۈرۈپ ئەيىبلەش، 1 -، 2 - سوت سوراقى ئىچىدە ئاياغلاشتۇرغىلى بولماي، داۋاملىق تەكشۈرۈشكە، سوت قىلىشقا توغرا كەلسە، جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكار بىر

بېرىلىشى شەرت، پەۋقۇلئاددە ئەھۋالنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇلار تەكشۈرۈشكە ھەمكارلاشتۇرۇلسىمۇ بولىدۇ.

44 ـ ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى قولغا ئېلىشنى تەستىقلىتىش تەكلىپنامىسىدە، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئەيىبنامىسىدە، خەلق سوت مەھكىمىسى ھۆكۈمنامىسىدە ئەينەن پاكىتقا سادىق بولۇشى شەرت. ئەينەن پاكىتنى قەستەن يوشۇرغانلارنىڭ جاۋابكارلىقى سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

45 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئالاقىدار ئورۇن ۋە شەخسلەردىن دەلىل-ئىسپات توپلاش ۋە ئېلىشقا ھوقۇقلۇق. ئالاقىدار ئورۇن ۋە شەخسلەر دەلىل-ئىسپاتلارنى ئەينەن يەتكۈزۈپ بېرىشى كېرەك.

دۆلەت مەخپىيىتىگە تاقىلىدىغان دەلىل ـ ئىسپاتلارنىڭ مەخپىيىتىنى ساقلاش لازىم.

دەلىل ـ ئىسپاتلارنى ئويدۇرغان، يوشۇرغان ياكى يوقىتىۋەتكەنلەر قايسى تەرەپ بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ.

46 ـ ماددا ھەر قانداق دېلو ئۈستىدە ھۆكۈم چىقىرىشتا ئېغىز ئىقرارىغا ئاسانلا ئىشىنىپ كەتمەي، دەلىل ـ ئىسپاتقا ئەھمىيەت بېرىش، تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىشقا ئەھمىيەت بېرىش لازىم. جاۋابكارنىڭ ئىقرارىلا بولۇپ، باشقا دەلىل ـ ئىسپاتلار بولمىسا، جاۋابكارنى جىنايەتلىك دەپ بېكىتىشكە ۋە ئۇنىڭغا جىنايى جازا بېرىشكە بولمايدۇ؛ جاۋابكارنىڭ ئىقرارى بولمىسىمۇ، دەلىل ـ ئىسپاتلار تولۇق ۋەراست بولسا، جاۋابكارنى جىنايەتلىك دەپ بېكىتىشكە ۋە ئۇنىڭغا جىنايى جازا بېرىشكە بولىدۇ.

47 ـ ماددا گۇۋاھچىنىڭ گۇۋاھلىق سۆزى سوتتا ئەيىبلىگۈچى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى بىلەن جاۋابكار ۋە ئاقلىغۇچىنىڭ سوئال سوراشلىرىدىن، ئۇلارنى يۈزلەشتۈرۈپ ئىسپاتلاشتىن ئۆتكۈزۈلگەن بولۇشى شەرت، ئۇ ھەرقايسى تەرەپلەردىكى گۇۋاھچىلارنىڭ گۇۋاھلىق سۆزى ئېنىقلانغان ھەمدە تەكشۈرۈلۈپ راست بولۇپ چىققاندىلا دېلو بېكىتىشنىڭ ئاساسى بولالايدۇ. سوت گۇۋاھچىنىڭ قەستەن يالغان گۇۋاھلىق بەرگەنلىكىنى ياكى جىنايەت پاكىتلىرىنى يوشۇرغانلىقىنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلىغاندا، ئۇنى قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلىشى كېرەك.

48 ـ ماددا دېلو ئەھۋالىنى بىلىدىغانلىكى كىشىلەرنىڭ گۇۋاھلىق بېرىش مەجبۇرىيىتى بار.

فىزىئولوگىيە جەھەتتە، روھىي جەھەتتە نۇقسانى بولغانلىقى ياكى گۆدەكلىكى تۈپەيلىدىن ھەق ـ ناھەقنى ئاڭقىرالمايدىغانلار، مەقسىتىنى توغرا ئۇقتۇرالمايدىغانلار گۇۋاھچى بولالمايدۇ.

49 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى گۇۋاھچىنىڭ ۋە ئۇنىڭ يېقىن تۇغقانلىرىنىڭ بىخەتەرلىكىنى كاپالەتلەندۈرۈشى لازىم.

گۇۋاھچىنى ۋە ئۇنىڭ يېقىن تۇغقانلىرىنى تەھدىت سېلىپ، ھاقارەتلەپ، ئۇرۇپ ياكى زەربە بېرىپ ئۆچ ئېلىپ جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلەرنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقى قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ؛ قىلمىشى جىنايى جازا بېرىشكە توشمىغانلىرىغا قانۇن بويىچە ئامانلىقنى باشقۇرۇش جازاسى بېرىلىدۇ.

ئالتىنچى باب مەجبۇرلاش تەدبىرلىرى

50 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى دېلو ئەھۋالىغا قاراپ، جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنى مەجبۇرىي چاقىرتىپ كەلسە، بىر تەرەپ قىلىنغىچە

گۇماندارى، جاۋابكار تۆۋەندىكى بەلگىلىمىلەرگە رىئايە قىلىشى كېرەك:

(1) ئۆزى تۇرۇشلۇق شەھەر، ناھىيىدىن ئىجرا قىلغۇچى ئورگاننىڭ تەستىقىسىز ئايرىلماسلىق؛

(2) چاقىرتىلغاندا ۋاقتىدا ھازىر بولۇش؛

(3) گۇۋاھچىلارنىڭ گۇۋاھلىق بېرىشىگە ھەر قانداق شەكىل بىلەن كاشىلا قىلماسلىق؛

(4) دەلىل ـ ئىسپاتلارنى يوقىتىۋەتمەسلىك، ئويدۇرۇپ چىقارماسلىق ياكى تىل بىرىكتۈرۈۋالماسلىق.

بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىلگەن جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارلاردىن ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلغانلىرىنىڭ تاپشۇرغان كاپالەت پۇلى بولسا، كاپالەت پۇلى مۇسادىرە قىلىنىدۇ ھەمدە ئەھۋال پەرقلەندۈرۈلۈپ، تۆۋەنامە يېزىشقا، يېڭىباشتىن كاپالەت پۇلى تاپشۇرۇشقا، كېپىل كۆرسىتىشكە بۇيرۇلىدۇ ياكى تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىنىدۇ، قولغا ئېلىنىدۇ. جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارلاردىن بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىلگەن مەزگىلدە ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلمىغانلىرىنىڭ كاپالەت پۇلى بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىش سۈرۈكى توشقاندىن كېيىن قايتۇرۇپ بېرىلىدۇ.

57 ـ ماددا تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىنغان جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارلار تۆۋەندىكى بەلگىلىمىگە رىئايە قىلىشى كېرەك:

(1) ئىجرا قىلغۇچى ئورگاننىڭ تەستىقىسىز تۇرار جايىدىن ئايرىلماسلىق، مۇقىم تۇرار جايى بولمىغانلىرى كۆرسىتىپ بېرىلگەن تۇرار جايىدىن تەستىقسىز ئايرىلماسلىق؛

(2) ئىجرا قىلغۇچى ئورگاننىڭ تەستىقىسىز باشقىلار بىلەن كۆرۈشمەسلىك؛

(3) چاقىرتىلغاندا ۋاقتىدا ھازىر بولۇش؛

(4) گۇۋاھچىنىڭ گۇۋاھلىق بېرىشىگە ھەر قانداق شەكىل بىلەن كاشىلا قىلماسلىق؛

(5) دەلىل ـ ئىسپاتلارنى يوقىتىۋەتمەسلىك، ئويدۇرماسلىق ياكى تىل بىرىكتۈرۈۋالماسلىق.

تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىنغان جىنايەت گۇماندارى ۋە جاۋابكارلاردىن ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمىگە خىلاپ قىلمىشى ئېغىر بولغانلىرى قولغا ئېلىنىدۇ.

58 ـ ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنى بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىش سۈرۈكى ئۇزاق بولغاندا 12 ئايدىن ئېشىپ كەتمەسلىكى، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش سۈرۈكى ئۇزاق بولغاندا ئالتە ئايدىن ئېشىپ كەتمەسلىكى لازىم.

بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىلگەن، تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىنغان مەزگىلدە، دېلونى تەھقىقلەش، ئەيىبلەش ۋە سوت قىلىشنى ئۈزۈپ قويۇشقا بولمايدۇ. جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈشكە تېگىشلىك ئەمەسلىكى سېزىلسە ياكى بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىش، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش سۈرۈكى توشسا، بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىشنى، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىشنى ۋاقتىدا بىكار قىلىش كېرەك. بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىش، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش بىكار قىلىنغاندا، بىر

جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا دەرھال تۇتۇپ ئاپىرىپ بەرسە بولىدۇ:

(1) جىنايەت ئۆتكۈزۈۋاتقانلار ياكى جىنايەت ئۆتكۈزگەندىن كېيىنلا سېزىلىپ قالغانلار؛

(2) تۇتۇش بۇيرۇقى چىقىرىلغانلار؛

(3) تۈرمىدىن قاچقانلار؛

(4) تۇتۇش ئۈچۈن قوغلىنىۋاتقانلار.

64 ـ ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى بىراۋنى توختىتىپ قويۇشتا، توختىتىپ قويۇش گۇۋاھنامىسىنى كۆرسىتىشى كېرەك.

تەھقىقلەشكە توسالغۇ بولىدىغان ياكى ئۇقتۇرۇش قىلىشقا مۇمكىن بولمايدىغان ئەھۋاللارنى ھېسابقا ئالمىغاندا، توختىتىپ قويۇش سەۋەبىنى ۋە قاماپ تۇرۇلغان جايىنى توختىتىپ قويۇلغۇچىنىڭ ئائىلە تەۋەلىرىگە ياكى ئىشلەيدىغان ئورنىغا 24 سائەت ئىچىدە ئۇقتۇرۇشى كېرەك.

65 ـ ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى توختىتىپ قويۇلغۇچىنى توختىتىپ قويغاندىن كېيىنكى 24 سائەت ئىچىدە سوراق قىلىشى كېرەك. توختىتىپ قويۇشقا تېگىشلىك ئەمەسلىكى مەلۇم بولغاندا، قويۇپ بېرىش گۇۋاھنامىسى بېرىپ دەرھال قويۇپ بېرىشى شەرت. قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك بولسىمۇ دەلىل ـ ئىسپاتلىرى تولۇق بولمىغانلارنى بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بەرسە ياكى تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئالسا بولىدۇ.

66 ـ ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى جىنايەت گۇماندارىنى قولغا ئېلىشنى تەلەپ قىلغاندا، قولغا ئېلىشنى تەستىقلىتىش تەكلىپنامىسى يېزىپ، ئۇنى دېلو ماتېرىياللىرى ۋە دەلىل ـ ئىسپاتلارغا قوشۇپ، تەڭ دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەكشۈرۈپ تەستىقلىشىغا سۇنۇشى كېرەك. زۆرۈر تېپىلغاندا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ چوڭ دېلو ئۈستىدىكى مۇزاكىرىسىگە ئادەم قاتناشتۇرسا بولىدۇ.

67 ـ ماددا جىنايەت گۇماندارىنىڭ قولغا ئېلىنىشىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەكشۈرۈپ تەستىقلايدۇ، باش تەپتىش قارار قىلىدۇ. چوڭ دېلولار تەپتىش ھەيئىتىنىڭ مۇزاكىرە قىلىپ قارار قىلىشىغا سۇنۇلىدۇ.

68 ـ ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى قولغا ئېلىشنى تەستىقلاپ بېرىشكە يوللىغان دېلونى تەكشۈرگەندىن كېيىن، قولغا ئېلىشنى تەستىقلاش ياكى تەستىقلىماسلىق توغرىسىدا ئەھۋالغا قاراپ قارار چىقىرىشى كېرەك. قولغا ئېلىش تەستىقلانغان قارارنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى دەرھال ئىجرا قىلىشى ھەمدە ئۇنىڭ ئىجراسىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇشى كېرەك. قولغا ئېلىش تەستىقلانمىغانلىرىدا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى سەۋەبىنى چۈشەندۈرۈشى، قوشۇمچە تەھقىقلەشكە تېگىشلىكلىرىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا تەڭلا ئۇقتۇرۇشى كېرەك.

69 ـ ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى توختىتىپ قويۇلغۇچىنى قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك دەپ قارىسا، توختىتىپ قويغاندىن كېيىنكى ئۈچ كۈن ئىچىدە خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە تەستىقلىتىشى كېرەك. ئالاھىدە ئەھۋالدا، تەستىقلىتىش ۋاقتى بىر ـ تۆت كۈن ئۇزارتىلسا بولىدۇ.

ئېقىپ يۈرۈپ دېلو تۇغدۇرغانلىقى، كۆپ قېتىم دېلو تۇغدۇرغانلىقى

يۈزىسىدىن قاماپ تۇرۇش، تەكشۈرۈپ ئەيىبلەش، 1 ـ، 2 ـ سوت سۈرۈكى ئىچىدە ئاياغلاشتۇرغىلى بولماي، داۋاملىق تەكشۈرۈشكە، سوت قىلىشقا توغرا كەلسە، جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكار بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىلسە ياكى تۇرار جايى نازارەت ئاستىغا ئېلىنسا بولىدۇ.

75 ـ ماددا جىنايەت گۇماندارلىرى، جاۋابكارلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرى، يېقىن تۇغقانلىرى ياكى جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكار ھاۋالە قىلغان ئادۋوكاتلار ۋە باشقا ئاقلىغۇچىلار خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى قوللانغان مەجبۇرلاش تەدبىرى قانۇندىكى سۈرۈكتىن ئېشىپ كەتكەندە، مەجبۇرلاش تەدبىرىنى بىكار قىلىشنى تەلەپ قىلىشقا ھوقۇقلۇق، خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى قوللانغان مەجبۇرلاش تەدبىرى قانۇندىكى سۈرۈكتىن ئېشىپ كەتكەن جىنايەت گۇماندارلىرى، جاۋابكارلارنى قويۇپ بېرىشى، بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىش، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش تەدبىرىنى بىكار قىلىشى ياكى مەجبۇرلاش تەدبىرىنى قانۇن بويىچە ئۆزگەرتىشى كېرەك.

76 ـ ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى قولغا ئېلىشنى تەكشۈرۈپ تەستىقلاش خىزمىتىدە، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ تەھقىقلەش پائالىيىتىدە قانۇنغا خىلاپ ئەھۋال بارلىقىنى سەزسە، ئۇنى تۈزىتىش توغرىسىدا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا ئۇقتۇرۇش قىلىشى كېرەك، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى تۈزىتىش ئەھۋالىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئۇقتۇرۇشى كېرەك.

يەتتىنچى باب قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسى

77 ـ ماددا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلاردىن جاۋابكارنىڭ جىنايى قىلمىشى تۈپەيلىدىن ماددىي زىيانغا ئۇچرىغانلىرى جىنايى ئىشلار دەۋاسى جەريانىدا قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسى قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

دۆلەت مال ـ مۈلكى، كوللېكتىپ مال ـ مۈلكى زىيانغا ئۇچرىغان بولسا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئەيىبلىگەندە، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسى قىلسا بولىدۇ.

خەلق سوت مەھكىمىسى زۆرۈر تاپقاندا، جاۋابكارنىڭ مال ـ مۈلكىنى پېچەتلىسە ياكى تۇتۇپ قالسا بولىدۇ.

78 ـ ماددا قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسى جىنايى ئىشلار دېلوسى بىلەن بىرلىكتە سوت قىلىنىشى كېرەك؛ جىنايى ئىشلار دېلوسىنى سوت قىلىش ۋاقتىنىڭ بەك كېچىكىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش زۆرۈرىيىتى تۇغۇلغاندىلا، جىنايى ئىشلار دېلوسىنى سوت قىلىپ بولغاندىن كېيىن، يەنە شۇ سوت تەشكىلاتى قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىنى داۋاملىق سوت قىلسا بولىدۇ.

سەككىزىنچى باب سۈرۈك، يەتكۈزۈش

79 ـ ماددا سۈرۈك سائەت، كۈن، ئاي بىلەن ھېسابلىنىدۇ.

سۈرۈك باشلانغان سائەت ۋە كۈن سۈرۈككە قوشۇپ ھېسابلانمايدۇ.

يولغا كەتكەن ۋاقىت قانۇندا بەلگىلەنگەن سۈرۈككە كىرگۈزۈلمەيدۇ. نارازىلىق خېتى ياكى باشقا ھۆججەتلەر سۈرۈك توشۇشتىن ئىلگىرى پوچتىغا سېلىنغان بولسا، سۈرۈك ئۆتۈپ كەتكەن ھېسابلانمايدۇ.

(ئاخىرى 4 ـ بەتتە)

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنى

(بېشى 3 - بەتتە)

80 - ماددا دەۋالاشقۇچىلار تاقابىل تۇرغىلى بولمايدىغان سەۋەب ياكى باشقا ئورۇنلۇق سەۋەبلەر بىلەن سۇرۇكنى كېچىكتۈرۈپ قويغان بولسا، توسالغۇ تۈگەپ بەش كۈن ئىچىدە، سۇرۇك توشقىچە تۈگىتىشكە تېگىشلىك دەۋا پائالىيەتلىرىنى داۋاملاشتۇرۇشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ.

ئالدىنقى تارماقتا ئېيتىلغان ئىلتىماسقا رۇخسەت قىلىش - قىلماسلىق ھەققىدە خەلق سوت مەھكىمىسى كېسىم چىقىرىدۇ.

81 - ماددا چاقىرىق قەغىزى، ئۇقتۇرۇش ۋە باشقا دەۋا ھۆججەتلىرى تاپشۇرۇۋالغۇچىنىڭ ئۆزىگە بېرىلىشى كېرەك؛ تاپشۇرۇۋالغۇچىنىڭ ئۆزى بولمىسا، ئۇنىڭ قورامىغا يەتكەن ئائىلە تەۋەسىگە ياكى ئۇ ئىشلەيدىغان ئورۇننىڭ مەسئۇللىرىغا بېرىپ قويۇلسا بولىدۇ.

تاپشۇرۇۋالغۇچىنىڭ ئۆزى ياكى ۋەكالىتەن تاپشۇرۇۋالغۇچى تاپشۇرۇۋېلىشنى ياكى ئىمزا قويۇشنى، تامغا بېسىشنى رەت قىلسا، يەتكۈزگۈچى ئۇنىڭ قوشنىلىرى ياكى باشقا گۇۋاھچىلارنى چاقىرىپ نەق مەيدانغا كەلتۈرۈپ، ئەھۋالنى چۈشەندۈرۈپ، ھۆججەتنى تاپشۇرۇۋالغۇچىنىڭ تۇرار جايىغا قويۇپ قويسىلا بولىدۇ. يەتكۈزگۈچى يەتكۈزۈش قەغىزىگە رەت قىلىش سەۋەبى، يەتكۈزۈلگەن ۋاقىتنى ئېنىق يېزىپ ئىمزا قويسىلا يەتكۈزۈلگەن ھېسابلىنىدۇ.

توققۇزىنچى باب باشقا بەلگىلىمىلەر

82 - ماددا مۇشۇ قانۇندىكى تۆۋەندىكى سۆزلەرنىڭ مەنىسى:

(1) «تەھقىقلەش» جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ دېلو بېجىرىش جەريانىدا قانۇن بويىچە ئىشلەيدىغان مەخسۇس تەكشۈرۈش خىزمىتىنى ۋە مۇناسىۋەتلىك مەجبۇرلاش تەدبىرلىرىنى كۆرسىتىدۇ؛

(2) «دەۋالاشقۇچىلار» زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى، بىۋاستە دەۋا قىلغۇچى، جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكار، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋاگەر بىلەن جاۋابكارنى كۆرسىتىدۇ؛

(3) «قانۇنىي ۋەكالەتچى» ۋەكالەتلىك قىلىنغۇچىنىڭ ئاتا - ئانىسى، باققان ئاتا - ئانىسى، ۋەسىيسىنى ۋە مۇھاپىزەت قىلىش مەسئۇلىيىتى بار ئورگان ۋە تەشكىلاتنىڭ ۋەكىلىنى كۆرسىتىدۇ؛

(4) «دەۋا ئىشتىراكچىلىرى» دەۋالاشقۇچى، قانۇنىي ۋەكالەتچى، دەۋا ۋەكالەتچىسى، ئاقلىغۇچى، گۇۋاھچى، باھالىغۇچى ۋە تەرجىماننى كۆرسىتىدۇ؛

(5) «دەۋا ۋەكالەتچىسى» ئەيىبلەنگەن دېلودىكى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىنىڭ ياكى يېقىن تۇغقىنى، بىۋاستە دەۋا قىلىنغان دېلودىكى دەۋا قىلغۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىنىڭ ھاۋالىسى بىلەن دەۋاغا ۋەكالىتەن قاتناشقۇچىنى ھەمدە قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىنىڭ ھاۋالىسى بىلەن دەۋاغا ۋەكالىتەن قاتناشقۇچىنى كۆرسىتىدۇ.

(6) «يېقىن تۇغقانلىرى» ئېرى، خوتۇنى، ئاتىسى، ئانىسى، ئوغلى، قىزى ۋە بىر تۇغقان ئاكا - ئىنى، ئاچا - سىڭىللىرىنى كۆرسىتىدۇ.

ئىككىنچى قىسىم دېلو ئېچىش، تەھقىقلەش ۋە ئەيىبلەش

86 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى دېلو مەلۇم قىلىش، شىكايەت قىلىش، پاش قىلىش ۋە ئۆزىنى مەلۇم قىلىش ماتېرىياللىرىنى باشقۇرۇش تەۋەلىكى دائىرىسى بويىچە تېزدىن تەكشۈرۈپ كۆرۈشى، جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈشكە تېگىشلىك جىنايەت پاكتى بار، دەپ ھېسابلىسا، دېلو ئېچىشى لازىم؛ جىنايەت پاكتى يوق ياكى جىنايەت پاكتى كۆرۈنەرلىك ھالدا يېنىك، جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈش زۆرۈرىيىتى يوق، دەپ ھېسابلىسا، دېلو ئاچماسلىقى ھەمدە دېلو ئاچماسلىق سەۋەبلىرىنى شىكايەت قىلغۇچىغا ئۇقتۇرۇپ قويۇشى لازىم. شىكايەت قىلغۇچى قايىل بولمىسا، قايتا قاراپ چىقىشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ.

87 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنى دېلو ئېچىپ تەھقىقلەشكە تېگىشلىك بولسىمۇ دېلو ئېچىپ تەھقىقلىمىدى، دەپ ھېسابلىسا ياكى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلار جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنى دېلو ئېچىپ تەھقىقلەشكە تېگىشلىك بولسىمۇ دېلو ئېچىپ تەھقىقلىمىدى، دەپ ھېسابلاپ خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە مەلۇم قىلسا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىدىن دېلو ئاچماسلىق سەۋەبىنى چۈشەندۈرۈشنى تەلەپ قىلىشى كېرەك. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ دېلو ئاچماسلىق سەۋەبىنى پۇت تىرەپ تۇرالمايدۇ دەپ ھېسابلىسا، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا دېلو ئېچىش ھەققىدە ئۇقتۇرۇش قىلىشى، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئۇقتۇرۇشنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن دېلو ئېچىشى كېرەك.

88 - ماددا بىۋاستە دەۋا قىلىنىدىغان دېلولاردا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسىگە بىۋاستە دەۋا قىلىشقا ھوقۇقلۇق، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ئۆلۈپ كەتكەن ياكى ھەرىكەت ئىقتىدارىدىن قالغان بولسا، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسى، يېقىن تۇغقانلىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە دەۋا قىلىشقا ھوقۇقلۇق. خەلق سوت مەھكىمىسى ئۇنى قانۇن بويىچە قوبۇل قىلىشى كېرەك.

ئىككىنچى باب تەھقىقلەش

1 - پاراگراف ئادەتتىكى بەلگىلىمە

89 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئېچىلغان جىنايى ئىشلار دېلوسىنى تەھقىقلەپ، جىنايەت گۇماندارىنىڭ جىنايەتلىك ياكى جىنايەتسىز ئىكەنلىكىنى، جىنايىتىنىڭ يېنىك ياكى ئېغىر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل - ئىسپات ماتېرىياللىرىنى توپلىشى ۋە ئېلىشى لازىم. نەق جىنايەتچىلەر ياكى بەك گۇمانلىقلارنى قانۇن بويىچە ئالدىن توختىتىپ قويسا بولىدۇ، قولغا ئېلىش شەرتىگە توشىدىغان جىنايەت گۇماندارىنى قانۇن بويىچە قولغا ئېلىش لازىم.

90 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى تەھقىقلەش ئارقىلىق جىنايەت پاكتىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىل - ئىسپات تېپىلغانلارنى تەييارلىق سوراق قىلىشى؛ توپلانغان، ئېلىنغان دەلىل - ئىسپات ماتېرىياللىرىنى ئېنىقلىشى لازىم.

2 - پاراگراف جىنايەت گۇماندارىدىن سوئال سوراش

91 - ماددا جىنايەت گۇماندارىدىن خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ

تەھقىقلىگۈچى ئورگان دېلو ئەھۋالىغا ۋە ئېھتىياجىغا قاراپ تۆپىدە تۇرۇشقا ئادەم بەلگىلىسە بولىدۇ. دۆلەت مەخپىيىتىگە تاقىلىدىغان دېلولاردا ئادۇۋكات قاماقتىكى جىنايەت گۇماندارى بىلەن كۆرۈشۈشتە تەھقىقلىگۈچى ئورگانغا تەستىقلىتىشى لازىم.

3 - پاراگراف گۇۋاھچىدىن گەپ سوراش

97 - ماددا تەھقىقلىگۈچى خادىملار گۇۋاھچىلاردىن ئىشلەيدىغان ئورنىغا ياكى تۇرار جايىغا بېرىپ گەپ سورىسا بولىدۇ، لېكىن خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ ئىسپاتىنى كۆرسىتىشى شەرت. زۆرۈر تېپىلغاندا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا كېلىپ گۇۋاھلىقتىن ئۆتۈش توغرىلىق گۇۋاھچىلارغا ئۇقتۇرۇش قىلىنسىمۇ بولىدۇ.

گۇۋاھچىلاردىن ئايرىم - ئايرىم گەپ سورىلىشى لازىم.

98 - ماددا گۇۋاھچىدىن گەپ سوراشتا، راست دەلىل - ئىسپات بېرىش، راست گۇۋاھلىق بېرىش كېرەكلىكىنى، قەستەن يالغان گۇۋاھلىق بەرسە ياكى جىنايەت پاكتىنى يوشۇرسا، قانۇن جاۋابكارلىقىغا تارتىلىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇش كېرەك.

يېشى 18گە توشمىغان گۇۋاھچىدىن گەپ سوراشتا، ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىگە تۆپىدە تۇرۇش ئۇقتۇرۇلسا بولىدۇ.

99 - ماددا مۇشۇ قانۇننىڭ 95 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمە گۇۋاھچىلاردىن گەپ سوراشقىمۇ تەتبىقلىنىدۇ.

100 - ماددا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلاردىن گەپ سوراشقا مۇشۇ پاراگرافتىكى بەلگىلىمىلەر تەتبىقلىنىدۇ.

4 - پاراگراف ئېنىقلاش، تەكشۈرۈش

101 - ماددا تەھقىقلىگۈچى خادىملار جىنايەتكە مۇناسىۋەتلىك مەيدان، نەرسە، بەدەن، جەسەتنى ئېنىقلىشى ياكى تەكشۈرۈشى لازىم. زۆرۈر تېپىلغاندا، مەخسۇس بىلىم ئەھلىلىرىنى ئەۋەتىپ ياكى تەكلىپ قىلىپ، تەھقىقلىگۈچى خادىملارنىڭ رىياسەتچىلىكىدە ئېنىقلاشقا، تەكشۈرۈشكە بولىدۇ.

102 - ماددا ھەر قانداق ئورۇن ۋە شەخسنىڭ جىنايەت سادىر بولغان مەيداننى قوغداش ھەمدە ئادەم ئەۋەتىپ ئېنىقلاش توغرىلىق جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا دەرھال خەۋەر قىلىش مەجبۇرىيىتى بار.

103 - ماددا تەھقىقلىگۈچى خادىملار ئېنىقلاش، تەكشۈرۈش ۋەزىپىسىنى ئىجرا قىلغاندا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ ئىسپاتىنى ئېلىپ بېرىشى شەرت.

104 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئۆلۈش سەۋەبى ئېنىق بولمىغانلارنىڭ جەسىتىنى يېرىپ كۆرۈشنى قارار قىلىشقا ھوقۇقلۇق ھەمدە ئۆلگۈچىنىڭ ئائىلە تەۋەلىرىگە تۆپىدە تۇرۇشنى ئۇقتۇرۇشى لازىم.

105 - ماددا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ، جىنايەت گۇماندارىنىڭ بەزى بەلگىلىرىنى، زەخىملىنىش ئەھۋالىنى ياكى فىزىئولوگىيىلىك ھالىتىنى بېكىتىش ئۈچۈن ئۇنىڭ بەدىنىنى تەكشۈرۈشكە بولىدۇ.

جىنايەت گۇماندارى تەكشۈرۈشنى رەت قىلغاندا، تەھقىقلىگۈچى خادىملار زۆرۈر تاپسا، مەجبۇرىي تەكشۈرسە بولىدۇ.

ئاياللارنىڭ بەدىنىنى ئايال خادىملار ياكى دوختۇرلار تەكشۈرۈشى لازىم.

106 - ماددا ئېنىقلاش، تەكشۈرۈش ئەھۋالىدىن خاتىرە يېزىلىشى

مۇناسىۋەتسىز نەرسىلەر ۋە ھۆججەتلەرنى تۇتۇپ قېلىشقا بولمايدۇ.

تۇتۇپ قېلىنغان نەرسە ۋە ھۆججەتلەرنى ئوبدان ساقلاش ياكى پېچەتلىۋېتىش لازىم، ئىشلىتىشكە ياكى بۇزۇۋېتىشكە بولمايدۇ.

115 - ماددا تۇتۇپ قېلىنغان نەرسە ۋە ھۆججەتلەرنى تۆپىدە تۇرغان گۇۋاھچىلار تۇتۇپ قېلىنىدىغان نەرسىنى ئېلىپ كەلگەن بىلەن بىرلىكتە ئىددىتلاپ، شۇ جاينىڭ ئۆزىدە ئوخشاش ئىككى نۇسخا تىزىملىك يېزىپ چىقىشى كېرەك، ئۇنىڭغا تەھقىقلىگۈچى خادىملار، گۇۋاھچىلار ۋە نەرسىنى ئېلىپ كەلگەن تۇتۇپ تۇرغۇچىلار ئىمزا قويغان ياكى تامغا باسقاندىن كېيىن، بىر نۇسخىسىنى شۇ نەرسىنى ئېلىپ كەلگەن تۇتۇپ تۇرغۇچىغا بېرىش، يەنە بىر نۇسخىسىنى دېلوغا سېلىش لازىم.

116 - ماددا تەھقىقلىگۈچى خادىملار جىنايەت گۇماندارىنىڭ پوچتا يوللانمىسى، تېلېگراممىسىنى تۇتۇپ قېلىشقا تېگىشلىك دەپ قارىسا، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ياكى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە تەستىقلىتىپ، پوچتا - تېلېگراف ئورنىغا مۇناسىۋەتلىك پوچتا يوللانمىسىنى، تېلېگراممىنى تۇتۇپ قېلىپ ئۆتكۈزۈپ بېرىشنى ئۇقتۇرۇش قىلسا بولىدۇ.

داۋاملىق تۇتۇپ قېلىشقا تېگىشلىك بولمىغاندا، پوچتا - تېلېگراف ئورگىنىغا دەرھال ئۇقتۇرۇش قىلىش لازىم.

117 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى جىنايەت تەھقىقلەش ئېھتىياجىغا ئاساسەن، جىنايەت گۇماندارىنىڭ ئامانەت پۇلى، پىرىۋوت پۇلىنى بەلگىلىمە بويىچە سۈرۈشتۈرسە، توڭلىتىۋەتسە بولىدۇ.

جىنايەت گۇماندارىنىڭ توڭلىتىۋېتىلگەن ئامانەت پۇلى، پىرىۋوت پۇلىنى تەكرار توڭلىتىۋېتىشكە بولمايدۇ.

118 - ماددا تۇتۇپ قېلىنغان نەرسە، ھۆججەت، پوچتا يوللانمىسى، تېلېگرامما ياكى توڭلىتىۋېتىلگەن ئامانەت پۇل، پىرىۋوت پۇلى تەكشۈرۈش نەتىجىسىدە دېلو بىلەن ھەققەتەن مۇناسىۋەتسىز بولۇپ چىقسا، تۇتۇپ قېلىش ۋە توڭلىتىشنى ئۈچ كۈن ئىچىدە بىكار قىلىپ، ئەسلى ئىگىسىگە ياكى ئەسلى پوچتا - تېلېگراف ئورگىنىغا قايتۇرۇپ بېرىش كېرەك.

7 - پاراگراف باھالاش

119 - ماددا دېلو ئەھۋالىنى ئېنىقلاش ئۈچۈن، دېلوغا دائىر بەزى مەخسۇس مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشقا توغرا كەلسە، مەخسۇس بىلىم ئەھلىلىرىنى باھالاپ بېرىشكە ئەۋەتىش، تەكلىپ قىلىش لازىم.

120 - ماددا باھالىغۇچى باھالاپ بولغاندىن كېيىن، باھالاش خۇلاسىسى يېزىپ چىقىشى ھەم ئىمزا قويۇشى لازىم.

تىببىي باھالاشتا تالاش - تارتىش بولۇپ قېلىپ، قايتا باھالاشقا توغرا كەلگەن جىسمانىي جەھەتتە زەخىملەنگەنلەرنى ياكى تىببىي باھالىنىدىغان روھىي كېسەللەرنى ئۆلكە دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمىتى بېكىتكەن دوختۇرخانا باھالايدۇ. باھالىغۇچى باھالاپ بولغاندىن كېيىن باھالاش خۇلاسىسى يېزىپ چىقىشى ۋە ئىمزا قويۇشى، دوختۇرخانا تامغا بېسىشى

ئىككىنچى قىسىم دېلو ئېچىش، تەھقىقلەش ۋە ئەيىبلەش

بىرىنچى باب دېلو ئېچىش

83 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ياكى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جىنايەت پاكىتلىرىنى ياكى جىنايەت گۇماندارلىرىنى سەزسە، باشقۇرۇش تەۋەلىكى دائىرىسى بويىچە دېلو ئېچىپ تەھقىقلىشى كېرەك.

84 - ماددا جىنايەت پاكىتلىرىنى ياكى جىنايەت گۇماندارلىرىنى سەزگەن ھەر قانداق ئورۇن ۋە شەخسنىڭ جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىگە مەلۇم قىلىش ياكى پاش قىلىش ھوقۇقىمۇ، مەجبۇرىيىتىمۇ بار.

زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ئۆزىنىڭ جىسمانىي ھوقۇقى ۋە مال - مۈلۈك ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز يەتكۈزگەن جىنايەت پاكىتلىرىنى ياكى جىنايەت گۇماندارلىرىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىگە مەلۇم قىلىش ياكى شىكايەت قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسى مەلۇم قىلىنغان دېلو، شىكايەت قىلىنغان ۋە پاش قىلىنغان ئىشلارنى قوبۇل قىلىشى لازىم. ئۆزىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولمىغانلىرىنى مەسئۇل ئورگانلارنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشى ھەمدە دېلو مەلۇم قىلغۇچىغا، شىكايەت قىلغۇچىغا ۋە پاش قىلغۇچىغا ئۇقتۇرۇش قىلىشى لازىم؛ ئۆزىنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولمىسىمۇ جىددىي تەدبىر قوللىنىش زۆرۈر بولغانلىرىدا ئالدى بىلەن جىددىي تەدبىر قوللىنىپ، ئاندىن مەسئۇل ئورگانغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشى لازىم.

جىنايەت ئۆتكۈزگەنلەردىن جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئۆزىنى مەلۇم قىلغانلارغا 3 - تارماقتىكى بەلگىلىمە تەتبىقلىنىدۇ.

85 - ماددا دېلو مەلۇم قىلىش، شىكايەت قىلىش ۋە پاش قىلىش يازما ياكى ئاغزاكى ئېلىپ بېرىلسىمۇ بولىدۇ. خەت ئارقىلىق مەلۇم قىلىنغان دېلو، شىكايەت قىلىنغان ۋە پاش قىلىنغان ئىشلارنى قوبۇل قىلغۇچى خاتىرىلەپ، ئوقۇپ بېرىپ، خاتالىق بولمىسا، ئۇنىڭغا دېلو مەلۇم قىلغۇچى، شىكايەت قىلغۇچى، پاش قىلغۇچىنىڭ ئىمزاسىنى قويدۇرۇۋېلىشى ياكى تامغىسىنى باستۇرۇۋېلىشى لازىم.

شىكايەت قىلىنغان، پاش قىلىنغان ئىشلارنى قوبۇل قىلغۇچىلار قارا چاپلىغان ئادەمنىڭ قانۇن جاۋابكارلىقىغا تارتىلىدىغانلىقىنى شىكايەت قىلغۇچى، پاش قىلغۇچىغا چۈشەندۈرۈپ قويۇشى لازىم. ئەمما، پاكىت ئويدۇرمىغان ۋە دەلىل - ئىسپات ياسىۋالمىغانلا بولسا، شىكايەت قىلغان ۋە پاش قىلغان ئىشنىڭ پاكىتلىرىدا ئېگىز - پەسلىك، ھەتتا خاتالىق بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇنى قارا چاپلاشتىن قاتتىق پەرقلەندۈرۈش كېرەك.

جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسى دېلو مەلۇم قىلغۇچى، شىكايەت قىلغۇچى، پاش قىلغۇچىنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ يېقىن تۇغقانلىرىنىڭ بىخەتەرلىكىنى كاپالەتلەندۈرۈشى لازىم. دېلو مەلۇم قىلغۇچى، شىكايەت قىلغۇچى ۋە پاش قىلغۇچى ئۆزىنىڭ ئىسىم - فامىلىسىنى ۋە دېلو مەلۇم قىلىش، شىكايەت قىلىش، پاش قىلىش ھەرىكىتىنى ئاشكارىلاشنى خالىمىسا، ئۇلار ئۈچۈن مەخپىيەتلىكىنى ساقلاش لازىم.

ماتېرىياللىرىنى ئېنىقلىشى لازىم.

2 - پاراگراف جىنايەت گۇماندارىدىن سوئال سوراش

91 - ماددا جىنايەت گۇماندارىدىن خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ تەھقىقلىگۈچى خادىملىرىلا سوئال سورىشى شەرت. سوئال سورىغاندا ئاز دېگەندە ئىككى نەپەر تەھقىقلىگۈچى خادىم بولۇشى لازىم.

92 - ماددا قولغا ئېلىشقا، توختىتىپ قويۇشقا تېگىشلىك بولمىغان جىنايەت گۇماندارىدىن ئۇ تۇرۇشلۇق شەھەر، ناھىيىدىكى بەلگىلەنگەن ئورۇنغا چاقىرتىپ كېلىنىپ ياكى ئۇنىڭ تۇرار جايىغا بېرىپ سوئال سورالسا بولىدۇ، لېكىن خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ياكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ ئىسپاتى كۆرسىتىلىشى لازىم.

چاقىرتىش، مەجبۇرىي چاقىرتىشنىڭ داۋاملىشىش ۋاقتىنى ئۇزاق بولغاندا 12 سائەتتىن ئاشۇرۇۋېتىشكە بولمايدۇ، جىنايەت گۇماندارىنى ئارقا - ئارقىدىن چاقىرتىش، مەجبۇرىي چاقىرتىش يولى بىلەن شەكلىنى ئۆزگەرتىپ نەزەربەنت قىلىشقا يول قويۇلمايدۇ.

93 - ماددا تەھقىقلىگۈچى خادىملار جىنايەت گۇماندارىدىن سوئال سورىغاندا، ئالدى بىلەن ئۇنىڭ جىنايى قىلمىشى بار - يوقلۇقىنى سوراپ، ئۆزىنىڭ جىنايەتلىك تەرىپىنى بايان قىلىشىغا ياكى ئۆزىنى جىنايەتسىز دەپ ئاقلىشىغا يول قويۇپ، ئاندىن سوئال قويۇشى لازىم. جىنايەت گۇماندارى تەھقىقلىگۈچى خادىملارنىڭ سوئاللىرىغا ئەينەن جاۋاب بېرىشى لازىم. لېكىن ئۇ شۇ دېلوغا مۇناسىۋەتسىز مەسىلىلەرگە جاۋاب بېرىشنى رەت قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

94 - ماددا گاس، گاچا جىنايەت گۇماندارلىرىدىن سوئال سوراشتا، ئۇلارنىڭ ئىشارەتلىرىنى ئوبدان بىلىدىغانلار قاتناشتۇرۇلۇشى ھەمدە بۇ ئەھۋال ئېنىق خاتىرىلەپ قويۇلۇشى لازىم.

95 - ماددا سوئال خاتىرىسى جىنايەت گۇماندارىنىڭ سېلىشتۇرۇپ كۆرۈشىگە بېرىلىشى، ئوقۇيالمايدىغانلىرىغا ئوقۇپ بېرىلىشى لازىم. خاتىرە چالا ياكى خاتا يېزىلىپ قالغان بولسا، جىنايەت گۇماندارى تولۇقلاپ قويۇشنى ياكى تۈزىتىپ قويۇشنى تەلەپ قىلسا بولىدۇ. جىنايەت گۇماندارى خاتىرىدە خاتالىق يوقلۇقىنى ئېتىراپ قىلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا ئىمزا قويۇشى ياكى تامغىسىنى بېسىشى لازىم. تەھقىقلىگۈچى خادىملارمۇ خاتىرىگە ئىمزا قويۇشى لازىم. جىنايەت گۇماندارى ئىقرارنامىسىنى ئۆزى يېزىشنى تەلەپ قىلسا، رۇخسەت قىلىش لازىم. زۆرۈر تېپىلغاندا، تەھقىقلىگۈچى خادىملارمۇ جىنايەت گۇماندارىنىڭ ئىقرارنامىسىنى ئۆزىگە يازدۇرسا بولىدۇ.

96 - ماددا جىنايەت گۇماندارى تەھقىقلىگۈچى ئورگان تەرىپىدىن تۇنجى قېتىم سوئال سورالغاندىن كېيىن ياكى مەجبۇرلاش تەدبىرى قوللىنىلغان كۈندىن باشلاپ، ئۆزىگە قانۇن جەھەتتىن مەسلىھەت بېرىشكە، ئۆزىنىڭ ئورنىدا ئەرز قىلىش ۋە شىكايەت قىلىشقا ئادۋوكات تەكلىپ قىلسا بولىدۇ. جىنايەت گۇماندارى قولغا ئېلىنغان بولسا، تەكلىپ قىلىنغان ئادۋوكات ئۇنى بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ. دۆلەت مەخپىيىتىگە تاقىلىدىغان دېلولاردا جىنايەت گۇماندارىنىڭ ئادۋوكات تەكلىپ قىلىشىنى تەھقىقلىگۈچى ئورگان تەستىقلىشى كېرەك.

ھاۋالە قىلىنغان ئادۋوكات تەھقىقلىگۈچى ئورگاندىن جىنايەت گۇماندارى چېتىلىپ قالغان جىنايەتنى بىلىشكە ھوقۇقلۇق، ئۇ قاماقتىكى جىنايەت گۇماندارى بىلەن كۆرۈشسە، ئۇنىڭدىن دېلوغا دائىر ئەھۋالنى ئۇقسا بولىدۇ. ئادۋوكات قاماقتىكى جىنايەت گۇماندارى بىلەن كۆرۈشۈشتە،

ئائىلىلىرىنىڭ بەدىنىنى ئايال خادىملار ياكى دوختۇرلار تەكشۈرۈشى لازىم.

106 - ماددا ئېنىقلاش، تەكشۈرۈش ئەھۋالىدىن خاتىرە يېزىلىشى، ئۇنىڭغا ئېنىقلاش ۋە تەكشۈرۈشكە قاتناشقۇچىلار ھەمدە گۇۋاھچىلار ئىمزا قويۇشى ياكى تامغا بېسىشى لازىم.

107 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلونى تەكشۈرگەندە، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ ئېنىقلىغانلىرى، تەكشۈرگەنلىرىنى قايتا ئېنىقلاش ۋە قايتا تەكشۈرۈشكە تېگىشلىك دەپ قارىسا، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىدىن قايتا ئېنىقلاش ۋە قايتا تەكشۈرۈشنى تەلەپ قىلسا ھەمدە ئۇنىڭغا تەپتىش خادىملىرىنى قاتناشتۇرسا بولىدۇ.

108 - ماددا دېلو ئەھۋالىنى ئېنىقلاش ئۈچۈن، زۆرۈر تېپىلغاندا، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى باشلىقىنىڭ تەستىقى بىلەن تەھقىقلەش يۈزىسىدىن ئەمەلىي سىناق ئۆتكۈزۈلسە بولىدۇ.

تەھقىقلەش يۈزىسىدىن ئەمەلىي سىناق ئۆتكۈزۈشتە، خەۋپ تۇغدۇرىدىغان، كىشىلىك غورۇرىغا ھاقارەت كەلتۈرىدىغان ياكى ئەدەپ-قائىدىگە سىغمايدىغان ھەر قانداق قىلمىش مەنئى قىلىنىدۇ.

5 - پاراگراف ئاختۇرۇش

109 - ماددا جىنايەتكە دائىر دەلىل - ئىسپاتلارنى توپلاش، جىنايەت ئۆتكۈزگۈچىلەرنى قولغا چۈشۈرۈش ئۈچۈن، تەھقىقلىگۈچى خادىملار جىنايەت گۇماندارىنىڭ، شۇنىڭدەك جىنايەتچىلەرنى ياكى جىنايەتكە دائىر دەلىل - ئىسپاتلارنى يوشۇرۇش ئېھتىمالى بولغان كىشىلەرنىڭ بەدىنىنى، نەرسە - كېرەكلىرىنى، تۇرار جايىنى ۋە باشقا مۇناسىۋەتلىك جايلارنى ئاختۇرسا بولىدۇ.

110 - ماددا ھەر قانداق ئورۇن ۋە شەخسنىڭ خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ۋە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، جىنايەت گۇماندارىنىڭ جىنايەتلىك ياكى جىنايەتسىز ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان ماددىي ئىسپات، يازما ئىسپات ۋە ئۈن- سىن ماتېرىياللىرىنى تاپشۇرۇپ بېرىش مەجبۇرىيىتى بار.

111 - ماددا ئاختۇرۇشتا ئاختۇرۇلغۇچىغا ئاختۇرۇش گۇۋاھنامىسى كۆرسىتىلىشى شەرت.

قولغا ئېلىش ۋە توختىتىپ قويۇشنى ئىجرا قىلىشتا جىددىي ئەھۋال كۆرۈلسە، ئاختۇرۇش گۇۋاھنامىسى بولمىسىمۇ ئاختۇرۇشقا بولىدۇ.

112 - ماددا ئاختۇرغان چاغدا، ئاختۇرۇلغۇچى ياكى ئۇنىڭ ئائىلە تەۋەلىرى، قوشنىلىرى ۋە ياكى باشقا گۇۋاھچىلار تۆپىدە تۇرۇشى لازىم.

ئاياللارنىڭ بەدىنىنى ئايال خادىملار ئاختۇرۇشى لازىم.

113 - ماددا ئاختۇرۇش ئەھۋالىدىن خاتىرە يېزىلىشى، ئۇنىڭغا تەھقىقلىگۈچى خادىملار ۋە ئاختۇرۇلغۇچى ياكى ئۇنىڭ ئائىلە تەۋەلىرى، قوشنىلىرى ۋە ياكى باشقا گۇۋاھچىلار ئىمزا قويۇشى ياكى تامغا بېسىشى لازىم. ئاختۇرۇلغۇچى ياكى ئۇنىڭ ئائىلە تەۋەلىرى قېچىپ كەتكەن ياكى ئىمزا قويۇشنى، تامغا بېسىشنى رەت قىلغان بولسا، خاتىرىدە ئەسكەرتىلىشى لازىم.

6 - پاراگراف ماددىي ئىسپات ۋە يازما ئىسپاتنى تۇتۇپ قېلىش

114 - ماددا ئېنىقلاش ۋە ئاختۇرۇش جەريانىدا تېپىلغان، جىنايەت گۇماندارىنىڭ جىنايەتلىك ياكى جىنايەتسىز ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ بېرەلەيدىغان نەرسىلەر ۋە ھۆججەتلەر تۇتۇپ قېلىنىشى لازىم؛ دېلوغا

روھىي كېسەللىرىنى ئۆلكە، دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمىتى بېكىتكەن دوختۇرخانا باھالايدۇ. باھالىغۇچى باھالاپ بولغاندىن كېيىن باھالاش خۇلاسىسى يېزىپ چىقىشى ۋە ئىمزا قويۇشى، دوختۇرخانا تامغا بېسىشى كېرەك.

باھالىغۇچىلاردىن قەستەن يالغان باھالىغانلىرى قانۇن جاۋابكارلىقىنى ئۈستىگە ئېلىشى كېرەك.

121 - ماددا تەھقىقلىگۈچى ئورگان دەلىل - ئىسپات قىلىنىدىغان باھالاش خۇلاسىسىنى جىنايەت گۇماندارى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىغا ئۇقتۇرۇشى لازىم. جىنايەت گۇماندارى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ئىلتىماس قىلسا، تولۇقلاپ باھالاشقا ياكى قايتا باھالاشقا بولىدۇ.

122 - ماددا جىنايەت گۇماندارىنىڭ روھىي كېسىلىنى باھالاشقا كەتكەن ۋاقىت دېلو بېجىرىش مۇددىتىگە كىرگۈزۈپ ھېسابلانمايدۇ.

8 - پاراگراف تۇتۇش بۇيرۇقى چىقىرىش

123 - ماددا قولغا ئېلىنىدىغان جىنايەت گۇماندارى قېچىپ كەتسە، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى تۇتۇش بۇيرۇقى چىقارسا بولىدۇ، ئۈنۈملۈك تەدبىر قوللىنىپ قاچقۇنى تۇتۇپ كېلىنىشى كېرەك.

ھەر دەرىجىلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگانلىرى ئۆز باشقۇرۇش تەۋەلىكىدىكى جايلاردا تۇتۇش بۇيرۇقىنى بىۋاستە چىقارسا بولىدۇ؛ ئۆز باشقۇرۇش تەۋەلىكىدە بولمىغان جايلاردا بەلگىلەش ھوقۇقىغا ئىگە يۇقىرى دەرىجىلىك ئورگاننىڭ بۇيرۇق چىقىرىشنى ئىلتىماس قىلىشى كېرەك.

9 - پاراگراف تەھقىقلەشنى ئاياغلاشتۇرۇش

124 - ماددا جىنايەت گۇماندارلىرى قولغا ئېلىنغاندىن كېيىن، تەھقىقلەش يۈزىسىدىن قاماپ تۇرۇش مۇددىتىنى ئىككى ئايدىن ئاشۇرۇۋېتىشكە بولمايدۇ. ئەھۋالى مۇرەككەپ بولغان، مۇددەت ئىچىدە ئاياغلاشتۇرغىلى بولمايدىغان دېلولارنى تەھقىقلەش مۇددىتىنى بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقىنى ئېلىپ بىر ئاي ئۇزارتىشقا بولىدۇ.

125 - ماددا پەۋقۇلئاددە سەۋەب تۈپەيلىدىن، خېلى ئۇزاققىچە سوت قىلىشقا تاپشۇرغىلى بولمايدىغان ئىنتايىن چوڭ ۋە مۇرەككەپ دېلولارنى قاراپ چىقىش مۇددىتىنى ئالىي خەلق تەپتىش مەھكىمىسى مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىغا تەستىقلىتىپ ئۇزارتىدۇ.

126 - ماددا تۆۋەندىكى دېلولاردىن مۇشۇ قانۇننىڭ 124 - ماددىسىدا بەلگىلەنگەن مۇددەت ئىچىدە ئاياغلاشتۇرغىلى بولمىغانلىرىنىڭ تەھقىقلەش مۇددىتىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق ۋە بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ياكى قارارى بىلەن ئىككى ئاي ئۇزارتىشقا بولىدۇ:

(1) قاتناش ئىنتايىن قولايسىز چەت - ياقا جايلاردا يۈز بەرگەن چوڭ ۋە مۇرەككەپ دېلولار؛

(2) چوڭ جىنايەتچىلەر گۇرۇھى دېلولىرى؛

(3) ئېقىپ يۈرۈپ تۇغدۇرغان چوڭ ۋە مۇرەككەپ دېلولار؛

(4) چېتىلىش دائىرىسى كەڭ، دەلىل - ئىسپات ئېلىش قىيىن بولغان چوڭ ۋە مۇرەككەپ دېلولار.

(ئاخىرى كېيىنكى ساندا)

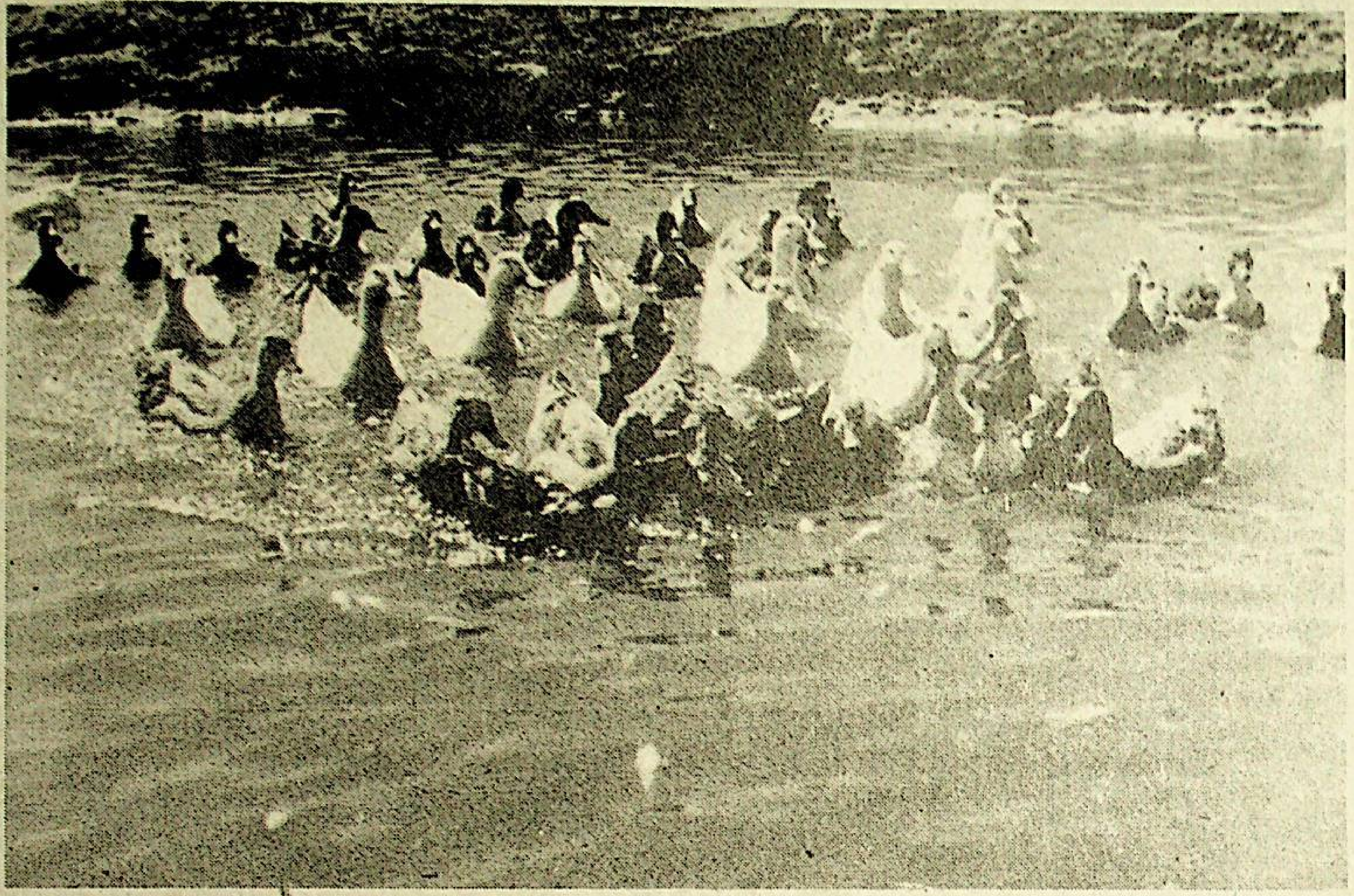

كۆلۈپ كەلدى ياز، تەبىئەتكە ناز،
كۆللەردە ئوينار ئۆردەك بىلەن غاز.

نىجات سابىت فوتوسى

پارتىيىگە مەدھىيە

قۇربانجان قاسىم

ساغلام ئۆسۈپ يېتىلدۇق،
پارتىيىنىڭ مېھرىدە.
شۇڭا چاقنار شاد كۈلكە،
بارچە مىللەت چېھرىدە.

كومپارتىيە دەۋرىدە،
تۇرمۇشىمىز پاراۋان.
ھارماي- تالماي ئىشلىگەچ،
بوستان بولدى باياۋان.

يىلدىن يىلغا ئوخشىدى،
پاختا، بۇغداي ھەم قوناق.
كومپارتىيە بولمىسا،
تاپالىسۇن كىم روناق.

سېلىشتۇرساق ئۆتمۈشنى،
بۇ بەختلىك يىللارغا.
پارتىيىنى مەدھىيىلەپ،
سۆيگۈ تولار دىللارغا.

پارتىيىنىڭ مېھرىدە،
توققۇزىمىز تەل بولدى.
ئىقبال بىزگە خۇش بېقىپ،
ئارزۇيىمىز ھەل بولدى.

شۇڭا ئوقۇپ مەدھىيە،
پارتىيىنى كۈيلەيمىز.
جاسارەتتە، غەيرەتتە،
كۈندىن كۈنگە ئۆرلەيمىز.

پارتىيە ھەققىدە قوشاقلار

پەرۋاز قىلدى ئاسماندا
مەھەللىمىزنىڭ كەپتىرى.
ئەلگە ئامەت ياغدۇرغان
پارتىيىنىڭ تەدبىرى.

بۈركۈت يېنىڭ پەر قېقىپ
كۆتۈرۈلدى ئاسمانغا.
پارتىيىنىڭ تۆھپىسى
سىغماس تۈمەن داستانغا.

چىلگە قوناق تېرىدۇق

ئادەم زېھنى ئېچىلار

شېئىرلار

ئابلىز ئوسمان

باغ لىرىكىسى

1

مۇھەببەتلىك ئىللىق قوينۇڭدىن،
كەڭ دۇنياغا ئاقتى زەمزەم.
پىشلىققا ئاشىق دىللارنىڭ،
ئىستەكلىرى بولغاچ مۇجەسسەم.

سەن خەلقىمنىڭ ئازادە كۆڭلى،
بېغىشلايسەن ھەر جانغا ھوزۇر.
ئالتۇن رەڭلىك مېۋىلىرىڭدە،
چاقنايدۇ نۇر، چاقنايدۇ غۇرۇر.

2

يىپەك يولى ئارامگاھسەن،
يۈرەكلەرگە بەرگەن كۈچ- دەرمان.
نەپەس ئالغاچ تىنىقلىرىڭدىن،
توختىتالمىغان سەپەرنى كارۋان.

شاۋقۇنلايدۇ جىمجىتلىقىڭدا،
گۈزەللىكنىڭ چەكسىز دولقۇنى.
جەننىتىم سەن يۇرتۇم باغلىرى،
تالىق ساڭا قەلبىم يالقۇنى.

3

ـ كاككۇك، كاككۇك ...
شۇنچە يېقىن، شۇنچە يىراقتىن،
توختىماستىن ياڭرار شۇ سادا.
گۈللەر تىترەر، كېپىنەكمۇ ھەم،
ۋىسال ـ ھىجران قاينىمى ئارا.

قاي ئاشىقنىڭ ۋىسال ناخشىسى،
جۈپ- جۈپ قۇشنىڭ ۋىچىرلاشلىرى؟
پەرھات-شىرىن ئۇندۇر بەلكىم،
ياپراقلارنىڭ پىچىرلاشلىرى.

شېئىر يازار ناۋائى بوۋام،
يىراقلارغا قاراپ زوقلىنىپ.
پەرىشتىنىڭ چۈشلىرى ئارا،
يۇرتۇم بېغى چاقنار نۇرلىنىپ.

ئۈجمە دەرىخى

سەن تارىمدىن كۆكلىگەن بىر روھ،
ئىزگۈلۈكنىڭ ئاددىي ھەيكىلى.
يىلتىزلىرىڭ سۇ ئىچكەن بەلكىم،
تۇپراقتىكى بوۋام- مومامنىڭ
ئۆلمەس سۆڭەك- يىلىكلىرىدىن،
غۇبارسىز پاك يۈرەكلىرىدىن.

سېنى كۆرسەم پارلايدۇ دۇنيا،
كۆز ئالدىمغا كېلىدۇ بوۋام.
سېنى كۆرسەم تۆكۈلەر زىيا،
كۆز ئالدىمغا كېلىدۇ مومام.

قوينۇڭ ئۇچۇق ھەر جان- جانۋارغا،
جىلۋىلىرىڭ تۆكىدۇ يۇلتۇز،
تېرىۋالار سەبىي باللار.
قونۇۋېلىپ يەلكەڭگە خۇشال،
چۇرۇقلايدۇ بىغەم، شوخ قۇشلار.

ئۇزاق يولدا ھەمراھ ساھىلغا،
سايىلىرىڭ ـ جەننەت ھوزۇرى.
نېمىتىڭنىڭ خىسلەتلىرىدىن،
چاقنار ھارغىن كۆزلەرنىڭ نۇرى.

سۆيۈپ ئۆتسە شامال شېخىڭنى،
مەن ئاڭلايمەن بوۋام ئۈنىنى.
تۈنلەر ئارا يامرىغان نۇردەك،
قەدىم مۇڭلۇق دۇتار كۈيىنى.

ھەر تال شېخىڭ خىزىرغا ھاسا،
خىسلەتلىرىڭ ھاتەمگە ئۈلگە.
ئۈنسەڭ ئىدىڭ ھەر دىل-يۈرەكتە،
پۈركۈنەتتى بۇ دۇنيا گۈلگە.

بۇلاق لىرىكىسى

بۇلاق...
ۋىلىق-ۋىلىق كۈلگەندەك بوۋاق،
يەر تېگىدىن ئۇخچۇپ چىقسەن،
قىز كۆزىدەك ئويناق ۋە ئوماق.
قىزىق ئىش-ھە؟
ئوت قالىغاندەك تېگىڭدىن،
قاينايسەن بۇلدۇقلاپ،
ئېيتقىنا سوراي سېنىڭدىن:
نە سەۋەب قىشتا ئىللىقسەن،
تومۇز ئايلىرى
مۇز كەبى سوغۇق؟

يېزا باللىرى

سۆيۈپ ئۆتەر گۈزەل يېزىنى،
غۇر-غۇر سوققان تاڭ شامالLIRI.
سىلكىنىدۇ قىزلار چېچىدەك،
دەل-دەرەخنىڭ نوتا- تاللىرى.
يۈگۈرۈشىدۇ ئەنە كىيىكتەك،
گۈل يېزامنىڭ شوخ باللىرى،
سالام بېرىپ ئۆتۈپ كېتىشەر
ئۇچرىغاندا موماي، چاللىرى.
ئۇلار بارار مەكتەپكە چېپىپ،
تومۇرىدا ئۇرغۇپ قانلىرى.
كەچتە ئۇلار كەلگەندە ئۆيگە،
قارشى ئېلىپ سەكرەر ماللىرى.
ئايمۇ چىقىپ يېزا قوينىدا،
چاقنىغاندا چىراغ نۇرلىرى،
ئىشلەر قالغان تاپشۇرۇقنى،
بەكمۇ گۈزەل ئوي-خىياللىرى.
ھايات شۇنداق قىلغاچقا داۋام،
بولار ئۇلار يۇرت ئوغلانلىرى،
ئىشىنىمەن شۇلار بولغاچقا،
چېچەكلەيدۇ ئىقبال باغلىرى.

شېئىرلار

جاببار ئەمەت

ھايات قىممىتى

كىشىلىك ھاياتنىڭ قىممىتى نەدە؟
ئۆلچىنەر ئۇ پەقەت ئەجىر- تۆھپىدە.
ئۇنىڭ چىن شاھىدى گۇۋاھچىسىدۇر
ئەمەلىي ئىش- ھەرىكەت، ئۇنۇم ـ نەتىجە.

تۆھپىدىن ئابىدە تىكلىگەن ئىنسان،
بولىدۇ ھەقىقىي ئۆلمەس قەھرىمان.

ئادەملەر جىسمىدا قان بولمىغاندەك،
بولمىسا روھىدا ئىلىم ۋە ئىرپان،
ئۇ شۇنچە زەئىپتۇر، ئۇ شۇنچە ئاجىز،
يوق ئۇنىدا چوڭ ئىشقا چارە ۋە ئىمكان.

كىتاب

زېھنىنىڭ ئوزۇقى، مادارى كىتاب،

تۆھپىدىن ئابىدە تىكلىگەن ئىنسان،
بولىدۇ ھەقىقىي ئۆلمەس قەھرىمان.
جاي ئېلىپ تارىخنىڭ سەھىپىسىدىن،
خەلقنىڭ قەلبىدە ياشايدۇ ھامان.

ھاياتتا ھەممىدىن ئالىي پەزىلەت،
ئۆمرىنى بېغىشلاش مېھنەتكە ئەبەد.
جاپالىق ئەجرىدىن كىم ئالسا ئۇنۇم،
شۇ بولار ھەقىقىي باتۇر- ئەزىمەت.

سەن بىلىق، ئاۋامنىڭ قويىنى كەڭ دېڭىز،
ئۇنىڭدا ئۈزۈشنىڭ قىممىتى چەكسىز.
شارائىت ئۆزگىرەر، مۇھىت ئۆزگىرەر،
مۇستەھكەم ئىرادە ئۆزگەرمەس ھەرگىز.

بولۇشنى خالىساڭ تۆھپىكار ئىنسان،
نام-شۆھرەت ئىزدىمە، خالىس بول ھامان.
بولۇپ ئەل ئىشىغا سەممىي، سادىق،
ئۇتتۇق ۋە تۆھپەڭدىن راسلىغىن خامان.

بىلىم

بىلىمدۇر ئادەمنىڭ روھى ئۈچۈن جان،
بىلىمدۇر تۈگىمەس مۆجىزىلىك كان.
بىلىمدۇر قىممەتلىك ئەڭ ئېسىل گۆھەر،
بۇ گۆھەر بولغاچقا گۈللەنگەن جاھان.

زېھنىنىڭ ئوزۇقى، مادارى كىتاب،
ئۆمۈرنىڭ ئەڭ كۆركەم باھارى كىتاب.
بىلىمگە ئىنتىلگەن ھەر بىر ئىنساننىڭ
تەشنالىق بۇلىقى، خۇمارى كىتاب.
ئۇنىڭدىن سۇ ئىچكەچ ئادەملەر روھى،
پارلايدۇ قەلبىدە مىڭ قۇياش - ئاپتاپ.

چىلگە قوناق تېرىدۇق
ئوبدان ئىشلەپ ئېگىزغا.
پارتىيىنىڭ شەپقىتى
ئوخشار چوڭقۇر دېڭىزغا.

ئادەم زېھنى ئېچىلار
قىلىپ بەرسە تەپەككۇر.
قەلبىمىزدىن ئۇرغۇيدۇ
پارتىيىگە تەشەككۇر.

ئابلىز قۇربان توپلىغان

ماقال- تەمسىللەر

△ ساھىبخانا سۈلكەتلىك بولسا، داستىخىنى بەرىكەتلىك بولار.
△ ساھىبخانا سايراپ تۇرسا، مېھمان يايراپ ئولتۇرار.
△ ساھىبخانا نان تەگلىسە يېمەيمەن دېمە، قولۇڭغا ئال، يېمىسەڭ يېمە.
△ ئەسكى مېھمان ئىشىكتىن كىرگىچە، كەشى تۆرگە چىقىپتۇ.
△ ئىشىك ئوچۇق بولسىمۇ سوراپ كىر.
△ گاھى چاغدا مېھمان كېلىدۇ، مانتا-پولو ئەتكۈدەك، گاھى چاغدا مېھمان كېلىدۇ، يۈگۈرۈپ قوپۇپ تەپكىدەك.
△ كەلگىچە مېھمان ئۇيۇلىدۇ، كەلگەندىن كېيىن ئۆي ئىگىسى.
△ مېھمان بار چاغدا مۇشۇكنى پەش دېمە.
△ مېھماننىڭ ئالدىغا ئاش قوي، ئىككى قولىنى بوش قوي.
△ سېرىقتالدا كەلگەن مېھمان ئوغرى كىرگەندىنمۇ يامان.
△ ئۆزى كەلگەن مېھمان بەرگەنگە رىزا، چاقىرىپ كەلگەن مېھمان تارتقۇزىدۇ ئىزا.
△ قىزغانچۇق ئالدىرايدۇ ئالغىلى، مېھماندوست ئالدىرايدۇ داستىخان سالغىلى.

ئابدۇرېشىت ئوسمان توپلىغان

سەبىي چاغلار

غەيرەت مەتتىمىن فوتوسى

مىراس

مۇھەممەتجان راشىدىن

قان - قېرىنداش، جان-جىگەرلەرگە نىزا سالغان مىراس،
ئاتىلاردىن ئات بېشى ئالتۇن كەبى قالغان مىراس،
جەڭگە-جېدەلگە سەۋەبكار، قاش- قاپاق يارغان مىراس،
گاھىدا كەلكۈن بولۇپ، گاھ ئوت بولۇپ يانغان مىراس،
چاۋىسىن چىتقا تالايلارنىڭ تۆگەل يايغان مىراس.

ياخشى پەرزەنتلەر پەرىشتىدەك چىرايلىق ئۆتتى خوپ،
بىر-بىرىدىن دەرد ئەمەس، ئەكسىچە ئىنساپ كۈتتى خوپ،
تەگكىنىگە بولدى رازى، ئۆز ئىچىدە پۈتتى خوپ،
ھەر بىرىگە بۇ مىراس گوياكى زەر تون تۇتتى-خوپ،
ياشىسۇن دەيمىز شۇڭا، شاھلارچە قۇتلانغان مىراس.

بەزىلەر ئەمما ئاتا ياكى ئانا ئۆلمەي تۇرۇپ،
بەر مىراس! دەيدۇ، مىراس نەق قانچىلىك، بىلمەي تۇرۇپ،
ھازىدا ماجىرا قىلۇر پاك مۇردىنى كۆممەي تۇرۇپ،
قان بولۇشقا قامچا تەييار، بىر قازان بۆلمەي تۇرۇپ،
كەتتى تورۇپ قانچە چاغدىن ئەلدە ماختالغان مىراس.

چۈشسە سەكراتقا ئاتا، شۇڭلاشقا قايغۇردى ئانا،
ئالتە پەرزەنتتىن مىسالى، تۆتىنىڭ كۆڭلى ئالا،
بۇ مەرەزلىكلەر ئۈچۈن قۇتلۇق مىراس بولدى بالا،
شۇ سەۋەبتىن گاھ ئوقۇلدى سۈرە ياسىنمۇ چالا،
بىرىگە راست، بىرلىرىگە بولدى دەل يالغان مىراس.

بولدى ئۆگەي ئۆز قېرىنداش شۇ مىراس غەۋغاسىدا،
مەن بولاي! دەيدۇ جىمىسى سوت ئارا دەۋاسىدا،
ئەقلىدىن ئازدى تالايلار شۇ مىراس سەۋداسىدا،
كونا غۇملار چىقتى بىردىن شۇ مىراس باناسىدا،
ئالتە بىشەم ئالدىدا ئابرويى بۇلغانغان مىراس.

قىز قېرىنداشلار بۇرەر كاپشىپ-ۋالاقلاپ كەچكىچە،
تالىشىپ، نوغۇچ، سۇپۇر، ھەتتا سۇنۇق ئەپكەشكىچە،
ئۆلمەن، دەيدۇ بىرى، دەۋادامەن باش ئەگكىچە!...
تۆت بۇلۇڭنى ئاختۇرۇپ يىغدى كۆسەي، تەشتەككىچە،
مەنزىلىن بىلمەي بارارغا باشلىرى قايغان مىراس.

بۇ مىراستىن كەتتى ئوت ئەخمەق ئوغۇللار پەيلىگە،
ئەر تۇرۇپ كىردى تۆگەل «ۋىت-ۋىت» خوتۇنلار كەينىگە،
ئويىندى شەيتان ئۇسسۇل قويماي ئەقلىنىڭ مەيلىگە،
ئايرىلىپ كەتتى قېرىنداشلار تامام يات -غەيرىگە،
ۋاي ئىست، ۋارىسلىرى دۈشمەنگە ئايلانغان مىراس.

× ×

بولدىڭىزمۇ سىزمۇ، دوستۇم، شۇ كېسەلگە مۇپتىلا؟
مەنچە بولسا شۇ مىراستىن قان - قېرىنداشلىق ئەلا،
شۇڭا سىزمۇ ھەم تالاشماڭ، خەققىمۇ قىلماڭ سالا،
دەيدۇ سىزنى ئەلمۇ شۇندا: مانا بۇ ئالتۇن بالا!
قالىدۇ سىزدىنمۇ ھەم ئالتۇندا چايقالغان مىراس.

ئىككى غەزەل

نەمەت ناسىر

1

گۈللىتەي ئۆمرۈم بېغىنى چىڭ تۇتۇپ پۇرسەتنى مەن،
پەن-بىلىمنىڭ كانىدىن ئىگىلەپ ھېكمەتنى مەن.

ئادىمىيلىك قىممىتىنى ئاشۇراي تۆھپەم بىلەن،
بارچىدىن ئەلا بىلىپ، ئەڭ ئېسىل خىسلەتنى مەن.

بولسىمۇ ئىقبال تېغىنىڭ چوققىسى قانچە ئېگىز،
ئۆرلىگەيمەن دوست تۇتۇپ، غايە ۋە جۈرئەتنى مەن.

ۋەتىنىم، خەلقىم ئۈچۈن بىر ئۆمۈر تەر ئاققۇزۇپ،
ئىشلىگەيمەن ۋايىغا يەتكۈزۈپ خىزمەتنى مەن.

يول يىراق، مۇشكۇل خەتەرلىك، بولسىمۇ تىلسىم داۋان،
مۇشكۇلات تېغىنى يەنچىپ، قازىناي نۇسرەتنى مەن.

ئەلنى كۆيلەش، ئەلنى گۈللەش ھەرقاچان ئەرنىڭ ئىشى،
كۆچ قاتاي ھەر بىر ئىشىمدا ئەلا بىلىپ مېھنەتنى مەن.

2

سەھرالىقنى پەس كۆرمە، مەن تۇغۇلغان سەھرادا،
ئۆزۈڭنىڭمۇ زۇۋۇلاڭ يۇغۇرۇلغان سەھرادا.

كۆزلىرىدە نۇرى بار، ۋۇجۇدىدا ماگىسى،
بىسى يانماس شەمشەرلەر سۇغۇرۇلغان سەھرادا.

چۇمۇچلىرى ماي بولغان، ئۆزى داڭلىق باي بولغان،
ساخاۋەتچى مەردلەر بار نۇرغۇنلىغان سەھرادا.

ئىشچانلارنىڭ تەرىدىن گۆھەر زېمىن گۈللىنىپ،
ھاياتلىقنىڭ ئۇل تېمى قوپۇرۇلغان سەھرادا.

گۈلشەن بولدى باياۋان، كۆچ بەرگەچكە ھۇر دەۋران،
ئۈمىد - ئىشەنچ ياناقتا بولۇپ گۈلخان سەھرادا.

جياڭ زېمىن ئۆزبېكىستاندىكى زىيارىتىنى ئاياغلاشتۇرۇپ، قىرغىزستانغا باردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، تاشكەنت، 3-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن ئۆزبېكىستاندىكى زىيارىتىنى تولۇق ئاياغلاشتۇرۇپ، مۇشۇ ئاينىڭ 3-كۈنى چۈشتىن كېيىن مەخسۇس ئايروپىلان بىلەن تاشكەنتتىن قىرغىزستان جۇمھۇرىيىتىنىڭ پايتەختى بىشكەككە يۈرۈپ كەتتى.

كەرىموۋ زوڭتوڭ دۇرمىن دۆلەت مېھمانخانىسىدا رەئىس جياڭ زېمىن شەرىپىگە داغدۇغىلىق ئۇزىتىش مۇراسىمى ئۆتكۈزدى. رەئىس جياڭ زېمىن كەرىموۋ زوڭتوڭنىڭ ھەمراھلىقىدا، ھۆرمەت قاراۋۇلىنى كۆزدىن كۆچۈردى. ئىككى دۆلەت باشلىقلىرى قىزغىن قۇچاقلىشىپ، سەممىي خوشلاشتى.

ئۆزبېكىستان ئالىي كېڭەشنىڭ رەئىسى (پارلامېنت باشلىقى) خەلىلوۋ ئايرودرومغا چىقىپ رەئىس جياڭ زېمىننى ئۇزىتىپ قويدى.

رەئىس جياڭ زېمىن ئۆزبېكىستاندىن ئايرىلغان چاغدا كەرىموۋ زوڭتوڭغا مىننەتدارلىق تېلېگراممىسى ئەۋەتتى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بىشكەك، 3-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن مۇشۇ ئاينىڭ 3-كۈنى چۈشتىن كېيىن بىشكەككە كېلىپ، قىرغىزستان جۇمھۇرىيىتىدە دۆلەت ئىشلىرى زىيارىتىنى باشلىۋەتتى.

جياڭ زېمىن ئايرودرومدا يازما سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: بۇ قېتىمقى زىيارىتىمنىڭ ئاساسىي مەقسىتى قىرغىزستان رەھبەرلىرى بىلەن بىرلىكتە 21-ئەسىرگە يۈزلەنگەن ستراتېگىيىلىك يۇكسەكلىكتە تۇرۇپ، ئىككى دۆلەتنىڭ ئىناق، قوشنىدارچىلىق، دوستلۇق مۇناسىۋىتىنى يەنىمۇ راۋاجلاندۇرۇش يوللىرى ئۈستىدە ئىزدىنىشتىن ئىبارەت.

ئاقايېۋ زوڭتوڭ بۈگۈن رەئىس جياڭ زېمىننى كۈتۈۋالدى ھەم ئايرودرومدا ئۇنىڭ ئۈچۈن داغدۇغىلىق قارشى ئېلىش مۇراسىمى ئۆتكۈزدى. ھەربىي ئوركېستر جۇڭگو، قىرغىزستان دۆلەت شېئىرلىرىنى ئورۇندىدى. رەئىس جياڭ زېمىن ئاقايېۋ زوڭتوڭنىڭ ھەمراھلىقىدا، ھۆرمەت قاراۋۇلىنى كۆزدىن كۆچۈردى.

قىرغىزستان جۇڭگونىڭ دوست قوشنىسى، ئىككى دۆلەت ئوتتۇرىسىدا 1000 كىلومېتىردىن ئارتۇق ئورتاق چېگرا بار، ئىككى تەرەپنىڭ ئالاقىسى بۇنىڭدىن 2000 يىلدىن كۆپرەك ۋاقىت ئىلگىرى باشلانغان. تارىختا جۇڭگونى ئوتتۇرا، غەربىي ئاسىيا دۆلەتلىرى بىلەن باغلاپ كەلگەن مەشھۇر «يىپەك يولى» قىرغىزستاندىن ئۆتىدۇ. جۇڭگو بىلەن قىرغىزستان دىپلوماتىك مۇناسىۋەت ئورناتقاندىن كېيىن، ئىككى دۆلەتنىڭ ھەرقايسى ساھەلەردىكى ئالماشتۇرۇشى ۋە ھەمكارلىقى ئىجابىي نەتىجىلەرگە ئېرىشتى.

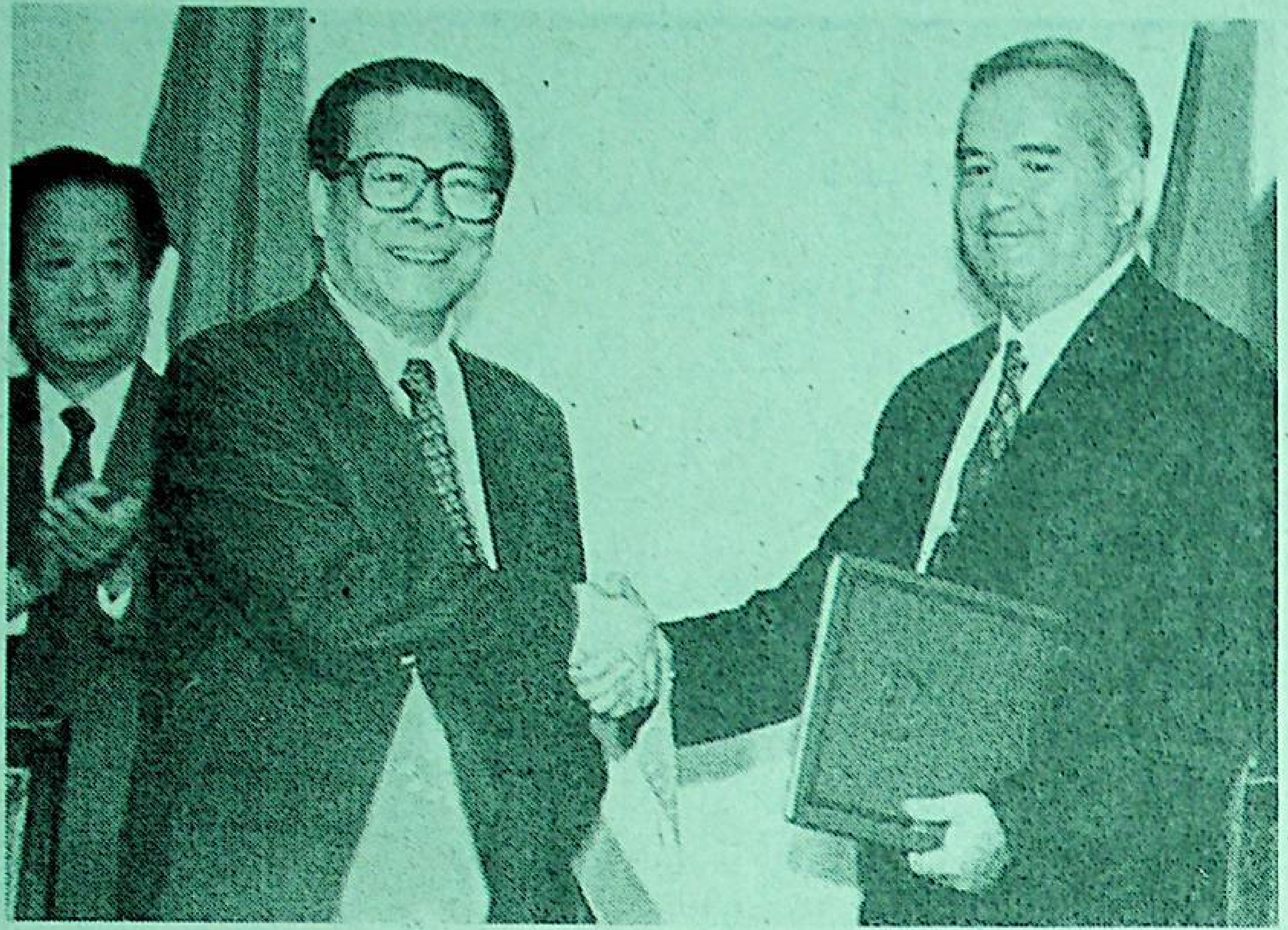

رەئىس جياڭ زېمىن بىلەن زوڭتوڭ كەرىموۋ 7-ئاينىڭ 3-كۈنى تاشكەنتتە جۇڭگو-ئۆزبېكىستان قوشما باياناتىنى ئىمزالىدى. **شىنخۇا ئاگېنتلىقى**

جۇڭگو بىلەن ئۆزبېكىستان قوشما بايانات ئېلان قىلىپ، رەئىس جياڭ زېمىننىڭ زىيارىتى تولۇق مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتى، دەپ كۆرسەتتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، تاشكەنت، 3-ئىيۇل خەۋىرى. جۇڭگو بىلەن ئۆزبېكىستان مۇشۇ ئاينىڭ 3-كۈنى قوشما بايانات ئېلان قىلىپ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: رەئىس جياڭ زېمىننىڭ ئۆزبېكىستاندىكى زىيارىتى تولۇق مۇۋەپپەقىيەتلىك بولدى، جۇڭگو بىلەن ئۆزبېكىستاننىڭ دوستلۇق، ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى يېپيېڭى سەۋىيىگە كۆتۈردى.

بۇ قوشما باياناتنى رەئىس جياڭ زېمىن بىلەن زوڭتوڭ كەرىموۋ شۇ كۈنى سۆھبەتلەشكەندىن كېيىن بىرلىكتە ئىمزالىدى، باياناتتا مۇنداق دېيىلدى: ئىككى دۆلەت ئوتتۇرىسىدىكى باراۋەر بولۇش، ئۆزئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش ئاساسىدىكى دوستلۇق، ھەمكارلىق مۇناسىۋەتنى يەنىمۇ مۇستەھكەملەش، كۈچەيتىش ھەم ئۇنى ئۇزۇن مۇددەت مۇقىم راۋاجلاندۇرۇش ئىككى دۆلەت خەلقلىرىنىڭ ئارزۇسىغا ۋە ئىككى دۆلەتنىڭ تۈپ مەنپەئەتىگە ئۇيغۇن، مۇشۇ رايوننىڭ تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە تەرەققىياتى ئۈچۈن پايدىلىق.

باياناتتا مۇنداق دېيىلدۇ: جۇڭگو تەرەپ ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتىنىڭ مۇستەقىللىكى، ئىگىلىك ھوقۇقى ۋە زېمىن پۈتۈنلۈكىنى ئېتىراپ قىلىدۇ ھەم ئۇنىڭغا ھۆرمەت قىلىدۇ؛ ئۆزبېكىستان تەرەپ مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتى جۇڭگونىڭ بىردىنبىر قانۇنىي ھۆكۈمىتى، تەيۋەن — جۇڭگو زېمىنىنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى، ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتى تەيۋەن بىلەن ھەر قانداق شەكىلدىكى ھۆكۈمەت مۇناسىۋىتىدە بولمايدۇ.

شۇغۇللىنىشقا يول قويمايدىغانلىقىنى جاكارلىدى. ئىككى تەرەپ خەلقئارا ئىشلاردا يەنىمۇ كېڭىشىپ ۋە ھەمكارلىقنى كۈچەيتىپ، ھازىرقى زامان خەلقئارا مۇناسىۋەتتىكى جىددىي مەسىلىلەر توغرىسىدا مەيداننى ماسلاشتۇرۇشقا قوشۇلدى.

ئىككى تەرەپ بىردەك مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىنىڭ تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە تەرەققىياتىنى ساقلاپ قېلىش، ھەرقايسى ئەللەر ۋە رايونلارنىڭ ئىقتىسادىي ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش مۇشۇ رايوندىكى ھەرقايسى ئەللەر خەلقلىرىنىڭلا تۈپ مەنپەئەتىگە ئۇيغۇن بولۇپ قالماستىن، ئاسىيانىڭ ھەتتا دۇنيانىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى قوغداشتىمۇ مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. جۇڭگو تەرەپ ئۆزبېكىستاننىڭ ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىنىڭ خەۋپسىزلىكى، مۇقىملىقى ۋە ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقىنى مەدھىيىلىدى.

باياناتتا مۇنداق دېيىلدى: ئۆزبېكىستان تەرەپ جۇڭگو تەرەپنىڭ ئەتراپىدىكى دۆلەتلەر بىلەن بولغان ئۆزئارا ئىشەنچ ۋە ئىناق قوشنىدارچىلىق مۇناسىۋەتنى كۈچەيتىش ئۈچۈن كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقىغا يۇكسەك باھا بېرىدۇ، بۇنى ئاسىيانىڭ ھەتتا دۇنيا مىقياسىدىكى تىنچلىق ۋە خەۋپسىزلىكنى قوغداشتا ئاكتىپ تەسىر كۆرسىتىدۇ، دەپ قارايدۇ.

قوشما باياناتتا يەنە مۇنداق كۆرسىتىلدى: ئىككى دۆلەتنىڭ ئىقتىسا...

تەرەپ باراۋەر بولۇش، ئۆز ئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش، خەلقئارا ئۆلچەم ۋە قائىدىلەرگە مۇۋاپىق بولۇش ئاساسىدا نەق پۇل سودىسىنى يەنىمۇ راۋاجلاندۇرۇشنى ئاساس قىلىپ، كۆپ خىل شەكىل بىلەن ئېلىپ بېرىلىدىغان سودا ۋە ئىقتىساد، تېخنىكا ھەمكارلىقىنى يەنىمۇ راۋاجلاندۇرىدۇ.

ئىككى دۆلەت ئالاقىدار تەرەپلىرىنىڭ ۋەكىللىرى شۇ كۈنى يەنە تۆت ھۆججەت ئىمزالىدى. بۇ ھۆججەتلەر: «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتىنىڭ ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتىگە 3 مىليون يۈەنلىك ماددىي ئەشيا تەقدىم قىلىشى توغرىسىدىكى ئالماشتۇرۇلىدىغان ھۆججەت»، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى بىلەن ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتىنىڭ كونسۇل شەرتنامىسى تەستىقنامىسىنى ئالماشتۇرۇش گۇۋاھنامىسى»، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتى بىلەن ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتىنىڭ تۆمۈر يول ھەمكارلىق شەرتنامىسى»، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتى بىلەن ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتىنىڭ تاپاۋەتتىن قوش باج ئېلىشتىن ساقلىنىش ۋە باج ئوغرىلاشنىڭ ئالدىنى ئېلىش توغرىسىدىكى كېلىشىمى» دىن ئىبارەت. ئىمزا قويۇش مۇراسىمغا رەئىس جياڭ زېمىن بىلەن كەرىموۋ زوڭتوڭ قاتناشتى.

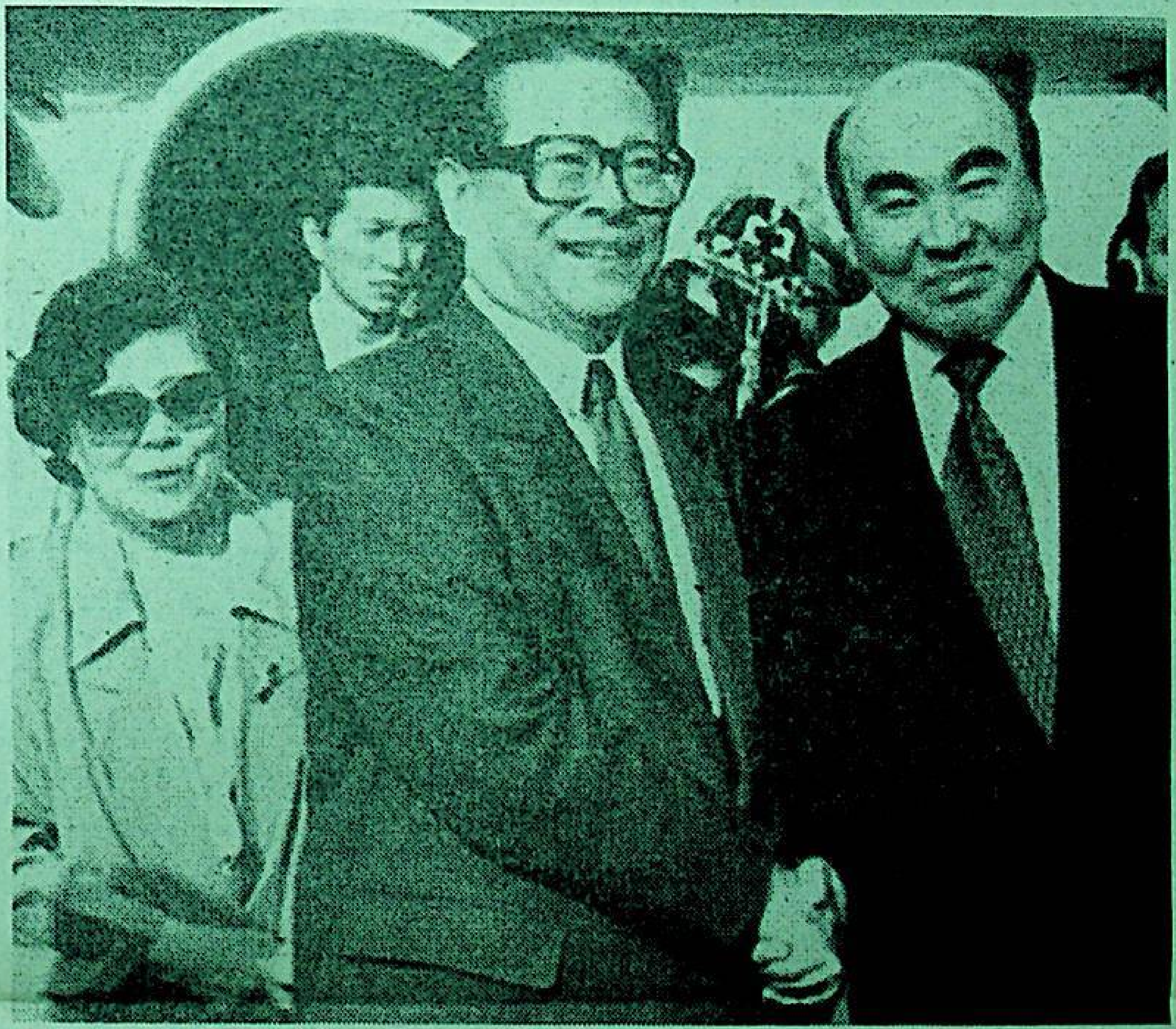

رەئىس جياڭ زېمىن ئايرودرومدا ئاقايېۋ زوڭتوڭنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا

جۇڭگو-ئۆزبېكىستان دوستلۇقى ئۇزاق

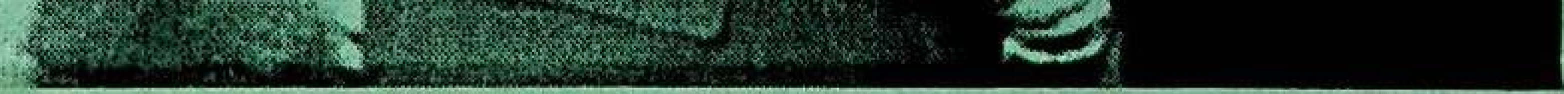

رەئىس جياڭ زېمىن ئايرودرومدا ئاقايېۋ ۋە ئۇنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا ئېرىشتى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

جۇمھۇرىيىتى تەيۋەن بىلەن ھەر قانداق شەكىلدىكى ھۆكۈمەت مۇناسىۋىتىدە بولمايدۇ.

ئىككى تەرەپ ھەرقانداق شەكىلدىكى مىللىي بۆلگۈنچىلىككە قارشى تۇرۇش، ھەر قانداق تەشكىلات ۋە كۈچلەرنىڭ ئۆز دۆلىتى تەۋەسىدە ئىككىنچى تەرەپكە قارىتىلغان پارچىلاش ھەرىكەتلىرى بىلەن

مۇنداق كۆرسىتىلدى: ئىككى دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي تۈزۈلمىسى ۋە تاشقى سودا تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنىڭ پەيدىنپەي چوڭقۇرلىشىشىغا ئەگىشىپ، ئىككى

جۇڭگو- ئۆزبېكىستان دوستلۇقى ئۇزاق داۋام قىلىدۇ

ئومۇمىي بايان

ئۆزبېكىستان جۇڭگونىڭ يېقىن قوشنىسى، شۇنداقلا قەدىمكى مەدەنىيەتلىك دۆلەت. ئۆزبېكىستاننىڭ پايتەختى تاشكەنت مەشھۇر قەدىمكى شەھەر، ئۇ قەدىمكى دەۋر «يىپەك يولى»دىكى مۇھىم قورغان.

جۇڭگو بىلەن ئۆزبېكىستان ئوتتۇرىسىدا ئۇزاق ئەنئەنىۋى دوستلۇق مۇناسىۋەت بار، جۇڭگو، ئۆزبېكىستان 1991-يىلى دىپلوماتىك مۇناسىۋەت ئورناتقاندىن بۇيان بۇنداق ئەنئەنىۋى دوستلۇق يېڭى تەرەققىياتقا ئېرىشتى.

جۇڭگو، ئۆزبېكىستاننىڭ دوستلۇق مۇناسىۋىتى تىنچلىقتا بىللە تۇرۇش بەش پرىنسىپى ئاساسىدا راۋاجلاندى. ئۆزبېكىستان 1991-يىلىنىڭ ئاخىرىدا مۇستەقىللىك جاكارلىغاندىن كېيىن، جۇڭگو ئۆزبېكىستاننى ئەڭ بۇرۇن ئېتىراپ قىلغان ھەم ئۇنىڭ بىلەن دىپلوماتىك مۇناسىۋەت ئورناتقان دۆلەتلەردىن بىرى. يېقىنقى بىر قانچە يىلدىن بۇيان ئىككى دۆلەتنىڭ سىياسىي، ئىقتىساد، پەن-تېخنىكا، مەدەنىيەت قاتارلىق ساھەلىرىدىكى مۇناسىۋىتى تېز راۋاجلاندى. ئۆزبېكىستان زۇڭتۇڭى كەرىموۋ 1992- ۋە 1994-يىللىرى جۇڭگودا ئىككى قېتىم مۇۋەپپەقىيەتلىك زىيارەتتە بولدى. جۇڭگو گوۋۇيۈەننىڭ زۇڭلىسى لى پېڭ، ج ك پ مەركىزىي كومىتېتى سىياسىي بيۇروسى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى خۇجىنتاۋ، گوۋۇيۈەننىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىسى، قوشۇمچە دىپلوماتىيە مىنىستىرى چيەن چىچېنلارمۇ يېقىنقى بىر نەچچە يىل ئىچىدە ئۆزبېكىستاندا مۇۋەپپەقىيەتلىك زىيارەتلەردە بولدى. ئىككى دۆلەتنىڭ يۇقىرى قاتلام رەھبەرلىرىنىڭ كۆپلەپ ئۆز-ئارا زىيارەتتە بولۇشى ئىككى دۆلەت مۇناسىۋىتىنىڭ ئوڭۇشلۇق تەرەققىي قىلىشىنى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردى.

جۇڭگو بىلەن ئۆزبېكىستان نۇرغۇن ئورتاقلىققا ئىگە، ئىككى دۆلەت تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر، ئىككى دۆلەت ئۆز دۆلىتىنىڭ ئەھۋالىغا ئاساسەن ئىقتىسادىي ئىسلاھات ئېلىپ بېرىۋاتىدۇ، ئىككى دۆلەتنىڭ ئىقتىسادى ناھايىتى كۈچلۈك تولۇقلاشچانلىققا ئىگە. جۇڭگو، ئۆزبېكىستان ھازىرغىچە بىر-بىرى بىلەن ھەمكارلىشىشقا دائىر 30 غا يېقىن ھۆججەت ئىمزالىدى. جۇڭگو تاموژنىسىنىڭ مەلۇماتىغا قارىغاندا، 1995-يىلى ئىككى دۆلەتنىڭ سودا سوممىسى 120 مىليون دوللارغا يېقىنلاشقان. ھازىر ئۆزبېكىستاندا جۇڭگو- ئۆزبېكىستان شېرىكچىلىكىدىكى بىر قانچە ئون كارخانا بار، بىر مۇنچىسىنىڭ ئەھۋالى ياخشى.

رەئىس جياڭ زېمىننىڭ بۇ قېتىم ئۆزبېكىستاندىكى زىيارىتى تارىخىي ئەھمىيەتلىك زىيارەت بولىدۇ.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

جەنۇبىي ئافرىقا ئىچكى كابىنېتىنىڭ يېڭىدىن تەيىنلەنگەن ئەزالىرى قەسەم بېرىپ ۋەزىپە تاپشۇرۇۋالدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، جوھاننېسبۇرگ، 2-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جەنۇبىي ئافرىقا ئىچكى كابىنېتىنىڭ يېڭىدىن تەيىنلەنگەن يەتتە مىنىستىرى بىلەن مۇئاۋىن مىنىستىرى مۇشۇ ئاينىڭ 1-كۈنى پرېتورىيىدە قەسەم بېرىپ ۋەزىپە تاپشۇرۇۋالدى.

قەسەم بېرىش مۇراسىمىغا جەنۇبىي ئافرىقا زۇڭتۇڭى ماندېلا بىلەن مۇئاۋىن زۇڭتۇڭى مۇبېكى قاتناشتى. جەنۇبىي ئافرىقا ئافرىقىلىقلار مىللىي مەجلىسىدىن كەلگەن بۇ يەتتە يېڭى مىنىستىر ۋە مۇئاۋىن مىنىستىر خەلق پارتىيىسى مىللىي ئىتتىپاقلىق ھۆكۈمەتتىن چېكىنىپ چىققاندىن كېيىنكى ئىچكى كابىنېتتا كۆرۈلگەن بوشلۇقنى تولدۇردى. يېڭىدىن تەيىنلەنگەن تۆت مىنىستىر: مۇھبېت، ساياھەتچىلىك مىنىستىرى جوردان، يەرلىك ئىشلار ۋە ئاساسىي قانۇن تۈزۈش مىنىستىرى مۇسا، كانچىلىق ۋە ئېنېرگىيە مىنىستىرى مادۇنا ھەم پاراۋانلىق ۋە نوپۇس تەرەققىيات مىنىستىرى فىرىز مورىكىد، يېڭىدىن تەيىنلەنگەن ئۈچ مۇئاۋىن مىنىستىر ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ مۇئاۋىن مىنىستىرى شىسورۇگوما، ئەدلىيە مىنىستىرلىكىنىڭ مۇئاۋىن مىنىستىرى سابارارا ۋە مائارىپ مىنىستىرلىكىنىڭ مۇئاۋىن مىنىستىرى مۇكاچۇۋا.

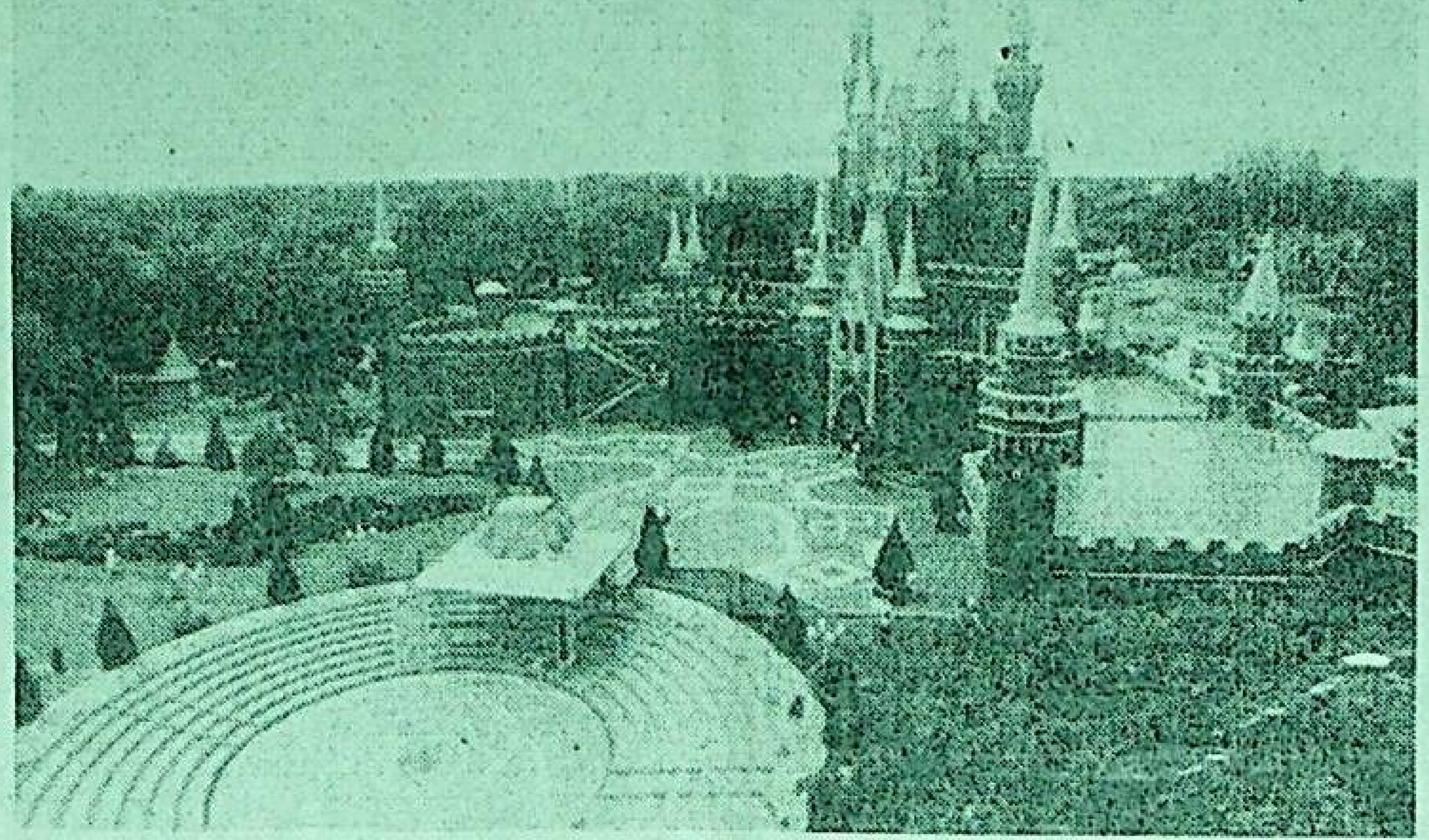

ھىندونېزىيىدىكى كىچىكلىتىلگەن باغچىدىكى بۇ ئۆسمۈرلەر سارىيىنىڭ ئىمارەتلىرى ئۆزگىچە بولۇپ، ئۆسمۈر -بالىلار بۇ يەردە ھىندونېزىيىدىكى مىللەتلەرنىڭ ناخشا- ئۇسسۇلى ۋە چالغۇلىرىنى ئۆگىنىدۇ.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

خەلقئارا قىسقا خەۋەرلەر

△ بوسنىيە-گېرتسېگوۋىنا سېرب رەھبىرى كارادىچ مۇشۇ ئاينىڭ 29-كۈنى پالەيدە ئۆتكۈزۈلگەن بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېرب ھاكىمىيەت بېشىدىكى پارتىيىسى سېربىيە دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ قۇرۇلتىيىدا بۇ پارتىيىنىڭ رەئىسلىكىگە يەنە سايلاندى.

△ ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ۋەكىلى بىلد 6-ئاينىڭ 30-كۈنى سارايېۋودا بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېرب رەھبىرى كارادىچنىڭ زۇڭتۇڭلۇق ھوقۇقىنى تاپشۇرۇپ بەرگەنلىكىنى دەلىللىدى. ئۇ بۇنى قارشى ئالدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

△ جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ چېگرا سۆھبەت ۋەكىللەر ئۆمىكى بىلەن قازاقىستان، قىرغىزىستان، روسىيە ۋە تاجىكىستان ھۆكۈمەتلىرىنىڭ چېگرا سۆھبەت بىرلەشمە ۋەكىللەر ئۆمىكىدىن ئىبارەت ئىككى تەرەپ خىزمەت گۇرۇپپىسى 6-ئاينىڭ 27-كۈنىدىن 29-كۈنىگىچە قىرغىزىستاننىڭ پايتەختى بىشكەكتە 17-سانلىق يىغىن ئۆتكۈزدى، يىغىندا جۇڭگو-قىرغىزىستان چېگرا مەسىلىسى مۇزاكىرە قىلىندى، سۆھبەت ئىجابىي نەتىجىگە ئېرىشتى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

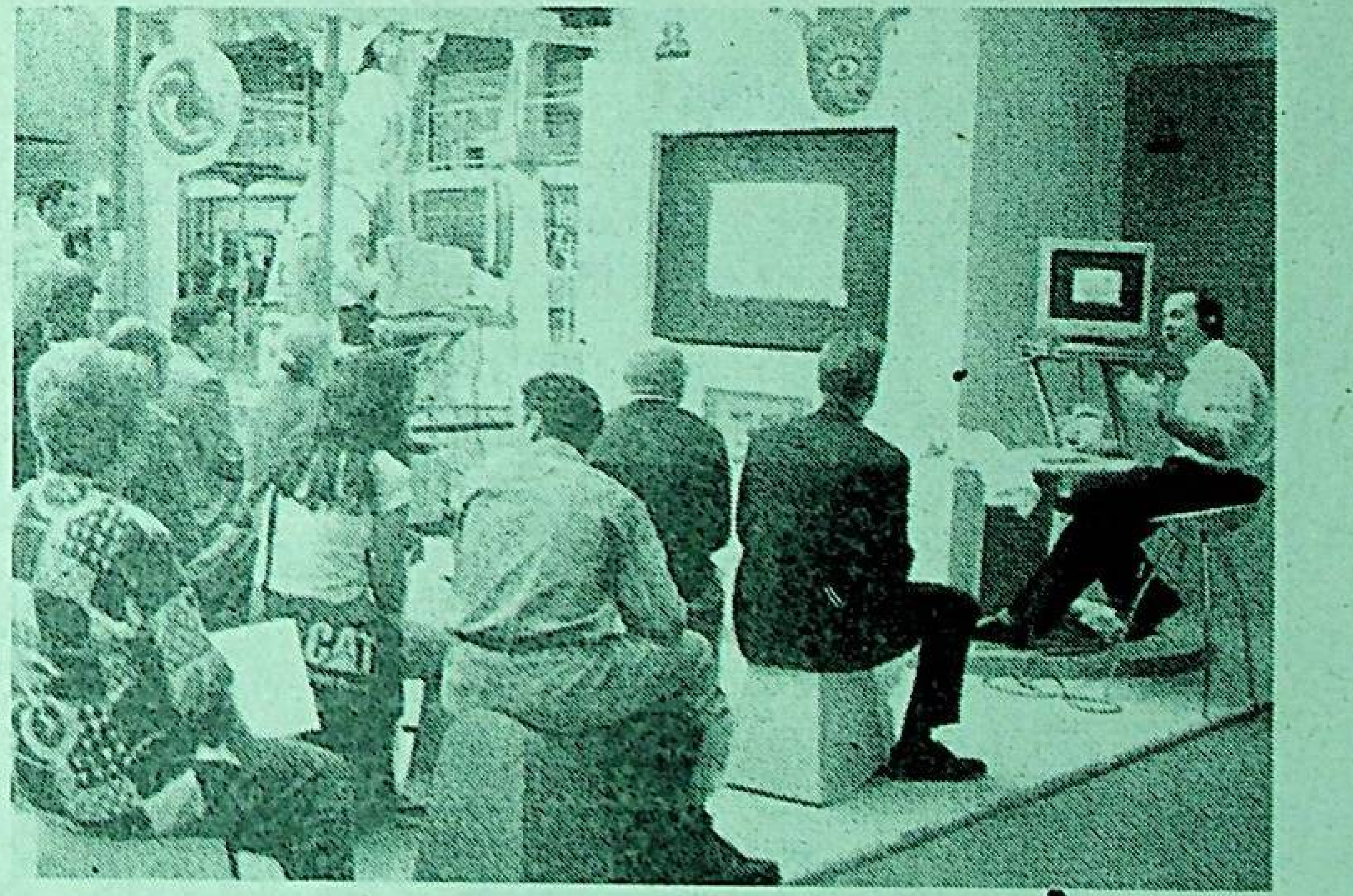

خەلقئارا كۆپ ۋاستىلىك تېخنىكا كۆرگەزمىسى يېقىندا لوندوندا ئۆتكۈزۈلدى. دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن 100 دىن ئارتۇق كومپيۇتېر شىركەتلىرى بۈگۈنكى كۈندىكى دۇنيانىڭ ئەڭ يۇقىرى سەۋىيىسىگە ۋەكىللىك قىلىدىغان كۆپ ۋاستىلىك تېخنىكىلارنى كۆرگەزمىگە قويدى.

سۈرەتتە: ئېكسكۇرسىيىچىلەر كۆرگەزمىدە كۆپ ۋاستىلىك تېخنىكىغا دائىر لېكسىيىنى ئاڭلىماقتا.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

1996-يىللىق دۇگجىك جۇڭگو سودا كۆرگەزمىسى 6-ئاينىڭ 18-كۈنى دۇگجىكدا ئېچىلدى. ئېچىلىش مۇراسىمىغا قاتناشقان ياپونىيە ئاۋام پالاتاسىنىڭ ئەزاسى، ياپونىيە- جۇڭگو دوستلۇقى پارلامېنت ئەزالىرى ئىتتىپاقىنىڭ باشلىقى لىنىلاڭ شاگەي گۈلۈڭسۇلياۋبۇيۇملار چەكلىك شىركىتى ئىشلەپ چىقارغان ئويۇنچۇق - كالتەك توپ كالتىكىنى قولىغا ئېلىپ، «مەن مۇشۇ كالتەك بىلەن توپ ئوينايمەن» دېدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. تېلېفون باش ئايارىتى: 5818200. ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 5 يۈەن 40 پۇڭ، پارچە باھاسى: 18 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

新疆日报
（维文）

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۈتاش نومۇرى: CN 65 — 0002 / Z

(ۋەكالەت نومۇرى: 1 — 57)

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى (بۇ سان تۆت بەت)

1996 - يىل
ئىيۇل
7
يەكشەنبە

ئاپتونوم رايون سەپەرۋەرلىك تېلېفون يىغىنى ئاچتى

مالىيە - ئىقتىساد ئىنتىزامىنى چىڭىتىپ، كىرىمنى ئاشۇرۇپ، چىقىمنى تېجەش لازىم

يىغىندا ۋاڭ لېچۈەن، ئابلەت ئابدۇرېشىت سۆز قىلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز مەۋلان سابىت خەۋەر قىلىدۇ: 7-ئاينىڭ 5-كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن خەلق ھۆكۈمىتى مالىيە-ئىقتىساد ئىنتىزامىنى چىڭىتىپ، كىرىمنى ئاشۇرۇش، چىقىمنى تېجەش سەپەرۋەرلىك تېلېفون يىغىنى ئاچتى. يىغىنغا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جۇشىڭتاۋ رىياسەتچىلىك قىلدى. يىغىندا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ شۇجىسى ۋاڭ لېچۈەن، ئاپتونوم رايوننىڭ رەئىسى ئابلەت ئابدۇرېشىت مۇھىم سۆز قىلدى. يىغىنغا ئاپتونوم رايون رەھبەرلىرىدىن ھامدىن نىياز، جانابىل، قېيۇم باھاۋۇدۇن، ئەسقەت كەرىمباي، ۋاڭ چۈەنيۇ، خەلچەم ئىسلام، ئابدۇرېھىم ھامىد، جاڭ يۇنچۈەن، چېن دېمىن، ۋۇدۇنفۇ، لى دۇڭخۇي، مىجىت ناسىر، يۈسۈپ ئەيسا قاتارلىقلار قاتناشتى.

يىغىندا ئابلەت ئابدۇرېشىت ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ نۆۋەتتىكى مالىيە - ئىقتىساد ئەھۋالىنى ئانالىز قىلىپ مۇنۇلارنى ئوتتۇرىغا قويدى: ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىقتىسادىي ئاساسىي ئاجىز، كىرىم تۈپ سانى كىچىك، مالىيىدە ئۆزىنى ئۆزى قامداش نىسبىتى تۆۋەن بولغانلىقى، مەركەز «باج ئايرىش تۈزۈمى» يولغا قويۇلغاندىن بۇيان ئاپتونوم رايونىمىزغا يەنىلا ئىلگىرىكى چارە بويىچە نورمىلىق ياردەم پۇل بېرىش چارىسىنى يولغا قويغانلىقى، ماناش ۋە تۇرلۇك خىراجەت چىقىملىرىنىڭ يىلدىن يىلغا زور دەرىجىدە كۆپىيىۋاتقانلىقى سەۋەبلىك مالىيە كىرىم-چىقىمنى تەڭپۇڭلاشتۇرۇش قىيىنغا توختاپ، مەبلەغ ئورۇنلاشتۇرۇشتا ئادەتتىن تاشقىرى جىددىيلىك كۆرۈلۈپ، مالىيىدىكى قىزىل رەقەم خېلى كۆپ بولدى.

ئابلەت ئابدۇرېشىت مۇھىم نۇقتىنغا كاپالەتلىك قىلىش پرىنسىپى بويىچە مالىيە كۈچىنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ۋە ئىجتىمائىي مۇقىملىق ئۈچۈن خىزمەت قىلىشنى مۇنداق دېدى: ئاۋۋال مائاشنىڭ نورمال تارقىتىلىشىغا تولۇق كاپالەتلىك قىلىش لازىم. بۇ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقتا مۇناسىۋەتلىك چوڭ ئىش ھەم مالىيە خىزمىتىدىكى قاتتىق ۋەزىپە. نۇقتىلىق قۇرۇلۇش تۈرلىرى مەبلىغىنىڭ نەقلىشىش نىسبىتىنى ئاشۇرۇش، بولۇپمۇ شۇ يىلى مەبلەغ سېلىنىپ ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغان تۈرلەرگە كېرەكلىك مەبلەغنى جەزمەن ئامال قىلىپ نەقلەشتۈرۈپ، تېزرەك پۈتتۈرۈپ ئىشقا كىرىشتۈرۈپ، ئۈنۈمىنى جارى قىلدۇرۇش لازىم. يېزا ئىگىلىكىگە ياردەم بېرىش مەبلىغىگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىپ، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش شارائىتىنىڭ ياخشىلىنىشىنى قوللاپ، كەسپلەر قۇرۇلمىسىنى تەڭشەپ، يۇقىرى ھوسۇللۇق، سۈپەتلىك، ئۈنۈملىك يېزا ئىگىلىكىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش لازىم. سانائەتتە زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى ئاشۇرۇش، تېخنىكا ئۆزگەرتىش، يېڭى مەھسۇلات يارىتىشنى نۇقتىلىق قوللاپ، كارخانىلارنىڭ تەرەققىيات زاپاس كۈچىنى ئاشۇرۇش لازىم.

مالىيىدە كىرىمنى ئاشۇرۇش خىزمىتىنى ھەقىقىي ياخشى ئىشلەپ، يىللىق كىرىمنى ئاشۇرۇش ۋەزىپىسىنى تىرىشىپ ئورۇنداش ھەققىدە توختالغاندا ئابلەت ئابدۇرېشىت مۇنداق دېدى: بىرىنچىدىن، باج يىغىش خىزمىتىنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، باج يىغىش، باشقۇرۇشنى چىڭ تۇتۇش كېرەك. باج يىغىش ۋەزىپىسگە مەمۇرىي باشلىق ۋە باج ئىدارىسىنىڭ باشلىقى مەسئۇل بولۇش تۈزۈمىنى داۋاملىق يولغا قويۇپ، «باجنى قانۇن بويىچە يىغىش، يىغىشقا تېگىشلىك باجنى تولۇق يىغىش، يوشۇرۇپ قويماسلىق، ئارتۇق يىغماسلىق» پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇش، باجنى ھوقۇقتىن ھالقىپ كېمەيتمەسلىك، كەچۈرۈم قىلماسلىق، باجنى كېمەيتىش، كەچۈرۈم قىلىش يوچۇقلىرىنى قالايمىقان ئاچماسلىق لازىم. ئىككىنچىدىن، خام چوت سىرتىدىكى مەبلەغنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ خام چوت ئىچى - سىرتىدىكى مەبلىغىدىن ئۈنۈبۋىرسال پايدىلىنىش ئۈنۈمىنى ئاشۇرۇش لازىم. ئۈچىنچىدىن، كارخانىلارنىڭ زىياننى تۈگىتىپ، پايدىنى ئاشۇرۇش ۋە مالىيە مەنبەسىنى يېتىلدۈرۈش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇش لازىم.

ئابلەت ئابدۇرېشىت غورىگىل، تۇرمۇش كۆچۈرۈش ئىدىيىسىنى پۇختا تىكلەپ، مالىيە

«شىنخۇي» ناملىق ھاۋا تەڭشىگۈچ ئورنىتىلغان پويىز ئىشلىتىلىشكە باشلىدى

ئۆز خەۋىرىمىز. 7- ئاينىڭ 1- كۈنى سائەت 18 دىن 45 مىنۇت ئۆتكەندە «شىنخۇي» ناملىق ھاۋا تەڭشىگۈچ ئورنىتىلغان پويىز ئۈرۈمچى جەنۇبىي پويىز ئىستانسىسىدىن بېيجىڭغا يۈرۈپ كەتتى. بۇ 70 / 69 - قېتىملىق پويىز سۈپەتلىك ھاۋا تەڭشىگۈچ ئورنىتىلغان پويىزغا ئۆزگەرتىلدى.

ئاپتونوم رايوننىڭ پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىدىن ۋاڭ لېچۈەن ، ھامىدىن نىياز، ئەسقەت كەرىمباي، مىجىت ناسىر ھاۋا تەڭشىگۈچ ئورنىتىلغان پويىزنىڭ مۇراسىمغا قاتناشتى ھەم لېنتا كەستى. ۋاڭ لېچۈەن «شىنخۇي» ناملىق پويىزغا: «شىنخۇي» ناملىق پويىز 1- دەرىجىلىك پويىز، ئۇ يولۇچىلارغا 1- دەرىجىلىك مۇلازىمەتلىق قىلىپ، شىنجاڭنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشى ئۈچۈن تۆھپە قوشۇشى لازىم، دەپ بېغىشلىما يېزىپ بەردى.

ئۈرۈمچى-بېيجىڭ 70 / 69- قېتىملىق پويىزى ئېلىمىزنىڭ ھازىرقى بېيجىڭغا قاتنايدىغان پويىزلىرى ئىچىدە قاتناش ۋاقتى ۋە مۇساپىسى ئەڭ ئۇزۇن پويىز ھېسابلىنىدۇ، بېرىش- كېلىشكە يەتتە يېرىم سوتكا كېتىدۇ. ئۈرۈمچى تۆمۈريول ئىدارىسى 120 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىپ، بۇ پويىزنىڭ يەتتە گورۇپپىسىدىكى ۋاگونلارنى ھاۋا تەڭشىگۈچ ئورنىتىلغان ۋاگون قىلىپ ئۆزگەرتتى.

قەشقەر ۋىلايەتلىك پارتكوم پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈشكە ئەھمىيەت بەردى

ئۆز مۇخبىرىمىز خۇدا بەردى ئابدۇللا خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋىلايەتلىك پارتكوم پارتىيىنىڭ ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتلىرى قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىش جەريانىدا پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈشكە ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى.

ۋىلايەتلىك پارتكوم پارتىيە ئەزالىرىنى تەربىيىلەشتە مۇھىم نۇقتىنى گەۋدىلەندۈرۈپ، يېزىلاردا ئۆگىنىش ماتېرىيالى كەمچىل بولۇش مەسىلىسىنى نۇقتىلىق ھەل قىلدى. ۋىلايەتلىك پارتكوم 650 مىڭ يۈەن ئاجرىتىپ، پارتىيە نىزامنامىسى (ئۇيغۇرچە 60 مىڭ نۇسخا، خەنزۇچە 10 مىڭ نۇسخا)، «جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ۋە پارتىيە نىزامنامىسىنى ئۆگىنىش ئوقۇشلۇقى»، «پارتىيە نىزامنامىسىنى ئۆگىنىش لېكسىيىسى»، «دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى ئۆگىنىش قوللانمىسى» قاتارلىق 11 خىل ئۆگىنىش ماتېرىيالىنى 265 مىڭ نۇسخا نەشر قىلدۇرۇپ تارقىتىپ بەردى. ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار مول مەزمۇنلۇق «قوش ئۆگىنىش» پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، 1071 مەيدان نۇتۇق سۆزلەش يىغىنى، 2177 مەيدان تېپلار دوكلات بېرىش يىغىنى ئاچتى، 578 مەيدان زېھىن سىناش مۇسابىقىسى، 2133 مەيدان مەخسۇس تېما بويىچە مۇھاكىمە يىغىنى ئۆتكۈزدى، 7560 سان قارا تاختاي گېزىتى چىقاردى. بۇنىڭدىن باشقا، ئېلېكترونلۇق تەربىيىلەش ئۇسۇلىدىن پايدىلىنىپ پارتىيە ئەزالىرىنى تەربىيىلىدى. بۇ ۋىلايەتتە ۋىلايەت، ناھىيە، يېزىدىن ئىبارەت ئۈچ دەرىجىلىك ئېلېكترونلۇق تەربىيىلەش تورلىرى ئاساسىي جەھەتتىن شەكىللىنىپ، كەنتلەرنىڭ ئېلېكترونلۇق تەربىيىلەشنى يولغا قويۇش نىسبىتى % 80 كە يەتتى.

قوراللىق ساقچى شىنجاڭ زۇڭدۈيى كادىرلارنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش قۇرۇلۇشنى كۈچەيتتى

ئۆز خەۋىرىمىز. يېقىنقى كۈنلەردىن بۇيان ، قوراللىق ساقچى قىسىملىرى شىنجاڭ زۇڭدۈيى پارتكومى باش شۇجى جياڭ زېمىننىڭ پارتىيە قۇرۇلغانلىقىنىڭ 75 يىللىقىنى خاتىرىلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەت يىغىنىدا قىلغان سۆزىنى ئەستايىدىل ئۆگىنىپ ۋە مۇزاكىرە قىلىپ، ئۇنى زۇڭدۈي كادىرلار قوشۇنىنىڭ ئەمەلىيىتى بىلەن زىچ بىرلەشتۈرۈپ، كادىرلار قوشۇنى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشنىڭ كونكرېت تەدبىرلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

ئۆگىنىش ۋە مۇزاكىرىدە زۇڭدۈي پارتكومىنىڭ ئەزالىرى قىسىمنىڭ ئەمەلىيىتى ۋە ئالاھىدىلىكىگە بىرلەشتۈرۈپ مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: باش شۇجىنىڭ سۆزىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇشتا ئالدى بىلەن ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلىك بەنزىلىرىنىڭ قۇرۇلۇشنى زور كۈچ بىلەن كۈچەيتىپ، ھەر دەرىجىلىك كادىرلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشى ئۈچۈن پۇختا ئاساس سېلىش، پارتىيە ۋە دۆلەت قوراللىق ساقچى قىسىملىرىغا يۈكلىگەن ۋەزىپىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ئورۇنداشقا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش لازىم. شۇنىڭ بىلەن بىللە، ھەر دەرىجىلىك كادىرلارنىڭ ئۆگىنىشىنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، كادىرلارنى سىياسىي جەھەتتىن چېنىقتۇرۇش، ئەمەلىي تەدبىر قوللىنىپ كادىرلارنى تەربىيىلەش، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ كادىرلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشى، ئەمەلىي سىناقلاردىن ئۆتۈشى، ۋەزىپە ئۆتۈشى ئۈچۈن ياخشى مۇھىت يارىتىپ بېرىش ھەم رەھبىرىي كادىرلارنى يۆتكەپ تۇرۇش تۈزۈمىدە داۋاملىق چىڭ تۇرۇپ، ئورگان ۋە ئاساسىي قاتلاملاردا خىزمەت قىلىۋاتقان رەھبىرىي كادىرلارنى ھەر خىل خىزمەت ئورۇنلىرىدا ئىقتىدارىنى ئاشۇرۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىش لازىم.

قۇمۇل ۋىلايىتىدە دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىلىرى باشقۇرۇش تۈزۈلمىسىنى ئىسلاھ قىلدى، باشقۇرۇش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتتى

بېرىش چارىسىنى يولغا قويغانلىقى، ماڭاش ۋە
تۈرلۈك خىراجەت چىقىملىرىنىڭ يىلدىن يىلغا

يېزا ئىگىلىكىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى
سۈرۈش لازىم. سانائەتتە زىياننى تۈگىتىپ

قۇمۇل ۋىلايىتىدە دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىلىرى باشقۇرۇش تۈزۈلمىسىنى ئىسلاھ قىلدى، باشقۇرۇش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتتى

ئۆز خەۋىرىمىز. قۇمۇل ۋىلايىتىدە دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىلىرى دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىلارنى باھاغا سوندۇرۇپ ئائىلىلەرگە بېرىش ئۇسۇلىنى سىناق قىلىپ، چارۋىچىلىق تۈزۈلمە ئىسلاھاتىدا يېڭى يول ئاچتى.

قۇمۇل ۋىلايىتىنىڭ رەھبەرلىرى مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىلىرىنىڭ تۈزۈلمىسىنى ئىسلاھ قىلىش — دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىلىرىنى پارچىلاشنى ئەمەس، بەلكى باشقۇرۇش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىپ، دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىلىرىنىڭ يېزا ئىقتىسادىدىكى رولىنى تېخىمۇ ياخشى جارى قىلدۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ. شۇڭا بۇلتۇر بىر ئارا تۇرۇك ناھىيىسىنىڭ تاغ ئالدى دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىسى بىلەن تۇز كۆل دۆلەت ئىلكىدىكى چارۋىچىلىق فېرمىسىدا ئۇنى سىناق قىلدۇق.

بۇ دۆلەت ئىلكىدىكى ئىككى چارۋىچىلىق فېرمىسىنىڭ چارۋىنى باھاغا سوندۇرۇپ ئائىلىلەرگە بېرىش ئۇسۇلى مۇنداق: چوڭ چارۋا، نەسىللىك چارۋىنى پۈتۈنلەي باھاغا سوندۇرۇپ ئائىلىلەرگە بەرمەي، چارۋىچىلىق فېرمىسى بىر تۇتاش باشقۇرۇش، ئىشلەپچىقىرىشقا ھەقىقىي ئېھتىياجلىق بولسا، دېھقان، چارۋىچىلارغا بازار باھاسى بويىچە سېتىپ بېرىش؛ باھاغا سوندۇرۇپ ئائىلىلەرگە بېرىدىغان چارۋىلارنىڭ باھاسىنى مۈلۈك باھالاش يەكۈنىدىن پايدىلىنىپ بېكىتىش، بازار باھاسىدىن ئون پىرسەنت ئەرزان بېكىتىش، كونكرېت يولغا قويۇشتا، پېنسىيىگە چىققان خادىملارنىڭ پېنسىيە قوشۇمچە ياردەم پۇلىنى تاختاي باھاسى بويىچە قويى سانىغا سوندۇرۇپ، بىر قېتىمدىلا شۇ كىشىگە تارقىتىپ بېرىش؛ خىزمەتتىكى دېھقان، چارۋىچىلارغا چارۋىلارنى باھاغا سوندۇرۇپ بېرىش، شۇنىڭ بىلەن بىللە تەكلىپ قىلىنغان كادىرلار، يېزا-كەنت دوختۇرلىرى، مال دوختۇرلىرى، دەۋرى ئوقۇتقۇچىلار ۋە ئۆزى ئىش تېپىپ ئۆزىنى باققۇچى باشقا خادىملارنى پۈتۈنلەي قىسقارتىپ تۆۋەنگە چۈشۈرۈپ، ئۇلارغىمۇ چارۋىنى باھاغا سوندۇرۇپ بېرىش، باھاغا سوندۇرغان چارۋا پۇلىنى 1995- يىلىدىن تارتىپ تۆلەشكە باشلاپ، تۆت يىلغىچە پۈتۈنلەي تۆلەپ بولۇش، بۇ پۇلنى تېز يىغىۋېلىشقا پايدىلىق رىغبەتلەندۈرۈش سىياسىتىنى يولغا قويۇش.

...يېتىلدۈرۈش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇش لازىم.

ئابلەت ئابدۇرېشىت غورىكىل تۇرمۇش كۆچۈرۈش ئىدىيىسىنى پۇختا تىكلەپ، مالىيە چىقىملىرىنى قاتتىق تىزگىنلەش توغرىسىدا مۇنۇلارنى ئوتتۇرىغا قويدى: ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن خەلق ھۆكۈمىتى قايتا-قايتا مۇزاكىرە قىلىپ، بىر قاتار قاتتىق تەدبىرلەرنى يۈرگۈزۈپ، مالىيە چىقىمىنى تىزگىنلەش سالمىقىنى ئاشۇرۇشنى قارار قىلدى. بىرىنچىدىن، ئىجتىمائىي گۇرۇھلارنىڭ سېتىۋېلىش كۈچىنى تىزگىنلەش خىزمىتىنى كۈچەيتىپ، پىكاپ سېتىۋېلىشنى قاتتىق كونترول قىلىش كېرەك. ھازىردىن باشلاپ ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، ھۆكۈمەتلەر، كەسپىي

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى پارتكومى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى جياڭ زېمىننىڭ مۇھىم سۆزىنى ئەستايىدىل ئۆگەندى

ئۆز خەۋىرىمىز. ئىشلەپچىقىرىش- قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى پارتكومى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى 6- ئاينىڭ 29- كۈنى چۈشتىن بۇرۇن سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، باش شۇجى جياڭ زېمىننىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 75 يىللىقىنى خاتىرىلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەت يىغىنىدا قىلغان مۇھىم سۆزىنى ئەستايىدىل ئۆگەندى. دائىمىي كومىتېت ئەزالىرى سۆھبەتتە بىردەك مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: باش شۇجىنىڭ سۆزى ناھايىتى كۈچلۈك رېئال ئەھمىيەتكە ۋە چوڭقۇر تارىخىي ئەھمىيەتكە ئىگە بولۇپ، يېڭى دەۋردە يۇقىرى ساپالىق كادىرلار قوشۇنى قۇرۇشنىڭ يۆنىلىشىنى كۆرسىتىپ بەردى.

قۇتۇبى «تيانشان» پاختا توقۇمىچىلىق زاۋۇتى ئىلغار ئۈسكۈنىلەرنى كىرگۈزۈپ دەرىجىسى، تېخنىكا تەركىبى، قوشۇمچە قىممىتى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش نىسبىتى يۇقىرى، خېيىم - خەتەرگە تاقابىل تۇرۇش ئىقتىدارى كۈچلۈك ئىشلەپچىقىرىش تۈرىنى شەكىللەندۈرۈپ، ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئاشۇردى. بۇ يىل 1 - ئايدىن 6 - ئايغىچە زىيان تارتىش ئەھۋالىنى تۈگىتىپ، پايدا ئالىدىغان بولدى.

سۈرەتتە: ئىشلەپچىقىرىش سېخىدىن كۆرۈنۈش.

ئۆز مۇخبىرىمىز تيەن چى فوتوسى

خوتەندە زەھەرلىك چېكىملىك جىنايەتچىلىرىگە قاتتىق زەربە بېرىلدى

ئۆز خەۋىرىمىز. خوتەن شەھىرىدە يېقىندا 100 گرامدىن ئارتۇق خىروئىن ۋە 100 كىلوگرامدىن ئارتۇق نەشە كۆيدۈرۈۋېتىلدى. خوتەن شەھىرى، خوتەن ناھىيىسىدىكى كادىرلار، ئىشچى- خىزمەتچىلەر ۋە ئاھالە زەھەرلىك چېكىملىك جىنايەتچىلىرىگە قاتتىق زەربە بېرىش بويىچە ئېچىلغان ھۆكۈم ئېلان قىلىش يىغىنىغا قاتناشتى.

بۇ قېتىم ھۆكۈم ئېلان قىلىنغان زەھەرلىك چېكىملىك جىنايەتچىلىرىنىڭ سەككىزى ئايال بولۇپ، بۇلارنىڭ ئىچىدە لاسكۈي بازىرى ئاقتاش كەنت باشلانغۇچ مەكتىپىنىڭ سابىق مۇدىرى پاتىگۈل ئابلىز بىلەن ئوقۇتقۇچى رابىيە ئادىلغا زەھەرلىك چېكىملىك يوشۇرغانلىقى ئۈچۈن ئۈچ يىللىق ۋە ئىككى يىللىق قاماق جازاسى بېرىلدى ھەم 5000 يۈەندىن جەرىمانە قويۇلدى.

ئوچۇق سوت يىغىنىدا يەنە كۆكنار تېرىغان ۋە زەھەرلىك چېكىملىك چەككەن يەتتە جىنايەتچىنىڭ قولغا ئېلىنغانلىقى جاكارلاندى.

ئىگىلىنىشچە، خوتەندىكى ئالتە ناھىيىدىمۇ زەھەرلىك چېكىملىك جىنايەتچىلىرىگە زەربە بېرىش بويىچە ئوچۇق سوت ئېچىلغان.

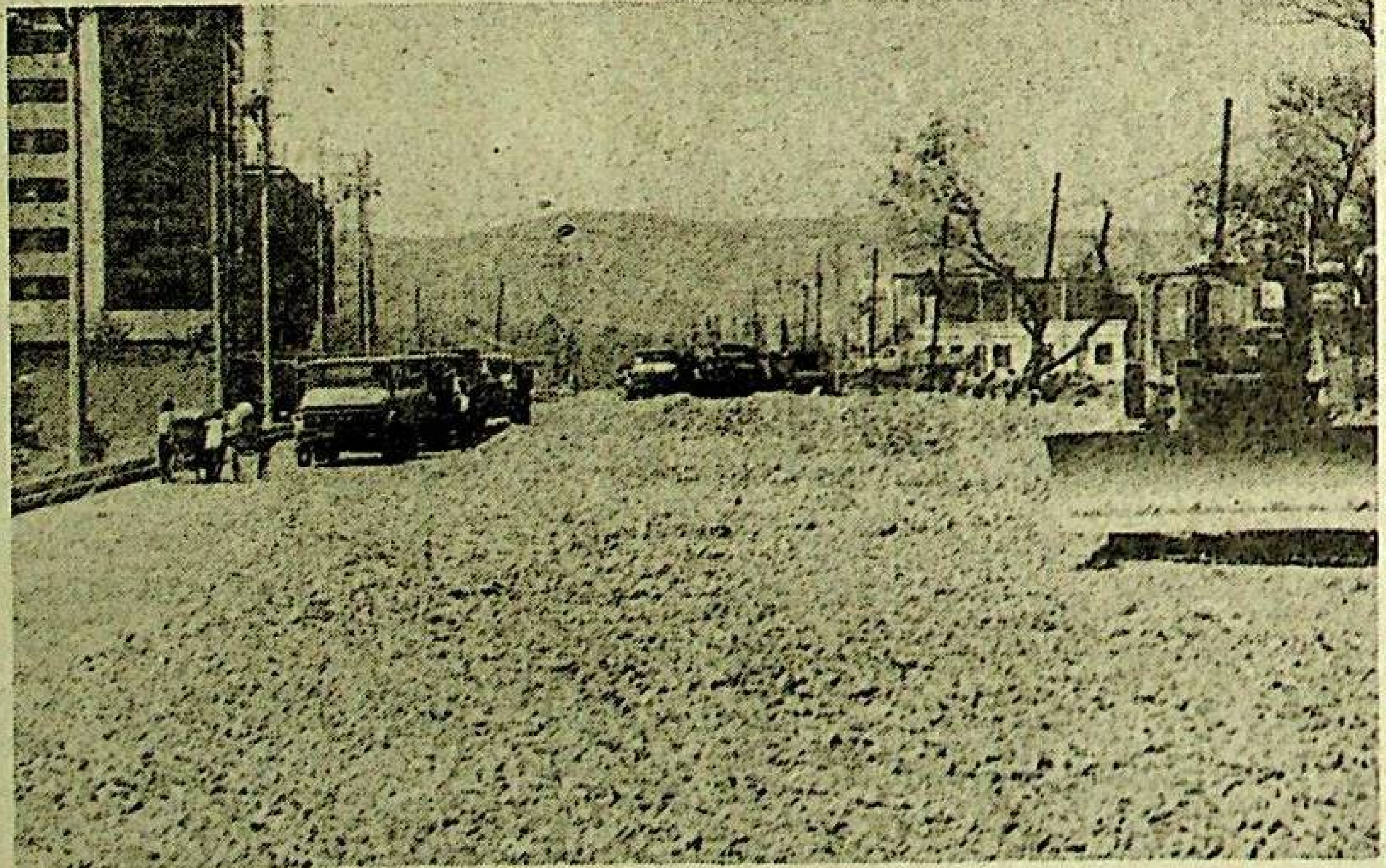

ئۈرۈمچى شەھىرىدە بۇ يىل يېڭىدىن ياسىلىۋاتقان، ئۆزگەرتىپ ياسىلىۋاتقان، كېڭەيتىلىۋاتقان يول 13 بولۇپ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 25 كىلومېتىر، قۇرۇلۇش كۆلىمى 300 مىڭ كۋادرات مېتىر، بۇ يوللار 8- ئاينىڭ ئاخىرىدا پۈتىدۇ.

سۈرەتتە: ياسىلىۋاتقان «غەربىي قاراماي» يولى

ئۆز مۇخبىرىمىز ۋاڭ ۋېيجۈن فوتوسى

دۆلەت شىنجاڭنى ئېچىش قەدىمىنى تېزلەتمەكتە

ئۆز خەۋىرىمىز. جەنۇبىي شىنجاڭ تۆمۈريولىنى غەربكە ئۇزارتىش قۇرۇلۇشىنىڭ دەسلەپكى لايىھىسى 6- ئاينىڭ 18- كۈنى پۈتتى، ھازىر تەستىقلىتىش رەسمىيىتى بېجىرىلمەكتە، مۇشۇ يىلنىڭ كېيىنكى يېرىمىدا قۇرۇلۇش باشلىنىشى مۇمكىن. جەنۇبىي شىنجاڭ تۆمۈر يولى قۇرۇلۇشى 9- بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدىكى نۇقتىلىق قۇرۇلۇشلارنىڭ باشلانغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ، بۇ مەزگىلدە شىنجاڭدىكى مۇقىم مۈلۈككە سېلىنىدىغان ئومۇمىي مەبلەغ 100 مىليارد يۈەندىن ئېشىپ كېتىدۇ.

دۆلەتنىڭ نۇقتىلىق قۇرۇلۇشلارنى ئورۇنلاشتۇرۇشتا غەربكە مايىل بولۇشىغا ئەگىشىپ شىنجاڭ مەملىكەتتىن ئىبارەت شاھمات تاختىسىدا كۆرۈنەرلىك ئورۇنغا قويۇلدى، دۆلەت 9- بەش يىللىق پىلاندا پاختا، ئاشلىق، نېفىت - خىمىيە سانائىتى قاتارلىق دۆلەت دەرىجىلىك بازىلارنى قۇرۇش نىشانىنى ئوتتۇرىغا قويدى، ئۈلۈغچاتا سۇ توگۈنى قۇرۇلۇشى، ئۈرۈمچى نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتىنىڭ خىمىيۋى ئوغۇت قۇرۇلۇشى، تارىم يېزا ئىگىلىك سۇغىرىش قۇرۇلۇشى دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ نۇقتىلىق قۇرۇلۇشى قىلىندى، بۇ قۇرۇلۇشلار پۈتكەندىن كېيىن شىنجاڭنىڭ يېرىك يېزا ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇشتا غايەت زور تۈرتكىلىك رول ئوينايدۇ، 9 مىليارد 400 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىنىدىغان شىنجاڭ پاختا بازىسىنىڭ قۇرۇلۇشى ئومۇمىيۈزلۈك يولغا قويۇلۇشقا باشلىدى.

9- بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدە شىنجاڭنىڭ نېفىت- خىمىيە سانائىتىنى راۋاجلاندۇرۇش مەركەز مەبلەغ سالىدىغان يەنە بىر مۇھىم نۇقتا. 9- بەش يىللىق پىلان مەزگىلى باشلىنىش بىلەنلا گوۋۇيۈەن جەمئىي 10 مىليارد يۈەندىن ئارتۇق مەبلەغ سېلىنىدىغان تارىم نېفىت- خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى، تارىم خىمىيۋى ئوغۇت قۇرۇلۇشى ۋە پوسكام نېفىت- خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنىڭ خىمىيۋى ئوغۇت زاۋۇتىنى كېڭەيتىپ قۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ تەكلىپنامىلىرىنى تەستىقلىدى، كېلەر يىلى ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى يىل بۇ قۇرۇلۇشلار ئارقا- ئارقىدىن باشلىنىدۇ. بۇ يىل ئەتىيازدا دۆلەت پىلان كومىتېتى، دۆلەت سۇچىلىق مىنىستىرلىكى ئېرتىش دەرياسى ۋادىسىنى ئېچىش قۇرۇلۇشىنى تەكشۈرۈپ تەستىقلاش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپ ئىشلەپ، 6- ئاينىڭ باشلىرىغا قەدەر تۈر تەكلىپنامىسىنى سۇچىلىق تارمىقىنىڭ تەكشۈرۈشىدىن ئۆتكۈزدى، 1- باسقۇچلۇق قۇرۇلۇشنىڭ ئالدىنقى مەزگىللىك تەييارلىق خىزمەتلىرى ئومۇمىيۈزلۈك باشلاندى.

8- بەش يىللىق پىلان مەزگىلى باشلىنىش بىلەن مەركەز شىنجاڭغا سالىدىغان مەبلەغنى كۆپەيتكەن، جۈملىدىن نۇقتىلىق قۇرۇلۇش تۈرلىرىگە 1994- يىلى مەركەز سالىدىغان مەبلەغنىڭ 85 پىرسەنتى، 1995- يىلى 105 پىرسەنتى ئەمەلىيلەشكەنىدى، بۇ يىل ئاپتونوم رايونىمىزدىكى 30 نۇقتىلىق قۇرۇلۇشقا 12 مىليارد يۈەن ئورۇنلاشتۇرۇلدى، بۇنىڭغا مەركەزنىڭ سالغىنى 5 مىليارد 690 مىليون يۈەن بولۇپ، 47 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ، پايدىلىنىلغان چەت ئەل مەبلىغى 3 مىليارد 470 مىليون يۈەن بولۇپ 28.9 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ، يەرلىكنىڭ سالغىنى 2 مىليارد 840 مىليون يۈەن بولۇپ، 23.7 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ.

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنى

(بېشى ئۆتكەن ساندا)

127 - ماددا جىنايەت گۇماندارلىقىدىن ئون يىللىق قاماق جازاسىدىن يۇقىرى جازا ھۆكۈم قىلىنىش ئېھتىمالى بولغان، مۇشۇ قانۇننىڭ 126 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە ئۇزارتىلغان سۈرۈك ئىچىدىمۇ تەھقىقلەشنى ئاياغلاشتۇرۇشقا بولمىغانلىرىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ياكى قارارى بىلەن يەنە ئىككى ئاي ئۇزارتىشقا بولىدۇ.

128 - ماددا تەھقىقلەش جەريانىدا باشقا مۇھىم جىنايىتى بارلىقى سېزىلگەن جىنايەت گۇماندارلىرىدىن تەھقىقلىنىدىغانلىرىنىڭ قاماپ تۇرۇلۇش سۈرۈكى مۇشۇ قانۇننىڭ 124 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە شۇ جىنايىتى سېزىلگەن كۈندىن باشلاپ قايتا ھېسابلىنىدۇ.

ھەقىقىي ئىسىم فامىلىسى، تۇرار جايىنى دەپ بەرمىگەنلىكتىن، كىملىكى ئېنىق بولمىغان جىنايەت گۇماندارلىرىنىڭ تەھقىقلەش يۈزىسىدىن قاماپ تۇرۇش سۈرۈكى ئۇلارنىڭ كىملىكى ئېنىقلانغان كۈندىن باشلاپ ھېسابلىنىدۇ، لېكىن ئۇلارنىڭ جىنايى قىلمىشىنى تەھقىقلەپ، دەلىل - ئىسپات ئېلىشنى توختىتىشقا بولمايدۇ. جىنايەت پاكىتى ئېنىق، دەلىل - ئىسپاتى ئىشەنچلىك ۋە تولۇق بولغانلىرى ئۆزى مەلۇم قىلغان ئىسىم فامىلىسى بويىچە خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەكشۈرۈپ ئەيىبلىشىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىلسىمۇ بولىدۇ.

129 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى تەھقىقلەپ ئاياغلاشتۇرغان دېلولاردا جىنايەت پاكىتى ئېنىق، دەلىل - ئىسپاتى ئىشەنچلىك ۋە تولۇق بولۇشى ھەمدە ئەيىبلەش پىكىرنامىسى يېزىپ، دېلو ماتېرىياللىرى ۋە دەلىل - ئىسپاتلار بىلەن بىللە تەڭ دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ تەكشۈرۈپ قارار قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىلىشى لازىم.

130 - ماددا تەھقىقلەش جەريانىدا، جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتۈرۈشكە تېگىشلىك ئەمەسلىكى مەلۇم بولغان جىنايەت گۇماندارىنىڭ دېلوسىنى بىكار قىلىش كېرەك؛ جىنايەت گۇماندارى قولغا ئېلىنغان بولسا، قويۇپ بېرىش گۇۋاھنامىسى بېرىپ، دەرھال قويۇپ بېرىش ھەمدە قولغا ئېلىشنى تەستىقلىغان خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئۇقتۇرۇش كېرەك.

10 - پاراگراف خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ بىۋاسىتە قوبۇل قىلغان دېلولارنى تەھقىقلىشى

131 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ بىۋاسىتە قوبۇل قىلغان دېلولارنى تەھقىقلىشىگە مۇشۇ بابتىكى بەلگىلىمىلەر تەتبىقلىنىدۇ.

132 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى بىۋاسىتە قوبۇل قىلغان دېلولاردا مۇشۇ قانۇننىڭ 60 - ماددىسىدا، 61 - ماددىسىنىڭ 4 -، 5 - تارماقچىسىدا بەلگىلەنگەن ئەھۋال بولۇپ، جىنايەت گۇماندارىنى قولغا ئېلىشقا، توختىتىپ قويۇشقا توغرا كەلسە، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى قارار قىلىدۇ، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئىجرا قىلىدۇ.

133 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى بىۋاسىتە قوبۇل قىلغان دېلودىكى توختىتىپ قويۇلغۇچىنى توختىتىپ قويۇلغاندىن كېيىنكى 24 سائەت ئىچىدە سوراق قىلىشى كېرەك. توختىتىپ قويۇشقا تېگىشلىك ئەمەسلىكى مەلۇم بولغانلارنى قويۇپ بېرىش گۇۋاھنامىسى بېرىپ، دەرھال قويۇپ بېرىشى شەرت. قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك بولسىمۇ، دەلىل - ئىسپاتلىرى تولۇق بولمىغانلىرىنى

تۈگىتىلىشى كېرەك. تولۇقلاپ تەھقىقلەش ئىككى قېتىم بىلەنلا چەكلىنىدۇ. دېلو تولۇقلاپ تەھقىقلىنىپ خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىلگەندىن كېيىن، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەكشۈرۈپ ئەيىبلەش سۈرۈكىنى قايتا ھېسابلايدۇ.

تولۇقلاپ تەھقىقلەنگەن دېلولاردىن خەلق تەپتىش مەھكىمىسى يەنىلا دەلىل - ئىسپاتى تولۇق ئەمەس، ئەيىبلەش شەرتىگە توشمايدۇ، دەپ ھېسابلىغىنى ئۈستىدە ئەيىبلىمەسلىك قارارى چىقارسا بولىدۇ.

141 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جىنايەت گۇماندارلىرىدىن جىنايەت پاكىتلىرى ئېنىق، دەلىل - ئىسپاتلىرى راست ۋە تولۇق، قانۇن بويىچە جىنايى جاۋابكارلىقنى سۈرۈشتە قىلىشقا تېگىشلىك، دەپ ھېسابلىغىنى ئۈستىدە ئەيىبلەش قارارى چىقىرىپ، سوت ئىشلىرىنى باشقۇرۇش تەۋەلىكى توغرىسىدىكى بەلگىلىمە بويىچە خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئەيىبلىشى لازىم.

142 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جىنايەت گۇماندارلىرىدىن مۇشۇ قانۇننىڭ 15 - ماددىسىدا بەلگىلەنگەن ئەھۋالنىڭ بىرى بارلىرى ئۈستىدە ئەيىبلىمەسلىك قارارى چىقىرىشى لازىم.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جىنايى قىلمىشى يېنىك بولۇپ، جىنايى ئىشلار قانۇنىدىكى بەلگىلىمە بويىچە جىنايى جازا ھۆكۈم قىلىش زۆرۈر بولمىغانلار ياكى جىنايى جازا كەچۈرۈم قىلىنىدىغانلار ئۈستىدە ئەيىبلىمەسلىك قارارى چىقارسا بولىدۇ.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئەيىبلىمەسلىك قارارى چىقارغان دېلودا تەھقىقلەش جەريانىدا تۇتۇپ قېلىنغان، توڭلىتىلغان پۇل - ماللارنى تۇتۇپ قېلىش، توڭلىتىشنىمۇ بىكار قىلىشى لازىم. ئەيىبلىمەيدىغانلاردىن مەمۇرىي جازا بېرىش، مەمۇرىي چارە كۆرۈش ياكى قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتىنى مۇسادىرە قىلىش زۆرۈر بولغانلىرىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەپتىشلىك پىكرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، ئالاقىدار مەسئۇل ئورگاننىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشى لازىم. ئالاقىدار مەسئۇل ئورگان بىر تەرەپ قىلىش نەتىجىسىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇشى لازىم.

143 - ماددا ئەيىبلىمەسلىك قارارىنى ئوچۇق ئېلان قىلىش ھەمدە ئەيىبلىمەسلىك قارارنامىسنى ئەيىبلەنمىگۈچىگە ۋە ئۇ تۇرۇشلۇق ئورۇنغا يەتكۈزۈپ بېرىش لازىم. ئەيىبلەنمىگۈچى قاماقتا بولسا، دەرھال قويۇپ بېرىش لازىم.

144 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئەيىبلەشكە ئۆتكۈزۈپ بەرگەن دېلو ئۈستىدە ئەيىبلىمەسلىك قارارى چىقارسا، ئەيىبلىمەسلىك قارارنامىسنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغا يەتكۈزۈپ بېرىشى لازىم. جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئەيىبلىمەسلىك قارارىدا خاتالىق بار دەپ ھېسابلىسا، قايتا قاراپ چىقىشنى تەلەپ قىلسا بولىدۇ، پىكرى قوبۇل قىلىنمىسا، بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە قايتا تەكشۈرۈشكە سۇنسا بولىدۇ.

145 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى زىيانكەشلىككە

كېيىن ھۆكۈم چىقىرىشى كېرەك، كېڭەشمە سوت چېكىش، مۇرەككەپ ۋە چوڭ دېلولار ئۈستىدە قارار چىقىرىش قىيىن دەپ ھېسابلىسا، كېڭەشمە سوت مەھكىمە باشلىقىنىڭ قارارى بىلەن سوت ھەيئىتىنىڭ مۇزاكىرە قىلىپ قارار قىلىشىغا سۇنىدۇ. سوت ھەيئىتىنىڭ قارارىنى كېڭەشمە سوت ئىجرا قىلىشى كېرەك.

ئىككىنچى باب 1 - سوت تەرتىپى

1 - پاراگراف ئەيىبلەنگەن دېلولار

150 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى ئەيىبلەنگەن دېلولارنى تەكشۈرگەندىن كېيىن، ئەيىبنامىدە جىنايەت پاكىتلىرى ئېنىق ئەيىبلەنگەن ھەمدە دەلىل - ئىسپاتلار مۇندەرىجىسى، گۇۋاھچىلار ئىسىملىكى ۋە ئاساسىي دەلىل - ئىسپاتلارنىڭ كۆپەيتىلگەن نۇسخىسى ياكى سۈرىتى يوللانغانلىرىنى سوت ئېچىپ سوت قىلىش توغرىسىدا قارار چىقىرىشى لازىم.

151 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى سوت ئېچىپ سوت قىلىشنى قارار قىلغاندىن كېيىن، تۆۋەندىكى ئىشلارنى قىلىدۇ:

(1) كېڭەشمە سوت ئەزالىرىنى بېكىتىش؛

(2) خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ئەيىبنامىسىنىڭ كۆچۈرمىسىنى كېچىككەندە سوت ئېچىشتىن ئون كۈن ئىلگىرى جاۋابكارغا يەتكۈزۈش؛ ئاقلىغۇچى تاپمىغان جاۋابكارلارغا ئاقلىغۇچى تاپسا بولىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇش ياكى زۆرۈر تېپىلغاندا، قانۇن ياردىمى مەجبۇرىيىتىنى ئۈستىگە ئالغان ئادۋوكاتنى ئاقلىغۇچىلىققا بەلگىلەپ بېرىش؛

(3) سوت ئېچىش ۋاقتى ۋە ئورنىنى سوت ئېچىشتىن ئۈچ كۈن ئىلگىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئۇقتۇرۇش؛

(4) دەۋالاشقۇچىلارنى چاقىرتىش، ئاقلىغۇچى، دەۋا ۋەكالەتچىسى، گۇۋاھچى، باھالىغۇچى ۋە تەرجىمانغا ئۇقتۇرۇش قىلىش، چاقىرىق قەغىزى ۋە ئۇقتۇرۇشنى كېچىككەندە سوت ئېچىشتىن ئۈچ كۈن ئىلگىرى يەتكۈزۈپ بېرىش؛

(5) ئوچۇق سوت قىلىنىدىغان دېلولاردا سوت ئېچىشتىن ئۈچ كۈن ئىلگىرى دېلو مەزمۇنى، جاۋابكارنىڭ ئىسىم فامىلىسى، سوت ئېچىش ۋاقتى ۋە ئورنىنى ئالدىن ئېلان قىلىش؛

يۇقىرىقى پائالىيەتلەر خاتىرىلەپ قويۇلىدۇ، ئۇنىڭغا سوتچى خادىملار ۋە پۈتۈكچى ئىمزا قويىدۇ.

152 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوت دېلوسىنى ئوچۇق سوت قىلىش لازىم. ئەمما دۆلەتنىڭ مەخپىيىتىگە ياكى شەخسنىڭ نومۇسىغا تاقىلىدىغان دېلو ئوچۇق سوت قىلىنمايدۇ.

يېشى 14 تىن ئاشقان، 16 گە توشمىغان قۇرامىغا يەتمىگەن بالىلار جىنايەت دېلولىرى بىردەك ئوچۇق سوت قىلىنمايدۇ. يېشى 16 دىن ئاشقان، 18 گە توشمىغان قۇرامىغا يەتمىگەن بالىلارنىڭ جىنايەت دېلوسىمۇ ئادەتتە ئوچۇق سوت قىلىنمايدۇ.

ئوچۇق سوت قىلىنمايدىغان دېلونىڭ ئوچۇق سوت قىلىنماسلىقىدىكى سەۋەبلەر شۇ سوتنىڭ ئۆزىدە ئېلان قىلىنىشى كېرەك.

يېڭى ماددىي ئىسپاتنى ئالدۇرۇشنى، باھالاش ياكى ئېنىقلاش ئىشىنى يېڭىباشتىن ئېلىپ بېرىشنى ئىلتىماس قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

سوت يۇقىرىقى ئىلتىماسلارغا قوشۇلىدىغان - قوشۇلمايدىغانلىقى ھەققىدە قارار چىقىرىشى كېرەك.

160 - ماددا ئەيىبلىگۈچى، دەۋالاشقۇچى ۋە ئاقلىغۇچى، دەۋا ۋەكالەتچىسى باش سوتچىنىڭ رۇخسىتىنى ئېلىپ، دەلىل - ئىسپات ۋە دېلو ئەھۋالى ئۈستىدە پىكىر بايان قىلسا ھەم مۇنازىرىلەشسە بولىدۇ. باش سوتچى مۇنازىرىنىڭ ئاياغلاشقانلىقىنى ئېلان قىلغاندىن كېيىن، جاۋابكار ئاخىرقى پىكرىنى بايان قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

161 - ماددا سوتتا سوت قىلىش جەريانىدا، دەۋا ئىشتىراكچىلىرى ياكى سىرتتىن قاتنىشىپ ئاڭلىغۇچىلاردىن سوت تەرتىپىگە خىلاپلىق قىلغانلىرىنى باش سوتچى ئاگاھلاندۇرۇپ توسۇشى كېرەك. گەپ ئاڭلىمىغانلار سوتتىن قوغلاپ چىقىرىۋېتىلسە بولىدۇ؛ قىلمىشى ئېغىر بولغانلارغا 1000 يۈەندىن تۆۋەن مەمۇرىي جەرىمانە قويۇلىدۇ ياكى 15 كۈندىن تۆۋەن توختىتىپ قويۇش جازاسى بېرىلىدۇ. مەمۇرىي جەرىمانە قويۇش، توختىتىپ قويۇشنى مەھكىمە باشلىقىغا تەستىقلىتىش شەرت. جازالانغۇچىلاردىن مەمۇرىي جەرىمانە قويۇش، توختىتىپ قويۇش قارارىغا قايىل بولمىغانلىرى بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە قايتا قاراپ چىقىشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ. قايتا قاراپ چىقىش مەزگىلىدە ئىجرا توختىتىلمايدۇ.

سوتتا توپلىشىپ جېدەل چىقارغان، سوتقا بېسىپ كىرگەن ياكى ئەدلىيە خادىملىرىغا ياكى دەۋا ئىشتىراكچىلىرىغا ھاقارەت قىلغان، بوھتان چاپلىغان، تەھدىت سالغان، ئۇلارنى ئۇرغانلاردىن سوت تەرتىپىنى ئېغىر دەرىجىدە قالايمىقانلاشتۇرۇپ جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىرى قانۇن بويىچە جىنايى جاۋابكارلىققا تارتىلىدۇ.

162 - ماددا جاۋابكار ئاخىرقى پىكرىنى بايان قىلىپ بولغاندىن كېيىن، باش سوتچى سوتنىڭ توختىتىپ تۇرۇلىدىغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ، كېڭەشمە سوت باھالاپ ئېنىقلانغان پاكىت، دەلىل - ئىسپاتلارغا ۋە قانۇندىكى مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن، تۆۋەندىكىدەك ھۆكۈم چىقىرىدۇ:

(1) دېلو پاكىتى ئېنىق، دەلىل - ئىسپاتى راست ۋە تولۇق بولۇپ، جاۋابكارنىڭ جىنايىتى بارلىقى قانۇن بويىچە مۇقىملاشتۇرۇلسا، جىنايىتى بار دەپ ھۆكۈم چىقىرىدۇ؛

(2) جاۋابكارنىڭ جىنايىتى يوقلۇقى قانۇن بويىچە مۇقىملاشتۇرۇلسا، جىنايەتسىز دەپ ھۆكۈم چىقىرىدۇ؛

(3) دەلىل - ئىسپات تولۇق بولمىسا، جاۋابكارنىڭ جىنايىتى بارلىقىنى مۇقىملاشتۇرغىلى بولمىسا، دەلىل - ئىسپات تولۇق ئەمەس، ئەيىبلەنگەن جىنايەتكە توشمايدۇ، جىنايەتسىز دەپ ھۆكۈم چىقىرىدۇ.

163 - ماددا ھۆكۈم پۈتۈنلەي ئوچۇق ئېلان قىلىنىدۇ.

ھۆكۈم سوتنىڭ ئۆزىدە ئېلان قىلىنغانلىرىدا ھۆكۈمنامە دەۋالاشقۇچىلارغا ۋە ئەيىبلىگۈچى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە بەش كۈن ئىچىدە يەتكۈزۈپ بېرىلىشى لازىم؛ ھۆكۈم قەرەللىك ئېلان

بولغانلارنى قويۇپ بېرىش گۇۋاھنامىسى بېرىپ، دەرھال قويۇپ بېرىشى شەرت. قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك بولسىمۇ، دەلىل - ئىسپاتلىرى تولۇق بولمىغانلىرىنى بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بەرسە ياكى تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئالسا بولىدۇ.

134 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى بىۋاستە قوبۇل قىلغان دېلودىكى توختىتىپ قويۇلغۇچىنى قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك دەپ ھېسابلىسا، ئون كۈن ئىچىدە قارار چىقىرىشى كېرەك. پەۋقۇلئاددە ئەھۋالدا قولغا ئېلىشنى قارار قىلىش ۋاقتى بىر كۈندىن تۆت كۈنگىچە ئۇزارتىلسا بولىدۇ. قولغا ئېلىشقا تېگىشلىك بولمىغانلىرىنى دەرھال قويۇپ بېرىشى كېرەك؛ داۋاملىق تەھقىقلەشكە تېگىشلىك بولغانلار ھەمدە بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىش، تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىش شەرتىگە توشىدىغانلارنى قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلىنغىچە كېپىلگە بېرىشى ياكى تۇرار جايىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىشى كېرەك.

135 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەھقىقلەپ ئاياغلاشتۇرغان دېلو ئۈستىدە ئەيىبلەش - ئەيىبلىمەسلىك ياكى دېلونى بىكار قىلىش قارارى چىقىرىدۇ.

ئۈچىنچى باب ئەيىبلەش

136 - ماددا ئەيىبلەشكە تېگىشلىك دېلولارنىڭ ھەممىسىدە خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەكشۈرۈپ قارار چىقىرىدۇ.

137 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلو تەكشۈرگەندە مۇنۇلارنى ئېنىقلاپ چىقىشى شەرت:

(1) جىنايەت پاكىتلىرى ۋە قىلمىشىنىڭ ئېنىق بولغان - بولمىغانلىقى، دەلىل-ئىسپاتلارنىڭ راست ۋە تولۇق بولغان-بولمىغانلىقى، جىنايەت خاراكتېرى ۋە جىنايەت نامىنىڭ توغرا بېكىتىلگەن - بېكىتىلمىگەنلىكى؛

(2) چۈشۈپ قالغان جىنايەت ۋە جىنايى جاۋابكارلىقى سۈرۈشتۈرۈلىدىغان كىشىلەرنىڭ بار - يوقلۇقى؛

(3) جىنايى جاۋابكارلىقى سۈرۈشتۈرۈلمەيدىغانلار قاتارىغا كىرىدىغان-كىرمەيدىغانلىقى؛

(4) قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىنىڭ بار - يوقلۇقى؛

(5) تەھقىقلەش پائالىيىتىنىڭ قانۇنلۇق بولغان - بولمىغانلىقى.

138 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئەيىبلەشكە ئۆتكۈزۈپ بەرگەن دېلولار ئۈستىدە بىر ئاي ئىچىدە قارار چىقىرىپ بولۇشى كېرەك، چوڭ ۋە مۇرەككەپ دېلولارنىڭكىنى يېرىم ئاي ئۇزارتىشقا بولىدۇ.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەكشۈرۈپ ئەيىبلىگەن دېلونىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكى ئۆزگەرگەن بولسا، تەۋەلىكى ئۆزگەرگەندىن كېيىنكى تەكشۈرۈپ ئەيىبلەش سۈرۈكى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلونى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ ھېسابلىنىدۇ.

139 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلونى تەكشۈرگەندە، جىنايەت گۇماندارىدىن سوئال سورىشى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى، جىنايەت گۇماندارى ۋە زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ھاۋالە قىلغان كىشىنىڭ پىكرىنى ئاڭلىشى لازىم.

140 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دېلو تەكشۈرگەندە، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىدىن سوتتا كېرەكلىك دەلىل - ئىسپات ماتېرىياللىرىنى بېرىشنى تەلەپ قىلسا بولىدۇ.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تەكشۈرگەن دېلولاردىن تولۇقلاپ تەھقىقلەشكە توغرا كەلگەنلىرىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىنىڭ تولۇقلاپ تەھقىقلىشىگە قايتۇرسىمۇ، ئۆزى تەھقىقلىسىمۇ بولىدۇ.

تولۇقلاپ تەھقىقلىنىدىغان دېلونى تولۇقلاپ تەھقىقلەش بىر ئاي ئىچىدە

بولىدۇ.

145 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى بار دېلو ئۈستىدە ئەيىبلىمەسلىك قارارنامىسى چىقارغاندا، ئەيىبلىمەسلىك قارارنامىسىنى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىغا يەتكۈزۈپ بېرىشى لازىم. زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى قايىل بولمىسا، قارارنامىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن يەتتە كۈن ئىچىدە بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەرز سۇنۇپ، ئەيىبلەشنى تەلەپ قىلسا بولىدۇ. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى قايتا تەكشۈرۈش قارارىنى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىغا ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئەيىبلىمەسلىك قارارىنى كۈچكە ئىگە قىلسا، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسىگە دەۋا قىلسا بولىدۇ. زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ئەرز سۇنماي، خەلق سوت مەھكىمىسىگە بىۋاستە دەۋا قىلسىمۇ بولىدۇ. خەلق سوت مەھكىمىسى دېلونى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى مۇناسىۋەتلىك دېلو ماتېرىياللىرىنى خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىشى كېرەك.

146 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ مۇشۇ قانۇننىڭ 142 - ماددىسىنىڭ 2 - تارمىقىدىكى بەلگىلىمە بويىچە چىقارغان ئەيىبلىمەسلىك قارارىغا ئەيىبلەنمىگۈچى قايىل بولمىسا، قارارنامىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن يەتتە كۈن ئىچىدە خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەرز سۇنسا بولىدۇ. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى قايتا تەكشۈرۈش ھەققىدە قارار چىقىرىپ، ئەيىبلەنمىگۈچىگە ئۇقتۇرۇشى، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنىغىمۇ ئەۋەتىپ بېرىشى كېرەك.

ئۈچىنچى قىسىم سوت قىلىش

بىرىنچى باب سوت تەشكىلاتى

147 - ماددا ئاساسىي قاتلام خەلق سوت مەھكىمىسى ۋە ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوت دېلوسىنى ئۈچ سوتچىدىن ياكى سوتچى ۋە خەلق زاسېداتېلى بولۇپ ئۈچ كىشىدىن كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ سوت قىلىشى لازىم، لېكىن ئاساسىي قاتلام خەلق سوت مەھكىمىسى ئاددىي تەرتىپنى قوللىنىدىغان دېلونى بىرلا سوتچى ئۆز ئالدىغا سوت قىلسا بولىدۇ.

يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى ۋە ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوت دېلوسىنى ئۈچتىن يەتتىگىچە سوتچى ياكى ئۈچتىن يەتتىگىچە سوتچى ۋە خەلق زاسېداتېلىدىن كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ سوت قىلىشى لازىم.

خەلق زاسېداتېللىرى خەلق سوت مەھكىمىسىدە ۋەزىپە ئىجرا قىلىشتا سوتچىلار بىلەن باراۋەر ھوقۇققا ئىگە.

خەلق سوت مەھكىمىسى نارازىلىق ۋە ئېتىراز دېلولىرىنى ئۈچتىن بەشكىچە سوتچىدىن كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ سوت قىلىدۇ.

كېڭەشمە سوت ئەزالىرىنىڭ سانى تاق بولۇشى لازىم.

مەھكىمە باشلىقى ياكى كوللېگىيە باشلىقى سوتچىلاردىن بىرىنى كېڭەشمە سوتقا باش سوتچى قىلىپ بەلگىلەيدۇ. مەھكىمە باشلىقى ياكى كوللېگىيە باشلىقى دېلونى سوت قىلىشقا قاتناشقاندا ئۆزى باش سوتچى بولىدۇ.

148 - ماددا كېڭەشمە سوتتا باھالىغاندا پىكىر ئىختىلاپى تۇغۇلۇپ قالسا، كۆپ سانلىقنىڭ پىكرى بويىچە قارار چىقىرىش لازىم، ئەمما ئاز سانلىقنىڭ پىكرى خاتىرىگە يېزىپ قويۇلۇشى كېرەك. باھالاش خاتىرىسىگە كېڭەشمە سوت ئەزالىرى ئىمزا قويىدۇ.

149 - ماددا كېڭەشمە سوت سوت ئاچقان ھەمدە باھالىغاندىن

قىلىنماسلىقىدىكى سەۋەبلەر شۇ سوتنىڭ ئۆزىدە ئېلان قىلىنىشى كېرەك.

153 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى ئەيىبلەنگەن دېلونى سوت قىلغاندا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى سوتقا ئادەم قاتناشتۇرۇپ، ئەيىبلەشنى قوللىشى كېرەك، ئەمما مۇشۇ قانۇننىڭ 175- ماددىسىدىكى بەلگىلىمىگە بىنائەن ئاددىي تەرتىپ قوللىنىلغانلىرىدا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى سوتقا ئادەم قاتناشتۇرمىسىمۇ بولىدۇ.

154 - ماددا سوت ئاچقاندا، باش سوتچى دەۋالاشقۇچىلارنىڭ ھازىر بولغان - بولمىغانلىقىنى تەكشۈرۈپ كۆرىدۇ، دېلو مەزمۇنىنى ئېلان قىلىدۇ؛ كېڭەشمە سوت ئەزالىرى، پوتۇكچى، ئەيىبلىگۈچى، ئاقلىغۇچى، دەۋا ۋەكالەتچىسى، باھالىغۇچى ۋە تەرجىمانىنىڭ ئىسمىلىكىنى ئېلان قىلىدۇ؛ دەۋالاشقۇچىلارغا ئۇلارنىڭ كېڭەشمە سوت ئەزالىرى، پوتۇكچى، ئەيىبلىگۈچى، باھالىغۇچى ۋە تەرجىماننىڭ چەتلەپ تۇرۇشىنى ئىلتىماس قىلىشقا ھوقۇقلۇق ئىكەنلىكىنى ئۇقتۇرىدۇ؛ جاۋابكارغا ئاقلىنىشقا ھوقۇقلۇق ئىكەنلىكىنى ئۇقتۇرىدۇ.

155 - ماددا ئەيىبلىگۈچى سوتتا ئەيىبنامىنى ئوقۇپ ئۆتكەندىن كېيىن، جاۋابكار، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ئەيىبنامىدە ئەيىبلەنگەن جىنايەت ئۈستىدە پىكىر بايان قىلسا بولىدۇ، ئەيىبلىگۈچى جاۋابكاردىن سوئال سورىسا بولىدۇ.

زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋاگەر، ئاقلىغۇچى ۋە دەۋا ۋەكالەتچىسى باش سوتچىنىڭ رۇخسىتىنى ئېلىپ، جاۋابكارغا سوئال قويسا بولىدۇ.

سوتچى خادىملار جاۋابكاردىن سوئال سورىسا بولىدۇ.

156 - ماددا گۇۋاھچى گۇۋاھلىقتىن ئۆتىدىغان چاغدا، سوتچى خادىملار ئۇنىڭغا راست گەپ قىلىش كېرەكلىكىنى، قەستەن يالغان گۇۋاھلىق بەرسە ياكى جىنايەت دەلىللىرىنى يوشۇرسا، قانۇن جاۋابكارلىقىغا تارتىلىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك. ئەيىبلىگۈچى، دەۋالاشقۇچى ۋە ئاقلىغۇچى، دەۋا ۋەكالەتچىسى باش سوتچىنىڭ رۇخسىتىنى ئېلىپ گۇۋاھچىدىن ۋە باھالىغۇچىدىن سوئال سورىسا بولىدۇ. باش سوتچى سوئالنىڭ مەزمۇنىنى دېلوغا مۇناسىۋەتسىز دەپ ھېسابلىسا، سوئال سوراشنى توسۇشى كېرەك.

سوتچى خادىملار گۇۋاھچى ۋە باھالىغۇچىدىن سوئال سورىسا بولىدۇ.

157 - ماددا ئەيىبلىگۈچى، ئاقلىغۇچى سوتتا ماددىي ئىسپاتلارنى كۆرسىتىپ دەۋالاشقۇچىلارغا تونۇتۇشى كېرەك، سوتقا كەلمىگەن گۇۋاھچىلارنىڭ گۇۋاھلىق سۆزىنىڭ خاتىرىسى، باھالىغۇچىنىڭ باھالاش خۇلاسىسى، ئېنىقلاش خاتىرىسىنى ۋە دەلىل - ئىسپات بولىدىغان باشقا ماتېرىياللارنى سوتتا ئوقۇپ ئۆتۈشى لازىم، سوتچى خادىملار ئەيىبلىگۈچى، دەۋالاشقۇچى ۋە ئاقلىغۇچى، دەۋا ۋەكالەتچىسىنىڭ پىكرىنى ئېلىشى كېرەك.

158 - ماددا سوتتا سوت قىلىش جەريانىدا، كېڭەشمە سوت دەلىل - ئىسپاتلاردىن گۇمان قىلسا، سوتنى توختىتىپ تۇرۇشنى ئېلان قىلىپ، دەلىل - ئىسپاتلارنى تەكشۈرۈپ ئەمەلىيلەشتۈرسە بولىدۇ.

خەلق سوت مەھكىمىسى دەلىل - ئىسپاتلارنى تەكشۈرۈپ ئەمەلىيلەشتۈرۈشتە ئېنىقلىسا، تەكشۈرسە، تۇتۇپ قالسا، باھالىسا، سۈرۈشتۈرسە ۋە توڭلىتىپ قويسا بولىدۇ.

159 - ماددا سوتتا سوت قىلىش جەريانىدا، دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئاقلىغۇچى، دەۋا ۋەكالەتچىسى يېڭى گۇۋاھچىنى سوتقا كەلتۈرۈشنى،

دەۋالاشقۇچىلارغا ۋە ئەيىبلىگۈچى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە بەش كۈن ئىچىدە يەتكۈزۈپ بېرىلىشى لازىم؛ ھۆكۈم قەرەللىك ئېلان قىلىنىدىغانلىرىدا ھۆكۈمنامە ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن دەۋالاشقۇچىلارغا ۋە ئەيىبلىگۈچى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە دەرھال يەتكۈزۈپ بېرىلىشى لازىم.

164 - ماددا ھۆكۈمنامىگە كېڭەشمە سوت ئەزالىرى ۋە پوتۇكچى ئىمزا قويۇشى ھەمدە نارازىلىق ئەرز بېرىلىدىغان مۆھلەت ۋە سوت مەھكىمىسى ئېنىق يېزىلىشى لازىم.

165 - ماددا سوتتا سوت قىلىش جەريانىدا، سوت قىلىشقا تەسىر يەتكۈزىدىغان تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلسە، سوت قىلىش ۋاقتى ئۇزارتىلسا بولىدۇ:

(1) يېڭى گۇۋاھچىلارغا سوتقا كېلىشنى ئۇقتۇرۇشقا، يېڭى ماددىي ئىسپاتلارنى ئالدۇرۇشقا، يېڭىباشتىن باھالاش ياكى ئېنىقلاشقا توغرا كەلسە؛

(2) تەپتىش خادىملىرى ئەيىبلەنگەن دېلونى تولۇقلاپ تەھقىقلەش زۆرۈرىيىتى بارلىقىنى سېزىپ تەكلىپ قويسا؛

(3) دەۋالاشقۇچىلار چەتنەپ تۇرۇشنى ئىلتىماس قىلغانلىقتىن سوتنى داۋاملاشتۇرغىلى بولمىسا.

166 - ماددا مۇشۇ قانۇننىڭ 165 - ماددىسىنىڭ 2 - تارماقچىسىدىكى بەلگىلىمىگە بىنائەن سوت قىلىش ۋاقتى ئۇزارتىلغان دېلولارنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى بىر ئاي ئىچىدە تولۇقلاپ تەھقىقلەپ بولۇشى كېرەك.

167 - ماددا پوتۇكچى سوتتىكى بارلىق سوتلاش پائالىيىتىنى خاتىرىلەيدۇ، خاتىرىنى باش سوتچى كۆرۈپ چىققاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا باش سوتچى بىلەن پوتۇكچى ئىمزا قويىدۇ.

گۇۋاھچىنىڭ سوت خاتىرىسىگە يېزىلغان گۇۋاھلىق سۆزلىرى سوتتا ئوقۇپ ئۆتۈلىدۇ ياكى كۆرۈشكە بېرىلىدۇ. گۇۋاھچى خاتالىق يوقلۇقىنى ئېتىراپ قىلغاندىن كېيىن ئۇنىڭغا ئىمزا قويىدۇ ياكى تامغىسىنى باسىدۇ.

سوت خاتىرىسى دەۋالاشقۇچىلارنىڭ كۆرۈشىگە بېرىلىشى ياكى ئۇلارغا ئوقۇپ بېرىلىشى لازىم. دەۋالاشقۇچىلار خاتىرىگە چۈشمەي قالغان ياكى خاتا يېزىلىپ قالغان يەرلەر بار دەپ قارىسا، تولۇقلاپ قويۇشنى ياكى تۈزىتىپ قويۇشنى تەلەپ قىلسا بولىدۇ. دەۋالاشقۇچىلار خاتالىق يوقلۇقىنى ئېتىراپ قىلغاندىن كېيىن، خاتىرىگە ئىمزا قويۇشى ياكى تامغىسىنى بېسىشى لازىم.

168 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى ئەيىبلەنگەن دېلونى سوت قىلغاندا، ئۇنىڭ ھۆكۈمنى شۇ دېلو قوبۇل قىلىنغاندىن كېيىنكى بىر ئاي ئىچىدە ئېلان قىلىشى، كېچىككەندە بىر يېرىم ئايدىن ئاشۇرۇۋەتمەسلىكى كېرەك. مۇشۇ قانۇننىڭ 126 - ماددىسىدا بەلگىلەنگەن ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلسە، ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاستە قاراشلىق شەھەرلىك يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ياكى قارارى بىلەن يەنە بىر ئاي ئۇزارتسا بولىدۇ.

خەلق سوت مەھكىمىسى باشقۇرۇش تەۋەلىكىنى ئۆزگەرتكەن دېلونىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكى ئۆزگەرتىلگەندىن كېيىنكى سوت قىلىنىش سۈرۈكى خەلق سوت مەھكىمىسى دېلونى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ ھېسابلىنىدۇ.

(ئاخىرى 3 - بەتتە)

(بېشى 2 - بەتتە)

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تولۇقلاپ تەھقىقلەيدىغان دېلولار تولۇقلاپ تەھقىقلىنىپ خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىلگەندىن كېيىن، سوت قىلىش سۈرۈكىنى خەلق سوت مەھكىمىسى يېڭىباشتىن ھېسابلايدۇ.

169 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ دېلونى سوت قىلىشتا قانۇندا بەلگىلەنگەن دەۋا تەرتىپىگە خىلاپلىق قىلغانلىقىنى بايقىسا، خەلق سوت مەھكىمىسىگە تۈزىتىش ھەققىدە پىكىر بېرىشكە ھوقۇقلۇق.

2 - پاراگراف بىۋاسىتە دەۋا دېلولىرى

170 - ماددا بىۋاسىتە دەۋا دېلولىرى تۆۋەندىكى دېلولارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ:

(1) دەۋا قىلغاندىلا سورىلىدىغان دېلولار؛

(2) زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى دەلىل - ئىسپات كۆرسىتىپ ئىسپاتلىغان يېنىك جىنايى ئىشلار دېلولىرى؛

(3) زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ئۆزىنىڭ جىسمانىي ھوقۇقى ۋە مال - مۈلۈك ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز قىلغان جاۋابكارنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقىنى قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈشكە تېگىشلىك ئىكەنلىكىنى دەلىل - ئىسپات كۆرسىتىپ ئىسپاتلىغان، ئەمما جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ياكى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جىنايى جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرمىگەن جاۋابكارلارنىڭ دېلولىرى.

171 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى بىۋاسىتە دەۋا دېلولىرىنى تەكشۈرگەندىن كېيىن، تۆۋەندىكى ئەھۋاللارغا ئاساسەن بىر تەرەپ قىلىدۇ:

(1) جىنايەت پاكىتلىرى ئېنىق، دەلىل - ئىسپاتلىرى تولۇق دېلولارنى سوت ئېچىپ سوت قىلىدۇ؛

(2) بىۋاسىتە دەۋا دېلولىرىدىن جىنايەت پاكىتلىرى كەمچىل بولغانلىرى ئۈستىدە، بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچى تولۇقلاپ دەلىل - ئىسپات كۆرسىتەلمىسە، بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچىنى دەۋادىن كېچىشكە كۆندۈرىدۇ ياكى كېسىم بىلەن رەت قىلىدۇ.

بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچىلاردىن قانۇن بويىچە ئىككى قېتىم چاقىرتىلغاندا ئورۇنسىز سەۋەب كۆرسىتىپ سوتقا كەلمىگەنلىرى ياكى سوتنىڭ رۇخسىتىسىز ئارىلىقتا سوتتىن چىقىپ كەتكەنلىرىنى دەۋادىن كەچكەنلەر قاتارىدا بىر تەرەپ قىلىدۇ.

سوتتا سوت قىلىش جەريانىدا، سوتچى خادىملار دەلىل - ئىسپاتتىن گۇمان قىلىپ، تەكشۈرۈپ ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى زۆرۈر تاپسا، مۇشۇ قانۇننىڭ 158 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمىنى تەتبىقلايدۇ.

172 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى بىۋاسىتە دەۋا دېلولىرىنى مۇرەسسە قىلسا بولىدۇ؛ بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچى ھۆكۈم ئېلان قىلىنىشتىن ئىلگىرى جاۋابكار بىلەن ئۆزى كېلىشىۋالسىمۇ ياكى دەۋادىن كەچسىمۇ بولىدۇ. مۇشۇ قانۇننىڭ 170 - ماددىسىنىڭ 3 - تارماقچىسىدا بەلگىلەنگەن دېلولار مۇرەسسە قىلىنمايدۇ.

173 - ماددا بىۋاسىتە دەۋا دېلولىرىدىكى جاۋابكارلار دەۋا جەريانىدا بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچىلارغا قارشى دەۋا قىلسا بولىدۇ. بىۋاسىتە دەۋا قىلىش ھەققىدىكى بەلگىلىمىلەر قارشى دەۋا قىلىشقىمۇ تەتبىقلىنىدۇ.

قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرى يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ بىرىنچى سوت ھۆكۈمى ۋە كېسىمىنىڭ قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسى قىسمى ئۈستىدە نارازىلىق ئەرزى بەرسە بولىدۇ.

جاۋابكارنى نارازىلىق ئەرزى بېرىش ھوقۇقىدىن ھەرقانداق باھانە بىلەن مەھرۇم قىلىشقا بولمايدۇ.

181 - ماددا يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىلىرى تەڭ دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ بىرىنچى سوت ھۆكۈمى ۋە كېسىمىدە ھەقىقەتەن خاتالىق بار دەپ ھېسابلىسا، بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئېتىراز بىلدۈرۈشى لازىم.

182 - ماددا زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرىدىن يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ بىرىنچى سوت ھۆكۈمىگە قايىل بولمىغانلىرى ھۆكۈمنامىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن بەش كۈن ئىچىدە خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ئېتىراز بىلدۈرۈشىنى ئىلتىماس قىلىشقا ھوقۇقلۇق. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرىنىڭ ئىلتىماسىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن بەش كۈن ئىچىدە ئېتىراز بىلدۈرۈش - بىلدۈرمەسلىك ھەققىدە قارار چىقىرىشى ھەمدە ئىلتىماس قىلغۇچىغا جاۋاب بېرىشى لازىم.

183 - ماددا ھۆكۈمگە قايىل بولمىغانلارنىڭ نارازىلىق ئەرزى بېرىش ۋە ئېتىراز بىلدۈرۈش سۈرۈكى ئون كۈن بولىدۇ، كېسىمگە قايىل بولمىغانلارنىڭ نارازىلىق ئەرزى بېرىش ۋە ئېتىراز بىلدۈرۈش سۈرۈكى بەش كۈن بولىدۇ، سۈرۈك ھۆكۈمنامە ۋە كېسىمنامە تاپشۇرۇۋېلىنغان كۈننىڭ ئەتىسىدىن باشلاپ ھېسابلىنىدۇ.

184 - ماددا جاۋابكار، بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچى، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋاگەر ۋە جاۋابكار ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى ئارقىلىق نارازىلىق ئەرزى بەرسە، ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى نارازىلىق ئەرزىنى ئۈچ كۈن ئىچىدە دېلو ۋە دەلىل - ئىسپاتلار بىلەن بىللە ئۆزىدىن بىر دەرىجىدە يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىشى، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، نارازىلىق ئەرزىنىڭ كۆچۈرمىسىنى تەڭ دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ۋە دەۋالاشقۇچى قارشى تەرەپكە بېرىشى لازىم.

جاۋابكار، بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچى، قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋاگەر ۋە جاۋابكار ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسىگە بىۋاسىتە نارازىلىق ئەرزى بەرسە، ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى ئۇنى ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ تەڭ دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە دەۋالاشقۇچى قارشى تەرەپكە ئۈچ كۈن ئىچىدە ئەۋەتىشى لازىم.

185 - ماددا يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىلىرى تەڭ دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ بىرىنچى سوت ھۆكۈمى ۋە كېسىمىگە ئېتىراز بىلدۈرمەكچى بولسا، ئېتىرازنامىسىنى ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى ئارقىلىق سۇنۇشى ھەمدە ئېتىرازنامىسىنىڭ كۆچۈرمىسىنى ئۆزىدىن بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە يوللاپ بېرىشى لازىم، ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى ئېتىرازنامىنى دېلو ۋە دەلىل - ئىسپاتلار بىلەن بىللە ئۆزىدىن بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىشى ھەمدە ئېتىرازنامىنىڭ كۆچۈرمىسىنى دەۋالاشقۇچىلارغا بېرىشى لازىم.

تۇغقىنى نارازىلىق ئەرزى بەرگەن دېلونى سوت قىلغاندا، جاۋابكارغا بېرىلىدىغان جىنايى جازانى ئېغىرلاشتۇرۇۋېتىشكە بولمايدۇ.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرگەن ياكى بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچىلار نارازىلىق ئەرزى بەرگەن دېلولار يۇقىرىقى تارماقتىكى بەلگىلىمىنىڭ چەكلىمىسىگە ئۇچرىمايدۇ.

191 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ سوت قىلىشىدا قانۇندا بەلگىلەنگەن دەۋا تەرتىپىگە خىلاپ تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى بارلىقىنى سەزسە، ئەسلى ھۆكۈمنى كېسىم ئارقىلىق كۈچتىن قالدۇرۇپ، دېلونى ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ قايتا سوت قىلىشىغا قايتۇرۇشى لازىم:

(1) مۇشۇ قانۇندىكى ئوچۇق سوت قىلىشقا دائىر بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلىنغان بولسا؛

(2) چەتلەپ تۇرۇش تۈزۈمىگە خىلاپلىق قىلىنغان بولسا؛

(3) دەۋالاشقۇچىلار قانۇندا بەلگىلەنگەن دەۋا ھوقۇقىدىن مەھرۇم قىلىنغانلىقتىن ياكى ئۇلارنىڭ بۇ ھوقۇقى چەكلەنگەنلىكتىن، ئادىل سوت قىلىشقا تەسىر يېتىش ئېھتىمالى بولسا؛

(4) سوت تەشكىلاتىنىڭ ئۇيۇشتۇرۇلۇشى قانۇنغا ئۇيغۇن بولمىسا؛

(5) قانۇندا بەلگىلەنگەن دەۋا تەرتىپىگە خىلاپ باشقا ئەھۋاللار بولغانلىقتىن، ئادىل سوت قىلىشقا تەسىر يېتىش ئېھتىمالى بولسا.

192 - ماددا ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى قايتا سوت قىلىشقا قايتۇرۇلغان دېلونى باشقىدىن كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ، بىرىنچى سوت تەرتىپى بويىچە سوت قىلىشى لازىم. قايتا سوت قىلغاندىن كېيىن چىقىرىلغان ھۆكۈم ئۈستىدە مۇشۇ قانۇننىڭ 180 -، 181 - ۋە 182 - ماددىلىرىدىكى بەلگىلىمىلەرگە بىنائەن نارازىلىق ئەرزى بېرىشكە ۋە ئېتىراز بىلدۈرۈشكە بولىدۇ.

193 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتنىڭ كېسىمىگە قايىل بولماي بېرىلگەن نارازىلىق ئەرز ياكى ئېتىرازنى تەكشۈرگەندىن كېيىن، مۇشۇ قانۇننىڭ 189 -، 191 - ۋە 192 - ماددىلىرىدىكى بەلگىلىمىلەردىن پايدىلىنىپ، ئەھۋالنى پەرقلەندۈرۈپ، نارازىلىق ئەرز ۋە ئېتىرازنى كېسىم ئارقىلىق رەت قىلىشى ياكى ئەسلىدىكى كېسىمنى كۈچتىن قالدۇرۇشى، ئۆزگەرتىشى لازىم.

194 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ قايتا سوت قىلىشىغا قايتۇرغان دېلونىڭ سوت قىلىنىش سۈرۈكىنى ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى قايتۇرۇلغان دېلونى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ يېڭىباشتىن ھېسابلايدۇ.

195 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى نارازىلىق ئەرزى بېرىلگەن ياكى ئېتىراز بىلدۈرۈلگەن دېلونى سوت قىلىشتا مۇشۇ بابتا بەلگىلەنگەن تەرتىپكە ئاساسلانغاندىن تاشقىرى، بىرىنچى سوت تەرتىپى توغرىسىدىكى

تەستىقلىشىغا سۇنۇشى لازىم. يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم قىلىشقا قوشۇلمىغانلىرىنى ئۆزى ئالدۇرۇپ سوت قىلسا ياكى قايتا سوت قىلىشقا قايتۇرۇۋەتسە بولىدۇ.

يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتتا ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم قىلغان دېلودىن جاۋابكارى نارازىلىق ئەرزى بەرمىگەنلىرىنى ۋە ئىككىنچى سوتتا ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم قىلغان دېلونى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ تەستىقلىشىغا سۇنۇشى لازىم.

201 - ماددا ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسى بېرىپ ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىشقا ھۆكۈم قىلغان دېلونى يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى تەستىقلايدۇ.

202 - ماددا ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسى دېلوسىنى تەكشۈرۈپ تەستىقلاشتا، يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسى كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىنىدىغان دېلونى تەكشۈرۈپ تەستىقلاشتا، ئۈچ نەپەر سوتچىدىن كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇشى لازىم.

بەشىنچى باب سوت نازارەتچىلىكى تەرتىپى

203 - ماددا دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرى، يېقىن تۇغقانلىرى قانۇن كۈچىگە ئىگە بولغان ھۆكۈم ۋە كېسىم ئۈستىدە خەلق سوت مەھكىمىسىگە ياكى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەرز قىلسا بولىدۇ، لېكىن ھۆكۈم ۋە كېسىمنىڭ ئىجراسىنى توختىتىپ قويۇشقا بولمايدۇ.

204 - ماددا دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىلىرى، يېقىن تۇغقانلىرىنىڭ ئەرزى تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرىگە ئۇيغۇن كەلسە، خەلق سوت مەھكىمىسى قايتا سوت قىلىشى كېرەك:

(1) ئەسلى ھۆكۈم ۋە كېسىمدە بېكىتىلگەن پاكىتلاردا ھەقىقەتەن خاتالىق بارلىقىنى ئىسپاتلايدىغان يېڭى دەلىل - ئىسپات تېپىلسا؛

(2) جىنايەت بېكىتىش ۋە جازا ئۆلچەشتە ئاساسلانغان دەلىل - ئىسپاتلار راست بولمىسا، تولۇق بولمىسا ياكى دېلو پاكىتلىرىنى ئىسپاتلايدىغان ئاساسىي دەلىل - ئىسپاتلار بىر - بىرىگە زىت بولسا؛

(3) ئەسلى ھۆكۈم ۋە كېسىمدە قانۇننىڭ تەتبىقلىنىشىدا ھەقىقەتەن خاتالىق بولسا؛

(4) سوتچى خادىملار شۇ دېلونى سوت قىلىشتا خىيانەت قىلىپ، پارا ئېلىپ، نەپسانىيەتچىلىك قىلىپ، قانۇننى بۇزۇپ ھۆكۈم، كېسىم چىقارغان بولسا.

205 - ماددا ھەر دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ باشلىقى شۇ مەھكىمىنىڭ قانۇن كۈچىگە ئىگە بولغان ھۆكۈم ۋە كېسىملىرىدە پاكىتلارنى بېكىتىش ياكى قانۇننى تەتبىقلاش جەھەتتە ھەقىقەتەن خاتالىق بارلىقىنى سەزسە، سوت ھەيئىتىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا سۇنۇشى شەرت.

ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى ھەر دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ قانۇن كۈچىگە ئىگەبولغان ھۆكۈم ۋە كېسىمدە، يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ قانۇن كۈچىگە ئىگە بولغان ھۆكۈم ۋە كېسىمدە ھەقىقەتەن خاتالىق بارلىقىنى سەزسە، دېلونى ئالدۇرۇپ سوت قىلىشقا ياكى تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىنى قايتا سوت قىلىشقا بۇيرۇشقا ھوقۇقلۇق.

بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچىلارغا قارشى دەۋا قىلسا بولىدۇ. بىۋاسىتە دەۋا قىلىش ھەققىدىكى بەلگىلىمىلەر قارشى دەۋا قىلىشقىمۇ تەتبىقلىنىدۇ.

3 - پاراگراف ئاددىي تەرتىپ

174 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى تۆۋەندىكى دېلولاردا ئاددىي تەرتىپنى قوللانسا، ئۇنى بىرلا سوتچى سوت قىلسا بولىدۇ:

(1) قانۇن بويىچە ئۈچ يىلدىن تۆۋەن مۇددەتلىك قاماق جازاسى، تۇتۇپ تۇرۇپ ئەمگەككە سېلىش جازاسى، رېجىمغا ئېلىش جازاسى ھۆكۈم قىلىنىش، جەرىمانە قويۇش جازاسى ئايرىم ھۆكۈم قىلىنىش ئېھتىمالى بولغان، ئەيىبلەنگەن دېلولاردىن پاكىتى ئېنىق، دەلىل - ئىسپاتى تولۇق بولغان، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئاددىي تەرتىپنى قوللىنىشنى تەكلىپ قىلغان ياكى ماقۇل كۆرگەن دېلو؛

(2) دەۋا قىلغاندىلا سورىلىدىغان دېلو؛

(3) زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى دەۋا قىلغان، دەلىل - ئىسپات كۆرسىتىپ ئىسپاتلىغان يېنىك جىنايى ئىشلار دېلوسى.

175 - ماددا ئەيىبلەنگەن دېلو ئاددىي تەرتىپ بويىچە سوت قىلىنغاندا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى سوتقا قاتنىششقا ئادەم ئەۋەتمىسىمۇ بولىدۇ. جاۋابكار ئەيىبنامىدە ئەيىبلەنگەن جىنايەت ئۈستىدە پىكرىنى بايان قىلسا ۋە ئۆزىنى ئاقلىسا بولىدۇ. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى قاتنىششقا ئادەم ئەۋەتكەن سوتتا، جاۋابكار ۋە ئۇنىڭ ئاقلىغۇچىسى سوتچى خادىملارنىڭ رۇخسىتىنى ئېلىپ، ئەيىبلىگۈچى بىلەن مۇنازىرىلەشسە بولىدۇ.

176 - ماددا بىۋاسىتە دەۋا دېلوسى ئاددىي تەرتىپ بويىچە سوت قىلىنغاندا، دەۋانامە ئوقۇپ ئۆتۈلگەندىن كېيىن جاۋابكار ۋە ئۇنىڭ ئاقلىغۇچىسى سوتچى خادىملارنىڭ رۇخسىتىنى ئېلىپ، بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچى ۋە ئۇنىڭ دەۋا ۋەكالەتچىسى بىلەن مۇنازىرىلەشسە بولىدۇ.

177 - ماددا ئاددىي تەرتىپ بويىچە سوت قىلىنىدىغان دېلو مۇشۇ بابنىڭ 1 - پاراگرافىدىكى جاۋابكاردىن سوئال سوراش، گۇۋاھچىدىن ۋە باھالىغۇچىدىن گەپ سوراش، دەلىل - ئىسپات كۆرسىتىش، سوتتا مۇنازىرىلىشىش تەرتىپى توغرىسىدىكى بەلگىلىمىلەرنىڭ چەكلىمىسىگە ئۇچرىمايدۇ. لېكىن ھۆكۈم ئېلان قىلىنىشتىن ئىلگىرى جاۋابكارنىڭ ئاخىرقى پىكرىنى ئاڭلاش كېرەك.

178 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى ئاددىي تەرتىپ بويىچە سوت قىلىنىدىغان دېلونى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن 20 كۈن ئىچىدە سوت قىلىپ ئاياغلاشتۇرۇشى لازىم.

179 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى سوت قىلىش جەريانىدا ئاددىي تەرتىپ بويىچە سوت قىلسا مۇۋاپىق بولمايدىغانلىقىنى سەزگەن دېلونى مۇشۇ بابنىڭ 1 - پاراگرافى ياكى 2 - پاراگرافىدىكى بەلگىلىمە بويىچە قايتا سوت قىلىشى لازىم.

ئۈچىنچى باب ئىككىنچى سوت تەرتىپى

180 - ماددا جاۋابكار، بىۋاسىتە دەۋا قىلغۇچى ۋە ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسىدىن يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ بىرىنچى سوت ھۆكۈمى ۋە كېسىمىگە قايىل بولمىغانلىرى بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە يازما ياكى ئاغزاكى نارازىلىق ئەرزى بېرىشكە ھوقۇقلۇق. جاۋابكارنىڭ ئاقلىغۇچىسى ۋە يېقىن تۇغقانلىرى جاۋابكارنىڭ ماقۇللۇقىنى ئېلىپ نارازىلىق ئەرزى بەرسە بولىدۇ.

قوشۇمچە ھەق تەلەپ دەۋاسىدىكى دەۋالاشقۇچىلار ۋە ئۇلارنىڭ

ئېتىرازنامىنى دېلو ۋە دەلىل - ئىسپاتلار بىلەن بىللە ئۈزىدىن بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىشى ھەمدە ئېتىرازنامىنىڭ كۆچۈرمىسىنى دەۋالاشقۇچىلارغا بېرىشى لازىم.

يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرۈش مۇۋاپىق ئەمەس دەپ ھېسابلىسا، تەڭ دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىدىن ئېتىرازنامىنى قايتۇرۇۋالسا ھەمدە تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئۇقتۇرۇش قىلسا بولىدۇ.

186 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوت ھۆكۈمدە پاكىتلارنىڭ بېكىتىلىشى ۋە قانۇننىڭ تەتبىقلىنىشىنى نارازىلىق ئەرز ياكى ئېتىراز دائىرىسىدە چەكلىنىپ قالماي ئەتراپلىق تەكشۈرۈپ كۆرۈشى لازىم.

بىرلىشىپ ئۆتكۈزۈلگەن جىنايەت دېلوسىدىكى جاۋابكارلاردىن بىر قىسمىلا نارازىلىق ئەرزى بەرگەن بولسا، پۈتۈن دېلونى تەكشۈرۈپ بىراقلا بىر تەرەپ قىلىش لازىم.

187 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى نارازىلىق ئەرزى بېرىلگەن دېلونى كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ، سوت ئېچىپ سوت قىلىشى لازىم. كېڭەشمە سوت دېلو كۆرۈش، جاۋابكاردىن سوئال سوراش، باشقا دەۋالاشقۇچىلار، ئاقلىغۇچىلار ۋە دەۋا ۋەكالەتچىلىرىنىڭ پىكرىنى ئاڭلاش ئارقىلىق، پاكىتى ئېنىق دەپ ھېسابلىغانلىرىنى سوت ئاچماي سوت قىلسىمۇ بولىدۇ. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرگەن دېلونى ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى سوت ئېچىپ سوت قىلىشى لازىم.

ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى نارازىلىق ۋە ئېتىراز دېلوسىنى شۇ دېلو يۈز بەرگەن جايغا ياكى ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسى تۇرۇشلۇق جايغا بېرىپ سوت ئېچىپ سوت قىلسا بولىدۇ.

188 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرگەن دېلودا ياكى ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى سوت ئېچىپ سوت قىلىدىغان ئەيىبلەنگەن دېلودا تەڭ دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى سوتقا ئادەم قاتناشتۇرۇشى لازىم. ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى سوت ئېچىشتىن ئون كۈن ئىلگىرى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە دېلونى كۆرۈپ چىقىشنى ئۇقتۇرۇشى شەرت.

189 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتنىڭ ھۆكۈمگە قايىل بولماي نارازىلىق ئەرزى بېرىلگەن، ئېتىراز بىلدۈرۈلگەن دېلونى سوت قىلغاندىن كېيىن، تۆۋەندىكى ئەھۋاللار بويىچە بىر تەرەپ قىلىشى لازىم:

(1) ئەسلى ھۆكۈمدە پاكىتنى بېكىتىش ۋە قانۇننى تەتبىقلاش توغرا، جازا ئۆلچەش مۇۋاپىق بولغان بولسا، نارازىلىق ئەرزى ياكى ئېتىرازنى كېسىم ئارقىلىق رەت قىلىپ، ئەسلى ھۆكۈمنى كۈچكە ئىگە قىلىش؛

(2) ئەسلى ھۆكۈمدە پاكىتنىڭ بېكىتىلىشىدە خاتالىق بولمىسىمۇ، قانۇننى تەتبىقلاشتا خاتالىق بولسا ياكى جازا ئۆلچەش مۇۋاپىق بولمىغان بولسا ھۆكۈمنى ئۆزگەرتىش؛

(3) ئەسلى ھۆكۈمدە پاكىتلار ئېنىق بولمىغان ياكى دەلىل - ئىسپاتلار تولۇق بولمىغان بولسا، پاكىتنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلىغاندىن كېيىن ھۆكۈم ئۆزگەرتىلسە بولىدۇ؛ كېسىم ئارقىلىق ئەسلى ھۆكۈمنى كۈچتىن قالدۇرۇپ، دېلو ئەسلى سوت قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ قايتا سوت قىلىشىغا قايتۇرۇلسىمۇ بولىدۇ.

190 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى جاۋابكار ياكى ئۇنىڭ قانۇنىي ۋەكالەتچىسى، ئاقلىغۇچىسى، يېقىن

مەھكىمىسى نارازىلىق ئەرزى بېرىلگەن ياكى ئېتىراز بىلدۈرۈلگەن دېلونى سوت قىلىشتا مۇشۇ بابتا بەلگىلەنگەن تەرتىپكە ئاساسلانغاندىن تاشقىرى، بىرىنچى سوت تەرتىپى توغرىسىدىكى بەلگىلىمىلەردىن پايدىلىنىدۇ.

196 - ماددا ئىككىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى نارازىلىق ۋە ئېتىراز دېلوسىنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن، بىر ئاي ئىچىدە سوت قىلىپ ئاياغلاشتۇرۇشى، كېچىككەندە بىر يېرىم ئايدىن ئاشۇرۇۋەتمەسلىكى كېرەك. مۇشۇ قانۇننىڭ 126 - ماددىسىدا بەلگىلەنگەن ئەھۋاللاردىن بىرى كۆرۈلسە، ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ تەستىقى ياكى قارارى بىلەن يەنە بىر ئاي ئۇزارتىشقا بولىدۇ، ئەمما ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى قوبۇل قىلغان نارازىلىق ۋە ئېتىراز دېلولىرىنىڭكىنى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى قارار قىلىدۇ.

197 - ماددا ئىككىنچى سوتنىڭ ھۆكۈمى ۋە كېسىمى شۇنىڭدەك ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ ھۆكۈمى ۋە كېسىمى ئاخىرقى ھۆكۈم ۋە كېسىم بولىدۇ.

198 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ۋە خەلق سوت مەھكىمىسى جىنايەت گۇماندارى، جاۋابكارنىڭ تۇتۇپ قېلىنغان ۋە توڭلىتىلغان پۇل - ماللىرىنى ۋە ئۇنىڭ ئۆسۈمىنى كېيىن تەكشۈرۈش ئۈچۈن ئوبدان ساقلىشى لازىم. ھەرقانداق ئورۇن ۋە شەخسنىڭ ئىشلىتىۋېلىشىغا ياكى ئۆز ئالدىغا نېرى - بېرى قىلىۋېتىشىگە يول قويۇلمايدۇ. زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ قانۇنىي مال - مۈلكى ۋاقتىدا قايتۇرۇپ بېرىلىشى لازىم. چەكلەنگەن بۇيۇملار ياكى ئۇزاققىچە ساقلىغىلى بولمايدىغان بۇيۇملارنى دۆلەتنىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرى بويىچە بىر تەرەپ قىلىش كېرەك.

دەلىل - ئىسپات قىلىپ ئىشلىتىلىدىغان نەرسىلەرنى دېلوغا قوشۇپ ئۆتكۈزۈپ بېرىش لازىم، ئۆتكۈزۈپ بەرگىلى بولمايدىغانلىرىنىڭ تىزىملىكى ۋە سۈرىتىنى ياكى ئىسپات بولىدىغان باشقا ھۆججەتلەرنى دېلوغا قوشۇپ ئۆتكۈزۈپ بېرىش كېرەك.

خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ ھۆكۈمى كۈچكە ئىگە بولغاندىن كېيىن، تۇتۇپ قېلىنغان، توڭلىتىلغان زاڭ پۇل - زاڭ مال ھەم ئۇنىڭ ئۆسۈمىنىڭ قانۇن بويىچە زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىغا قايتۇرۇلغاندىن باشقىلىرى بىردەك مۇسادىرە قىلىنىپ، دۆلەت خەزىنىسىگە تاپشۇرۇلىدۇ.

تۇتۇپ قېلىنغان، توڭلىتىلغان زاڭ پۇل - زاڭ مال ۋە ئۇنىڭ ئۆسۈمىنى خىيانەت قىلغان، ئىشلىتىۋالغان ياكى ئاستىرتتىن نېرى - بېرى قىلىۋەتكەن ئەدلىيە خادىملىرىنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقى قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ؛ جىنايەت شەكىللەندۈرمىگەنلەرگە چارە كۆرۈلىدۇ.

تۆتىنچى باب ئۆلۈم جازاسىنى قايتا تەستىقلاش تەرتىپى

199 - ماددا ئۆلۈم جازاسىنى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى تەستىقلايدۇ.

200 - ماددا ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى بىرىنچى سوتتا ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم قىلغان دېلودىن جاۋابكار نارازىلىق ئەرزى بەرمىگەنلىرىنى يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى تەكشۈرۈپ تەستىقلىغاندىن كېيىن، ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ

ياكى تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى قايتا سوت قىلىشقا بۇيرۇشقا ھوقۇقلۇق.

ئالىي خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ھەر دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىلىرىنىڭ قانۇن كۈچىگە ئىگە بولغان ھۆكۈم ۋە كېسىمدە، يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ قانۇن كۈچىگە ئىگە بولغان ھۆكۈم ۋە كېسىمدە ھەقىقەتەن خاتالىق بارلىقىنى سەزسە، سوت نازارەتچىلىكى تەرتىپى بويىچە تەڭ دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئېتىراز بىلدۈرۈشكە ھوقۇقلۇق.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرگەن دېلونى ئېتىرازنى قوبۇل قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ قايتا سوت قىلىشى لازىم. ئەسلى ھۆكۈمدە پاكىت ئېنىق بولمىغان ياكى دەلىل - ئىسپات تولۇق بولمىغان بولسا، تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىنى قايتا سوت قىلىشقا بۇيرۇسا بولىدۇ.

206 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى سوت نازارەتچىلىكى تەرتىپى بويىچە قايتا سوت قىلىدىغان دېلونى باشقىدىن كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ سوت قىلىشى لازىم. ئۇ ئەسلى بىرىنچى سوت دېلوسى بولسا، بىرىنچى سوت تەرتىپى بويىچە سوت قىلىشى لازىم، چىقىرىلغان ھۆكۈم ۋە كېسىم ئۈستىدە نارازىلىق ئەرزى بېرىشكە ۋە ئېتىراز بىلدۈرۈشكە بولىدۇ؛ ئۇ ئەسلى ئىككىنچى سوت دېلوسى بولسا ياكى يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى ئالدۇرۇپ سوت قىلغان دېلو بولسا، ئىككىنچى سوت تەرتىپى بويىچە سوت قىلىشى لازىم، چىقىرىلغان ھۆكۈم ۋە كېسىم ئاخىرقى ھۆكۈم ۋە كېسىم بولىدۇ.

207 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى سوت نازارەتچىلىكى تەرتىپى بويىچە قايتا سوت قىلىنىدىغان دېلونى ئالدۇرۇپ سوت قىلىش ۋە يېڭىباشتىن سوت قىلىش قارار قىلىنغان كۈندىن باشلاپ ئۈچ ئاي ئىچىدە ئاياغلاشتۇرۇشى كېرەك، سۈرۈكنى ئۇزارتىشقا توغرا كەلگەنلىرىنى ئالتە ئايدىن ئاشۇرۇۋېتىشكە بولمايدۇ.

ئېتىرازنى تاپشۇرۇۋالغان خەلق سوت مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرۈلگەن دېلونى سوت نازارەتچىلىكى تەرتىپى بويىچە سوت قىلىشتا، سوت قىلىش سۈرۈكىگە ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمىنى تەتبىقلايدۇ؛ تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ قايتا سوت قىلىشىغا بۇيرۇپ بېرىشكە توغرا كەلسە، ئېتىرازنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ بىر ئاي ئىچىدە قارار چىقىرىش لازىم، تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ دېلونى سوت قىلىش سۈرۈكىگە ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمە تەتبىقلىنىدۇ.

تۆتىنچى قىسىم ئىجرا قىلىش

208 - ماددا ھۆكۈم ۋە كېسىم قانۇن كۈچىگە ئىگە بولغاندىن كېيىن ئىجرا قىلىنىدۇ.

تۆۋەندىكى ھۆكۈم ۋە كېسىملەر قانۇن كۈچىگە ئىگە ھۆكۈم ۋە كېسىم بولىدۇ:

(1) قانۇندا بەلگىلەنگەن سۈرۈك ئىچىدە نارازىلىق ئەرزى بېرىلمىگەن ۋە ئېتىراز بىلدۈرۈلمىگەن ھۆكۈم ۋە كېسىم؛

(2) ئاخىرقى ھۆكۈم ۋە كېسىم؛

(3) ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسى بېرىشنى تەستىقلىغان ھۆكۈم ۋە يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسىنى ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىشنى تەستىقلىغان ھۆكۈم.

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

پايتەختنىڭ مەدەنىيەت ساھەسىدىكىلەر ماۋدۇن تۇغۇلغانلىقىنىڭ 100 يىللىقىنى خاتىرىلىدى

يىغىنغا لى رۇيخۇەن قاتارلىق رەھبەرلەر قاتناشتى، لى تېيىڭ سۆز قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 4 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. پايتەختنىڭ مەدەنىيەت ساھەسىدىكىلەر بۈگۈن «خەلق» سارىيىغا يىغىلىپ، ئېلىمىزنىڭ ئۇلۇغ ئىنقىلابىي ئەدىبى ماۋدۇن تۇغۇلغانلىقىنىڭ 100 يىللىقىنى خاتىرىلىدى، مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا شۆھرەت قازانغان بۇ ئۇلۇغۋار ئەدىبنىڭ ئېلىمىزنىڭ ئىنقىلاب، مەدەنىيەت ئىشلىرىغا قوشقان ئۆچمەس، شانلىق تۆھپىلىرىنى ياد ئەتتى.

ماۋدۇن (شېن يەنبىڭ) جېجياڭ ئۆلكىسى دۇڭشاڭ ناھىيىسىنىڭ ۋۇجېن بازىرىدا تۇغۇلغان، ئۇ ياشلىق دەۋرىدىن باشلاپلا ۋەتەنپەرۋەرلىك ئىدىيىنىڭ چېنىقتۇرۇشى ۋە ماركسىزمنىڭ تەسىرىنى قوبۇل قىلىپ، يېڭى مەدەنىيەت ھەرىكىتى ۋە ئىنقىلابىي ھەرىكەتلەرگە ئاكتىپ قاتناشقان. ماۋدۇن ئېلىمىز يېڭى مەدەنىيەت ھەرىكىتىنىڭ پېشۋاسى، ھازىرقى زامان ئەدەبىياتىنىڭ يول ئاچقۇچىسى ۋە ئۇنىڭغا ئاساس سالغۇچىلارنىڭ بىرى.

يىغىندا ج ك پ مەركىزىي كومىتېتى سىياسىي بيۇروسىنىڭ ئەزاسى، دۆلەت ئىشلىرى كومىسسارى لى تېيىڭ سۆز قىلدى، ئۇ مۇنداق دېدى: ماۋدۇننىڭ تۆھپىسى شانلىق، ئۆچمەيدۇ. بىز ماۋدۇننى داغدۇغىلىق خاتىرىلىگىنىمىزدە؛ ئەڭ مۇھىمى ئۇنىڭ روھىدىن ئۆگىنىشىمىز، ئۇنىڭ قىممەتلىك مىراسلىرىنى تەتقىق قىلىشىمىز ۋە ئۇنىڭغا ۋارىسلىق قىلىشىمىز كېرەك. بىز يەنە ماۋدۇننىڭ ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەشتە چىڭ تۇرۇش، ھەممە ئىشتا ئەمەلىيەتنى ئاساس قىلىش، «سول» چىل ۋە «ئوڭ» چىل خاتا خاھىشلارغا قارشى تۇرۇش، ئەدەبىي ئىجادىيەت قانۇنىيىتىگە ئەمەل قىلىشتەك ئىلمىي پوزىتسىيىسىدىن ئۆگىنىشىمىز؛ ماۋدۇننىڭ ئالىيجاناب پەزىلىتى ۋە ئەدەبىي خىسلىتىدىن ئۆگىنىپ، ئىجادىيەت ۋە خىزمىتىمىزگە توغرا دۇنيا قاراش، كىشىلىك تۇرمۇش قارىشى ۋە قىممەت قارىشى ئارقىلىق يېتەكچىلىك قىلىشىمىز؛ ماۋدۇننىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت يېڭى بىخلىرىگە كۆڭۈل بۆلۈش ۋە ئۇنى قوللاش، خەلققە يېقىنلىشىش، كىشىلەر بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈشتەك كەمتەر ۋە مۇلايىم ئىستىلىدىن ئۆگىنىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت قوشۇنىدا ئىتتىپاقلىشىش، ئىزدىنىشتەك ياخشى ئىستىلنىڭ بارلىققا كېلىشىنى ئىلگىرى سۈرۈشىمىز كېرەك.

* * *

ئېلانلار

ئاپتونوم رايونلۇق سودا - تېخنىكا ئىشچىلار مەكتىپىدىن كورلا شەھەرلىك «شەرق» مېھمانخانىسىغا يۆتكەپ بېرىلگەن 04545 - نومۇرلۇق ئابدۇراخمان مەمەت نامىدىكى، بايىنغولىن ئوبلاستلىق ئون زاۋۇتىغا يۆتكەپ بېرىلگەن 04555 - نومۇرلۇق قايىر قۇربان نامىدىكى ئاشلىق، نوپۇس رەسمىيەت قەغىزى ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئىناۋەتسىز.

** ** **

ئۈرۈمچى شەھەر تۆگۈلۈك پەيچۇسودىن كورلا شەھەر قوشبىرىق يېزا باشلانغۇچ مەكتىپكە يۆتكەپ بېرىلگەن 03584 - نومۇرلۇق ئەخمەت تۇردى نامىدىكى نوپۇس رەسمىيەت قەغىزى ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئىناۋەتسىز.

ماۋزۇ خەۋەرلەر

- پارتىيىنىڭ يۇقىرى، تۆۋەن دەرىجىلىك كادىرلىرىنى تەربىيەلەش، يېتىشتۈرۈش كۈچەيتىلدى
- جۇڭگو خەلق بانكىسى تەدبىر قوللىنىپ، دۆلەتنىڭ چوڭ، ئوتتۇرا كارخانىلىرىغا پۇل مۇئامىلىسى جەھەتتىن مۇلازىمەتلىك قىلىشنى يەنىمۇ ياخشىلاشنى قارار قىلدى
- خەلق سوت مەھكىمىلىرى زەھەرلىك چېكىملىك جىنايەتچىلىرىنى قاتتىق جازالىدى
- ئېلىمىزدە سۇ، تۇپراقنى ساقلاش خىزمىتى كەڭ كۆلەمدە قانات يايدۇرۇلۇپ، 200 مىليون مو قاقاسلىق تىزگىنلەندى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

مالىيە - ئىقتىساد ئىنتىزامىنى چىڭىتىپ، كىرىمنى ئاشۇرۇپ، چىقىمنى تېجەش لازىم

(بېشى 1 - بەتتە)

ئورۇنلارنىڭ پىكاپ يېگىلىشى ۋە سېتىۋېلىشىنى قاتتىق چەكلەش كېرەك. ئۆلچەمنى «سانتانا»دىن ئاشۇرۇۋېتىشكە بولمايدۇ. ماتاش بېرىشكە كاپالەتلىك قىلالمايۋاتقان ۋىلايەت، ئوبلاستلار ھەم شەھەر، ناھىيىلەر ۋە زىيان تارتىۋاتقان كارخانىلارنىڭ بۇ يىل ۋە كېلەر يىل ئىچىدە پىكاپ سېتىۋېلىشىغا بىردەك يول قويۇلمايدۇ. پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورگانلىرى ۋە كەسپىي ئورۇنلاردىكى ھازىرقى ماشىنىلارنى ئەستايىدىل ئېنىقلاش كېرەك. ئومۇمەن ئۆلچەمدىن ۋە شتاتتىن ئېشىپ كەتكەن ماشىنىلارنى ئىشلىتىشكە بىردەك رۇخسەت قىلىنمايدۇ، بۇنداق ماشىنىلار بەلگىلىمە بويىچە بىر تەرەپ قىلىنىدۇ. ھۆكۈمەت ماشىنىسى شەخسىي نامدا ئىشلىتىلىدىغان ئىنتىزامغا خىلاپ قىلمىشلارنى قەتئىي تۈسۈش كېرەك. ئىككىنچىدىن، يىغىن چىقىمنى زور كۈچ بىلەن ئازايتىپ، ھەر خىل يىغىن ئېچىشنى قاتتىق تىزگىنلەش كېرەك. ئۈچىنچىدىن، ئىشخانا تېلېفونىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش بىلەن بىللە ئائىلىلەرگە ھۆكۈمەت پۇل تۆلەيدىغان تېلېفون ئورنىتىشنى قاتتىق تەكشۈرۈپ تەستىقلاش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش ھەمدە تېلېفون ھەققىنى كونترول قىلىش كېرەك. جامائەت خەۋپسىزلىكى، دۆلەت خەۋپسىزلىكى ۋە ئوت ئۆچۈرۈش تارماقلىرىدىكى ئالاھىدە خىزمەت ئېھتىياجىغا قاراپ قاتتىق تەكشۈرۈپ تەستىقلاش ئارقىلىق ئاز سانلىق سىمسىز تېلېفون سېلىپ بېرىشكە بولىدىغانلىقىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، ھۆكۈمەتلەر ۋە خىراجىتى مالىيەدىن چىقىرىلىدىغان كەسپىي ئورۇنلارنىڭ سىمسىز تېلېفون ئورنىتىشىغا بىردەك يول قويۇلمايدۇ. تۆتىنچىدىن، ھەر خىل شەكىلدىكى چەت ئەلگە چىقىش پائالىيەتلىرىنى قاتتىق تىزگىنلەپ، رېئال ئەھمىيىتى بولمىغان سىرتقا چىقىپ ئېكىسكۇرسىيە قىلىش، كۆزدىن كەچۈرۈش ياكى ئىستېبىلار ئوتتۇرىسىدىكى ھەمكارلىق پائالىيەتلىرىنى قەتئىي ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، كاماندىروپكا خىراجىتىنى قاتتىق كونترول قىلىش لازىم. بەشىنچىدىن، پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورگانلىرى ۋە كەسپىي ئورۇنلارنىڭ ۋاقىتلىق ئىشچى ئىشلىتىش، دەم ئېلىشقا، پېنسىيىگە چىققان خادىملارنى قايتا تەكلىپ قىلىپ ئىشلىتىش ئىشىنى قاتتىق تىزگىنلەش كېرەك. ئالتىنچىدىن، ھۆكۈمەت پۇلىغا داۋالىنىش ئىسلاھاتىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ھۆكۈمەت پۇلىغا داۋالىنىش خىراجىتىنى كونترول قىلىش كېرەك. شۇنىڭ بىلەن بىللە، ئۆزى تۆلىگەن ئاساسىي قۇرۇلۇش مەبلىغىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، مەبلەغ مەنبەسى ۋە ئاساسىي قۇرۇلۇش كۆلىمى جەھەتتىن ئۆزى تۆلىگەن ئاساسىي قۇرۇلۇش مەبلىغى سېلىنمىسىنى تىزگىنلەش كېرەك.

ۋاڭ لېچۈەن سۆزىدە مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: ئاپتونوم رايون ئوتتۇرىغا قويغان مالىيە ئىنتىزامىنى چىڭىتىش، كىرىمنى ئاشۇرۇپ، چىقىمنى تېجەش كۈچەيتىش تەدبىرلىرىنى ئىزچىللاشتۇرۇشتا مەسىلىنى سىياسىي جەھەتتىن كۆزىتىدىغان ۋە تونۇيدىغان بولساق، ئومۇملۇق قارىشىغا ئىگە بولىدىغانلا بولساق، ئاساسىي قاتلام ۋە خەلق ئاممىسىغا رىشتە باغلاشتەك پارتىيىۋىلىككە ئىگە بولىدىغانلا بولساق بۇ تەدبىرلەرنى تامامەن ئىشقا ئاشۇرغىلى بولىدۇ. يېقىندىن بۇيان بەزى يولداشلىرىمىزنىڭ جاپاغا چىداپ كۈرەش قىلىش قارىشى، ئاممىۋى قارىشى ئاجىزلاپ كەتتى، بەزى يولداشلىرىمىز ئۆزىنى ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن كەلمىگەن ھالدا دېڭىز ياقىسىدىكى تەرەققىي قىلغان رايونلار بىلەن تەمنات، ھالاۋەت ۋە بايۋەتچىلىك جەھەتتە سېلىشتۇرۇۋاتىدۇ. ئۇلار دېڭىز بويىدىكىلەر بەھرىمەن بولغاندىن بىز بەھرىمەن بولساق نېمىشقا بولمايدۇ، دەپ قاراپ، ئاممىدىن بارغانسېرى يىراقلىشىپ كېتىۋاتىدۇ. بۇ ئىنتايىن خەتەرلىك. بىردە ئازراق ئاممىۋى قاراش، ئازراق پارتىيىۋىلىك پرىنسىپى، ئازراق پرولېتارىيات ئىدىيىۋى ئېڭى بولسىلا، بۇنداق بۇزۇپ، چېچىپ ئىسراپ قىلىش ئەھۋالىغا قاراپ تۇرالمايمىز، ئاممىنىڭ مەنپەئىتىنى، ئاممىنىڭ كەيپىياتىنى، ئاممىنىڭ ھال - ئەھۋالىنى ھەر ۋاقىت ئېسىمىزدە ساقلىشىمىز كېرەك.

ۋاڭ لېچۈەن مۇنداق دېدى: بىز مۇنداق چىقىمنى تېجەش تەدبىرلىرىنى قوللانساق خىزمىتىمىزگە تەسىر يېتەمدۇ؟ مېنىڭچە، ئۇنداق بولمايدۇ، ئالىي دەرىجىلىك پىكاپقا ئولتۇرمىساق، ھەشەمەتلىك ئۆيلەردە ئولتۇرمىساق، «سىمسىز تېلېفون» تۇتمىساق، چوڭ يەپ، چوڭ ئىچىش بىلەن شۇغۇللانمىساق نورمال خىزمەتنى ئوخشاشلا قانات يايدۇرالايمىز، بەلكى بىز ئاممىغا بىلەن قەلبداش بولغانلىقىمىزدىن، ئاساسىي قاتلامدىكى يولداشلار بىلەن بولغان ئالاقىمىز يېقىن بولغانلىقتىن، خىزمەتتە مۇقەررەر ھالدا تېخىمۇ ھاياتىي كۈچكە، چاقىرىق كۈچكە ئىگە بولالايمىز، تۈرلۈك خىزمەتلەرنى تېخىمۇ ياخشى ئىشلىيەلەيمىز، رەھبىرىي كادىر تۇرۇقلۇق پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ غېمىنى يېمەي، خەلقنىڭ غېمىنى يېمەي، پەقەت ئەمەلدار، خوجايىن بولۇشنىلا بىلسە، پارتىيە ئىستىلى، خەلق رايى، سوتسىيالىزم ئىشلىرى ئەيش - ئىشرەت ۋە شەخسىيەتچىلىك ئىچىدە نابۇت بولىدۇ. نۆۋەتتە مالىيىدە جىددىيلىك بولۇۋاتقان ۋە قىيىنچىلىق كۆرۈلۈۋاتقان ئەھۋالدا بارلىق پارتىيىلىك كادىرلار، بولۇپمۇ رەھبىرىي كادىرلاردا ئەندىشە ئېڭى بولۇشى، ئۇلار ئۆزى ئۆلگە بولۇپ، ئىقتىسادچىللىق بىلەن ئىش كۆرۈشى، ئاڭلىق ھالدا پارتىيىنىڭ، دۆلەتنىڭ، ئاساسىي قاتلامدىكى ئاممىنىڭ دەردىگە يېتىشى، ئۇلارنى غەم - ئەندىشىدىن خالاس قىلىشى لازىم. ئايرىم جايلاردا توسالغۇ كۆرۈلسە، مەۋقەنى تەربىيە بېرىشكە قويۇشىمىز كېرەك، ئەگەر توسالغۇ بەك چوڭ بولسا، پاسسىپلىق بىلەن قارشىلىشىدىغانلار بولسا، ئۇلارنىڭ خىزمەت ئورنىنى ئۆزگەرتىپ، ماتاش تارقىتالمايۋاتقان جايلارغا ئەۋەتىپ، نامرات رايونلاردىكى خەلق ئاممىسىنىڭ قايتا تەربىيىسىنى ئالغۇزۇش لازىم. بەزى تارماقلىرىمىزدىكى كادىرلاردا ئاساسىي قاتلام ئۈچۈن، ئامما ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ئېڭى بولمىسا، ئۇلار بۇ تارماقلاردا خىزمەت قىلىشقا، رەھبىرىي كادىر بولۇشقا مۇناسىپ ئەمەس.

ۋاڭ لېچۈەن سۆزىنىڭ ئاخىرىدا مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: بۇ ئىشنى ياخشى تۇتۇشتا، بىرىنچىدىن، تەشۋىقات - تەربىيە ئېلىپ بېرىش، جاپاغا چىداپ كۈرەش قىلىش، تىرىشچان - ئىقتىسادچىل بولۇش ئىدىيىسىنى كەڭ تەشۋىق قىلىش، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ مالىيە - ئىقتىساد ئىنتىزامىنى چىڭىتىش، كىرىمنى ئاشۇرۇپ، چىقىمنى تېجەش خىزمىتىنى كۈچەيتىشنىڭ ئەھمىيىتى ۋە بۇ جەھەتتىكى تەدبىرلەرنى تەشۋىق قىلىش ئارقىلىق جەمئىيەتتە جامائەت پىكرى قوزغاپ، ئىجتىمائىي مۇھىت يارىتىپ، بولتۇر ھۆكۈمەت پۇلىغا يېيىش - ئىچىش شاملىنى توسقانغا ئوخشاش كادىرلار، ئاممىنى بىر نىيەتتە كۈچ چىقىرىپ، بۇ خىزمەتنى ياخشى ئىشلەشكە سەپەرۋەر قىلىش لازىم. ئىككىنچىدىن، تۈزۈم قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، تۈزۈمنىڭ چەكلەش كۈچىنى ئاشۇرۇش كېرەك، پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي، نەزەرىمىزنى يىراققا تىكىپ، بۇ جەھەتتىكى تۈزۈم قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشىمىز، تۈزۈم ئارقىلىق كىشىلەرنىڭ ھەرىكىتىنى قېلىپلاشتۇرۇشىمىز ۋە چەكلىشىمىز لازىم. ئۈچىنچىدىن، رەھبەرلىكنى كۈچەيتىپ، ھەقىقىي تۇتۇپ، ئەمەلىي ئىشلەش كېرەك. ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم بىلەن خەلق ھۆكۈمىتى قەتئىي ئىرادىگە كەلدى. جايلار، تارماقلاردىكى ئاساسلىق رەھبەرلەر مەسئۇلىيەتنى ھەقىقىي ئۈستىگە ئېلىپ، ئۇنى چىرىكلىككە قارشى تۇرۇش، پاكلىقنى تەشەببۇس قىلىش، پارتىيە ئىستىلىنى ياخشىلاشتىكى مۇھىم ۋەزىپە قاتارىدا تۇتۇشى ھەم ئۆزىگە قاتتىق تەلەپ قويۇپ، ئۆزى ئۈلگە بولۇشى، ھەم ئاپتونوم رايوننىڭ مۇددىئاسى بويىچە ئۆز ئورنىنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، تۇرمۇ تۇر، پۇختا، ئەستايىدىل ياخشى تۇتۇشى لازىم. تۆتىنچىدىن، نازارەتچىلىكنى كۈچەيتىش لازىم. ئامما ۋە جامائەت پىكرىنىڭ نازارەت قىلىش رولىنى جارى قىلدۇرۇش لازىم. ئىنتىزام تەكشۈرۈش، مەمۇرىي تەپتىش، مالىيە، ئىقتىسادىي تەپتىش تارماقلىرى زىچ ماسلىشىپ، نازارەت قىلىش، تەكشۈرۈشنى قاتتىق يولغا قويۇشى لازىم. ئاممىنى ئويلايدىغان، ھۆكۈمەت ئىشىدا پاك - دىيانەتلىك بولغان ئىجابىي تىپلارنى زور كۈچ بىلەن تەشۋىق قىلىش، رەھبىرىي كادىرلار ئىچىدىكى ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ ئۆز كۆمۈچىگە چوغ تارتقان، ساھە ناتوغرا ئىستىلى ئېغىر بولغان، خىيانەتچىلىك قىلغان، چىرىكەن، ئاردىن نەپ ئالغان ياكى يۇقىرىنىڭ سىياسىتى بولسا، تۆۋەننىڭ تاقابىل تۇرۇش تەدبىرى بار، دەپ قارشىلاشقان تىپلارنى قەتئىي تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش، خەلقى ئالەم ئالدىدا ئاشكارىلاش لازىم.

شىنجاڭ ئاكېتلىقى

نوپۇس رەسمىيەت قەغىزى ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئېناۋەتسىز. بەشىنچىدىن، پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورگانلىرى ۋالاڭ لېچۈەن مۇنداق دېدى: بىز مۇنداق ھۆكۈمىتىنىڭ مالىيە - ئىقتىساد ئىنتىزامىنى ئالەم ئالدىدا ئاشكارىلاش لازىم.

(بېشى 3 - بەتتە)

209 - ماددا بىرىنچى سوت قىلغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى تەرىپىدىن جىنايەتسىز، جىنايى جازا كەچۈرۈم قىلىنىدۇ دەپ ھۆكۈم قىلىنغان جاۋابكار قاماقتا بولسا، ھۆكۈم ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن دەرھال قويۇپ بېرىلىشى لازىم.

210 - ماددا ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسى بېرىپ دەرھال ئىجرا قىلىش توغرىسىدا چىقارغان ۋە تەستىقلىغان ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىش بۇيرۇقىنى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ باشلىقى ئىمزا قويۇپ چۈشۈرۈشى لازىم.

ئۆلۈم جازاسى بېرىپ ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىش ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەر ئۆلۈم جازاسى كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىنىۋاتقان مەزگىلدە قەستەن جىنايەت ئۆتكۈزمىگەن بولسا، ئۆلۈم جازاسىنى كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىش مۇددىتى توشقاندا، جازا ئىجرا قىلغۇچى ئورگان ئۇنىڭ جازاسىنى يېنىكلىتىش توغرىسىدا يازما پىكرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ كېسىم قىلىشىغا سۇنۇشى كېرەك؛ قەستەن جىنايەت ئۆتكۈزگەن بولسا تەكشۈرۈشتە راستلىقى ئىسپاتلانسا، يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلىشنى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىگە تەستىقلەتتىشى لازىم.

211 - ماددا تۆۋەن دەرىجىلىك خەلق سوت مەھكىمىسى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلىش توغرىسىدىكى بۇيرۇقىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن، يەتتە كۈن ئىچىدە ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرۇشى لازىم. لېكىن، تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلسە، ئىجرانى توختىتىشى ھەمدە دەرھال ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىگە دوكلات قىلىشى لازىم، بۇ ھەقتە ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى كېسىم قىلىدۇ:

(1) ئىجرا قىلىشتىن ئىلگىرى، ھۆكۈمدە خاتالىق بولۇش ئېھتىمالى بارلىقى سېزىلسە؛

(2) ئىجرا قىلىشتىن ئىلگىرى جىنايەتچى چوڭ جىنايەت پاكىتىنى پاش قىلغانلىقى ياكى باشقا چوڭ خىزمەت كۆرسەتكەنلىكى ئۈچۈن ھۆكۈمنى ئۆزگەرتىش ئېھتىمالى تۇغۇلسا؛

(3) جىنايەتچى ھامىلدار بولسا.

ئالدىنقى تارماقنىڭ (1) ۋە (2) تارماقچىسىدىكى ئىجرا قىلىشنى توختىتىشقا سەۋەب بولغان ئەھۋاللار تۈگىگەندىن كېيىن، ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلىش بۇيرۇقىنى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسى باشلىقى قايتا ئىمزا قويۇپ چۈشۈرگەندىن كېيىن، ئاندىن ئىجرا قىلىش شەرت؛ ئالدىنقى تارماقنىڭ (3) تارماقچىسىدىكى سەۋەب بىلەن ئىجرا توختىتىلغان بولسا، ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ قانۇن بويىچە ھۆكۈمنى ئۆزگەرتىشى ئۈچۈن مەلۇم قىلىش لازىم.

212 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرۇشتىن ئىلگىرى، تەڭ دەرىجىلىك خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە جازا مەيدانىنى نازارەت قىلىش ئۈچۈن ئادەم ئەۋەتىش ھەققىدە ئۇقتۇرۇش قىلىشى لازىم.

ئۆلۈم جازاسى ئېتىش ياكى ئوكۇل سېلىش قاتارلىق ئۇسۇللار بىلەن ئىجرا قىلىنىدۇ.

ئۆلۈم جازاسى جازا مەيدانىدا ياكى بەلگىلەنگەن قاماق ئورنىدا ئىجرا قىلىنسا بولىدۇ.

ئىجراغا قوماندانلىق قىلىدىغان سوتچى خادىملار جىنايەتچىنىڭ نەق ئۆزى ئىكەنلىكىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈشى، ئۇنىڭ قالدۇرۇپ كېتىدىغان گەپ - سۆزلىرى، خەت - چەكلىرى بار - يوقلۇقىنى سورىشى، ئاندىن كېيىن ئىجرا قىلغۇچى خادىملارنىڭ ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرۇشى لازىم. ئىجرا قىلىش ئالدىدا خاتالىق بولۇشى مۇمكىنلىكى سېزىلسە، ئىجرانى توختىتىپ تۇرۇپ، ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ كېسىم قىلىشىغا يوللاش لازىم.

ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلىش توغرىسىدا ئېلان چىقىرىلىدۇ، سازايى قىلىنمايدۇ.

ئۆلۈم جازاسى ئىجرا قىلىنغاندىن كېيىن، تۆپىدە تۇرغان پۈتۈكچى خاتىرە يېزىشى كېرەك. ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرغان خەلق سوت مەھكىمىسى ئۆلۈم جازاسىنىڭ ئىجراسىنى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىگە مەلۇم قىلىشى لازىم.

ئۆلۈم جازاسى ئىجرا قىلىنغاندىن كېيىن، ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرغان خەلق سوت مەھكىمىسى جىنايەتچىنىڭ ئائىلە تەۋەلىرىگە ئۇقتۇرۇش قىلىشى لازىم.

213 - ماددا جىنايەتچىنىڭ جازاسىنى ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرغاندا، ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرغان خەلق سوت مەھكىمىسى ئالاقىدار قانۇن ھۆججەتلىرىنى تۈرمىگە ياكى باشقا ئىجرا قىلغۇچى ئورگانغا يەتكۈزۈپ بېرىشى كېرەك.

ئۆلۈم جازاسى بېرىپ ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىش، مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەرنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى جازاسىنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن قانۇن بويىچە تۈرمىگە تاپشۇرۇپ بېرىدۇ. مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن جازاسىنى ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرۇشتىن بۇرۇن قېپقالغان جازا مۇددىتى بىر يىلغا يەتمىگەنلىرىنىڭ جازاسىنى سولاقخانا ۋەكالىتەن ئىجرا قىلىدۇ. تۇتۇپ تۇرۇپ ئەمگەككە سېلىش جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىنىڭ جازاسىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئىجرا قىلىدۇ.

قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسى قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى باشقۇرۇش - تەربىيىلەش ئورنىدا ئىجرا قىلىنىدۇ.

ئىجرا قىلغۇچى ئورگان جىنايەتچىنى ۋاقتىدا قاماققا ئېلىشى ھەمدە جىنايەتچىنىڭ ئائىلە تەۋەلىرىگە ئۇقتۇرۇش قىلىشى لازىم.

مۇددەتلىك قاماق جازاسى، تۇتۇپ تۇرۇپ ئەمگەككە سېلىش جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن جازا مۇددىتى توشقانلىرىغا ئىجرا قىلغۇچى ئورگان قويۇپ بېرىش گۇۋاھنامىسى بېرىشى كېرەك.

214 - ماددا مۇددەتلىك قاماق جازاسى ياكى تۇتۇپ تۇرۇپ ئەمگەككە سېلىش جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى بولغانلىرىنىڭ جازاسى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنسا بولىدۇ:

(1) ئېغىر كېسەل بولغانلىقتىن داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىلگە بېرىشكە توغرا كەلگەنلەر؛

(2) ھامىلدار ياكى بالىسىنى ئېمىتىۋاتقان ئاياللار.

داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىلگە بېرىلسە جەمئىيەتكە خەۋپ يەتكۈزۈش ئېھتىمالى بولغان جىنايەتچىلەرنى ياكى ئۆزىنى يارىدار، مېيىپ قىلىۋالغان جىنايەتچىلەرنى داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىلگە بېرىشكە بولمايدۇ.

جىنايەتچىلەردىن ھەقىقەتەن ئېغىر كېسەللىك بولۇپ داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىلگە بېرىش زۆرۈر بولغانلىرىنى ئۆلكە دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمىتى بەلگىلىگەن دوختۇرخانىدىن ئىسپات ئېلىپ، قانۇندا بەلگىلەنگەن تەرتىپ بويىچە تەستىقلىتىش شەرت. داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىلگە بېرىلگەن جىنايەتچىلەردىن داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىلگە بېرىش شەرتىگە ئۇيغۇن ئەمەسلىكى ياكى داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىلگە بېرىش بەلگىلىمىلىرىگە ئېغىر دەرىجىدە خىلاپلىق قىلغانلىقى سېزىلگەنلىرىنى تۈرمىگە ۋاقتىدا قايتۇرۇپ كېلىش كېرەك.

مۇددەتلىك قاماق جازاسى، تۇتۇپ تۇرۇپ ئەمگەككە سېلىش جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان، ھاجىتىدىن چىقالمايدىغان، جازاسى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنسا جەمئىيەتكە خەۋپ يەتكۈزمەيدىغان جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنسا بولىدۇ.

جازاسى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنىدىغان جىنايەتچىنىڭ جازاسىنى شۇ جىنايەتچى ئولتۇرۇشلۇق جايدىكى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئىجرا قىلىدۇ، ئىجرا قىلغۇچى ئورگان ئۇنى قاتتىق باشقۇرۇشى ۋە نازارەت قىلىشى، ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتى ياكى جىنايەتچى بۇرۇن تۇرۇشلۇق ئورۇن نازارەت قىلىشقا ياردەملىشىشى لازىم.

215 - ماددا جازانى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشنى تەستىقلىغان ئورگان تەستىقلاش قارارىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەۋەتىپ بېرىشى كېرەك. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جازانى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىش مۇۋاپىق ئەمەس دەپ ھېسابلىسا، ئۇقتۇرۇشنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ بىر ئاي ئىچىدە يازما پىكرىنى جازانى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشنى تەستىقلىغان ئورگانغا تاپشۇرۇشى، جازانى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشنى تەستىقلىغان ئورگان خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ يازما پىكرىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن، ئاشۇ قارارنى دەرھال قايتا تەكشۈرۈشى كېرەك.

216 - ماددا جازانى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشقا تېگىشلىك ئەھۋاللار تۈگىگەندىن كېيىن، جازا مۇددىتى توشمىغان جىنايەتچىلەرنى ۋاقتىدا تۈرمىگە قايتۇرۇپ كېلىش كېرەك.

جىنايەتچى جازانى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنىۋاتقان مەزگىلدە ئۆلۈپ قالسا، تۈرمىگە ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇش قىلىش كېرەك.

217 - ماددا قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنىپ جازاسى كېچىكتۈرۈلگەن جىنايەتچىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئۇ تۇرۇشلۇق ئورۇن ياكى ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتىنىڭ كۆزىتىشىگە تاپشۇرىدۇ.

شەرتلىك قويۇپ بېرىلگەن جىنايەتچىلەرنى شەرتلىك قويۇپ بېرىپ سىناپ كۆرۈش سۇرۇكى ئىچىدە جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى نازارەت قىلىدۇ.

218 - ماددا رېجىمغا ئېلىش جازاسى، سىياسىي ھوقۇقتىن مەھرۇم قىلىش جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىنىڭ جازاسىنى جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى ئىجرا قىلىدۇ. جازا مۇددىتى توشقاندىن كېيىن، ئىجرا قىلغۇچى ئورگان ئۇنىڭغا ئۇقتۇرۇش قىلىشى ھەمدە ئۇنىڭ رېجىمدىن بوشىتىلغانلىقىنى ياكى سىياسىي ھوقۇقىنىڭ ئەسلىگە كەلتۈرۈلگەنلىكىنى مۇناسىۋەتلىك ئاممىغا ئوچۇق ئېلان قىلىشى لازىم.

219 - ماددا جەرىمانە جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن جەرىمانىنى سۇرۇك ئىچىدە تاپشۇرمىغانلىرىنى خەلق سوت مەھكىمىسى مەجبۇرىي تاپشۇرغۇزۇشى لازىم؛ يەڭگىلى بولمايدىغان ئاپەتكە ئۇچراپ، تاپشۇرۇشتا ھەقىقەتەن قىيىنلىپ قالغان بولسا، كېسىم ئارقىلىق جەرىمانىنى ئازايتىش ياكى كەچۈرۈم قىلىشقا بولىدۇ.

220 - ماددا مال - مۈلۈكنى مۇسادىرە قىلىش توغرىسىدىكى ھۆكۈم، مەيلى قوشۇمچە چىقىرىلغان بولسۇن ياكى ئايرىم چىقىرىلغان بولسۇن، خەلق سوت مەھكىمىسى تەرىپىدىن ئىجرا قىلىنىدۇ؛ زۆرۈر تېپىلغاندا، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى بىلەن بىرلىكتە ئىجرا قىلىنسا بولىدۇ.

221 - ماددا جىنايەتچىلەردىن جازا مۇددىتى ئىچىدە يەنە جىنايەت ئۆتكۈزگەنلىرى ياكى ھۆكۈم چىقىرىلغان چاغدا سېزىلمىگەن جىنايەتلىرى سېزىلگەنلىرىنى ئىجرا قىلغۇچى ئورگان خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ.

رېجىمغا ئېلىش جازاسى، تۇتۇپ تۇرۇپ ئەمگەككە سېلىش جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ياكى مۇددەتسىز قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەر جازا ئىجرا قىلىنىۋاتقان مەزگىلدە ھەقىقەتەن توۋا قىلغانلىقى ياكى خىزمەت كۆرسەتكەنلىكى ئۈچۈن قانۇن بويىچە جازاسىنى كېمەيتىشكە ۋە شەرتلىك قويۇپ بېرىشكە توغرا كەلسە، ئىجرا قىلغۇچى ئورگان يازما تەكلىپ قويۇپ خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ تەكشۈرۈپ كېسىم قىلىشىغا سۇنۇشى لازىم.

222 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ جازا كېمەيتىش، شەرتلىك قويۇپ بېرىش توغرىسىدىكى كېسىمىنى مۇۋاپىق ئەمەس دەپ ھېسابلىسا كېسىمنامىنىڭ كۆچۈرمىسىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن 20 كۈن ئىچىدە خەلق سوت مەھكىمىسىگە تۈزىتىش توغرىسىدىكى يازما پىكرىنى بېرىشى كېرەك. خەلق سوت مەھكىمىسى تۈزىتىش توغرىسىدىكى پىكرىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن بىر ئاي ئىچىدە قايتا كېڭەشمە سوت ئۇيۇشتۇرۇپ سوت قىلىپ، ئاخىرقى كېسىمنى چىقىرىشى لازىم.

223 - ماددا تۈرمە ۋە باشقا ئىجرا قىلغۇچى ئورگان جىنايى جازانى ئىجرا قىلىش جەريانىدا، ھۆكۈمدە خاتالىق بار دەپ ھېسابلىسا ياكى جىنايەتچى ئەرز قىلسا، ئۇنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ياكى ئەسلى ھۆكۈم قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا يوللاپ بېرىشى لازىم.

224 - ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئىجرا قىلغۇچى ئورگاننىڭ جىنايى جازانى ئىجرا قىلىش ئىشلىرىنىڭ قانۇنغا ئۇيغۇن بولغان - بولمىغانلىقىنى نازارەت قىلىدۇ. قانۇنغا خىلاپ ئەھۋاللارنى سەزسە، ئىجرا قىلغۇچى ئورگاننىڭ تۈزىتىشىنى ئۇقتۇرۇشى لازىم.

قوشۇمچە پرىنسىپ

225 - ماددا ئارمىيىنىڭ قوغداش تارمىقى ئارمىيە ئىچىدە يۈز بەرگەن جىنايى ئىشلار دېلولىرىنى تەھقىقلەش ھوقۇقىنى يۈرگۈزىدۇ.

جىنايەتچىنىڭ تۈرمىدىكى جىنايەت دېلوسىنى تۈرمە تەھقىقلەيدۇ.

ئارمىيىنىڭ قوغداش تارمىقى ۋە تۈرمىنىڭ جىنايى ئىشلار دېلوسىنى بېجىرىشىگە مۇشۇ قانۇندىكى ئالاقىدار بەلگىلىمىلەر تەتبىقلىنىدۇ.

شىنجاڭ گېزىتى

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش
نومۇرى: CN 65 — 0002 / Z
(ۋەكالەت نومۇرى: 1 — 57)
«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى (بۇ سان ئالتە بەت)

新疆日报
（维文）

1996 - يىل
ئىيۇل
8
دۈشەنبە

ساۋەن ناھىيىسى شەھەر، يېزا تېلېفونى بىرگەۋدە قىلىنغان رايون تورى قۇرۇلۇشىنى تېزلىتىپ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ تېزرەك ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشكە پۇرسەت يارىتىپ بەردى

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز ئىسمائىل مۇھەممەت، مەۋلان سابىت، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم خەۋەر قىلىدۇ: ئاسىيا - ياۋروپا ئوپتىكىلىق كابېل قۇرۇلۇشىنىڭ پۈتۈپ ئىشقا كىرىشتۈرۈلۈشى ساۋەننىڭ ئالاقىلىشىش ئىشلىرىنى تېزلەتتى. شەھەر، يېزا تېلېفونى بىر گەۋدە قىلىنغان رايون تورىنىڭ تۇتاشتۇرۇلۇشى بىلەن ساۋەن ناھىيىسىدىكى دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ تېزرەك ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشكە پۇرسەت يارىتىلدى.

ساۋەن شىمالىي شىنجاڭ رايون تورى قۇرۇلۇشىنىڭ سىناق نۇقتىسى بولۇپ، 1994- يىلى ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە تۇنجى قېتىم 6000 توچكىلىق پروگراممىلىق شەھەر تېلېفونىنى چوڭ تورغا كىرگۈزگەن ناھىيە. بۇ ناھىيە 1990- يىلىدىن باشلاپ تېخنىكا ئۈسكۈنىلىرىنى يېڭىلاشنى ناھىيە ئىقتىسادىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ ئالدىنقى شەرتى قىلىپ، ئالاقىلىشىش ئىشلىرىغا سېلىنغان مەبلەغنى يىلمۇ يىل كۆپەيتتى، ھازىرغىچە 6 مىليون يۈەندىن كۆپرەك قەرز پۇل مەبلىغى ئىشلىتىپ، شەھەر تېلېفونى كوممۇتاتورىنىڭ سىغىمچانلىقىنى ئاشۇردى. بۇلتۇر يېزا تېلېفون كوممۇتاتورىنى [illegible] يولىنىڭ سىفىرلىق مىكرو دولقۇنلىشىشىنى %80كە يەتكۈزدى، شەھەر تېلېفونى قۇرۇلۇشىدا بۆسۈش ھاسىل قىلىپ، 5.5 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى يەر ئاستى كابېل غول لىنىيىسىنى تاماملىدى، ئون ئورۇندىكى يېزا تېلېفون كوممۇتاتورىنى ئۆزگەرتىپ، 44 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى ئوپتىكىلىق كابېل غول لىنىيىسى قۇرۇلۇشىدا ئىش باشلىدى. بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان ناھىيىلىك پوچتا - تېلېگراف ئىدارىسى يېزا تېلېفونى قۇرۇلۇشىنى مۇھىم نۇقتا قىلىپ، بۇلتۇر ئىش باشلانغان يېزا ئوپتىكىلىق كابېل قۇرۇلۇشىنى تاماملاش بىلەن بىللە، دېھقان ئائىلىلىرىنىڭ ئۆيىگە تېلېفون قويۇشنى چىڭ تۇتتى. ھازىر ئالاۋۇسۇن، ئەنجخەي، كونا ساۋەن، داچۈەن، سىداۋخېزى، شىگوبى، بورتوڭگو قاتارلىق يەتتە يېزىنىڭ يېزا تېلېفونى ئومۇمىيۈزلۈك ئۆزگەرتىلىپ، يەتتە كەنتتە تېلېفون ئومۇملاشتى. بۇ يىل 1 - ئايدىن 6- ئايغىچە 350 دېھقان ئائىلىسىگە تېلېفون ئورناتتى. بۇنىڭ بىلەن دېھقان ئائىلىلىرى ئورناتقان ئومۇمىي تېلېفون سانى 1388كە يېتىپ، ھەر 100 ئادەمگە بىردىن تېلېفون توغرا كەلدى. ساۋەن ناھىيىسى ئىككى يىلدىن بۇيان 20 مىليون يۈەندىن كۆپرەك مەبلەغ سېلىپ، شەھەر، يېزا تېلېفون قۇرۇلۇشىنى چىڭ تۇتۇش بىلەن بىللە، سىمسىز تېلېفون ئالاقىسى ۋە كۆپ خىل ئىگىلىكنى يولغا قويدى. ھازىر ناھىيە بويىچە چاقىرغۇ ئاپپاراتى 1000غا، كۆچمە تېلېفون يۈز نەچچىگە يەتتى. شەھەر، يېزا ئالاقە [illegible]

كەسپىنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمى ئۆستى، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ تۇرمۇش شەكلىمۇ ئۆزگەردى. دېھقان، چارۋىچىلار تېلېفون ئارقىلىق بازار ئۇچۇرى، يېڭى سورت، يېڭى تېخنىكا ئۇچۇرلىرىنى ئىگىلەپ، ئۆز مەھسۇلاتلىرىنى ئۈرۈمچى، شىخەنزە، كۈيتۇڭ ۋە مايتاغلارغا يۆتكەپ ساتتى. بۇ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ كىرىمىنىڭ ئېشىشىدا تۈرتكىلىك رول ئوينىدى. بۇلتۇر ساۋەن دېھقانلىرىنىڭ ئوتتۇرىچە كىرىمى 2083 يۈەنگە يەتتى. بۇ يىل بەش ئاي ئىچىدە ساۋەن ناھىيىلىك پوچتا - تېلېگراف ئىدارىسىنىڭ كەسىپ كىرىمى 3 مىليون 500 مىڭ يۈەنگە، مەشغۇلات ئومۇمىي مىقدارى 3 مىليون يۈەنگە يېتىپ، بۇلتۇرقى شۇ مەزگىلدىكىدىن %77 ئاشتى.

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ 3 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرى بېكىتىلدى

ئۆز خەۋىرىمىز. ئاپتونوم رايونلۇق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش ئىشخانىسى 6 - ئاينىڭ 27 - كۈنى ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئالاقىدار نازارەت، ئىدارە ۋە ئاساسلىق ئاخبارات ئورۇنلىرىنىڭ مەسئۇللىرىنى تەكلىپ قىلىپ، 3 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتى بويىچە سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، 3 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرىنى ئايدىڭلاشتۇردى، ئالاقىدار ئىشلارنى ماسلاشتۇردى.

يىغىن قاتناشچىلىرى مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: 1 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتى ئىشلەنگەندىن بۇيان، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش تەشۋىقاتى ئۇدا ئون نەچچە يىل قانات يايدۇرۇلدى. 1 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىدە ئاساسىي قانۇن ۋە ئادەتتىكى قانۇنلارنى تەشۋىق قىلىش مۇھىم نۇقتا قىلىندى؛ 2 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىدە كەسپىي قانۇن - نىزاملارنى ئومۇملاشتۇرۇش تەشۋىق قىلىش مۇھىم نۇقتا قىلىندى.

يىغىندا مۇنداق دەپ كۆرسىتىلدى: 3 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىدە 2 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىدە قولغا كەلتۈرۈلگەن نەتىجىلەرنى داۋاملىق مۇستەھكەملەش ۋە راۋاجلاندۇرۇش ئاساسىدا، قانۇن بويىچە ئىش قىلىش ۋە قانۇننى قاتتىق ئىجرا قىلىش، ئومۇملاشتۇرۇش ۋە تەشۋىق قىلىشنى مۇھىم نۇقتا قىلىشى كېرەك. ھازىر پارتىيە ۋە دۆلەت پارتىيىنى، دۆلەتنى قانۇن بويىچە باشقۇرۇشنى تەكىتلەۋاتىدۇ، قانۇنچىلىق قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى بولغان قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش تەشۋىقاتىدا قانۇن بويىچە ئىش قىلىشنى داغدۇغىلىق ياخشى تەشۋىق قىلىپ، خەلق ئاممىسىنى ئاڭلىق ھالدا قانۇن ئۆگىنىش، قانۇنغا رىئايە قىلىش، قانۇن بويىچە دېموكراتىك ھوقۇقىنى ئىشلىتىش، مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلىشقا يېتەكلەش ۋە ئۇلارنى تەربىيىلەش لازىم.

يىغىندا ئاپتونوم رايونلۇق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش ئىشخانىسىنىڭ مەسئۇلى مۇنۇلارنى جاكارلىدى: ۋەزىيەت ئېھتىياجىغا ئاساسەن، 3 - بەش يىللىق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىنى تېخىمۇ ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايونلۇق قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش ئىشخانىسىنىڭ نامى ئاپتونوم رايونلۇق «قانۇن بويىچە ئىدارە قىلىش ئىشخانىسى»غا ئۆزگەرتىلدى.

لەنجۇ ھەربىي رايونى پارتكومى يولداش دېڭ دېفۇدىن ئۆگىنىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش توغرىسىدا قارار چىقاردى

ئۆز خەۋىرىمىز. ج ك پ لەنجۇ ھەربىي رايونى كومىتېتى 6- ئاينىڭ 26- كۈنى يولداش دېڭ دېفۇدىن ئۆگىنىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، ئالىي، ئوتتۇرا دەرىجىلىك كادىرلارنى باشقۇرۇش، تەربىيىلەشنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، قىسىم ئومۇمىيۈزلۈك قۇرۇلۇشنى ئىلگىرى سۈرۈش توغرىسىدا قارار چىقاردى.

ھەربىي رايون ئارقا سەپ تەمىناتى مەلۇم تارماق بۆلۈمنىڭ سىياسىي كومىسسارى، ئالىي شۆبە ھەربىي رايونىنىڭ سابىق سىياسىي كومىسسارى يولداش دېڭ دېفۇ دېڭىز يۈزىدىن 4500 مېتىر ئېگىزلىكتىكى قار- مۇزلۇقتا 25 يىل ياشىغان ۋە كۈرەش قىلغان. ئۇ پارتىيە ئىشلىرىغا بولغان چەكسىز ساداقىتى ۋە يۈكسەك سىياسىي مەسئۇلىيەتچانلىقى بىلەن دۆلەت ۋە ئارمىيىنىڭ مەنپەئىتىنى ئەلا بىلىپ، جاپاغا چىداپ ئىشلەپ، خالىس تۆھپە قوشقان؛ خىزمەتتە پاك، ئىنتىزامچان بولغان، كوممۇنىستلارغا خاس قەيسەر ئىرادە بىلەن مىللىي بۆلگۈنچىلەرگە قارشى قەتئىي كۈرەش قىلغان، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىپ بەرگەن. ئۇ ئەمەلىيەت جەريانىدا جان - دىل بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش مەقسىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرغان كۆك فەنسىنچە رەھبىرىي كادىر بولۇشقا، ئالىي، ئوتتۇرا دەرىجىلىك كادىرلارنىڭ ئۆگىنىش ئۈلگىسى بولۇشقا مۇناسىپ.

قاراردا مۇنۇلار ئوتتۇرىغا قويۇلدى: بۇ پائالىيەتنى رەھبىرىي كادىرلارنىڭ سىياسىيغا ئەھمىيەت بېرىشى، قىسىملارنىڭ ئىدىيە - سىياسىي قۇرۇلۇشنى كۈچەيتىشنىڭ مۇھىم مەزمۇنى قىلىپ، ئۇنى قىسىملارنىڭ خىزمەتلىرىگە سىڭدۈرۈش كېرەك؛ شۇنىڭ بىلەن بىللە، بۇ پائالىيەتنى يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى ئۆگىنىش بىلەن، [illegible]

شىنجاڭ داشۆسىنىڭ 86 تۈرلۈك تەتقىقات نەتىجىسى ئۆلكە، مىنىستىرلىك دەرىجىلىك مۇكاپاتقا ئېرىشتى

پەن - تېخنىكا يېڭىلىقلىرى

ئۆز مۇخبىرىمىز مۇھەممەتئىمىن قوربان، پىراكتىكانت مۇخبىر **ئابدۇۋەلى ھەسەن** خەۋەر قىلىدۇ: شىنجاڭ داشۆسى [illegible] يېقىنقى بەش يىلدىن بۇيان، بۇ مەكتەپ ئۆلكە، مىنىستىرلىك دەرىجىلىكتىن يۇقىرى تەتقىقات [illegible] تېمىسىدىن 146نى ئىشلەپ، «دۆلەت پەن - تېخنىكا تەرەققىيات مۇكاپاتى»نى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئۆلكە، مىنىستىرلىك دەرىجىلىكتىن يۇقىرى 86 تۈرلۈك پەن تەتقىقات مۇكاپاتىغا ئېرىشتى.

[illegible] يۇقىرى قاتلاملىق ئىختىساس ئىگىلىرىنى يېتىشتۈرۈش قەدىمىنى تېزلەتتى، مەكتەپ بويىچە يېقىنقى بەش يىلدا تۈرلۈك ئىلمىي ئەسەردىن 246سى، 3002 پارچە ئىلمىي ماقالە ئېلان قىلىندى، 61 تۈرلۈك پەن تەتقىقات نەتىجىسى [illegible]

تېلېفونى كومموتاتورىنىڭ سىغىمچانلىقىنى ئاشۇردى. بۇلتۇر يېزا تېلېفون كومموتاتورىنى پۈتۈنلەي ئالماشتۇرۇپ، پروگراممىلىق تېلېفون

بويىچە چاقىرغۇ ئاپپاراتى 1000غا، كۆچمە تېلېفون يۈز نەچچىگە يەتتى. شەھەر، يېزا ئالاقە ئىشلىرىنىڭ ياخشىلىنىشىغا ئەگىشىپ، تېلېگراف

ئېرىشتى. يېقىنقى بەش يىلدىن بۇيان، بۇ مەكتەپ ئۈلكە، مىنىستىرلىك دەرىجىلىكتىن يۇقىرى تەتقىقات

تەتقىقات ئورنى، ئەمەلىي خىمىيە تەتقىقات ئورنى، ئالتاي تىل سىستېمىسى تەتقىقات ئورنى، قۇرغاق رايون ئېكولوگىيىسى تەتقىقات ئورنى قاتارلىق تەتقىقات ئورۇنلىرىنى تەسىس قىلىپ، چوڭ تەتقىقات تېمىلىرىنى ئىشلەشكە ئاساس ياراتتى.

بۇ مەكتەپ يەنە ئىلىم - پەن فوندى ۋە دوكتورلارنى تەتقىقاتقا ئىلھاملاندۇرۇش فوندى تەسىس قىلىش بىلەن بىللە، پەن تەتقىقاتقا ئىلھام بېرىش تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ ۋە يولغا قويۇپ، ئوقۇتقۇچىلارنىڭ پەن تەتقىقات بىلەن شۇغۇللىنىش ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى. ماگىستىرلىق ئۇنۋانى بېرىدىغان كەسىپتىن 17نى تەسىس قىلىپ،

بېكىتىلگەن پەن تەتقىقات نەتىجىلىرىنىڭ 8.2 پىرسەنتى خەلقئارا ئىلغار سەۋىيىگە، 47.5 پىرسەنتى دۆلەت ئىچىدىكى ئىلغار سەۋىيىگە يەتتى. بۇلارنىڭ ئىچىدە كومپيۇتېر فاكۇلتېتىدىكى پروفېسسور ھوشۇر ئىسلام رىياسەتچىلىك قىلغان دۆلەتنىڭ «863»پىلانى ئىچىدىكى «ئۇيغۇرچە - خەنزۇچە ئاۋاز، سۈرەت، يېزىق بىر گەۋدىلەشتۈرۈلگەن ئاپتوماتىك ئىش بېجىرىش سىستېمىسى» تەتقىقات تېمىسى دۆلەت پەن- تېخنىكا كومىتېتى تەرىپىدىن دۆلەت ئىچىدە تۇنجى بولۇپ ئىجاد قىلىنغان ئۇنىۋېرسال تېخنىكا — دەپ باھالاندى.

تەربىيىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش توغرىسىدىكى «ئۇزۇن سەپەرنى ئەسلەش، ئەنئەنىنى ئۆگىنىش، قىزىل ئارمىيىنىڭ ياخشى ئەۋلادى بولۇشقا تىرىشىش» پائالىيىتى بىلەن، لېي فېڭ، كۇڭ فەنسېن، سۇنېڭ، لى گوئەن قاتارلىق قەھرىمان- نەمۇنىچى شەخسلەردىن ئۆگىنىش بىلەن، يەنئەن روھى، قاراقۇرۇم روھى، خېلەنشەن روھى ۋە كونا ئېگىزلىك روھىنى جارى قىلدۇرۇش بىلەن بىرلەشتۈرۈپ ئېلىپ بېرىپ، قىسىملارنىڭ ئىدىيىۋى- سىياسىي قۇرۇلۇشى ۋە مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى يەنىمۇ ئىلگىرى سۈرۈش كېرەك.

ئىككى ئۆزگەرتىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش لازىم

ئىككى ئۆزگىرىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتىكى قىيىن نۇقتىلار ۋە ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرۇش تەدبىرلىرى مۇھاكىمە يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى

ئۆز خەۋىرىمىز. «شىنجاڭنىڭ دۆلەت كارخانىلىرىدا ئىككى تۈپ ئۆزگىرىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتىكى قىيىن نۇقتىلار ۋە ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرۇش تەدبىرلىرى» مۇھاكىمە يىغىنى يېقىندا ئاياغلاشتى.

مۇھاكىمە يىغىنىنى ئاپتونوم رايونلۇق پەلسەپە - ئىجتىمائىي پەنلەر بىرلەشمىسى، «شىنجاڭ گېزىتى» نەزەرىيە، ئەدەبىيات - سەنئەت بۆلۈمى، شىنجاڭ شەھەر پۇل مۇئامىلىسى ئىلمىي جەمئىيىتى، شىنجاڭ كارخانىچىلار ئىلمىي جەمئىيىتى، شىنجاڭ ماشىنا- ئېلېكترون كارخانىلىرىنى باشقۇرۇش جەمئىيىتى قاتارلىق بەش ئورۇن بىرلىشىپ ئۆتكۈزدى. بۇ قېتىمقى مۇھاكىمە يىغىنىغا ئاپتونوم رايونىمىزدىكى مۇتەخەسسىس، ئالىم ۋە كارخانا ساھەسىنىڭ ۋەكىللىرىدىن بولۇپ 80 نەچچە كىشى قاتناشتى.

يىغىنغا قاتناشقانلار ئاپتونوم رايونىمىزدىكى دۆلەت كارخانىلىرىدا ئىككى تۈپ ئۆزگىرىشنى قانداق قىلىپ ئۇتۇقلۇق ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، شىنجاڭنى ھەقىقىي تۈردە دۆلىتىمىز ئىگىلىكىنىڭ يېڭى ئېشىش نۇقتىسىغا ئايلاندۇرۇش مەسىلىسى توغرىسىدا مۇنۇلارنى كۆرسەتتى:

(1) كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، مۈلۈكچىلىك تۈزۈمىنى ئىسلاھ قىلىپ، مۈلۈكچىلىك مۇناسىۋىتىنى ئايدىڭلاشتۇرۇش، كارخانىلارنىڭ ئۆز ئالدىغا ئىگىلىك باشقۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇرۇش، كارخانىلارنىڭ ئىچكى بايلىق تەقسىماتىنى ياخشىلاش، كارخانىچى بولۇشقا لايىق ھەم ئەخلاقلىق، ھەم قابىلىيەتلىك ئىختىساس ئىگىلىرىنى تاللاپ ئۆستۈرۈپ، كارخانا باشقۇرۇشقا قويۇش، كارخانا بىلەن مەنپەئەتى ئورتاق گەۋدە شەكىللەندۈرۈش، خادىملارنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش ئىككى ئۆزگىرىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنىڭ ئالدىنقى شەرتى.

(2) كارخانىلارنىڭ تارىخىي قەرزلىرىنى كاپىتاللاشتۇرۇشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، كارخانىلارنىڭ مال - مۈلۈك قەرز قۇرۇلمىسىنى تەڭشەپ، ئىككى ئۆزگىرىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن پايدىلىق شارائىت يارىتىش لازىم.

(3) پۇل مۇئامىلىسى تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىنى تېزلىتىپ ۋە كرېدىت مەبلىغىنى ئىشلىتىش ئۇسۇلىنى يىرىك تىپتىن تۇجۇپىلەش تىپىغا ئۆزگەرتىپ، پۇل مۇئامىلىسىنىڭ پىشاڭلىق رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، كارخانىلاردا ئىككى ئۆزگەرتىشنى ئىلگىرى سۈرۈش لازىم.

بىر مەزگىل ئىنتايىن قالايمىقانلىشىپ كەتكەن ئۈرۈمچى جەنۇبىي پويىز ئىستانسىسى يولۇچى توشۇش بازىرى ئالاقىدار ئورۇنلارنىڭ بارلىق كۈچ بىلەن تەرتىپكە سېلىشى، تۈزىشى ئارقىلىق ھازىر خېلى ياخشىلاندى، ئاپتوموبىللارنى قالايمىقان توختىتىش، يولۇچى تالىشىش ئەھۋالى تۈگىدى.

ئۆز مۇخبىرىمىز **غەيرەت مەمتىمىن** فوتوسى

قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ ئەدلىيە سىستېمىسى ئوسمان قادىردىن ئۆگىنىش، تەشۋىق قىلىش پائالىيىتىنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرماقتا

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇللا ئابدۇرېشىت** خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ ئەدلىيە سىستېمىسى مەكىت ناھىيە مەكىت بازارلىق ھۆكۈمەت يېڭى بازار ئاھالە كومىتېتىنىڭ مۇرەسسە قىلىش، ئامانلىق ساقلاش مۇدىرى ئوسمان قادىرنىڭ باشقىلارنىڭ ھاياتىنى قوغداش يولىدا باتۇرلارچە قۇربان بولۇشتەك ئالىيجاناب روھىدىن ئۆگىنىش ۋە ئۇنىڭ ئىش - پائالىيەتلىرىنى تەشۋىق قىلىش پائالىيىتىنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرماقتا.

يېقىندا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى ئۇيۇشتۇرغان مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە دوكلات بېرىش ئۆمىكى قەشقەردە ئوسمان قادىرنىڭ ئىش - پائالىيەتلىرىدىن دوكلات بەرگەندى. بۇ ۋىلايەتنىڭ ئەدلىيە سىستېمىسىدىكى ئىشچى- خىزمەتچىلەرگە ياخشى ئۆگىنىش شارائىتى ھازىرلاپ بەردى. ئوسمان قادىردىن ئۆگىنىش، تەشۋىق قىلىش پائالىيىتىنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇش ئۈچۈن، ۋىلايەتلىك ئەدلىيە باشقارمىسى پارتىيە گۇرۇپپىسى ئورگاندىكى كادىر - ساقچىلارنى ئۆگىنىشكە ياخشى تەشكىللەش بىلەن بىللە، ئاساسىي قاتلام ئورۇنلىرىدىن 20دىن ئارتۇق ئادەم ئاجرىتىپ، ئۇلارنى باشقارما باشلىقىنىڭ يېتەكچىلىكىدە قەشقەر سەھەر شۆيۈمنى، ياختا توقۇمىچىلىق زاۋۇتى قاتارلىق ئورۇنلارغا ئەۋەتىپ، تەشۋىقات پائالىيىتى ئېلىپ باردى، ئۇلار يەنە 5- ئاينىڭ 26 - كۈنى، 6 - ئاينىڭ 2 - كۈنى ئىككى قېتىم تەشۋىقات ماشىنىسى چىقىرىپ، قەشقەر شەھىرىنىڭ ئاساسلىق كوچىلىرىدا تەشۋىقات ئېلىپ بېرىپ، 3000پارچىدىن ئارتۇق تەشۋىقات ماتېرىيالى تارقىتىپ، ئوسمان قادىردىن ئۆگىنىش پائالىيىتىنى يۇقىرى دولقۇنغا كۆتۈردى.

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى سىستېمىسى ئالدىنقى يېرىم يىلدا خۇشاللىنارلىق نەتىجىگە ئېرىشتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئەخمەت ئابلا** خەۋەر قىلىدۇ: ئالدىنقى يېرىم يىلدا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى خىزمىتىدە خېلى زور نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى.

بۇ يىل ئەتىيازلىق تېرىلغۇ ئاپەت تۈپەيلىدىن 10 - 15 كۈن كېچىككەن بولسىمۇ، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى سىستېمىسىدىكى 300 مىڭدىن ئارتۇق كادىر، ئىشچى - خىزمەتچىنىڭ بىرلىكتە تىرىشىشى نەتىجىسىدە، 212 مىليون 800 مىڭ مو ئۆلچەملىك تېرىلغۇ يەر ماشىنا بىلەن ئۆز ۋاقتىدا سۈپەتلىك تېرىلىپ، ئاپەتنىڭ زىيىنى تولدۇرۇلۇپلا قالماستىن، بۇ يىل ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مەشغۇلاتى بولتۇرقىغا قارىغاندا % 18.2 ئاشۇرۇپ ئورۇندالدى. ماشىنا بىلەن 600 مىڭ تۈياق قوينىڭ يۇڭى قىرقىلدى، 1 مىليون 200 مىڭ تونىنا يەم - خەشەك ۋە ئوت- چۆپ توشۇلدى، 315 مىڭ تونىنا يەم- خەشەك پىششىقلاندى. بۇنىڭدىن باشقا، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئېتىز- ئېرىق سۇ قۇرۇلۇشى، كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىش، ھەر خىل تەبىئىي ئاپەتلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش قاتارلىق پائالىيەتلەرگە قاتناشتۇرۇلدى. 1 - ئايدىن 5- ئاينىڭ ئاخىرىغىچە ئاپتونوم رايون بويىچە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنىڭ ئومۇمىي مەشغۇلات كىرىمى 1 مىليارد 80 مىليون يۈەن بولۇپ، ساپ كىرىم 328 مىليون يۈەنگە يەتتى. بۇ يىل يازلىق يىغىمغا ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە 2000دىن ئارتۇق كومباين ۋە 6000 دىن ئارتۇق ئورۇش ماشىنىسى قاتناشتۇرۇلۇپ، يازلىق يىغىمنىڭ غەلىبىلىك تاماملىنىشىغا كاپالەتلىك قىلىندى.

تۇرپان ۋىلايىتىدە كەلكۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتى بالدۇر، پۇختا ئىشلەندى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ساتتار رېقىپ** خەۋەر قىلىدۇ: بۇ يىل قىش ۋە ئەتىياز تىيانشاندا قار قېلىن ياغقانىدى. تۇرپان ۋىلايىتىدىكى كادىرلار ۋە ئاممىا بۇنداق ئەھۋالغا ئاساسەن يازدا چوقۇم كەلكۈن ئاپىتى يۈز بېرىدۇ، دېگەن قاراشنى تۇرغۇزۇپ، بالدۇر ھەرىكەتكە كېلىپ كەلكۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتىنى پۇختا ئىشلىدى.

بۇ يىل ئەتىياز كىرگەندىن بۇيان، مەمۇرىي مەھكىمىنىڭ ۋالىيسى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارنىڭ مەسئۇللىرىنى باشلاپ ئاساسلىق كەلكۈن يوللىرى، چوڭ ئېقىنلار ۋە مۇھىم سۇ ئىنشائات قۇرۇلۇشلىرىنى بىر نەچچە نۆۋەت تەكشۈرۈپ، يەنە ئىشلەشكە تېگىشلىك خىزمەتلەرنى پۇختا ئورۇنلاشتۇردى، جايلارغا ئۇقتۇرۇش تارقىتىپ، كەلكۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتىنى ھەقىقىي تۈردە ياخشى ئىشلەشنى تەلەپ قىلدى. ناھىيە (شەھەر)لەر ۋە يېزا - بازارلار، غول ئېقىنلاردىكى سۇ پونكىتلىرىدا 24 سائەت دېجورنى قويۇشنى ئىشقا ئاشۇردى، ئالاقىلىشىش ئۈسكۈنىلىرىنى تولۇقلاپ ئالاقىنى راۋانلاشتۇردى. جايلارنىڭ بالدۇر ۋە تولۇق ھەرىكەتكە كېلىشى ئارقىسىدا ۋىلايەت بويىچە 6 - ئاينىڭ 20- كۈنىگە قەدەر 65 مىڭ ئادەم كۈچى ۋە كۆپلەپ ماددىي كۈچ سەرپ قىلىنىپ، 3764 مېتر ئۇزۇنلۇقتا مەڭگۈلۈك دامبا، 1850 مېتر ئۇزۇنلۇقتا يېرىم مەڭگۈلۈك دامبا، 2500 مېتر ئۇزۇنلۇقتا ئاددەتتىكى دامبا ياسالدى. يەنە 35 مىڭ كۇب مېتر تاش - توپا قۇرۇلۇشى ئىشلىنىپ، 17 مىڭ مېتر ئۇزۇنلۇقتا كەلكۈن يولى راۋانلاشتۇرۇلدى.

ئۈچىنچىدىن، مەملىكەتلىك دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمى بىلىملىرى مۇسابىقىسى» گە ۋە ئورگان خىزمەتچىلىرىنىڭ «دۆلەت خىزمەتچىلىرى ۋاقىتلىق نىزامى» (تۆۋەندە قىسقارتىپ «نىزام» دېيىلىدۇ) نى ئۆگىنىشكە قاتنىشىش ئارقىلىق دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنىڭ شىنجاڭدىكى ئىجتىمائىي جامائەت پىكرى تەشۋىقاتى كېڭەيتىلدى؛ تۆتىنچىدىن، دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش ھەققىدىكى يېتىشتۈرۈش خىزمىتى ئېلىپ بېرىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزدا دۆلەت خىزمەتچىلىرى بىلىملىرىدىن خەۋىرى بار، يولغا قويۇشنىڭ ئەھمىيىتىنى چۈشىنىدىغان بىر تۈركۈم رەھبەرلەر ۋە يولغا قويۇشنى بىلىدىغان تايانچ كادىرلار قوشۇنى بارلىققا كەلدى. شۇڭا، بىز چوقۇم نۆۋەتتىكى بۇ پايدىلىق شارائىتلاردىن تولۇق پايدىلىنىپ پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويماي دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويۇش خىزمىتىنى ئوبدان ئىشلىشىمىز لازىم. بۇنىڭدىكى ئومۇمىي تەلەپ ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك ئورگانلىرىمىزدا چوقۇم بىر يىل تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش خىزمىتىنى ئورۇنداپ بولۇش؛ ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەرلەردىكى يولغا قويۇش خىزمىتىنى بۇ يىلنىڭ كېيىنكى يېرىمىدا قانات يايدۇرۇش؛ ناھىيە (شەھەر)، يېزا (بازار) لاردىكى يولغا قويۇش خىزمىتىنى كېلەر يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا باشلاش، 1997 ـ يىلنىڭ ئاخىرى ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر دەرىجىلىك مەمۇرىي ئورگانلاردا دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى ئورنىتىش ۋە يولغا قويۇش خىزمىتىنى ئاساسىي جەھەتتىن ئورۇنداپ بولۇشنى قولغا كەلتۈرۈشتىن ئىبارەت.

1. تەربىيىنى كۈچەيتىپ، تونۇشنى ئۆستۈرۈپ، يولغا قويۇش خىزمىتىگە پۇختا ئىدىيىۋى ئاساس سېلىش لازىم.

نۆۋەتتە، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئاپپارات ئىسلاھاتىنىڭ ئۈزلۈكسىز چوڭقۇرلىشىشىغا ئەگىشىپ، ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك ئورگانلاردىكى دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش خىزمىتى ھەرقايسى تارماقلاردا ئارقىمۇئارقا قانات يېيىۋاتىدۇ. دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى ئورنىتىش ۋە يولغا قويۇش بىر تۈرلۈك مۇرەككەپ ھەم ئىنچىكە خىزمەت. ئۇنىڭ ئىسلاھات سالمىقى چوڭ، چېتىشلىق دائىرىسى كەڭ، تەسىر كۆرسىتىدىغان خادىملار كۆپ، شۇنىڭ ئۈچۈن يولغا قويۇش خىزمىتى باشلىنىشى بىلەنلا ھەرقايسى تارماق، ھەر قايسى ئورۇنلار ئالدى بىلەن كەڭ كادىرلار ۋە ئاممىغا دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمى ئاساسىي بىلىملىرىنى ئۆگىنىش تەربىيىسىنى كۈچەيتىپ، سىياسىي ـ ئىدىيىۋى خىزمەتنى ئىنچىكە، ئوبدان ئىشلەپ، ئۇلارنىڭ يولغا قويۇش خىزمىتىگە بولغان مۇجمەل قاراشلىرىنى تۈزىتىپ، ئېلىمىزدە دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى ئورنىتىشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتىنى ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىش لازىم.

بىرىنچىدىن، كادىرلار ئارىسىدا رىقابەت كۆز قارىشى ۋە مەسئۇلىيەت تۇيغۇسىنى تىكلەش توغرىسىدا تەربىيە ئېلىپ بېرىش لازىم.

ئىككىنچىدىن، ئىككى خىل خاتا تونۇشنى تۈزىتىش لازىم. ئالدى بىلەن دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش «يۇقىرى مائاش تۈزۈمى» نى يولغا قويۇش دېيىدىغان خاتا تونۇشنى تۈزىتىش لازىم. دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمى ئاساسىي بىلىملىرىنى ئۆگىنىش ئارقىلىق ئۇلارغا دۆلەت خىزمەتچىسىنىڭ ھەم دۆلەت مەمۇرىي ھوقۇقىنى يۈرگۈزىدىغان دۆلەت خىزمىتىنى ئىجرا قىلغۇچى خادىم، ھەم خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلغۇچى چاكار ئىكەنلىكىنى چوڭقۇر تونۇتۇش لازىم. دۆلەت خىزمەتچىلىرىنىڭ مائاش تەمىناتى دۆلەت خىزمەتچىلىرىنىڭ ساپاسى، مەسئۇلىيىتى ۋە رولىغا ئۇيغۇن كېلىشى لازىم. دۆلەت خىزمەتچىلىرىنىڭ مائاش تۈزۈمى دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنىڭ بىر تەركىبىي قىسمى، ئۇنى دۆلەت خىزمەتچىلىرىنىڭ باشقا تۈرلۈك قانۇن ـ تۈزۈملىرى بىلەن ماسلاشتۇرۇپ ئېلىپ بېرىش لازىم. دۆلەت

ئۇيغۇرلىشلاتقان شارائىتتا، بىز يەنىلا پارتىيە كادىرلارنى باشقۇرۇش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇشىمىز لازىم. مۇشۇ پرىنسىپتا ياخشى چىڭ تۇرغاندىلا، پارتىيىنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا بولغان مۇستەھكەم رەھبەرلىكىنى تولۇق كېپىلدەندۈرۈپ، پارتىيىنىڭ ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ئورنىنى تېخىمۇ ياخشى مۇستەھكەملىگىلى، ئومۇمىيۈزلۈك توغرا ھالدا «تۆتلەشتۈرۈش» فاڭجېنى شۇنداقلا ھەم ئەخلاقلىق، ھەم قابىلىيەتلىك بولۇش پرىنسىپى بويىچە مۇنەۋۋەر ئىختىساس ئىگىلىرىنى تاللاپ ئۆستۈرگىلى، كادىرلار خىزمىتى پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشيەنى ئۈچۈن تېخىمۇ ياخشى خىزمەت قىلدۇرغىلى، ھەر دەرىجىلىك پارتىيە تەشكىلاتلىرى ۋە ھەر دەرىجىلىك رەھبىرىي كادىرلارنىڭ مەركىزىي كومىتېتنىڭ نوپۇزىنى ئاڭلىق قوغدىشىغا تەشكىلىي جەھەتتىن ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىپ، سىياسەت، پەرمانلارنىڭ راۋان ئىجرا قىلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ.

ئومۇمەن قىلىپ ئېيتقاندا، بىز دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى ئورنىتىش ۋە ئۇنى يولغا قويۇش ئارقىلىق، «نىزام» دىكى تۈرلۈك كونكرېت باشقۇرۇش تۈزۈملىرىنى يولغا قويۇش ۋە قوللىنىش ئارقىلىق، پارتىيىنىڭ كادىرلار لۇشيەنى ۋە كادىرلار سىياسىتىنى تېخىمۇ ئوبدان گەۋدىلەندۈرۈپ ۋە ئىزچىللاشتۇرۇپ، كادىرلارنى باشقۇرۇشنىڭ دېموكراتىيىلىشىش، قانۇنلىشىش، ئىلمىيلىشىش سەۋىيىسىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈشىمىز لازىم.

3. تىنچ بولۇش، ئەمەلىيەتنى ئاساس قىلىش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇپ، خادىملارنى ئۆتكۈزۈش خىزمىتىنى ئەستايىدىل ئوبدان ئىشلەش لازىم.

نۆۋەتتە، ئاپتونوم رايونىمىزدا ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك ئورگانلارنىڭ دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش خىزمىتى يولغا قويۇش باسقۇچىغا قەدەم قويدى، «دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش لايىھىسى» ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ «يولغا قويۇش لايىھىسى» نىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، بۇ باسقۇچتا ئاساسلىقى، ئەمەلىي تۈرگە ئايرىش، خادىملارنى ئۆتكۈزۈش ۋە يەككە تۈردىكى تۈزۈملەرنى يولغا قويۇش قاتارلىق خىزمەتلەرنى ئوبدان ئىشلىشىمىز لازىم. بۇنىڭ تۈرلۈك مەزمۇن ئىچىدە ئاچقۇچلۇق مەسىلە ـ خادىملارنى ئۆتكۈزۈشنى ياخشى ئىشلەش. خادىملارنى ئۆتكۈزۈش دۆلەت خىزمەتچىلىرى قوشۇنىنى سەرخىللاشتۇرۇش، دۆلەت خىزمەتچىلىرىنىڭ ساپاسىنى يۇقىرى كۆتۈرۈشتىكى مۇھىم تەدبىر بولۇپ، ئاپپاراتلار ئىسلاھاتىنىڭ نەتىجىسىنى مۇستەھكەملەشتىكى ئاخىرقى تۈگۈنى، شۇنداقلا دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنىڭ بىرىنچى تۈگكىلى ھېسابلىنىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، يولغا قويۇش خىزمىتىدە خادىملارنى ئۆتكۈزۈشنى قانداق ئېلىپ بېرىش يولغا قويۇش خىزمىتىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇش ـ بولماسلىقىغا زىچ مۇناسىۋەتلىك.

شىنجاڭنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئاساسلانغاندا، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇشتىكى ئومۇمىي پرىنسىپى بويىچە «ئاكتىپ يولغا قويۇش، تىنچ ئۆتكۈزۈش» فاڭجېنىدا چىڭ تۇرۇش، خادىملارنى ئۆتكۈزۈشنى يولغا قويۇشتا، قەدەمنى مەزمۇت بېسىش، ئۇسۇلنى مۇۋاپىق قىلىش، تەدبىرنى يولغا قويغىلى بولىدىغان قىلىش، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ خادىملارنى ئۆتكۈزۈش خىزمىتىدە شىنجاڭنىڭ ئالاھىدىلىكىنى تولۇق نامايان قىلىشقا كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

بىرىنچىدىن، ئۆتكۈزۈش خىزمىتىنى ئاپپاراتلار ئىسلاھاتىنىڭ ئۆتكۈزۈش تەدبىرى تۈزۈپ چىقىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. مەسىلەن: ئۆتكۈزۈلىدىغان خادىملارنىڭ سالاھىيىتىنى بېكىتكەندە، گەرچە خادىملارنى «كەڭ دائىرىدە يەڭگۈشلەش» ئۇسۇلى قوللىنىلمىسىمۇ، مەلۇم شەرتلەرنى ۋە تەرتىپنى بەلگىلەپ، ئۆتكۈزۈلىدىغان خادىملارنى تاللاش زۆرۈر.

ئاپتونوم رايوننىڭ «يولغا قويۇش لايىھىسى» دە بەلگىلەنگەندەك، «خادىملارنى ئۆتكۈزۈش ئوبيېكتلىرى» ۋە خادىملارنى ئۆتكۈزۈشتىن ئىلگىرىكى «دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمى بويىچە ئاساسىي بىلىملەردىن سىناش ئېلىش» قاتارلىقلار خادىملارنى ئۆتكۈزۈش سالاھىيىتىنى بەلگىلەشتە ئاساس قىلىنىدۇ؛ شۇنىڭ بىلەن بىللە دۆلەت خىزمەتچىلىرى قوشۇنىنىڭ ساپاسىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن خادىملارنىڭ ئورنىنى بېكىتىشتىن ئىلگىرى بىر تەرەپتىن، بىز ھازىر ئورگاندا بار خىزمەتچى خادىملارنىڭ ئىككى يىلدىن بۇيانقى «ئەخلاقىي، قابىلىيىتى، ئىشچانلىقى، نەتىجىسى» نى قاتتىق تەكشۈرۈپ كۆرۈشنى كۈچەيتىشىمىز، دۆلەت خىزمەتچىلىرى شەرتىگە، ئەمەل تەلىپىگە ماس كەلمىگەن دۆلەت مەمۇرىي ئورگانلىرىدىكى خىزمەتچى خادىملارنى، «نىزام» دىكى بەلگىلىمىگە ئاساسەن تەڭشىۋېتىش لازىم. ھەقىقىي مۇنەۋۋەرلەرنى خىزمەت ئورنىغا قويۇش، لاياقەتسىزلەرنى شاللاپ چىقىرىۋېتىش لازىم. يەنە بىر تەرەپتىن، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئورگان خادىملىرىنى بۆلۈپ چىقىرىش يوللىرى تار، بۆلۈپ چىقىرىش قىيىن بولۇشتەك ئەمەلىي ئەھۋالغا ئاساسەن، گەرچە ھازىر ئەمەل تەلىپى بىلەن مەلۇم پەرقى بار، لېكىن ئۆگىنىشكە ئەۋەتىپ تەربىيىلەش ئارقىلىق ئۆستۈرۈشكە بولىدىغان ئىستىقبالى بار خادىملارغا مۇئەييەن خىزمەت ئورنى بېرىش، ئورگانلارنىڭ ئىدىيىۋى تىنچلىقى ۋە دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش خىزمىتىنى ئوڭۇشلۇق قانات يايدۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

ئۈچىنچىدىن، ئۆتكۈزۈش خىزمىتىنى ئورگانلاردىكى خادىملار تۈزۈلمىسىنى تەڭشەش بىلەن زىچ بىرلەشتۈرۈش، ھەرقايسى قاتلامدىكى تۈرلۈك خادىملارنىڭ مۇۋاپىق نىسبىتىنى ساقلاشقا ئەھمىيەت بېرىش لازىم. ئاپپاراتلار ئىسلاھاتى مەمۇرىي باشقۇرۇش تۈزۈلمىسىدىكى ئۆزگىرىش بولۇپ، ئۇنىڭ مۇھىم نۇقتىسى مۇناسىۋەتنى راۋانلاشتۇرۇش،

ئايرىپ ئورۇنلاشتۇرۇش لازىم.

4. يۇقىرى ئۆلچەم، قاتتىق تەلەپتە چىڭ تۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش قەدىمىنى تېزلىتىش لازىم.

دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى ئورنىتىش ۋە يولغا قويۇش كادىرلار تۈزۈمىدىكى زور ئىسلاھات بولغاچقا، پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ ئومۇميۈزلۈك دىققەت ـ ئېتىبارىنى قوزغىدى. شۇنىڭ ئۈچۈن كەڭ خەلق ئاممىسىنىڭ دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش ئارقىلىق ھۆكۈمەت ئورگانلىرىدا شەكىللەنگەن يېڭى ئۆزگىرىش، يېڭى قىياپەتنى كۆرۈۋېلىشى ئۈچۈن، بىزنىڭ يولغا قويۇش خىزمىتىمىز چوقۇم يۇقىرى ئۆلچەم، قاتتىق تەلەپ بويىچە قېلىپلاشقان ھالدا ئېلىپ بېرىلىشى لازىم.

بىرىنچىدىن، رەھبەرلىك ئۆزى بىۋاسىتە تۇتۇشى لازىم.

ئىككىنچىدىن، خىزمەتلەرنى ئىنچىكىلىك بىلەن ئەستايىدىل ئىشلەش لازىم.

ئۈچىنچىدىن، سىياسەتلەرنى ئەستايىدىل، جىددىي ئىزچىللاشتۇرۇش لازىم.

ئومۇمەن، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەننىڭ يولغا قويۇش خىزمىتىگە قويغان تەلىپىگە ئاساسەن، نۆۋەتتە، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش خىزمىتى ئاچقۇچلۇق دەۋرگە قەدەم قويدى. بىز ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ رەھبەرلىكىدە كۈچلۈك مەسئۇلىيەتچانلىق تۇيغۇمىز ۋە ئالىيجاناب بۇرچ تۇيغۇمىز بىلەن ئالدىمىزدىكى پايدىلىق پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، كۆڭۈل قويۇپ تەشكىللەپ، ئەستايىدىل يولغا قويۇپ، 1997 ـ يىلىنىڭ ئاخىرى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەر دەرىجىلىك دۆلەت مەمۇرىي ئورگانلىرىدا دۆلەت خىزمەتچىلىرى تۈزۈمىنى ئاساسىي جەھەتتىن ئورنىتىپ بولۇشقا تىرىشىشىمىز، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ تۈرلۈك ئىسلاھاتلىرىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش ۋە سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە تېگىشلىك تۆھپىمىزنى قوشۇشىمىز لازىم.

يەكەن ناھىيىسى مەملىكەت بويىچە سىلوس بىلەن كالا بېقىشتا ئۈلگە كۆرسىتىدىغان ناھىيىلەر قاتارىغا كىرگۈزۈلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇللا ئابدۇرېشىت** خەۋەر قىلىدۇ: يەكەن ناھىيىسى دېھقانچىلىق رايونلىرىدا زىرائەتلەرنىڭ شاخ ـ شۇمبىلىرىدىن پايدىلىنىپ، زور كۈچ بىلەن سىلوس ياساپ كالا بېقىپ، كۆرۈنەرلىك نەتىجە يارىتالىغانلىقتىن، مەملىكەت بويىچە 4-تۈركۈمدە سىلوس بىلەن كالا بېقىشتا ئۈلگە كۆرسىتىدىغان ناھىيىلەر قاتارىغا كىرگۈزۈلدى.

يەكەن ناھىيىسى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، ئۈنۈمى يۇقىرى بولغان سىلوس ياساش تېخنىكىسىنى كېڭەيتىپ، كالىچىلىق تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈردى. ناھىيە، يېزا، كەنت، مەھەللە ۋە شەخسلەرگىچە مەسئۇلىيەت توختامى تۈزۈپ، بۇ تۈر بويىچە كۆرسەتكۈچلەرنى قاتلامۇقاتلام ئەمەلىيلەشتۈردى ۋە بۇ خىزمەتنىڭ ياخشى ـ يامان بولۇشىنى كادىرلارنىڭ نەتىجىسىنى بېكىتىشتىكى مۇھىم شەرت قىلدى. ئېتىبار بېرىش سىياسەتلىرىنى تۈزۈپ، مەبلەغ سېلىشنى كۈچەيتتى. ناھىيە 2 مىليون 200 مىڭ يۈەن، دېھقانلار 24 مىليون يۈەن مەبلەغ چىقىرىپ، 122 ئېغىل ـ قوتاننى ئۆزگەرتىپ ياسىدى ۋە رېمونت قىلدى، 89 ئورۇنغا تۇڭلىتىلغان ئۇرۇق بىلەن ئۇرۇقلاندۇرۇش پونكىتى سالدى، 5023 سىلوس ئورىسى ياسىدى.

بۇ ناھىيە پەن ـ تېخنىكا ئارقىلىق چارۋىچىلىقنى راۋاجلاندۇرۇش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى. ناھىيە بويىچە 12 يېزا ـ بازار، 36 كەنت، 3600 ئائىلىنى ئىلمىي ئۇسۇلدا كالا بېقىشتىكى ئۈلگە قىلىپ بېكىتتى. بۇنىڭ بىلەن ھازىر كالا 167 مىڭ تۇياققا يېتىپ، بۇلتۇرقى ئوخشاش مەزگىلدىكىدىن 5000 تۇياق كۆپەيدى. 25 مىڭ كالا تۇڭلىتىلغان سپېرما بىلەن ئۇرۇقلاندۇرۇلدى. 125 توننا سىلوس بېسىلىپ، 5554 توننا ئوت ـ چۆپ ئامباكلاشتۇرۇلدى.

شىنجاڭ ھەربىي رايونىدىكى ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنىڭ سايىسى ئۆسمەكتە

ئۆز خەۋىرىمىز .شىنجاڭ ھەربىي رايونى يېقىندا شى، تۇمەن دەرىجىلىك مۇنەۋۋەر ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى ئۇرۇش قىسىملىرىدا ۋەكالەتەن شى، تۇمەن دەرىجىلىك رەھبەرلىك ۋەزىپىسى ئۆتەشكە تەيىنلىدى. بۇ شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ مەركىزىي ھەربىي ئىشلار كومىتېتى باش بۆلۈمنىڭ ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى يېتىشتۈرۈش، تاللاپ ئۆستۈرۈش توغرىسىدىكى تەلىپىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى يېتىشتۈرۈش، چېنىقتۇرۇشنى كۈچەيتىش يۈزىسىدىن قوللانغان يەنە بىر يېڭى مۇھىم تەدبىرى.

شىنجاڭ ھەربىي رايونى ئۇزاق مۇددەتلىك خىزمەت ئەمەلىيىتى داۋامىدا پارتىيىگە، ۋەتەنگە سادىق، خەلق ئارمىيىسىنى قىزغىن سۆيىدىغان، سايىسى بىر قەدەر يۇقىرى ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرى قوشۇنىنى يېتىشتۈرۈشنىڭ ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداش، شىنجاڭنىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقى ۋە ئىقتىسادىنىڭ گۈللىنىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش، قىسىم قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشتە مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە ئىكەنلىكىنى چوڭقۇر ھېس قىلدى. شىنجاڭ ھەربىي رايونى پارتكومى مۇشۇ تونۇشنى ئاساس قىلىپ، ئۇزاقتىن بۇيان ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى تاللاپ ئۆستۈرۈش ۋە يېتىشتۈرۈشكە ئىنتايىن ئەھمىيەت بېرىپ كەلدى، بولۇپمۇ يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق قىسىملارنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى تاللاپ ئۆستۈرۈش، تەربىيىلەش سالمىقىنى زورايتتى.

1. نەزەرىيە جەھەتتىن تەربىيىلەشنى كۈچەيتىپ، ئۇلارنىڭ سىياسىي ئېتىقادىنى چىڭىتتى. ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ۋە يېڭى دەۋردىكى ئارمىيە قۇرۇلۇشى ئىدىيىسىنى چوڭقۇر ئۆگىنىشكە ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ماركسىزملىق مەيدان، نۇقتىئىنەزەر ۋە ئۇسۇل ئارقىلىق يېڭى ئەھۋاللارنى تەتقىق قىلىش، يېڭى مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش ئىقتىدارىنى ئۆستۈردى. نەزەرىيە ئۆگىنىشنى ياخشى تۇتۇش بىلەن بىللە، ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىغا پارتىيىنىڭ مىللەت، دىن سىياسىتى توغرىسىدا بوشاشماي تەربىيە بېرىپ، ئۇلارنىڭ مىللەت، دىنغا دائىر مەسىلىلەرنى توغرا تونۇش ۋە بىر تەرەپ قىلىش ئىقتىدارىنى ئۆستۈردى.

2. يېتىشتۈرۈش، چېنىقتۇرۇشنى كۈچەيتىپ، سايىسىنى تىرىشىپ ئۆستۈردى. ھەم ئەخلاقلىق، ھەم قابىلىيەتلىك مۇنەۋۋەر ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى پىلان بويىچە مەركىزىي پارتىيە مەكتىپى ۋە ئوتتۇرا دەرىجىلىك قوماندانلىق مەكتەپلىرىگە ئوقۇشقا ئەۋەتتى، ئاپتونوم رايونلۇق پارتىيە مەكتىپى قاتارلىق مەكتەپلەر بىلەن ئالاقىلىشىپ، ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى بىلىم ئاشۇرۇشقا ئەۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئىش ئۈستىدە ئۈزلۈكسىز ئۆگىنىش ۋە سىرتتىن ئوقۇشنىمۇ زور كۈچ بىلەن ياخشى تۇتتى. ھازىر شىنجاڭ ھەربىي رايونىدىكى شى، تۇمەن دەرىجىلىك ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرى ئىچىدە ئالىي مەكتەپ، ئوتتۇرا تېخنىكومدىن يۇقىرى مەلۇماتقا ئىگە كىشىلەر 82.7% نى ئىگىلىدى. ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنىڭ نەزەر دائىرىسىنى كېڭەيتىش، قابىلىيىتىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن، كەچۈرمىشى بىر قەدەر قىسقا، قىسىمدا ئەمەلىي خىزمەت ئىشلەش تەجرىبىسى كەمچىل، ئۇزاقىچە خەلق قوراللىق كۈچلىرى سىستېمىسى ۋە ئورگاندا ئىشلىگەن ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى پىلانلىق ھالدا ئۇرۇش قىسىملىرىدا ۋەكالەتەن ۋەزىپە ئۆتەپ چېنىقىشقا ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئەمەلىي مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش ئىقتىدارىنى كۈچەيتتى.

3. تەكشۈرۈش، ياردەم بېرىشنى كۈچەيتىپ، دادىل تاللاپ ئۆستۈرۈپ ئىشلەتتى. ھەر يىلى بەنزە ۋە كادىرلارنى تەكشۈرۈشتە ئاز سانلىق مىللەت رەھبىرىي كادىرلىرىنى تەكشۈرۈش ۋە ياردەم بېرىشنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرىنىڭ بىرى قىلدى. ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى تاللاپ ئۆستۈرۈش، ئىشلىتىشنى مۇنەۋۋەر كادىرلارنى تاللاپ ئۆستۈرۈشنىڭ ئومۇمىي پىلانىغا كىرگۈزدى. مۇنەۋۋەر ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلىك ئورۇنلىرىغا ۋاقتىدا ئاتلاندۇرۇش ئۈچۈن، ۋەزىپىگە تەيىنلەش ۋاقىت چېكى ۋە ياش تەلىپى قاتارلىقلارنى مۇۋاپىق دەرىجىدە كەڭ قىلدى. تايانچىلارنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن، تۇمەن دەرىجىلىك كادىرلارنىڭ ئەڭ يۇقىرى ۋەزىپە ئۆتەش يېشىنىمۇ مۇۋاپىق ئۇرۇناتتى. يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان 20 دىن ئارتۇق تۇمەن دەرىجىلىكتىن يۇقىرى ئاز سانلىق مىللەت كادىرىنىڭ ۋەزىپىسى ئۆستۈرۈلدى.

قىزىلسۇ ئوبلاستلىق پارتكوم پارتىيە، ھۆكۈمەت بىلەن ئاممىنىڭ مۇناسىۋىتىنى يەنىمۇ قويۇقلاشتۇرۇش، ھال ئەھۋال ئېيتىپ كەلگەنلەر رەھبەرلەرنى تاپالمايدىغان ئەھۋاللارنى تۈگىتىش ئۈچۈن، بۇ يىل 4 - ئايدىن باشلاپ ھەر ھەپتىنىڭ 1 - كۈنى چۈشتىن كېيىن ئوبلاستلىق پارتكوم دائىمىي ھەيئەت ئەزالىرىنىڭ ھال - ئەھۋال ئېيتىپ كەلگەن ئاممىنى كۈتۈۋېلىش ۋاقتى قىلىپ بېكىتكەندى. بۇ ئىش ئاممىنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشتى.

سۈرەتتە: ئوبلاستلىق پارتكوم دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى ھال - ئەھۋال ئېيتىپ كەلگۈچىلەرنىڭ ئەرزىنى كۆرمەكتە.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر قاۋۇل** فوتوسى

جىڭ ناھىيىسى ئامما ئۈچۈن ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىپ، پارتىيە بىلەن ئامما، كادىرلار بىلەن ئامما ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى قويۇقلاشتۇردى

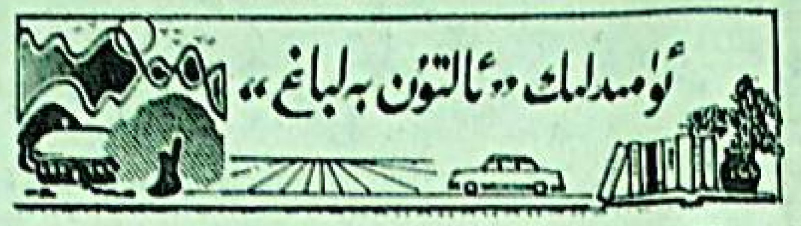

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز **ئىسمائىل مۇھەممەت، مەۋلان سابىت، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم** خەۋەر قىلىدۇ: جىڭ ناھىيىسى يېزا ئاساسىي قاتلام پارتىيە تەشكىلاتلىرىنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشكە بىرلەشتۈرۈپ، خىزمەتنىڭ مۇھىم نۇقتىسىنى ئامما ئەڭ كۆڭۈل بۆلىدىغان «قىزىق نۇقتا»، «قىيىن نۇقتا» مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىشقا، ئامما ئۈچۈن ياخشى ئىش، ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىشكە قارىتىپ، يېزا - قىشلاقلاردىكى پارتىيە تەشكىلاتلىرى بىلەن ئامما، كادىرلار بىلەن ئامما ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى قويۇقلاشتۇردى.

جىڭ ناھىيىسىدىكى ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت تارماقلىرى پارتىيە بىلەن ئامما ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى قويۇقلاشتۇرۇپ، دېھقان، چارۋىچىلارنى بېيىش يولىغا يېتەكلەش ئۈچۈن، ئاممىغا ياخشى ئىش، ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىشنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ قىيىنچىلىقلىرىنى ۋاقتىدا ھەل قىلىپ بەردى. ناھىيىلىك پارتكوم مۇناسىۋەتلىك تارماقلاردىن ئادەم تەشكىللەپ، قەرەللىك ھالدا ئاساسىي قاتلامنىڭ ئەھۋالىنى ئىگىلەپ تۇردى. نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇش خىزمىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، ئالدى بىلەن تۇرمۇشتا قىيىنچىلىقى بار، تۇل، يېتىم - يېسىر، مېيىپ كىشىلەرگە ماددىي جەھەتتىن ياردەم بېرىپ، ئۇلارنىڭ قىيىنچىلىقىنى ۋاقتىدا ھەل قىلىپ بەردى. بۇلتۇر يىل بېشىدىن ھازىرغىچە بۇ ناھىيە تۇرمۇشتا قىيىنچىلىقى بار، تۇل، يېتىم - يېسىر، مېيىپ كىشىلەرگە 8700 كىلوگرام ئۇن، 658 مىڭ يۈەندىن كۆپرەك پۇل تارقىتىپ بېرىپ، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشىغا كاپالەتلىك قىلدى. ئامما ئىنكاس قىلغان توك باھاسىنىڭ يۇقىرى بولۇپ كېتىش مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن، ناھىيە ئالدى بىلەن ماندانبۇلاق يېزىسىدا سىناق نۇقتىسى قۇرۇپ، ئۈسكۈنىلەرنى يېڭىلاپ، سىم يوللىرىنى رېمونت قىلىپ، مۇئەسسەسەلەرنى ياخشىلىدى، توك باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئاشكارا نازارەتچىلىكىنى قوبۇل قىلدى. بۇنىڭ بىلەن توك باھاسى ئەسلىدىكى 0.53 يۈەندىن 0.38 يۈەنگە تۆۋەنلىدى. يېزا - مەيدانلار ئاشلىق تېرىيدىغانلارغا قارىتا سۇ ھەققى، توك ھەققى ۋە يېزا جۇغلانمىسى ئۈچۈن تۇتۇپ قېلىنىدىغان خىراجەتلەردە ئالدىن ئېتىبار بېرىپ، دېھقانلارنىڭ ئاشلىق زىرائەتلىرىنى تېرىش ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى. دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ سېلىقىنى ئاشۇرۇۋەتمەسلىك شەرتى ئاستىدا، كۆپ تەرەپ مەبلەغ توپلاش يولى بىلەن ناھىيە بويىچە تۆت يېزا - بازاردىكى 80% تىن كۆپرەك كەنتتە سۇ سىڭمەس ئېرىق - ئۆستەڭ قۇرۇلۇشىنى تاماملىدى. ناھىيە، يېزا، كەنتلەرنىڭ رەھبەرلىك بەنزىلىرى دېھقان، چارۋىچىلارغا ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىش داۋامىدا كېسەللىكنىڭ ئالدىنى ئېلىش، ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشىنى چىڭ تۇتتى. ئۇلار 1993 - يىلدىن ھازىرغىچە 4 مىليون يۈەندىن كۆپرەك مەبلەغ توپلاپ، 30 ئورۇندا ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىپ، 25 مىڭ ئادەم، 30 مىڭ تۇياق چارۋامالنىڭ ئىچىدىغان سۈيىنى ھەل قىلىپ بەردى، 800 مىڭ يۈەن مەبلەغ توپلاپ، توققۇز ئورۇندا يېپىق يوللۇق تېلېۋىزىيە پونكىتى قۇرۇپ، 3500 ئائىلىنى يېپىق يوللۇق تېلېۋىزىيە نومۇرلىرىنى كۆرۈش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلدى. يېقىندا ناھىيىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى مەخسۇس تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى تەشكىللەپ، باجياخۇ دېھقانچىلىق مەيدانى، تولى يېزىسى، ماندانبۇلاق يېزىسى ۋە بۇ يېزا - مەيدانلارغا تەۋە توققۇز كەنت، مەھەللىنى ئارىلاپ تەكشۈرۈپ، ئاممىنىڭ ئىنكاسىنى ئاڭلىدى. تەكشۈرۈش جەريانىدا ۋەكىللىك خاراكتېرگە ئىگە كەنت، مەھەللەردە 248 كىشى بىلەن ئۇچرىشىپ، پارتىيە بىلەن ئاممىنىڭ، كادىرلار بىلەن ئاممىنىڭ مۇناسىۋىتىگە تەسىر يەتكۈزىدىغان بىر قىسىم پارتىيىلىك رەھبىرىي كادىرلارنىڭ ئۆزى بېيىسىمۇ، باشقىلارنى بېيىش يولىغا يېتەكلىمەسلىك، ئىلگىرىكىدەك بيۇروكراتلىق قىلىپ، ئامما بىلەن چوڭ ئىشلارنى بىرلىكتە مەسلىھەتلەشمەسلىك، كوللېكتىپ مەبلىغى، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ مەجبۇرىي ئەمگىكىدىن پايدىلىنىپ يەر ھۆددىگە ئېلىپ تېرىشتەك بەزى مەسىلىلەرنىڭ بارلىقىنى بايقىدى ۋە بۇ مەسىلىلەرنىڭ بەزىلىرىنى ئامما ئارىسىدا تۈزەتتى، بەزىلىرىنى يۇقىرى دەرىجىلىك ئورۇنلارغا يوللىدى. بۇ ئارقىلىق خەلق ئاممىسىنىڭ پارتىيىگە، پارتىيە ئەزالىرىغا، كادىرلارغا بولغان ئىشەنچىنى ئاشۇرۇپ، پارتىيە بىلەن ئاممىنىڭ، كادىرلار بىلەن ئاممىنىڭ مۇناسىۋىتىنىڭ تېخىمۇ قويۇقلىشىشىغا پۇختا ئاساس سالدى.

ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئالىي، ئوتتۇرا تېخنىكوم مەكتەپلىرىدە «ئەخلاق تەربىيىسى پروگراممىسى»نى يولغا قويۇش بويىچە مۇھاكىمە كۇرسى ئېچىلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **مۇھەممەتئىمىن ئوبۇل**، پراكتىكانت مۇخبىر **ئابدۇۋەلى ھەسەن** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئالىي، ئوتتۇرا تېخنىكوم مەكتەپلىرىدىن «ئەخلاق تەربىيىسى پروگراممىسى»نى يولغا قويۇش بويىچە مۇھاكىمە كۇرسى 6 - ئاينىڭ 19 - كۈنىدىن 23 - كۈنىگىچە شىنجاڭ يېزا ئىگىلىك داشۆسىدە ئېچىلدى.

كۇرستا ئاپتونوم رايونىمىزدىكى 40 تىن ئارتۇق ئالىي، ئوتتۇرا تېخنىكوم مەكتەپلىرىدىن كەلگەن 100 دىن كۆپرەك كۇرسانت ئالىي مەكتەپ ۋە ئوتتۇرا تېخنىكوم مەكتەپلىرىدىكى ئەخلاق تەربىيىسى، ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسى بىلەن سوتسىيالىزم تەربىيىسىنىڭ بىردەكلىكى، جۇڭگودىكى سوتسىيالىزمنىڭ تەرەققىياتى قاتارلىق تېمىلاردا دەرس ئاڭلىدى ھەمدە «ئەخلاق تەربىيىسى پروگراممىسى»نى گۇرۇپپىلار بويىچە مۇزاكىرە قىلدى. بۇ كۇرسنى ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق ئالىي مەكتەپ ئىدىيىۋى - سىياسىي خىزمىتى تەتقىقات جەمئىيىتى قاتارلىق ئورۇنلار بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرغان. مەملىكەت بويىچە داڭلىق ئەخلاق تەربىيىسى مۇتەخەسسىسى، داليەن سانائەت داشۆسىنىڭ پروفېسسورى جۇاڭ چىڭ كۇرستا تەكلىپ بىلەن دەرس ئۆتتى.

تىنىمسىز ئىزدەنگۈچى

ئاسماندا تور، يەردە قاپقان

ئاسماندا تور، يەردە قاپقان

بانكا خزمەتچىلىرى ساقچىلارغا ماسلىشىپ، جىنايەتچىنى قولغا چۈشۈردى

6 ـ ئاينىڭ بېشىدا قاراماي شەھەرلىك ج خ ئىدارىسى ۋە جۇڭگو بانكىسىنىڭ قاراماي نېفىت تارماق بانكىسى تەقدىرلەش يىغىنى ئېچىپ، بۇلاڭچىلىق قىلىپ قولغا چۈشۈرۈلگەن پۇل چېكىگە بانكىدىن پۇل ئالماقچى بولغان بىر جىنايەتچىنى تۇتقان بەيجيەنتەن ئىش بېجىرىش ئورنىدىكى خىزمەتچىلەرنى تەقدىرلىدى.

5 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى سەھەردە خەن شىن ئىسىملىك بىر جىنايەتچى قاراماي شەھىرىنىڭ بىر ئاھالىلەر رايونىغا جايلاشقان ئاشخانىغا كىرىپ، ئاشخانىنىڭ ئايال خوجايىنىنىڭ 600يۈەن نەق پۇلى، بىر سىمسىز چاقىرغۇ ئاپپاراتى ۋە 130 مىڭ يۈەنلىك ئۈچ پارچە پۇل چېكىنى بۇلاپ كەتتى. بۇلاڭچى چەكنى قولغا چۈشۈرگەندىن كېيىن، بۇ چەكلەرنىڭ قايسىلا بانكىدىن پۇل ئالالا بولىدىغان ئالاھىدىلىكىدىن پايدىلىنىپ، شۇ كۈنى ئەتىگەن سائەت ئوندا بۇلاڭچىلىق قىلغان جاي بىلەن بولغان ئارىلىقى يىراق بولغان بەيجيەنتەن ئىش بېجىرىش ئورنىغا بېرىپ پۇل ئالماقچى بولدى. لېكىن بەيجيەنتەن ئىش بېجىرىش ئورنىدىكى خىزمەتچىلەر بۇ ئەھۋالدىن ئاللىقاچان خەۋەر تاپقانىدى. ئەسلىدە چەك ئىگىسى ئەھۋالنى ئۆزى پۇل قويغان قاراماي شەھىرى تاخى يولى بانكىسىغا مەلۇم قىلغان، تاخى يولى بانكىسى بۇنى ج خ ئورۇنلىرىغا ۋە ھەرقايسى بانكا، ئىش بېجىرىش ئورۇنلىرىغا مەلۇم قىلغانىكەن. جىنايەتچى بانكىغا كىرىپ چەكنى بانكا خادىمىغا تەگلىگەندە، بانكا خادىمى بىر قاراپلا ئاندىن ئادەمنىڭ چەك بۇلىغان بۇلاڭچى ئىكەنلىكىنى بىلدى-دە، ئۇنى، بۇنى سورىغان بولۇپ، ۋاقىتنى كېچىكتۈرۈپ، سۆزدى ھەممە ئاستىرتىن ئادەم ئەۋەتىپ ئەھۋالنى ج خ ئورۇنلىرىغا مەلۇم قىلدى. ج خ ساقچىلىرى چاققان تېزلىكتە يېتىپ كەلدى. جىنايەتچى تېخى نېمە ئىش بولغىنىنى ئاڭقىرالماي تۇرۇپلا بانكا خىزمەتچىلىرى ۋە ساقچىلارنىڭ قولىغا چۈشتى. بۇنىڭ بىلەن زور بىر بۇلاڭچىلىق ئەنزىسى بىر نەچچە سائەت ئىچىدىلا پاش قىلىندى.

ۋاڭ زوخۇا، شى خۇڭلى

يېقىندا ئاقتۇ ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى قاتتىق زەربە بېرىش كۇرسىنىڭ 2 ـ باسقۇچلۇق غەلىبىسىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن، پۇختا تەييارلىق بىلەن جەڭگە ئاتلىنىپ جەمئىيەت تەرتىپىنى قالايمىقانلاشتۇرۋاتقان بىر تۈركۈم جىنايەتچىلەرنى تۇتتى.

سۈرەتتە: كادىر، ساقچىلار ۋەزىپە ئۈستىدە.

ئابلەت ھۈسەيىن فوتوسى

تىنىمسىز ئىزدەنگۈچى

ـ مەملىكەت بويىچە ئاممىۋى تەنتەربىيە خىزمىتىدىكى ئىلغار شەخس قۇدرەت ئابلىمىت توغرىسىدا

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئىلھام ئىمىن**

مەن قۇدرەت ئاكا بىلەن كۈنىمىز شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن مەملىكەتلىك 5 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنى مەزگىلىدە تونۇشۇپ قالدىم. قىسقىغىنە ئون نەچچە كۈن ئىچىدە ئۇنىڭ ھاردىم ـ تالدىم دېمەي پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن بېرىلىپ خىزمەت ئىشلەش روھى مەندە چوڭقۇر تەسىر قالدۇردى. بۇنىڭ بىلەن مەندە ئۇنى زىيارەت قىلىش ئىستىكى تۇغۇلۇپ، ئۇنىڭ ئىش ـ پائالىيەتلىرى بىلەن تونۇشۇشقا مۇيەسسەر بولدۇم.

قۇدرەت ئابلىمىت 1961 ـ يىلى شىنجاڭ 2 ـ سىفەن مەكتىپىنى پۈتتۈرۈپ، تارباغاتاي ۋىلايەتلىك تەنتەربىيە كومىتېتىغا تەقسىم قىلىندى. شۇنىڭدىن باشلاپ ئۇ ئۆز خىزمىتىگە زور ئىشتىياق باغلاپ، تەنتەربىيە ساھەسىگە چوڭقۇر چۆكۈپ، ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ھەر خىل ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرى بىلەن تونۇشتى ھەمدە بۇ ساھەدە قېزىپ، رەتلەپ چىقىشقا تېگىشلىك نۇرغۇن نەرسىلەرنىڭ بارلىقىنى ھېس قىلدى.

ئاساسىي قاتلامدا ئۇزۇن يىل ئىشلىگەن قۇدرەت ئابلىمىت 1984 ـ يىلى ئاپتونوم رايونلۇق تەنتەربىيە كومىتېتىنىڭ ئاممىۋى تەنتەربىيە باشقارمىسىغا يۆتكىلىپ كېلىپ، يېزا ـ قىشلاقلارنىڭ تەنتەربىيە ئىشلىرىغا مەسئۇل بولۇپ ئىشلىدى. بۇ چاغ دەل مىللىي ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرىنى قېزىپ، ئىلمىي ئۇسۇلدا رەتلەپ چىقىپ، مەملىكەتلىك 3 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنىغا سوۋغات قىلىش پائالىيىتى باشلانغان مەزگىل ئىدى. يولداش قۇدرەت ئابلىمىت ئۇزۇندىن بۇيان مۇشۇنداق ئوبيې بولغانلىقى ئۈچۈن، بۇ ياخشى پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، بىر نەچچە كىشىدىن تەركىب تاپقان مىللىي ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرىنى قېزىش، رەتلەش مەخسۇس گۇرۇپپىسىنى قۇردى ۋە بۇ گۇرۇپپىنى باشلاپ ئاپتونوم رايونىنىڭ ھەرقايسى ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەرلىرىگە، چەت، يىراق يېزا ـ قىشلاقلىرىغا بېرىپ، ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئەنئەنىۋى تەنتەربىيىسىگە ئائىت نۇرغۇن ماتېرىيال توپلىدى. قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، توپلانغان ماتېرىياللارنى رەتلەش ئارقىلىق، 1985 ـ يىلى «شىنجاڭ مىللىي تەنتەربىيىسى»نىڭ 1 ـ قىسمىنى يېزىپ چىقتى. بۇ كىتابنىڭ نەشردىن چىقىشى ئاپتونوم رايونىمىزدا ئىزى ئۆچۈپ كېتىۋاتقان بەزى مىللىي ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرى ھەم مىللىي ئەنئەنىۋى تۈسىنى ئالغان كۆڭۈل ئېچىش ئويۇنلىرىنىڭ قايتىدىن يورۇقلۇققا ئېرىشىشىدە مۇھىم رول ئوينىدى. قۇدرەت ئابلىمىت بۇنىڭ بىلەن قانائەتلىنىپ قالمىدى. تېخىمۇ چوڭقۇر ئىزدىنىش ئارقىلىق تارىختىن بۇيان داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرىنىڭ كېلىش مەنبەسى، تارىخى ۋە ئۇنىڭ رولى قاتارلىقلارنى تەتقىق قىلدى، مۇشۇ ئاساستا شىنجاڭنىڭ ھەر قايسى جايلىرىدىن 90 دىن ئارتۇق مىللىي ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرى ۋە ئويۇن تۈرلىرىنى قايتىدىن قېزىپ، رەتلەپ «شىنجاڭ مىللىي تەنتەربىيىسى»نىڭ 2 ـ كىتابىنى نەشردىن چىقاردى. ئۇنىڭدىن باشقا ئۇ يەنە ھەرقايسى گېزىت، ژۇرناللاردىمۇ مىللىي ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرىگە ئائىت ماقالىلەرنى كۆپلەپ ئېلان قىلىپ، بۇ جەھەتتىكى خىزمەتنىڭ ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا تۆھپە قوشتى. بۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ھازىرغىچە توپلاپ رەتلىگەن تەنتەربىيە تۈرلىرى ۋە مىللىي ئەنئەنىۋى تۈسىنى ئالغان كۆڭۈل ئېچىش ئويۇنلىرىنىڭ تۈرى 120 دىن ئېشىپ كەتتى. ئۇ يەنە مىللىيچە چېلىشىش، ئوغلاق تارتىش، تۆگە چاپتۇرۇش، ئات يورغىلىتىش قاتارلىق تۈرلەرنىڭ ئىلمىيلەشكەن، قېلىپلاشقان، مۇكەممەل مۇسابىقە قائىدىسى بولمىغانلىقى ئۈچۈن، بۇ تۈرلەرنىڭ مۇسابىقىسى ئۆتكۈزۈلگەندە ئېگىز ـ پەسلىك كۆپ كۆرۈلۈشتەك ئەھۋالغا ئاساسەن، باشقا تۈرلەرنىڭ مۇسابىقە قائىدىلىرىدىن ئۆرنەك ئېلىش ۋە تەنتەربىيە ساھەسىدە ئىشلىگەن ئۇزۇن يىللىق تەجرىبىسىگە تايىنىپ بۇ تۈرلەرنىڭ مۇكەممەل مۇسابىقە قائىدىسىنى تۈزۈپ چىقتى. ھازىر قۇدرەت ئابلىمىت تۈزۈپ چىققان بۇ مۇسابىقە قائىدىلىرى مەيلى ئاپتونوم رايون بويىچە ئۆتكۈزۈلگەن مۇسابىقىلەردە بولسۇن، مەيلى مەملىكەت بويىچە ئۆتكۈزۈلگەن ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنلىرىدا بولسۇن ھەممىسىدە ئۆلچەملىك مۇسابىقە قائىدىسى سۈپىتىدە ئىشلىتىلمەكتە.

1991 ـ يىلى يولداش قۇدرەت ئابلىمىت خىزمەت ئېھتىياجى بىلەن ئاپتونوم رايونلۇق مىللەتلەر ئىشلىرى كومىتېتىنىڭ مەدەنىيەت ـ مائارىپ باشقارمىسىغا مۇئاۋىن باشقارما باشلىقى بولۇپ يۆتكىلىپ كېلىپ، مەخسۇس مىللىي تەنتەربىيە خىزمىتىگە مەسئۇل بولۇپ ئىشلىدى. بۇ مەزگىللەردە ئۇ مەملىكەتلىك 3 ـ، 4 ـ، 5 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنىغا تەييارلىق كۆرۈش، ئاپتونوم رايونلۇق 1 ـ، 2 ـ، 3 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇش قاتارلىق خىزمەتلەرنى ئەتراپلىق ئىشلەپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە ئىشلىرىنىڭ جۇش ئۇرۇپ راۋاجلىنىشىغا تېگىشلىك تۆھپە قوشتى. 1994 ـ يىلى قۇمۇلدا ئاپتونوم رايونلۇق 3 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلگەن مەزگىلدە، يولداش قۇدرەت ئابلىمىت ئۆزىنى ئۇنتۇغان ھالدا مەيدان قورۇلۇشىدىن تارتىپ تۈرلەرنىڭ ئەمەلىيلىشىشىگىچە، يىغىن كۈنتەرتىپى تۈزۈشتىن تارتىپ مۇلازىملىق ھالقىلىرىغىچە بولغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى مەسئۇل بولۇپ بىر تەرەپ قىلدى. ئۇ، 1995 ـ يىلى 11 ـ ئايدا يۈننەندە ئۆتكۈزۈلىدىغان مەملىكەتلىك 5 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنىدا ئاپتونوم رايونىمىز تەنھەرىكەتچىلىرىنىڭ ياخشى نەتىجە يارىتىشى ئۈچۈن، مۇسابىقىگە قاتناشتۇرىدىغان تەنھەرىكەتچىلەرنى تاللاش ھەمدە ئۇلارنى مەشىقە ئورۇنلاشتۇرۇش ئىشلىرىغا ئاكتىپ قاتناشتى. ئالدىنقى نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنىدا شىنجاڭ ۋەكىللەر كوماندىسى تۆت ئالتۇن مېدالغا ئېرىشكەنىدى. بۇ قېتىم ئاشۇ تۆت ئالتۇن مېدالنى ساقلاپ قېلىش شىنجاڭ كوماندىسىنىڭ ئالدىغا قويۇلغان مۇشكۈل ۋەزىپە ئىدى. شۇڭا ئۇ بۇ خىزمەتنى ناھايىتى ئىنچىكىلىك بىلەن ئىشلىدى. تەنھەرىكەتچىلەرنى جاپالىق مەشىق قىلىپ، ياخشى نەتىجە قازىنىشقا ئىلھاملاندۇردى. قۇدرەت ئابلىمىت دۇچ كەلگەن ئەڭ قىيىن مەسىلە مۇسابىقە ئاتلىرىنى يۈننەنگە ئاپىرىش ئىدى. مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق ئاتلارنى ئاپتوموبىل بىلەن توشۇش قارار قىلىندى. بۇنداق بولغاندا ئاتلارنى يول بويى ماشىنىدىن چۈشۈرۈپ ھەرىكەت قىلدۇرغىلى بولاتتى. ئەمدىكى گەپ بۇ ئاتلارنى كىمنىڭ مەسئۇل بولۇپ ئاپىرىش مەسىلىسى ئىدى. شۇ كۈنلەردە قۇدرەت ئابلىمىتنىڭ سالامەتلىكى تازا ياخشى ئەمەس ئىدى. لېكىن ئۇ بۇ مۇشكۈل ۋەزىپىنى دادىللىق بىلەن ئۆز ئۈستىگە ئالدى. ئات توشۇغۇچىلار 10 ـ ئاينىڭ 10 ـ كۈنى ئۈچ چوڭ ئاپتوموبىل بىلەن ئۈرۈمچىدىن يولغا چىقتى. ئۇلار سىچۈەن ۋە يۈننەندىكى خەتەرلىك يوللاردا نۇرغۇن جاپا ـ مۇشەققەتلەرنى يېڭىپ، 16 كۈندە ئاتلارنى كۈنمىڭغا ساق ـ سالامەت يەتكۈزدى. قۇدرەت ئابلىمىت كۈنمىڭغا كېلىپلا دەم ئېلىشنى قايرىپ قويۇپ، شىنجاڭ كوماندىسىدىكى ۋەكىللەرنىڭ ياتاق، تاماقلىرىنى ئورۇنلاشتۇردى. پۈتكۈل مۇسابىقە جەريانىدا كۈندۈزلىرى ھەر قايسى مۇسابىقە مەيدانلىرىغا بېرىپ، تەنھەرىكەتچىلەرگە مەدەت بەرسە، كېچىلىرى باشقا ئارقا سەپ خىزمەتلىرى بىلەن ئالدىراش بولدى. كىمكى بىرەر مەسىلىگە دۇچ كەلسە، ئۇدۇل بېرىپ، ئۇنى ئىزدەيتتى. ئۇنىڭ كۈنلىرى ھەمىشە ئالدىراشلىق بىلەن ئۆتەتتى. بەزى كۈنلىرى 18 سائەت ئارام ئالماي ئىشلىدى.

قۇدرەت ئابلىمىت تەنتەربىيە ساھەسىگە قەدەم قويغان 35 يىلدىن بۇيان، ئۆزىنىڭ بارلىقىنى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئاممىۋى تەنتەربىيە ئىشلىرىغا، جۈملىدىن ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرىنى قېزىش، رەتلەش، راۋاجلاندۇرۇش ئىشلىرىغا بېغىشلىدى. ئۇنىڭ تىرىشچانلىقى نەتىجىسىدە ئىزى يوقاپ كېتەي دەپ قالغان بىر قىسىم مىللىي ئەنئەنىۋى تەنتەربىيە تۈرلىرىمىز قايتىدىن «يورۇقلۇققا چىقتى». باشقا تەنتەربىيە تۈرلىرى بولسا تېخىمۇ مۇكەممەللەشتى. مۇشۇ ساھەدە ئىشلىگەن خىزمىتى كۆزگە كۆرۈنەرلىك بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇ كۆپ قېتىم شەرەپ تاختىسىدىن ئورۇن ئالدى. 1989 ـ يىلى ئۇ مەملىكەت بويىچە دېھقان، چارۋىچىلار تەنتەربىيە خىزمىتىدىكى «ئىلغار خىزمەتچى»، 1990 ـ يىلى ئاپتونوم رايون بويىچە «ئاممىۋى تەنتەربىيە خىزمىتىدىكى ئىلغار خىزمەتچى»، 1991 ـ يىلى ئۆتكۈزۈلگەن مەملىكەتلىك 4 ـ نۆۋەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئەنئەنىۋى تەنھەرىكەت يىغىنىدا «ئالاھىدە خىزمەت كۆرسەتكەن خادىم»، 1993 ـ ۋە 1995 ـ يىلى مەملىكەت بويىچە «ئاممىۋى تەنتەربىيە خىزمىتىدىكى ئىلغار خىزمەتچى» بولۇپ باھالاندى. ئۇنىڭدىن باشقا مىللەتلەر ئىشلىرى كومىتېتى تەرىپىدىنمۇ كۆپ قېتىم «ئىلغار پارتىيە ئەزاسى»، «ئىلغار خىزمەتچى» بولۇپ باھالاندى.

جياڭ زېمىن پارتىيە قۇرۇلغانلىقىنىڭ 72 - يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن سۆھبەت يىغىنىدا قىلغان سۆزىدە كۆرسىتىپ ئۆتكەندەك «جۇڭگودا 1 مىليارد 100 مىليوندىن ئارتۇق خەلقنى ئىتتىپاقلاشتۇرۇپ، ئۇيۇشتۇرۇپ، ئىسلاھات ئارقىلىق ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى يەنىمۇ ئازاد قىلىپ ۋە راۋاجلاندۇرۇپ، كۈچىنى مەركەزلەشتۈرۈپ ئىقتىسادنى يۈكسەلدۈرۈپ، سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت ئۇلۇغۋار نىشانغا يېتىش پارتىيىگە باغلىق، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ئىنسانىيەت تارىخىدا ئۈلگە يارىتىلمىغان سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك بەرپا قىلىش پارتىيىگە باغلىق؛ «ئىككى قولدا تۇتۇش»تا چىڭ تۇرۇش، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ياخشى ئېلىپ بېرىش پارتىيىگە باغلىق؛ ئىجتىمائىي، سىياسىي مۇقىملىقنى قوغداش، دۆلەتنىڭ ئۇزاققىچە تىنچ بولۇشىنى ئىشقا ئاشۇرۇشمۇ پارتىيىگە باغلىق».

«گەپ پارتىيىگە باغلىق» دېگەن بۇ سۆزنىڭ سالمىقى ئېغىر، بۇ ئومۇمىيلىققا مۇناسىۋەتلىك. بۇ يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىدىكى ئىنتايىن مۇھىم ئىدىيە، جۇڭگونىڭ ئىنقىلاب ۋە قۇرۇلۇش تەجرىبىسىدىكى ئىنتايىن چوڭقۇر ئىلمىي ئاساس.

يەنئەن - جۇڭگو ئىنقىلابىنىڭ مۇقەددەس جايى. جياڭ زېمىن 1989 - يىلى ئالتۇن كۈز پەسلىدە بۇ يەرگە كېلىپ، ماۋ گو كەنتى پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ شۇجىسى ۋاڭ جيۇفۇ بىلەن پارتىيە قۇرۇلۇشى توغرىسىدا سۆزلەشكەندە چوڭقۇر مەنىلىك قىلىپ مۇنداق دېدى: قىزىل ئارمىيە ئۇزۇن سەپەر قىلىپ يەنئەنگە كەلگەندە، ئاران 30 مىڭلا كىشى قالغان، بۇ 30 مىڭ كىشى ئىنقىلابنىڭ ئۇرۇقى. بۇ ئۇرۇقلار پۈتۈن مەملىكەتتە چېچەكلەپ مېۋە بەرگەندىن كېيىن غايەت زور كۈچكە ئايلاندى، ئۇلار گومىنداڭنىڭ 8 مىليون كىشىلىك قوشۇنىنى تارمار قىلدى. شۇڭا بىز پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ساپاسى ئىنتايىن مۇھىم، پارتىيىنىڭ ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتلىرىنى ياخشى قۇرۇپ چىقىش، ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتلىرىنىڭ جەڭگىۋار قورغانلىق رولى ۋە پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئاۋانگارتلىق، نەمۇنىلىك رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش كېرەك، دېيىمىز.

پارتىيىنىڭ 3 - ئەۋلاد رەھبەرلىك كوللېكتىپىنىڭ ئەزالىرى ئومۇمىيلىق ۋە ستراتېگىيىلىك يۈكسەكلىكتە تۇرۇپ، پارتىيە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشكە تۈرتكە بولدى.

پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى پارتىينى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ قۇدرەتلىك رەھبەرلىك يادروسى قىلىپ قۇرۇپ چىقىش ئۈچۈن بىر نەچچە يىلدىن بۇيان بىر قاتار چوڭ-چوڭ تەدبىرلەرنى تۈزۈپ چىقتى. ئۇلار: «يېقىنقى مەزگىلدە ئاما كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان بىر نەچچە ئىشنى قىلىش توغرىسىدا قارار»، «پارتىيە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش»، «پارتىيە بىلەن خەلق ئاممىسىنىڭ ئالاقىسىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا قارار»، «پارتىيە ئىستىلى ۋە پاكلىق قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا پىكىر»، «پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبىرىي كادىرلىرىنى ئۆستۈرۈش ۋە ئىشقا قويۇش خىزمىتى ۋاقىتلىق نىزامى»، «جۇڭگو كوممۇنىستىك پۈت تىرەپ تۇرالىشىمىز، ئېچكى - تاشقى ھەر خىل خېيىم - خەتەرلەرنىڭ سىناقلىرىغا بەرداشلىق بېرەلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس ئىدى، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش ئىشلىرىنىڭ غايەت زور تەرەققىياتىنى قولغا كەلتۈرۈپ، ئۇلۇغ جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنى پۈتۈنلەي يېڭى قىياپەت بىلەن 21 - ئەسىرگە باشلاپ كىرىشىمىزمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى.

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مىللىتىمىزنىڭ، جەمئىيىتىنىڭ، دەۋرىمىزنىڭ مۇستەھكەم تۈۋرۈكى بولۇشقا مۇناسىپ!

ئاساسىي لۇشيەننى چۆرىدەپ پارتىيە قۇرۇلۇشىنى تۇتۇش، زامانىۋىلاشتۇرۇش ئىشلىرىنى ئىلگىرى سۈرۈش جەريانىدا رەھبەرلىك يادروسىنىڭ رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش

«ئاساسىي لۇشيەن 100 يىلغىچە ئەسقاتىدۇ، ئۇنىڭدىن تەۋرىنىشكە بولمايدۇ». يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ بۇ كەسكىن، ئىخچام، مەزمۇنلۇق سۆزىدە دۆلەت ۋە مىللەتنىڭ ئىستىقبالى، تەقدىرىگە مۇناسىۋەتلىك چوڭ مەسىلە ئوتتۇرىغا قويۇلغان، پارتىيە قۇرۇلۇشى خىزمىتىنىڭمۇ يۆنىلىشى ئېنىق كۆرسىتىپ بېرىلگەن.

پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشيەنىنى زىچ چۆرىدەپ پارتىيە قۇرۇلۇشىنى تۇتۇش، پارتىيە قۇرۇلۇشى خىزمىتىنى كۈچەيتىشنىڭ مۇھىم نۇقتىسىنى باشتىن ئاخىر ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت مەركەزگە ۋە جەمئىيەتنىڭ ئومۇمىيۈزلۈك تەرەققىي قىلىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن خىزمەت قىلىشقا قويۇش - يولداش جياڭ زېمىن يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ خىزمەتلەرنى ئورۇنلاشتۇرۇشتىكى روشەن ئالاھىدىلىكى. پارتىيە 13 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 4 - ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيان، بولۇپمۇ دېڭ شياۋپىڭنىڭ جەنۇبنى كۆزدىن كۆچۈرگەندە قىلغان مۇھىم سۆزى ئېلان قىلىنغان ۋە پارتىيىنىڭ 14 - قۇرۇلتىيى ئېچىلغاندىن بۇيان، ئېلىمىزنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدا كىشىنىڭ دىققىتىنى تارتىدىغان مۇۋەپپەقىيەتلەر قولغا كەلتۈرۈلدى. بۇنىڭدىكى ئىنتايىن مۇھىم بىر سەۋەب شۇكى، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت مەركەزنى تەۋرەنمەي مەھكەم ئىگىلىدى، شۇنىڭ بىلەن بىللە، پارتىيە قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت ئاچقۇچنى بوشاشماي چىڭ تۇتتى، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى ئىشلىرىنى ئىلگىرى سۈرۈش داۋامىدا رەھبەرلىك يادروسىنىڭ رولىنى جارى قىلدۇردى.

بۇ مەزگىلدە، پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنىڭ ئىسلاھات نىشانىنى بېكىتتى، «پۇرسەتنى تۇتۇش، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش دائىرىسىنى كېڭەيتىش، تەرەققىياتنى ئىلگىرى سۈرۈش، مۇقىملىقنى ساقلاش» تىن ئىبارەت توپ فاڭجېننى ئوتتۇرىغا قويدى، پىلان، مەبلەغ، مالىيە، باج، پۇل مۇئامىلىسى، تاشقى پېرېۋوت، تاشقى سودا، باھا تۈزۈلمىسى قاتارلىق جەھەتلەردە زور ئىسلاھاتلارنى ئېلىپ باردى، ئېگىزدە تۇرۇپ، يىراقنى كۆرۈپ پۈتۈن مەملىكەت ئىقتىسادىي خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەشنىڭ تەشەببۇسكارلىق ھوقۇقىغا ئىگە بولايدۇ».

پارتىيىمىزدە سىياسىي جەھەتتىن كۈچلۈك، ئىقتىسادتىن خەۋىرى بار زور بىر تۈركۈم رەھبىرىي كادىرلار بولغانلىقتىن، ئېلىمىزنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش ئىشلىرى جۇش ئۇرۇپ راۋاجلاندى.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت ئۇلۇغ قۇرۇلۇش، پارتىينى تېخىمۇ جۇشقۇن ۋە ھاياتىي كۈچكە ئىگە قىلىپ قۇرۇپ چىقىشتىن ئىبارەت يېڭى ئۇلۇغ قۇرۇلۇش ئورگانىك بىرلەشتۈرۈلۈپ، مەملىكەت بويىچە ئىككى مەدەنىيەت ماس ھالدا راۋاجلانغان، بىر-بىرىگە تۈرتكە بولغان يېپيېڭى ۋەزىيەت بارلىققا كېلىپ، يولداش جياڭ زېمىن يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ ئومۇمىيلىقنى ئىگىلەش ئىقتىدارىنى نامايان قىلدى.

قىپقىزىل پارتىيە بايرىقى جۇڭگو كوممۇنىستلىرىنىڭ قەتئىي تەۋرەنمەيدىغان ئالىيجاناب غايىسىنىڭ، ۋەتەنگە، خەلققە بولغان چەكسىز ساداقىتىنىڭ نامايەندىسى

ئۇرۇش يىللىرىدا جۇڭگو كوممۇنىستلىرى قاتتىق سىناقلارغا بەرداشلىق بەردى؛ تىنچ قۇرۇلۇش مەزگىلىدە جۇڭگو كوممۇنىستلىرىنىڭ ھەشەمەتلىك تۇرمۇش ئىچىدە ئىنقىلابىي خىسلىتىنى داۋاملىق ساقلاپ، ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش، ئىسلاھات ۋە ئېچىۋېتىشنىڭ سىناقلىرىغا بەرداشلىق بېرىش - بېرەلمەسلىكى پارتىيىنىڭ ۋە پارتىيە رەھبەرلىك قىلىۋاتقان ئىشلارنىڭ گۈللەپ ياشنىشى ۋە خارابلىشىشىغا مۇناسىۋەتلىك چوڭ مەسىلە. شۇڭا پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى ۋەزىيەت ۋە ۋەزىپىدە قانداق ئۆزگىرىش بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، پارتىيىنىڭ ئىشچىلار سىنىپىنىڭ ئاۋانگارت ئەترىتىلىك خاراكتېرى مەڭگۈ ئۆزگەرمەيدۇ، جان-دىل بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش مەقسىتى مەڭگۈ ئۆزگەرمەيدۇ، خەلق ئاممىسى بىلەن قويۇق ئالاقە باغلاش ئېسىل ئەنئەنىسى مەڭگۈ ئۆزگەرمەيدۇ، ئاممىدىن ئېلىپ، ئاممىغا قايتۇرىدىغان توپ خىزمەت لۇشيەنى مەڭگۈ ئۆزگەرمەيدۇ، دەپ قايتا-قايتا تەكىتلىدى. رەھبىرىي كادىرلارنىڭ چوقۇم سىياسىيغا ئەھمىيەت بېرىشنى، پارتىيىۋىلىك چېنىقىشنى كۈچەيتىشنى، ئۆزىنى قەدىرلىشىنى، مېڭىسىنى سەگەك تۇتۇشىنى، ھوشيار بولۇشىنى، ئۆزىنى رىغبەتلەندۈرۈشىنى، توغرا دۇنيا قاراش، كىشىلىك تۇرمۇش قارىشى ۋە قىممەت قارىشىنى مۇستەھكەم تۇرغۇزۇپ، خەلق ئاممىسى بىلەن مەڭگۈ ھەمنەپەس، تەقدىرداش بولۇشىنى قايتا-قايتا تەلەپ قىلدى، شۇنىڭ بىلەن بىللە، خاتا ئىدىيە ۋە ناچار ئىستىللارنى قەتئىي يېڭىش ۋە تۈزىتىشنى تەلەپ قىلدى.

تارىخىي تەجرىبىلەر ئىسپاتلىدىكى، پارتىيىنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش - جۇڭگونىڭ ئىنقىلاب ۋە قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ غەلىبىسىنى قولغا كەلتۈرۈشىنىڭ مۇھىم شەرتى، پارتىيە تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتى، نەزەرىيە جەھەتتىن تەربىيىلىنىشى ۋە سىياسىي سەۋىيىسى ئومۇمىيۈزلۈك ئۆسۈپ، پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشيەنىنى ئىزچىللاشتۇرۇشتا تېخىمۇ ئاڭلىق، تېخىمۇ قەتئىي بولدى، پارتىيىنىڭ ئۇيۇشقاقلىقى ۋە جەڭگىۋارلىقى يەنىمۇ كۈچەيدى، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى زامانىمىزدىكى جۇڭگو كوممۇنىستلىرىنىڭ ئىلمىي قىبلىنامىسى، جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ مەنىۋى تۈۋرۈكى بولۇپ قالدى.

يولداش دېڭ شياۋپىڭ مۇنداق دېگەنىدى: «توغرا سىياسىي لۇشيەنگە توغرا تەشكىلىي لۇشيەن ئارقىلىق كاپالەتلىك قىلىش كېرەك. جۇڭگونىڭ ئىشلىرىنى ياخشى قىلىش- قىلالماسلىق، سوتسىيالىزم، ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىشتە چىڭ تۇرۇش- تۇرالماسلىق، ئىقتىسادنى تېز تەرەققىي قىلدۇرۇش- قىلدۇرالماسلىق، دۆلەتنىڭ ئەبەدىي ئامان بولۇش- بولالماسلىقى، مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، ئادەمگە باغلىق». جياڭ زېمىن 1993-يىلى 11-ئايدا پارتىيە 14-نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3-ئومۇمىي يىغىنىدا پارتىيىنىڭ تەشكىلىي قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا ئۈچ تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويغانىدى: 1) پارتىيىنىڭ دېموكراتىيە-مەركەزلەشتۈرۈش تۈزۈمى پرىنسىپىنى قەتئىي ئىجرا قىلىش كېرەك؛ 2) پارتىيىنىڭ ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتلىرىنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش كېرەك؛ 3) ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلىك بەنزىلىرىنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش كېرەك. پارتىيە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشتىن ئىبارەت بۇ يېڭى، ئۇلۇغ قۇرۇلۇشنى ئومۇمىيۈزلۈك ئىلگىرى سۈرۈشنىڭ ئاچقۇچلۇق ھالقىسى - ناھىيە دەرىجىلىكتىن يۇقىرى رەھبىرىي كادىرلارنى يېتىشتۈرۈش ۋە ئۆستۈرۈشنى ياخشى تۇتۇپ، ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلىك بەنزىلىرىنى ياخشى قۇرۇپ چىقىش. بۇ جەھەتتە ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار نۇرغۇن خىزمەت ئىشلىدى. يېقىندا ئۆتكۈزۈلگەن پارتىيە قۇرۇلغانلىقىنىڭ 75 يىللىقىنى خاتىرىلەش سۆھبەت يىغىنىدا جياڭ زېمىن تىرىشىپ يۇقىرى ساپالىق كادىرلار قوشۇنى قۇرۇشنى كېچىكتۈرۈشكە بولمايدىغان زور ۋەزىپە سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا قويدى.

پارتىيىنىڭ كادىرلار قوشۇنى قۇرۇلۇشى ئىزچىل تۈردە يېڭىلار بىلەن كونىلارنىڭ ئورۇن ئالمىشىشى ۋە ھەمكارلىشىشى جەريانىدا ئېلىپ بېرىلدى، ئالدىنقىلارغا ۋارىسلىق قىلىپ، كېيىنكىلەرگە يول ئاچىدىغان مۇھىم دەۋردە ھەم ئەخلاقلىق، ھەم قابىلىيەتلىك ياش كادىرلارنى يېتىشتۈرۈش ۋە ئۆستۈرۈش ستراتېگىيىلىك ئەھمىيەتكە ئىگە، مەركىزىي كومىتېت تەشكىلات بۆلۈمى مەركىزىي كومىتېتنىڭ يوليورۇقىنىڭ روھىغا ئاساسەن، يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ئىككى قېتىم ياش كادىرلارنى يېتىشتۈرۈش، ئۆستۈرۈش تەجرىبىلىرىنى ئالماشتۇرۇش يىغىنى ئۆتكۈزدى، ج ك پ مەركىزىي كومىتېتى 1995-يىلى 1-ئايدا «مۇنەۋۋەر ياش كادىرلارنى يېتىشتۈرۈش ۋە ئۆستۈرۈشنى چىڭ تۇتۇش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقىرىپ، ياش كادىرلارنى يېتىشتۈرۈش ۋە ئۆستۈرۈشنىڭ نىشانى ۋە تەلەپلىرىنى يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا ئوتتۇرىغا قويدى.

قىلىشنى، ناتوغرا ئىستىللارنى تۈزىتىش جەھەتتە يېڭى نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرۈشنى تەلەپ قىلدى.

پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ بىۋاسىتە رەھبەرلىكىدە، مەركىزىي ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى ۋە ج ك پ مەركىزىي كومىتېتى ئىشخانىسى، گوۋۇيۈەن ئىشخانىسى بىر قانچە يىلدىن بۇيان، پارتىيە نىزامى، پارتىيە ئىنتىزامى ۋە پاكلىق قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشكە دائىر بىر قاتار ھۆججەتلەرنى تارقاتتى، مەسىلەن: «سوتسىيالىستىك ئەخلاققا خىلاپلىق قىلغان كومپارتىيە ئەزالىرىغا پارتىيە ئىنتىزامى جازاسى بېرىش توغرىسىدا بىرقانچە بەلگىلىمە (سىناق تەرىقىسىدە يولغا قويۇلىدۇ)»، «پارتىيە ئىستىلى ۋە پاكلىق قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا پىكىر»، «پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورگانلىرىدىكى ناھىيە (باشقارما) دەرىجىلىكتىن يۇقىرى رەھبىرىي كادىرلارنىڭ پاك-ئىنتىزامچان بولۇشىغا دائىر «بەش ماددىلىق بەلگىلىمە» نى يولغا قويۇش توغرىسىدا پىكىر» قاتارلىقلار. پۈتۈن پارتىيىنىڭ ئومۇمىيۈزلۈك ئورتاق تىرىشىشى ۋە خەلقنىڭ پائال قوللىشى ئارقىسىدا، چىرىكلىشىشكە قارشى تۇرۇش كۈرىشىدە باسقۇچلۇق نەتىجە قولغا كەلتۈرۈلدى. بۇ ئىسلاھات، تەرەققىيات، مۇقىملىق، ئومۇمىيلىقنى قوغداشتا ئىجابىي رول ئوينىدى، خەلقنىڭ ھىمايىسىگە ۋە ئىشەنچىسىگە ئېرىشتى.

خەلق ئاممىسى بىلەن بولغان قان بىلەن گۆشتەك ئالاقىنى باشتىن ئاخىرغىچە ساقلاپ قېلىش - پارتىيىنىڭ ئىزچىل ئېسىل ئەنئەنىسى ۋە ئىستىلى، خەلق ئاممىسىنىڭ ھىمايە قىلىش - قىلماسلىقى، ياقتۇرۇش- ياقتۇرماسلىقى، ئاۋاز قوشۇش-قوشماسلىقى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ بارلىق فاڭجېن، سىياسەتلەرنى تۈزۈپ چىقىشنىڭ ئاساسىي نۇقتىسى ۋە توپ ئاساسى. يولداش جياڭ زېمىن ۋە مەركەزدىكى باشقا رەھبىرىي يولداشلار مۇشۇ بىر نەچچە يىلدا دائىم ئاساسىي قاتلاملارغا، ئاما ئارىسىغا بېرىپ، تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىپ، خەلقنىڭ ئەھۋالىنى ئىگىلىدى، جاپالىق ئىزدەندى، ئاممىدىن ئېلىپ، ئاممىغا قايتۇرۇپ، ئاما بىلەن ھەمنەپەس بولۇپ، ئاما ئۈچۈن ئەمەلىي ئىش قىلىپ بەردى. ئۇلار ئاما ئارىسىدىن ئەقىل -پاراسەت ۋە كۈچ-قۇدرەتكە ئىگە بولدى، ئاما ئۇلارغا قاراپ كەلگۈسىنى ۋە ئۈمىدنى كۆردى.

پارتىيە بايرىقى بوران-چاپقۇنلار ئىچىدە يەنىلا قىپقىزىل رەڭگىنى ساقلاپ كەلدى. ئەۋلادمۇ ئەۋلاد ئىز بېسىپ كەلگەن جۇڭگو كوممۇنىستلىرى ئۆزىنىڭ قەتئىي تەۋرەنمەس ئالىيجاناب غايىسى، ۋەتەنگە، خەلققە بولغان چەكسىز ساداقىتىنى ئىپادىلىدى.

ئورغاق بىلەن بولقا كونا دۇنيانى پاچاقلاپ تاشلاپ، يېڭى جۇڭگونى ياراتقانىدى.

ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يولغا قويۇلغان بۈگۈنكى كۈندە، جۇڭگو كوممۇنىستلىرى بۇ بايراقنى يەنىلا ئېگىز كۆتۈرۈپ، تېخىمۇ پارلاق يېڭى دەۋرنى ياراتماقتا.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 27-ئىيۇن تېلېگراممىسى

پارتىيە بايرىقىغا شان - شەرەپ كەلتۈرەيلى

قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەشتە ۋەزىپە ئېغىر، يول يىراق

شى جۇا

1991 ـ يىلى جۇڭگونىڭ ئورمانچىلىق تارىخىدا يېڭى سەھىپە ئېچىلدى. يەنى ئۈچ شىمال ئىھاتە ئورمانلىقى، چاڭجياڭ دەرياسىنىڭ ئوتتۇرا، يۇقىرى ئېقىنىدىكى ئىھاتە ئورمانلىق قاتارلىق بىر قاتچە ئورمان ئېكولوگىيىسى قۇرۇلۇشى يولغا قويۇلغاندىن كېيىن يەنە بىر يېڭى، ئۇلۇغ ئېكولوگىيە قۇرۇلۇشى ــ قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش قۇرۇلۇشى بىپايان قۇملۇق رايونلاردا قانات يايدۇرۇلدى.

مەملىكىتىمىز دۇنيادا نوپۇسى ئەڭ كۆپ، تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەت. شۇنداقلا قۇم بېسىپ كېتىش خەۋپى ئەڭ ئېغىر دۆلەتلەرنىڭ بىرى. دەسلەپكى سانلىق مەلۇماتلارغا قارىغاندا، مەملىكەت بويىچە 3 مىليون 320 مىڭ كۋادرات كىلومېتىر قۇم بېسىپ كەتكەن يەر بولۇپ، بۇ يەرلەردىكى 400 مىليونغا يېقىن ئاھالە قۇم بېسىپ كېتىش خەۋپىگە دۇچ كەلگەن.

شىنجاڭ مەملىكەت بويىچە قۇم بېسىپ كەتكەن يەر كۆلىمى ئەڭ چوڭ، قۇم بېسىپ كېتىش خەۋپى ئەڭ ئېغىر رايون. جۇڭگودىكى قۇملۇقنىڭ ئۈچتىن ئىككى قىسمى شىنجاڭدا.

1991 ـ يىلى شىنجاڭنىڭ «قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش ئون يىللىق پىلانى» مەملىكەت بويىچە قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش قۇرۇلۇشى پىلانىغا كىرگۈزۈلدى. بۇ قۇرۇلۇش ئېلىپ بېرىلغان بەش يىلدىن بۇيان ئاپتونوم رايون بويىچە 8 مىليون 280 مىڭ مو قۇم بېسىپ كەتكەن يەر ئۆزلەشتۈرۈلدى، بۇنىڭ 690 مىڭ موسىغا ئورمان بىنا قىلىندى. 6 مىليون 190 مىڭ مو يەردىكى قۇم تىزگىنلىنىپ، كۆچەت تىكىلىپ، ئوت-چۆپ ئۆستۈرۈلدى. 250 مىڭ مو قۇم بېسىپ كەتكەن يەر تېز ئۈنۈم، ھوسۇللۇق ئېتىزغا ئۆزگەرتىلدى. 1 مىليون 50 مىڭ مو سۇغىرىش ئېتىزلىقى يېڭىدىن بەرپا قىلىندى ۋە ياخشىلاندى. 100 مىڭ مو يەرگە دورا ئۆسۈملۈكلىرى ۋە ئىقتىسادىي زىرائەتلەر تېرىلدى. قۇملۇق رايون ياقىسىدىكى...

قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش قۇرۇلۇشى نېمە ئۈچۈن بۇنداق ياخشى ئۈنۈم بېرىدۇ؟

قۇمنى تىزگىنلەش، پايدىلىنىش نىشانى ئېنىق بولدى. قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش قۇرۇلۇشىنى ھۆكۈمەت يولغا قويغان، ئۇ دەل-دەرەخ ۋە ئوت-چۆپلەرنى قوغداشنى مەركەز قىلغان، ئالدىنى ئېلىش، تىزگىنلەش ۋە پايدىلىنىش جانلىق بىرلەشتۈرۈلگەن قۇرۇلۇش سىستېمىسى بولۇپ، ئۇنىڭدا قۇمنى تىزگىنلەش كەسپى پەيدىنپەي شەكىللەندۈرۈلدى. قۇم بېسىپ كەتكەن يەرلەرنى تىزگىنلەش مۇھىم نۇقتا قىلىنىپ، ھازىرقى ئۆسۈملۈكلەرنى قوغداش، پەرۋىش قىلىش، قۇمنى تىزگىنلەپ ئورمان بىنا قىلىش، ئوت-چۆپ تېرىش، ئېتىز بەرپا قىلىش قاتارلىق تەدبىرلەر قوللىنىلىپ، قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدى ئېلىندى، شۇنىڭ بىلەن بىللە قۇملۇق رايونلارنىڭ بايلىقى ئومۇميۈزلۈك ئېچىلىپ، قۇملۇق رايون ئىقتىسادى راۋاجلاندۇرۇلۇپ، قۇملۇق رايوندىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ قىسقا ۋاقىت ئىچىدە نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ، ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشكە شارائىت يارىتىلدى.

ئۆزگىچە ئالاھىدىلىككە ئىگە ئورمانچىلىقتا مەبلەغ سېلىش مېخانىزمى بەرپا قىلىندى. بۇنىڭدا بىرىنچىدىن، دۆلەت، كارخانا، شەخسلەر تەڭ، ئامما ئەمگەك كۈچى چىقىرىش ئاساس قىلىنىپ، دۆلەتنىڭ ياردىمى قوشۇمچە قىلىنىپ، كۆپ يول، كۆپ شەكىل ئارقىلىق قۇرۇلۇش سەرمايىسىنى توپلاش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇلدى. شۇنداقلا دۆلەت ۋە يەرلىك ئورۇنلار قۇملۇق رايونغا ئورۇنلاشتۇرغان نامراتلارغا يار-يۆلەك بولۇش، ئىش تېپىپ بېرىش يولى بىلەن قۇتقۇزۇش، يېزا ئىگىلىكىنى ئۈنۈملۈك راۋاجلاندۇرۇش مەبلەغلىرى جايلارنىڭ ئېھتىياجى ۋە تەلىپى بويىچە قۇمنى تىزگىنلەش تۈرلىرىگە ئورۇنلاشتۇرۇلدى. دۆلەت يەنە «كىم ئاچسا شۇ سەرمايە سېلىش، شۇ ئىشلىتىش، شۇ نەپ ئېلىش» سىياسىتىنى تۈزۈپ، تارماقلار ۋە ھەر مىللەت ئاممىسىنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى.

58 مىليون يۈەن، ئاما چىقارغان ئەمگەك مەبلىغى 246 مىليون يۈەن بولۇپ، ئاما چىقارغان ئەمگەك مەبلىغى ئومۇمىي سېلىنمىنىڭ 70 پىرسەنتىنى ئىگىلىگەن.

ئىككىنچىدىن، قۇرۇلۇش مەبلىغى بارا- بارا كۆپەيتىلىپ ھەقلىق ئىشلىتىلدى. دۆلەت ئاپتونوم رايونىمىزغا سالغان قۇرۇلۇش مەبلىغىنىڭ 80پىرسەنتى ھەقلىق ئىشلىتىلدى. بۇنىڭ بىلەن مەبلەغ يىغىۋېلىنغاندىن كېيىن يېڭىدىن كۆپەيتىلگەن مەبلەغ قوشۇلۇپ يەنە قۇرۇلۇشقا ئىشلىتىلدى. نەتىجىدە قۇرۇلۇش مەبلىغى بارا- بارا كۆپىيىپ باردى.

ئۈچىنچىدىن، مەبلەغ قۇرۇلۇش تۈرىگە بېقىندى. قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش قۇرۇلۇشى ئورمان بىنا قىلىش، قۇمنى تىزگىنلەپ كۆچەت تىكىپ، ئوت-چۆپ ئۆستۈرۈش، قۇمنى تىزگىنلەپ ئېتىز بەرپا قىلىش، ئىقتىسادىي زىرائەتلەرنى تېرىش، قۇملۇق رايونلار بايلىقلىرىنى ھەر تەرەپلىمە ئېچىشقا چېتىلىدىغان ئومۇمىي تۈر. شۇڭا قۇرۇلۇش داۋامىدا ئورمانچىلىق قۇرۇلۇشى مەبلىغىنى تارماقلارغا بۆلۈپ بېرىش ئۇسۇلى ئۆزگەرتىلدى. مەبلەغ قۇرۇلۇشنى ياخشى يولغا قويغانلارغا ئۇقتىلىق سېلىندى. بۇنىڭ بىلەن قۇرۇلۇش پۈتكەندىن كېيىن كۆلەم ھاسىل قىلىنىپ، سۈپىتى، تېخنىكا سەۋىيىسى، ئىقتىسادىي ئۈنۈمى يۇقىرى كۆتۈرۈلدى.

قىسقىسى، كونا باشقۇرۇش ئۇسۇلى ئۆزگەرتىلدى. قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش قۇرۇلۇشىدا بىر دائىرە تىزگىنلەنسە، شۇ دائىرە مۇستەھكەملىنىپ، تەرەققىي قىلدۇرۇلۇپ، كۆلەم ۋە ئۈنۈم ھاسىل قىلىندى. بۇ، ئۈلگە كۆرسىتىش، باشلامچى بولۇش ۋە تەسىر كۆرسىتىش رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، قۇملۇق رايوندىكى ئاممىنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشتى.

قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش مۇھىتنى ياخشىلاپ، مەھسۇلاتنى، كىرىمنى ئاشۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ. شۇڭا قۇرۇلۇش ئېلىپ بېرىشتا مەبلەغدىن ھەقلىق پايدىلىنىش، بازارنى يېتەكچى قىلىش، ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى مەركەز قىلىش، بۇلارنى قۇملۇق رايونلاردىكى بايلىقلاردىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىش ۋە مۇھىم تۈر قۇرۇلۇشىغا ئىشلىتىش كېرەك. مۇشۇنداق تىزگىنلەش، تەرەققىيات بىلەن ئاممىنىڭ كىرىمنى ئاشۇرۇش زىچ بىرلەشتۈرۈلسە، قۇمنى تىزگىنلەش خىزمىتى ئاممىۋى ئاساسقا ئىگە بولىدۇ.

مىركامىل ئابلىمىت تەرجىمىسى

«كۆرۈنمەس قاتىل» رادون

سىز بىلەمسىز؟

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، رادوننىڭ زىيىنى خەلقئارادىكى قىزىق نۇقتىغا ئايلىنىپ قالدى. مەملىكەت ئىچىدىمۇ بىر قىسىم كىشىلەر «رادوننىڭ رەڭ ئۆزگىرىشى» توغرىسىدا مۇلاھىزە قىلىشىپ، رادون كەلتۈرۈپ چىقارغان زىياندىن نىسبەتەن قورقىدىغان بولۇپ قالدى.

رادون گاز ھالەتتىكى رادىئوئاكتىپ ئېلېمېنت بولۇپ، ئۇرئۇران، تورىي قاتارلىق رادىئوئاكتىپ ئېلېمېنتلار رىئاكسىيىلىشىش جەريانىدا شەكىللىنىدۇ. شۇڭا تەركىبىدە ئۇران، تورىي، گرانت تاش، دىئابىز (بىر خىل قۇرۇلۇش ماتېرىيالى) قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىدە رادون شەكىللىنەلەيدۇ. چوڭقۇر يەر قاتلىمىدىكى رادون يەنە گېئولوگىيىلىك ئۆزۈك بەلباغ ۋە يەر ئاستى سۇ ئېقىمى ئارقىلىق يۇقىرىغا قاراپ ھەرىكەت قىلىپ، ئاتموسفېرا دائىرىسىگە كىرىدۇ. تەتقىقات نەتىجىسىگە قارىغاندا، ئۆي ئىچىدىكى رادوننىڭ 96 پىرسەنتى يەردىن، قالغان قىسمى رادىئوئاكتىپ قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرىدىن كېلىدىكەن.

مۇتەخەسسىسلەر تەتقىقات ئېلىپ بېرىش ئارقىلىق رادون مىقدارى كۆپ بولسا ئۆپكە راكى، ئاق قان كېسەللىكى ۋە نەپەس يوللىرى كېسەللىكلىرىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغانلىقىنى بايقىدى. ئامېرىكىنىڭ ستاتىستىكىسىغا قارىغاندا، ھەر يىلى ئۆپكە راكى بىلەن ئۆلۈپ كېتىدىغانلارنىڭ 8 ــ 20 پىرسەنتى رادون سەۋەبىدىن ئۆلۈپ كېتىدىكەن. رادون تاماكىدىن قالسىلا 2 ـ ئورۇندا تۇرىدىغان ئۆپكە راكىنى پەيدا قىلىدىغان ئامىل بولۇپ، خەتەرلىك دەرىجىسى قاتناش ھادىسىسىدىن ئېشىپ كەتكەن.

مەملىكەت ئىچىدىكى ساياھەتچىلىك ئىشلىرىنىڭ جۇش ئۇرۇپ راۋاجلىنىشىغا ئەگىشىپ، ھەرقايسى جايلاردا ئورغۇلىغان ئېسىل مېھمانخانىلار قۇرۇلدى. بولۇپمۇ گرانت تاش سۇر-كىلىشكە چىدامىلىق يەر يۈزىنى سىلىقلاش ماتېرىيالى سۈپىتىدە كەڭ كۆلەمدە ئىشلىتىلىپ، ئېسىل زىننەتلەش ماتېرىيالى بولۇپ قالدى. بۇنىڭ بىلەن رادوننىڭ راكنى پەيدا قىلىدىغان كەسپىي قاتىل بولۇپ، مېھمانخانىلارغا كىرىپ كەلگەنلىكىنى كىشىلەر بىلمەي قالدى. بولۇپمۇ قاتتىق ئىسسىق بولغان ياز كۈنلىرى ۋە قەھرىتان سوغۇق بولىدىغان قىش كۈنلىرى مېھمانخانىلاردا ھاۋا تەڭشىگۈچ ئىشلىتىلگەچكە، ھاۋا ئۆتۈشۈش شارائىتى ناچار بولۇپ، گرانت تاشتا رادون ئاسان يىغىلىپ، يۇقىرى رادونلۇق شارائىتتا خىزمەت قىلىش ۋە ياشاش ئەھۋالنى كەلتۈرۈپ چىقاردى.

تاللىغان ۋاقىتتا، يەرنىڭ گېئولوگىيىلىك تۈزۈلۈش ئەھۋالىنى تەكشۈرۈپ، ئۆزۈك بەلباغ بولسا، يەر ئاستى ئۆيى سېلىشنى ئويلىشىش، قېلىن بېتون بىلەن قۇرۇلۇش قىلىپ، توسما قەۋەت ئارقىلىق تۆپىدىكى رادوننىڭ كىرىشىنى توسۇش كېرەك. ئۆينى زىننەتلىگەندە رادون چىقىرىدىغان گرانت تاش قاتارلىق رادىئوئاكتىپ قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرىنىڭ ئورنىغا مەرمەر ياكى سۇنئىي گرانت تاش ئىشلىتىش كېرەك. لايىھىلىگەندە چوقۇم شامال ئۆتۈشۈپ تۇرۇشىنى ئويلىشىش كېرەك. قۇرۇلۇپ بولغان مېھمانخانىلاردا تەبىئىي شامال ئۆتۈش سىستېمىسى، ھاۋا كىرىش تۈرۈبىسى، چىقىرىش تۈرۈبىسى ۋە ھاۋا ئالمىشىش تۈرۈبىلىرىنى ياخشىلاش كېرەك. ئۇنىڭدىن باشقا مېھمان كۈتۈش زالى قاتارلىق دائىرىسى كەڭ ئورۇنلارغا ھەر خىل گۈللەرنى قويۇش ئارقىلىق مۇھىتنى گۈزەللەشتۈرۈپلا قالماي، ئۆسۈملۈكنىڭ زىيانلىق ماددىلارنى سۈمۈرۈش خۇسۇسىيىتىدىن پايدىلىنىپ، ھاۋانى ساپلاشتۇرۇپ، زىيانلىق گازنى ئازايتىش مەقسىتىگە يېتىش لازىم. پولنىڭ يوچۇقلىرىنى، توك، سۇ تۈرۈبىلىرىنىڭ يوچۇقلىرىنى توسۇۋېتىش كېرەك. يۇقىرىدىكى تەدبىرلەر قوللىنىلسا، رادوننىڭ زىيىنىنى ئازايتىپ، ياخشى مۇھىت يارىتىپ، ھاۋانى ساپلاشتۇرۇپ، بۇلغىنىشنى ئازايتقىلى بولىدۇ.

ھازىر مەملىكىتىمىز بېيجىڭدا ۋە مەملىكەتنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا «رادون زىيىنىنىڭ يوشۇرۇن ھالەت خەرىتىسى»نى تۈزۈش ئىشىنى چىڭ تۇتماقتا. ئۇ تۈزۈلۈپ بولغاندىن كېيىن، قۇرۇلۇش ئورنىنى تاللاش تۈزۈمىنى بېكىتكىلى بولىدۇ. مەملىكىتىمىزنىڭ رادوننىڭ زىيىنى توغرىسىدىكى تەتقىقات خىزمىتى ئەمدىلا باشلانغانلىقتىن، خەلقئارا سەۋىيىگە يېقىنلىشىش ئۈچۈن، يېقىندا سەھىيە مىنىستىرلىكى ۋە گېئولوگىيە كان تارماقلىرى بىرلىكتە «رادوننى كۆزىتىش، تەكشۈرۈش ۋە ئۇنىڭدىن مۇداپىئەلىنىشكە رەھبەرلىك

خەلقئارا كۆپ ۋاستىلىك تېخنىكا كۆرگەزمىسى 6 ـ ئاينىڭ 18 ـ كۈنىدىن 19 ـ كۈنىگىچە لوندوندا ئۆتكۈزۈلدى. دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن 100 دىن ئارتۇق كومپيۇتېر شىركىتى ھازىرقى ئەڭ يۇقىرى سەۋىيىدىكى كۆپ ۋاستىلىك تېخنىكىلارنى كۆرگەزمە قىلدى.

سۈرەتتە: ئېكسكۇرسىيە قىلغۇچىلار كۆرگەزمە زالىدا كۆپ ۋاستىلىك تېخنىكىلارغا ئائىت لېكسىيە ئاڭلىماقتا.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى فوتوسى)

تراكتور بىلەن خامان تېپىشتە نېمىلەرگە دىققەت قىلىش كېرەك

تۇرسۇن قۇربان

يېزا ئىگىلىك ساۋاتى

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان جايلاردا يېزا ئىگىلىك ...

تراكتورلارنى قالايمىقان توختىتىشقا، ئوت ئالدۇرۇشقا ھەم تەكشۈرۈش، رېمونت قىلىش ئىشلىرىنى قىلىشقا بولمايدۇ. خامانلارغا زۆرۈر بولغان ...

ئۆسۈملۈكلىرى ۋە ئىقتىسادىي زىرائەتلەر تېرىلدى. قۇملۇق رايون باقمىچىلىقى، پىششىقلاپ ئىشلەش كەسپى قاتارلىق قۇمنى تىزگىنلەش، پايدىلىنىش تۈرلىرىدىن 248 ى يولغا قويۇلدى. نەتىجىدە قىسمەن قۇملۇق رايوندا ئورمانلار كۆپەيدى، ئاشلىقتىن مول ھوسۇل ئېلىندى، باقمىچىلىق يۈكسەلدى.

ئېلىش» سىياسىتىنى تۈزۈپ، ئارماقلار ۋە ھەر مىللەت ئاممىسىنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى. سانلىق مەلۇماتلارغا قارىغاندا، 1991-يىلدىن 1995-يىلغىچە ئاپتونوم رايونىمىزدا قۇم بېسىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش قۇرۇلۇشىغا جەمئىي 354 مىليون مەبلەغ سېلىنغان، بۇنىڭ ئىچىدە دۆلەت سالغان مەبلەغ

سوغۇق سەي يېگەندە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

بىلىۋېلىڭ

سوغۇق سەي ئادەتتە خام كۆكتاتلارغا، پىشۇرۇلغان گۆشلەرگە دورا-دەرمەك ئارىلاشتۇرۇلۇپ تەييارلىنىدۇ. لېكىن كۆكتات تېرىلىش داۋامىدا ئوغۇتلىنىپ تۇرغاچقا مىكروبلىنىپ قېلىشى تۇرغان گەپ. يازدا تېمپېراتۇرا يۇقىرى بولغاچقا، پىشۇرۇلغان گۆشلەرمۇ ئۇزاقراق تۇرۇپ قالسا بۇزۇلىدۇ، ئۇنى يېگەندە ئوخشايلا يېمەكلىكتىن زەھەرلىنىش كېلىپ چىقىدۇ. شۇڭا سوغۇق سەي يېگەندە تازىلىققا ئەھمىيەت بېرىش لازىم.

1. پاكىز، يېڭى، يۇيۇش ئوڭاي بولغان كۆكتاتلارنى، يەنى، تۇرۇپ، تەرخەمەك، پىدىگەنگە ئوخشاش كۆكتاتلارنى تاللاپ، پاكىز ئېقىن سۇدا تەكرار يۇيۇش، شۆپىكىنى سويۇشقا بولىدىغانلىرىنىڭ شۆپىكىنى ئىمكان قەدەر سويىۋېتىش، شۆپەكسىز يوپۇرماقلىق كۆكتاتلارنى پاكىز يۇيۇپ قايناق سۇغا باسقاندىن كېيىن ئىشلىتىش لازىم.

2. سوغۇق سەي تەييارلاشتا ئىشلىتىلىدىغان قاچا، چىنە، دۆشلەرنى پاكىز يۇيۇش، ياخشىسى قايناق سۇدا چايقاش كېرەك، سەينى قول بىلەن ئارىلاشتۇرماسلىق لازىم.

3. سوغۇق سەيگە ئىشلىتىلىدىغان گۆشلەرنى ئوبدان پىشۇرۇش، تەييار سېتىۋېلىپ ئىشلىتىشكە توغرا كەلسە، يەنە بىر قېتىم پىشۇرۇۋېتىش لازىم.

4. سوغۇق سەيگە ئازراق ئاچچىقسۇ ۋە سامساق سېلىۋەتسە ھەم تەم تەڭشەيدۇ، ھەم مىكروب ئۆلتۈرىدۇ.

5. سوغۇق سەينى ۋاقتىدا يەۋېتىش، ئۇزاقىچە ساقلاپ ئىستېمال قىلماسلىق كېرەك.

تۇرسۇنجان ئېزىز تەرجىمىسى

يېزا ئىگىلىك ساۋاتى

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان جايلاردا يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ تراكتور ئارقىلىق خامان تېپىش تېز ئومۇملاشتى. ئۇلاغ كۈچى ياكى ئادەم كۈچى بىلەن خامان تېپىشكە قارىغاندا تراكتور بىلەن خامان تېپىشنىڭ سۈرئىتى تېز، ئىقتىسادىي ئۈنۈمى ياخشى، دان ئايرىش سۈپىتى يۇقىرى بولغاچقا، دېھقانلارنىڭ ئومۇميۈزلۈك قىزغىن قارشى ئېلىشىغا ئېرىشمەكتە. بىراق تراكتور بىلەن خامان تەپكەندە بىخەتەرلىك تەلەپلەرگە دىققەت قىلماي، بىپەرۋالىق قىلغاندا ئاسانلا كاشىلا چىقىپ، كۆڭۈلسىزلىك ئاقىۋەت ۋە زىيانلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. شۇڭا بىخەتەرلىككە ۋە ئىش ئۈنۈمىگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن تۆۋەندىكى تەرەپلەرگە دىققەت قىلىش كېرەك.

1. خامان تېپىش ئالدىدا تراكتورلارنى ئومۇميۈزلۈك بىر قېتىم تەكشۈرگۈزۈپ، كاشىلىلارنى ئۈزۈل-كېسىل ئوڭشاپ، مۇكەممەل ھەرىكەتچان ھالەتكە كەلتۈرۈش لازىم. تەكشۈرۈشتە لاياقەتلىك بولمىغان تراكتور ۋە شوپۇرلارنىڭ خامان تېپىش مەشغۇلاتىغا قاتنىشىشىنى چەكلەش كېرەك.

2. خامان تېپىلىدىغان تراكتورلاردا مەشغۇلات قىلىشتىن بۇرۇن چوقۇم لاياقەتلىك ئوتتىن مۇداپىئە كۆرۈش ئۈسكۈنىلىرى ئورۇنلاشتۇرۇلغان بولۇشى لازىم.

3. خامانلىقتا تراكتورلارنى قالايمىقان توختىتىشقا، ئوت ئالدۇرۇشقا ھەم تەكشۈرۈش، رېمونت قىلىش ئىشلىرىنى قىلىشقا بولمايدۇ. خامانلارغا زۆرۈر بولغان ئوتتىن مۇداپىئە كۆرۈش ئەسلىھەلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇش، ئۇ يەردە تاماكا چەكمەسلىك ۋە ئۇششاق بالىلارنىڭ ئوينىشىنى قاتتىق چەكلەش، مەخسۇس ئادەم ئاجرىتىپ قاتتىق نازارەت قىلىش لازىم.

4. توغرا مەشغۇلات ئېلىپ بېرىش. خامانلىقتا ئىشلىتىلىدىغان ئۇتنىچىنىڭ قېلىنلىقى ئادەتتە 30 ــ 40 سانتىمېتىر بولۇشى، ئىشلىتىش تەكشى ھەم تۈز بولۇشى، تراكتورنىڭ سۈرئەت تېزلىكى مۇۋاپىق بولۇشى كېرەك. تراكتورنى بەك تېز سۈرئەتتە ھەيدىمەسلىك لازىم. خامان تېپىشكە باشلىغان دەسلەپكى مەزگىلدە سائىتىگە يەتتە كىلومېتىردىن توققۇز كىلومېتىرغىچە بولغان سۈرئەتتە ماگدۇرۇلسا، كېچىك تۆت چاقلىق تراكتور تۆتىنچى خوتقا سېلىنىپ ماگدۇرۇلسا، تراكتور تېپىشكە باشلىغاندا سائىتىگە 13 ــ 16 كىلومېتىرلىق سۈرئەتتە ماگدۇرۇلسا، كېچىك تۆت چاقلىق تراكتور بەشىنچى خوتقا سېلىنىپ ماگدۇرۇلسا مۇۋاپىق بولىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا شوپۇرلارمۇ زېھنىنى مەركەزلەشتۈرۈپ، تراكتورنى پۈتۈن دىققىتى بىلەن ھەيدىشى لازىم.

5. تراكتورغا چېتىلىدىغان تۈلۈقتاش چوقۇم پولات زەنجىر بىلەن چېتىلىشى، تۆمۈر سىم ياكى تانا، چۇلۋۇر بىلەن چېتىپ قويۇلماسلىقى لازىم. ھەر بىر مەيدان خامان تېپىلىپ بولغاندىن كېيىن، تۈلۈقتاش ئوتتۇرىسىدىكى ئايلانما ئوق ھەم بۇرىما ۋىنتىلارنىڭ چىڭ-بوشلۇقىنى تەكشۈرۈپ تۇرۇش لازىم.

رادونلۇق شارائىتتا خىزمەت قىلىش ۋە ياشاش ئەھۋالىنى كەلتۈرۈپ چىقاردى. ئۇنىڭ ئۈستىگە زىننەتلەش ماتېرىياللىرى چىقارغان زىيانلىق گاز ماددىلار قوشۇلۇپ، مۇھىتنى تېخىمۇ ناچارلاشتۇرۇۋەتتى.

رادوننىڭ زىيىنى گەرچە ئېغىر بولسىمۇ، مۇۋاپىق تەدبىر قوللىنىلسىلا ئۆي ئىچىدىكى رادوننىڭ قويۇقلۇق دەرىجىسىنى مۇۋاپىق چەككە چۈشۈرگىلى بولىدۇ. مېھمانخانىلارنىڭ ئورنىنى «رادوننى كۆزىتىش، تەكشۈرۈش ۋە ئۇنىڭدىن مۇداپىئەلىنىشكە رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى»نى قۇردى. زامانىۋىلىشىش قەدىمىنىڭ تېزلىشىشى، كۆپچىلىكنىڭ مۇھىتنى قوغداش ئېڭىنىڭ ئۆسۈشكە ئەگىشىپ، تەتقىقات ۋە مۇداپىئە داۋاملىق كۈچەيتىلسە، رادوننىڭ زىيىنى چوقۇم تەدرىجىي ئازىيىدۇ، رادوننىڭ زىيىنىنى توسۇش خىزمىتى چوقۇم كۆرۈنەرلىك نەتىجىگە ئېرىشىدۇ.

ئابدۇۋايىت نىياز تەرجىمىسى

ئۆلۈش مەزگىلىنى ئالدىن بىلىۋالالايدىغان ھايۋانلار

مۇتەخەسسىسلەرنىڭ كۆزىتىشىگە قارىغاندا، تەبىئەت دۇنياسىدىكى بىر مۇنچە ھايۋانلار ئۆزىنىڭ ئۆلۈش مەزگىلىنى ئالدىن بىلىۋالالايدىغان ئىقتىدارغا ئىگە ئىكەن. شىرنىڭ ئۆزىنىڭ ئۆلۈش مەزگىلىنى ئالدىن بىلىۋالالايدىغانلىقىنى كىشىلەر بىر قەدەر ئاسانلا كۆزىتەلەيدۇ. شىر مۇبادا ئېغىر كېسەللىككە گىرىپتار بولۇپ قالسا كېرەكلىك يېمەكلىكنى تەييارلاپ، ئادەتتە ئاياغ باسمايدىغان ئۆڭكۈرگە كىرىۋالىدىكەن، ئۇنىڭ ئاشۇ يېمەكلىكلەرنى يەپ بولغان ۋاقتى ئۆلۈش ۋاقتى بولىدىكەن.

پىل ئۆزىنىڭ ئۆلىدىغان مەزگىلىنى بىلىۋالغاندىن كېيىن، ئەڭ سىرلىق جاينى تاللاپ شۇ يەرگە بېرىپ ئۆلىدىكەن.

ئەڭ قىزىقارلىقى شۇكى، كونگو ئېگىزلىكىدە ياشايدىغان سېرىق تۈكلۈك بۆرىلەر ئۆلۈشتىن ئىلگىرى ئوبدان گۆر كولىۋالىدىكەن. ئەگەر گۆرگە سەكرەپ چۈشۈپلا قالسا، بىرىم كۈن ئىچىدە ئۆلىدىكەن.

ھايۋانلار ئۆزىنىڭ ئۆلۈش ۋاقتىنى ئۆزىدىكى بىئولوگىيىلىك ئۆزگىرىشكە ئاساسەن ئالدىن بىلىۋالالايدىكەن. يەنى ھايۋانلار ئاغرىپ قالسا ئۇلاردا فىزىئولوگىيىلىك ئۆزگىرىش بولىدۇ. ئۇلار بۇ ئۆزگىرىشنىڭ كۈچلۈكلۈك دەرىجىسىگە قاراپ، ئۆزىنىڭ قاچان ئۆلىدىغانلىقىنى بىلىۋالىدىكەن، شۇنىڭ ئۈچۈن ھايۋانلارنىڭ ئۆزىنىڭ ئۆلۈش مەزگىلىنى ئالدىن بىلىۋېلىشى سىرلىق ئىش ھېسابلانمايدىكەن.

ئۆمەرجان ئابدۇللا تەرجىمىسى

باللارغا كۆزنى روشەنلەشتۈرىدىغان ئوزۇقلۇقلارنىمۇ بېرىش كېرەك

سەنئەت ھوشۇر

ياشلىق مەزگىلدە كۆرۈش قۇۋۋىتىنىڭ ئاجىزلاپ كېتىشى ئوزۇقلۇقنىڭ يېتەرلىك بولماسلىقى بىلەن مۇناسىۋەتلىك. چۈنكى ئادەم تېنى بالىلىق، ئۆسمۈرلۈك ۋە ياشلىق مەزگىللىرىدىن ئىبارەت ئىككى قېتىملىق ئۆسۈپ يېتىلىش باسقۇچىنى باشتىن كۆچۈرىدۇ. ياشلىق مەزگىلدە ئادەمنىڭ بويى ئۆسۈپ، بەدەن ئېغىرلىقى ئېشىپ بارىدۇ. بەدەننىڭ ھەرقايسى ئەزالىرى (كۆزمۇ بۇنىڭ ئىچىدە) ئۆسۈپ يېتىلىش مەزگىلىنى باشتىن كۆچۈرىدۇ.

ئۆسۈپ يېتىلىش مەزگىلدە كۆز كېسەللىكى ۋە سىرتقى پايدىسىز ئامىللارنىڭ تەسىرىدىن ئورگانىزمدىكى ئوزۇقلۇق ماددىلارنىڭ يېتىشمەسلىكى بولۇپمۇ مىنېرال ماددىلار، ۋىتامىنلارنىڭ يېتىشمەسلىكىدىن كۆرۈش قۇۋۋىتى تۆۋەنلەپ كېتىدۇ. كۆزنىڭ ئاناتومىيىلىك قۇرۇلمىسىدا غەيرىي ئۆزگىرىش بولۇپ، يېقىننى كۆرەلمەسلىك ۋە يىراقنى كۆرەلمەسلىك كېسەللىكى پەيدا بولىدۇ. كۆز ئالمىسىنىڭ تەركىبىدە سىنك، خروم ۋە كالتسىي قاتارلىق ماددىلار بولۇپ، بۇ ماددىلار يېتەرلىك بولمىغاندا، يىراقنى كۆرەلمەسلىك كېسەللىكى پەيدا بولىدۇ. كۆرۈش قۇۋۋىتىنىڭ تۆۋەنلەپ كېتىشى ئورگانىزمدىكى ۋىتامىن A ۋە ۋىتامىن B نىڭ يېتەرلىك بولمىغانلىقى بىلەن مۇناسىۋەتلىك. بولۇپمۇ ۋىتامىن A ۋە سىنك ئېلېمېنتلىرىنىڭ كەم بولۇشى كۆرۈش قۇۋۋىتىگە ئېغىر تەسىر يەتكۈزىدۇ. شۇڭلاشقا بالىلارنىڭ كۆرۈش قۇۋۋىتىنىڭ ئاجىزلاپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشتا كىتاب ئوقۇش ۋە خەت يېزىشتىكى ناچار ئادەتلەرنى تۈگىتىش، كۆزنى ئاسراش گىمناستىكىسى ئويناش قاتارلىق ھەر خىل ساغلاملىق تەدبىرلىرىنى قوللىنىشتىن سىرت كۆزنىڭ «ئوزۇقلۇق»نى كۈچەيتىش لازىم. بالىلارنىڭ يېمەكلىكىنىڭ كۆپ خىل بولۇشىغا ئېتىبار بېرىش، ئۇلارنى قارا ئاشلىق ۋە بېلىق قاتارلىقلارنى يېيىشكە ئادەتلەندۈرۈش لازىم (بۇ خىل يېمەكلىكلەردە سىنك، خروم ۋە كالتسىي ئېلېمېنتلىرى ۋە مىنېرال ماددىلار بار). بالىلار شېكەرنى ئازراق ئىستېمال قىلىشى كېرەك. شېكەرنى كۆپ ئىستېمال قىلغاندا، بەدەندىكى كالتسىي مىقدارى ئازىيىپ كېتىدۇ. يېڭى كۆكتاتلارنى ۋە مېۋە-چېۋىلەرنى كۆپ ئىستېمال قىلىشى كېرەك. بالىلارغا ۋىتامىن A ۋە ۋىتامىن B مول بولغان، مىكرو ئېلېمېنتلاردىن تەركىب تاپقان ئوزۇقلۇق ماددىلارنى بېرىش لازىم. بۇ ئۇلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىگە ۋە كۆرۈش قۇۋۋىتىنىڭ ئېشىشىغا پايدىلىق.

يېمەك-ئىچمەك ئىلمى

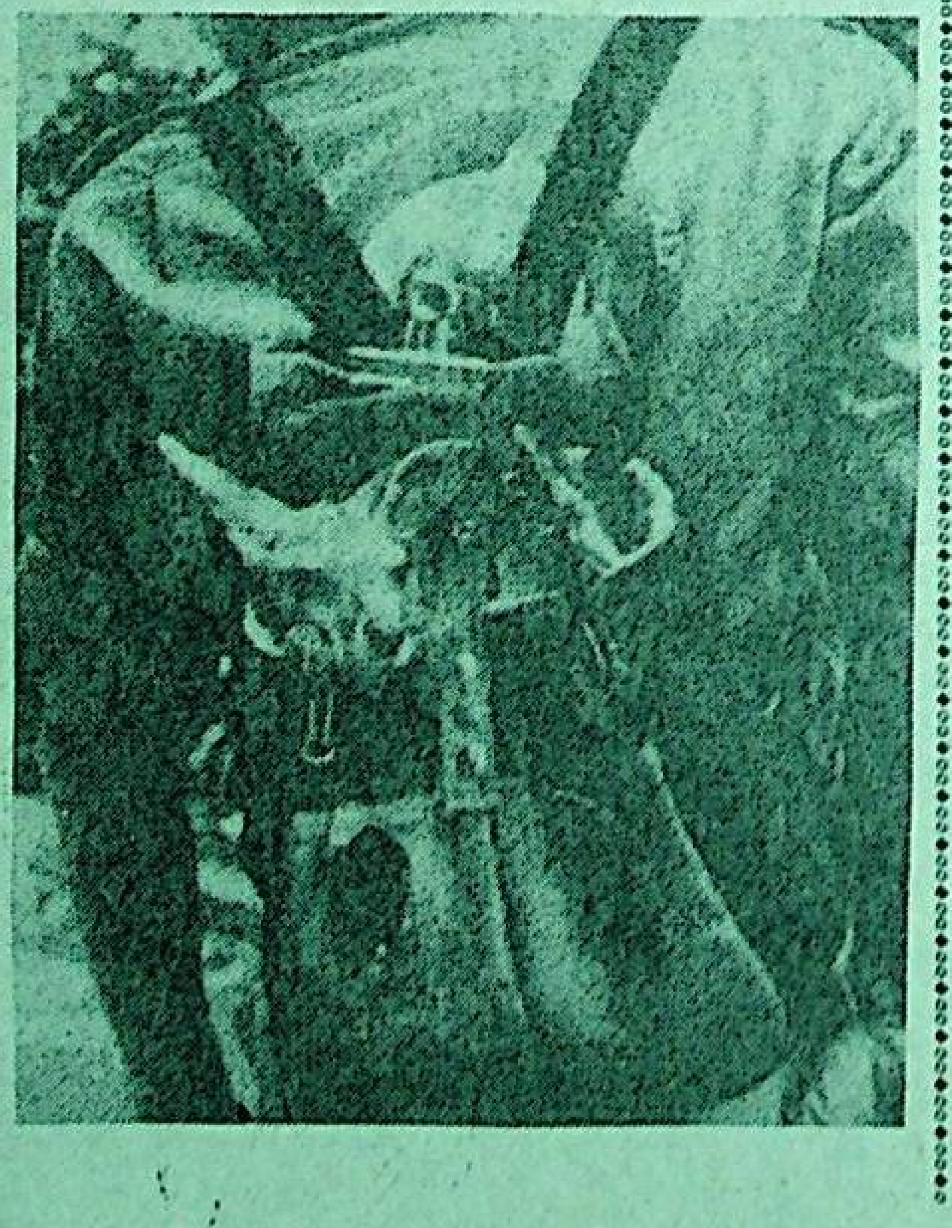

ياپونىيىنىڭ ئەيپۇن ناھىيىسىدە «جېم» ئىسىملىك بىر كېنگورا بولۇپ، ھايۋاناتلار باغچىسىدىكى ھايۋانات باققۇچىنىڭ دۈمبىسىدىكى سومكىدا خۇددى ئانىسىنىڭ خالتىسىدا ياشىغاندەك ياشىماقتا.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى فوتوسى)

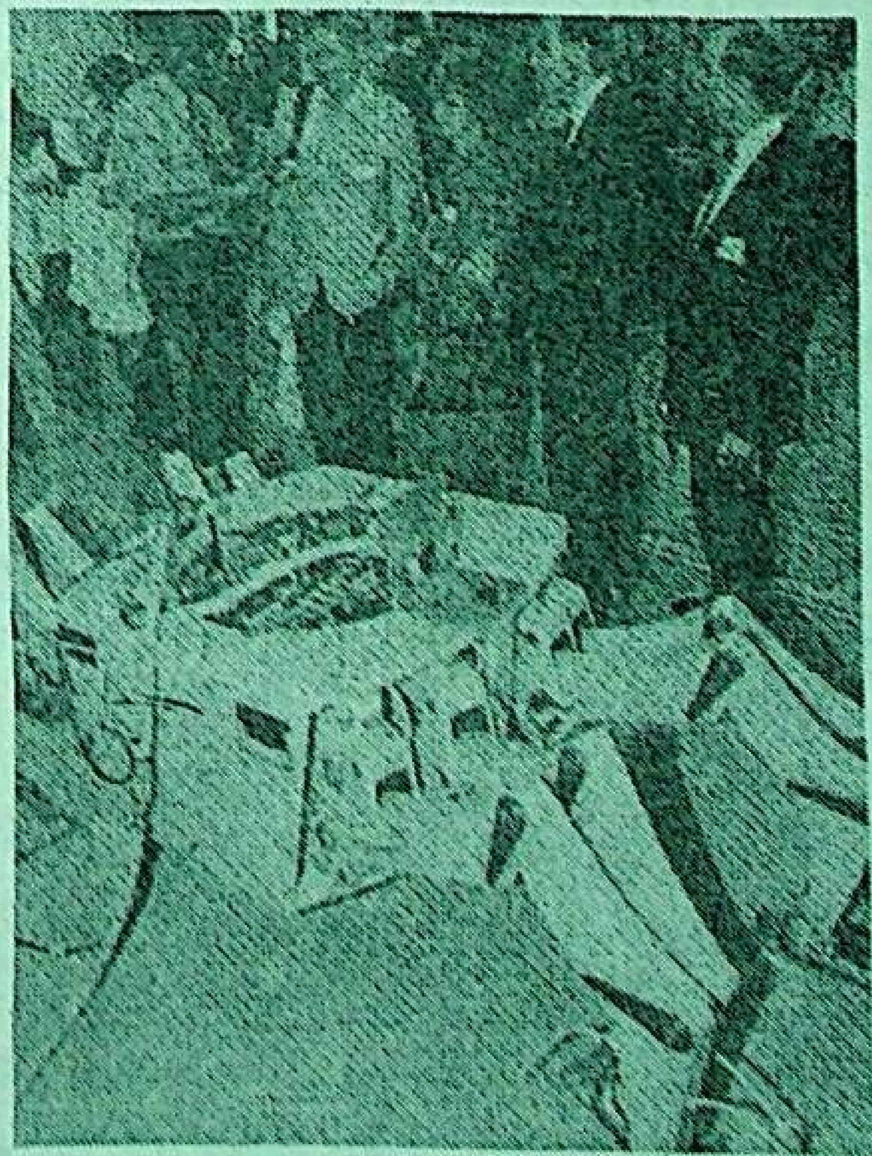

ئەنگلىيە خان جەمەتى ئىلمىي جەمئىيىتى يېقىندا لوندوندا يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزۈلىدىغان «ئەڭ ئالدىنقى قاتاردىكى تېخنىكا كۆرگەزمىسى»نى ئۆتكۈزدى. كۆرگەزمە قىلىنغان مەزمۇنلارنىڭ ھەممىسى تېخى تولۇق تەتقىق قىلىپ بولۇنمىغان ياكى پايدىلىنىلمىغان ئەڭ ئالدىنقى قاتاردىكى تېخنىكىلاردىن ئىبارەت.

سۈرەتتە: ئەنگلىيە پىۋنىسموس داشۆسى تەتقىق قىلىپ ياساپ چىققان ئۆمۈچۈك شەكىللىك ماشىنا ئادەم كۆرگەزمە قىلىنماقتا.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى فوتوسى)

جياڭ زېمىن ئالمۇتاغا بېرىپ، قازاقىستاندىكى زىيارىتىنى باشلىۋەتتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئالمۇتا، 4 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن بۈگۈن چۈشتىن كېيىن مەخسۇس ئايروپىلان بىلەن ئالمۇتاغا كېلىپ، قازاقىستاندىكى دۆلەت ئىشلىرى زىيارىتىنى باشلىدى. جياڭ زېمىن ئايرودرومدا يازما سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: «بۇ قېتىمقى زىيارەت جۇڭگو، قازاقىستان خەلقلىرىگە بەخت يارىتىدۇ، جۇڭگو، قازاقىستان دوستلۇق، ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىدە يېڭى سەھىپە ئاچىدۇ».

رەئىس جياڭ زېمىن قازاقىستان زۇڭتۇڭى نەزەربايېۋنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن زىيارەتكە كەلدى. بۇ رەئىس جياڭ زېمىننىڭ ياۋروپا، ئاسىيادىكى ئالتە دۆلەتكە قىلغان سەپىرىنىڭ ئاخىرقى بېكىتى.

قازاقىستان دۆلەت ئىشلىرى كاتىپى يېشموۋ، قازاقىستاننىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىسى شتويېك، دىپلوماتىيە مىنىستىرى توقايېۋ، قازاقىستاننىڭ جۇڭگودا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى سۇلتانوۋ قاتارلىق كىشىلەر ئايرودرومغا چىقىپ رەئىس جياڭ زېمىننى قارشى ئالدى.

رەئىس جياڭ زېمىن شۇ كۈنى قىرغىزىستان جۇمھۇرىيىتىدىكى زىيارىتىنى ئاياغلاشتۇرغاندىن كېيىن بىشكەكتىن ئالمۇتاغا كەلگەنىدى. زىيارەت مەزگىلىدە رەئىس جياڭ زېمىن نەزەربايېۋ زۇڭتۇڭ بىلەن ئىككى تەرەپ مۇناسىۋىتى ۋە باشقا ئورتاق كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان مەسىلىلەر توغرىسىدا چوڭقۇر پىكىر ئالماشتۇرىدۇ، ئىككى دۆلەت ئىككى تەرەپ ھەمكارلىقىغا دائىر بەزى ھۆججەتلەرنى ئىمزالايدۇ.

كەچقۇرۇن قازاقىستان زۇڭتۇڭى نەزەربايېۋ زۇڭتۇڭ مەھكىمىسىدە مۇراسىم ئۆتكۈزۈپ، رەئىس جياڭ زېمىننىڭ زىيارەتكە كەلگەنلىكىنى قارشى ئالدى.

قارشى ئېلىش مۇراسىمىدىن كېيىن، رەئىس جياڭ زېمىن بىلەن نەزەربايېۋ زۇڭتۇڭ سەمىمىي، دوستانە پاراڭلاشتى.

قازاقىستان زۇڭتۇڭى نەزەربايېۋ مۇراسىم ئۆتكۈزۈپ، رەئىس جياڭ زېمىننى قىزغىن قارشى ئالدى.

* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *

جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستان قوشما بايانات ئېلان قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بىشكەك، 4 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى بىلەن قىرغىزىستان جۇمھۇرىيىتىنىڭ مۇشۇ ئاينىڭ 4 - كۈنى ئېلان قىلغان قوشما باياناتىدا مۇنداق كۆرسىتىلدى: جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستان بىر - بىرىنى دوست، قوشنا دەپ قارايدۇ ھەم تىنچلىقتا بىللە تۇرۇش بەش پرىنسىپى ئاساسىدا ۋە ئومۇم ئېتىراپ قىلغان خەلقئارا مىزانغا ئاساسەن، ئىككى دۆلەتنىڭ 21 - ئەسىرگە يۈزلەنگەن ئۇزاق مۇددەتلىك، مۇقىم بولغان، ئىناق، قوشنىدارچىلىق، دوستلۇق ۋە بىر - بىرىگە پايدا يەتكۈزىدىغان ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى راۋاجلاندۇرۇشنى خالايدۇ.

بۇ باياناتنى رەئىس جياڭ زېمىن بىلەن ئاقايېۋ زۇڭتۇڭ سۆھبەتلەشكەندىن كېيىن زۇڭتۇڭ مەھكىمىسىدە ئىمزالىدى.

باياناتتا مۇنداق دېيىلدى: ئىككى تەرەپ ھەر قانداق ھەربىي، سىياسىي ئىتتىپاققا قاتناشمايدۇ؛ 3 - دۆلەت بىلەن قارشى تەرەپكە قارىتىلغان ھەر قانداق شەرتنامە ياكى كېلىشىم ھاسىل قىلمايدۇ، ئۆزىنىڭ زېمىنىدىن پايدىلىنىپ قارشى تەرەپ دۆلىتىنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقى، بىخەتەرلىكى ۋە جامائەت تەرتىپىگە زىيان سېلىشنى مەقسەت قىلغان ھەر قانداق ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىشقا رۇخسەت قىلمايدۇ.

ئىككى دۆلەت باياناتتا مۇنداق دېيىلدى: ئىككى تەرەپ ئالىي دەرىجىلىكلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھەرقايسى دەرىجىلىكلەرنىڭ نورمال ئۇچرىشىشى ۋە سۆزلىشىشىنى ساقلاپ، ئىككى تەرەپلىك ھەم كۆپ تەرەپلىك مۇناسىۋەت مەسىلىسى، ئورتاق قىزىقىدىغان خەلقئارا ۋە رايون مەسىلىلىرى توغرىسىدا كېڭەشىدۇ، ئومۇم ئېتىراپ قىلغان خەلقئارا مىزان ئاساسىدا بىر - بىرىگە ھۆرمەت قىلىش، باراۋەر بولۇش، ئۆز ئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش روھى بويىچە كۆرۈلگەن مەسىلىلەرنى بىر تەرەپ قىلىدۇ.

باياناتتا مۇنۇلار بىلدۈرۈلدى: ئىككى دۆلەت سىياسىي، ئىقتىساد، سودا، پەن - تېخنىكا، مەدەنىيەت قاتارلىق ساھەلەردىكى باراۋەر بولىدىغان، ئۆز ئارا مەنپەئەت يەتكۈزىدىغان ھەمكارلىقنى يەنىمۇ كۈچەيتىدۇ. ئىككى تەرەپ ئىككى دۆلەتنىڭ جۇغراپىيىۋى جەھەتتە يېقىن بولۇش ۋە ئىقتىسادىي جەمەتتە بىر - بىرىنى تولۇقلاشتەك ئۆزگىچە ئەۋزەللىكىدىن تولۇق پايدىلىنىپ، ئىككى تەرەپلىك ئىقتىساد، سودا ھەمكارلىقنى يەنىمۇ كېڭەيتىدۇ ۋە راۋاجلاندۇرىدۇ.

ئىككى تەرەپ مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: ئىككى دۆلەتنىڭ چېگرا ۋە رايونلار ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقە ۋە ھەمكارلىقنى راۋاجلاندۇرۇش جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستاننىڭ ئىناق، قوشنىدارچىلىق دوستلۇقىنى، ئۆز ئارا مەنپەئەت يەتكۈزىدىغان، ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى كۈچەيتىشكە پايدىلىق، ھەربىي ساھەدىكى ئۆز ئارا ئىشەنچ ۋە ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش ئۈچۈن ئىككى تەرەپ ئىككى دۆلەتنىڭ ھەربىي تارماقلىرىنىڭ مۇناسىۋەت ئورنىتىشى ۋە ئۇنى راۋاجلاندۇرۇشنى ئىلگىرى سۈرىدۇ، دائىملىق خەلقئارا ئادەتلەر بويىچە ھەربىي ئالاقە ئېلىپ بارىدۇ.

قىرغىزىستان جۇمھۇرىيىتى مۇنداق دەپ تەكىتلىدى: جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتى جۇڭگونىڭ بىردىنبىر قانۇنىي ھۆكۈمىتى، تەيۋەن جۇڭگو زېمىنىنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى، جۇڭگو تەرەپ مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: قىرغىزىستان جۇمھۇرىيىتىنىڭ دۆلەتنىڭ مۇستەقىللىكى،

جياڭ زېمىن ئاقايېۋ بىلەن سۆھبەتلەشتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بىشكەك، 4 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. بۇ يەردە زىيارەتتە بولۇۋاتقان جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن مۇشۇ ئاينىڭ 4 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن زۇڭتۇڭ مەھكىمىسىدە قىرغىزىستان زۇڭتۇڭى ئەسقەر ئاقايېۋ بىلەن سۆھبەتلەشتى. ئىككى تەرەپ 21 - ئەسىرگە يۈزلەنگەن ئىناق قوشنىدارچىلىق، دوستلۇق، ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى راۋاجلاندۇرىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشتى.

جياڭ زېمىن ئىقتىساد، سودا ھەمكارلىقى ئۈستىدە توختالغاندا مۇنداق دېدى: جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستاننىڭ ئىقتىساد، سودا ھەمكارلىقى تېز راۋاجلاندى، سودا سوممىسىدا كۆپىيىش ۋەزىيىتى بارلىققا كەلدى. بىر نەچچە يىلدىن بۇيانقى ئەمەلىيەت جۇڭگو، قىرغىزىستاننىڭ ئىقتىساد، سودا مۇناسىۋىتىنى راۋاجلاندۇرۇشتا ئەۋزەللىككە، يوشۇرۇن كۈچكە ئىگە ئىكەنلىكىنى كۆرسەتتى. ئىككى تەرەپ ھەمكارلىشىشنىڭ يېڭى شەكلى ۋە يېڭى ساھەلىرىنى يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا مۇھاكىمە قىلىپ، ئىككى دۆلەتنىڭ ئەمەلىي كۈچكە، ياخشى ئىناۋەتكە ئىگە چوڭ كارخانىلىرى، چوڭ شىركەتلىرىنىڭ بىۋاسىتە ھەمكارلىشىشنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ئۇنى ئىككى دۆلەتنىڭ ئىقتىساد، سودا ھەمكارلىقىنىڭ ئاساسىي قوشۇنىغا ئايلاندۇرۇش، ئۆزئارا مەبلەغ سېلىشنى ئىلگىرى سۈرۈش لازىم.

ئاقايېۋ بۇنىڭغا قوشۇلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇ مۇنداق دېدى: «بىزنىڭ ئىقتىساد، سودا ساھەسىدىكى ھەمكارلىقىمىز ناھايىتى زور دەرىجىدە ئىلگىرىلىدى. ئىككى دۆلەت ھۆكۈمەتلىرى تېخىمۇ كۆپ كارخانىلارنىڭ ھەمكارلىشىشىغا ئىلھام بېرىشى كېرەك. مەن رەئىس جياڭ زېمىننىڭ بۇ قېتىمقى زىيارىتىنىڭ دۆلەتلىرىمىزنىڭ ئىقتىساد، سودا ھەمكارلىقىنى جەزمەن يېڭى پەللىگە كۆتۈرىدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن.»

ئىككى دۆلەت باشلىقلىرى جۇڭگو، قىرغىزىستان دۆلەت چېگرىسى كېلىشىمىنىڭ ئىمزالانغانلىقىغا يۈكسەك باھا بەردى. جياڭ زېمىن مۇنداق كۆرسەتتى: بۇ ئىككى دۆلەت مۇناسىۋىتىدە زامانىمىزغىمۇ، كەلگۈسىگىمۇ پايدا يەتكۈزىدىغان چوڭ ئىش، ئىككى دۆلەتنىڭ ئۇزاق مۇددەتلىك مۇقىم بولغان، ئىناق، قوشنىدارچىلىق، دوستلۇق مۇناسىۋىتىنى مۇستەھكەملەش ۋە راۋاجلاندۇرۇشقا پايدىلىق، ئىككى دۆلەتنىڭ چېگرا رايونلىرىنىڭ گۈللىنىشى ۋە مۇقىملىقى ئۈچۈن پايدىلىق.

ئىككى دۆلەت باشلىقلىرى قاتناش - ترانسپورت مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلغاندا بىردەك مۇنداق ھېسابلىدى: قاتناش - ترانسپورتنى راۋاجلاندۇرۇش ئىككى دۆلەتنىڭ ئىقتىساد، سودا ھەمكارلىقىنى راۋاجلاندۇرۇشتا ئىنتايىن مۇھىم. جياڭ زېمىن مۇنداق دېدى: جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستان، قازاقىستان ۋە پاكىستان ئىمزالىغان تاشيول ترانسپورت كېلىشىمى رەسمىي كۈچكە ئىگە بولدى. ئىككى دۆلەت باشلىقلىرى ھەرقايسى تەرەپلەرنىڭ ئورتاق تىرىشىشى ئارقىسىدا قەدىمكى «يىپەك يولى»نىڭ سترېتولوق قاتناش تورى بولۇپ، جۇڭگو، قىرغىزىستاننىڭ ۋە بۇ رايوندىكى بارلىق دۆلەتلەرنىڭ ئۆزئارا ئالاقە قىلىشى ۋە ھەمكارلىشىشى ئۈچۈن تېخىمۇ قولايلىق شەرت - شارائىت يارىتىپ بېرىدىغانلىقىغا ئىشىنىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

جۇڭگو، قىرغىزىستان دۆلەت باشلىقلىرى ئىككى دۆلەتنىڭ چېگرا

كېلىشىمى ۋە ئالتە ھەمكارلىق ھۆججىتىگە ئىمزا قويىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بىشكەك، 4-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن بىلەن قىرغىزىستان زۇڭتۇڭى ئاقايېۋ مۇشۇ ئاينىڭ 4-كۈنى بۇ يەردە «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى بىلەن قىرغىزىستان جۇمھۇرىيىتىنىڭ چېگرا كېلىشىمى»غا ئىمزا قويىدى.

بۇ كېلىشىمنى رەئىس جياڭ زېمىن بىلەن ئاقايېۋ زۇڭتۇڭ سۆھبەتلەشكەندىن كېيىن زۇڭتۇڭ مەھكىمىسىدە ئىمزالىدى. ئىككى دۆلەت باشلىقلىرى يەنە جۇڭگو، قىرغىزىستان دوستلۇق مۇناسىۋىتىنىڭ ئاساسىي توغرىسىدىكى قوشما باياناتقا ئىمزا قويىدى.

كېلىشىم ئىمزالانغاندىن كېيىن، جۇڭگو دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىنىڭ باياناتچىسى شېن گوفاڭ بۇ كېلىشىمنىڭ ئىمزالانغانلىقى ئىككى دۆلەت مۇناسىۋىتى تارىخىدىكى چوڭ ئىش، دېدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بىشكەك، 4-ئىيۇل تېلېگراممىسى. بۇ يەردە زىيارەتتە بولۇۋاتقان جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن بىلەن قىرغىزىستان زۇڭتۇڭى ئاقايېۋ مۇشۇ ئاينىڭ 4-كۈنى چۈشتىن بۇرۇن جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستاننىڭ ئىككى تەرەپ ھەمكارلىقىغا دائىر ئالتە ھۆججەتكە ئىمزا قويۇش مۇراسىمىغا قاتناشتى.

ئىگىلىك ھوقۇقى، زېمىن پۈتۈنلۈكىنى قوغداش، مىللىي ئىگىلىكنى راۋاجلاندۇرۇش ۋە مۇستەھكەملەش، ئىچكى مۇقىملىقنى ساقلاش يولىدا كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقىنى باشتىن ئاخىر قوللايمىز. باياناتتا مۇنداق دېيىلدى: ئىككى تەرەپ ھەر قانداق شەكىلدىكى مىللىي بۆلگۈنچىلىككە، دۆلەتلەر ئارا، مىللەتلەر ئارا ۋە دىنلار ئارا زىددىيەت پەيدا قىلىشقا قارشى تۇرىدۇ، ھەر قانداق تەشكىلات ۋە كۈچلەرنىڭ ئۆز دۆلەت چېگرىسى ئىچىدە قارشى تەرەپكە قارىتىلغان پارچىلاش ھەرىكىتىنى ئېلىپ بېرىشىغا رۇخسەت قىلمايدۇ.

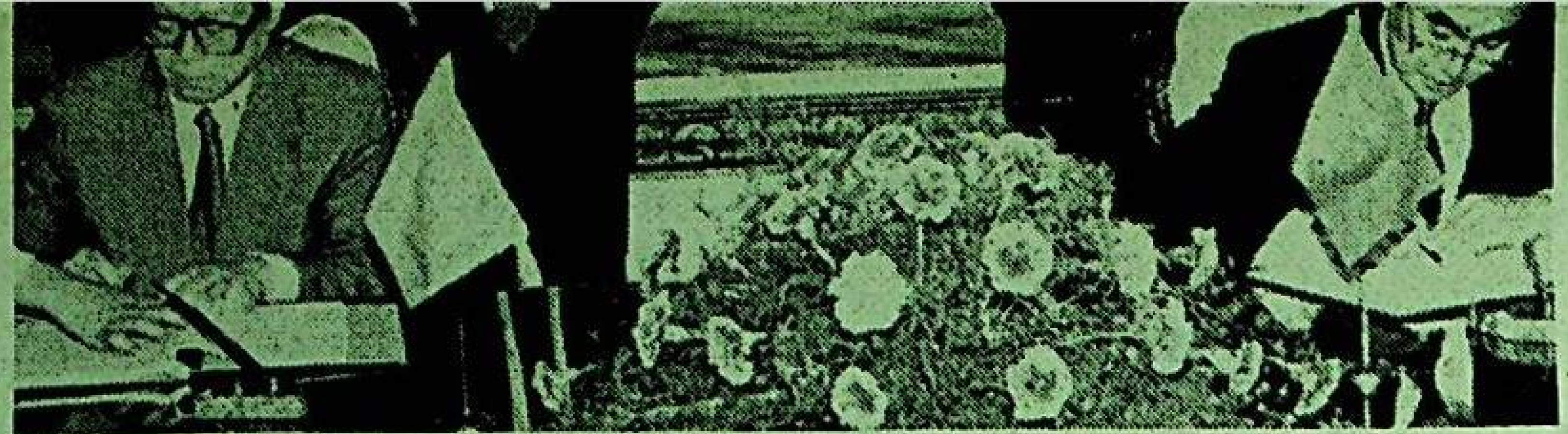

جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن بىلەن قىرغىزىستاننىڭ زۇڭتۇڭى ئاقايېۋ 7-ئاينىڭ 4-كۈنى بىشكەكتە قوشما ئاخبارات ئىمزالىدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

خەلقئارا قىسقا خەۋەرلەر

△ ج ك پ ۋەكىللەر ئۆمىكىنىڭ مۇۋەققەت باشلىقى، ج ك پ مەركىزىي كومىتېتى سىياسىي بيۇروسىنىڭ كاندىدات ئەزاسى، شۇجىچۇنىڭ شۇجىسى ۋېن جياباۋ ۋيېتنام كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ 8-قۇرۇلتىيىغا قاتناشقاندىن كېيىن، 7-ئاينىڭ 2-كۈنى چۈشتىن بۇرۇن مەخسۇس ئايروپىلان بىلەن خېنېيدىن مەملىكىتىگە قايتتى.

△ سەئۇدى ئەرەبىستاننىڭ پادىشاھى فاھد مۇشۇ ئاينىڭ 1-كۈنى مۇنداق دېدى: سەئۇدى ئەرەبىستانى 6-ئاينىڭ 25-كۈنى سەئۇدى ئەرەبىستاننىڭ شەرقىدىكى زىخلان شەھىرىدىكى ئامېرىكا قوشۇنلىرىنىڭ بازىسىدا يۈز بەرگەن پارتلىتىش ۋەقەسىنى پەيدا قىلغانلارنى تۇتىدۇ ھەم جازالايدۇ. شۇ كۈنى سەئۇدى ئەرەبىستانى ئامېرىكا گوۋۇيۈەنىگە يوللىغان خېتىدە پارتلىتىش ۋەقەسىنى تەكشۈرۈش ئۈچۈن ئامېرىكا بىلەن زىچ ھەمكارلىشىدىغانلىقى توغرىسىدا ۋەدە بەردى.

△ ئىتالىيە دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرى ئاندرىئاتا زىيارەتكە كەلگەن ئامېرىكا دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرى پېرى بىلەن مۇشۇ ئاينىڭ 1-كۈنى رىمدا ياۋروپا خەۋپسىزلىكى قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا سۆھبەتلەشتى.

ئىككى دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرلىرى سۆھبەتتىن كېيىن ئۆتكۈزگەن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا مۇنداق دېدى: ئىككى تەرەپ ياۋروپا خەۋپسىزلىكى مەسىلىسى، بوسنىيە-گېرتسېگوۋىنادىكى ھەربىي ھەرىكەت، شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ ئورگانلىرىنى تەڭشەش ھەم ھەربىي ئورگانلارغا ئالاقىدار ئىسلاھات قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا چوڭقۇر كېڭەشتى.

△ ئامېرىكا گوۋۇيۈەنىنىڭ باياناتچىسى بۇئېنىس مۇشۇ ئاينىڭ 2-كۈنى مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ سەئۇدى ئەرەبىستاندىكى ئامېرىكا قوشۇنلىرىنىڭ بازىسىدا يۈز بەرگەن پارتلىتىش ئەنزىسىنى پەيدا قىلغان قاتىللارنى تۇتۇپ بەرگەنلەرگە 2 مىليون دوللار مۇكاپات بېرىدىغانلىقىنى جاكارلىدى.

△ ب د ت نىڭ باغدادتىكى ئورگىنىنىڭ ئەربابى 7-ئاينىڭ 2-كۈنى باغدادتا مۇنۇلارنى جاكارلىدى: ب د ت نىڭ بىئولوگىيىلىك قوراللارنى تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى ئىراقنىڭ بىئولوگىيىلىك قوراللار مۇئەسسەسلىرىنى تەكشۈرۈش ئۈچۈن، بىر ھەپتىلىك مۆھلەت بىلەن تۈنۈگۈن كەچتە باغدادقا كەلدى.

△ ئالبانىيە 14-نۆۋەتلىك خەلق پارمېنتى مۇشۇ ئاينىڭ 2-كۈنى يوشۇرۇن ئاۋاز بېرىش شەكلى بىلەن ئالدىنقى نۆۋەتلىك پارلامېنت باشلىقى پېتر ئالبۇنورېنى يېڭىدىن پارلامېنت باشلىقلىقىغا، ترانا داشۆسىنىڭ دوتسېنتى ماريكالتا چېركو (ئايال)نى پارلامېنتنىڭ مۇئاۋىن باشلىقلىقىغا سايلىدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ياپونىيە ئەركىن دېموكراتلار پارتىيىسى ئۇۋۇ يىنىڭ خاتا سۆزلىرىگە رەددىيە بەردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، دۇڭجىڭ، 3 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. ياپونىيە ئەركىن دېموكراتىك پارتىيىسىنىڭ رەھبىرى مۇشۇ ئاينىڭ 2 - كۈنى ئۆتكۈزۈلگەن يىغىندا سابىق ياپونىيە قانۇن ئىشلىرى ۋەزىرى، ئاۋام پالاتاسىنىڭ ئەزاسى ئۇۋۇيى چېڭلياڭنىڭ «ھال سورىغۇچى ئاياللار» مەسىلىسى توغرىسىدىكى خاتا سۆزلىرىگە قاتتىق رەددىيە بەردى.

ئەركىن دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ مۇۋەققەت ئىش بېجىرگۈچىسى يېجۇن گۇاڭگۇ مۇنداق دېدى: ھۆكۈمەت بىلەن ھاكىمىيەت بېشىدىكى پارتىيە «ھال سورىغۇچى ئاياللار» مەسىلىسىدىن ئىبارەت بۇ «جاراھەت»نى داۋالاۋاتقان چاغدا، ئۇۋۇيىنىڭ مۇنداق سۆزلەرنى قىلغانلىقى كىشىنى ئەپسۇسلاندۇرىدۇ.

ئومۇمىي ئىشلار باشلىقى يەنچۈەن جىڭشىلاڭمۇ بۇ تەنقىدنى ئۇۋۇيىغا يەتكۈزىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇۋۇيىنىڭ سۆز قىلغاندا ئېھتىياتچان بولۇشىنى ئۈمىد قىلدى.

غەرب دۆلەتلىرى بوسنىيە - گېرتسېگوۋىنا دۆلەت ھەيئەت رىياستى ۋە خورۋاتلار دۆلىتىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى تەلەپ قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېلگراد، 1 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. بوسنىيە - گېرتسېگوۋىنا مۇسۇلمانلار-خورۋاتلار فېدېراتسىيىسىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن غەرب دۆلەتلىرى يېقىندا بوسنىيە - گېرتسېگوۋىنادىكى مۇسۇلمانلاردىن ئىززەتبېگوۋىچ باشچىلىقىدىكى بوسنىيە - گېرتسېگوۋىنا دۆلەت ھەيئەت رىياستىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى ھەم خورۋاتلاردىن ئۆزىنىڭ «خورسېگ - بوسنىيە كرودىيە جۇمھۇرىيىتى»نى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى تەلەپ قىلدى.

دېيتون كېلىشىمىدە مۇسۇلمانلار - خورۋاتلار فېدېراتسىيىسى قۇرۇلغاندىن كېيىن، مۇسۇلمانلار بىلەن خورۋاتلارنىڭ دۆلەت گەۋدىسى بۇ يىلنىڭ باشلىرىدا ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇشى، كېرەك دەپ بەلگىلەنگەنىدى. بىراق خورۋاتلار - مۇسۇلمانلار بۇ مەجبۇرىيەتنى ئادا قىلمايلا قالماستىن، ئەكسىچە جىنىنىڭ بارچە ئۆز ھاكىمىيەتلىرىنى كۈچەيتتى.

بىرلىككە كېلىش ياكى بۆلۈنۈپ كېتىش ئالدىدا تۇرۇۋاتقان مۇستار

ئۆچېرك

بوسنىيە-گېرتسېگوۋىنا ئۇرۇشىدىن كېيىنكى تۇنجى قېتىملىق سايلام 6-ئاينىڭ 30-كۈنى مۇستاردا ئۆتكۈزۈلدى. بۇ قېتىمقى سايلام بۇ يىل 9-ئايدا بوسنىيە-گېرتسېگوۋىنادا ئۆتكۈزۈلىدىغان مەملىكەتلىك سايلامغا «تەييارلىق كۆرۈش مۇسابىقىسى» دەپ قارالغاچقا، جامائەتچىلىكنىڭ ئومۇميۈزلۈك دىققىتىنى قوزغىدى. مۇخبىرىمىز سايلام ئەھۋالىنى بىۋاستە كۆرۈش ئۈچۈن شۇ يەردىكى بىر قانچە كەسپداشلار بىلەن بىرلىكتە ئاپتوموبىل بىلەن مۇستارغا باردى.

سارايېۋودىن مۇستارغىچە بولغان يولنىڭ ئىككى قىرغىقى ياپيېشىل تاغ بولۇپ، مەنزىرىسى ئىنتايىن گۈزەل ئىكەن. ئەمما يول بويلىرىدىكى ئۇرۇش تۈپەيلىدىن ئىشلىتىلمەي تۇرغان تۆمۈر يول، ئۇرۇشتا ۋەيران بولغان ئۆيلەر، كۆۋرۈكلەر بۇ گۈزەل مەنزىرىنى خۇنۈكلەشتۈرۈپ قويۇپتۇ. ئاپتوموبىل مۇستارنىڭ شەھەر ئەتراپىغا كەلگەندە، ھەر بىر يول ئېغىزىدا شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى قىسىملىرىنىڭ تانكا ياكى بىرونېۋىكلىرى «ئۆتكەل ساقلاپ تۇرۇپتۇ»، كەيپىيات جىددىي ھەم سۈرلۈك ئىكەن.

دېيتون كېلىشىمگە ئاساسەن، مۇستار شەھىرىنى يېڭىباشتىن بىرلىككە كەلتۈرۈش ئۈچۈن، بۇ قېتىمقى سايلامدا بىرلىككە كەلگەن شەھەر پارلامېنتى سايلاپ چىقىلىدىكەن. بەلگىلىمە بويىچە سايلىغۇچىلار ئەسلىي تۇرۇشلۇق جايىغا بېرىپ ئاۋاز بېرىشى كېرەك ئىكەن، شۇڭا نۇرغۇنلىغان مۇساپىرلار سايلامغا قاتنىشىش ئۈچۈن مۇستارغا قايتىپ كېلىشكە توغرا كېلىدىكەن. مۇشۇ سەۋەبتىن مۇستاردىكى ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ مەمۇرىي باشقۇرۇش دائىرىلىرى بىخەتەرلىك مەسىلىسىدىن قاتتىق ئەنسىرەيدىكەن، كۈتۈلمىگەن ئىشلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى 2500 كوماندىر-ئەسكەرنى ئىشقا سالىتۇ.

بوسنىيە-گېرتسېگوۋىنادىكى مۇسۇلمانلار ۋە خورۋاتلار 1993-يىلى 3-ئايدا ئۇچلىشىپ قېلىپ، 11 ئاي بىر - بىرىنى قىرىشقان، نەتىجىدە مۇستار ئىككى مىللەت بۆلۈشۈپ ئىدارە قىلىدىغان شەھەرگە ئايلانغان، مۇسۇلمانلار مۇستارنىڭ شەرقىي رايونىنى، خورۋاتلار غەربىي رايوننى كونترول قىلغان. شەرقىي رايون بىلەن غەربىي رايون ئوتتۇرىسىدا ئېنىق چېگرا بولمىسىمۇ، كىشىلەر ئاپتوموبىللارنىڭ ئوخشاش بولمىغان نومۇر تاختىلىرىدىن، ساقچىلارنىڭ ئوخشاش بولمىغان فورمىسىدىن، كوچىلارغا ئېسىلغان ئوخشاش بولمىغان بايراقلاردىن ھەم سايلامغا ئاۋاز قوشۇشقا چىقىرىلغان ئوخشاش بولمىغان ئېلانلاردىن ئۆزىنىڭ قايسى رايوندا تۇرۇۋاتقانلىقىنى ئوڭايلا بىلىۋالالايدىكەن.

مۇخبىرىمىز غەربىي رايوندىكى بىر ئاۋاز بېرىش پونكىتىدا ئاۋاز بېرىش ئۈچۈن يۇرتىغا قايتقان بىر قانچە مۇسۇلمان مۇساپىرنى ئۇچراتتى. فرىكا ئىسىملىك بىر ئايال ھاياجانلانغان ھالدا: «بۈگۈن ئەڭ خۇشاللىنارلىق كۈن، سايلام مۇستارنىڭ بىرلىككە كېلىدىغانلىقىدىن، مېنىڭ يۇرتقا قايتسام بولىدىغانلىقىمدىن دېرەك بېرىدۇ» دېدى.

ياۋروپا ئىتتىپاقى شۇ كۈنى ئۆتكۈزگەن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا مۇستاردىكى ئاۋاز بېرىش جەريانىدا ئېغىر پاراكەندىچىلىك ۋە «قائىدىگە خىلاپ» قىلمىشلار كۆرۈلمىدى، بۇ بوسنىيە-گېرتسېگوۋىنانىڭ تىنچلىق مۇساپىسىدە تاشلانغان بىر مۇھىم قەدەم دەپ كۆرسەتتى. ئاۋاز بېرىش نەتىجىسى تېخى ئېلان قىلىنمىدى، ئەمما بۇ يەردىكى نۇرغۇن ئەربابلار: مۇسۇلمانلار ۋە خورۋاتلار ھاكىمىيەت يۈرگۈزگۈچى پارتىيىلىرىنىڭ ئېرىشىدىغان ئورنى ئانچە پەرقلىنىپ كەتمەيدۇ، دەپ قارىدى. بۇ ئىككى پارتىيىنىڭ بىرى «بىرلىككە كېلىش»نى تەشەببۇس قىلىدۇ، يەنە بىرى «ئايرىپ ئىدارە قىلىش» تا چىڭ تۇرىدۇ. شۇڭا سايلامنىڭ نەتىجىسى ئۆز - ئۆزىدىن مەلۇم بولۇپ تۇرىدۇ. بۇ يەردە چىقىدىغان «ئازادلىق» گېزىتىنىڭ بىر مۇخبىرى: «تاماشا تېخى ئالدىمىزدا» دېدى.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى)

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر، تېلېفون ياش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 5 يۈەن 40 پۇڭ، پارچە باھاسى: 18 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

رەھبەرلىك بەنزىسى كۆچلۈك كەسپچانلىققا، مەسئۇلىيەت تۇيغۇسىغا، پىگىلىق يارىتىش روھىغا، باشقۇرۇش سەۋىيىسىگە ئىگە بولۇشى كېرەك؛ ئىشچى-خىزمەتچىلەر قوشۇنى بىر قەدەر يۇقىرى مەدەنىيەت ساپاسىغا، بىر قەدەر يۇقىرى پەن - تېخنىكا سەۋىيىسىگە، ئىش ئورنىدا خىزمەتنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالايدىغان، ئۆز ئىشىغا ئۆزى خوجا بولىدىغان ئاڭغا ئىگە بولۇشى كېرەك. مۇشۇ ئىككى شەرت ھازىرلانغاندىلا، بازارلىق مەھسۇلاتلارنى ئىشلەپ چىقارغىلى، تېخىمۇ ياخشى پايدا يارىتىلى بولىدۇ.

ئېغىر قەرز ئارتىۋالغان؛ ئىككىنچىدىن، بەزى دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ باشقۇرۇشى قالايمىقان، مالىيىدە يوچۇق كۆپ؛ ئۈچىنچىدىن، بەزى دۆلەت كارخانىلىرىدا خادىملار ۋە ئۈسكۈنىلەر بىكار تۇرۇپ قالىدىغان ئەھۋاللار ئېغىر، شۇ سەۋەبتىن كارخانىنىڭ ئۈنۈمى تۆۋەنلەپ، پايدىسى يوق دېيەرلىك بولۇپ قالغان؛ تۆتىنچىدىن، ھازىر ھەقىقىي بازارلىق ياخشى مەھسۇلات ئىشلەپ چىقىرىۋاتقان كارخانىلار ئانچە كۆپ ئەمەس، مەھسۇلاتلىرى رىقابەت ئىقتىدارىنى ھازىرلىيالمىغان، بىرەر مەھسۇلاتنىڭ ئورنىنى باسالىغۇدەك ياخشى

تەدبىرلەرنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ. بۇ ئىشتا ھۆكۈمەتنىڭ ماكرولۇق تەڭشەش، تىزگىنلىشى ۋە جەمئىيەتتىكى ھەرقايسى تەرەپلەرنىڭ قوللىشى بولمىسا بولمايدۇ، لېكىن دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ تۈپ چىقىش يولى- يەنىلا ئۆزىگە باغلىق.

تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىشقا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ ۋېنيۆ، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى، ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى جاڭ يۈنچۈەنلەرمۇ قاتناشتى.

بېرىلگەن رەھمەت موللامەت ھايات چېغىدا ئاقسۇ كونىشەھەر ناھىيىسى بوزدۆڭ چارۋىچىلىق فېرمىسىنىڭ چارۋىچىسى ئىدى. ئۇ بۇ يىل 2-ئاينىڭ 10-كۈنى بىر ئوچۇم بۆزۈقلارنىڭ قوراللىق بۆلگۈنچىلىك قىلىۋاتقانلىقىنى سېزىپ، دەرھال چېگرا مۇداپىئە پەيچۇسىغا بېرىپ ئەھۋالنى مەلۇم قىلغان، چېگرا مۇداپىئە كادىر-ساقچىلىرىنى باشلاپ، قورالىق بۆزۈقلارنى قوغلاپ تۇتۇش جەريانىدا قەھرىمانلارچە قۇربان بولغان، ئۇ بۇ يىل 30

بۇ ئالتە نەپەر ئىنقىلابىي قۇربان يېڭى دەۋردىكى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداش، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە، قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەتلەرگە قارشى تۇرۇشنىڭ زەپەر

ھەر مىللەت خەلقىنىڭ شان-شەرىپى ۋە ئىپتىخارى؛ ئاپتونوم رايونىمىزدىكى پارتىيە ئەزالىرى، ھەر مىللەت كادىرلار، ئامما بۇ قەھرىمانلاردىن ئۆگىنىپ، قەھرىمانلارچە توھپە يارىتىشى لازىم.

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئېلېكتر ئېنېرگىيىسى سانائىتىدىكى نۇقتىلىق قۇرۇلۇش خۇگيەنچى ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ 9 - نومۇرلۇق گېنېراتورى توك تارقىتىشقا باشلىدى

ئۆز خەۋىرىمىز. 7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئېلېكتر ئېنېرگىيىسى سانائىتىدىكى نۇقتىلىق قۇرۇلۇش- خۇگيەنچى ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ 9- نومۇرلۇق گېنېراتورى رەسمىي ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلۈپ، توك تارقىتىشقا باشلىدى.

خۇگيەنچى ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ 9 - نومۇرلۇق گېنېراتورىنى كېڭەيتىش قۇرۇلۇشى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ 8 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدىكى نۇقتىلىق ئۇل قۇرۇلۇش تۈرلىرىنىڭ بىرى، شۇنداقلا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ 9 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدە ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغان، 100 مىڭ كىلوۋات توك چىقىرىدىغان تۇنجى گېنېراتورلار گۇرۇپپىسى بولۇپ، 9 - بەش يىللىق پىلاننىڭ يولغا قويۇلۇشىدا مۇھىم رول ئوينايدۇ. بۇ قۇرۇلۇش 1992 - يىلى دۆلەت پىلان كومىتېتىنىڭ تەستىقى بىلەن تۈر قىلىپ بېكىتىلگەن، 1994 - يىلى 10 - ئايدا رەسمىي قۇرۇلۇش باشلانغان، جەمئىي 330 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىنغان.

خۇگيەنچى ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ 9 - نومۇرلۇق گېنېراتورىنىڭ ئىشقا كىرىشى بىلەن ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئېلېكتر ئېنېرگىيىسى سانائىتى ئىدارىسىنىڭ گېنېراتورلار سىغىمچانلىقى 1 مىليون كىلوۋاتلىق چوڭ ئۆتكەلدىن ئۆتۈپ، 1 مىليون 70 مىڭ كىلوۋاتقا يەتتى. 9 - نومۇرلۇق گېنېراتورنىڭ يىللىق توك تارقىتىش مىقدارى 500 مىليون كىلوۋات سائەت بولۇپ، 1 مىليارد 650 مىليون يۈەن مەھسۇلات قىممىتى يارىتالايدۇ.

قاراقاش ناھىيىسى — جۇڭگو يېزا ئىگىلىك بانكىسى شىنجاڭ شۆبە بانكىسى نۇقتىلىق يار-يۆلەك بولىدىغان نامرات ناھىيە، شۆبە بانكا 3 مىليون 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ توپلاپ، قاراقاش ناھىيىسىنىڭ سۇ مەنبەسىنى پايدىلىنىش قۇرۇلۇشىغا ياردەم قىلدى.

سۈرەتتە: شۆبە بانكا رەھبەرلىرى سۇ قۇرۇلۇشى ئورنىغا كېلىپ، سۇ بىلەن تەمىنلەش ئەھۋالىنى تەكشۈرمەكتە.

ئۆز مۇخبىرىمىز لى پېيفېڭ فوتوسى

«خەلق گېزىتى» باش ماقالىسى

ئۇزاق مۇددەتلىك، مۇقىم بولغان، دوستلۇق - ھەمكارلىق بىناسىنى قۇرايلى

رەئىس جياڭ زېمىن ياۋروپا ۋە ئاسىيادىكى ئالتە دۆلەت رەھبەرلىرىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن، 6 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 6 - كۈنىگىچە ئىسپانىيە، نورۋېگىيە، رۇمىنىيە، ئۆزبېكىستان، قىرغىزستان ۋە قازاقىستاندا دۆلەت ئىشلىرى زىيارىتىدە بولۇپ، بۇ دۆلەتلەرنىڭ دۆلەت باشلىقلىرى، ھۆكۈمەت باشلىقلىرى ۋە خەلقلىرى تەرىپىدىن داغدۇغىلىق كۈتۈۋېلىندى ۋە قىزغىن قارشى ئېلىندى. زىيارەت تولۇق مۇۋەپپەقىيەتلىك بولدى، بۇنى قىزغىن تەبرىكلەيمىز.

بۇ قېتىمقى زىيارەت رەئىس جياڭ زېمىن ئافرىقىدىكى ئالتە دۆلەتتە زىيارەتتە بولغاندىن كېيىن ئېلىمىزنىڭ دىپلوماتىيە جەھەتتە قوللانغان يەنە بىر زور ھەرىكىتى. زىيارەت جەريانىدا رەئىس جياڭ زېمىن 21 - ئەسىرگە يۈزلىنىشتەك ستراتېگىيىلىك يۈكسەكلىكتە تۇرۇپ، خەلقئارا ۋەزىيەتتىكى چوڭقۇر ئۆزگىرىشلەرنى ئىگىلەپ، ھەرقايسى ئەل خەلقلىرىنىڭ دۇنيا تىنچلىقىنى قوغداش، ئورتاق تەرەققىياتنى ئىلگىرى سۈرۈش جەھەتتىكى ئارزۇسىغا ماسلىشىپ، ئالتە دۆلەت رەھبەرلىرى ۋە ھەر ساھە ئەربابلىرى بىلەن كەڭ دائىرىدە ئۇچرىشىپ سۆھبەتلىشىپ، ئۇزاق مۇددەتلىك، مۇقىم بولغان دوستانە - ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى قانداق ئورنىتىش مەسىلىسى ۋە ئورتاق كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان خەلقئارا مەسىلىلەرنى چوڭقۇر مۇزاكىرە قىلىپ، چۈشىنىشنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ئىشەنچنى كۈچەيتىپ، ئورتاق تونۇش دائىرىسىنى كېڭەيتىپ، مول نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈردى. زىيارەت مەزگىلىدە جۇڭگو ئالتە دۆلەت بىلەن 30 غا يېقىن كېلىشىم ۋە ھۆججەت ئىمزالىدى، رۇمىنىيە، ئۆزبېكىستان، قىرغىزستان، قازاقىستان بىلەن قوشما باياناتلار ئېلان قىلدى، بۇنىڭ ئىچىدە ئالاھىدە تەبرىكلەشكە ئەرزىيدىغىنى شۇكى، جۇڭگو بىلەن قىرغىزستان دۆلەت چېگرىسى كېلىشىمىگە ئىمزالىدى. بۇ نەتىجىلەر دۆلىتىمىزنىڭ مۇشۇ دۆلەتلەر بىلەن بولغان دوستلۇق - ھەمكارلىقنى كېڭەيتىش، دۆلىتىمىزنىڭ چېگرا بويىدىكى دۆلەتلەر بىلەن بولغان ئىناق قوشنىدارچىلىق، دوستلۇق مۇناسىۋىتىنى كۈچەيتىپ، خەلقىمىزنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى ئۈچۈن زۆرۈر بولغان ئۇزاق مۇددەتلىك، مۇقىم خەلقئارا تىنچ مۇھىت يارىتىشقا زور تەسىر كۆرسىتىدۇ.

رەئىس جياڭ زېمىن ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرى قىسقىغىنە ئىككى ھەپتە جەريانىدا بەزى قەدىناس دوستلار بىلەن كۆرۈشتى، يەنە بىرمۇنچە يېڭى دوستلار بىلەن تونۇشتى، دۇنيا ئىقتىسادى كۈنسېرى خەلقئارالىشىۋاتقان، دۇنيادىكى ھەرقايسى دۆلەتنىڭ ئالاقىسى كۈنسېرى قويۇقلىشىۋاتقان ئەھۋالدا يۇقىرى قاتلامدىكىلەرنىڭ ئالاقىسى ۋە رەھبەرلەرنىڭ بىۋاستە كۆرۈشۈشى يەنىلا ھازىرقى زامان دىپلوماتىيىسىنىڭ مۇھىم شەكلى، بۇنىڭ ئورنىنى باشقا شەكىللەر ئالالمايدۇ، بۇ قېتىمقى زىيارەتتە قولغا كەلگەن نۇرغۇن كونكرېت نەتىجە ئىككى تەرەپ ئالىي رەھبەرلىرىنىڭ ئومۇملۇق خاراكتېرگە ئىگە بەزى مەسىلىلەردە كەڭ دائىرىدە ئورتاق تونۇش ھاسىل قىلغانلىقى ئاساسىدا قولغا كەلگەن.

تىنچلىق ۋە تەرەققىيات يەنىلا دۇنيا دۇچ كېلىۋاتقان ئىككى چوڭ تېما. رەئىس جياڭ زېمىن قازاقىستان پارلامېنتىدا سۆزلىگەن «جۇڭگو بىلەن ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرىنىڭ دوستلۇق - ھەمكارلىقىنىڭ گۈزەل كېلەچىكىنى ئورتاق يارىتايلى» دېگەن مۇھىم نۇتقىدا ھازىرقى خەلقئارا ۋەزىيەتنىڭ ئاساسىي ئالاھىدىلىكى ۋە تەرەققىيات يۈزلىنىشىنى تەھلىل قىلىپ، دۆلىتىمىزنىڭ دۇنيا تىنچلىقىنى قوغداش، ئورتاق تەرەققىياتنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ئوتتۇرىغا قويغان مۇھىم پرىنسىپلىرىنى شەرھلىدى. رەئىس جياڭ زېمىننىڭ نۇقتىئىنەزەرى ۋە پىكرى تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ ياقلىشى ۋە قوللىشىغا ئېرىشتى. تەرەققىي تاپقان دۆلەتلەردىكى نۇرغۇن ئۇقۇمۇشلۇق زاتلارنىڭمۇ چۈشىنىشىگە ئېرىشتى.

ئېلىمىزنىڭ سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تەرەققىياتىنى تېزلىتىش ئۈچۈن، ئىشكنى ئېچىۋېتىش دائىرىسىنى كېڭەيتىش جەھەتتە پىكىر يوللىرىمىزنى تېخىمۇ كېڭەيتىشىمىز، يىراقنى نەزەر سېلىشىمىز كېرەك. ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەر ۋە ئالاقىدار تارماقلار كارخانىلىرىمىزنى، بولۇپمۇ ئەمەلىي كۈچكە ئىگە دۆلەت كارخانىلىرىنى يېتەكلەشتە چىڭ تۇرۇپ، چەت ئەللەرنىڭ مەبلەغ بايلىقىدىن تېخىمۇ ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ، خەلقئارا بازارغا تېخىمۇ كەڭ يۈزلىنىشى، بولۇپمۇ پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر بىلەن بولغان ئىقتىساد - تېخنىكا ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىشكە ئەھمىيەت بېرىشى لازىم. مۇشۇنداق قىلغاندا، ئۆزىمىزنىڭ ئۈستۈنلۈكىنى جارى قىلدۇرۇپ، ھۆددىگە ئېلىش، ھەمكارلىشىش، شېرىكلىشىپ مەبلەغ سېلىش قاتارلىق شەكىللەرنى قوللىنىپ، تەرەققىي قىلىۋاتقان باشقا دۆلەتلەر بىلەن تەشكىللىك، باسقۇچلۇق ھالدا ھەمكارلىشىپ بەزى بايلىق مەنبەلىرىنى ئېچىش ۋە ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش تۈرلىرى بىلەن شۇغۇللىنالايمىز. بۇنداق قىلىش ئېلىمىزنىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنىڭ ھاياتىي كۈچىنى ئاشۇرۇشقا پايدىلىق بولۇپلا قالماستىن، بەلكى جەنۇب بىلەن جەنۇبنىڭ ھەمكارلىقىنى ۋە تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ ئورتاق گۈللىنىشىنى ئىلگىرى سۈرۈشكە يېڭىدىن تېخىمۇ زور تۆھپە قوشۇشىمىز ئۈچۈنمۇ پايدىلىق.

رەئىس جياڭ زېمىننىڭ ئىنسانىيەت 21 - ئەسىرگە يۈزلەنگەن ۋاقىتتا قىلغان بۇ قېتىمقى زىيارىتى ئېلىمىز خەلقىنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇشقا پۈتۈن كۈچى بىلەن ئاتلانغانلىقىنى، ھەرقايسى ئەل خەلقلىرى بىلەن باراۋەر مۇئامىلىدە بولۇپ، ئىناق ئۆتۈپ، ئەۋلادمۇ ئەۋلاد دوست بولۇپ، تەڭ ئالغا بېسىشنى سەممىي ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى يەنە بىر قېتىم ئىسپاتلاپ بەردى. جۇڭگو ھۆكۈمىتى ۋە خەلقى ھەرقايسى ئەل ھۆكۈمەتلىرى ۋە خەلقلىرى بىلەن بىرلىكتە دۇنيانىڭ تىنچلىقى، تەرەققىياتى ۋە يۈكسىلىشىدىن ئىبارەت ئالىيجاناب ئىش ئۈچۈن بوشاشماي تىرىشچانلىق كۆرسىتىدۇ.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 7 - ئىيۇل تېلېگراممىسى)

كۈيتۇڭ شەھەرلىك سۇلياۋ زاۋۇتى مەھسۇلات سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش بىلەن خېرىدارلار ئۈچۈن مۇلازىملىق قىلىشنى بىر گەۋدە قىلىپ، خېرىدارلارنى كۆپلەپ جەلپ قىلدى

ئۈز مۇخبىرلىرىمىز **ئىسمائىل مۇھەممەت، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم، مەۋلان سابىت** خەۋەر قىلىدۇ: كۈيتۇڭ شەھەرلىك سۇلياۋ زاۋۇتى ئىشلەپ چىقارغان 600 تونىنا سۇلياۋ يوپۇق ئاپتونوم رايونلۇق تاۋار تەكشۈرۈش ئىدارىسىنىڭ باھالاپ بېكىتىشىدىن ئۆتۈپ، بۇ يىل 3 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتىگە رەسمىي توشۇلدى. بۇ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى سۇلياۋ زاۋۇتلىرى ئىشلەپ چىقارغان سۇلياۋ يوپۇقنى چەت ئەلگە ئېكسپورت قىلالماسلىقتەك تارىخقا خاتىمە بەردى.

بۇ زاۋۇت رەھبەرلىكى ئاپتونوم رايونىمىز مىقياسىدا سۇلياۋ يوپۇق يېيىپ تېرىقچىلىق قىلىدىغان تېرىلغۇ يەر كۆلىمىنىڭ ئۈزلۈكسىز كېڭىيىشىدىن ئىبارەت پايدىلىق پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، ئىشنى سۈپەت ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىشتىن ئىبارەت ئەڭ مۇھىم ھالقىدىن باشلىدى. زاۋۇت رەھبەرلىرىدىن تارتىپ، ئىشلەپچىقىرىشنىڭ 1 - سېپىدە ئىشلەيدىغان ئىشچىلارغىچە «سۈپەت ئارقىلىق ئىناۋەت تىكلەش، سۈپەت ئارقىلىق زاۋۇتنى قۇدرەت تاپقۇزۇش» ئىدىيىسىنى تۇرغۇزۇپ، ئىشلەپچىقىرىشنىڭ ھەر بىر ئىنچىكە ھالقىسىدا سۈپەت ئۆتكىلىنى چىڭ تۇتتى ھەمدە سۈپەت جەھەتتە كۆرۈلگەن مەسىلىلەرنى ۋاقتىدا ھەل قىلىپ سۈپەتسىز، ناچار مەھسۇلاتلارنىڭ زاۋۇت بوسۇغىسىدىن چىقىپ كېتىشىگە قەتئىي يول قويمىدى، زاۋۇت مالىيىسىدىكى چەكلىك مەبلەغنى مەھسۇلات سۈپىتىنى ئۆستۈرۈشكە پايدىلىق بولغان تېخنىكا يېڭىلاش تۈرلىرىگە دادىللىق بىلەن ئىشلىتىپ، زاۋۇتنى پارلاق كەلگۈسى ئىستىقبالغا ئىگە قىلدى. نەتىجىدە، بۇ زاۋۇت ئىشلەپ چىقارغان سۇلياۋ يوپۇق 1990 - يىلىدىن باشلاپ ئۇدا ئالتە يىل ئاپتونوم رايون بويىچە ئەلا سۈپەتلىك مەھسۇلات بولۇپ مۇكاپاتلىنىپ، سۈپەت جەھەتتە ئوخشاش تۈردىكى مەھسۇلاتلار ئىچىدە 1 - لىككە ئېرىشتى.

مەھسۇلاتنىڭ سۈپىتىگە ھەققىي كاپالەتلىك قىلىپ، خېرىدارلارنى تېخىمۇ كۆپلەپ جەلپ قىلىش ئۈچۈن، زاۋۇت رەھبەرلىرى 1989 - يىلىدىن باشلاپ ھەر يىلى كۆپلەپ ئادەم كۈچى ۋە ماددىي كۈچ تەشكىللەپ ئىلى، سانجى، تارباغاتاي، ئالتاي قاتارلىق ۋىلايەت (ئوبلاست)لارغا ئەۋەتتى. بۇ تېخنىك خادىملار جايلاردا بىر تەرەپتىن بازار ئەھۋالىنى تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئېتىز بېشىغىچە بېرىپ دېھقانلارنىڭ سۇلياۋ يوپۇقلارنىڭ چىداملىقلىقى، نۇر سۈمۈرۈشچانلىقى، ئۆلچىمى قاتارلىق جەھەتلەردىكى پىكىر - تەكلىپلىرىنى ئەستايىدىل ئاڭلىدى ھەمدە ئۇلارغا تېخنىكا جەھەتتىن ھەقسىز مۇلازىملىق قىلدى. بۇنىڭ بىلەن ئۇلارنىڭ خېرىدارلىرى قىسقا ۋاقىت ئىچىدىلا نەچچە ھەسسە ئېشىپ، شىمالىي شىنجاڭدا تەمىنلەش ئېھتىياجىنى قاندۇرالماسلىقتەك ۋەزىيەت شەكىللەندى.

زاۋۇت رەھبەرلىكى بۇنداق پايدىلىق پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، ئۆتكەن يىلى زاۋۇتنىڭ يىللىق سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىنى ئەسلىدىكى 400 توننىدىن بىراقلا 6000 توننىغا يەتكۈزۈپ، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە ئەڭ چوڭ سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپ چىقىرىدىغان زاۋۇتقا ئايلاندى ھەمدە بۇ يىل 1 - ئايدىن 4 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە 25 مىليون يۈەنلىك مەھسۇلات قىممىتى يارىتىپ، ئۆتكەن ئۈچ يىللىق ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتىنىڭ يىغىندىسىدىن ئاشۇرۇۋەتتى.

ئىلى، خېجىڭ قەغەز زاۋۇتى زىيان تارتىشتىن قۇتۇلۇپ، پايدا ئېلىشقا باشلىدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **تۇرسۇنمەھەممەت ئوسمان** خەۋەر قىلىدۇ: بۇلتۇر زىيان تارتىشتىن قۇتۇلۇپ 76 مىڭ يۈەن باج- پايدا ياراتقان ئىلى قەغەز زاۋۇتى بۇ يىل 4- ئايدىن 6 - ئايغىچە 1 مىليون 710 مىڭ يۈەن كىرىم قىلدى.

ئىلگىرى بۇ زاۋۇتنىڭ مەھسۇلاتلىرى بازار ئېھتىياجىغا ماس كەلمىگەنلىكتىن، 1994 - يىلىغىچە 1مىليون 820 مىڭ يۈەن زىيان تارتقانىدى. مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار زاۋۇتتىكى چېچىلاڭغۇلۇق، باشقۇرۇش مۇكەممەل بولماسلىق ئەھۋالىنى ئۆزگەرتىش، ئىشلەپچىقىرىشنى يۈكسەلدۈرۈش ئۈچۈن زاۋۇتنى

ئىلى ھاراق زاۋۇتى، قورغاس پىۋا زاۋۇتى قاتارلىق كارخانىلار تۈركۈملەپ مال زاكاز قىلدى. نەتىجىدە، ھۆددىگە ئېلىنغان تۇنجى يىلى زاۋۇتنىڭ ئومۇمىي كىرىمى 8 مىليون 690 مىڭ يۈەندىن ئاشتى ۋە بۇ كارخانا غۇلجا شەھىرىدىكى ئىلغار كارخانىلار قاتارىغا ئۆتتى، زاۋۇت رەھبەرلىكى ئىشچىلارنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغاش ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ مائاشىنى بىر دەرىجە ئۆستۈردى. بۇ يىل 1 - ئايدىن 3 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە زاۋۇت چوڭ رېمونت قىلىنىپ، 4 - ئايدىن باشلاپ رەسمىي ئىشقا كىرىشىپ، 6- ئايغىچە يەنە ياخشى

باشقۇرۇش ئىدارىسى ھەر تەرەپلىمە ياردەم بەردى. ئۇلار زاۋۇتنى ئۇچۇر بىلەن تەمىنلىدى، زاۋۇتنىڭ ئىچكى ئۆلكىدىكى كارخانىلار بىلەن ھەمكارلىقىنى قولغا كەلتۈرۈشكە ياردەملەشتى. زاۋۇتمۇ ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇردى، تېخنىكا يېڭىلىدى، مەھسۇلات تۈرلىرىنى كۆپەيتتى، سۈپەت ئۆتكىلىنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇپ، سۈپەتسىز مەھسۇلاتنى زاۋۇتتىن چىقارمىدى. نەتىجىدە، 1995- يىلى زىياندىن قۇتۇلۇپ 1 مىليون 390 مىڭ يۈەن پايدا ياراتقان بۇ زاۋۇت بۇ يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا

بايىنغولىن ئوبلاستلىق ئۆلچەم ئىدارىسى

دېھقانچىلىققا ئىشلىتىلىدىغان بىر قىسىم تاۋارلارنى تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇراخمان قاسىم** خەۋەر قىلىدۇ: بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، بايىنغولىن ئوبلاستلىق ئۆلچەم ئىدارىسى ئوبلاستلىق سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى، مال باھاسى ئىدارىسى، ماددىي ئەشيا ئىدارىسى قاتارلىق تارماقلار بىلەن زىچ ماسلىشىپ كورلا رايونى، لوپنۇر، بۈگۈر قاتارلىق ناھىيە (شەھەر)لەردىكى دۆلەت، كوللېكتىپ ئىلكىدىكى ئورۇنلار ۋە يەككە تىجارەتچىلەر ئۈستىدە تەكشۈرۈش ئېلىپ باردى. تەكشۈرۈش ئارقىلىق ئوبلاستتىكى بىر قىسىم ئورۇنلار ئىچكىرىدىن كەلتۈرگەن 12 مىڭ تونىنا خىمىيۋى ئوغۇتنىڭ ھەممىسىنىڭ سۈپىتى ئۆلچەمگە توشمايدىغانلىقى ئېنىقلاندى ۋە دېھقانلارغا ئەھۋال ئۇچۇق ئۇقتۇرۇلۇپ، ھەر بىر خالتا ئوغۇتنىڭ باھاسى تۆت يۈەن چۈشۈرۈپ سېتىپ بېرىلىپ بىر تەرەپ قىلىندى؛ لوپنۇر ناھىيىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاسىتىلىرى شىركىتى ئىچكىرىدىن كەلتۈرگەن 12.5 تونىنا سۇلياۋ يوپۇقنىڭ قېلىنلىقى ئادەتتىكى سۇلياۋ يوپۇقتىن 6.5 ھەسسە قېلىن بولغانلىقى، 60 مىڭ يۈەن قىممىتىدىكى 150 ساندۇق دېھقانچىلىق دورىسىنىڭ يالغان دورا ئىكەنلىكى تەكشۈرۈپ ئېنىقلىنىپ پۈتۈنلەي مۇسادىرە قىلىندى؛ يەنە كورلىدىكى جەنۇبىي شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش ۋاسىتىلىرى شىركىتى، بايىنغولىن ئوبلاستلىق دېھقانچىلىق ماشىنا - سايمانلىرى شىركىتى قاتارلىق ئورۇنلار كەلتۈرگەن 2000دىن ئارتۇق تراكتوردىن دېھقانلار سېتىۋېلىپ ئىشلەتكەندىن كېيىن كاشىلا چىققان. بۇ مەسىلە تەكشۈرۈش ئارقىلىق «سۈپەت ئۆلچىمى قانۇنى»بويىچەبىرتەرەپ قىلىندى. ئۇنىڭدىن باشقا كورلا شەھەرلىك ئۆلچەم ئىدارىسى ئىككى يەر ئاستى «موتەي»، «ۋۇلياڭيې»، «خۇڭتاسەن» ماركىلىق ھاراق، تاماكا ياساش ئۇۋۇسىنى قولغا چۈشۈرۈپ، 65 ساندۇق ساختا «موتەي»، «ۋۇلياڭيې»ھارىقى، 40 ساندۇق «خۇڭتاسەن» تاماكىسى، 5000 پارچىدىن ئارتۇق تاماكا ماركىسى، قېپى، بىر يۈرۈش تاماكا ياساش سايمانلىرى، 500 بوتۇلكا، 1000تال بوتۇلكا ئاغزىنى بىر تەرەپ قىلدى. تەكشۈرۈپ ئېنىقلىنىپ چىققان دۆلەت، كوللېكتىپ ئىلكىدىكى ئورۇنلار ۋە يەككە تىجارەتچىلەردىن 41ئورۇن ۋە شەخسكە مەمۇرىي جەھەتتىن جازا كۆرۈلدى ۋە ئۇلارغا 126 مىڭ 361 يۈەن جەرىمانە قويۇلدى، ئىككى يەر ئاستى كارخانا ئاچقان ئۈچ كىشىنىڭ مال - مۈلكى مۇسادىرە قىلىنغاندىن سىرت، ج خ ئورۇنلىرىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا تاپشۇرۇپ بېرىلدى. تەكشۈرۈش خىزمىتى ئىنچىكە ئىشلەنگەنلىكتىن، دېھقانلار ۋە شەھەر ئاممىسى 10 مىليون يۈەنلىك زىياندىن ساقلاپ قېلىندى ھەم ساختا تاۋارلارنىڭ بازارنى داۋاملىق ئىگىلىشىنىڭ ئالدى ئېلىندى.

ئۈرۈمچى شەھەرلىك سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى «ئىككى يىل» پائالىيىتىدە تېخىمۇ كۆپ مەدەنىيەتلىك بازار بەرپا قىلىشقا پۇختا ئاساس سالدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر شېرىپ** خەۋەر قىلىدۇ: ئۈرۈمچى شەھەرلىك سودا- سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى «ئادىل سودىنى قوغداش، قانۇننى ئىجرا قىلىش يىلى»، «سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش قوشۇنىنىڭ ئوبرازىنى تىكلەش يىلى»پائالىيىتىنى چوڭقۇر قانات يايدۇرۇپ، تېخىمۇ كۆپ مەدەنىيەتلىك بازار بەرپا قىلىش ئۈچۈن پۇختا ئاساس سالدى.

بۇ ئىدارە يېقىندىن بۇيان ھەرقايسى بازارلاردا «ئادىل سودىنى قوغداش، قانۇننى ئىجرا قىلىش يىلى»، «سودا- سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش قوشۇنىنىڭ ئوبرازىنى تىكلەش يىلى»پائالىيىتىنى ھەرقايسى تۈرلەر بويىچە پائال قانات يايدۇرۇپ، بازارلارنىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقى، بىخەتەرلىك تەدبىرلىرى، ئۈچتىن مۇداپىئەلىنىشنىڭ ئەمەلىيلىشىش ئەھۋالى، ھەرقايسى كەسىپ تۈرلىرىنىڭ تازىلىق ئەھۋالى، يېمەك - ئىچمەك تۈردىكى يەككە تىجارەتچىلەرنىڭ سالامەتلىك كىنىشكىسىنىڭ بار - يوقلۇقى، قانۇن بويىچە ئادىل سودا قىلىش ئەھۋالى، بازارلاردا يالغان، ساختا، ناچار تاۋارلارنىڭ بار- يوقلۇقى، بازار باشقۇرۇش تەرتىپىنىڭ تەلەپكە ئاساسەن، ھەر خىل كەسىپ ۋە تاۋار تۈرلىرىنىڭ ئۆلچەم بويىچە ئورۇنلاشتۇرۇلۇش ئەھۋالى ۋە مال باھا پەرقى قاتارلىقلارنى نۇقتىلىق تەكشۈردى. بۇ، بۇ قېتىم تەكشۈرۈلگەن بازارلارنىڭ 85.5 پىرسەنتىنى ئىگىلەيدۇ.

بۇ ئىدارە يەنە ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى بازارلارنى قېلىپلاشتۇرۇپ باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش بىلەن بىللە، ھەرقايسى ئورۇنلار باشقۇرغان بازارلاردىمۇ مۇنتىزىم باشقۇرۇش ئۇسۇلىنى يولغا قويۇپ، ئۇلارنىڭ مەدەنىيەتلىك بازار بولۇشىغا تەشەببۇسكارلىق بىلەن يېتەكچىلىك قىلدى ۋە ئۇلارنىڭ بازار تەرتىپى، بازار باشقۇرۇش جەھەتتىكى قائىدە - تۈزۈملىرىنى تېخىمۇ مۇكەممەللەشتۈرۈشكە ياردەم بەردى. بۇنىڭ بىلەن ئۈرۈمچى شەھىرىدە تېخىمۇ كۆپ مەدەنىيەتلىك بازارلارنىڭ مەيدانغا كېلىشىگە پۇختا ئاساس سېلىندى.

ئۈرۈمچى كان ئىشلىرى ئىدارىسىگە قاراشلىق ۋېيخۇلياڭ كۆمۈر كېنىنىڭ «يۇڭتەي»شىركىتى 200 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، كان رايونىدا كىچىك سودا بازىرى قۇرۇپ، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ قوشۇمچە يېمەكلىكلەرنى

خىزمەتچىلەرنىڭ قوشۇمچە يېمەكلىكلەرنى سېتىۋېلىشىغا ئۇيغۇنلۇق يارىتىپ بەردى ۋە ئىش كۈتۈپ تۇرغانلارغا ئىشلەش ئىمكانىيىتى يارىتىپ بەردى.

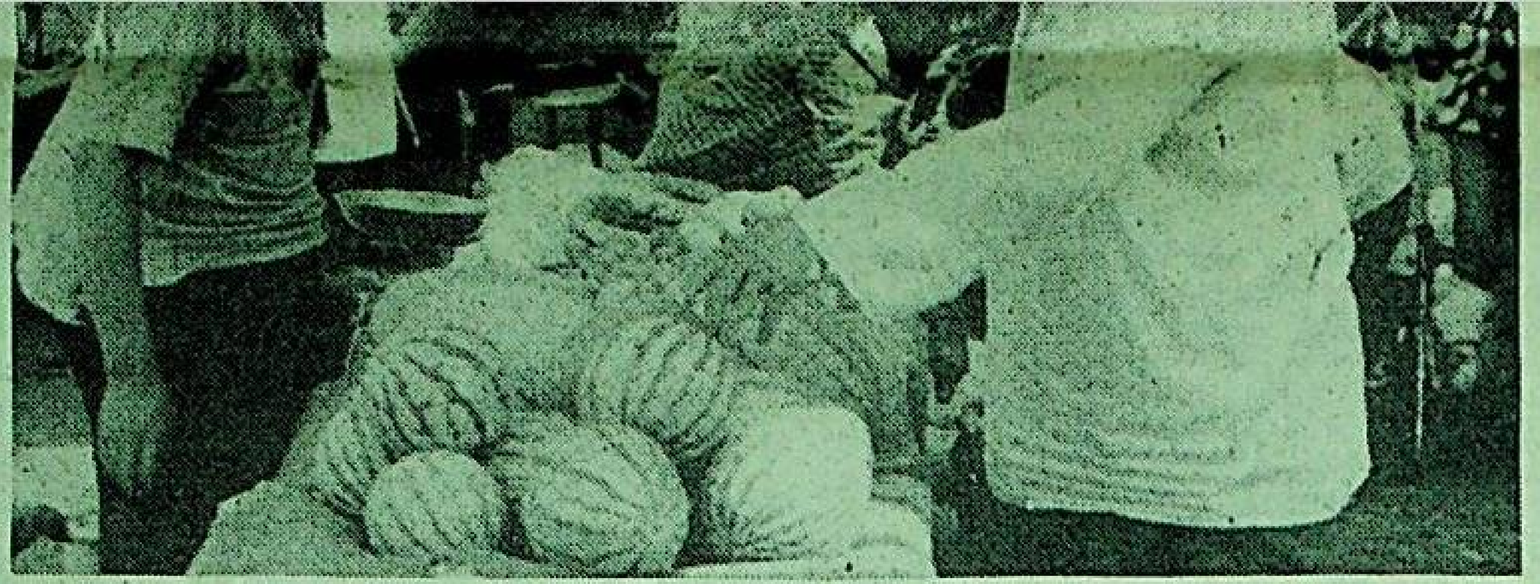

سۈرەتتە: سودا بازىرىدىن كۆرۈنۈش.

ئابلىز جاپپار فوتوسى

... نىشنى يۈكسەلدۈرۈش ئۈچۈن زاۋۇتنى ئىلگىرىكى زاۋۇت پارتكوم شۇجىسى جۇمەنگا هۆددىگە بەردى. ئۇ زاۋۇتنى هۆددىگە ئالغاندىن كېيىن، باشقۇرۇشنى كۈچەيتتى، ئىچكى قىسمىدىكى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ سۈپەت ئۆلچىكىنى چىڭ تۇتتى. زاۋۇت بازار ئۇچۇرىغا ئاساسەن، قەغەز يەشىك ئىشلەپچىقىرىشقا مەبلەغ سېلىپ تېخنىكا يېڭىلىدى. قەغەز يەشىك ياساشقا ئىشلىتىلىدىغان قاتتىق قەغەز ئىشلەپ چىقىرىپ بازارغا سالدى. بۇنىڭ بىلەن

كىرىشىپ، 6- ئايغىچە يەنە ياخشى ئىقتىسادىي ئۈنۈم ياراتتى.

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇراخمان قاسىم** خەۋەر قىلىدۇ: بۇلتۇردىن باشلاپ زىيان تارتىشتىن پايدا ئېلىشقا يۈزلەنگەن خېجىڭ ناھىيىلىك قەغەز زاۋۇتى بۇ يىل 6 - ئاينىڭ 15 - كۈنىگىچە دۆلەتكە 250 مىڭ يۈەن پايدا - باج تاپشۇردى.

ئۇدا ئۈچ يىلغا يېقىن زىيان تارتقان بۇ زاۋۇتتا يېقىنقى ئىككى يىلدىن بۇيان ناھىيىلىك سودا - سانائەت مەمۇرىي

زاۋۇت بۇ يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا 1 مىليون 240 مىڭ توننا قەغەز ئىشلەپ چىقىرىپ، 11 مىليون 240 مىڭ يۈەن مەھسۇلات قىممىتى ياراتتى.

زاۋۇت 19 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىپ، زاۋۇتنى كېڭەيتىپ قۇرۇشنى باشلىدى.

قاغىلىق ناھىيىسى دۇنيا بانكىسىنىڭ قەرز پۇلىدىن پايدىلىنىپ ئاقتاش رايونىنى ئۈنۈۋېرسال ئېچىشتا ئۈنۈم ھاسىل قىلدى

سۈرەتلىك خەۋەر

قاغىلىق ناھىيىسى دۇنيا بانكىسىنىڭ قەرز پۇلىدىن پايدىلىنىپ ئاقتاش رايونىنى ئۈنۈۋېرسال ئېچىشتا قەدەمنى پۇختا تاشلاپ، شۇ يىلى ئېچىپ، شۇ يىلى ئۈنۈم ھاسىل قىلىش، سۇ، توك، يول راۋان بولۇش، ئورمان بەلباغلىرىنى بىنا قىلىشتا ئۈنۈم بولۇشنى ئىشقا ئاشۇردى. ناھىيىنىڭ شىمالىي تەرىپىگە جايلاشقان ئاقتاش رايونىنىڭ ئومۇمىي يەر كۆلىمى 110 مىڭ مو بولۇپ، ئۇ قومۇش، يانتاق، چۈچۈك بويا قاپلاپ كەتكەن چۆللۈك ئىدى. ناھىيە رەھبەرلىكى بۇ رايوننى ئېچىش ئۈچۈن، 1991- يىلدىن باشلاپ دۇنيا بانكىسىنىڭ قەرز پۇلىدىن پايدىلىنىپ، بىر تۇتاش پىلانلاش، باسقۇچقا بۆلۈپ ئىشلەش، ئۈنۈۋېرسال تەرەققىي قىلدۇرۇشنى نىشان قىلىپ كۆلەملىك ئىگىلىك بەرپا قىلىشقا ئاتلاندى. ھازىر دەسلەپكى كۆلەمگە ئىگە بولغان بۇ ئېچىش رايونىنىڭ 25 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى يولىغا شېغىل ياتقۇزۇلۇپ، يول بويىغا 400 مىڭ تۈپتىن ئارتۇق كۆچەت تىكىلدى. يۇقىرى بېسىملىق توك سىم تارتىلىپ، قۇدۇق سۈيىدىن پايدىلىنىش ئىشقا ئاشۇرۇلدى. كېۋەز، بۇغداي، بېدە، تاۋۇز ئارىسىغا مېۋىلىك كۆچەتلەر تىكىلىپ، ستېرېئولۇق ئىگىلىكنىڭ ئەندىزىسى شەكىللەندۈرۈلدى.

سۈرەتتە: بارات ھەسەن (سولدىكى ئولتۇرغان كىشى) ناھىيىلىك ئورمانچىلىق ئىدارىسىنىڭ باشلىقىغا ياڭاق كۆچىتى يېتىشتۈرۈش تەجرىبىسىنى سۆزلەپ بەرمەكتە.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇللا ئابدۇرېشىت** خەۋىرى، فوتوسى

ئىنەكلەرنىڭ قىسىر قېلىشى ۋە ئۇنى داۋالاش ئۇسۇلى

تۇرغۇن تۇردى

ئىنەكلەرنىڭ قىسىر قېلىشى باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىلەرگە بولسۇن ياكى كالا فېرمىلىرىغا بولسۇن، بىھۇدە زىيان. شۇڭا، ئىنەكلەرنىڭ قىسىر قېلىشىغا سەۋەب بولىدىغان ئىشلارغا دىققەت قىلىش ۋە زۆرۈر داۋالاش تەدبىرى قوللىنىش لازىم.

1. ئىنەكلەرنىڭ بالىسىنى ئېمىتىش سەۋەبىدىن قىسىر قېلىشى: بۇنىڭدا تۇغۇپ بولغان ئىنەكنىڭ 80 پىرسەنتىنىڭ بالىسىنى ئېمىتىش مەزگىلىدە خېلى ئۇزاققىچە تۇخۇمدان فۇنكسىيىسى تىنچ ھالەتتە تۇرىدۇ، كۆيلىمەيدۇ. بۇ خىل ئىنەكلەرنى تۇخۇمدان فۇنكسىيىسىنى غىدىقلايدىغان مونادوتروپىن بىلەن داۋالىسا، كۆيلەتكىلى بولىدۇ.

بىر تەرەپ قىلىش ۋە داۋالاش: قىسىر قېلىشنى داۋالاش بىر قەدەر ئاددىي ھەم يېڭى ئۇسۇل بولۇپ، ئادەتتە، تۇغۇپ 40 كۈندىن ئاشقان، بالىسىنى ئېمىتىۋاتقان، فىزئولوگىيىلىك جىنسىي خۇسۇسىيىتى ناچار ئىنەك تېنىدىكى فوللىكولنى قوزغاتقۇچى گورمون (FSH) دىن ھەر قېتىمدا 100 بىرلىك، خورولون (HCG) دىن 2500 بىرلىك، تۇخۇمنىڭ بۆلۈنۈشىنى ئىلگىرىلەتكۈچى ھورمىن (LRH-A2) دىن 100مىكروگرام ئېلىپ، فىزئولوگىيىلىك تۇز سۈيىدە ئېرىتىپ موسكۇلدىن ئوكۇل ئۇرۇلىدۇ. مۇشۇ مىقداردا ئۈزۈلدۈرمەي، كۈن ئارىلاپ ئوكۇل ئۇرۇلۇپ، 3- قېتىملىق ئوكۇل ئۇرۇش ئاياغلاشقاندىن كېيىن تۆت كۈنگىچە توغرا ئۈچەيدىن تەكشۈرۈپ فوللىكولنىڭ يېتىلىشى 3 - دەۋرگە يەتكەن بولسا، كۆيلىگەن بولۇپ ھېسابلىنىدۇ، شۇ چاغدا ھەر كۈنى بىر قېتىم، ئۇدا ئۈچ كۈن ئۇرۇقلاندۇرۇپ، ئىككى - ئۈچ ئايدىن كېيىن توغرا ئۈچەيدىن تەكشۈرۈپ، بوغاز بولغان - بولمىغانلىقىغا ھۆكۈم قىلغىلى بولىدۇ.

2. ئوزۇقلاندۇرۇش مۇۋاپىق بولماي قىسىر قېلىش: بۇنىڭدا ئاساسلىقى ئىنەكلەرنى يېتەرلىك يەم - خەشەك بىلەن باقالماسلىق، يەم - خەشەكنىڭ تۈرلىرى ئاز ۋە سۈپىتى ناچار، ئاقسىل، مىنېرال ماددىلار، مىكرو ئېلېمېنتلار ھەم ۋىتامىن قاتارلىق زۆرۈر بولغان ئوزۇقلۇق ماددىلارنىڭ كەم بولۇشى، ھەددىدىن زىيادە كۆپ سېغىش قاتارلىق ئامىللارنىڭ ھەممىسى ئىنەكلەرنىڭ فىزىئولوگىيىلىك كۆپىيىش ئىقتىدارىغا تەسىر قىلىپ، ئىنەكلەرنىڭ كۆيلەش دەۋرى قالايمىقانلىشىپ كۆيلىمەي قالىدۇ ياكى ئىنەكلەر زىيادە سەمرىپ ھەرىكىتى ئازىيىش، بىر خىل ئوزۇقلۇق بىلەن بېقىش، ئاقسىل، مايلىق ۋە كاربون سۇ بىرىكمىلىك ئوزۇقلارنى كۆپ بېرىش بىلەنمۇ ئىنەكلەر سەمرىپ كۆيلىمەيدۇ. شۇڭا، دىئاگنوزنى توغرا قويۇش ئۈچۈن يەم - خەشەك تەركىبىنى تەكشۈرۈش ۋە ئانالىز قىلىش ئارقىلىق يەم - خەشەك تەركىبىنى مۇۋاپىق تەڭشەپ، ئىنەكلەرنىڭ كۆپىيىش ئىقتىدارىنىڭ ئەسلىگە كەلگەن - كەلمىگەنلىكىنى كۆزىتىپ تۇرۇش لازىم. ئادەتتە، ئىنەكلەرگە تەركىبى ئۆزگىرىپ قالغان كونجۈرە ياكى ئۇزاق مۇددەت سىلوسلا بېرىلسە، ئاستا خاراكتېرلىك زەھەرلىنىش پەيدا بولۇپ، كۆپىيىش ئىقتىدارىغا تەسىر كۆرسىتىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە ئىنەكلەردە ۋىتامىن A، ۋىتامىن B ۋە ۋىتامىن E، ۋىتامىن D ھەم مىنېرال ماددىلارنىڭ يېتىشمەسلىكىدىنمۇ ئورگانىزمدا ماددا ئالمىشىش مەلۇم دەرىجىدە توسقۇنلۇققا ئۇچراپ، قىسىر قالىدۇ.

داۋالاش ۋە ئالدىنى ئېلىش: ئىنەكلەرنىڭ يەم - خەشەك تۈرلىرىنى كۆپەيتىش، ئاسان ھەزىم بولىدىغان ئاقسىللىق، ۋىتامىنلىق، مىنېرال ماددىلىق ئوزۇقلار بىلەن بېقىش، يايلىتىپ بېقىش ئارقىلىق كۈن نۇرىدا تۇرۇش ۋاقتىنى ئۇزارتىش، يېڭى سەۋزە ۋە سىلوسلارنى تولۇقلاپ بېرىش كېرەك. ھەددىدىن زىيادە سەمرىپ كېتىپ بوغاز بولمىغان ئىنەكلەرنىڭ ھەرىكىتىنى كۆپەيتىپ، سۈنى كۆپ بېرىپ، دانلىق ئوزۇقلۇقلارنى ئازايتىپ، شىرنىلىق ۋە كاربون سۇ بىرىكمىلىك ئوزۇقلارنى كۆپ بېرىش لازىم.

ۋىتامىن A يېتىشمىگەندە، ئىنەكلەرنىڭ بوغاز بولۇشىنى تېزرەك ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈچۈن سەۋزىنى كۆپرەك بېرىش بىلەن بىللە، تېرە ئاستىدىن ياكى موسكۇلدىن ۋىتامىن A نى بەش كۈندىن يەتتە كۈنگىچە ھەر قېتىمدا 100 - 200 مىڭ بىرلىكى بىلەن ئوكۇل ئۇرسا، ئۈنۈمى بولىدۇ، ئادەتتە، تۆت قېتىملىق ئوكۇل بىر قېتىملىق داۋالاش كۇرسى بولىدۇ.

ۋىتامىن B يېتىشمەسلىكتىن بوغاز بولمىغان ئىنەكلەرگە ئادەتتە كېپەك، پۇرچاق ۋە پۇرچاق كونجۈرىسى، چامغۇر قاتارلىق تەركىبىدە ۋىتامىن B كۆپ بولغان ئوزۇقلارنى بېرىش بىلەن بىللە، ۋىتامىن B_1 ئوكۇلى تېرە ئاستىدىن ياكى موسكۇلدىن ھەر قېتىمدا 0.1 - 0.5 گرام ئۇرۇلسا بولىدۇ.

ۋىتامىن D يېتىشمەسلىكتىن بوغاز بولمىغان ئىنەكلەرگە تەركىبىدە ۋىتامىن A، D مول بولغان ئوزۇقلارنى تولۇقلاپ بېرىش بىلەن بىللە، ئىنەكلەرنى يايلىتىپ بېقىپ، ئاپتاپتا تۇرۇش ۋاقتىنى ئۇزارتىپ، كۈن نۇرىنى كۆپ قوبۇل قىلىشقا شارائىت يارىتىپ بېرىش، يەنە بىر تەرەپتىن، ۋىتامىن A، D ئوكۇلىنى يەتتە كۈندە بىر قېتىم، ھەر قېتىمدا بەش مىللىلىتىردىن ئون مىللىلىتىرغىچە ئۇدا تۆت قېتىم موسكۇلدىن ئوكۇل ئۇرسا ئۈنۈمى بىر قەدەر ياخشى بولىدۇ.

ۋىتامىن E يېتىشمەسلىكتىن بوغاز بولمىغان ئىنەكلەرگە قۇرۇق بېدە ۋە سەۋزە بېرىش بىلەن ئۇنىڭغا ۋىتامىن E نىڭ مايلىق ئېرىتمىسىنى بەش كۈندىن يەتتە كۈنگىچە ھەر قېتىمدا 100 مىللىگرامدىن 200 مىللىگرامغىچە موسكۇلدىن ئۇرسا بولىدۇ. ئۈچ قېتىملىق ئوكۇل بىر داۋالاش كۇرسى ھېسابلىنىدۇ.

مىنېرال ماددا يېتىشمەسلىكتىن، يەنى مانگان كەم بولۇشتىن بوغاز بولمىسا، مانگان سۇلفات ياكى مارگانسوپنى سۇغا تۆۋەن نىسبەتتە ئارىلاشتۇرۇپ بەرسە بولىدۇ. ئەگەر بوغاز بولمىغان ئىنەكلەردە يود يېتىشمەسلىك كۆرۈلسە، بىر كىلوگرام تۇزغا 250 مىللىگرام كالىي يود قوشۇپ تەييارلانغان يودلۇق تۇز بەرسە بولىدۇ.

3. ئۇرۇقلاندۇرۇش تېخنىكىسى سەۋەبىدىن قىسىر قېلىش: بۇ ئاساسەن، تېخنىكا كۈچى ئاجىزراق فېرمىلاردا ياكى كالا باققۇچى كەسپىي ئائىلىلەردە كۆپرەك ئۇچرايدۇ. چۈنكى بۇ ئورۇنلاردىكى چارۋا ماللارنى ئۇرۇقلاندۇرغۇچى خادىملارنىڭ كۆيلىگەن ئىنەكلەرنى ۋاقتىدا ئۇرۇقلاندۇرماسلىق، ئۇرۇقلاندۇرغان تەقدىردىمۇ مەشغۇلاتلىرى تەلەپكە مۇۋاپىق بولماسلىق، ئىسپېرمىلارنى بىر تەرەپ قىلىش ۋە ئىسپېرما بېرىش، ئۇرۇقلاندۇرۇش سايمانلىرىنى ياخشى دېزىنفېكسىيە قىلماسلىق، ئۇرۇقلاندۇرۇپ بولغان ئىسپېرمىلارنى ۋاقتى - قەرەلىدە تەكشۈرۈپ تۇرماسلىق، تەكشۈرگەندىمۇ توغرا تەكشۈرمەسلىكتىن ئىنەكلەر قىسىر قالىدۇ.

ئالدىنى ئېلىش: ئالدى بىلەن ئۇرۇقلاندۇرغۇچى خادىم ئۆزىنىڭ تېخنىكا سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈشى، ئىنەكلەرنىڭ كۆيلىگەنلىكىگە توغرا ھۆكۈم قىلىپ بېكىتىشى، ئۇرۇقلاندۇرۇش مەشغۇلاتلىرىغا قاتتىق ئەمەل قىلىشى، ئۇرۇقلاندۇرۇش سايمانلىرىنى ياخشى دېزىنفېكسىيە قىلىشى، ئىنەكلەرنى ۋاقتىدا ئۇرۇقلاندۇرۇشى لازىم. شۇنداق قىلغاندا، ئىنەكلەرنىڭ قىسىر قېلىشتىن ساقلانغىلى، بىھۇدە زىياننىڭ ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ.

چارۋىچىلىق نازارىتى ھەمكارلاشتى

مايتاغ نېفىت - خىمىيە باش زاۋۇتىنىڭ نېفىت ئايرىش زاۋۇتى نەتىجىسى گەۋدىلىك بولغان قابىلىيەتلىك ئىشچىلارنى پارتىيىگە قوبۇل قىلىپ، پارتىيە ئەزالىرى قوشۇشنى زورايتتى

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز **ئىسمائىل مۇھەممەت، مەۋلان سابىت، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم** خەۋەر قىلىدۇ: مايتاغ نېفىت - خىمىيە باش زاۋۇتىنىڭ نېفىت ئايرىش زاۋۇتى پارتىيىگە ئەزا قوبۇل قىلىشتا مۇھىم ئۇقۇمنى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ 1- سېپىدە جاپالىق ئىشلەپ كۆرۈنەرلىك نەتىجە ياراتقان، ئىپادىسى ياخشى، قابىلىيەتلىك ئىشچى - خىزمەتچىلەرگە قارىتىپ، پارتىيە ئەزالىرى قوشۇشنى زورايتتى.

بۇ زاۋۇت پارتكومى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان پارتىيە ئەزالىرى قوشۇشنى تەرەققىي قىلدۇرۇش سالمىقىنى ئاشۇرۇشنى كۈندىلىك ئىشلار تەرتىپىگە كىرگۈزدى. ئۇلار يېڭىدىن پارتىيىگە كىرىشكە ئىلتىماس قىلغان ياشلارنى تەربىيىلەش، ئاساسىي قاتلام پارتىيە تەشكىلاتلىرىنى تەكشۈرۈپ تەرتىپكە سېلىش، پارتىيە ئەزالىرىنى دېموكراتىك باھالاش خىزمىتىنى قەرەللىك ئېلىپ باردى. بۇ يىل 1- پەسىلدە 30 ئىشچى- خىزمەتچىنى پارتىيىگە قوبۇل قىلدى. 34 كاندىدات پارتىيە ئەزاسىنى رەسمىيلەشتۈردى. ئاساسىي قاتلام پارتىيە تەشكىلاتىنى تەپسىلىي تەكشۈرۈپ چىقىپ، ھەيئەت ئەزالىرىنى تولۇقلىدى. سىلىقلاش مېيى سېخى، سۇيۇقلاندۇرۇلغان نېفىت گازى سېخى قاتارلىق سېخلاردا پارتىيە ياچېيكىسىنى مۇستەھكەملەپ، پارتىيە ئەزالىرىنى دېموكراتىك باھالاشنى زاۋۇت بويىچە تۈزۈملەشتۈردى. زاۋۇت بويىچە 949 پارتىيە ئەزاسى دېموكراتىك باھالاشقا قاتناشتى. بۇ، زاۋۇتتىكى ئومۇمىي پارتىيە ئەزاسىنىڭ 98.8 پىرسەنتىنى ئىگىلىدى. بۇ يىل 4 - ئايدىن باشلاپ زاۋۇت پارتكومى بۆلۈنۈپ 6 - ئايدىن كېيىن پارتىيىگە قوبۇل قىلىنغانلارنى مەركەزلىك تەربىيىلەپ پىششىقلاشتۇرۇش بىلەن بىللە، پارتىيىگە كىرىشنى ئىلتىماس قىلغۇچىلارنى قەرەللىك تەربىيىلىدى. ھازىرغىچە پارتىيىگە كىرىشنى ئىلتىماس قىلغان 126 ئىشچى- خىزمەتچى مۇنتىزىم تەربىيىلەندى. پارتىيە ئەزالىرىنى دېموكراتىك باھالاش پائالىيىتى جەريانىدا 43 كىشى زاۋۇت رايونى دەرىجىلىك مۇنەۋۋەر پارتىيە ئەزاسى، ئۈچ كىشى شەھەر (ئىدارە) دەرىجىلىك مۇنەۋۋەر پارتىيە ئەزاسى بولۇپ باھالاندى. توققۇز ياچېيكا زاۋۇت دەرىجىلىك، ئىككى ياچېيكا شەھەر (ئىدارە) دەرىجىلىك ئىلغار ياچېيكا بولۇپ باھالاندى. كۆپ قىسىم سېخلار پارتىيە ئەزالىرىنى دېموكراتىك باھالاشنى ئىش مەيدانىغا يۆتكەپ، ئاممىدىن ئاشكارا پىكىر ئېلىش ئارقىلىق پەرقىنى تېپىپ چىقتى. رەھبىرىي كادىرلار ئۆزى باشلامچى بولۇپ، ئۆز- ئۆزىنى تەنقىد قىلىش، ئىشچى - خىزمەتچىلەر يۈز تۇرانە رەھبىرىي كادىرلارغا پىكىر بېرىشنى يولغا قويۇپ، ئىشچى- خىزمەتچىلەرنىڭ پارتىيىگە بولغان ئىشەنچىنى ئاشۇردى. سېخلار ئۆز ئالدىغا «پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئەمۇنىلىك رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، پارتىيە ئەزاسىغا خاس ئوبراز تىكلەش» تېما قىلىنغان سۆھبەت يىغىنلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، ئىلغار پارتىيە ئەزالىرى، ئىلغار ياچېيكىلارنىڭ ئىش - پائالىيەتلىرىنى ئۆگەندى. زاۋۇت بويىچە پارتىيە خىزمىتى كۈچەيتىلىپ، پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئاۋانگارتلىق رولى جارى قىلدۇرۇلغاچقا، ئۇلار ھەممىدە خەلق مەنپەئىتىنى 1 - ئورۇنغا قويۇپ، ئىشلەپچىقىرىشتا باشقىلارغا باشلامچى بولدى. خېلى كۆپ ساندىكى پارتىيە ئەزالىرى مۇھىم خىزمەت ئورۇنلىرىغا ئۆستۈرۈلۈپ، ئۆز قابىلىيىتىنى نامايان قىلدى.

مارالبېشى ناھىيىسى تەشۋىقاتنى كۈچەيتىپ، يەرنى قانۇن بويىچە باشقۇردى

يەر ۋە تەرەققىيات

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋەلى ھەسەن** خەۋەر قىلىدۇ: مارالبېشى ناھىيىسى «يەر باشقۇرۇش قانۇنى»، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ شەھەر ئۆي - زېمىن باشقۇرۇش قانۇنى»نى تەشۋىق قىلىش، ئىزچىللاشتۇرۇشنى كۈچەيتىپ، يەرلەرنى قوغداش ۋە ئۈنۈملۈك پايدىلىنىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈردى.

ناھىيىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى يەر باشقۇرۇش خىزمىتىگە يۇقىرى دەرىجىدە ئەھمىيەت بېرىپ، ئۇنى مۇھىم خىزمەتلەر قاتارىدا چىڭ تۇتتى. بىر مۇئاۋىن ھاكىمنى بۇ خىزمەتكە مەسئۇل قىلدى. 12 يېزا - بازاردا يەر باشقۇرۇش پونكىتى قۇرۇپ، بىردىن يېزا- بازار باشلىقىنى ئۇنىڭغا مەسئۇل قىلدى. ئالاقىدار قانۇن - بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن، تېرىلغۇ يەرلەرنى قوغداش تەدبىرلىرىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، يەرلەرنى نىشانلىق باشقۇرۇش، يەر بايلىقىنى قوغداش بويىچە قاتلاممۇ قاتلام مەسئۇلىيەتنامە ئىمزالاپ، مۇكاپاتلاش، جازالاش تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ يولغا قويدى. جايلارنىڭ قانۇننى ئاساس قىلماسلىق، قانۇننى قاتتىق ئىجرا قىلماسلىق، قانۇنغا خىلاپلىق قىلسا سۈرۈشتۈرمەسلىك مەسىلىلىرىنى ئەستايىدىل ھەل قىلدى. تېرىلغۇ يەرلەرنى قالايمىقان ئىگىلەش، كەلسە - كەلمەس ئىشلىتىش ۋە تېرىماي ئاق قالدۇرۇش قىلمىشلىرىنى چەكلىدى. يەرلەرنى بىر تۇتاش پىلانلاش، بىر تۇتاش ئېلىش، بىر تۇتاش ئېچىش، بىر تۇتاش سېتىپ بېرىش، بىر تۇتاش باشقۇرۇشتىن ئىبارەت «بەشتە بىر تۇتاش بولۇش» چارىسىنى يولغا قويدى. قورۇلۇشقا، ئۆي ئورنىغا يەر كۆرسىتىپ بېرىشتە ئىمكان قەدەر تېرىلغۇ يەرگە تەگمىدى.

نەتىجىدە بۇلتۇر يىل بېشىدىن بۇ يىل 5- ئاينىڭ ئاخىرىغىچە ناھىيە بويىچە قانۇنسىز ھالدا تەستىقلاپ بېرىلگەن 123 مو ئۆيلۈك يەر قانۇن بويىچە قايتۇرۇۋېلىندى. 41 پارچە يەر ماجىراسى، يەتتە پارچە قانۇنسىز يەر ئىشلىتىش ئەنزىسى بىر تەرەپ قىلىندى. سەككىز پارچە دۆلەت ئىگىلىكىدىكى يەردىن پايدىلىنىش ھوقۇقىنى ئۆتكۈزۈپ بېرىشتىكى قانۇنغا خىلاپ قىلمىشلار تۈزىتىلدى، يەر باشقۇرۇش پونكىتلىرىنىڭ بىرنەچچە يىلدىن بۇيانقى مالىيە كىرىم- چىقىمى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈلۈپ، تاپشۇرۇشقا تېگىشلىك 1 مىليون يۈەندىن ئارتۇق پۇل ناھىيە مالىيىسىگە تاپشۇرۇلدى. 9000 يۈەن قەرز يىغىۋېلىندى. ئالتە ئورۇننىڭ قۇرۇلۇش قىلىشىغا، 330 ئائىلىنىڭ ئۆي - جاي سېلىشىغا 282 مو بىنەم يەر قانۇن بويىچە تەستىقلاپ بېرىلدى.

«شىنجاڭنىڭ يېزا ئىقتىسادىي ئىسلاھاتى ۋە يېزا ئىقتىسادىي تەرەققىياتى ئۈستىدە تەتقىقات» ناملىق كىتاب نەشردىن چىقتى

يېڭى كىتاب خەۋىرى

ئاپتونوم رايونلۇق ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ كاندىدات تەتقىقاتچىسى رازاق تۆمۈر يازغان «شىنجاڭنىڭ يېزا ئىقتىسادىي ئىسلاھاتى ۋە يېزا ئىقتىسادىي تەرەققىياتى ئۈستىدە تەتقىقات» ناملىق كىتاب يېقىندا شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى تەرىپىدىن نەشر قىلىندى.

كىتابقا شىنجاڭنىڭ يېزا ئىقتىسادىي ئىسلاھاتى ۋە تەرەققىياتى، ئورمانچىلىقنى راۋاجلاندۇرۇش بىلەن بوستانلىقلارنىڭ ئېكولوگىيىلىك مۇھىتىنى قوغداشنىڭ مۇناسىۋىتى، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنى نىشان قىلغان ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنىڭ ھەرىكەت پروگراممىسى قاتارلىق 12 پارچە ئىلمىي ماقالە كىرگۈزۈلگەن.

تاھىرجان

بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستىدا «مەدەنىيەتنى يېزىلارغا يۈزلەندۈرۈش پائالىيىتى» قانات يايدۇرۇلماقتا

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئۆمەرجان مۇھەممەت**، ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇكېرىم ئابلا** خەۋەر قىلىدۇ: مەركىزىي كومىتېت تەشۋىقات بۆلۈمى، مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ «مەدەنىيەتنى يېزىلارغا يۈزلەندۈرۈش پائالىيىتى» ئېلىپ بېرىش توغرىسىدىكى ئۇقتۇرۇشىنىڭ روھىغا ئاساسەن، بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستى «مەدەنىيەتنى يېزىلارغا يۈزلەندۈرۈش پائالىيىتى» نى قانات يايدۇردى.

ئوبلاستلىق مەدەنىيەت ئىدارىسى ئۇقتۇرۇش تارقىتىپ، «مەدەنىيەتنى يېزىلارغا يۈزلەندۈرۈش پائالىيىتى»نى ئەستايىدىل ئېلىپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. نەتىجىدە، ئوبلاستنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا بۇ پائالىيەت كەڭ، چوڭقۇر قانات يايدۇرۇلۇپ، ھەر مىللەت دېھقان، چارۋىچىلار بۇ پائالىيەتتىن ھەقىقىي ئىللىقلىق ھېس قىلدى. ئوبلاستلىق مەدەنىيەت ئىدارىسى، سەنئەت ئۆمىكى، كىنو شىركىتى، ئاممىۋى مەدەنىيەت سارىيى قاتارلىق ئورۇنلاردىن ئاجرىتىلغان 24 كىشى 1- ئاينىڭ ئاخىرىدىن 5 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە باغراش، خوشۇت، قارا شەھەر، خېجىڭ ناھىيىلىرىگە بېرىپ، ئويۇن

ئوبلاستلىق مەدەنىيەت ئىدارىسى

«يەر باشقۇرۇش قانۇنى» ئېلان قىلىنغانلىقىنىڭ ئون يىللىقىنى خاتىرىلەش ھەمدە 6 - قېتىملىق «مەملىكەتلىك يەر كۈنى» تەشۋىقاتى مۇناسىۋىتى بىلەن 6 - ئاينىڭ 25 - كۈنى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا «يەر بايلىقى بىلەن يەر مۈلكىنى بىرلىكتە باشقۇرۇشنى كۈچەيتەيلى»، «يەرنى قەدىرلەپ، ھاياتلىق ماكانىمىزنى ئاسرايلى» دېگەن تېمىدا تەشۋىقات پائالىيىتى ئېلىپ بېرىلدى.

ئىلى يېزا ئىگىلىك مەكتىپى نەزەرىيىنى ئەمەلىيەتكە بىرلەشتۈرۈپ، ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئەمەلىي بىلىمىنى ئاشۇرۇش ئۈچۈن، بۇ يىل 6 - ئايدا ئۆسۈملۈك ئاسراش سىنىپىدىكى 120 نەپەر ئوقۇغۇچىنى شەھەر ئەتراپىدىكى يېزىلاردا قىسقا مۇددەتلىك ئوقۇتۇش پراكتىكىسى بىلەن

بىلىمىنى ئاشۇرۇش ئۈچۈن، بۇ يىل 6 - ئايدا ئۆسۈملۈك ئاسراش سىنىپىدىكى 120 نەپەر ئوقۇغۇچىنى شەھەر ئەتراپىدىكى بېزلاردا قىسقا مۇددەتلىك ئوقۇتۇش پراكتىكىسى بىلەن شۇغۇللاندۇردى.

سۈرەتتە: ئوقۇغۇچىلار زىيانداش ھاشاراتلارنىڭ بوغداي مايسىلىرىغا بولغان تەسىرى توغرىسىدا دەرس ئاڭلىماقتا.

تۇرسۇنمۇھەممەت ئوسمان فوتوسى

بايىدۇردى.

ئوبلاستلىق مەدەنىيەت ئىدارىسى مۇناسىۋەتلىك تارماق ۋە خادىملارنى تەشكىللەپ، تەپسىلىي ئورۇنلاشتۇرۇش قىلدى ھەمدە ھەرقايسى ناھىيە (شەھەر)لەرگە 5 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە باغراش، خوشۇت، قارا شەھەر، خېجىڭ ناھىيىلىرىگە بېرىپ، ئويۇن ۋە كىنو قويدى. يېزىلىق مەدەنىيەت پونكىتلىرىغا 3583 يۈەن قىممىتىدە 1643 پارچە كىتاب سوۋغات قىلدى

«يەر بايلىقى بىلەن يەر مۈلكىنى بىرلىكتە باشقۇرۇشنى كۈچەيتەيلى»، «يەرنى قەدىرلەپ، ھاياتلىق ماكانىمىزنى ئاسرايلى» دېگەن تېمىدا تەشۋىقات پائالىيىتى ئېلىپ باردى.

سۈرەتتە: ئاپتونوم رايونلۇق يەر باشقۇرۇش ئىدارىسىدىكى خادىملار ئۈرۈمچى شەھىرىدە «يەر باشقۇرۇش قانۇنى» توغرىسىدىكى تەشۋىقات ۋەرەقىلىرىنى ئاممىغا تارقىتىپ بەرمەكتە.

ئابدۇرېھىم توختى فوتوسى

راكېتا دېھقانچىلىق مەيدانىدىكى ئوقۇغۇچىلار مەكتەپكە بېرىپ - كېلىشتە قىينالمايدىغان بولدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ھاۋاگۈل غوپۇر** خەۋەر قىلىدۇ: ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى قۇمۇل دېھقانچىلىق مەيدانلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىسىگە قاراشلىق راكېتا دېھقانچىلىق مەيدانىدىكى ئوقۇغۇچىلار مەكتەپكە بېرىپ- كېلىشتە قىينالمايدىغان بولدى.

بۇ مەيداننىڭ ئوتتۇرا مەكتىپى ۋە 3 - باشلانغۇچ مەكتەپتىكى بىر قىسىم ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئۆيى يىراق بولۇپ، مەكتەپكە بېرىپ - كېلىشى ئۈچۈن ۋېلسىپىت بىلەن كۈندە ئون نەچچە كىلومېتىر، بەزىلىرى ھەتتا 20 نەچچە كىلومېتىر يول يۈرۈشكە توغرا كېلەتتى. بۇ ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئۆگىنىشىگە تەسىر يەتكۈزۈپلا قالماي، نۇرغۇن ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئوقۇشتىن توختاپ قېلىشىغا سەۋەب بولغانىدى. مەيدان ئوتتۇرا مەكتىپىنىڭ ئوقۇتقۇچىسى ياقۇپ ياسىن بۇ ئەھۋالنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن بۇ يىل 2 - ئايدا ئۆز نامىدا بانكىدىن 40 مىڭ يۈەن قەرز ئېلىپ، يېنىدىكى پۇل بىلەن قوشۇپ 70 مىڭ يۈەنگە بىر ئاپتوبۇس سېتىۋېلىپ، ئۇنى ئۆيى يىراق ئوقۇتقۇچى، ئوقۇغۇچىلارنى مەكتەپكە ئاپىرىپ- ئەكىلىشكە ئىشلەتتى. بۇنىڭ بىلەن ئوقۇتقۇچى- ئوقۇغۇچىلارنىڭ مەكتەپكە بېرىپ - كېلىشتىكى قاتناش قىيىنچىلىقى ھەل قىلىندى.

رازىبىز سىزدىن ياسىنجان ئالىم، تىرىشلىك يەنىمۇ توختىماي دائىم

- ئاقسۇ كونىشەھەر ناھىيىلىك ئۇيغۇر تىبابەتچىلىك دوختۇرخانىسىنىڭ باشلىقى ياسىنجان ئالىم توغرىسىدا

ئۆز مۇخبىرىمىز غەيرەت ئۆمەر

80 - يىللارنىڭ باشلىرىدا ئاقسۇ كونىشەھەر ناھىيىسىدىن قەشقەر ئۇيغۇر تىبابەتچىلىك دوختۇرخانىسىغا كېسەل كۆرسىتىشكە ماڭغان بىر نەچچە كىشى گېزىتتىن ئاقسۇ ۋىلايىتىدىمۇ مۇشۇنداق دوختۇرخانا قۇرۇلغانلىقى توغرىسىدىكى بىر پارچە خەۋەرنى كۆرۈپ، سەپىرىنى توختاتقانلىقى، كېيىن ئۇلار ئاقسۇ شەھىرىدىن بۇ دوختۇرخانىنى تاپالماي، ھېلىقى خەۋەرگە نارازىلىق بىلدۈرگەنلىكى ھېلىمۇ ئېسىمدە تۇرۇپتۇ. يېقىندا ئەينى ۋاقىتتا بۇ ئىشقا نارازى بولغانلاردىن بىرى ماڭا ئۆز ناھىيىسىدە قۇرۇلغىلى ئون يىل بولغان ئۇيغۇر تىبابەتچىلىك دوختۇرخانىسىنىڭ يېقىندىن بۇيان يېڭىچە ھاياتىي كۈچكە تولغانلىقىنى،بۇنىڭ دوختۇرخانا باشلىقى ياسىنجان ئالىمنىڭ خىزمەتتە زور تىرىشچانلىق كۆرسەتكەنلىكىنىڭ نەتىجىسى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ، ئۇلارنى زىيارەت قىلىپ بېقىشىمنى تەكلىپ قىلدى.

بۇ دوختۇرخانا ئاقسۇ كونىشەھەر ناھىيە بازىرى ئىچىدىكى ئېقىن بويى مەھەللىسى بىلەن چوڭ خانىقا ئوتتۇرىسىدىكى بىر پەسىلىككە جايلاشقان بولۇپ، ئۇنىڭ قىزىل خىش بىلەن ئاددىيلا سېلىنغان بىر كورپۇس پاكار ئۆيلىرى سىرتتىن قارىغاندا قىرلار ساناتورىيىسىگىلا ئوخشايتتى.لېكىن ئومۇمىي قۇرۇلۇش كۆلىمى ئاران230 كۋادرات مېتىر كېلىدىغان بۇ بىرنەچچە ئېغىز ئۆينىڭ ئىچىدە بولسا ياسىنجاننى ئاساسىي گەۋدە قىلغان ئاق خالاتلىق پەرىشتىلەر جاي - جايلاردىن كەلگەن بىمارلارغا ئۈمىد ۋە ھاياتلىق بەخش ئېتىۋاتاتتى.

- مېنىڭ ئىسمىم ئارزۇگۈل ھاموت، - دەپ ئۆزلۈكىدىن سۆز باشلىدى 30 ياشلاردىن ھالقىغان بىر ئايال مېنىڭ ياسىنجاننى زىيارەت قىلغىلى كەلگەنلىكىمنى ئۇقۇپ، - مەن ئەسلى ئاقسۇ ۋىلايەتلىك قۇرۇلۇش شىركىتى خىش زاۋۇتىنىڭ ئىشچىسى ئىدىم. 1993 - يىلى نەپەس يولى سىقىلىش كېسىلىگە دۇچار بولۇپ قالدىم. بىر نەچچە قېتىم ئاقسۇدىكى چوڭ دوختۇرخانىلاردا يېتىپ داۋالانغان بولسامۇ ساقىيىپ كېتەلمىدىم. شۇنىڭ بىلەن 1994 - يىلى يېنىپىڭگە چىقىپ، بۇلتۇر شىنجاڭ تىببىي شۆيۈەن دوختۇرخانىسىغا بېرىپ، بىر ئايدىن كۆپرەك داۋالىنىپ خېلى ياخشى بولۇپ قالغانىدىم. لېكىن بۇ يىل ئەتىياز كىرىشى بىلەن كېسىلىم يەنە قوزغىلىپ، دېمىم سىقىلىپ، ئۇيقۇم، ئاش - تامىقىم بىردىنلا ئازلاپ كەتتى. يۈز - كۆزلىرىم، پۇت - قوللىرىم ئىششىپ، ئاخىر ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالدىم. ئاشۇ ھالىمنى كۆرگەن بىر دوستۇم ماڭا ياسىنجانغا كۆرۈنۈپ بېقىشنى ئېيتتى. دەسلەپتە مەن ئاقسۇ، ئۈرۈمچىلەردىكى دوختۇرخانىلار ساقايتالمىغان كېسىلىمگە بۇ كىچىككىنە دوختۇرخانا ئامال قىلالارمۇ؟ دەپ ئىككىلىنىپ قالدىم. لېكىن ياشاشقا بولغان ئۈمىدىم مېنى ئاخىر بۇ دوختۇرخانىغا ئېلىپ كەلدى.

ئارزۇگۈل سۆزىنى داۋاملاشتۇرۇپ مۇنداق دېدى:

- مانا كۆرۈپ تۇرۇپسىز، بۇ يەرگە كەلگىلى ئون نەچچە كۈن بولمايلا بىمالال ماڭالايدىغان، نەپەسلىنەلەيدىغان بولدۇم، يۈز - كۆز، پۇت- قوللىرىمدىكى ئىششىقلارمۇ يېنىپ، ئىشتىيىمىمۇ ئېچىلىپ قالدى. مەن ياسىنجاننىڭ قولىدا داۋالىنىش ئارقىلىق بىرمەر كېسەلنىڭ شىپالىق تېپىشى دوختۇرخانىنىڭ چوڭ - كىچىكلىكىدە ئەمەس، بەلكى داۋالاش سۈپىتىنىڭ، دوختۇر، سېسترالارنىڭ بىمارلارغا تۇتقان پوزىتسىيىسىنىڭ قانداقلىقىغا باغلىق ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدىم.

ياسىنجان قىزىتمىسى 40 گرادۇستىن ئېشىپ كەتكەن بىرمەيلەننى جىددىي قۇتقۇزۇۋاتقاچقا، مەن ئۇنى ساقلىغاچ كېسەللەر بىلەن پاراڭلىشىشنى داۋاملاشتۇردۇم. ئارزۇگۈل گېپىنى تۈگىتىپ بولۇشىغا، 40 ياشلار ئەتراپىدىكى يەنە بىر ئايال ياسىنجان ۋە بۇ دوختۇرخانىنى ماختاپ سۆزلەپلا كەتتى. ئۇنىڭ ئىسمى ئىبادەتخان بولۇپ، 14 ياشلىق ئوغلى تۇرغۇنجاننى داۋالىتىۋاتقىلى بىر ھەپتە بولۇپتۇ. ئىبادەتخان بۇ ناھىيىنىڭ گۈلئاۋات يېزىسىدىن بولۇپ، ئىلگىرى ئايالى ئۆلۈپ كېتىپ بەش قىزى بىلەن قالغان بىر يېزا كادىرىغا ياتلىق بولغانىكەن. تۇرغۇنجان ئەمدىلا سەككىز ياشقا كىرگەندە دادىسى ئۆلۈپ كېتىپ، ئىبادەتخان ئائىلە بالىسى بىلەن تۇل قاپتۇ. تۇرغۇنجاننىڭ كېسىلى ئىرسىيەتلىك بولۇپ، ئۇ تۇغۇلۇشىدىلا بۇ دۇنياغا كېسەلچان يارالغان بولسىمۇ، لېكىن ئائىلە تۇرمۇشىنىڭ ناچارلىقى تۈپەيلىدىن كىچىكىدە ياخشى داۋالىنالمىغانىكەن. ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ، بۇ ئارزۇلۇق ئوغلىنىڭ كېسىلى بارغانسېرى ئېغىرلىشىپ، پۇت - قولى ھەرىكەتلىنەلمەيدىغان، چوڭ - كىچىك تەرىتىنى تۇتالمايدىغان، سۆزلىيەلمەيدىغان، كۆزى ئوچۇق تۇرسىمۇ، بىر نەرسىنى پەرق ئېتەلمەيدىغان «تىرىك مۇردا»غا ئايلىنىپ قاپتۇ. يېزا مەسئۇللىرى بۇ ئىشنى ئۇققاندىن كېيىن، ياسىنجان بىلەن ئالاقىلىشىپ، تۇرغۇنجاننى بۇ دوختۇرخانىغا ئېلىپ كەپتۇ. ياسىنجان تۇرغۇنجاننىڭ ئائىلە ئەھۋالىدىن خەۋەر تېپىپ، داۋالاش ھەققىنىڭ يېرىمىنى دوختۇرخانا ئۈستىگە ئالىدىغانلىقىنى ئېيتىپتۇ. بۇنىڭدىن تەسىرلەنگەن گۈلئاۋات يېزىسىنىڭ مەسئۇللىرىمۇ قالغان چىقىمنى يېزا كۆتۈرۈشكە ۋەدە بېرىپتۇ.گەرچە بۇ دوختۇرخانا قۇرۇلغاندىن بۇيان بۇنداق ئېغىر كېسەلنى داۋالاپ باقمىغان بولسىمۇ، ياسىنجان ھەممە ئەقىل - پاراسىتىنى ئىشقا سېلىپ، تۇرغۇنجانغا قەرەللىك دىئاگنوز قويۇپ، ئۇنىڭدىكى كېسەللىك ئۆزگىرىشىگە ئاساسەن داۋالاش ئۇسۇلىنى، دورا - ئوكۇل خىللىرىنى ۋاقتىدا يېڭىلاپ تۇرۇپتۇ. باشقا دوختۇر، سېسترالارمۇ تۇرغۇنجاننى ئۆز ئىنىسىدەك كۆرۈپ، ئۇنىڭ ھالىدىن ئەتراپلىق خەۋەر ئاپتۇ. ھاۋا ئوچۇق كۈنلىرى ئۇنى سىرتقا كۆتۈرۈپ چىقىپ ئاپتاپقا ساپتۇ.

ئىبادەتخان مېنى دوختۇرخانا ئالدىدىكى كارىۋاتقا ياتقۇزۇپ قويۇلغان ئوغلىنىڭ قېشىغا باشلاپ چىقىپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى: «قارىسىلا مۇخبىر ئۇكام، ھازىر تۇرغۇنجاننىڭ روھىي كەيپىياتى خېلى كۆتۈرۈلۈپ، ئىشتىيىمۇ ئېچىلىپ قالدى، چوڭ - كىچىك تەرىتىنى مەلۇم دەرىجىدە كونترول قىلالايدىغان، پۇت- قولىنى ئاز- تولا ھەرىكەتلەندۈرەلەيدىغان، كۆزىمۇ بىر نەرسىنى ئىلغا قىلالايدىغان بولدى. بۇنى كۆرۈپ ئوغلۇم ساقىيىپ قالغاندەكلا تۇيغۇغا كېلىپ قالدىم.»

- ساقىيىپ قالىدۇ، - دەپ سۆز قىستۇردى تۇرغۇنجانغا قاراۋاتقان ياقۇپ ئىسىملىك ياش دوختۇر ئىبادەتخانغا تەسەللىي بېرىپ، - بىز ئۇنى چوقۇم ساقايتىشقا تىرىشىمىز.

- مەن بېشىم قېيىپ ئاغرىيدىغان، كۆزۈم تورلىشىدىغان بولۇپ قالغىلى بىر ئايدىن ئاشتى، - دەپ سۆزلەشكە تەمشەلدى بۇ ناھىيىنىڭ بازارلىق ھۆكۈمەتكە قاراشلىق ساياغ كەنتىدىن كەلگەن 63 ياشلىق روزى قاسىم ئالدىمغا كېلىپ.

- بولدى قىلىڭلار، مەن سىلەرنى ئەمەس، بەلكى ياسىنجاننى زىيارەت قىلغىلى كەلگەن، - دەپ چاقچاق قىلدىم روزى بوۋاينى گەپتىن توسۇپ.

شۇ ئەسنادا ياسىنجانمۇ مەن بىلەن كۆرۈشكىلى يېنىمغا كەلدى. 40 ياشلار ئەتراپىدىكى ئوتتۇرا بوي، ئاق يۈزلۈك كەلگەن بۇ يىگىت ھاسا تايىنىۋالغانىدى.

- بۇلتۇر 7 - ئايدا ماشىنا ھادىسىسىگە ئۇچراپ ئوڭ پۇتۇم سۇنۇپ كەتكەن، - دەپ سۆز باشلىدى ئۇ ھاسا تايىنىۋالغانلىقتىن ھەيران قالغانلىقىمنى سېزىپ، - ھازىر كۆپ ياخشى بولۇپ كەتتى. لېكىن ئائىلە بىلەن دوختۇرخانىنىڭ ئارىلىقى سەل يىراق بولغاچقا، ھەر كۈنى ئەتىگىنى باشقىلاردىن بىر سائەت بۇرۇن ئۆيدىن چىقىشىمغا، كەچتە بىر سائەت كېيىن قايتىشىمغا توغرا كېلىدۇ. چۈشتە مۇشۇ يەردە ئارام ئالغاچ كېسەللەرگە قارايمەن. بۇمۇ بىر ھېسابتا كېسەللەر بىلەن كۆپرەك ئالاقىلىشىپ تۇرۇشۇمغا پايدىلىق بولدى.

مەن ياسىنجاننىڭ بۇ سۆزلىرىدىن ئۇنىڭ بارلىقىنى كېسەللەرگە بېغىشلىغانلىقىنى، باھار گۈل، ئىبادەتخان ۋە روزى بوۋاينىڭ ياسىنجاننى ماختاشلىرىنىڭ ئورۇنسىز ئەمەسلىكىنى بىۋاسىتە ھېس قىلدىم.

ياسىنجان 1981 - يىلى شىنجاڭ تىببىي شۆيۈەنىنىڭ داۋالاش كەسپىنى پۈتتۈرۈپ، ئۆتكەن يىلنىڭ ئاخىرىغىچە ئاقسۇ كونىشەھەر ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسىدا مەسئۇل دوختۇر، ئىچكى كېسەللەر بۆلۈمى ۋە ئامبۇلاتورىيە بۆلۈمىدە مۇئاۋىن مۇدىر، مۇدىر بولۇپ ئىشلىدى. گەرچە ئۇنىڭ ئۆگەنگىنى غەربچە داۋالاش بىلەن ئىچكى كېسەللەر كەسپى بولسىمۇ، ئەمەلىي خىزمەت داۋامىدا جۇڭگوچە داۋالاش تېخنىكىسى بىلەن مىللىي تىبابەتچىلىك ئىلمىنى ئۆزلۈكىدىن ئۆگىنىپ، كەسپىي ساپاسىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈردى. شۇڭا بۇلتۇر قىشتا ناھىيىلىك پارتكوم بىلەن خەلق ھۆكۈمىتى ئۇيغۇر تىبابەتچىلىك دوختۇرخانىسىنىڭ رەھبەرلىكىنى تەڭشىگەندە ئۇنى بۇ دوختۇرخانىغا باشلىق قىلىپ تەيىنلىدى. ئىلگىرى بۇ دوختۇرخانىنىڭ قائىدە - تۈزۈملىرى بوشاڭ، دوختۇر، سېسترالارنىڭ مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى ئاجىز بولغاچقا، بۇ يەرگە داۋالانغىلى كېلىدىغانلارنىڭمۇ تايىنى يوق ئىدى. ياسىنجان يېڭى خىزمەت ئورنىغا كېلىپلا ئىشنى ئالدى بىلەن دوختۇرخانىنىڭ قائىدە - تۈزۈملىرىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش ۋە دوختۇر، سېسترالارغا بولغان تىببىي ئەخلاق تەربىيىسىنى كۈچەيتىشتىن باشلىدى. بىر قولدا ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى تۇتۇپ، بىر قولدا ئىجتىمائىي ئۈنۈمنى تۇتۇپ، دوختۇرخانىنىڭ يىللىق كىرىم قىلىش ۋەزىپىسى، كېسەل داۋالاش، كۈتۈش چارىلىرىنى تۈزۈپ، ۋەزىپە، مەسئۇلىيەتنى ھەربىر دوختۇر، سېستراغىچە كونكرېت ئەمەللىيلەشتۈردى. ئۆزى مەسئۇل بولۇپ ئىشپىلارغا غەربچە داۋالاش تېخنىكىسىنى، دوختۇرلارغا مىللىي تىبابەتچىلىك ئىلمىنى ئۆگەتتى. بۇنىڭ بىلەن دوختۇرخانىنىڭ جەمئىيەتتىكى ئىناۋىتى بىراقلا يۇقىرى كۆتۈرۈلۈپ، ئىقتىسادىي ئۈنۈمى ئايدىن - ئايغا كۆپىيىپ باردى. ئىلگىرى ناھىيە مالىيىسى بۇيرۇپ بېرىدىغان % 80 ئىش ھەققىگىلا قاراپ تۇرىدىغان توققۇز كىشى ياسىنجان كېلىپ 2 - ئېيىدىن باشلاپ مائاشنى تولۇق ئېلىپلا قالماي، ۋەزىپىسىنى ئاشۇرۇپ ئورۇندىسا مۇكاپاتمۇ ئالالايدىغان بولدى. ياسىنجان دوختۇرخانىدا غەربچە داۋالاش بۆلۈمى، مۇسكۇلغا ئوكۇل ئۇرۇش بۆلۈمى، توققۇز كارىۋاتلىق كېسەلخانا بۆلۈمى قۇرۇپ، كېسەللەرگە قولاي شارائىت يارىتىپ بەردى. ئۇ پۇتىنىڭ سىرقىراپ ئاغرىشىغا قارىماي، ئۆزى يالغۇز ئىككى - ئۈچ ئادەمنىڭ ئىشىنى قىلدى. ئۇنىڭ ئەنە شۇنداق باشلامچىلىق بىلەن ئۈلگە كۆرسىتىشى نەتىجىسىدە باشقا دوختۇر، سېسترالارمۇ كەسىپ، ئەخلاق ساپاسىنى تىرىشىپ ئۆستۈرۈپ، بىمارلار ئۈچۈن جان - دىل بىلەن خىزمەت قىلدى.

- مېنىڭ كەسپىم كاسسىرلىق بولغاچقا ئىلگىرى پۇل ئېلىشتىن باشقا ئىش بىلەن كارىم يوق ئىدى، -دېدى بۇ دوختۇرخانىدىكى نۇرنىسا، - ياسىنجان كەلگەندىن كېيىن مەن ئىتتىپاق ياچېيكىسىنىڭ شۇجىلىقىغا سايلىنىپ، دەسلەپتە ئىتتىپاق خىزمىتىنى قوشۇمچە ئىشلىدىم، ياسىنجاننىڭ يېتەكلىشى بىلەن مۇسكۇلغا، تومۇرغا ئوكۇل ئۇرۇشنىمۇ ئۆگىنىۋالدىم. مەن ھازىر ھەم كاسسىر، ھەم سېسترا، ھەم ئىتتىپاق كادىرى بولۇپ قالدىم. مەن سىزگە دېسەم، ئىلگىرى دوختۇرخانىمىزغا كۈنىگە ئاران يەتتە، سەككىز كېسەل كېلەتتى. كىرىمىمىز چىقىمىمىزنى قامدىيالمىغاچقا، مەنمۇ كۈنبويى بىكار ئولتۇرۇپ ئىچىم پۇشۇپ كېتەتتى. ھازىر ئەھۋال ئۆزگەردى. دوختۇرخانىمىزغا داۋالانغىلى كېلىدىغانلارنىڭ سانى كۈنىگە ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 30 دىن كۆپرەك بولۇۋاتىدۇ. ياسىنجان كېلىپلا زىيىنىمىزمۇ پايدىغا ئۆزگەردى. 1 - ئايلىق ئومۇمىي كىرىمىمىز 3500 يۈەن بولغان بولسا، 4 - ئايدا 14 مىڭ 700 يۈەنگە يەتتى. شۇڭا ياسىنجاننى قانچە ماختىساڭلار شۇنچە ماختاشقا ئەرزىيدۇ. چۈنكى بىز ئۇنىڭ بىلەن يۈز تاپتۇق، روناق تاپتۇق. ئۇ بىزنىڭ پەخرىمىز.

مەن شېئىر يېزىشنى بىلمەيمەن، شۇنداقتىمۇ بىمارلارنىڭ ياسىنجانغا بولغان مىننەتدارلىقىنى ۋە ئۇنىڭدىن كۈتكەن ئۈمىدىنى ئىپادىلەش ئۈچۈن تۆۋەندىكى ئىككى مىسرانى بۇ ماقالىگە تېما قىلىپ قويدۇم.

رازىبىز سىزدىن ياسىنجان ئالىم،
تىرىشلىك يەنىمۇ توختىماي دائىم.

شىنجاڭدا كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن-نىزاملىرى تەربىيىسى بويىچە 4-قارارلىق كونسۇلتاتسىيە قىلىش توغرىسىدا ئېلان

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بەنگۇڭتىڭنىڭ ش ھ ب [1994] 82-نومۇرلۇق ۋە ئاپتونوم رايونلۇق سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى، ئاپتونوم رايونلۇق ئىقتىساد كومىتېتى، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى قانۇنچىلىق ئىشخانىسى، ئاپتونوم رايونلۇق ئەدلىيە نازارىتى، ئاپتونوم رايونلۇق كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن-نىزاملىرى بويىچە يېتىشتۈرۈشكە رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسىنىڭ ش س س ئى [1995] 138- نومۇرلۇق، شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى ئىقتىساد كومىتېتىنىڭ ب ئى [1995] 361- نومۇرلۇق ھۆججەتلىرىنىڭ روھىغا ئاساسەن، يېتىشتۈرۈش پىلانى ۋە ئوقۇتۇش سۈرئىتى بويىچە 7-ئاينىڭ 19-كۈنىدىن ئېتىبارەن، مەركەزدىكى ئالاقىدار مىنىستىرلىق، كومىتېتلار ۋە مەملىكىتىمىزدىكى قىسمەن ئالىي مەكتەپلەرنىڭ داڭلىق قانۇنشۇناسلىرى، ئىقتىسادشۇناسلىرى، مۇتەخەسسىسلىرى ۋە پروفېسسورلىرى شىنجاڭدا بەش رايونغا بۆلۈنۈپ، شىنجاڭنىڭ 4- قارارلىق كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن-نىزاملىرى تەربىيىسىگە قاتناشقان كۇرسانتلارغا يۈزتۇرانە كونسۇلتاتسىيە قىلىدۇ. كونكرېت ئورۇنلاشتۇرۇش تۆۋەندىكىچە:

1. شىنجاڭغا كەلگەن مۇتەخەسسىس، پروفېسسورلارنىڭ ئىسىملىكى

(خەنزۇچە خەتنىڭ سىزىقلىرى بويىچە تىزىلدى)

لىتىپ نىياز: ياش قانۇنشۇناس، ج ك پ مەركىزىي پارتىيە مەكتىپىنىڭ دوتسېنتى

يۈي جۇگىي: ياش ئىقتىسادشۇناس، مالىيە مىنىستىرلىكى پەن تەتقىقاتى ئورنى ئاسپىرانتلار بۆلۈمىنىڭ مۇدىرى، دوكتور يېتەكچىسى، تەتقىقاتچى

يۈي خەيفېڭ: ياش ئىقتىساد مۇتەخەسسىسى، گۇاڭدۇڭ سودا شۆيۈەنى باج فاكۇلتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى

مالىنا: ياش قانۇنشۇناس، جۇڭگو سىياسىي قانۇن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى

ۋاڭ شۇۋېن: ئاتاقلىق قانۇنشۇناس، مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى قانۇن كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى، جۇڭگو قانۇنشۇناسلىق جەمئىيىتىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، تەتقىقاتچى

ۋاڭ شۆلى: ئىقتىسادشۇناس، گۇاڭدۇڭ سودا شۆيۈەنى باج فاكۇلتېتىنىڭ مۇدىرى، قوشۇمچە گۇاڭدۇڭ سودا شۆيۈەنى خەينەن يېتىشتۈرۈش مەركىزىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى، دوتسېنت

ۋاڭ شۆجېڭ: قانۇن مۇتەخەسسىسى، دۆلەت سودا- سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى سىياسەت - قانۇن-نىزام مەھكىمىسىنىڭ باشلىقى

ۋاڭ سۈيچى: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، جۇڭگو سىياسىي - قانۇن داشۆسىنىڭ پروفېسسورى

ۋاڭ يىۋۋ: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، خەينەن داشۆسى ئىقتىساد شۆيۈەنىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، پروفېسسور

ماۋرۇڭفاڭ: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، ج ك پ مەركىزىي پارتىيە مەكتىپىنىڭ پروفېسسورى

ۋۇمىڭياڭ: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، جۇڭگو سىياسىي - قانۇن داشۆسى سىياسىي ۋە باشقۇرۇش فاكۇلتېتىنىڭ مۇدىرى، پروفېسسور

شى چى: قانۇنشۇناس، جۇڭگو سىياسىي - قانۇن داشۆسى قانۇن فاكۇلتېتىنىڭ دوتسېنتى

شى تەيفېڭ: ياش ئىقتىسادشۇناس، ج ك پ مەركىزىي پارتىيە مەكتىپىنىڭ پروفېسسورى

ئەيسا مۇسا: ياش ئىقتىسادشۇناس، ج ك پ مەركىزىي پارتىيە مەكتىپىنىڭ دوتسېنتى

جياڭ پىڭ: ئاتاقلىق قانۇنشۇناس، جۇڭگو سىياسىي - قانۇن داشۆسىنىڭ سابىق باشلىقى، پروفېسسور

لى يىپىڭ: ياش ئىقتىسادشۇناس، بېيجىڭ داشۆسىنىڭ ئالىي ئىقتىساد دوكتورى

لى جۈن: ياش ئىقتىسادشۇناس، خەينەن داشۆسىنىڭ پروفېسسورى

لى خەي: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، مالىيە مىنىستىرلىكى مالىيە پەن تەتقىقاتى ئورنىنىڭ تەتقىقاتچىسى، مىللىي مالىيە تەتقىقات جەمئىيىتىنىڭ باش كاتىپى، پروفېسسور

لى گۈيچىڭ: دۆلەت مائارىپ كومىتېتى چوڭلار مائارىپى مەھكىمىسىنىڭ باشقارما باشلىقى

جۇداجى: جۇڭگو خەلق داشۆسىنىڭ قانۇنشۇناس دوكتورى

جۇمەخۇن نىياز: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، مەركىزىي مىللەتلەر داشۆسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، پروفېسسور

مى سۇجۇڭ: جۇڭگو خەلق داشۆسىنىڭ ئىقتىساد دوكتورى

ليۇبوخۇا: قانۇنشۇناس، قۇرۇلۇش مىنىستىرلىكى سىياسەت تەتقىقات مەركىزى قانۇن-نىزام تەتقىقات ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى، دوتسېنت

ليۇيىڭجيۇ: ياش ئىقتىسادشۇناس، جۇڭگو ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ كاندىدات تەتقىقاتچىسى

ليۇ پىڭ: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، ج ك پ مەركىزىي پارتىيە مەكتىپىنىڭ پروفېسسورى

يەن ۋاڭشيەن: ئىقتىسادشۇناس، گۇاڭدۇڭ سودا شۆيۈەنى كارخانا باشقۇرۇش فاكۇلتېتىنىڭ مۇدىرى، دوتسېنت

ۋۇگۇاڭخۇي: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، ج ك پ مەركىزىي پارتىيە مەكتىپى كارخانا ئىسلاھاتى تەتقىقات مەركىزىنىڭ مۇدىرى، پروفېسسور

ۋۇ جىڭمىڭ: ياش قانۇنشۇناس، جۇڭگو سىياسىي قانۇن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى

ۋۇ خۇيچياڭ: ياش ئىقتىساد مۇتەخەسسىسى، گۇاڭدۇڭ سودا شۆيۈەنى مەبلەغ سېلىش فاكۇلتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى

لۇيەنگاڭ: دۆلەت سودا- سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى سىياسەت، قانۇن-نىزام مەھكىمىسىنىڭ مۇئاۋىن باشقارما باشلىقى

جاڭ چېڭخۇي: ياش ئىقتىساد مۇتەخەسسىسى، گوۋۇيۈەن تەرەققىيات تەتقىقات مەركىزىنىڭ كاندىدات تەتقىقاتچىسى، ئىقتىساد دوكتورى

جاڭ گۇاڭشېڭ: ئىقتىساد مۇتەخەسسىسى، دۆلەت ئىقتىساد-سودا كومىتېتى يېتىشتۈرۈش مەھكىمىسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى

جاڭ خۇڭلياڭ: ياش ئىقتىسادشۇناس، مەركىزىي مىللەتلەر داشۆسىنىڭ دوتسېنتى

جاڭ يۈيلياڭ: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، گۇاڭدۇڭ سودا شۆيۈەنىنىڭ پارتكوم شۇجىسى، پروفېسسور

جاڭ خۇي: ياش قانۇنشۇناس، جۇڭگو سىياسىي قانۇن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى

شاۋنىڭ: ياش ئىقتىسادشۇناس، دۆلەت پىلان كومىتېتى ماكرو ئىقتىساد تەتقىقات ئاكادېمىيىسى ئۇنىۋېرسال تەتقىقات بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى، كاندىدات تەتقىقاتچى

شېن جېڭ: ياش قانۇنشۇناس، جۇڭگو سىياسىي قانۇن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى

لۇجيۇەن: ياش ئىقتىسادشۇناس، خەينەن داشۆسىنىڭ، دوتسېنتى، ئىقتىساد دوكتورى

ياڭ خەيياڭ: ياش ئىقتىسادشۇناس، خەينەن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى، ئىقتىساد دوكتورى

شۆي ياپىڭ: ياش ئاكسىيە مۇتەخەسسىسى، دۆلەت ئاكسىيە نازارەتچىلىك كومىتېتى ئۇچۇر بۆلۈمىنىڭ مۇدىرى، ئىقتىساد دوكتورى

ياڭ جىڭيۈي: ئاتاقلىق قانۇن مۇتەخەسسىسى، گوۋۇيۈەننىڭ مۇئاۋىن باش كاتىپى، قوشۇمچە گوۋۇيۈەن قانۇنچىلىق ئىدارىسىنىڭ باشلىقى، بېيجىڭ داشۆسى ۋە جۇڭگو خەلق داشۆسىنىڭ قوشۇمچە پروفېسسورى

شۆي شياۋسۇڭ: ياش قانۇنشۇناس، جۇڭگو سىياسىي - قانۇن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى

دۇڭ مىڭجۈەن: دۆلەت مائارىپ كومىتېتى چوڭلار مائارىپى مەھكىمىسىنىڭ باشلىقى

خۇاڭ جىڭگۈي: ياش ئىقتىسادشۇناس، خەينەن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى، ئىقتىساد دوكتورى

ساۋ لىنجۈەن: ياش ئىقتىسادشۇناس، خەينەن داشۆسىنىڭ دوتسېنتى

لياڭ جۇ: ئاتاقلىق قانۇنشۇناس، بېيجىڭ داشۆسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، پروفېسسور، دوكتور يېتەكچىسى

خەن گۇيرۇ: ئىقتىسادشۇناس، جۇڭخۇا ئاياللار داشۆسى ئىگىلىك باشقۇرۇش فاكۇلتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى

رېھىم يۈسۈپ: ئىقتىسادشۇناس، مەركىزىي مىللەتلەر داشۆسى باشقۇرۇش كادىرلىرى شۆيۈەنىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، دوتسېنت

زاڭ جىفېڭ: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، ج ك پ مەركىزىي پارتىيە مەكتىپىنىڭ پروفېسسورى

دەي يۈەنچېن: ئاتاقلىق ئىقتىسادشۇناس، مەملىكەتلىك سىياسىي كېڭەش ئەزاسى، جۇڭگو ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ تەتقىقاتچىسى، پروفېسسور

ۋېي جيې: ياش ئىقتىسادشۇناس، جۇڭگو خەلق داشۆسى ئىگىلىك باشقۇرۇش شۆيۈەنىنىڭ باشلىقى، پروفېسسور

2. لېكسىيە تېمىلىرىنىڭ ۋەكالەت بەلگىسى

A: بازار ئىگىلىكى، زامانىۋى كارخانا تۈزۈمى بىلەن ھۆكۈمەت ھەرىكىتى

B: ئىككى تۈپ ئۆزگىرىشنى ئىشقا ئاشۇرۇش بىلەن غەربىي رايوننىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتى

C: دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ قىيىنچىلىقى ۋە ئۇنى ھەل قىلىش تەدبىرلىرى

...مەسلىسى

2. «مەمۇرىي جازا قانۇنى»نى ئىجرا قىلىشقا دائىر بەزى مەسىلىلەر

3. ھەرقايسى گۇرۇپپىدىكى پروفېسسور، مۇتەخەسسىسلەرنىڭ ئىسىملىكى ۋە لېكسىيە تېمىلىرىنىڭ ۋەكالەت بەلگىسى

خىزمەتچىلىرى: مەلىكشاي، مەلىنا، سائادەتگۈل، يۈشەن

2- ئەترەت: بورتالا، شىخو، كۈيتۇڭ، يېزا ئىگىلىك 9-شىسى (دۆربىلجىن)

لياڭ جۇ (A)، ۋاڭ شۆجېڭ (A) لى يىپىڭ (A)، ماۋرۇڭفاڭ (B)، لۇيەنگاڭ (A)، شى تەيفېڭ (D)، ياڭ خەيياڭ (F)، يەن ۋاڭشيەن (C)، ۋۇخۇيچياڭ (E)، مى سۇجۇڭ (F)

ئالاقىلەشكۈچىسى: لى ۋېي

خىزمەتچىلىرى: ئارزۇگۈل، كوگۇاڭخۇي، يۈەن خەيخۇڭ

3- ئەترەت: شىخەنزە، ماناس، قاراماي، ئالتاي

لى خەي (B)، ۋاڭ شۆجېڭ (A)، يۈجۇگىي (B)، ليۇپىڭ (A)، ۋاڭ سۈيچى (D)، جاڭ چېڭخۇي (E)، جاڭ خۇي (E)، لى جۈن (F)، يۈي خەيفېڭ (C)، نۇرمۇھەممەت كېرىم (A)، ئەيسا مۇسا (B, D, F)، لىتىپ نىياز (E, C, A)

ئالاقىلەشكۈچىسى: ۋاڭ چاڭمىڭ

خىزمەتچىلىرى: دەي جىڭ، جيا يىگزى، دىلنار

5- ئەترەت: خوتەن، قەشقەر، ئاتۇش، ئاقسۇ

لياڭ جۇ (B)، ۋۇگۇاڭخۇي (A)، ۋۇمىڭياڭ (B)، شى چى (C)، ۋاڭ شۆلى (C)، ليۇبوخۇا (D)، ۋاڭ دۇڭجېڭ (D)، جاڭ گۇاڭشېڭ

تەرەققىياتى

C : دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ قىيىنچىلىقى ۋە ئۇنى ھەل قىلىش تەدبىرلىرى
D : ئىقتىسادىي قانۇن-نىزامنى بازار ئىگىلىكىگە مۇۋاپىق تەتبىقلاش
E : زېھنىي مەبلەغ: فوند، زايوم، پاي چېكى، قەرەللىك مال
F : دۇنيا ئىقتىسادى ۋە دۇنياۋى چوڭ بازار
△ ئۈرۈمچىدە ئالاھىدە تەسىس قىلىنغان مەخسۇس تېمىلار
1. شياڭگاڭ ۋە «بىر دۆلەتتە ئىككى خىل تۈزۈم بولۇش» جەمئىيەتىكى قانۇن

ۋەكالەت بەلگىسى

1. ئەترەت: ئۈرۈمچى، مىچۈەن، تۇرپان، پىچان، قۇمۇل
جياڭ پىڭ (A)، ۋاڭ شۇۋېن (△)، دۇڭ مىڭچۈەن (A)، زاڭ جىفېڭ (B)، ليۇ يىڭچيۇ (F)، لى جۈن (F)، ۋۇجىڭمىڭ (A)، لى گۈيچىڭ (B)، ۋاڭ سۈيچى (D) لۇجيۈەن (B C)، شۈي ياپىڭ (E)، جۇدا چى (D)
ئالاقىلەشكۈچىسى: ۋېي شيەن

خىزمەتچىلىرى: ئارزۇگۈل، گوگۇاڭخۇي، يۈەن خېيخۇڭ
3. ئەترەت: شىخەنزە، ماناس، قاراماي، ئالتاي
ۋاڭ شۇۋېن (A)، زاڭ جىفېڭ (B)، ۋېي جيې (A)، شاۋنىڭ (B)، ۋاڭ يىۋۇ (C)، مالىنا (D)، شۈي شياۋسۇڭ (E)، شېن جېڭ (F)
ئالاقىلەشكۈچىسى: ۋاڭ كېبو
خىزمەتچىلىرى: پاتىگۈل، تيەن خۇەن
4. ئەترەت: غۇلجا، كۈنەس، كورلا، مالەن

ليالڭ جۇ (B)، ۋۇگۇاڭخۇي (A)، ۋۇمىڭيالڭ (B)، شى چى (C)، ۋاڭ شۈلى (C)، ليۇبوخۇا (D)، ۋاڭ دۇگجىڭ (D)، جاڭ گۇاڭشېڭ (F)، جاڭ خۇڭلياڭ (E)، خۇاڭ جىڭگۈي (F)، خەن گۈيرۇ (C)، ساۋلىگجۈەن (A)، ۋاڭ داچېڭ (F)، جۇمەخۇن نىياز (C B)، نۇرمۇھەممەت كېرىم (A)، رەھىم-يۈسۈپ (F، E، D)، ئابدۇقادىر ئىسمائىل (A)
ئالاقىلەشكۈچىسى: ئەنۋەر ئىمىن
خىزمەتچىلىرى: ليۇفالڭ، پاشا كېۋىر، ماخېيەن، گۈلنار بارات، ليۇلىخۇڭ

4. كونسۇلتاتسىيە پونكىتلىرى، ئورنى، ۋاقتى جەدۋىلى

ۋاقتى	پونكىتى	ئورنى	دائىرىسى	ئالاقىلەشكۈچىسى	تېلېفون نومۇرى
25 _ 22.7	ئۈرۈمچى	شىنجاڭ خەلق سارىيى	ئۈرۈمچى رايونى، بىكىتۈمىگە بىۋاستە قاراشلىق كارخانىلار، سانائەت 1-شىسى، بىكىتۈمى ئۈرۈمچى باشقۇرۇش ئىدارىسى	ۋېي شيەن	(0991) 2844024
24 _ 22.7	شىخەنزە	شىخەنزە شۆبە ھەربىي رايون زالى	بېزا ئىگىلىك 8-شىسى، شىخەنزە شەھىرى (مەركىز، پىكىشەھەر پونكىتلىرىغا تەۋە رايون)	خۇاڭ ۋېنجۈن	(0993) 2012715
24 _22.7	شىخەنزە	شەھەرلىك س س م ب ئىدارىسى زالى	بېزا ئىگىلىك 8 - شىسى، شىخەنزە شەھىرى (باشقا رايون)	خۇاڭ ۋېنجۈن	(0993) 2012715
24 _ 22.7	ماناس	پارتىيە مەكتىپى مەجلىسخانىسى	ماناس، قۇتۇبى ناھىيىلىرى	جاڭ جىنشېڭ	(0994) 6661964
24_ 22.7	مىچۈەن	ناھىيىلىك داۋشياڭ مېھمانخانىسى	سانجى ئوبلاستىغا قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر (ماناس، قۇتۇبى بۇنىڭ ئىچىدە ئەمەس)، بېزا ئىگىلىك 6-شىسى	دىڭ ئېنتاۋ	(0994) 5302491
7.22 _ 24	بورتالا	ئوبلاستلىق خەلق ھۆكۈمىتى كۇلۇبى	ئوبلاستقا قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بېزا ئىگىلىك 5-شىسى	جاڭ تيەنخۇ	(09093) 222094
1.8 _ 30.7	كورلا	بېزا ئىگىلىك 2- شىسى مەدەنىيەت پائالىيەت مەركىزى كىنوخانىسى	ئوبلاستقا قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بېزا ئىگىلىك 2-شىسى	مۇچېڭيى	(0996) 2028884
29 _ 27.7	ئاتۇش	ئوبلاستلىق خەلق قۇرۇلتىيى يىغىن زالى	ئوبلاستقا قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر	ياڭ جيەنشىن، شيا مىڭفاڭ	(09081) 223741 (09081) 223633
1.8_ 30.7	قۇمۇل	شەھەرلىك ھۆكۈمەت زالى	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بىكىتۈمى قۇمۇل باشقۇرۇش ئىدارىسى	رېن گاڭ	(0902) 2233659
28 _ 26.7	تۇرپان	مەمۇرىي مەھكىمە 3-قەۋەت مەجلىسخانىسى	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بىكىتۈمى 221-، 222-تۈەنلىرى	چاڭ خۇڭ	(0995) 523533
28 _ 26.7	پىچان	ناھىيىلىك ھۆكۈمەت مەجلىسخانىسى	پىچان ناھىيىسى	شېن جيالەن	(0995) 221723
1.8 _ 30.7	ئالتاي	ۋىلايەتلىك مېھمانخانا (ئوتتۇرا بىنا) 3-قەۋەت مەجلىسخانىسى	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بېزا ئىگىلىك 10-شىسى	لياڭ جىفېي	(09009) 221415
28 _ 26.7	شىخو	ناھىيىلىك ھۆكۈمەت زالى	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر	لى يۈەنخەي	(0992) 502298
24 _ 22.7	غۇلجا	ئوبلاستلىق مېھمانخانا زالى	ئىلى ۋىلايىتى (كۈنەس بۇنىڭ ئىچىدە ئەمەس)، بېزا ئىگىلىك 4-شىسى	جياجىڭ	(0999) 8020540
24 _ 22.7	غۇلجا	غۇلجا شەھەرلىك سىياسىي كېڭەش زالى (ئۇيغۇر تىلىدا)	ئىلى ۋىلايىتى (كۈنەس بۇنىڭ ئىچىدە ئەمەس)، بېزا ئىگىلىك 4-شىسى	جياجىڭ	(0999) 8020540
28 _ 26.7	كۈنەس	ناھىيىلىك مېھمانخانا زالى	كۈنەس ناھىيىسى ۋە قوشنا رايون	ۋېي فاڭ	(0999) 5022229
28 _ 26.7	كۈنەس	ناھىيىلىك س س م ب ئىدارىسى مەجلىسخانىسى (ئۇيغۇر تىلىدا)	كۈنەس ناھىيىسى ۋە قوشنا رايون	ۋېي فاڭ	(0999) 5022229
2.8 _ 31.7	ئاقسۇ	ۋىلايەتلىك ئىشچىلار مەدەنىيەت سارىيى	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بېزا ئىگىلىك 1-شىسى	ۋۇچياڭ	(0997) 2123349 2108 ،2179
29 _ 27.7	قەشقەر	مەمۇرىي مەھكىمە 1-قەۋەت يىغىن زالى	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بېز ا ئىگىلىك 3-شىسى	ياڭ شۇگاۋ	(0998) 223857
29 _ 27.7	قەشقەر	مەمۇرىي مەھكىمە 2-قەۋەت يىغىن زالى (ئۇيغۇر تىلىدا)	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بېز ا ئىگىلىك 3-شىسى	ياڭ شۇگاۋ	(0998) 223857
25 _ 23.7	خوتەن	شەھەرلىك ھۆكۈمەت زالى (1-قەۋەت)	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بىكىتۈمى خوتەن باشقۇرۇش ئىدارىسى	جاڭ چاڭشۇ	(0903) 222061
25 _ 23.7	خوتەن	شەھەرلىك ھۆكۈمەت زالى (2-قەۋەت) (ئۇيغۇر تىلىدا)	ۋىلايەتكە قاراشلىق شەھەر، ناھىيىلەر، بىكىتۈمى خوتەن باشقۇرۇش ئىدارىسى	جاڭ چاڭشۇ	(0903) 222061
28 _ 26.7	كۈيتۇڭ	كۈيتۇڭ مېھمانخانىسى زالى	كۈيتۇڭ شەھىرى، بېزا ئىگىلىك 7-شىسى	لوخۇەيبيۈەن	(0992) 221061
1.8 _30.7	بېزا ئىگىلىك 9 - شىسى	دۆربىلجىن بېزا ئىگىلىك 9- شىسى ئورگان بىناسى 6-قەۋەت مەجلىسخانىسى	بېزا ئىگىلىك 9-شىسى	جۇسىچېڭ	(09003) 341157
5 _ 3.8	مالەن	ئىجتىمائىي مۇلازىملىق بۆلۈمىنىڭ 1-قەۋەت مەجلىسخانىسى	مالەن	يۈي شەنفا	(0991) 2958480
28 _ 26.7	قاراماي	قاراماي كۇتۇپخانىسى دوكلات زالى (1-قەۋەت)	قاراماي شەھىرى، قۇبۇقسار ناھىيىسى	چېن يۈيۈەن	(0990) 223436 886136

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

ئۈرۈمچى رايونىنىڭ ھاۋا رايى: كۈندۈزدىن كېچىگىچە بەزىدە ئوچۇق، بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ. تېمپېراتۇرا 20℃ - 34℃ بولىدۇ، ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

جۇڭگو ۋە ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى

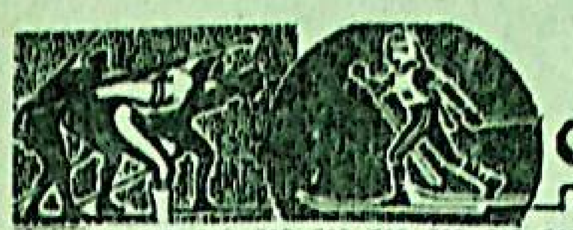

ئىمىن ئۆمەر

خەلقئارا تەنھەركەت يىغىنى 1894-يىل 6-ئاينىڭ 17-كۈنى پارىژدا ئۆتكۈزۈلدى. 6-ئاينىڭ 23-كۈنى خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتى قۇرۇلدى ھەممە بۇرۇنقى ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنىنىڭ ئەنئەنىسى بويىچە ھەر تۆت يىلدا بىر قېتىم ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى ئۆتكۈزۈش قارار قىلىندى. بۇ كۈن ئولىمپىك ھەرىكىتىنىڭ ۋە دۇنيا تەنتەربىيە ھەرىكىتىنىڭ راۋاجلىنىشىدا دەۋر بۆلگۈچ ئەھمىيەتكە ئىگە. شۇڭا بۇ كۈننى نۇرغۇن دۆلەتلەر تەنتەربىيە بايرىمى كۈنى قىلدى. دۆلىتىمىزمۇ 1986-يىلى بۇ كۈننى ئولىمپىك كۈنى قىلىپ بەلگىلىدى.

1896-يىل 4-ئاينىڭ 6-كۈنى 1-نۆۋەتلىك ھازىرقى زامان ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى ئافىنادا داغدۇغىلىق ئۆتكۈزۈلدى. يېقىنقى 100 يىلدىن بۇيان ئولىمپىك تەنتەربىيە ھەرىكىتى دۇنيا بويىچە كەڭ دائىرىدە راۋاجلاندى.

جۇڭگو خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتى بىلەن 1922-يىلىلا مۇناسىۋەت ئورناتقانىدى. ئۇنىڭدىن ئىلگىرى يەنى 1895-يىلى چىڭ سۇلالىسى ھۆكۈمىتى گرېتسىيە دۆلەتلىك ئولىمپىك كومىتېتىنىڭ جۇڭگونى 1896-يىلى ئافىنادا ئۆتكۈزۈلىدىغان 1- نۆۋەتلىك ھازىرقى زامان ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنىغا قاتنىشىشقا تەكلىپ قىلغان تەكلىپنامىسىنى تاپشۇرۇۋالغان بولسىمۇ، «يېنىك ئاتلېتىكا» دېگەن سۆزنىڭ مەنىسىنى چۈشەنمىگەنلىكتىن، ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنىغا قاتناشمىغان.

جۇڭگو خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتىغا كىرگەندىن كېيىن، شىمالىي مىلىتارىستلار ھۆكۈمىتىنىڭ تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ۋاڭ جېڭتىڭ خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتىنىڭ ئەزالىقىغا سايلاندى، كېيىن كۇڭ شياڭشى، دۇڭ شۇيىلارمۇ ئەزالىققا تولۇقلاپ سايلاندى. 1-نۆۋەتلىك ئولىمپىك كومىتېتىنىڭ جۇڭگولۇق ھەيئەت ئەزاسى ۋاڭ جىڭيەن بولۇپ، ئۇ ئەسلىدە جۇڭگونىڭ ئامېرىكىدا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى ئىدى.

1924-يىلى جۇڭخۇا مەملىكەتلىك تەنتەربىيە ئىشلىرىنى ئىلگىرى سۈرۈش جەمئىيىتى قۇرۇلۇپ، مەملىكەت خاراكتېرلىك تەنتەربىيە تەشكىلاتى بولۇپ قالدى. 1928-يىلى جۇڭخۇا مەملىكەتلىك تەنتەربىيە جەمئىيىتى سۇڭ رۇخەينى گوللاندىيىنىڭ ئامستېردام شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلىدىغان 9-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنىغا ۋەكىل قىلىپ ئەۋەتتى. 1931-يىلى خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتى جۇڭخۇا مەملىكەتلىك تەنتەربىيە جەمئىيىتىنى جۇڭگو ئولىمپىك كومىتېتى، دەپ ئېتىراپ قىلدى.

10-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى 1932-يىلى 7-ئايدا ئامېرىكىنىڭ لوس ئانژېلېس شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلدى. مەملىكەتلىك تەنتەربىيە جەمئىيىتى لىيۇچاڭچۈن بىلەن تېرېنېر سۇڭ جۈنفۇنى جۇڭگو ۋەكىلى سۈپىتىدە مۇسابىقىگە قاتنىشىشقا ئامېرىكىغا ئەۋەتتى. ئۇلار كېمىگە ئولتۇرۇپ 25 كۈندە ئامېرىكىغا يېتىپ بارادى ھەممە بىر كۈنلا ئارام ئېلىپ 100 مېترلىق ۋە 200 مېترلىق يۈگۈرۈشنىڭ تەييارلىق مۇسابىقىسىگە قاتناشتى. ئۇلار بەك چارچاپ كەتكەنلىكتىن، تەييارلىق مۇسابىقىسىدە شاللىنىپ قالدى. 1936-يىلى 8-ئايدا جۇڭگو چاماباشچىلىق ئۆمىكى ۋە «تەكشۈرۈش ئۆمىكى»دىن تەركىب تاپقان 140 كىشىلىك ۋەكىللەر ئۆمىكىنى بېرلىنغا ئەۋەتىپ، 11-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنىغا قاتناشتۇردى. كېيىن 2-دۇنيا ئۇرۇشى سەۋەبىدىن ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى ئارىلىقتا ئىككى نۆۋەت ئېلىپ بېرىلمىدى. 14- نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى 1948-يىلى لوندوندا ئۆتكۈزۈلدى. بۇ قېتىمقى تەنھەركەت يىغىنىغا جۇڭگو 53 ئادەمدىن تەركىب تاپقان ۋەكىللەر ئۆمىكى ئەۋەتتى. ئۆمەك تەركىبىدە 35 تەنھەركەتچى بولۇپ، ئۇلار يېنىك ئاتلېتىكا، ۋاسكېتبول، پۇتبول، سۇ ئۈزۈش ۋە ۋېلسىپىت ئۇزلىرىنىڭ تەييارلىق مۇسابىقىلىرىگە قاتناشتى.

1949-يىلى ئۆكتەبىردە سابىق جۇڭخۇا مەملىكەتلىك تەنتەربىيە ئىشلىرىنى ئىلگىرى سۈرۈش جەمئىيىتى جۇڭگو ئولىمپىك كومىتېتى قىلىپ ئۆزگەرتىپ قۇرۇلدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن جۇڭگونىڭ تەنتەربىيە ئىشلىرى يېڭى بىر دەۋرگە قەدەم قويدى.

1952-يىلى فىنلاندىيىنىڭ خېلسىنكى شەھىرىدە 15-نۆۋەتلىك دۆلەتلەردىكى ھەققانىي كىشىلەرنىڭ تىرىشچانلىقى ئارقىسىدا، جۇڭگو ئاخىرى يىغىن باشلىنىش مۇراسىمى ئېچىلاي دېگەندە تەكلىپنامىنى تاپشۇرۇۋالدى. جۇئېنلەي زۇڭلى خېلسىنكىغا دەرھال ۋەكىللەر ئۆمىكى ئەۋەتىش توغرىسىدا يوليورۇق بەردى. بۇ قېتىمقى ۋەكىللەر ئۆمىكىنىڭ تەركىبىدە 40 ئادەم بولۇپ، رۇڭ گاۋتاڭ ئۆمەك باشلىقى، دۇڭ شۇيى باش تېرېنېر بولدى. ۋەكىللەر ئۆمىكى يېتىپ بارغاندا ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى ئاخىرلىشاي دەپ قالغاچقا، پەقەت ۋۇچۇەنيۇلا 100 مېترغا ئۈگدىسچە ئۈزۈش تەييارلىق مۇسابىقىسىگە قاتنىشالىدى. شۇنداق بولسىمۇ، ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنى مەيدانىدا لەپىلدىگەن بەش يۇلتۇزلۇق قىزىل بايراق جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنىغا قاتنىشىشتا قانۇنىي ھوقۇققا ئىگە ئىكەنلىكىنى پۈتۈن دۇنياغا نامايان قىلدى.

1956-يىلى خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتىدىكى بىر قىسىم كىشىلەرنىڭ سىياسىي بىر تەرەپلىمىلىكى تۈپەيلىدىن، «ئىككى جۇڭگو» پەيدا قىلىش ئەھۋالى كۆرۈلگەچكە، جۇڭگو ئولىمپىك كومىتېتى 16-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەركەت يىغىنىغا قاتنىشالمايدىغانلىقىنى رەسمىي جاكارلىدى. 1958-يىل 8-ئاينىڭ 19-كۈنى جۇڭگو ئولىمپىك كومىتېتى خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتى بىلەن ئالاقىسىنى ئۈزگەنلىكىنى جاكارلىدى.

جۇڭگو ۋە خەلقئارا تەنتەربىيە ساھەسىدىكى زاتلارنىڭ بوشاشماي تىرىششى ئارقىسىدا، جۇڭگونىڭ خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتىدىكى قانۇنىي ئورنى 1979-يىل 11-ئاينىڭ 26-كۈنى ئەسلىگە كەلتۈرۈلدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن جۇڭگو ھەر تۆت يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزۈلىدىغان خەلقئارا ئولىمپىك تەنھەركەت

يىغىپ ساقلاش قىممىتى يۇقىرى بولغان قەدىمكى شىنجاڭ پۇللىرى

مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرى

شىنجاڭغا ساياھەتكە كەلگەنلىكى كىشى شىنجاڭدىكى ھەر خىل پۇللارنى ئىزدەيدۇ. شىنجاڭنىڭ چىڭ سۇلالىسى دەۋرىدىكى يارماقلىرى قويۇق مىللىي پۇراققا ئىگە، بىرىنچىدىن ئۇلار ساپ قىزىل مىستىن ياسالغان، پارقىراق بولۇپ، «قىزىل يارماق» دەپ ئاتىلىدۇ؛ ئىككىنچىدىن ئۇلار جۇڭگودىكى قەدىمكى پۇللار ئىچىدە بىردىنبىر خەنزۇچە، ئۇيغۇرچە، مانجۇچە يېزىق چۈشۈرۈلگەن يارماق؛ ئۈچىنچىدىن بۇ يارماقلارنىڭ تەتۈرىسىگە «كۇچا»، «قەشقەر»، «شىنجاڭ»، «ئاقسۇ» دېگەن يەرناملىرى يېزىلغان.

شىنجاڭ يارمىقى چىققان جاي جەنۇبىي شىنجاڭ بولۇپ، قەدىمكى يىپەك يولى بويىغا جايلاشقان. شۇڭلاشقىمۇ بۇ جايدا ساياھەتچىلىك قىزىپ كەتكەن. كۇچا چىڭ سۇلالىسى دەۋرىدە شىنجاڭدىكى ئەڭ چوڭ يارماق ياساش بازىسى ئىدى. كۇچا كونا شەھىرىدىكى «كۇسەن» كۆۋرۈكىنىڭ ئىككى يېنىدىكى بازاردا ئۇيغۇر دېھقانلىرى بۇنداق يارماقلارنى تىزىقى بىلەن ساتىدۇ. گاھىدا بۇ يەردىن كەمدىن كەم ئۇچرايدىغان «دالى يامبۇسى» بىلەن «جەنجۇڭ تومپۇرى» نىمۇ ئۇچراتقىلى بولىدۇ.

ئاقسۇ چىڭ سۇلالىسى دەۋرىدىكى كۇچادىن قالسىلا 2- ئورۇندا تۇرىدىغان پۇل ياساش بازىسىدۇر. 60 -، 70 - يىللاردىكى يەرلەرنى ئېچىش، كونا شەھەرلەرنى ئۆزگەرتىش داۋامىدا نۇرغۇن قەدىمكى پۇل قېزىۋېلىنغانىدى، لېكىن ئەينى چاغدا بۇنىڭغا ھېچكىم كۆڭۈل بۆلمىگەنلىكتىن، ئۇنىڭ ئۈستىگە مەدەنىيەت ئىنقىلابىدىكى تۆت كونىنى يوقىتىش تەتۈر شامىلىنىڭ تەسىرىدىن، بۇ قىممەتلىك بويۇملار مېتال ئېرىتىش زاۋۇتىغا ئېلىپ بېرىلىپ ئېرىتىۋېتىلدى. شۇڭا ئاقسۇدا يارماقنى ئۇچراتماق تەس بولۇپ قالدى. شۇنداقتىمۇ ئېرىنمەي ئىزدىسە تاپقىلى بولىدۇ.

قەشقەردە پۇل ياسالغان ۋاقىت قىسقا، ياسالغان پۇلمۇ ئاز بولغاچقا، بۇ يەردە ياسالغان پۇللار تېخىمۇ قىممەتلىك. قەشقەردىكى ھېيتگاھ مەسچىتىنىڭ جەنۇبىدىكى كوچىدا شىمالغا قاراپ تۇرغان دۇكاندا رەڭگارەڭ قاشتېشى بۇيۇملىرى، كونا كۈمۈش بۇيۇملار، ھەر خىل يارماق، داچەن، يارچەن، كۈمۈش تەڭگە ۋە قەغەز پۇللار بار. جەنۇبىي جۇڭگودىكى چوڭ شەھەرلەردىن، شياڭگاڭ، تەيۋەن ۋە چەت ئەللەردىن كەلگەن ساياھەتچىلەر ئاپپاق غوجام مازىرىنى كۆرەلىسە ۋە بىر نەچچە يارماق سېتىۋالالىسا ناھايىتى خۇش بولۇپ كېتىدۇ.

يەكەن چىڭ سۇلالىسى دەۋرىدىكى ئەڭ بۇرۇن يارماق ياسالغان جاي شۇنداقلا تاڭ راھىب غەربكە نوم ئېلىشقا ماڭغاندا ئۆتكەن جاي. يەكەندىن يارماق ئىزدەيدىغانلار يەكەن كونىشەھىرىگە بېرىپ قاتار - قاتار كەتكەن پاكار دۇكانلارنى ئارىلىسا بولىدۇ. ئۇ يەردىن قىزىل يارماقتىن بۇرۇنقى دانچە يارماق ۋە ياپىلاق يارماقلارنى تاپقىلى بولىدۇ، ئۇلارغا قىڭغىر - قىيسىق يېزىلغان كونا ئۇيغۇر يېزىقى چۈشۈرۈلگەن، شۇڭا ئۇمۇ ناھايىتى قىممەتلىك ھېسابلىنىدۇ. ئەگەر بۇ جايدىن ئۇنچى قېتىم تارقىتىلغان ئېغىر ۋە قېلىن چەنلۇڭ تومپۇرى تېپىلىپ قالسا، تېخىمۇ ئامەت كەلگىنى.

خوتەندە چىڭ سۇلالىسى دەۋرىدە يارماق ياسالمىغان، لېكىن نۇرغۇن يارماقلار بۇ يەرگە ئېقىپ كېلىپ توپلىنىپ قالغان. شۇڭا ھازىرمۇ خوتەن كونىشەھرى بازىرىدىكى بىر كوچىدا يايما يېيىپ قاشتېشى ۋە يارماق سېتىۋاتقان دېھقانلارنى ئۇچراتقىلى بولىدۇ. بۇ يەرگە بارغانلار قىممەت باھالىق خوتەن يارمىقىنى (ئات سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن) سېتىۋالالىسا، بۇمۇ چوڭ ئامەت.

يارماق بار شەھەرلەرنى بىلىۋالغاندىن كېيىن، ئۇنى قانداق تېپىشنى بىلىۋالماي بولمايدۇ. شىنجاڭنىڭ شەھەرلىرىدە كونىشەھەر، يېڭىشەھەرلەر بار؛ كونىشەھەردە بېزەك دۇكىنى، خالتا كوچىلار بار. بېزەك دۇكانلىرىدىكى بىر قىسىم خام ئەشيا ماتېرىياللىرى يارماقنى ئاساس قىلىدۇ، شۇڭا ئۇلاردا يارماق ياكى كۈمۈش تەڭگىلەر بولماي قالمايدۇ. مىسكەرلەردىمۇ يارماق، كۈمۈش تەڭگىلەر بار. ئۇلاردىن ئەرزان سېتىۋالغىلى بولىدۇ. ئالغان يارماقلارنىڭمۇ يالغىنى يوق.

مىركامىل ئابلىمىت (ت)

ئىتالىيىنىڭ تەييار ئۈگرىسى، ئىنچىكە چۆپى كېنتۇككى توخۇسى بىلەن ھانبۇرگ قاتلىمىسى قاتارلىق تەييار يېمەكلىكلەرگە ئوخشاش دۇنيانىڭ ھەر قانداق يېرىدىن تېپىلىدۇ. ئىتالىيىلىكلەرنىڭ ئۇن يېمەكلىكلەرنى ئىستېمال قىلىش تارىخى نەچچە ئەسىردىن ئاشىدۇ. بۇنداق

دېڭىز ئۈستىدىكى مەرۋايىت چېجۇ - دو ئارىلى.
سۈرەتتە: باغچا شەكلىدىكى مېھمانخانا.

1952-يىلى فىنلاندىيىنىڭ خېلسىنكى شەھىرىدە 15-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى. خەلقئارا ئولىمپىك كومىتېتىدىكى بەزى كىشىلەر يېڭى جۇڭگونى كەمسىتىپ، جۇڭگونىڭ 15-نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنىغا قاتنىشىشىغا توسقۇنلۇق قىلدى. فىنلاندىيىنىڭ ۋە كۆپلىگەن تۆت يىلدا بىر قېتىم ئۆتكۈزۈلىدىغان خەلقئارا ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنىغا ۋەكىللەر ئۆمىكى ئەۋەتىپ، خېلى ئاساسلىق تۈرلەردە ئالتۇن، كۈمۈش، مىس مېداللارنى قولغا كەلتۈرۈپ، دۇنيانى ھەيران قالدۇردى. ھازىر جۇڭگو دۇنيادىكى تەنتەربىيە كۈچلۈك ئەللەر قاتارىدىن ئورۇن ئالماقتا.

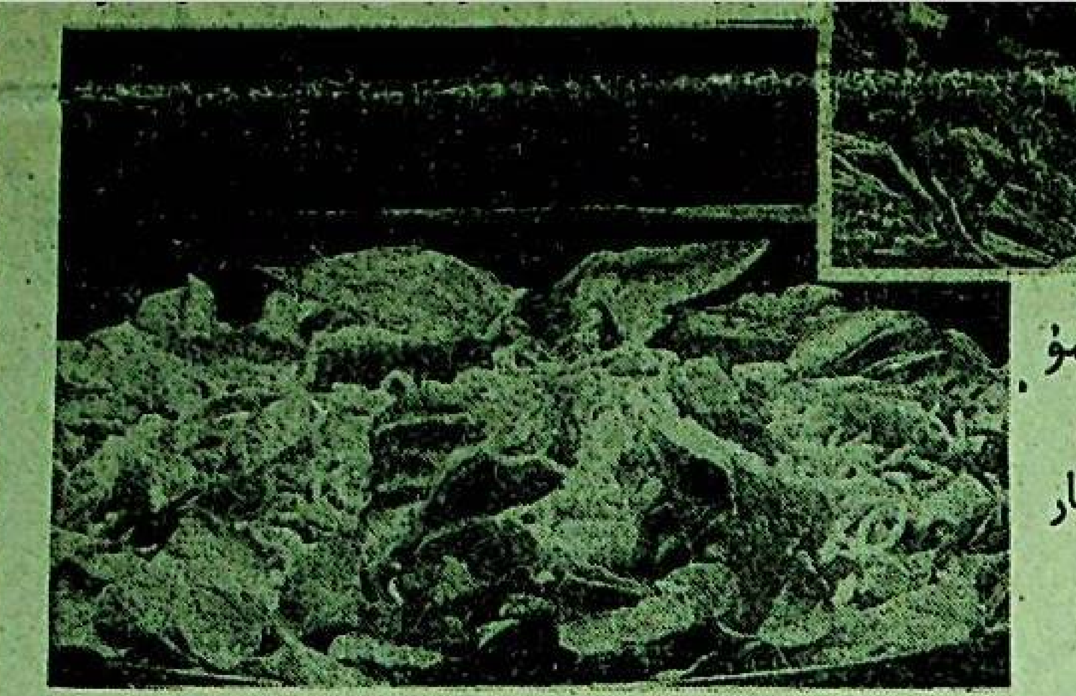

يېمەكلىكلەرنى تەييارلاش ئاسان، ئۇلارنىڭ شەكلىمۇ كۆپ، ئوزۇقلۇقىمۇ مول.
سۈرەتلەردە: ئىتالىيىنىڭ مەززىلىك تەييار چۆپلىرى.
«دۇنيا بىلىملىرى» رەسىملىك ژۇرنىلىدىن

چەت ئەللەرنىڭ ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانى تۈزۈمى

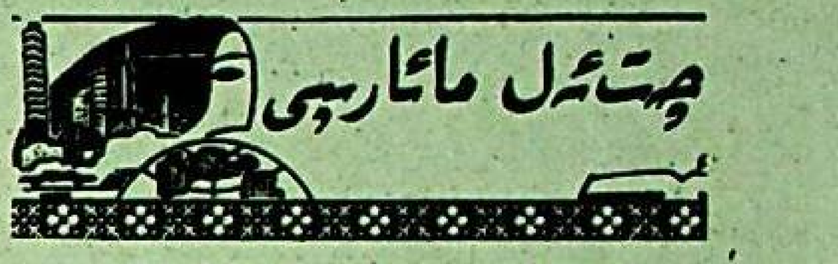

ئەنگلىيەدە تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ باسقۇچىدىكى ئوقۇغۇچىلار ئىككى قېتىملىق دۆلەت ئىمتىھانىنى باشتىن كەچۈرىدۇ، نەتىجىسى لاياقەتلىك بولغانلار ئوقۇش پۈتتۈرۈش دىپلومىغا ئىگە بولىدۇ. ئۇلار مۇشۇ دىپلومغا ئاساسەن ئالىي مەكتەپلەرگە تىزىمغا ئالدۇرۇپ ئوقۇشقا كىرەلەيدۇ. دۆلەت ئىمتىھانىدىكى نەتىجىسى ۋە ئوقۇتقۇچىنىڭ باھاسى ئالىي مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇغۇچىلارنى تاللىشىدىكى مۇھىم ئاساس ھېسابلىنىدۇ. زۆرۈر تېپىلغاندا مەكتەپ يەنە ئوقۇغۇچىلاردىن ئېغىزچە ئىمتىھان ئالىدۇ.

ياپونىيەدە ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرۈش دىپلومى بار ئوقۇغۇچىلارلا ئالىي مەكتەپكە كىرەلەيدۇ. ئالىي مەكتەپلەر يەنە ئۆزلىرىنىڭ تەلىپىگە ئاساسەن ئوقۇغۇچىلاردىن مەخسۇس مەكتەپكە كىرىش ئىمتىھانى ئالىدۇ. شۇڭا ئالىي مەكتەپلەرگە كىرىش رىقابىتى ئىنتايىن كەسكىن. مەكتەپلەر تەشكىللىگەن مەكتەپكە كىرىش ئىمتىھانىدا ئالدىنقى بىر نەچچە نۆۋەتلىك ئىمتىھاندىن ئۆتەلمىگەنلەر ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ تۆتتىن بىر قىسمىنى ئىگىلەيدۇ.

ئامېرىكىدا كۆپ ساندىكى ئالىي مەكتەپلەر ئوقۇغۇچىلارنى بەزى پەنلەردىن سىناق ئېلىپ قوبۇل قىلىدۇ. ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئىلگىرىكى ئوقۇش نەتىجىسى ۋە ئەقلىي ئىقتىدارى سىناق قىلىنىدۇ، ئۆلچىنىدۇ. ئاتالا ئىقتىدار ئۈزۈرلەرلارا ھەرقايسى ئالىي مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇش مۇكاپاتى پۇلىدىن بەھرىمەن بولىدىغانلارنىڭ سانى، قوبۇل قىلىنىش نىسبىتى قاتارلىقلار تەپسىلىي تونۇشتۇرۇلىدۇ. ئوقۇغۇچىلار مەكتەپلەرنى ئۆزلىرى ئەركىن تاللايدۇ.

شۋېتسىيەدە ھېچقانداق دىپلوم بولمىسىمۇ ئالىي مەكتەپكە كىرىپ ئوقۇشقا بولىدۇ. لېكىن ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئوتتۇرا مەكتەپتىكى ئۆگىنىش نەتىجىلىرى لاياقەتلىك بولغان بولۇشى، ئۆزى تاللىغان كەسىپكە ئالاقىدار پەنلەردىكى نەتىجىسى بىر قەدەر ياخشى بولغان بولۇشى شەرت. 1979-يىلىدىن بۇيان ئالىي مەكتەپكە كىرىپ ئوقۇشنى ئىلتىماس قىلغۇچىلار كۆپەيگەنلىكتىن، ئالىي مەكتەپلەر سان بەلگىلەپ ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىشقا باشلىدى. مەكتەپلەر ئوقۇغۇچىلارنى يېشى، سەۋىيىسى، كەسپى بويىچە تۈرگە ئايرىپ قوبۇل قىلىدىغان بولغاچقا، ھەممە ئادەم پۇرسەتتىن تەڭ بەھرىمەن بولىدۇ.

گېرمانىيەدە ئوقۇغۇچىلار تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرۈش دىپلومى بولسىلا ئالىي مەكتەپكە كىرەلەيدۇ. ئوقۇغۇچىلارنىڭ سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، بەزى ئالىي مەكتەپلەر قوبۇل قىلىدىغان ئوقۇغۇچى سانىنى بەلگىلەپ، ئوقۇشقا كىرىشنى ئىلتىماس قىلغانلارنى تاللايدۇ. 70 - يىللاردىن بۇيان ئۆرلەپ ئوقۇيدىغانلارنىڭ سانى يىلدىن يىلغا ئازىيىپ كەتكەنلىكتىن، ئالىي مەكتەپلەر قوبۇل قىلىش سان چەكلىمىسىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، چەت ئەللىك ئوقۇغۇچىلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بارلىق يېڭى ئوقۇغۇچىلارنى قارشى ئالىدىغان بولدى. مەكتەپلەر ئوقۇغۇچىلارنى نەتىجىسىگە ئاساسەن ئالاقىدار فاكۇلتېتلارغا ئورۇنلاشتۇرىدۇ.

ئابدۇۋاھىت قاسىم تەرجىمىسى

خەن سۇلالىسى ۋىندى پادىشاھنىڭ ئۆزىگە قاتتىق تەلەپ قويۇپ دۆلەتنى ئىدارە قىلىشى

جاڭ داۋېي

خەن سۇلالىسىنىڭ ۋىندى پادىشاھى ليۇ خېڭ جۇڭگو تارىخىدىكى ئاتاقلىق تەرەققىيپەرۋەر پادىشاھ. ئۇ تەختتە ئولتۇرغان 23 يىلدا ئالدىنقى سۇلالىلەرنىڭ تارىخىي ساۋاقلىرىنى يەكۈنلەشكە ئەھمىيەت بېرىپ، خەن سۇلالىسىنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدىلا ئۆزىنى ئوڭشىۋېلىش سىياسىتىنى يولغا قويۇپ، خەلقنىڭ دەردىگە دەرمان بولۇپ، جازالارنى، خەلقنىڭ سېلىقلىرىنى ئۈزلۈكسىز ئازايتقان ۋە كەچۈرۈم قىلغان. باشلامچىلىق بىلەن ئىقتىسادچىل بولۇپ ۋە قانۇن - ئىنتىزامغا رىئايە قىلىپ، خەن سۇلالىسىنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە گۈللەنگەن ۋەزىيەتنى بارلىققا كەلتۈرگەن.

ۋىندى پادىشاھ ئىقتىسادچىل بولۇشنى تەشەببۇس قىلغان ھەمدە دائىم ئۆزى ئۈلگە بولغان. ئۇ ئوردا خىراجىتىنى تېجەپ، ئوردا ئىچىدىكى چىملىدىقلارنى كەشتىلەتمىگەن ھەم ئۇلارغا گۈل باستۇرمىغان. ئۆزىمۇ ئادەتتە ئاددىي رەختلەردىن كىيىم كىيگەن. ھەتتا ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان رەپىقىسى شىن خانىشقىمۇ يەرگە سۆرۈلۈپ تۇرىدىغان ئۇزۇن كۆڭلەك كىيدۈرمىگەن. قەبرىلىرىگىمۇ قىممەتلىك بۇيۇملارنى ئىشلەتمىگەن، پەقەت ئازراق ساپال قاچىلارنىلا كۆمگەن؛ قۇرۇلۇشلارنىمۇ ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە تېجەشلىك ئېلىپ بارغان. جان ئۈزۈش ئالدىدا ئۆزىنىڭ دەپنە ئىشلىرىنى ئاددىي- ساددا ئۆتكۈزۈش، كۆپ ساندىكى ئوردا دېدەكلىرىنى ئائىلىسىگە قايتۇرۇۋېتىش توغرىسىدا بۇيرۇق چۈشۈرگەن.

بىر قېتىم پادىشاھ ئوردىغا راۋاق سالماقچى بولغاندا ئۇستىلار 100 تىللا (خەن دەۋرىدە بىر تىللا 10 مىڭ يارماققا تەڭ ئىدى) كېتىدىغانلىقىنى ئېيتقان، پادىشاھ ۋىندى بۇنى ئاڭلاپ ئېغىر بىر تىنىپ: «100 تىللا ئوتتۇراھال ئون ئائىلىنىڭ بىساتىغا تەڭدۇر. مەن ئىلگىرىكى پادىشاھنىڭ ئوردىسىدا تۇرۇۋاتقىنىمغىمۇ خىجىل بولۇۋاتسام، شۇنچىۋالا پۇل خەجلەپ راۋاق سېلىشنىڭ نېمە ھاجىتى»، دېگەن ھەم راۋاق سېلىشنى توختىتىشنى بۇيرۇغان. پادىشاھ ۋىندى تەختتە ئولتۇرغان مەزگىلدە خان ئوردىسىغا بىرمۇ خانە سېلىنمىغان ۋە گۈللۈك ياسالمىغان.

پادىشاھ ۋىندى يېزا ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇشقا ناھايىتى ئەھمىيەت بەرگەن. ئۇ «يېزا ئىگىلىكى جاھاننىڭ ئاساسى، خەلق شۇنىڭغا تايىنىپ ياشايدۇ»، دەپ قارىغان. ئۇ ئوردا ئىچىدە مەخسۇس تېرىلغۇ يەر بەرپا قىلىپ، ھەر يىلى ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مۇراسىمى ئۆتكۈزگەن ھەمدە ئوردىدىكى ۋەزىر - ۋۇزرالارنى باشلاپ تېرىقچىلىق قىلىپ، پۇقرالارغا تىرىشچان، ئىقتىسادچىل بولۇشتا ئۈلگە بولغان. بۇ سىمۋول خاراكتېرلىك كۆرۈنۈش بولسىمۇ، پادىشاھ ۋىندىنىڭ يېزا ئىگىلىكى ۋە پۇقرالارنىڭ تۇرمۇشىغا كۆڭۈل بۆلگەنلىكىنى ئەكس ئەتتۈرىدۇ.

پادىشاھ ۋىندى يەنە پۇقرالارنىڭ باج -سېلىقىنى يېنىكلىتىشكە خېلى ئەھمىيەت بەرگەن. ئۇ كۆپ قېتىم يەر ئىجارىسىنى كېمەيتىپ، دېھقانلارنىڭ ئىشلەپچىقىرىشنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە راۋاجلاندۇرۇش ئاكتىپلىقىنى قوزغىغان. ئۇ بەزىدە يەر ئىجارىسىنىڭ يېرىمىنى كېمەيتسە، بەزىدە ھەممىسىنى كەچۈرۈم قىلغان. كۆپ قېتىم نامراتلارغا قۇتقۇزۇش بېرىپ، ئىگە-چاقىسىز، يېتىم - يېسىر، قېرى - چۆرىلەرگە ياردەم بەرگەن. پادىشاھ ۋىندى يەنە ھەربىي پائالىيەتلەرنى ئىمكان قەدەر ئازايتىپ، پۇقرالارنىڭ يۈكىنى يېنىكلىتىپ، ئۇلارنىڭ خاتىرجەم تىرىكچىلىك قىلىشىغا شارائىت يارىتىپ بەرگەن.

پادىشاھ ۋىندى قانۇن - ئىنتىزامغا رىئايە قىلىش جەھەتتىمۇ تارىختا شۆھرەت قازانغان. ئاتلىق ئەسكەرلەر سەركەردىسى بولغان تاغىسى بوجاۋ سەۋەبسىز ئادەم ئۆلتۈرگەندە، پادىشاھ ۋىندى قىلچە يۈز - خاتىرە قىلماي بۇ جاۋنى ئۆلتۈرۈۋېلىپ گۇناھىنى يۇيۇشقا بۇيرۇغان. بىر قېتىم بىر يولۇچى ئېھتىياتسىزلىقتىن پادىشاھنىڭ ئېتىنى ئۈركۈتۈۋەتكەندە، پادىشاھ ئۇنى قاتتىق جازالىماقچى بولغان. ئوردا مۇھاپىزەتچىسى جاڭ شى ئۇنىڭغا قائىدە سۆزلەپ، نەسىھەت قىلىپ، ئادىل ئىش كۆرۈشنى ئېيتقان. ئادالەتنى ياقلايدىغان پادىشاھ ۋىندى ئاخىرى قول ئاستىدىكىلەرنىڭ نەسىھەتىنى ئاڭلاپ، بۇ ئىشنى قانۇن بويىچە يېنىكلىتىپ بىر تەرەپ قىلغان.

پادىشاھ ۋىندى قانۇننى قاتتىق ئىجرا قىلغان، ھەرگىز زورلۇق - زومبۇلۇق قىلمىغان، شۇنداقلا دائىم دېگۈدەك ئېغىر جازالارنى يېنىكلىتىپ ياكى كەچۈرۈم قىلىپ تۇرغان. ئۇ تەختكە چىقىپلا «چېتىپ جازالاش قانۇنى»نى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، بىر ئادەم جىنايەت ئۆتكۈزسە، بىر ئادەمنىلا جازالاشنى، ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە جەمەتىنى چاتماسلىقنى بەلگىلىگەن. پادىشاھ ۋىندى «تەڭرى پۇقرالارنى ياراتقان،خان ئۇنىڭغا تايىنىپ دۆلەتنى ئىدارە قىلىدۇ»، «پادىشاھ بولغۇچى ئاۋۋال خەلقنى، ئاندىن ئۆزىنى ئويلىشى كېرەك»، دەپ قارىغان. ئۇ ۋەزىرلەرنى ئۆزىگە پىكىر بېرىشكە ئىلھاملاندۇرغان ھەتتا ئادەتتىكى پۇقرالارنىڭ تەكلىپلىرىنىمۇ كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىغان. بىر قىزچاق دادىسىنىڭ تەن جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغانلىقى توغرىسىدا پادىشاھقا ئەرز سۇنغاندا، پادىشاھ تەن جازاسى بېرىپ جىنايەتچىنى مېيىپ قىلىپ قويۇش بەكمۇ ۋەھشىيلىك بولىدىكەن ھەم گۇناھكارنىڭ گۇناھىنى يۇيۇپ تۈۋا قىلىشىغا پايدىسىز ئىكەن دەپ قاراپ، تەن جازاسىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش توغرىسىدا پەرمان چۈشۈرگەن.

پادىشاھ ۋىندى شاھلارنىڭ پۇقرالارغا كۆڭۈل بۆلۈش، ئالۋاڭ - ياساقلارنى يېنىكلىتىش، ئىقتىسادچىللىق بىلەن دۆلەتنى ئىدارە قىلىش يوللىرىنى ئېنىق چۈشەنگەچكە، خەن سۇلالىسىنىڭ دەسلەپىدە جەمئىيەت ئىقتىسادى ئومۇميۈزلۈك ئەسلىگە كېلىپ، خەن سۇلالىسىنىڭ مۇستەھكەملىنىشى ۋە تەرەققىي قىلىشىغا ئاساس سېلىنغان. شۇڭا تارىخشۇناسلار پادىشاھ ۋىندىنى «فېئودال خاقانلار ئىچىدىكى ئادىل خاقان» دەپ تەرىپلىگەن ھەمدە ئۇنى كېيىنكى جىڭدى پادىشاھ بىلەن قوشۇپ «ئادىل پادىشاھلار» دەپ تىلغا ئالغان.

گۈلزار مەھەممەت تەرجىمىسى

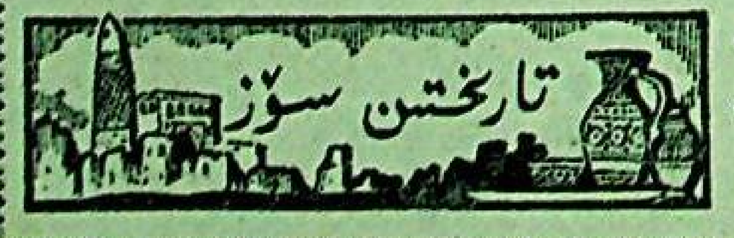

جياڭ زېمىن ئالتە دۆلەتكە قىلغان سەپىرىنى ئاياغلاشتۇرۇپ، بېيجىڭغا قايتىپ كەلدى

مەملىكىتىمىزگە قايتىشتىن ئىلگىرى قازاقىستان زۇڭتۇڭى بىلەن سەمىمىي خوشلاشتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 6-ئىيۇل تېلېگراممىسى. دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن ئىسپانىيە، نورۋېگىيە پادىشاھلىقى، رۇمىنىيە، ئۆزبېكىستان جۇمھۇرىيىتى، قىرغىزىستان جۇمھۇرىيىتى ۋە قازاقىستان جۇمھۇرىيىتىدىكى دۆلەت ئىشلىرى زىيارىتىنى ئاياغلاشتۇرۇپ، بۈگۈن چۈشتىن كېيىن مەخسۇس ئايروپىلان بىلەن بېيجىڭغا قايتىپ كەلدى.

«خەلق» سارىيىدا رەئىس جياڭ زېمىن ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنى گوۋۇيۈەن زۇڭلىسى لى پېڭ، مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ۋېييۈەنجاڭى چياۋشى، مەملىكەتلىك سىياسىي كېڭەشنىڭ رەئىسى لى رۇيخۇەن، مەركىزىي ھەربىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى ليۇ خۇاچىڭ، دۆلەتنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى رۇڭ يىرېن، دۆلەت ئىشلىرى كومىسسارى، قوشۇمچە گوۋۇيۈەننىڭ باش كاتىپى لوگەن، تاشقى ئىقتىساد-سودا مىنىستىرلىكىنىڭ مىنىستىرى ۋۇيى، ج ك پ مەركىزىي كومىتېت ئىشخانىسىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى ياڭ دېجۇڭ، دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىنىڭ مۇئاۋىن مىنىستىرى تيەن زېڭپېي، گوۋۇيۈەن تاشقى ئىشلار ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرى ليۇ خۇاچيۇ قاتارلىق كىشىلەر ھەم ئالتە دۆلەتنىڭ جۇڭگودا تۇرۇشلۇق ئەلچىلىرى كۈتۈۋالدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئالمۇتا، 6-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن بۈگۈن قازاقىستاندىكى زىيارىتىنى ئاياغلاشتۇرۇشتىن ئىلگىرى، نەزەربايېۋ زۇڭتۇڭ بىلەن سەمىمىي، دوستانە خوشلاشتى. جياڭ زېمىن مۇنداق دېدى: جۇڭگو بىلەن قازاقىستان بىرلىكتە تىرىشىپ، يېڭى ۋەزىيەتتە جۇڭگو بىلەن ئوتتۇرا ئاسىيا ئەللىرىنى تۇتاشتۇرىدىغان يېڭى «يىپەك يولى»نى بەرپا قىلىشى كېرەك.

جياڭ زېمىن خوشلىشىپ بولغاندىن كېيىن شۇ جايدىكى مۇخبىرلارنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلدى. ئۇ مۇنداق دېدى: «بۇ قېتىمقى زىيارەت مېنىڭدە چوڭقۇر تەسىرات قالدۇردى. نەزەربايېۋ بىلەن چوڭقۇر، دوستانە، سەمىمىي، ئوچۇق-يورۇق سۆھبەتلەشتۇق. بۇ قېتىمقى زىيارەت ھازىرقى ھەرقانداق زامانىۋى خەۋپلىشىش قوراللارنىڭ بىۋاسىتە ئۇچرىشىشنىڭ ئورنىنى باسالايدىغانلىقىنى ئىسپاتلىدى. مەن دۆلەتلىرىمىزنىڭ دوستلۇق، ھەمكارلىق مۇناسىۋەتلىرىنىڭ ئۈزلۈكسىز راۋاجلىنىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.»

يېلتسىننىڭ روسىيە زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىمىزنىڭ باياناتچىسى مۇخبىرلارنىڭ سوئالىغا جاۋاب بەردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 5-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگو ھۆكۈمىتى بۈگۈن يېلتسىننىڭ روسىيە زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقىدىن ئىنتايىن خۇشال. جۇڭگو دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىنىڭ باياناتچىسى شۇي تيەنكەي مۇخبىرنىڭ سوئالىغا جاۋاب بەرگەندە مۇشۇ ئىپادىنى بىلدۈردى.

بۇ باياناتچى مۇنداق دېدى: «بىز ئىنتايىن خۇشال ھالدا يېلتسىن ئەپەندىنىڭ روسىيە زۇڭتۇڭلۇقىغا يەنە سايلانغانلىقىدىن خەۋەر تاپتۇق، يېلتسىن ئەپەندىنىڭ يەنە زۇڭتۇڭلۇققا سايلانغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن رەئىس جياڭ زېمىن، زۇڭلى لى پېڭلار تېلېگرامما ئەۋەتىپ تەبرىكلىدى. بىز شۇنىڭغا ئىشىنىمىزكى، ئىككى دۆلەتنىڭ باراۋەر بولۇش، ئىشىنىش ئاساسىدىكى 21-ئەسىرگە يۈزلەنگەن ستراتېگىيىلىك ھەمكارلىق، شېرىكلىك مۇناسىۋىتى يەنىمۇ كۈچىيىدۇ.»

تانزانىيىنىڭ مۇبارالى دېھقانچىلىق مەيدانىدا خىزمەت قىلىۋاتقان جۇڭگولۇق مۇتەخەسسىلەر گۇرۇپپىسىنىڭ باشلىقى شىڭ فۇلىن دېھقانچىلىق مەيدانىنىڭ باش دىرېكتورى ئاسمان (ئوڭدىكى 2-كىشى) بىلەن بىرلىكتە شالنىڭ ئۆسۈش ئەھۋالىنى كۆزەتمەكتە. مۇبارالى دېھقانچىلىق مەيدانى 1977-يىلى دۆلىتىمىزنىڭ ياردىمىدە قۇرۇلغان بولۇپ، 6000 گېكتار تېرىلغۇ يېرى بار. بۇ يىل بۇ يەردە ھاۋارايى ئوبدان بولغاچقا شال

چيەن چيچېن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا مۇنداق دېدى

رەئىس جياڭ زېمىننىڭ ئالتە دۆلەتتىكى سەپىرى مول نەتىجىگە ئېرىشتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئالمۇتا، 5-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگو گوۋۇيۈەننىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىسى، قوشۇمچە دىپلوماتىيە مىنىستىرى چيەن چيچېن بۈگۈن بۇ يەردە مۇنداق دېدى: رەئىس جياڭ زېمىننىڭ بۇ قېتىم ياۋروپا، ئاسىيادىكى ئالتە دۆلەتكە قىلغان سەپىرى نەتىجىلىك ھەم مۇۋەپپەقىيەتلىك بولدى، جۇڭگونىڭ ئالتە دۆلەت بىلەن بولغان دوستلۇق، ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنىڭ تەرەققىياتىنى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردى.

چيەن چيچېن مۇنداق دېدى: جياڭ زېمىننىڭ ئىسپانىيە، نورۋېگىيە، رۇمىنىيە، ئۆزبېكىستان، قىرغىزىستان، قازاقىستانلاردىكى زىيارىتى جۇڭگونىڭ ئالتە دۆلەت بىلەن بولغان ئۆزئارا چۈشىنىشىنى ئىلگىرى سۈردى، خەلقلەر ئوتتۇرىسىدىكى دوستلۇقنى چوڭقۇرلاشتۇردى، مول نەتىجىگە ئېرىشتى.

چيەن چيچېن رەئىس جياڭ زېمىننىڭ ياۋروپا، ئاسىيادىكى ئالتە دۆلەتكە قىلغان زىيارىتىنىڭ نەتىجىلىرىنى يەكۈنلىگەندە مۇنداق دېدى: زىيارەت مەزگىلىدە جۇڭگو ئالتە دۆلەت بىلەن 30 غا يېقىن مۇھىم ھۆججەت ئىمزالىدى، ئۇنىڭ ئىچىدە ئوتتۇرا ئاسىيادىكى ئۈچ دۆلەت بىلەن جەمئىي 18 ھۆججەت ئىمزالىدى. بۇ ھۆججەتلەردە ئىككى تەرەپ مۇناسىۋىتىنى راۋاجلاندۇرۇشقا دائىر ھەر خىل پرىنسىپ ۋە نىشانلار بېكىتىلىپ، بەلگىلەندى شۇنداقلا ئىقتىساد، سودا، ئەدلىيە، قاتناش قاتارلىق بىر مۇنچە كونكرېت ساھەدىكى ھەمكارلىق ئۈچۈن يېڭى ئىستىقبال ئېچىپ بەردى.

چيەن چيچېن ئالاھىدە مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: جۇڭگو بىلەن روسىيە، جۇڭگو بىلەن قازاقىستان دۆلەت چېگرىسى كېلىشىمى ئىمزالىغان ۋە جۇڭگو، روسىيە، قازاقىستان، قىرغىزىستان، تاجىكىستان چېگرا رايونىدا ھەربىي ساھەدىكى ئىشەنچنى كۈچەيتىش كېلىشىمى ئىمزالىغاندىن كېيىن، جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستان بۇ قېتىم يەنە دۆلەت چېگرا كېلىشىمىنى ئىمزالىدى. جۇڭگو بىلەن قىرغىزىستان چېگرىسى 1000 كىلومېتىردىن ئاشىدۇ، كېلىشىمنىڭ ئىمزالىنىشى مۇھىم تارىخىي ئەھمىيەتكە ئىگە.

مۇخبىر: جۇڭگو ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىنىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى قوغداش ۋە ئىلگىرى سۈرۈشتە قانداق رول ئوينايدۇ؟

جۇڭگونىڭ ئوتتۇرا ئاسىيا ئەللىرى بىلەن بىرلىكتە تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ، بۇ رايوننىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى قوغداشنى خالايدىغانلىقىنى كۆرسەتتى.

جۇڭگونىڭ يادرو سىنىقى ئېلىپ بېرىشىنىڭ جۇڭگو، قازاقىستان مۇناسىۋىتى ھەم جۇڭگونىڭ ئوتتۇرا ئاسىيادىكى باشقا دۆلەتلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىگە قانداق تەسىرى بولىدىغانلىقى توغرىسىدىكى سوئالغا جاۋاب بەرگەندە چيەن چيچېن مۇنداق دېدى: «رەئىس جياڭ زېمىن قازاقىستان پارلامېنتىدا نۇتۇق سۆزلىگەندە جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ يادرو سىنىقى مەسىلىسىدىكى مەيدانىنى شەرھلىدى ھەم بۇ يىل 9-ئايدىن كېيىن يادرو سىنىقىنى ۋاقىتىنچە توختىتىدىغانلىقىنى تەكىتلىدى، بۇنى ئوتتۇرا ئاسىيادىكى ھەرقايسى ئەللەر رەھبەرلىرى ۋە خەلقلىرى قوللايدۇ. جۇڭگو ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرىنىڭ يادرو سىنىقىنىڭ ئېكولوگىيىلىك مۇھىتقا يامان تەسىرلىرىنى بېرىپ قويۇشىدىن ئەندىشە قىلىۋاتقانلىقىنى تامامەن چۈشىنىدۇ. بىز بۇ مەسىلىگە ئەزەلدىن ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىپ كەلدۇق، جۇڭگو ئاھالىلىرىنىڭ يادرو سىناق مەيدانى ئەتراپىدىكى مۇھىتنى ئۇزاق مۇددەتلىك كۆزىتىش، تەكشۈرۈش نەتىجىسى جۇڭگونىڭ يادرو سىنىقىنىڭ ئەتراپتىكى مۇھىتقا يامان تەسىر پەيدا قىلمىغانلىقىنى كۆرسەتتى. قازاقىستان بىلەن قىرغىزىستان ئالىملىرىنىڭ تەكشۈرۈش نەتىجىسىمۇ بۇ نۇقتىنى ئىسپاتلىدى.»

جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ چەت ئەللەردىكى مىللىي بۆلگۈنچى تەشكىلاتلارنىڭ پائالىيىتىگە تۇتقان پوزىتسىيىسى ئۈستىدە توختالغاندا چيەن چيچېن مۇنداق دېدى: چېگرا سىرتىدىكى ئاز ساندىكى چەت ئەللىكلەر ۋە مىللىي بۆلگۈنچى ئۇنسۇرلار جۇڭگوغا قارىتىلغان بۆلگۈنچىلىك ھەرىكەتلىرىنى ئېلىپ باردى، جۇڭگو ھۆكۈمىتى بۇنىڭغا قەتئىي قارشى تۇرۇپ كەلدى. ئوتتۇرا ئاسىيادىكى ئالاقىدار دۆلەتلەرنىڭ رەھبەرلىرى جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ مەيدانىنى قوللايدىغانلىقىنى، مىللىي بۆلگۈنچىلىك ھەرىكەتلىرىگە قارشى تۇرىدىغانلىقىنى كۆپ قېتىم ئېنىق بىلدۈردى. بۇ قېتىم رەئىس جياڭ زېمىن زىيارەتتە بولغان مەزگىلدە ئوتتۇرا ئاسىيادىكى ئۈچ دۆلەت رەھبەرلىرى بۇ مەيدانىنى تەكىتلىدى، جۇڭگو تەرەپ بۇنى مەدھىيىلىدى.

بىرمۇنچە جۇڭگونىڭ جۇڭگو تەۋەسىدىكى قازاق ئاھالىلىرىنىڭ چەت ئەللەردە ئولتۇراقلىشىپ قېلىشى قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان كۆچمەنلەر مەسىلىسىگە قانداق پوزىتسىيە تۇتىدىغانلىقىنى سورىغاندا، چيەن چيچېن مۇنداق دېدى: بىر مىللەتنىڭ كۆپ خىل تارىخىي سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن ئوخشاش بولمىغان دۆلەتلەردە ئولتۇراقلىشىپ قېلىشى ئومۇمىي ئەھۋال. جۇڭگودىكى قازاقلار جۇڭخۇا مىللەتلىرى چوڭ ئائىلىسىنىڭ ئەزاسى، قازاق پۇقرالار جۇڭگودىكى باشقا مىللەت پۇقرالىرىغا ئوخشاش مەملىكىتىمىزنىڭ قانۇنىدا بەلگىلەنگەن بارلىق سىياسىي، ئىقتىسادىي ھوقۇقلاردىن بەھرىمەن بولماقتا، دۆلىتىمىزنىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرىگە ئۇيغۇن بولسىلا، قازاق پۇقرالار جۇڭگودىكى باشقا مىللەت پۇقرالىرىغا ئوخشاش دۆلەت چېگرىسىدىن چىقسا-كىرسە ۋە چەت ئەللەرگە چىقىپ ئولتۇراقلاشسا بولىدۇ. قانۇنسىز كۆچۈشكە جۇڭگو ھۆكۈمىتىمۇ، قازاقىستان ھۆكۈمىتىمۇ قارشى تۇرىدۇ.

چيەن چيچېن يەنە جۇڭگو، ئامېرىكا مۇناسىۋىتىگە دائىر سوئاللارغا جاۋاب بەردى. ئۇ مۇنداق دېدى: جۇڭگو بىلەن ئامېرىكا ئوتتۇرىسىدا بىر مۇنچە مەسىلىلەردە ئورتاقلىق ۋە ئورتاق مەنپەئەت بار، ئەلۋەتتە، بەزى مەسىلىلەردە ئوخشاش بولمىغان كۆزقاراشمۇ مەۋجۇت. ئۇ مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: «دۆلەتلەر ئارا قانداق ئىختىلاپ ۋە زىددىيەت بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، بىر-بىرىگە ھۆرمەت قىلىش، باراۋەر ئاساستا كېڭىشىش، ئورتاقلىقنى ساقلاپ، پەرقلەرنى ساقلاپ قېلىش، ئوخشاشلىقتا بىللە بولۇپ پەرقلەرنى ساقلاپ قېلىش، بىر-بىرىنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارىلاشماسلىق پرىنسىپىغا ئەمەل قىلىنسىلا، بۇ زىددىيەت ۋە ئىختىلابلارنى مۇۋاپىق ھەل قىلىپ كەتكىلى بولىدۇ.

مۇخبىر: جۇڭگو ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىنىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى قوغداش ۋە ئىلگىرى سۈرۈشتە قانداق رول ئوينايدۇ؟ دەپ سورىغاندا، چيەن چيچېن مۇنداق

جۇڭگونىڭ ھەر تەرەپلىمە دىپلوماتىيىسى يېڭى

قۇرۇلغان بولۇپ، 6000 گېكتار تېرىلغۇ يېرى بار. بۇ يىل بۇ يەردە ھاۋارايى ئوبدان بولغاچقا شال ئوخشىدى. **شىنخۇا ئاگېنتلىقى**

جۇڭگو، پاكىستان، قازاقىستان، قىرغىزستان ترانسپورت توختامنامىسى ئىمزالىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئىسلامئاباد، 6-ئىيۇل تېلېگراممىسى. جۇڭگو، پاكىستان، قازاقىستان ۋە قىرغىزستان ھۆكۈمەتلىرى بۈگۈن بۇ يەردە «تۆت دۆلەتنىڭ چېگرا ترانسپورت كېلىشىمى»نى يولغا قويۇش توغرىسىدىكى چېگرىدىن مال ئۆتكۈزۈش تاموژنا تەرتىپى ۋە پاسپورت، ۋىزا تۈزۈمىگە دائىر كېلىشىمنامە ئىمزالىدى.

جۇڭگو، پاكىستان، قازاقىستان، قىرغىزستان ئۆتكەن يىل 3-ئاينىڭ 9-كۈنى ئىسلامئابادتا «تۆت دۆلەت چېگرا ترانسپورت كېلىشىمى»نى ئىمزالىغانىدى، بۇ يىل 5-ئايدا بىشكەكتە ئۈچىنچى قېتىملىق خىزمەت گۇرۇپپىسى يىغىنىنى ئۆتكۈزدى. مۇشۇ ئاينىڭ 2-كۈنىدىن 6-كۈنىگىچە تۆت دۆلەت ئىسلامئابادتا يەنە يىغىن ئېچىپ، چېگرا ترانسپورتىغا دائىر تاموژنا تەرتىپى قاتارلىق مەسىلىلەرنى مۇزاكىرە قىلدى.

كېلىشىمنامىدە، ئاساسلىقى، چېگرا ترانسپورتىدىكى مال ھەم ئالاقىدار دۆلەتلەرنىڭ ئىمپورت، ئېكسپورت، تاموژنا رەسمىيەتلىرى توغرىسىدا تەپسىلىي بەلگىلىمە چىقىرىلدى، چېگرا ترانسپورتىدىكى تاموژنا رەسمىيەتلىرىگە ئالاقىدار مەسىلىلەر ھەل قىلىندى.

مۆلچەرلىنىشىچە، تۆت دۆلەت تاموژنا تەرتىپلىرىگە دائىر كېلىشىمنامە ئىمزالىغاندىن كېيىن، ئۈچىنچى تۈركۈمدىكى يۈك ئاپتوموبىللىرى بۇ يىل 10-ئايدا چېگرا تاشيولىدىن ئۆتىدۇ.

ئېفىئوپىيە پارلامېنتى جۇڭگو، ئېفىئوپىيە ھەمكارلىق كېلىشىمنى تەستىقلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئاددىس-ئابېبا، 6-ئىيۇل تېلېگراممىسى. ئېفىئوپىيە ئاخبارات ئاگېنتلىقىنىڭ خەۋىرىگە قارىغاندا، ئېفىئوپىيە پارلامېنتى خەلق ۋەكىللىرى پالاتاسى بۈگۈن جۇڭگو، ئېفىئوپىيە ھۆكۈمەتلىرى ئىمزالىغان «سودا، ئىقتىساد ۋە تېخنىكا ھەمكارلىق كېلىشىمى»نى تەستىقلىغان.

بۇ ھەمكارلىق كېلىشىمنى جۇڭگونىڭ دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن بۇ يىل 5-ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىدا ئېفىئوپىيىدە زىيارەتتە بولغاندا ئىمزالىغان. بۇ كېلىشىمگە ئاساسەن، ئىككى دۆلەت سودا ۋە ئىقتىساد ھەمكارلىقىنى ئىلگىرى سۈرۈش ھەرقايسى ئۆز دۆلەتلىرىدىكى شىركەت، كارخانا ۋە باشقا ئىقتىسادىي تەشكىلاتلارنىڭ سودا، ئىقتىساد، مەبلەغ سېلىش ۋە تېخنىكا ساھەسىدە ھەمكارلىشىشىغا ئىلھام بېرىدۇ.

دوستانە ھەمكارلىق

مۇخبىر: جۇڭگو ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىنىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى قوغداش ۋە ئىلگىرى سۈرۈشتە قانداق رول ئوينايدۇ؟ دەپ سورىغاندا، چيەن چىچېن مۇنداق دېدى: جۇڭگو ئوتتۇرا ئاسىيا ئەللىرى بىلەن بولغان دوستلۇق، ئىناق قوشنىدارچىلىق مۇناسىۋەتنى پائال راۋاجلاندۇرىدۇ، بۇ ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىنىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە مۇھىم ئامىل. جۇڭگو ئوتتۇرا ئاسىيا ئەللىرىنىڭ دۆلەتنىڭ مۇستەقىللىكى ۋە ئىگىلىك ھوقۇقىنى قوغداش، ئۆز رايونىنىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى ئىلگىرى سۈرۈش يولىدا كۆرسەتكەن بارلىق تىرىشچانلىقىنى مەدھىيىلەيدۇ ۋە قوللايدۇ. جۇڭگو ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرى تەشەببۇس قىلغان رايونلارنىڭ تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە ھەمكارلىقىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان كۆپ تەرەپلىك ۋە ئىككى تەرەپلىك سۆزلىشىش جەريانىغا پائال قاتنىشىپ، ھەقىقىي بىخەتەرلىك ۋە باراۋەر ئاساستا ھەمكارلىشىشنىڭ ئۈنۈملۈك يوللىرى ئۈستىدە بىرلىكتە ئىزدىنىدۇ. جۇڭگو قازاقىستان، قىرغىزستان بىلەن چېگرا كېلىشىمنى ئىمزالىدى. جۇڭگو، روسىيە، قازاقىستان، قىرغىزستان، تاجىكىستانلار بىلەن چېگرا رايوندا ھەربىي ساھەدىكى ئىشەنچنى كۈچەيتىش توغرىسىدا كېلىشىم ئىمزالىدى، بۇ جۇڭگونىڭ ئوتتۇرا ئاسىيادىكى قوشنا دۆلەتلەر بىلەن دوستلۇق، ھەمكارلىق مۇناسىۋەتنى راۋاجلاندۇرۇش، رايون تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە مۇھىم ئاساس. كېيىنكى قەدەمدە جۇڭگو ئالاقىدار دۆلەتلەر بىلەن چېگرىنى چارلاش خىزمىتىنى ئېلىپ بارىدۇ ھەم چېگرا رايوندا ئۆزئارا ھەربىي كۈچلەرنى ئازايتىش توغرىسىدا سۆھبەتلىشىدۇ. بۇلارنىڭ ھەممىسى

جۇڭگونىڭ ھەر تەرەپلىمە دىپلوماتىيىسى يېڭى ئىلگىرىلەشكە ئېرىشتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى مۇخبىرى: ياڭ گوجۈن

ئومۇمىي بايان

بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، جۇڭگو ۋە چەت ئەل يۇقىرى قاتلام رەھبەرلىرىنىڭ ئۆزئارا زىيارەتلىرىنى ئاساسىي بەلگە قىلغان جۇڭگونىڭ ھەر تەرەپلىمە دىپلوماتىيىسى جۇڭگونىڭ دۇنيا ئەللىرى بىلەن بولغان ئىككى تەرەپلىك ۋە كۆپ تەرەپلىك مۇناسىۋىتىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە يېڭى ئىلگىرىلەشكە ئېرىشتى ھەم يېڭى ۋەزىيەتتە دۆلەتلەر ئارا مۇناسىۋەتنى، بولۇپمۇ چوڭ دۆلەتلەر ئارا مۇناسىۋەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشقا ئىلھام بەردى.

دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىننىڭ ياۋروپا ۋە ئاسىيادىكى ئالتە دۆلەتتىكى دۆلەت ئىشلىرى زىيارىتى ھەم لى پېڭ زۇڭلىنىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى ۋەكىللەر ئۆمىكىنى باشلاپ ۋيېتنام كومپارتىيىسىنىڭ 8- قۇرۇلتىيىغا قاتناشقانلىقى بۇ يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدىكى جۇڭگونىڭ ھەر تەرەپلىمە دۆلەت دىپلوماتىيىسىنى ۋە پارتىيە دىپلوماتىيىسىنى يېڭى دولقۇنغا كۆتۈردى. رەئىس جياڭ زېمىننىڭ بۇنىڭدىن بىر ئاي ئىلگىرى ئافرىقىدىكى ئالتە دۆلەتكە قىلغان ئىنتايىن مۇھىم، مۇۋەپپەقىيەتلىك بولغان دۆلەت ئىشلىرى زىيارىتى جۇڭگو، ئافرىقا مۇناسىۋىتىنىڭ تەرەققىياتىدا يېڭى سەھىپە ئاچتى.

ئالدىنقى يېرىم يىلدا، جۇڭگونىڭ يۇقىرى قاتلام رەھبەرلىرى 20 نەچچە دۆلەتكە زىيارەتكە چىقتى. لى پېڭ زۇڭلى فرانسىيىنى زىيارەت قىلدى ھەم ياۋروپا-ئاسىيا دۆلەتلىرى باشلىقلىرىنىڭ 1-قېتىملىق يىغىنىغا قاتناشتى. مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ۋېيىۋەنجاڭى چياۋشى كۇبا، كانادا، گرېتسىيە قاتارلىق دۆلەتلەردە زىيارەتتە بولدى. گوۋۇيۈەننىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىسى جۇرۇڭجى تايلاند، مالايسىيا، ھىندونېزىيە قاتارلىق دۆلەتلەرنى زىيارەت قىلدى. جۇڭگو ۋە چەت ئەل يۇقىرى قاتلام رەھبەرلىرىنىڭ كۆپ قېتىملىق ئۆزئارا زىيارىتى ئۆزئارا چۈشىنىشنى ۋە ئورتاق تونۇشقا كېلىشنى كۈچەيتىپ، سىياسىي مۇناسىۋەتنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈپلا قالماستىن، بەلكى دۆلەتلەر ئارا باشقا ساھەلەر، بولۇپمۇ ئىقتىساد-سودا ساھەسىدىكى ئۆزئارا ھەمكارلىقنى ئىلگىرى سۈرۈشتىمۇ مۇھىم رول ئوينىدى.

لى پېڭ زۇڭلى فرانسىيىدە زىيارەتتە بولغان مەزگىلدە، جۇڭگو- فرانسىيە كارخانىچىلىرى بىرقانچە مىليارد دوللارلىق ئىقتىساد- سودا توختامى تۈزدى. روسىيە زۇڭتۇڭى يېلتسىن جۇڭگوغا زىيارەتكە كەلگەندە، جۇڭگو بىلەن روسىيە ئون نەچچە تۈرلۈك ئىقتىساد- سودا كېلىشىمنى ئىمزالىدى. ئەنگلىيىنىڭ مۇئاۋىن باش ۋەزىرى خوسىرتېن جۇڭگوغا زىيارەتكە كەلگەندە جۇڭگو ئەنگلىيە ئالاقىسى تارىخىدا ئەڭ چوڭ بولغان، 200 نەچچە كارخانىچىدىن تەشكىللەنگەن ئىقتىساد-سودا ۋەكىللەر ئۆمىكىنى باشلاپ كەلدى.

روسىيە زۇڭتۇڭى يېلتسىننىڭ زىيارىتى ھەم جۇڭگو بىلەن روسىيىنىڭ 21- ئەسىرگە يۈزلەنگەن ستراتېگىيىلىك ھەمكارلىق شېرىكلىك مۇناسىۋەت ئورناتقانلىقى ئىككى دۆلەت مۇناسىۋىتى تارىخىدا يېڭى سەھىپە ئاچتى. سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى ئاياغلاشقان بولسىمۇ «سوغۇق مۇناسىۋەتلەر تەپەككۇرى» يەنىلا مەۋجۇت بولۇۋاتقان بۈگۈنكى دۇنيادا جۇڭگو بىلەن روسىيىنىڭ ئىتتىپاق تۈزمەسلىك، قارشىلاشماسلىق، 3-دۆلەتكە قاراتماسلىقنى ئىبارەت بۇ خىل يېڭىچە مۇناسىۋىتى دۆلەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى، بولۇپمۇ چوڭ دۆلەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشتا دۇنياغا پايدىلىق ئۈلگە بەخش ئەتتى. جۇڭگونىڭ روسىيە، قازاقىستان، قىرغىزستان ۋە تاجىكىستاننىڭ چېگرا رايونلىرىدا ھەربىي جەھەتتىكى ئىشەنچنى كۈچەيتىش توغرىسىدا كېلىشىم ئىمزالىغانلىقى، شەك- شۈبھىسىزكى، كۆپ تەرەپلىك مۇناسىۋەتنىڭ ئۈلگىسىدۇر. بۇ كېلىشىمنىڭ ئىمزالانغانلىقى ياۋروپا -ئاسىيا رايونىنىڭ مۇقىملىقى ۋە تەرەققىياتىنى زور دەرىجىدە ئىلگىرى سۈرۈپلا قالماي، دۇنيانىڭ تىنچلىقى ۋە مۇقىملىقىغىمۇ پايدىلىق بولدى.

تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر بىلەن بولۇپمۇ قوشنا دۆلەتلەر بىلەن بولغان دوستلۇق ۋە ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش، راۋاجلاندۇرۇش جۇڭگو دىپلوماتىيە سىياسىتىنىڭ مۇھىم تەرىپى، ئۆتكەنكى ئالتە ئايدا جۇڭگو كۈتۈۋالغان ئاز كەم 20 دۆلەت ۋە ھۆكۈمەت باشلىقلىرىنىڭ مۇتلەق كۆپىنچىسى ئافرىقا، ئاسىيا ھەم قوشنا دۆلەتلەردىن كەلگەن.

شۇنىڭغا ئىشىنىشكە بولىدۇكى، كۈندىن-كۈنگە راۋاجلىنىۋاتقان جۇڭگو، چەت ئەل دوستلۇق -ھەمكارلىق مۇناسىۋىتى جۇڭگونىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشىنى تېخىمۇ ياخشى خەلقئارا مۇھىت بىلەن تەمىن ئېتىدۇ، جۇڭگومۇ خەلقئارا ئىشلارغا ۋە دۇنيا مىقياسىدىكى تىنچلىق ۋە تەرەققىيات ئىشلىرىغا تېخىمۇ ئاكتىپ قاتنىشىدۇ ھەم دۇنيادا يېڭى سىياسىي ۋە ئىقتىسادىي تەرتىپ ئورنىتىش ئۈچۈن تېگىشلىك رولىنى جارى قىلدۇرىدۇ.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 1- ئىيۇل تېلېگراممىسى)

5. كونكرېت تەلەپلەر

(بېشى 4 - بەتتە)

1) خىزمەت بىلەن ئوقۇش ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەتنى پەسەيتىش، ئوقۇتۇش سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، كۇرسانتلار ئۈچ كۈن مەركەزلىك دەرس ئاڭلايدۇ ۋە يوقلىما دەپتىرىگە ئىمزا قويىدۇ. «كونسۇلتاتسىيە ئوقۇتۇشى» بىلەن مەيدانغا كىرىدۇ، پەۋقۇلئاددە ئەھۋال بولمىسا، رۇخسەت سوراشقا بولمايدۇ.

2) كۇرسانتلار پرىنسىپ جەھەتتە تىزىملاتقان جايدىكى كونسۇلتاتسىيە پونكىتىدا، پەۋقۇلئاددە ئەھۋال بولۇپ قالسا، يېقىندىكى پونكىتتا دەرس ئاڭلايدۇ. بىڭتۇەننىڭ كۇرسانتلىرى شى، تۇەن تۇرۇشلۇق جايدىكى كونسۇلتاتسىيە پونكىتىدا دەرس ئاڭلايدۇ. ئاپتونوم رايون تەۋەسىدە كاماندىروپكىغا چىققان كۇرسانتلار بارغان جايدىكى كونسۇلتاتسىيە پونكىتىدا دەرس ئاڭلايدۇ. ئۇيغۇر تىلىدا دەرس ئاڭلايدىغان كۇرسانتلار ئۆزى تۇرۇشلۇق ئورۇننىڭ رەھبەرلىكىنىڭ ماقۇللۇقىنى ئېلىپ، يېقىندىكى ئۇيغۇر تىلىدا دەرس ئۆتۈلىدىغان پونكىتقا بېرىپ دەرس ئاڭلىسا بولىدۇ. باشقا جايغا بېرىپ دەرس ئاڭلىغان كۇرسانتلارنىڭ تاماق، ياتاق خىراجىتىگە كاماندىروپكا ھېسابىدا مۇئامىلە قىلىنىدۇ.

3) 5-قارارلىق كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن-نىزاملىرى تەربىيىسىگە قاتنىشىدىغان كۇرسانتلار ئۆزى تۇرۇشلۇق جايدىكى سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ كارخانا باشقارمىسى (بۆلۈمى، بۆلۈمچىسى)غا تىزىملانسا بولىدۇ؛ بىڭتۈەن كارخانىلىرى ھەرقايسى شى (ئىدارە) نىڭ ئىقتىساد كومىتېتى (سانائەت - قاتناش باشقارمىسى)غا تىزىملانسىمۇ، يېقىنقى جايدىكى سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىگە تىزىملانسىمۇ بولىدۇ؛ پارتىيە، ھۆكۈمەت كادىرلىرى، جەمئىيەتتىكى ياشلارنىڭ ئۆگىنىشكە قاتنىشىشى قارشى ئېلىنىدۇ.

4) ئوقۇتۇش پىلانىغا ئاساسەن، 1996- يىلى 4-قارارلىق كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن- نىزاملىرى تەربىيىسىگە قاتناشقان كۇرسانتلار 5-ئايدىن ئېتىبارەن سىرتتىن ئوقۇش كونسۇلتاتسىيىسى، تەكرارلاپ ئىمتىھان بېرىش باسقۇچىغا كىرىدۇ. تەكرارلاش ماتېرىيالى ۋە ئىمتىھان قەغىزى تاپشۇرۇپ ئالالمىغانلار شۇ جايدىكى سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ كارخانا تىزىملاش بۆلۈمى بىلەن ئالاقىلەشسە بولىدۇ. ھەرقايسى تىزىملاش پونكىتلىرى 6-ئاينىڭ 30-كۈنىدىن ئىلگىرى مۇكەممەل، توغرا «كۇرسانتلارنى تىزىملاش جەدۋىلى»، «تىزىملىتىش جەدۋىلى»نى تەلەپ بويىچە رەتلەپ بولغاندىن كېيىن، ئاپتونوم رايونلۇق كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن- نىزاملىرى ئىشخانىسىغا تاپشۇرۇشى كېرەك. 1994-، 1995-يىللىرى 1-، 2-، 3-قارارلىق تەربىيىلەش كۇرسى ئۆگىنىشكە قاتناشقان كۇرسانتلاردىن ئىمتىھانغا قاتنىشالمىغانلىرى تولۇقلىما ئىمتىھانغا قاتناشسا بولىدۇ؛ ئىمتىھانغا قاتنىشىپ نەتىجىسى لاياقەتلىك بولغان كۇرسانتلارغا ئوقۇش تۈگەتكەنلىك گۇۋاھنامىسى بېرىلىدۇ، كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن- نىزاملىرى بىلەن تەربىيىسى بويىچە لاياقەت گۇۋاھنامىسى ۋە ئالىي تېخنىكومنى سىرتتىن ئوقۇپ پۈتتۈرگەنلىك گۇۋاھنامىسى ئالالمىغان كۇرسانتلاردىن ئاپتونوم رايونلۇق سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى كارخانا باشقارمىسى، تاشقى مەبلەغ كارخانىسى باشقارمىسى، ئۈرۈمچى شەھەرلىك سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىگە قاراشلىق رايونلۇق شۆبە ئىدارىلەرگە تىزىملاتقانلىرى ئاپتونوم رايونلۇق كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن- نىزاملىرى بويىچە يېتىشتۈرۈش ئىشخانىسى بىلەن بىۋاسىتە ئالاقىلەشسە بولىدۇ؛ باشقا ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەر، ناھىيە (رايون)دىكىلەر شۇ جايدىكى سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى كارخانا تىزىملاش باشقارمىسى (بۆلۈمى، بۆلۈمچىسى) بىلەن ئالاقىلەشسە بولىدۇ.

ئاپتونوم رايونلۇق سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى
ئاپتونوم رايونلۇق ئىقتىساد كومىتېتى
ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى قانۇنچىلىق ئىشخانىسى
ئاپتونوم رايونلۇق ئەدلىيە نازارىتى
شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى ئىقتىساد كومىتېتى
ئاپتونوم رايونلۇق كارخانا ئىقتىسادىي قانۇن- نىزاملىرى بويىچە يېتىشتۈرۈشكە رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى

1996 - يىل 7 - ئاينىڭ 8 - كۈنى

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر، تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051، گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 5 يۈەن 40 پۇڭ، پارچە باھاسى: 18 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش

نومۇرى: CN 65 — 0002 / Z

(ۋەكالەت نومۇرى: 1 — 57)

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى (بۇ سان ئالتە بەت)

新疆日报

（维文）

1996 - يىل

ئىيۇل

10

چارشەنبە

ئاپتونوم رايونلۇق مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە دوكلات بېرىش ئۆمىكى سەييارە دوكلات بېرىپ قىزغىن ئالقىشقا ئېرىشتى، دوكلات بېرىشنى غەلىبىلىك ئاياغلاشتۇردى

تەسىرلىك دوكلات، جانلىق تەربىيە

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ياڭ لى** خەۋەر قىلىدۇ: 6-ئاينىڭ 29-كۈنى چۈشتىن كېيىن شىنجاڭ سىفەن داشۆسىنىڭ زالىدا مىڭغا يېقىن ئوقۇتقۇچى، ئوقۇغۇچى ئۇزاق ۋاقىت ياڭرىغان قىزغىن ئالقىش ساداسى ئىچىدە ئاپتونوم رايونلۇق مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە دوكلات بېرىش ئۆمىكى ئاخىرقى بىر مەيدان دوكلاتىنى ئاياغلاشتۇردى. بۇنىڭ بىلەن بىر يېرىم ئاي ۋاقىتتا 1000 كىلومېتىردەك يول يۈرۈپ، 48 مەيدان سەييارە دوكلات بېرىش پىلانى غەلىبىلىك تاماملاندى.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى ئۇيۇشتۇرغان بۇ دوكلات ئۆمىكى ئوسمان قادىر، ۋاڭ جىنى، كېيىنكىلەرگە مۇراتجانلار ھايات ۋاقتىدا تۇرغان جايلارنىڭ ۋەكىللىرىنى تەكلىپ قىلىپ، شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقە قەھرىمانلارنىڭ ھايات ۋاقتىدا مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغداش، چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈش ئۈچۈن قوشقان شانلىق تۆھپىلىرىنى دوكلات قىلدى.

دوكلات بېرىش ئۆمىكى 5-ئاينىڭ 15-كۈنىدىن بۇيان، شەرقىي شىنجاڭ، جەنۇبىي شىنجاڭ، شىمالىي شىنجاڭدىكى ھەرقايسى ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەرلەر ۋە ئىشلەپچىقىرىش- قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى ئورگىنىغا بېرىپ دوكلات بەردى. دوكلات ئۆمىكى بارغانلا يېرىدە پارتىيە، ھۆكۈمەت ۋە ھەرمىللەت خەلقىنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا ئېرىشتى. ھەر قېتىم دوكلات بەرگەندە مەيدان لىق تولدى. تەرتىپ ياخشى بولدى. دوكلات ئاڭلىغۇچىلار قەھرىمانلارنىڭ ئاددىي ھەم ئۇلۇغ تۆھپىلىرىنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىدى، ئۇنىڭدىن تەسىرلەندى ۋە تەربىيە ئالدى. دوكلات بېرىش مەيدانلىرى چەكلىك بولۇپ، دوكلاتنى بىۋاسىتە ئاڭلىغۇچى ئاما ئاز بولۇپ قالغانلىقى سەۋەبلىك، ھەرقايسى ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەر تېخىمۇ كۆپلىگەن كىشىلەرنى تەربىيىگە ئىگە قىلىش ئۈچۈن دوكلاتنى نەق مەيداندىن ئۇلاپ رادىئودا ئاڭلاتتى ۋە سىنئالغۇغا ئېلىپ كەچتە قويۇپ بەردى. مەلۇماتلارغا قارىغاندا، 48 مەيدان دوكلاتنى بىۋاسىتە ئاڭلىغانلار 26 مىڭ كىشىگە، تېلېۋىزور ياكى رادىئو ئارقىلىق ئاڭلىغانلار بىر قانچە مىليون كىشىگە يەتكەن.

ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەرلەرنىڭ رەھبەرلىرى دوكلاتنى ئاڭلىغاندىن كېيىن: بۇ قېتىمقى دوكلات ئىنتايىن ۋاقتىدا ئۇيۇشتۇرۇلۇپتۇ، ئاساسىي تېما ياخشى تاللىنىپتۇ، جايلارنىڭ مەركەزنىڭ شىنجاڭ توغرىسىدا بەرگەن مۇھىم يوليورۇقىنىڭ روھىنى ئۆگىنىپ، ئىزچىللاشتۇرۇشىغا ۋە ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم خىزمەت يىغىنىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇپ ئەمەلىيلەشتۈرۈشكە كۈچلۈك ماسلاشتۇرۇلۇپتۇ، دېدى.

ئاما تەسىرلىنىپ: دوكلات ناھايىتى ياخشى بولدى. ئادەمنى بەكمۇ تەسىرلەندۈرىدىكەن، بۇنداق دوكلاتنى ئاڭلاشنى ياخشى كۆرىمىز، بۇنىڭدىن كېيىن بۇنداق دوكلاتنى كۆپرەك ئۇيۇشتۇرۇشنى ئۈمىد قىلىمىز، دېدى.

سەييارە دوكلات بېرىش ئاياغلاشقاندىن كېيىن، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى رەھبەرلىرى مۇنداق دېدى: مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە قارشى تۇرۇش، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى ساقلاش، ئىقتىسادىي تەرەققىياتنى ئىلگىرى سۈرۈشنى تەشۋىق قىلىش - شىنجاڭ تەشۋىقات خىزمىتىنىڭ ئەڭ مۇھىم بىر ۋەزىپىسى. بىز چوقۇم مەركەزنىڭ مۇھىم يوليورۇقىنىڭ روھى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم خىزمەت يىغىنىنىڭ روھىغا ئاساسەن، كۈچلۈك خىزمەت، ئاما تېخىمۇ قارشى ئالىدىغان شەكىللەر ئارقىلىق بۇ خىزمەتنى تېخىمۇ ياخشى ئىشلىشىمىز لازىم.

ئابلەت ئابدۇرېشىت چەرچەن ناھىيىسىدە تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلغاندا مۇنۇلارنى تەكىتلىدى:

ئۆز يېرىنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ ئىش كۆرۈپ، سۇ، تۇپراق بايلىقىدىن پايدىلىنىش كېرەك

ئۆز خەۋىرىمىز. بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستىدا تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىۋاتقان ئاپتونوم رايونىنىڭ رەئىسى ئابلەت ئابدۇرېشىت 7 - ئاينىڭ 5 - كۈنى چۈشتىن ئىلگىرى چەرچەن ناھىيىسىدە ئېچىلغان كادىرلار يىغىنىدا تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: ئۆز يېرىنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ ئىش كۆرۈپ، سۇ، تۇپراق بايلىق ئەۋزەللىكىدىن تولۇق پايدىلىنىپ، پۇرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ، تەرەققىياتقا ئىنتىلىپ، دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىقنى قەتئىي تەۋرەنمەي راۋاجلاندۇرۇش كېرەك.

ئابلەت ئابدۇرېشىت مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: سۇ، تۇپراقتىن كەڭ كۆلەمدە پايدىلىنىش دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ كىرىمىنى ئاشۇرۇش، يەر كۆلىمىنى كېڭەيتىشنىڭ ئۈنۈملۈك يولى. سۇ ۋە تۇپراقتىن پايدىلانغاندا، چوقۇم سۇ، تۇپراق، مۇھىت ۋە ئېكولوگىيىنىڭ مۇناسىۋىتىنى ياخشى بىر تەرەپ قىلىشقا ئەھمىيەت بېرىش، بىر تۇتاش پىلانلاش، بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك. ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەر بۇ ئىشقا چوقۇم ئىلمىي پوزىتسىيە تۇتۇشى، ئالدىنقى باسقۇچلۇق ئىلمىي دەلىللەش، تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىشقا ئەھمىيەت بېرىشى كېرەك. ئۇنداق قىلمىغاندا، تەبىئەتنىڭ جازاسىغا ئۇچرايدۇ.

ئۇ مۇنداق دېدى: نېفىتلىكنى ئېچىشمۇ چەرچەن ناھىيىسىنىڭ تەرەققىياتى ئۈچۈن مىسلى كۆرۈلمىگەن تەرەققىيات پۇرسىتى يارىتىپ بەردى. شۇڭا ھەر دەرىجىلىك كادىرلار نېفىتلىكنى ئېچىشتىن پايدىلىنىپ، ئۆز جايىنىڭ ئىقتىسادىنى گۈللەندۈرۈش ئېگىنى يېتىلدۈرۈپ، نېفىت تارماقلىرى ئۈچۈن مۇلازىملىق قىلىدىغان 3 - كەسىپنى راۋاجلاندۇرۇش بىلەن بىر ۋاقىتتا يەرلىك ئىقتىسادنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشى كېرەك.

ئۇ مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: ئىقتىسادنى راۋاجلاندۇرۇش، خەلقنىڭ تۇرمۇشىنى ياخشىلاش مۇقىم ئىجتىمائىي مۇھىتتىن ئايرىلالمايدۇ، ھەر دەرىجىلىك كادىرلار پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ شىنجاڭنىڭ مۇقىملىقىنى قوغداش توغرىسىدىكى مۇھىم يوليورۇقلىرىنىڭ روھىنى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇپ، ئاممىنى كەڭ دائىرىدە ئىتتىپاقلاشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىشى، ئىنتايىن ئاز ساندىكى مىللىي بۆلگۈنچىلەرنى ئەڭ زور دەرىجىدە يېتىم قالدۇرۇپ ۋە ئۇلارغا زەربە بېرىپ، دىنىي ئىشلارنى قانۇن بويىچە باشقۇرۇشى كېرەك.

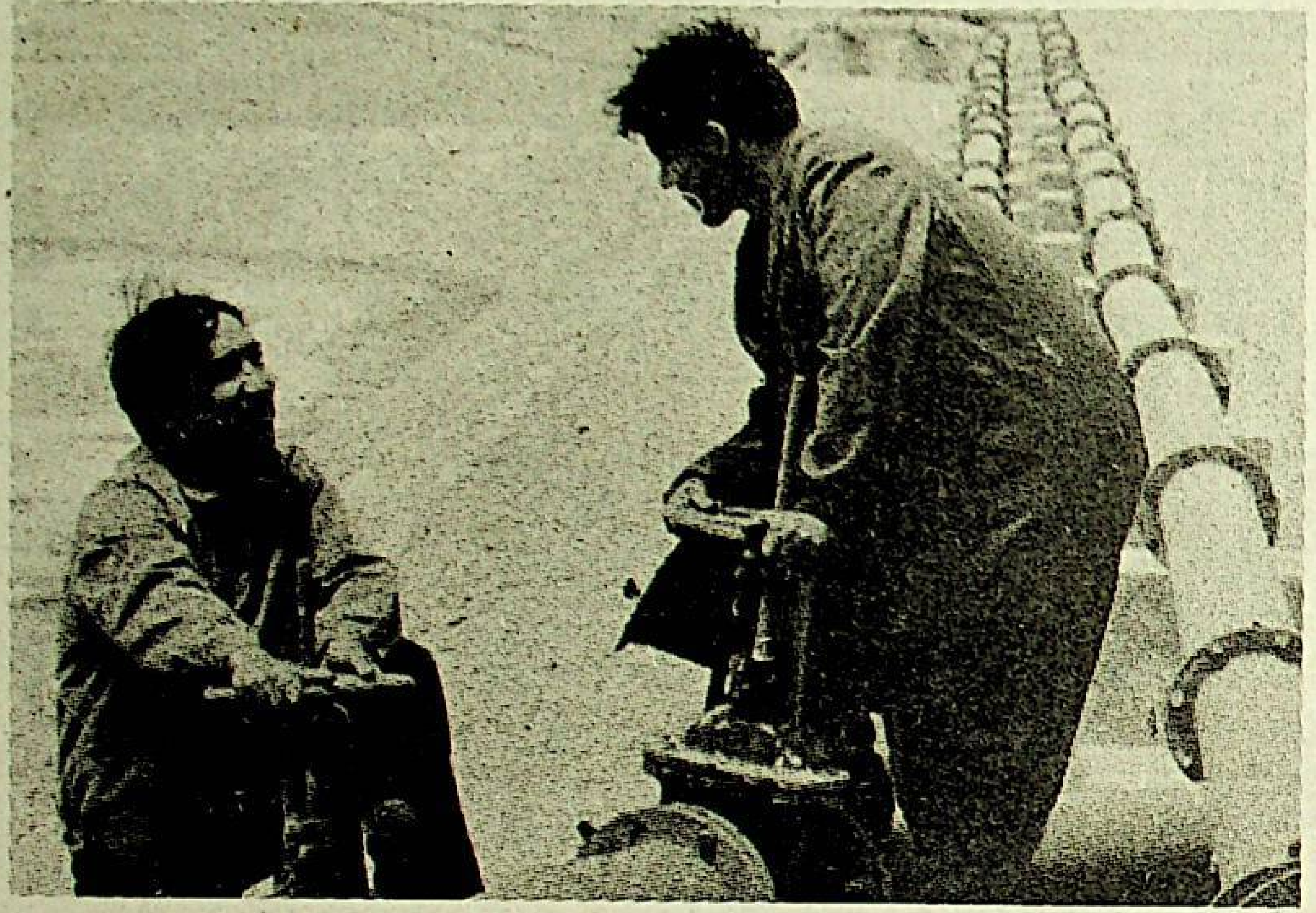

بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستلىق ئېلېكتر ئېنېرگىيە ئىدارىسىنىڭ تاشدەن ئوت ئېلېكتر ئىستانسىسى 1 مىليون 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ ئاجرىتىپ، كۆمۈر توزىنىنىڭ بۇلغىشىنى يوقىتىدىغان توسما قۇرۇلۇشى قىلىپ، نىلۇپەر كۆلى ساياھەت رايونى قاتارلىق جايلارنىڭ مۇھىتىنى ئۈنۈملۈك قوغدىدى.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ۋاڭ ۋېيجۈن** فوتوسى

ئۈرۈمچى - كۇيتۇڭ ئالىي تاشيول قۇرۇلۇشىنىڭ دەسلەپكى لايىھىسى تەكشۈرۈپ بېكىتىشتىن ئۆتتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئايتىللا ئالىم** خەۋەر قىلىدۇ: قۇرۇلۇش باشلىنىش ئالدىدا تۇرغان ئاپتونوم رايونىمىزدىكى 2 - چوڭ ئالىي تاشيولنىڭ دەسلەپكى قۇرۇلۇش لايىھىسى 6 - ئاينىڭ ئاخىرىدا قاتناش مىنىستىرلىكىنىڭ تەكشۈرۈپ بېكىتىشىدىن ئۆتتى.

ئۈرۈمچى - كۇيتۇڭ ئالىي تاشيولى سانجى، قۇتۇبى، شىخەنزە، ساۋەن ناھىيىلىرىنى كېسىپ ئۆتۈپ، كۇيتۇڭ شەھىرىنىڭ شەرقىي قىسمىغىچە سوزۇلىدۇ، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 266.6 كىلومېتىر، كېتىدىغان ئومۇمىي مەبلەغ 52 مىليارد 100 مىليون يۈەن خەلق پۇلى.

قاتناش مىنىستىرلىكى، دۆلەت پىلان كومىتېتى تەستىقلىغان قۇرۇلۇشنىڭ دەسلەپكى لايىھىسىنىڭ تەرتىپلىك تەخمىنىي ھېساباتىغا ۋە تەشكىللىگەن مۇتەخەسسىسلەر گۇرۇپپىسىنىڭ تەكشۈرۈپ بېكىتىشىگە ئاساسەن، ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ئۇلانباي، ساڭفاڭگو، شىسەن، غەربىي ۋوكزال، «1 - ئاۋغۇست» پولات - تۆمۈر زاۋۇتى ۋە سانجى، قۇتۇبى، ۋوگوڭتەي، ماناس، شىخەنزە، كازئۇەن، نەنجى دەرياسى، كۇيتۇڭ، شياۋدىيو قاتارلىق

ئەسقەت كەرىمباي تەكىتلەپ مۇنداق دېدى:

چېگرا ئېغىزلىرىدىكى قالايمىقان ھەق ئېلىشنى قاتتىق تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش كېرەك

ئۆز خەۋىرىمىز. ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى ئەسقەت كەرىمباي 6-ئاينىڭ 28-كۈنى چۈشتىن

بۇنداق ئەھۋال چېگرا سودىسى بىلەن شۇغۇللىنىۋاتقان كارخانىلارنىڭ يۈكىنى ئېغىرلاشتۇرۇپ، كارخانىلارنىڭ

ئاپتونوم رايونىمىزدا ھەربىي سەپتىن كەسىپ ئالماشتۇرغان كادىرلارنى ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتى ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرۇلدى

لوپ ناھىيىسىدە يازلىق يىغىم - تېرىم ئىشلىرى جىددىي ئېلىپ بېرىلماقتا

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئوبۇلقاسىم مەتنىياز** خەۋەر قىلىدۇ: لوپ ناھىيىسى بۇ يىلقى يازلىق يىغىم - تېرىمنىڭ تەييارلىقىنى پۇختا ئىشلەپ، كۈزگى بۇغدايلار پىشقان ھامان يازلىق يىغىم - تېرىم جىددىيگە ئاتلىنىپ كەتتى.

بۇ يىل بۇ ناھىيىدە 170 مىڭ مو يەرگە كۈزگى بۇغداي تېرىلغان بولۇپ، بۇ ناھىيىدىكى كادىرلار ۋە دېھقانلار پەيتنى چىڭ تۇتۇپ، ئىلمىي ئۇسۇلدا پەرۋىش قىلىپ، قۇرغاقچىلىق ۋە زىيانداش ھاشاراتلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى، كۈزگى بۇغدايلارنىڭ ھەر موسىنى 50 كىلوگرام خىمىيىۋى ئوغۇت، 65 تاغار مەھەللىۋى ئوغۇت بىلەن ئوغۇتلاپ، بىر نۆۋەت يوپۇرماق گۆھىرى چاچتى، ئۈچ قېتىم سېلىشتۇرۇپ باھالاش ئېلىپ بېرىپ، ئىلغار تەجرىبىلەرنى كېڭەيتتى، ساقلانغان مەسىلىلەرنى تۈزەتتى. سۇ قۇرۇلۇشىنى چىڭ تۇتۇپ، ئېرىق - ئۆستەڭلەرنى راۋانلاشتۇرۇپ، بۇغدايلارنى ئۈچ قېتىمدىن سۇغىرىشقا كاپالەتلىك قىلدى. يۇقىرىقىدەك تەدبىرلەر چىڭ تۇتۇلغانلىقتىن، بۇغدايلار ئوبدان ئوخشىدى. بۇ يىل 6 - ئاينىڭ 12 - كۈنى ناھىيە رەھبەرلىكى لوپ بازىرىدا ئون يېزا - بازارنىڭ مەسئۇللىرى بىلەن يازلىق يىغىم - تېرىمنى ياخشى ئېلىپ بېرىش سەپەرۋەرلىك يىغىنى ئېچىپ، خىزمەتلەرنى پۇختا ئورۇنلاشتۇردى. ناھىيىدىكى ئالاقىدار تارماقلار بۇنىڭغا زىچ ماسلاشتى، يېزا ئىگىلىك بانكىسى دېھقانلارنىڭ يازلىق يىغىم - تېرىم ئىشلىرىغا ئېھتىياجلىق سايمانلارنى سېتىۋېلىش ئۈچۈن يېتەرلىك قەرز پۇل تارقاتتى، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى تېخنىكا مۇلازىمەتلىك ئورۇنلىرى ۋە تەمىنات - سودا كوپېراتىپلىرى دېھقانلارنى كېرەكلىك ماشىنا - سايمان ۋە ماددىي بۇيۇملار بىلەن ۋاقتىدا تەمىنلەپ، ياخشى مۇلازىمەتلىك قىلدى. بۇنىڭ بىلەن بۇ ناھىيىدىكى دېھقانلار ئۇدۇللۇق پىشقان بۇغدايلارنى ئۇدۇللۇق ئوروپ، خامانغا توشۇدى، يەنە بىر تەرەپتىن، بۇغدايغا كىرىشتۈرۈپ تېرىلغان قوناق مايسىلىرىنىڭ پەرۋىشىنى كۈچەيتتى. ھازىرغىچە ناھىيە بويىچە 23 مىڭ 456 مو بۇغداي ئورۇلۇپ، ئەنجىسى خامانغا توشۇلدى.

قەشقەر كونىشەھەر ناھىيىسى يازلىق ئاشلىق سېتىۋېلىشقا پۇختا تەييارلىق كۆردى

ئۆز مۇخبىرىمىز **خۇدابەردى ئابدۇللا** خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر كونىشەھەر ناھىيىسى بۇ يىللىق ئاشلىق سېتىۋېلىشقا پۇختا تەييارلىق كۆرۈپ قويدى.

قەشقەر كونىشەھەر ناھىيىسى بۇ يىلقى يازلىق ئاشلىق سېتىۋېلىشنىڭ تەييارلىقلىرىنى بالدۇر ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئالاقىدار تارماقلارنى تولۇق ھەرىكەتلەندۈردى، بۇنىڭ بىلەن يازلىق ئاشلىق سېتىۋېلىش باشلىنىشتىن بۇرۇن، يازلىق ئاشلىق سېتىۋېلىش مەبلىغى تەخلەپ قويۇلدى. 21 ئاشلىق سېتىۋېلىش نۇقتىسىدىكى 48 ئامبار رېمونت قىلىنىپ، دېزىنفېكسىيە قىلىندى. يېڭىدىن 400 كۋادرات مېتىرلىق لاپاس ياسىدى. گىر، جىڭلار ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈرۈلدى. ناھىيىلىك ئاشلىق ئىدارىسى ئىككى قارار كۇرس ئېچىپ، بوغالتىر، پرىيومچىكلارنى تەربىيىلىدى، ھەر قايسى يېزا - بازارلار دۆلەتنىڭ يېڭى ئاشلىق سېتىۋېلىش سىياسىتىنى تەشۋىق قىلىپ، دېھقانلارنى بۇ جەھەتتە ئېنىق چۈشەنچىگە ئىگە قىلدى.

جايلاردا كېۋەز ئوبدان پەرۋىش قىلىنماقتا

ئاتۇش شەھىرىدە بۇ يىل كېۋەز تېرىلغۇ مەزگىلىدە ھۆل - يېغىن كۆپىيىپ، تېمپېراتۇرا تۆۋەنلەپ كېتىپ، كېۋەز تېرىلغۇسى كېچىكىپ كەتكەنلىكتىن، كېۋەزنىڭ تولۇق ئۈنۈپ چىقىشىغا تەسىر يەتتى. شەھەرلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى رەھبەرلىرى كۈچلۈك تەدبىر قوللىنىپ، كېۋەزنىڭ دەسلەپكى مەزگىللىك پەرۋىشىنى كۈچەيتىشنى ئورۇنلاشتۇردى. ھەممە ئورگان كادىرلىرىنى يېزا، كەنتلەرگە ئەۋەتىپ، پاختىكارلارنىڭ مايسا تولۇقلاش، ئوتاش، كولتىۋاتسىيە قىلىش، زىيانداش ھاشاراتلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش قاتارلىق ئىشلارغا يېتەكچىلىك ۋە ھەيدەكچىلىك قىلدى. 6 - ئاينىڭ 5 - كۈنىگىچە شەھەر بويىچە 9852 مو كېۋەز تولۇقلاپ تېرىلدى. 24 مىڭ 355 مو كېۋەز بىر قېتىم، 13 مىڭ 848 مو كېۋەز 2 - قېتىم كولتىۋاتسىيە

ئەمەلىي ئەھۋالغا ئاساسەن، پاختىچىلىقنى دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى كۆپەيتىپ، ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىش قەدىمىنى تېزلىتىشتىكى نۇقتىلىق تۈر قاتارىغا كىرگۈزدى. ئاشلىق تېرىلغۇ كۆلىمىگە كاپالەتلىك قىلىش ئاساسىدا، كېۋەز كۆلىمىنى مۇۋاپىق كېڭەيتتى. يېزا مەسئۇللىرى بىلەن ئورگان كادىرلىرى كەنتلەرنى ھۆددىگە ئېلىپ يېتەكچىلىك قىلغاندىن باشقا، 1500 مو ئۈلگە كۆرسىتىش ئېتىزى باشقۇرۇپ، نۇقتا ئارقىلىق ئومۇمىي دائىرىنى يېتەكلىدى. ماشىنا بىلەن تېرىقچىلىق قىلىش سالمىقىنى ئاشۇرۇپ، كېۋەز مايسىلىرىنى مۇۋاپىق قويۇق ئۆستۈرۈشنى ئىشقا ئاشۇردى. نەتىجىدە، ئۇلار 6 - ئاينىڭ ئوتتۇرىغا قەدەر يېزا بويىچە تېرىلغان 5000 مو كېۋەزنىڭ ئوتىنى ئوتىغاندىن باشقا، 4800 مو كېۋەز مايسىسىغا ئىككى قېتىم ئۆسۈشنى تىزگىنلەش دورىسى، بىر

كېۋەز تېرىش ۋەزىپىسىنى تېخنىكا تەلىپى بويىچە 4 - ئاينىڭ 26 - كۈنىگىچە تولۇق ئورۇنداپ بولغانىدى، كۈتۈلمىگەندە ئوتتۇرا ھال يامغۇر يېغىپ، كېۋەزنىڭ ۋاقتىدا ئۈنۈپ چىقىشى ۋە ئۆسۈشى تەسىرگە ئۇچرىدى، يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى جىددىي يىغىن ئېچىپ، كادىرلار ۋە ئاممىنى ھەرىكەتكە كەلتۈرۈپ، كېۋەز مايسىلىرىنى ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش، مايسا تولۇقلاش، بار مايسىلارنى ساقلاپ قېلىش، ئېتىز - ئېرىق ئىشلىرىنى ياخشى باشقۇرۇشقا سەپەرۋەر قىلدى، ئىدارە، جەمئىيەتلەر بىردىن خادىم ئاجرىتىپ، كەنتلەرگە ئەۋەتتى. ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەرمۇ بىر نەچچە كۈن دەرس توختىتىپ، كېۋەز مايسىلىرىنى ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش، مايسا تولۇقلاش، مايسا تاقلاشقا ياردەملەشتۈردى. كادىرلار يوپۇق يېپىش باشلانغاندىن

شىخو ناھىيىسى ئاساس مۇئەسسەسەلەر قۇرۇلۇشىنى تېزلىتىپ، مەبلەغ سېلىش مۇھىتىنى ئۈزلۈكسىز ياخشىلىماقتا

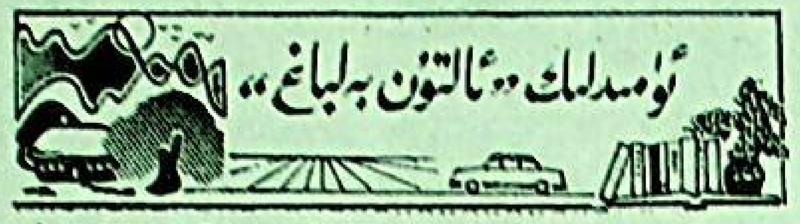

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئىسمائىل مۇھەممەت، مەۋلان سابىت، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم** خەۋەر قىلىدۇ: شىخو ناھىيىسى شەھەر، يېزىلارنىڭ ئاساس مۇئەسسەسەلەر قۇرۇلۇشىنى تېزلىتىپ، قىياپىتىنى يېڭىلاپ، ئومۇمىي مۇلازىمەتلىك ئىقتىدارىنى ئۈزلۈكسىز كۈچەيتمەكتە.

ئاسىيا - ياۋروپا 2 - چوڭ قۇرۇقلۇق كۆۋرۈكىنىڭ تۇتاشتۇرۇلۇشى شىخو ناھىيىسىگە زور تەرەققىيات پۇرسىتى ئېلىپ كەلدى. ئۇلار ئەھۋالغا قاراپ ئىش قىلىش، تەدرىجىي ئەمەلىيلەشتۈرۈش، ئومۇمىي مۇلازىمەتلىك ئىقتىدارىنى كۈچەيتىپ مەبلەغ سېلىش مۇھىتىنى ياخشىلاش، ئومۇمىيلىقنى ئاساس قىلىش بىلەن بىللە، مالىيە قىيىنچىلىقنى كۆزدە تۇتۇپ پۈتكۈل جەمئىيەتنى پۇل، كۈچ چىقىرىشقا سەپەرۋەر قىلىپ قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، شەھەر، يېزىلارنىڭ ئاساس مۇئەسسەسەلەر قۇرۇلۇشىنى تېزلەتتى، بۇلتۇر ناھىيە بازىرىدا «بېيجىڭ» شەرقىي يولىنىڭ 4.8 كىلومېتىرلىق قىسمىنى كېڭەيتىپ ياسىدى ۋە ماي ياتقۇزدى، «گۈللەندۈرۈش» يولىنىڭ ئۇلىنى كۆتۈرۈپ ياسىدى، 6000 توچكىلىق پروگراممىلىق تېلېفوننى ئىشقا كىرىشتۈرۈپ، مەملىكەت ئىچى - سىرتى بىلەن بولغان خەۋەرلىشىش ئالاقىسىنى كۈچەيتتى، ئومۇمىي كۆلىمى 31 مىڭ 400 كۋادرات مېتىر كېلىدىغان 15 كورپۇس ئائىلىلىكلەر بىناسىنى، يەرلىك باج ئىدارىسى، قۇرۇلۇش بانكىسى، جۇڭگو بانكىسى قاتارلىق بىنالارنى سېلىپ، ناھىيە بازىرىنىڭ قىياپىتىنى يېڭىلىدى. بازار ئىچىدە، 3 - يول ئاپتوبۇس قاتنىشىنى يولغا قويۇپ، ئاھالىلەرنىڭ خىزمەت ۋە تۇرمۇشىغا قولايلىق يارىتىپ بەردى، يېزىلاردا ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش پىلانى ئاساسىدا، يېزا، كەنت يوللىرىنى ياساش، ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش، كۆكەرتىش ۋە ئاھالىلەر ئولتۇراق رايونى قۇرۇلۇشىنى نۇقتىلىق ھالدا چىڭ تۇتتى، تۇتەيدە توققۇز كىلومېتىر يولنى ئاسفالتلاشتۇردى، شىداگۇ يېزىسىدا بىر قىسىم يوللارنى كېڭەيتىپ ياسىدى، توققۇز يېزا، مەيدان، بازاردا بىۋاستە ئۇلىنىدىغان تېلېفون ئالاقىسىنى يولغا قويدى. 39 مىڭ 900 كۋادرات مېتىر كۆلەمدە ئۆي سېلىپ، يېزا، كەنتلەرنىڭ قىياپىتىنى يېڭىلىدى.

ئۇلار بۇ يىل مەبلەغ سېلىش ئومۇمىي مىقدارى بىلەن مەبلەغ سېلىش قۇرۇلمىسىنى ماكرولۇق تىزگىنلەشنى داۋاملىق كۈچەيتىش، مۇۋاپىق پىلانلاش، ئەھۋالغا قاراپ ئىش كۆرۈش، مۇھىم نۇقتىنى گەۋدىلەندۈرۈش، تەدرىجىي ئەمەلىيلەشتۈرۈش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇپ، 13 يول، سەككىز تۈرلۈك قۇرۇلۇشنى نۇقتىلىق ھالدا چىڭ تۇتۇپ، شەھەر، يېزىلارنىڭ ئومۇمىي مۇلازىمەتلىك ئىقتىدارىنى تېخىمۇ ياخشىلاش ئۈچۈن تىرىشماقتا.

كانسۇ سېمونت زاۋۇتى زىياننى ئازايتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرغۇن ئوبۇل** خەۋەر قىلىدۇ: قىزىلسۇ ئوبلاستلىق كانسۇ سېمونت زاۋۇتى 1- ئايدىن 5 - ئايغىچە 300 مىڭ يۈەن زىياننى ئازايتتى.

بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، زاۋۇت رەھبەرلىكى ئىشلەپچىقىرىش تەننەرخىنى تۆۋەنلىتىشنى بۆسۈش ئېغىزى سۈپىتىدە چىڭ تۇتتى، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىش بويىچە ئىش ئورنى مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى تۈزۈپ، شەخسلەرگىچە ئەمەلىيلەشتۈردى، بىخەتەرلىكنى تەننەرخنى تۆۋەنلىتىشنىڭ زۆرۈر ئامىلى سۈپىتىدە تۇتۇپ، بۇ جەھەتتىكى تۈزۈملەرنى مۇكەممەللەشتۈردى، ئورۇنسىز چىقىملارنى قاتتىق تىزگىنلەپ، مالىيىدىكى يوچۇقلارنى ئەتتى. نەتىجىدە، بۇ يىل 5 - ئايدا ھەر بىر توننا سېمونت ئىشلەپچىقىرىش تەننەرخى بۇلتۇرقى شۇ مەزگىلدىكىدىن 46 يۈەن 20 پۇڭ تۆۋەنلىگەن، بەش ئايدا 5165 توننا سېمونت ئىشلەپ چىقىرىلىپ، بۇلتۇرقى شۇ مەزگىلدىكىدىن 1567 توننا ئاشقان، باشقۇرۇش ھەققى 130 مىڭ يۈەن، زىيان 300 مىڭ يۈەن ئازايغان.

45198 - بۇرغىلاش ئەترىتى تۆت ئىشنى بىر كۈندە تاماملىدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **رىسالەت نادىر** خەۋەر قىلىدۇ: شىنجاڭ نېفىت ئىدارىسى بۇرغىلاش شىركىتىنىڭ شۆگەي بىرلەشمە جېڭىگە قاتنىشىۋاتقان بۇرغىلاش 2 - شىركىتىنىڭ 45198- بۇرغىلاش ئەترىتى 6 - ئاينىڭ 11 - كۈنى بىر كۈندە تۆت ئىشنى تاماملاشتەك

ئورۇنداش ئۈچۈن قۇراشتۇرۇش 4 - ئەترىتى، بۇرغىلاش ترانسپورت شىركىتىنىڭ ماسلىشىشى بىلەن 6 - ئاينىڭ 11 - كۈنى ئەتىگەن سائەت بەشتىن 12 - كۈنى بەشكىچە بولغان 24 سائەت ئىچىدە 4000 مېتىرلىق بۇرغىلاش جازىسىنى يۆتكەش،

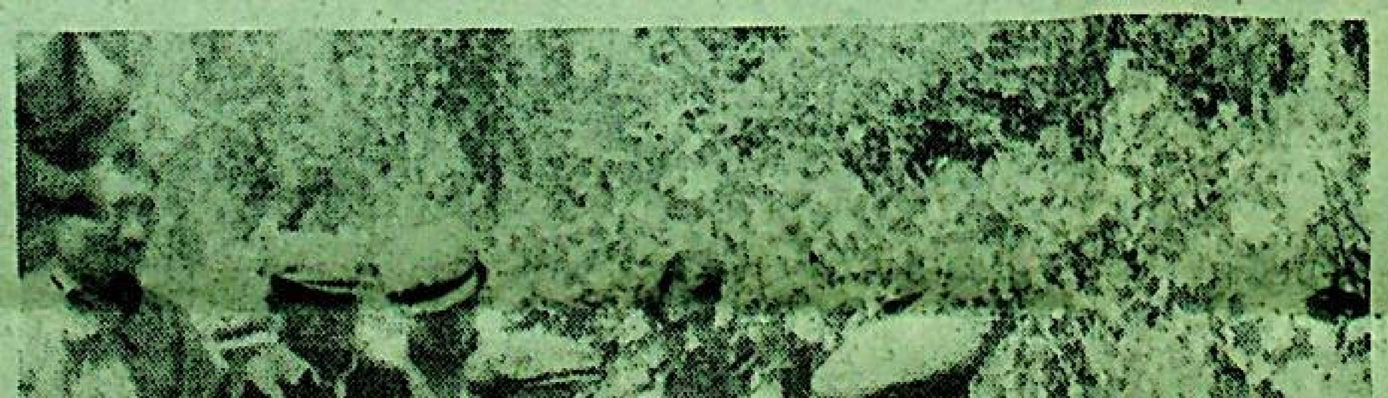

مو كېۋەز 2 - قېتىم كولتىۋاتسىيە قىلىندى، 23 مىڭ 139 مو كېۋەز تاقلاندى، 24 مىڭ 186 مو كېۋەز ئوتالدى. ھازىر شەھەر بويىچە 25 مىڭ 673 مو كېۋەز بولۇق ئۆسۈپ كىشىنى خۇشال قىلماقتا.

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **تۇرغۇن ئوبۇل**

بەشتوغراق يېزىسىدا كېۋەزدىن بىر قانچە يىل ئۇدا مول ھوسۇل ئېلىپ كېلىۋاتقان لوپ ناھىيىسىنىڭ بەشتوغراق يېزىسى پەيتنى چىڭ تۇتۇپ، كېۋەز پەرۋىشىنى ياخشى ئىشلىمەكتە.

يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى ئۆز جايىنىڭ يېرى كۆپ، تۇپراق شارائىتى كېۋەز تېرىشقا باپ كېلىشتەك

ئۈسۈشنى تېزگىنلەش دورىسى، بىر قېتىم يوپۇرماق گۆھىرى چاچتى. ھەر مو يەرگە 1000 كىلوگرامدىن سۈپەتلىك ئورگانىك ئوغۇت، 15 كىلوگرامدىن خىمىيۋى ئوغۇت بېرىپ، ئومۇميۈزلۈك سۇغاردى.

تۇرغۇن تاشتۆمۈر

گۈلباغ يېزىسىدا پوسكام ناھىيىسىنىڭ گۈلباغ يېزىسى كېۋەز پەرۋىشىنى كۈچەيتىپ، ئاپەت بولغان يىلدىمۇ كېۋەزدىن مول ھوسۇل ئېلىشقا تىرىشماقتا.

گۈلباغ يېزىسى بۇ يىل تۆۋەن تېمپېراتۇرا ۋە يامغۇر ئاپىتى ئۈستىدىن غەلىبە قىلىپ، 28 مىڭ مو يەرگە

كادىرلار يوپۇق يېپىش باشلانغاندىن تارتىپ، ھازىرغىچە ھەر كۈنى دېگۈدەك ئېتىز بېشىدا. دېھقانلارغا يېتەكچىلىك قىلدى. نەتىجىدە، 5 - ئاينىڭ 23 - كۈنىگىچە يېزا بويىچە 28 مىڭ مو كېۋەز مايسىسى تولۇقلىنىپ، ئاپەتتىن ساقلاپ قېلىنغاندىن باشقا، كېۋەزلەرنىڭ تۆۋى ئومۇميۈزلۈك ئۈچ قېتىم يۇمشىتىلدى، 27 مىڭ 500 مو كېۋەزنىڭ ئوتى ئوتىلىپ، 28 مىڭ مو كېۋەزنىڭ مايسىسى تاقلىنىپ بولدى، 15 مىڭ مودىن كۆپرەك كېۋەزنىڭ ھەر موسىغا ئون كىلوگرامدىن ئورىيا ئوغۇتى بېرىلدى.

ئوبۇلقاسىم ئابلىز

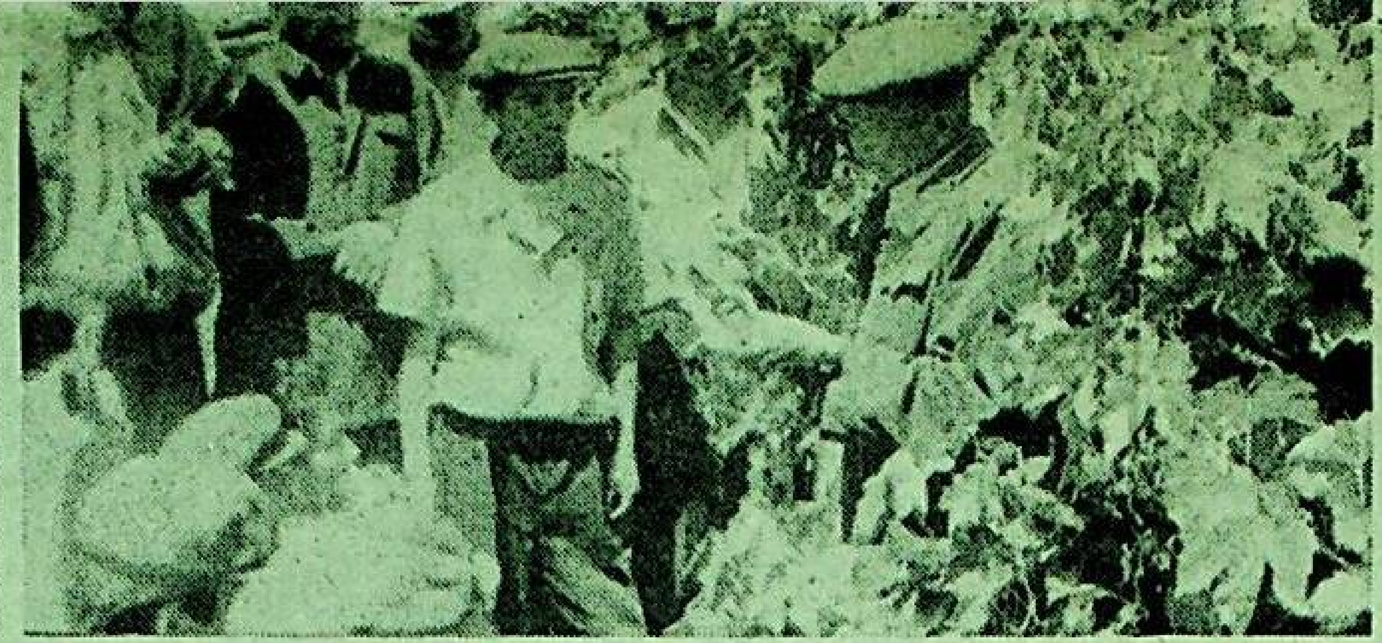

پىچان ناھىيە پىچان يېزىلىق تېخنىكا كېڭەيتىش پونكىتى بۇ يىل 3 - ئايدىن 5 - ئاينىڭ ئاخىرىغا قەدەر دېھقانلارغا زىرائەتلەرنى ئىلمىي ئۇسۇلدا پەرۋىش قىلىش تېخنىكىسى بويىچە كۇرس ئېچىپ 2063 ئادەم (قېتىم) نى تەربىيىلىدى.

سۈرەتتە: تېخنىكلار نەق مەيداندا دېھقانلارغا ئۈزۈم تاللىرىنى ئىلمىي ئۇسۇلدا پەرۋىش قىلىش قاتارلىق مەزمۇنلاردا لېكسىيە سۆزلىمەكتە.

مۇھەممەت تالىپ فوتوسى

كۈنى بىر كۈندە تۆت ئىشنى تاماملاشتەك رېكورت ياراتتى.

شۆگەي رايونىغا بارغان 45198 - بۇرغىلاش ئەترىتى 1 مىليون مېترلىق بۇرغىلاش ۋەزىپىسىنى ۋاقتىدا بۇرغىلاش جازىسىنى يۆتكەش، قۇراشتۇرۇش، تاپشۇرۇش، بۇرغىلاشنى باشلاشتەك تۆت ئىشنى تاماملاپ، بىرلەشمە بۇرغىلاش مەيدانىدا يېڭى رېكورت ياراتتى.

گۇمىدىكى يېزا - بازار كارخانىلىرى تەرەققىي قىلماقتا

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **مۇھەممەت ھېيت** خەۋەر قىلىدۇ: گۇما ناھىيىسى يېزا - بازار كارخانىلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشنى دېھقانلارنى ھاللىق سەۋىيىگە يەتكۈزۈشتىكى بوسۇش ئېغىزى قىلىپ، نەتىجىسىنى كۆردى.

ناھىيىلىك پارتكوم، مۇناسىۋەتلىك تارماقلار بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، يېزا - بازار كارخانىلىرىنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇش ئۈچۈن، كارخانا قۇرغۇچىلارغا مەبلەغ، تېخنىكا جەھەتتىن ياردەملىشىش، باج كېمەيتىش قاتارلىق ئېتىبار بېرىش تەدبىرلىرىنى ئەمەلىيلەشتۈردى، كوللېكتىپ، شەخسلەرنى ئۆز يېزىسىنىڭ بايلىق ئەۋزەللىكىگە ئاساسەن كارخانا قۇرۇش، تۈر تاللاشقا يېتەكلىدى. نەتىجىدە، بۇ ناھىيىدە بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، يېڭىدىن 2524 يېزا - بازار كارخانىسى قۇرۇلدى. بۇ ناھىيىدىكى يېزا - بازار كارخانىلىرىنىڭ بۇ يىلنىڭ ئالدىنقى بەش ئېيىدىكى ئومۇمىي كىرىمى 8 مىليون 680 مىڭ يۈەنگە، باج - پايدىسى 750 مىڭ يۈەنگە يەتتى.

غۇلجا ناھىيىسىنىڭ تۇرپانيۈزى يېزىسى نوقۇل ھالدا دېھقانچىلىققىلا تايىنىۋالماي يېزا - بازار كارخانىلىرىنىڭمۇ تەرەققىياتىنى تېزلەتتى. ھازىر بۇ يېزىدا بىر ئالتۇن كان، بىر كۆمۈر كان، قۇرۇلۇش ئەترىتى، خىش خۇمدىنى، گىلەمچىلىك قاتارلىق كارخانىلار ئارقا - ئارقىدىن قۇرۇلۇپ، يېزا ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنى تېزلەتتى.

سۈرەتتە: تېخنىكلار توقۇلغان گىلەملەرنىڭ سۈپىتىنى تەكشۈرمەكتە.

ئابدۇجېلىل تۇرسۇن فوتوسى

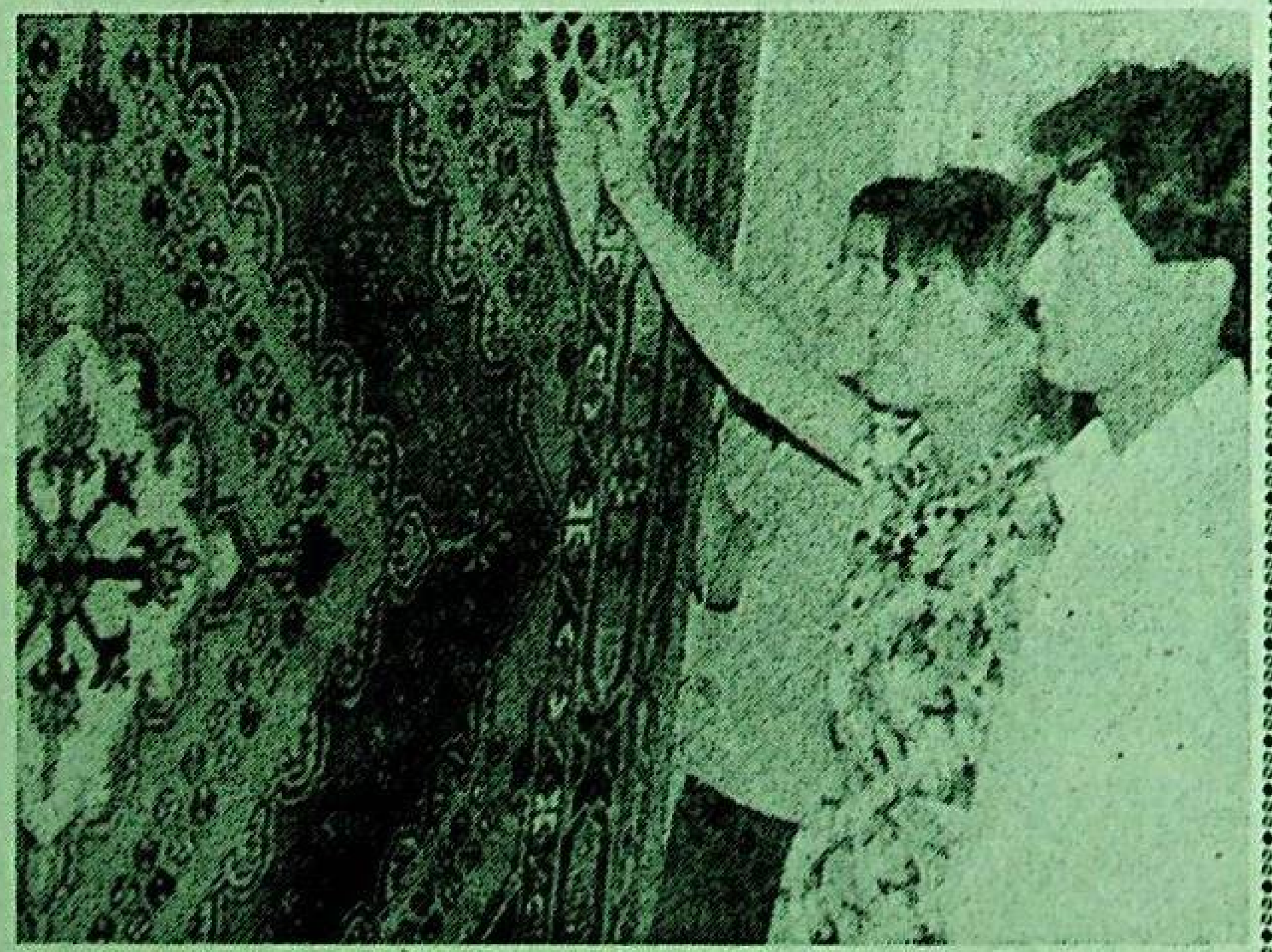

ئېلىشبېشى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ قۇرۇلۇشى پۈتتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئازادگۈل توختىمۇھەممەت، ماھنۇر ئوبۇلقاسىم** خەۋەر قىلىدۇ: قاراقاش ناھىيىسى ئاقساراي يېزىسى ئېلىشبېشى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى قۇرۇلۇشى 1992 - يىلى ئاقساراي ئۆستەڭنىڭ يۇقىرى ئېقىنىدا باشلانغان بولۇپ، ئۇنىڭغا ئاپتونوم رايونلۇق سۇ ئىشلىرى نازارىتى 900 مىڭ يۈەن ئۆسۈمسىز قەرز بەرگەن، يېزا مالىيىسىدىن 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنغان. بۇ يەردىكى ئاممىنىڭ ئۈچ يىل جاپاغا چىداپ ئىشلىشى نەتىجىسىدە پۈتۈپ يېقىندا ئىشلىتىشكە تاپشۇرۇلدى، ئىستانسىنىڭ يىللىق توك تارقىتىش مىقدارى 750 كىلوۋات، بۇ ئىستانسىنىڭ قۇرۇلۇشى بۇ يەردىكى دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ يېزا - بازار كارخانىلىرىنى، 3 - كەسىپنى راۋاجلاندۇرۇشىغا ئوڭايلىق يارىتىپ بېرىپلا قالماي، چەت، نامرات كەنتلەردىكى 400 ئائىلىلىك دېھقاننى بىراقلا جىن چىراغدىن قۇتۇلدۇردى.

ئاۋات ناھىيىسىدە ماشىنا بىلەن تېرىقچىلىق قىلىش نىسبىتى تېز ئۆستى

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز **تۇنىياز روزى، ئابدۇسالام ئابلىز** خەۋەر قىلىدۇ: ئاۋات ناھىيىسى «يېزا ئىگىلىكىنىڭ تۈپ چىقىش يولى - يېزا ئىگىلىكىنى ماشىنىلاشتۇرۇشتا» دېگەن قائىدىنى ئىزچىل ئىجرا قىلغانلىقتىن، يېقىنقى ئىككى يىلدىن بۇيان، ناھىيىنىڭ يېزا ئىگىلىكىنى ماشىنىلاشتۇرۇش سۈرئىتى تېز بولدى. ھازىر بۇ ناھىيىدە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى بىلەن تېرىقچىلىق قىلىش نىسبىتى % 90 تىن ئاشتى.

ناھىيىلىك پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى يېزا ئىگىلىكىدىن ئومۇميۈزلۈك مول ھوسۇل ئېلىش ئۈچۈن يېقىنقى ئىككى يىلدىن بۇيان پەن - تېخنىكىغا تايىنىش، ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلىش بىلەن يېزا ئىگىلىكىنى ماشىنىلاشتۇرۇشنى زىچ بىرلەشتۈرۈپ، بۇلارغا سېلىنىدىغان مەبلەغنى يىلدىن يىلغا كۆپەيتتى. نۆۋەتتە بۇ ناھىيىدە يەر ھەيدەش، تېرىش، ھوسۇل يىغىش ئىشلىرىنىڭ ماشىنىلىشىش سەۋىيىسى ئايرىم - ئايرىم ھالدا % 85، % 90 ۋە % 13 كە يەتتى بۇ يىل يەنە 20 مىليون 940 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، چوڭ ۋە ئوتتۇرا تىپتىكى تراكتوردىن 358 نى، چوڭ - ئوتتۇرا تىپتىكى چاتما سايمانلاردىن 735 نى سېتىۋالدى. بۇ ھەر بىر كەنتكە ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 2.16 دىن توغرا كېلىدۇ. ھازىر بۇ ناھىيىدە يەر تېرىش، ھوسۇل يىغىش ئىشلىرىنىڭ ماشىنىلىشىش نىسبىتى ئايرىم - ئايرىم ھالدا % 100، % 90، % 85 كە يەتتى.

قىزىلسۇ ئوبلاستلىق ئوتلاق باشقۇرۇش - نازارەت قىلىش پونكىتىدىكى خادىملار باشقۇرۇش - نازارەتچىلىكنى كۈچەيتىپ، «ئوتلاق قانۇنى»غا خىلاپ قىلمىشلارنىڭ يۈز بېرىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئوتلاقلارنى قانۇن بويىچە باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ ئوتلاقلارنى زىيانغا ئۇچراتقان ئورۇن ۋە شەخسلەرگە تېگىشلىك چارە كۆردى. يېقىندا ئۇلار ئوغرىلىقچە چاكاندا كولىغانلارنى بىر تەرەپ قىلدى.

سۈرەتتە: مۇسادىرە قىلىنغان چاكاندا.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر قاۋۇل** فوتوسى

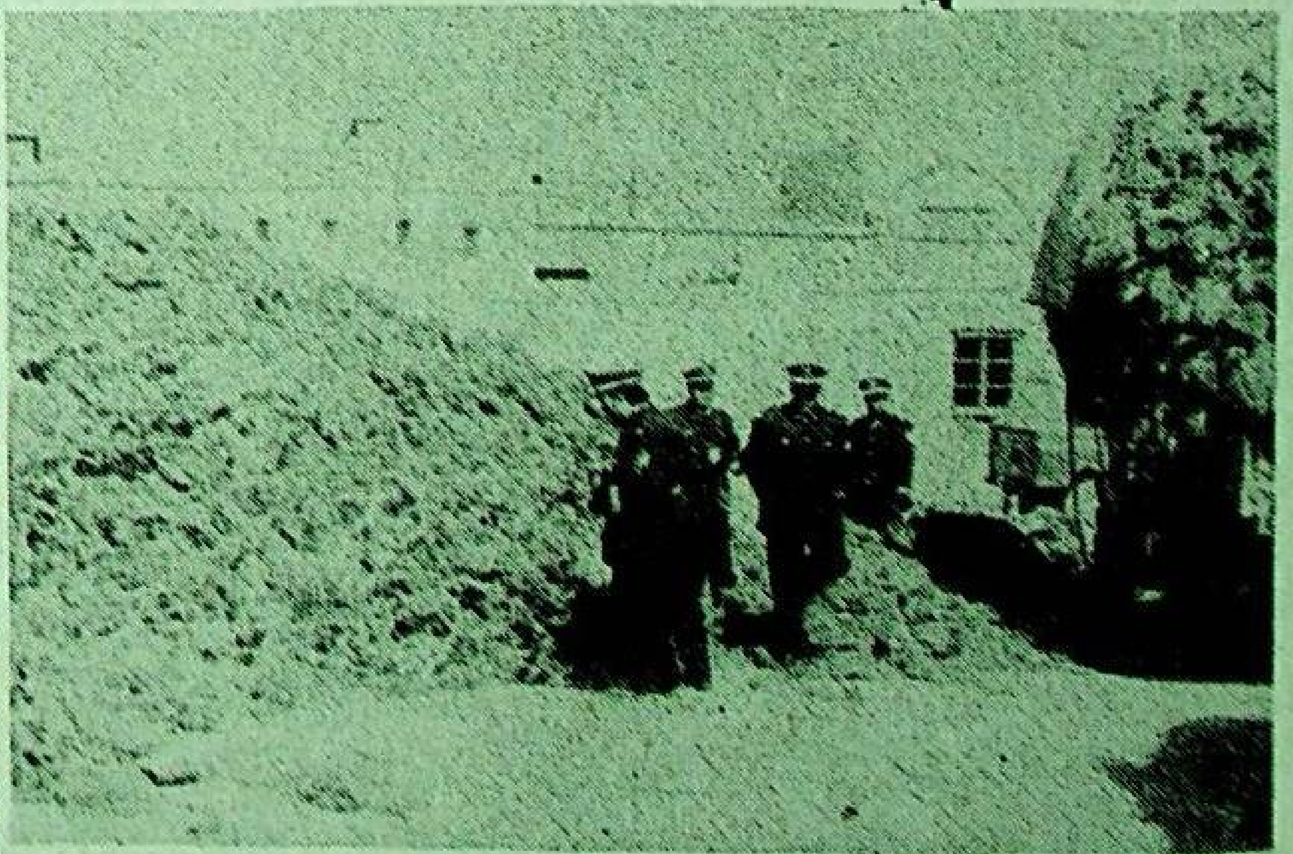

غوجېرىق يېزىسىدىكى دەل - دەرەخ كىشى بېشىغا 1500 تۈپتىن كۆپرەكتىن توغرا كەلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇللا ئابدۇرېشىت**، ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇللا قۇربان** خەۋەر قىلىدۇ: قاغىلىق ناھىيىسىنىڭ غوجېرىق يېزىسى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، ئۆز يېرىنىڭ تەبىئىي ئەۋزەللىكىدىن پايدىلىنىپ، ئورمانچىلىقنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بەرگەنلىكتىن، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن دەل - دەرەخ 1500 تۈپتىن ئېشىپ كەتتى.

غوجېرىق يېزىسىنىڭ يەرلىرى قۇمساڭغۇ، سۇ مەنبەسى مول بولۇپ، ئورمانچىلىقنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا باپ كېلەتتى. يېزىلىق پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى بۇ ئەۋزەللىكتىن پايدىلىنىپ ھەر يىلى كادىرلار ۋە ئاممىنى ئەتىياز ۋە كۈز پەسلىدىكى كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىش پائالىيىتىگە پائال تەشكىللىدى. ئورمانچىلىق تېخنىكلىرىنى ئاساسىي قاتلامغا ئەۋەتىپ، تېخنىكا جەھەتتىكى يېتەكچىلىكنى كۈچەيتتى. 417 نەپەر ياشنى ئورمانچىلىق تېخنىكىسى بويىچە قىسقا مۇددەتلىك كۇرستا تەربىيىلىدى، يېزىنىڭ ئورمانچىلىق تەرەققىيات پىلان - تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ، كەنت، مەيدانلار بىلەن ئورمانچىلىقنى نىشانلىق باشقۇرۇش توختامنامىسى ئىمزالاپ، مەسئۇلىيەتنى كىشى بېشىغىچە ئەمەلىيلەشتۈردى، تۈرلۈك ئۇسۇللاردىن پايدىلىنىپ «ئورمان قانۇنى» نى تەشۋىق قىلىپ كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىش، باشقۇرۇشقا ئائىت تەشۋىقاتنى كۈچەيتتى. 1986 - يىلدىن باشلاپ 2130 مو يەرگە ماتېرىيال ئورمىنى، 1465 مو يەرگە مۇداپىئە ئورمىنى، 1586 مو يەرگە ئىقتىسادىي ئورمان ۋە 689 مو يەرگە يېقىلغۇ ئورمىنى بىنا قىلدى. بۇنىڭ بىلەن يېزا بويىچە ئومۇمىي دەل - دەرەخ 23 مىليون 968 مىڭ 570 تۈپكە يېتىپ، ھەر بىر نوپۇسقا 1575 تۈپتىن توغرا كەلدى.

قەشقەر ۋىلايىتى زىيالىيلاردىن پارتىيىگە ئەزا قوبۇل قىلىش خىزمىتىگە ئەھمىيەت بېرىلمەكتە

ئۆز مۇخبىرىمىز خۇدابەردى ئابدۇللا خەۋەر قىلىدۇ: كادىرلار قوشۇنىنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈپ، يېڭى دەۋردىكى تۈرلۈك خىزمەتلەرنىڭ ئۈنۈملۈك ئېلىپ بېرىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، قەشقەر ۋىلايىتى زىيالىيلار ئارىسىدىن پارتىيىگە ئەزا قوبۇل قىلىشقا ئەھمىيەت بەردى. يېقىنقى ئۈچ يىلدىن بۇيان ۋىلايەت بويىچە زىيالىيلار ئارىسىدىن قوبۇل قىلىنغان پارتىيە ئەزاسى 5606گە، بۇنىڭ ئىچىدە ھەر دەرىجىلىك كەسپىي تېخنىكا ئۇنۋانى بارلار 3005كە يەتتى.

بۇ ۋىلايەتتىكى ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلىك زىيالىيلار ئارىسىدىن پارتىيىگە ئەزا قوبۇل قىلىشتا مۇنەۋۋەر زىيالىيلارنى تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈشكە، ئۇلار ئىچىدىن كەسپىي تېخنىكا جەھەتتە كۆزگە كۆرۈنگەن ئىختىساسلىقلارنى ئالدىن تاللاپ ئۆستۈرۈشكە دىققەت قىلدى.

ئاشۇرۇش ئۈچۈن، بولتۇردىن بۇيان، «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇش نىزامى»بىلەن «بايىنغولىن ئوبلاستىنىڭ مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇش ۋاقىتلىق چارىسى»نى ئۆگىنىش، تەشۋىق قىلىش ۋە ئەمەلىيلەشتۈرۈشنىڭ 17 تۈرلۈك تەدبىرىنى تۈزۈپ چىقىپ، ئۇن قېتىم كەڭ دائىرىدە تەشۋىق قىلدى. 20 ئورۇنغا تەشۋىقات لوزۇنكىسى ئاستى. «نىزام»ۋە «چارە»دىن 300نۇسخا، ئۆگىنىش ماتېرىيالىدىن 800 نۇسخا كۆپەيتىپ بېسىپ، ئوبلاست تەۋەسىدىكى مەدەنىيەت تىجارىتى بىلەن تۈزۈمى»نى يولغا قويۇپ، «مەدەنىيەتلىك تىجارەت قىلىش كىنىشكىسى»نى ئالماشتۇرۇش خىزمىتىنى نەتىجىلىك تاماملىدى. ئۆتكەن يىلدىن بۇ يىل 6 - ئايغىچە كىتاب، گېزىت - ژۇرنال، ئۈن - سىن ۋە كۆڭۈل ئېچىش بازىرىدىن 104نى تەكشۈرۈپ، 475 دانە قانۇنسىز نەشر قىلىنغان سىن لېنتىسى، 280 دانە پلاستىنكا، 90 پارچە قانۇنسىز نەشر قىلىنغان، سېرىق مەزمۇندىكى كىتاب - ژۇرنال يىغىۋېلىندى. رەسمىيىتى تولۇق بولمىغان 11 نۇقتا ۋە رەسمىيىتى يوق ئۈچ نۇقتا تىجارەتتىن توختىتىلدى. ئەقلىي مۈلۈككە دەخلى تەرۇز قىلىنغان لازېر نۇرلۇق پلاستىنكا ۋە سىن لېنتىسىدىن 30ى تەكشۈرۈلۈپ يىغىۋېلىندى. قانۇنسىز نەشر قىلىنغان ئاسما كالىنداردىن 1100 پارچىسى پېچەتلەندى.

ئاتۇش شەھەرلىك 1 - ئوتتۇرا مەكتەپ مۇھىتىنى گۈزەللەشتۈرۈش، تەرتىپنى ياخشىلاش جەھەتتىكى خىزمەتلەرنى چىڭ تۇتۇپ ئىشلەپ، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردى.

سۈرەتتە: مەكتەپ مۇھىتىدىن كۆرۈنۈش.

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز نىجات سابىت فوتوسى

ئاتلانتا ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنىغا قاتنىشىدىغان جۇڭگو تەنتەربىيە ۋەكىللەر ئۆمىكى تەشكىللەندى

مۇھەررىردىن: *ئىقتىسادنىڭ تەرەققىي قىلىشىغا ئەگىشىپ، تەنتەربىيە كىشىلەرنىڭ تۇرمۇشىغا چوڭقۇر سىڭىپ كىرىشكە باشلىدى. گوۋۇيۈەننىڭ «ئومۇمىي خەلق ساغلاملىق پىلانى»پروگراممىسىنىڭ ئېلان قىلىنىپ يولغا قويۇلۇشى تەنتەربىيە ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى تېخىمۇ ئالغا سىلجىتتى، كىشىلەرنىڭ تەنتەربىيە خەۋەرلىرىگە بولغان قىزىقىشىمۇ ھەسسىلەپ ئاشتى. مۇشۇ مۇناسىۋەت بىلەن بىز بېتىمىزدە «ھەپتىلىك مۇھىم تەنتەربىيە خەۋەرلىرى»ستونىنى ئاچتۇق. بۇ ستونغا ئالدىنقى بىر ھەپتىدە ئاپتونوم رايونىمىزدا، مەملىكىتىمىزدە ۋە خەلقئارادا ئۆتكۈزۈلگەن مۇھىم تەنتەربىيە مۇسابىقىلىرى قىسقارتىپ بېرىلىدۇ.*

26 - نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنىغا قاتنىشىدىغان جۇڭگو تەنتەربىيە ۋەكىللەر ئۆمىكى 6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى بېيجىڭدا تەشكىللەندى. ۋۇ شياۋزۇ ئۆمەك باشلىقى، يۈەن ۋېيمىن، شۇ يىنشىڭ، ۋېي جىجۇڭ، لى فورۇڭلار مۇئاۋىن ئۆمەك باشلىقى بولدى.

جۇڭگو تەنتەربىيە ۋەكىللەر ئۆمىكى 495 كىشىدىن تەركىب تاپتى. بۇنىڭ ئىچىدە تەنھەرىكەتچى 310 (ئەرلەر 110، ئاياللار 200)بولۇپ، ئۇلار 22 چوڭ تۈر بويىچە مۇسابىقىگە قاتنىشىدۇ.

بۇ نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنى 7 - ئاينىڭ 19 - كۈنىدىن 8 - ئاينىڭ 4- كۈنىگىچە ئامېرىكىنىڭ ئاتلانتا شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلىدۇ.

يۈەن ۋېيمىن جۇڭگونىڭ ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنىدىكى نەتىجىسنى مۆلچەرلەپ «2 - گۇرۇھ»نىڭ ئالدىدا تۇرۇشقا تىرىشىمىز، دېدى

دۆلەت تەنتەربىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى يۈەن ۋېيمىن يېقىندا ئۆتكۈزۈلگەن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا جۇڭگونىڭ بۇ نۆۋەتلىك ئولىمپىك تەنھەرىكەت يىغىنىدا ئېرىشىدىغان مېدالى توغرىسىدا توختالدى.

ئۇ مۇنداق دېدى: تىكتاك توپ، سۇغا سەكرەش، گىمناستىكا، قارىغا ئېتىش بىزنىڭ ئۈستۈنلۈككە ئىگە تۈرلىرىمىز .مۇشۇ تۈرلەردە كۆپرەك ئالتۇن مېدال ئېلىشقا تىرىشىمىز ،يېنىك ئاتلېتىكا،سۇ ئۈزۈش،رولداۋچە چېلىشىش، پەي توپ قاتارلىقلارنىڭ ئايرىم تۈرلىرىدىمۇ ئۈستۈنلۈكىمىز بار. بىزنىڭ ھازىرقى ئەمەلىي كۈچىمىز «1 - گۇرۇھ» ھېسابلىنىدىغان ئامېرىكا، روسىيە، گېرمانىيىلەرگە يەتمەيدۇ. «2 - گۇرۇھ»تا جۇڭگونى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئونغا يېقىن دۆلەت بار. بىز مانا مۇشۇ «2 - گۇرۇھ»نىڭ ئەڭ ئالدى بولۇشقا تىرىشىمىز. بىزنىڭ ئاساسلىق رەقىبلىرىمىز كۇبا، كورىيە، ئىسپانىيە، ئىتالىيە، ئاۋستىرالىيە قاتارلىق دۆلەتلەردۇر.

تەنھەرىكەتچىلىرىمىز ئۆز سەۋىيىسىنى تولۇق جارى قىلدۇرالىسىلا كۆزلىگەن نىشانىمىزغا يېتەلەيمىز.

جۇڭگو ياشلار پۇتبول كوماندىسى ئاسىيا ياشلار پۇتبول مۇسابىقىسىگە قاتنىشىش سالاھىيىتىگە ئېرىشتى

جۇڭگو ياشلار پۇتبول كوماندىسى 6 - ئاينىڭ 23 - كۈنى 30 - نۆۋەتلىك ئاسىيا ياشلار (19 ياشتىن تۆۋەن)پۇتبول مۇسابىقىسىنىڭ 8 - كىچىك گۇرۇپپىسى بويىچە ئېلىپ بېرىلغان ئەڭ ئاخىرقى بىر مەيدان مۇسابىقىدە نۆلگە قارشى ئۈچ نەتىجە بىلەن ھىندونېزىيە كوماندىسىنى يېڭىپ، بۇ يىل 10 - ئاينىڭ 17- كۈنىدىن 31 - كۈنىگىچە خەنچېڭدا ئۆتكۈزۈلىدىغان ھەل قىلغۇچ مۇسابىقىگە قاتنىشىش سالاھىيىتىگە ئېرىشتى.

جۇڭگو كوماندىسى بۇنىڭ ئالدىدا نۆلگە قارشى بەش نەتىجە بىلەن شياڭگاڭ كوماندىسىنى، نۆلگە قارشى توققۇز نەتىجە بىلەن ۋيېتنام كوماندىسىنى يەڭگەنىدى. بۇنىڭ بىلەن جۇڭگو كوماندىسى توققۇز نومۇرغا ئېرىشىپ، كىچىك گۇرۇپپا بويىچە 1 - لىككە ئېرىشتى.

ياۋروپا پۇتبول لەۋھە تالىشىش مۇسابىقىسىدە گېرمانىيە كوماندىسى چېمپىيونلۇققا ئېرىشتى

24 كۈن داۋاملاشقان 10 - نۆۋەتلىك ياۋروپا پۇتبول لەۋھە تالىشىش مۇسابىقىسى 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنى ئەنگلىيىدە ئاياغلاشتى. ھەل قىلغۇچ مۇسابىقىدە گېرمانىيە كوماندىسى بىرگە قارشى ئىككى نەتىجە بىلەن چېخ كوماندىسىنى يېڭىپ 3 - قېتىم ياۋروپا چېمپىيونلۇقىغا ئېرىشتى.

بۇ نۆۋەتلىك مۇسابىقىگە ياۋروپادىكى 16 دۆلەتنىڭ كوماندىسى قاتناشتى. مۇسابىقە ئالدىدا چېمپىيون بولۇش ئېھتىمالى بار، دەپ قارالغان ئىتالىيە كوماندىسى كىچىك گۇرۇپپىدىلا شاللىنىپ قالدى. ئەكسىچە كىشىلەرنىڭ ئانچە نەزىرى چۈشۈپ كەتمىگەن چېخ كوماندىسى بولسا بىر قانچە كۈچلۈك كوماندىلارنى يېڭىپ، ھەل قىلغۇچ مۇسابىقىگە بۆسۈپ كىردى.

ھەپتىلىك مۇھىم تەنتەربىيە خەۋەرلىرى

ئىستېپا بېرىش رەسمىيىتى قانداق بېجىرىلىدۇ؟

مىسال. *مەلۇم زاۋۇتتىكى ئۈچ نەپەر خىزمەتچى ئىدارە بىلەن ئون يىللىق ئەمگەك توختامى تۈزگەن ھەمدە شۇ يەردىكى ئەمگەك مەمۇرىي ئورۇنلىرى بىلەن توختام تۈزۈش رەسمىيىتى ئۆتىگەن. 1995 - يىلى 9 - ئايدا بۇ ئۈچ نەپەر خىزمەتچى ئىستېپا بېرىش ئىلتىماسى سۇنغان. زاۋۇت تەرەپ ئۇلارغا: «مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق سىلەرنىڭ خىزمەتتىن چېكىنىش ئىلتىماسىڭلارغا قوشۇلدۇق، بەش كۈن ئىچىدە مۇناسىۋەتلىك رەسمىيەتنى ئۆتەڭلار، بولمىسا ئاقىۋەتكە ئۆزۈڭلار ئىگە» دەپ ئۇقتۇرۇش قىلغان. ئەمما بۇ ئۈچ نەپەر خىزمەتچى زاۋۇتقا كېلىپ ھېچقانداق رەسمىيەت ئۆتىمەيلا مەلۇم بىر خۇسۇسىي ئىگىلىكتىكى كارخانىغا تەكلىپ قىلىنىپ ئىشلىگەن. زاۋۇت تەرەپ مۇرەسسە كومىتېتىغا ئەرز سۇنغان. مۇرەسسە كومىتېتى بۇ ئۈچ نەپەر خىزمەتچىنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىگە ئېلىشى، خۇسۇسىي كارخانىنىڭ چاتما تۆلەم جاۋابكارلىقىنى ئۈستىگە ئېلىشى توغرىسىدا كېسىم چىقارغان.*

مۇلاھىزە. بۇ ئىستېپا بېرىپ ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىشقا دائىر تالاش - تارتىش، ئىستېپا بېرىشكە قوشۇلغانلىق ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلغانلىقمۇ؟ زاۋۇت تەرەپ ئىستېپا سورىغان خىزمەتچىلەرگە قوشۇلىدىغانلىقى توغرىسىدا ئېنىق جاۋاب بەرسە، توختام ئۆزلۈكىدىن ئەمەلدىن قالىدۇ، بۇنىڭ توختامغا خىلاپلىق قىلىش جاۋابكارلىقى بولمايدۇ، دەپ قاراش توغرا ئەمەس.

1. ئىستېپا سوراشقا قوشۇلغانلىق ھەرگىزمۇ ئەمگەك توختامىنىڭ ئۆزلۈكىدىن ئەمەلدىن قالغانلىقىدىن دېرەك بەرمەيدۇ. ئەمگەك مىنىستىرلىكى ئىشخانىسى تارقاتقان (1994)56 - نومۇرلۇق «ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئىستېپا بېرىشىگە دائىر سىياسەت مەسىلىلىرى توغرىسىدىكى جاۋاب خەت»دېگەن ھۆججەتتە: ئەمگەك توختامى تۈزۈمىدىكى ئىشچى- خىزمەتچىلەر ئىستېپا سورىغاندا ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىش رەسمىيىتىنى ئۆتىشى كېرەك، دەپ بەلگىلەنگەن. شۇڭلاشقا ئىدارە ئىستېپا بېرىشكە قوشۇلغان بولسىمۇ، ئەمگەك توختامى يەنىلا كۈچكە ئىگە، ھەرگىزمۇ ئۆزلۈكىدىن ئەمەلدىن قالمايدۇ.

2. ئىككى تەرەپ ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىش توغرىسىدا بىردەك پىكىرگە كەلمىگەن. ئەمگەك قانۇنىدا: «ئەمگەك توختامى تۈزۈشكەن ئالاقىدار تەرەپلەر كېڭىشىپ بىرلىككە كەلگەندىن كېيىن، ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىشقا بولىدۇ»دەپ بەلگىلەنگەن. ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئىستېپا سورىسا، ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىشتا تەلەپ قىلغۇچى ئورۇندا تۇرىدۇ، زاۋۇت ۋەدە بەرگۈچى ئورۇندا تۇرىدۇ. زاۋۇت ۋەدە بەرگەندە، «بەش كۈن ئىچىدە مۇناسىۋەتلىك رەسمىيەتلەرنى ئۆتەش كېرەك، بولمىسا ئاقىۋىتىگە ئۆزى ئىگە بولىدۇ»دەپ ئېنىق بىلدۈرگەن. بۇنى قويۇلغان يېڭى تەلەپ، قوشۇمچە شەرت قويۇلغان ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىش ھەرىكىتى، دەپ چۈشىنىش كېرەك. مۇشۇ شەرتلەر ئورۇندالغاندىلا، ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىشقا بولىدۇ. لېكىن خىزمەتچىلەر بۇنى ۋاقتىدا بېجىرمىگەن، ئىككى تەرەپ ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىش توغرىسىدا بىردەك پىكىرگە كەلمىگەن.

3. ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلغاندا رەسمىيەت ئۆتەش كېرەك، ئەمگەك توختامى يازما شەكىلدە تۈزۈلۈشى ھەمدە ئىمزالىنىشى كېرەك. يازما شەكىلدە تۈزۈلگەن توختامنى بىكار قىلىشتا، ئىككى تەرەپتە بىردەك قوشۇلغان يازما ئىسپات بولۇشى كېرەك. خىزمەتچىلەرنىڭ زاۋۇت تەرەپنىڭ قانۇنىي كۈچكە ئىگە بولمىغان ئۇقتۇرۇشىنى ئەمگەك توختامىنى بىكار قىلىش رەسمىيىتى، دەپ قارىغانلىقى توغرا ئەمەس.

بۇ مىسالدىكى ئەمگەك توختامى قانۇن بويىچە بىكار قىلىنماي تۇرۇپ ئۈچ نەپەر خىزمەتچى ئۆز مەيلىچە باشقا ئورۇنغا بېرىپ ئىشلىگەن. بۇنىڭدا ئۇلار قانۇنىي جاۋابكارلىقنى ئۈستىگە ئېلىشى شەرت. خۇسۇسىي كارخانا ئەمگەك توختامى بىكار قىلىنمىغان ئەمگەكچىنى ئىشلەتكەنلىكى ئۈچۈن چاتما تۆلەم جاۋابكارلىقىنى ئۈستىگە ئېلىشى شەرت.

ئەرمەگلىك توختامى
مۇلازىملىق لىنىيىسى
ئاپتونوم رايونلۇق ئەمگەك نازارىتى ھەمكارلاشتى
ئالاقىلىشىش تېلېفونى: 2309138

قىسپلاشقان مۇلازىمەتلىك» پاتالىيىسى قانات يايدۇرۇلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 4-ئىيۇل تېلېگراممىسى. «مەدەنىيەتلىك، قېلىپلاشقان مۇلازىمەتلىك» پاتالىيىتى 4-ئىيۇندىن باشلاپ مەملىكەتتىكى شەھەرلەرنىڭ «تاكسى» كەسپىدە قانات يايدۇرۇلۇشقا باشلىدى.

بۇ قېتىمقى پاتالىيەتتە «تاكسى» تىجارەتچىلىرى ۋە شوپۇرلارنىڭ كەسپىدە ئەمەل قىلىشقا تېگىشلىك كەسپي ئەخلاقنى تولۇق بىلىشى، مەدەنىيەتلىك ھەرىكەت مىزانى ۋە مۇلازىمەتلىكنى قېلىپلاشتۇرۇشى تەلەپ قىلىنىدۇ. بۇ قېتىمقى پاتالىيەتتە بېيجىڭ، تيەنجىن، شاڭخەي، گۇاڭجۇ قاتارلىق ئالاھىدە، چوڭ شەھەرلەر مۇھىم نۇقتا قىلىنىدۇ. بۇ شەھەرلەر باشقا شەھەرلەرنىڭ بۇ پاتالىيەتنى قانات يايدۇرۇشىغا ئۈلگە بولىدۇ. بۇ قېتىمقى پاتالىيەتكە ئامىمىنىڭ قاتنىشىشى ۋە نازارەتچىلىك قىلىشى، ساقلانغان مەسىلىلەرنى دادىل ئېچىپ تاشلىشى قارشى ئېلىنىدۇ.

قۇرۇلۇش مىنىستىرلىكى كەسپىنى باشقۇرغۇچى تارماق بولۇش سۈپىتى بىلەن بۇ قېتىمقى پاتالىيەتنىڭ ئەمەلىي ئۈنۈمىنى تەكشۈرۈشنىڭ ئاساسى قىلىش ئۈچۈن، «مەدەنىيەتلىك، قېلىپلاشقان مۇلازىمەتلىك»نى يولغا قويۇشنىڭ كونكرېت ئۆلچىمىنى تۈزۈپ چىقىپ تۆۋەنگە تارقاتتى.

ئالاقىدار تارماقنىڭ مەسئۇلى بۇ قېتىمقى پاتالىيەتنى قانات يايدۇرۇش ئارقىلىق شەھەرلەرنىڭ «تاكسى» ساھەسىدە كەسپ ئىستىلى جەھەتتە چوڭ ئۆزگىرىش بولۇشىنى ئۈمىد قىلدى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ ئېلانى

ئىدارىمىزنىڭ «ئاپتونوم رايوننىڭ ئەسلىدىكى چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركەتلىرى ۋە پاي چەكلىك شىركەتلىرىنى قايتىدىن تىزىملاشنى يولغا قويۇش توغرىسىدا پىكىر»ى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى (ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ئىشخانىسى [1996] (5-نومۇرلۇق ھۆججىتى)نىڭ تەستىقلىشىدىن ئۆتتى. تۆۋەندىكى شىركەتلەر مەزكۇر ئېلان چىقىرىلغان كۈندىن باشلاپ 15 كۈن ئىچىدە ئەسلىدىكى تىزىملاتقان ئورگانغا بېرىپ قايتا تىزىملىتىش رەسمىيەتلىرىنى ئۆتەيدۇ:

1. 1994-يىل 6-ئاينىڭ 30-كۈنىدىن ئىلگىرى گوۋۇيۈەن ئېلان قىلغان «چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركەتلىرىنى قېلىپلاشتۇرۇش توغرىسىدا پىكىر»، «پاي چەكلىك شىركەتلىرىنى قېلىپلاشتۇرۇش توغرىسىدا پىكىر» ۋە يەرلىك قانۇن-نىزام بويىچە تىزىملاتقان چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركەتلىرى ۋە پاي چەكلىك شىركەتلىرى.

2. يۇقىرىدا ئېيتىلغان قانۇن-نىزام بويىچە تەسىس قىلىنغان، لېكىن نامىغا «پاي چەكلىك»، «چەكلىك مەسئۇلىيەت» دېگەنلەر كىرگۈزۈلمىگەن شىركەتلەر.

3. يۇقىرىدا ئېيتىلغان شىركەتلەر مەبلەغ سېلىپ تەسىس قىلغان تولۇق مەبلەغلىك بالا شىركەتلەر.

ئالاھىدە ئېلان چىقاردۇق.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى

كىتاب، ماتېرىيال كۆرۈش، تەجرىبە قىلىش، «يېڭى رېتسېپ»نىڭ خىمىيىلىك تەركىبلىرىنى ئانالىز قىلىش نەتىجىسىدە «يېڭى رېتسېپ»نى نېفىت سانائىتى، سانائەتتىكى كېرەكسىز سۇنى بىر تەرەپ قىلىش، خىمىيىلىك ئوغۇت ئىشلەپچىقىرىش قاتارلىق ساھەلەردە قوللانسا، ياخشى ئۈنۈم ھاسىل قىلغىلى بولىدىغانلىقىنى، ئۇنى ئۆسۈملۈكلەرنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىنى تېزلەتكۈچى دورا قاتارىدا ئىشلىتىشكە بولىدىغانلىقىنى دەسلەپكى قەدەمدە بايقىدى. «يېڭى رېتسېپ»نىڭ بۇنداق رولىنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاپ تەتقىق قىلىشقا توغرا كەلسە، تەتقىقات سالمىقى ئېشىپ، ئادەم كۈچى، ماددىي كۈچ يېتىشمەسلىك قىيىنچىلىقى تۇغۇلاتتى. ئەمدى قانداق قىلىش كېرەك؟ سانائەت پەنلىرى قىسمىغا يانداشقان قىسمىنى داۋاملىق تەتقىق قىلىپ، يېزا ئىگىلىكىگە يانداشقان قىسمىنى تاشلاپ قويۇش كېرەكمۇ؟ بۇ مەسىلە ئۇلارنىڭ كاللىسىنى خېلى قاتۇردى. ئەمما ئۇلارنىڭ بۇ تۈت چوڭ تەتقىقاتنىڭ بىرەرسىدىنمۇ ۋاز كەچكۈسى كەلمىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، بۇ دەل دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايون يېزا ئىگىلىكىنىڭ ئۇللۇق ئورنىنى كۈچەيتىش، شىنجاڭدا يېزا ئىگىلىكىنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇش ئارقىلىق دېھقان، چارۋىچىلارنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ بېيىتىش ستراتېگىيىسىنى يولغا قويۇۋاتقان مەزگىل ئىدى. ئۇلار مەملىكىتىمىز ۋە ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئومۇملۇقىنى نەزەردە تۇتۇپ، ئالدى بىلەن «يېڭى رېتسېپ»نىڭ ئۆسۈملۈكلەرنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىنى تېزلىتىش رولى ئۈستىدىكى تەتقىقاتنى نۇقتىلىق تۇتۇشنى، تەتقىقات دائىرىسى كەڭ بولغاچقا، شىنجاڭ يېزا

دورىلىرى بازارلىرىدىمۇ رىقابەت كۈچلۈك بولۇۋاتقان، زاۋۇتلار ئۆزلىرىنىڭ مەھسۇلاتىنى «ياخشى» دەپ كۆز-كۆز قىلىشىۋاتقان، دېھقانلار زادى قايسى دېھقانچىلىق دورىسىنى ئاللاپ ئىشلىتىشنى ئاڭقىرالماي قالغان، بەزى دېھقانچىلىق دورىلىرىنى ئىشلىتىپ «بۇرنىغا يېگەن»دىن كېيىن، دېھقانچىلىق دورىسى ئىشلىتىشكە جۈرئەت قىلالماي كېلىۋاتقان شارائىتتا، ھەر قانچە «ياخشى»، دېھقانچىلىق دورىسىنىمۇ ئومۇملاشتۇرۇش كېڭەيتىش ئۇنچىۋالا ئاسان ئىش ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە «ھوسۇل كاپالىتى»نى تەتقىق قىلىپ ياسىغۇچىلار مەخسۇس تەتقىقاتچى ئەمەس، بەلكى «ئوقۇتقۇچى» بولغاچقا، جەمئىيەتتە «ئوقۇتقۇچى دېگەن دەرس ئۆتىدىغان تۇرسا، قانداقمۇ دېھقانچىلىق دورىسى تەتقىق قىلىپ ياساپ چىقالايدۇ؟» دەيدىغان گۇمانىي قاراشنىمۇ يوق دېگىلى بولمايتتى. شۇڭا ئۇلار «ھوسۇل كاپالىتى»نى بازارغا سالىمەن دېسە، خۇددى قولىدا ئالتۇن تۇرۇپ زەرگەرچى تاپالمىغاندەك، «ھوسۇل كاپالىتى»نى ئىشلىتىپ سىناپ كۆرۈشنى خالايدىغان ۋە ئىشلىتىشكە جۈرئەت قىلىدىغان «خېرىدار»نى دەرھاللىققا تاپالمايدىغانلىقىنى پەملىدى. فاكۇلتېتتىكى باشقا يورۇتلۇق ئوقۇتقۇچىلار ئىشنى ئۆز ئاتا-ئانىلىرىنىڭ ھۆددە ئالغان يەرلىرىدىكى زىرائەتلەرگە «ھوسۇل كاپالىتى»نى ئىشلىتىش ئارقىلىق باشقا دېھقانلارغا دورىنىڭ خسلىتىنى نامايان قىلىش تەكلىپىنى بەردى. بۇ چارە بولۇشىغۇ بولاتتى، لېكىن بۇنداق بولغاندا، ئومۇمىيۈزلۈك كېڭەيتىش

بۇ دورىنى ئىشلىتىپ كەلدى. بۇ نەتىجە ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق پەن-تېخنىكا كومىتېتى، شۇنىڭدەك دۆلەت پەن-تېخنىكا كومىتېتىنىڭ يۇقىرى دەرىجىدە ئەھمىيەت بېرىشى ۋە مۇئەييەنلەشتۈرۈشىگە ئېرىشتى. ھازىر بۇ دورا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ «ئۇچقۇن پىلانى»غا كىرگۈزۈلدى، شۇنداقلا دۆلەت پەن-تېخنىكا كومىتېتىنىڭ 9-بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدىكى نۇقتىلىق كېڭەيتىلىدىغان پەن-تېخنىكا تۈرى قىلىپ بېكىتىلدى. نۆۋەتتە «ھوسۇل كاپالىتى»نى شىنجاڭ سانائەت شۆيۈەنى خۇاشى يېڭى تېخنىكا باش شىركىتى ئىشلەپ چىقىرىۋاتىدۇ ۋە ئوقۇتقۇچى، مۇتەخەسسىس، ئالىملارنى تەشكىللەپ، «ھوسۇل كاپالىتى»نىڭ يەنە قانداق كارامىتى بارلىقى ئۈستىدە داۋاملىق تەتقىقات ئېلىپ بېرىۋاتىدۇ.

* * * * * * *

ئېلانلار

ئۈرۈمچى شەھەر باخۇلياڭ پەيچۇسوسىدىن باخۇلياڭ 2-رايوندا ئولتۇرۇشلۇق ھەسەن باراتقا بېرىلگەن تۆت كىشىلىك نوپۇس دەپتەر ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئىناۋەتسىز.

* * * * * *

ئۈرۈمچى شەھەر باخۇلياڭ پەيچۇسوسىدىن باخۇلياڭ شىگىشگەي 26-نومۇرلۇق قورۇدىكى ھوشۇرخان روستەمگە بېرىلگەن ئالتە كىشىلىك نوپۇس دەپتەر ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئىناۋەتسىز.

ئۇقتۇرۇش

پوچتا-تېلېگراف مىنىستىرلىكىنىڭ تەستىقلىشى بىلەن 1996-يىل 7-ئاينىڭ 13-كۈنى سائەت نۆلدىن باشلاپ (بېيجىڭ ۋاقتى) قەشقەر ۋىلايىتى، بورتالا موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستىغا تەۋە جايلارنىڭ تېلېفون تورى كۆپىيىپ، تېلېفون نومۇرى ئۆزگىرىدۇ. كونكرېت ئۇسۇلى:

يەر نامى	ئەسلىدىكى نومۇرى	يېڭى نومۇرى	ئۇزۇن يوللۇق تېلېفوننىڭ يېڭى نومۇرى
قەشقەر ۋىلايىتى			
قەشقەر شەھىرى	22XXXX	282XXXX	0998
	23XXXX	283XXXX	0998
قەشقەر كونىشەھەر ناھىيىسى	2XXXX	32XXXX	0998
تاشقورغان ناھىيىسى	4XXXXX	34XXXXX	0998
يېڭىسار ناھىيىسى	6XXXXX	36XXXXX	0998
مارالبېشى ناھىيىسى	2XXXXX	62XXXXX	0998
قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيىسى	5XXXXX	65XXXXX	0998
پەيزاۋات ناھىيىسى	7XXXXX	67XXXXX	0998
يوپۇرغا ناھىيىسى	8XXXXX	68XXXXX	0998
قاغىلىق ناھىيىسى	2XXXXX	72XXXXX	0998

يەر نامى	ئەسلىدىكى نومۇرى	يېڭى نومۇرى	ئۇزۇن يوللۇق تېلېفوننىڭ يېڭى رايون نومۇرى
كۆكيار	5XXXXX	75XXXXX	0998
مەكىت ناھىيىسى	8XXXXX	78XXXXX	0998
پوسكام ناھىيىسى	2XXXXX	82XXXXX	0998
يەكەن ناھىيىسى	5XXXXX	85XXXXX	0998
بورتالا موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستى			
بورتالا شەھىرى	2XXXXX	22XXXXX	0909
	5XXXXX	65XXXXX	0909
	69XXXX	699XXXX	0909
جىڭ ناھىيىسى	53XXXX	533XXXX	0909
ئارىشاڭ ناھىيىسى	89XXXX	899XXXX	0909

قەشقەر ۋىلايەتلىك پوچتا-تېلېگراف باشقۇرۇش ئىدارىسى، بورتالا موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستلىق پوچتا-تېلېگراف باشقۇرۇش ئىدارىسى، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق پوچتا-تېلېگراف باشقۇرۇش ئىدارىسى

سىنگاپورنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇشتىكى ئۈچ چوڭ ئەگگۈشتىرى

1996ـ يىلىنىڭ كىرىشى بىلەن ئىقتىسادىي ھەمكارلىق ۋە تەرەققىيات تەشكىلاتى مۇنۇلارنى جاكارلىدى: سىنگاپور تەرەققىي تاپقان دۆلەت سەۋىيىسىگە يېتىپ، ئاسىيا بويىچە تەرەققىي تاپقان 2ـ دۆلەت بولۇپ قالدى. سىنگاپور قانداق قىلىپ تەرەققىي قىلدى؟ سىنگاپورلۇقلار يېقىندا مۇخبىرلارغا ئۆزلىرىنىڭ مۇنداق ئۈچ چوڭئەگگۈشتىرىنى ئاشكارىلىدى.

1. سىنگاپورلۇقلار تونۇشنى بىرلىككە كەلتۈردى: نامراتلىق ۋە قالاقلىقتىن قۇتۇلۇپ ئۈزاق مۇددەتلىك گۈللىنىش يولىغا مېڭىش ئۈچۈن قىسقا مۇددەتلىك قۇربانلارنى بېرىش كېرەك. سىنگاپور ھۆكۈمىتى چەت ئەل كاپىتالىستلىرىنىڭ سىنگاپورلۇقلارنى ئېكسپىلاتاتسىيە قىلىدىغانلىقىنى تونۇپ يەتسىمۇ، ئەنئەنىۋى بېسىمغا تاقابىل تۇرۇپ، ئىشىكنى ئېچىۋېتىشتە چىڭ تۇردى. چەت ئەل شىركەتلىرىنىڭ سىنگاپورغا كېلىپ مەبلەغ سېلىپ تىجارەت قىلىشىغا رۇخسەت قىلدى. شۇنىڭ بىلەن، سىنگاپور ئىقتىسادىنىڭ تەرەققىياتى ئىلگىرى سۈرۈلدى.

2. مائارىپنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇپ، ئومۇمىي خەلقنىڭ ساپاسىنى، بولۇپمۇ ئىشچىلارنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈردى. ھۆكۈمەت مەخسۇس مەبلەغ ئاجرىتىپ ئوقۇغۇچىلارنىڭ چەت ئەللەرگە چىقىپ ئوقۇشىغا ياردەم بېرىپ، دۆلەتنىڭ قۇرۇلۇشى ئۈچۈن زور ـ بىر تۈركۈم يۇقىرى سەۋىيىلىك ئىختىساس ئىگىلىرىنى يېتىشتۈردى.

3. جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ ئاكتىپلىقىنى تولۇق ئىشقا سالدى، ئۇلارنى يېڭىلىق يارىتىشقا ئىلھاملاندۇرۇپ، ئىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈردى. سىنگاپور ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرىغا مۇقىم مائاش بەرمەسلىكنى بەلگىلەپ، ئىقتىسادنىڭ تەرەققىيات ئەھۋالىغا قاراپ تۇراقسىز مائاش بەردى.

جاپالىق تىرىشچانلىقلار مول مېۋە بەردى. بۈگۈنكى كۈندە ئاران 2 مىليون 800 مىڭ ئاھالىگە ئىگە سىنگاپورنىڭ يىللىق سودا سوممىسى 150 مىليارد ئامېرىكا دوللىرىغا، تاشقى پېرېۋوت زاپىسى 50 مىليارد ئامېرىكا دوللىرىغا يەتتى. كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان بايلىق جەھەتتە دۇنيا بويىچە ئالدىنقى قاتارغا ئۆتۈپ، تەرەققىي تاپقان دۆلەتلەر قاتارىدىن ئورۇن ئالدى.

(«تەرملەر گېزىتى» دىن)

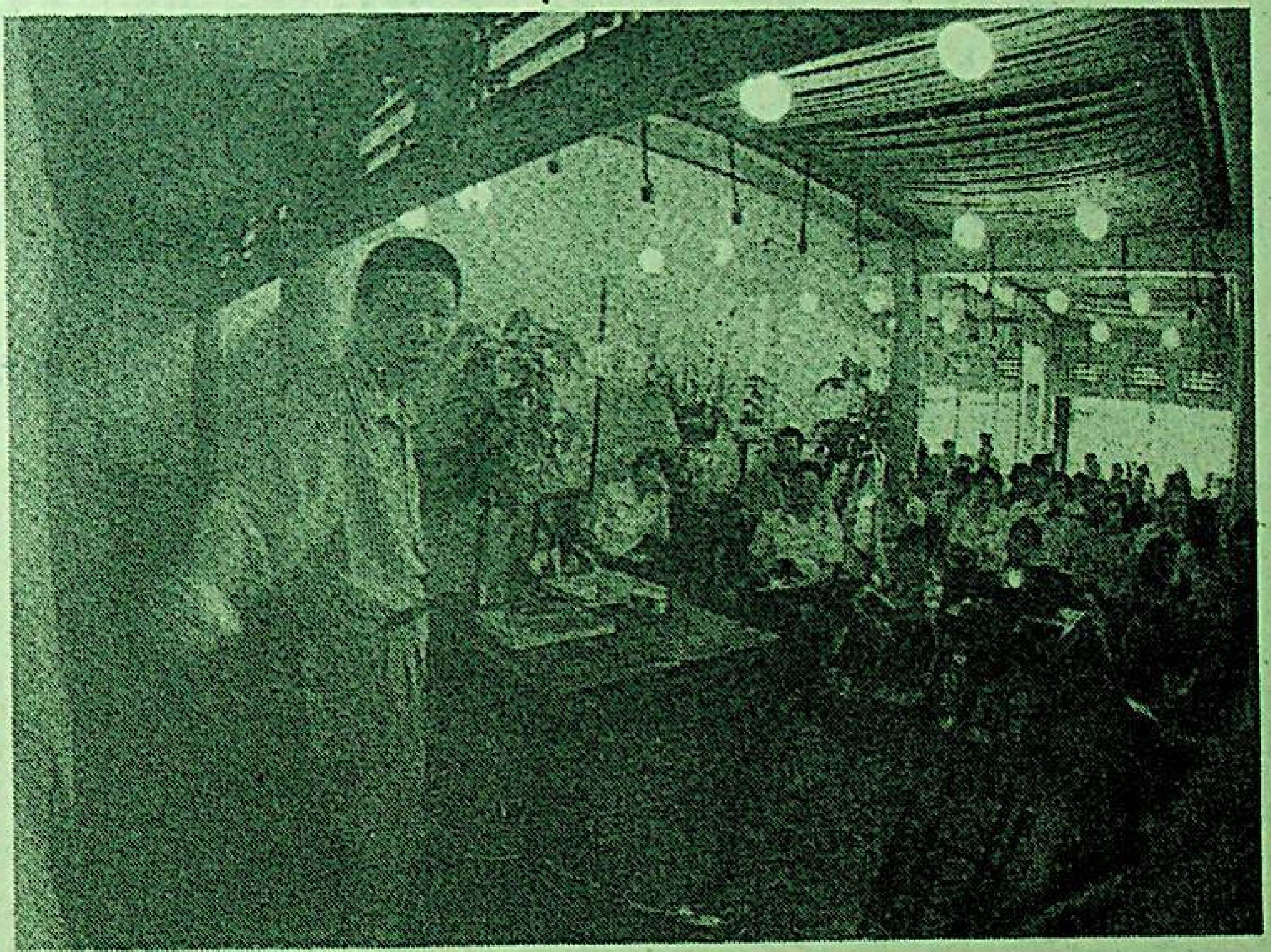

بېيجىڭ ئەينەك زاۋۇتىنىڭ غەربىي كوچىسىدا يېقىندا بىر شەخسىي ئاچقان مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى ساقلاش ئۆيى بارلىققا كەلدى. مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى ساقلاش ئۆيىنى بېيجىڭ قەدىمكى سەنئەت ھەسسىدارلىق مەسئۇلىيەت شىركىتىنىڭ باش جىڭلىسى، مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى ساقلىغۇچى ماۋپېدۇ ئاچقان.

سۈرەتتە: ئۇ ئۆزى ساقلىغان چىڭ سۇلالىسى دەۋرىگە ئائىت فارفور بۇيۇملارنى جۇڭگولۇق ۋە چەت ئەللىك مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى ساقلاشقا قىزىقىدىغانلارغا تونۇشتۇرماقتا.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى)

ئاياللىرى سودا قىلىپ، ئەرلىرى دېھقانچىلىق قىلىپ، ھاللىق سەۋىيىگە يەتكەن دېھقانلار

«ئەر سىرتتا پۇل تېپىپ جاھاندارچىلىق قىلىش، ئايال ئۆيدە تۇرۇپ دېھقانچىلىق قىلىش ۋە بالا بېقىش» بۇرۇندىن قالغان ئۆزگەرمەس قائىدە ئىدى.

ئادەمنى ھاياجانلاندۇرىدىغىنى شۇكى، ھازىر جياڭسۇ، سىچۈەن، خۇنەن قاتارلىق ئۆلكىلەردە ئاياللار ئەرلەرگە ئوخشاش بازارغا دادىل ئاتلىنىپ، دۇكان ئېچىپ سودا قىلىدىغان، سىرت جايلارغا بېرىپ ئىشلەپ پۇل تاپىدىغان ياكى كەشتىچىلىك، تىككۈچىلىك ھۈنىرىگە تايىنىپ مەبلەغ سېلىپ زاۋۇت قۇرىدىغان، ئەرلىرى بولسا يەرلەرنى ئۆزلەشتۈرۈپ تېرىقچىلىق، باقمىچىلىق قىلىدىغان بولدى، بۇنىڭ بىلەن، ئەر-خوتۇنلار ئۆزئارا ماسلىشىپ ئائىلىنى تەڭ گۈللەندۈرىدىغان يېڭى ۋەزىيەت بارلىققا كەلدى.

ئىلگىرى سىرتتا ئىشلەپ، ھازىر ئۆيدە دېھقانچىلىق قىلىۋاتقان بىر ئوتتۇرا ياش ئەر مۇنداق دېدى: ھازىر بۇ يېزىدىكى ئاياللارنىڭ مېڭىسى ئېچىلىپ، پەم-پاراسىتى ئاشتى، جاسارىتى ئۇرغۇدى، ئۇلار ئەرلەردىن قېلىشمايدۇ. مەن سىرتتا بىر نەچچە يىل ئىشلەپ ھېرىپ كەتتىم. دەم ئالغۇم كېلىپ قالدى. باللارنىڭ ئانىسى سىرتقا چىقىپ باقماقچى بولدى، شۇنىڭ بىلەن بىز «سىمېنا» ئالماشتۇردۇق. دېمىسىمۇ، ئېتىز-ئېرىق ئىشلىرى ئېغىر، ئايال كىشىنىڭ قىلىپ كېتەلىشىمۇ قىيىن، مەن ئەر كىشى بولغاندىكىن بۇ ئىشلارنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىپ كېتەلەيمەن.

خەۋەر قىلىنىشچە، خۇنەن ئۆلكىسى لىڭلىڭ ۋىلايىتىدىكى سودا بىلەن شۇغۇللىنىدىغان يېزا ئاياللىرى بۇلتۇر بىر يىلدىلا بۇ ۋىلايەتكە 30 مىليون يۈەندىن كۆپ كىرىم قىلىپ بەرگەن. بۇ، ئاياللارنىڭ «يېرىم دۇنيا»لىق ئورنىنى جارى قىلدۇرۇشىغا ۋە كۈچەيتىشكە پايدىلىق.

(«شەھەر يېتەكچىسى گېزىتى» دىن)

دۆگبېي ئورمانچىلىق داشۆسىدە بۇ يىل ئوقۇش پۈتتۈرىدىغان ئون نەچچە ئوقۇغۇچى شىزاڭغا بېرىپ ئىشلەشنى تەلەپ قىلدى. ئۇلاردىن ئورمان ئاسراش كەسپىدە ئوقۇغان سۇڭ چاڭجۈن (ئوڭدىن 2ـ كىشى) قاتارلىق تۆت ئوقۇغۇچىنىڭ تەلىپى تەستىقلىنىپ بولدى. ئۇلار ئۆزلۈكىدىن ئۆزئارا ياردەم بېرىش گۇرۇپپىسى بولۇپ تەشكىللىنىپ، ئوقۇش پۈتتۈرۈش ئالدىدىكى ۋاقتىنى چىڭ تۇتۇپ شىزاڭ ھەققىدىكى مۇناسىۋەتلىك ماتېرىياللارنى كۆرۈپ، شىزاڭنىڭ ئەھۋالى بىلەن تونۇشتى.

سۈرەتتە: ئۇلار ئەينى ۋاقىتتا شىزاڭغا ياردەم قىلغان پروفېسسور پەن جېنزېنى شىزاڭنىڭ ھايۋانات ۋە ئۆسۈملۈك ئەھۋالىنى تونۇشتۇرۇپ بېرىشكە تەكلىپ قىلدى.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى)

دۇنيادا ئاق ئالتۇنغا بولغان ئېھتىياج ئاشماقتا

ئەنگلىيە «پۇل مۇئامىلە ئالىملىرى» ھەپتىلىك ژۇرنىلىنىڭ يېقىنقى خەۋىرىگە ئاساسلانغاندا، 1995ـ يىلى دۇنيا بويىچە ئاق ئالتۇننىڭ تەمىنات مىقدارى بىلەن ئاق ئالتۇنغا بولغان ئېھتىياج مىقدارى تەڭ نىسبەتتە ئۆرلەپ، تەمىنلەش بىلەن ئېھتىياج

16 يىل ئىچىدىكى ئەڭ يۇقىرى رېكورت يارىتىلغان. روسىيە دۇنيادىكى 1ـ چوڭ ئاق ئالتۇن ئېكسپورت دۆلىتى. ئۇنىڭ 1995ـ يىلى ئېكسپورت قىلغان ئومۇمىي ئاق ئالتۇنى 1 مىليون 280 مىڭ ئۇنسىيىگە يېتىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن

گېزىت-ژۇرناللاردىن تەرمە

ماۋزېدۇڭنىڭ ئۈچ چوڭ ئارزۇسى

1961 - يىلى 8 - ئايدا ماۋزېدۇڭ لۇشەن تېغىدا مۇھاپىزەتچىسى جاڭ شيەنپىڭ بىلەن مۇڭداشقاندا ئۆزىنىڭ ئۈچ چوڭ ئارزۇسى بارلىقىنى، يەنى: بىرىنچىدىن، تۆۋەنگە چۈشۈپ بىر يىل سانائەت بىلەن، بىر يىل يېزا ئىگىلىكى بىلەن، يېرىم يىل سودا بىلەن شۇغۇللىنىش، تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىپ ئەھۋال ئىگىلەش، بيۇروكرات بولۇۋالماي، پۈتۈن مەملىكەتتىكى كادىرلارغا تۈرتكە بولۇش؛ ئىككىنچىدىن، خۇاڭخې، چاڭجياڭ دەريالىرىنىڭ ئىككى قىرغىقىنى ئاتلىق ئايلىنىپ، ئەمەلىي تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىش؛ ئۈچىنچىدىن، ئۆزىنىڭ ھاياتى توغرىسىدا بىر كىتاب يېزىپ، ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ كەمچىلىك - خاتالىقلىرىنىمۇ كىرگۈزۈش، دۇنيا خەلقىگە ئۆزىنىڭ ياخشى ياكى يامان ئادەم ئىكەنلىكىگە باھا بەرگۈزۈش ئارزۇسى بارلىقىنى ئېيتقان.

ماۋزېدۇڭ يەنە مۇنداق دېگەن: مېنىڭ ئارتۇقچىلىقىم % 70 نى، يېتەرسىزلىكىم % 30 نى تەشكىل قىلسىلا، مەن شۇنىڭغا رازى. مەن ئۆز كۆز قارىشىمنى يوشۇرمايمەن، مەن ئىلاھ ئەمەس.

(«تەرمىلەر گېزىتى»دىن)

دېھقانلار مەھسۇلاتلىرىنى ئېلانغا تايىنىپ ساتىدىغان بولدى

5-ئاينىڭ 22-كۈنى چۈشتىن بۇرۇن خۇبېي ئۆلكىسى زاۋياڭ شەھىرى ۋۇديەن بازىرى شىجاۋخۇ كەنتىدىكى بېلىق باققۇچى دۇەن شيۇيى ئاخىرقى بېلىجانلىرىنى سېتىپ بولغاندا، بېلىق، بېلىجان ساتقان پۇلى 80 مىڭ يۈەنگە، ساپ پايدىسى 25 مىڭ يۈەنگە يەتتى. ئۇ خۇشال ھالدا كۆپچىلىككە نەچچە مىڭ يۈەن خەجلەپ ئېلان بېرىپ، ئەرزىنگۇدەك ئىش قىلىپتىمەن، دېدى.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، خۇبېي ئۆلكىسىنىڭ زاۋياڭ شەھىرى ۋۇديەن بازىرى يەككە، خۇسۇسىي ئىگىلىكنى راۋاجلاندۇرۇشقا ئىلھام بەردى. دېھقانلارنىڭ بازارلاشقان يېزا ئىگىلىكىگە يۈزلىنىشىنى قوللىدى ۋە ئۇلارنى يېتەكلىدى. شۇنىڭ بىلەن، ھازىر بارا-بارا ئالاھىدە باقمىچىلىق، ئاشلىق پىششىقلاپ ئىشلەش قاتارلىق يەككە، خۇسۇسىي ئىگىلىكتىكى ئىقتىسادىي گەۋدىلەر شەكىللەندى. بازارنى تېخىمۇ جانلاندۇرۇش ئۈچۈن، بۇ بازاردىكى دېھقانلار ئۆزلىرى رادىئو ئىستانسىسى، تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىغا بېرىپ ئېلان بېرىپ، ئۆزىنىڭ مەھسۇلاتىنى تەشۋىق قىلدى. شىجاۋخۇ كەنتىدىكى بېلىقچى دۇەن شيۇيى ئۆزى ئىگىلىگەن بېلىق بېقىش تېخنىكىسىدىن پايدىلىنىپ كەنتتىكى 130 مو كېلىدىغان كۆلچەكنى كۆتۈرە ئېلىپ باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللاندى. ئۇمۇ مەھسۇلاتلىرىنى ئېلانغا تايىنىپ ساتتى.

دۇەن شيۇيىنىڭ تۈرتكىسى بىلەن بازاردىكى بارلىق توخۇ باققۇچى، ئاشلىق پىششىقلاپ ئىشلىگۈچى كەسپىي ئائىلىلەر ئارقا-ئارقىدىن رادىئو ئىستانسىسى ۋە تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى، شۇنىڭدەك گېزىتخانىلارغا بېرىپ ئېلان بېرىپ، ئۆزىنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ساتتى، ھازىر ۋۇديەن بازىرىدىكى دېھقانلار ئۆزىنى تەشۋىق قىلىشنى بىلىۋالدى، ئېلان ئېڭىمۇ ئۇمۇمىيۈزلۈك كۈچەيدى، ھەر يىلى ئېلان دېھقانلارغا 6 مىليون يۈەندىن كۆپ پايدا يەتكۈزمەكتە.

(«خۇبېي ئىقتىساد گېزىتى»دىن)

دۇنيادىكى قىممەتلىك سۇغۇرتىلار

كۆز سۇغۇرتىسى: ھولليۋودنىڭ داڭلىق چولپىنى ئېلىزابېت تايلور ھەممىنى ئۆزىگە مەھلىيا قىلىدىغان بىر جۈپ كۆزىنى 1 مىليون ئامېرىكا دوللىرى سۇغۇرتا سوممىسىلىق سۇغۇرتىلاتقان.

كالپۇك سۇغۇرتىسى: دۇنيادىكى داڭلىق سۇناي ماھىرى مىلىس دەيۋىس كالپۇكىنى 500 مىڭ ئامېرىكا دوللىرى سۇغۇرتا سوممىسىلىق سۇغۇرتىلاتقان.

كېكىرتەك سۇغۇرتىسى: نيۇ-يورك شەھەرلىك دراما ئۆمىكىدىكى چولپان لەنسى سۋىس كېكىرتىكىنى 1 مىليون ئامېرىكا دوللىرى سۇغۇرتا سوممىسىلىق سۇغۇرتىلاتقان.

تىل سۇغۇرتىسى: ئامېرىكىنىڭ مەلۇم داڭلىق ماروژنى شىركىتى شىركەتنىڭ تېتىش مۇتەخەسسىسى يوھان خالسونىڭ تىلىنى 1 مىليون ئامېرىكا دوللىرى سۇغۇرتا سوممىسىلىق سۇغۇرتىلاتقان.

قول سۇغۇرتىسى: داڭلىق پىئانىنوچى رىچاد قولىنى 500 مىڭ ئامېرىكا دوللىرى سۇغۇرتا سوممىسىلىق، پېر 1 مىليون ئامېرىكا دوللىرى سۇغۇرتا سوممىسىلىق سۇغۇرتىلاتقان.

پۇت سۇغۇرتىسى: كۈلدۈرگە ئۇستىسى چارلىز. چاپلىن ئۆزىنىڭ ئاشۇ قىزىقارلىق پۇتىنى 955 مىڭ فرانىك سۇغۇرتا سوممىسىلىق سۇغۇرتىلاتقان.

بەدەن سۇغۇرتىسى: دۇنيادىكى داڭلىق كىيىم مودېلى كرودىيە سىفىرنىڭ بەدەن قۇرۇلۇشى ئىنتايىن گۈزەل بولۇپ، ئۇ بەدىنىنى 16 مىليون 500 مىڭ فرانىك سۇغۇرتا سوممىسىلىق سۇغۇرتىلاتقان.

(«تەرمىلەر گېزىتى»دىن)

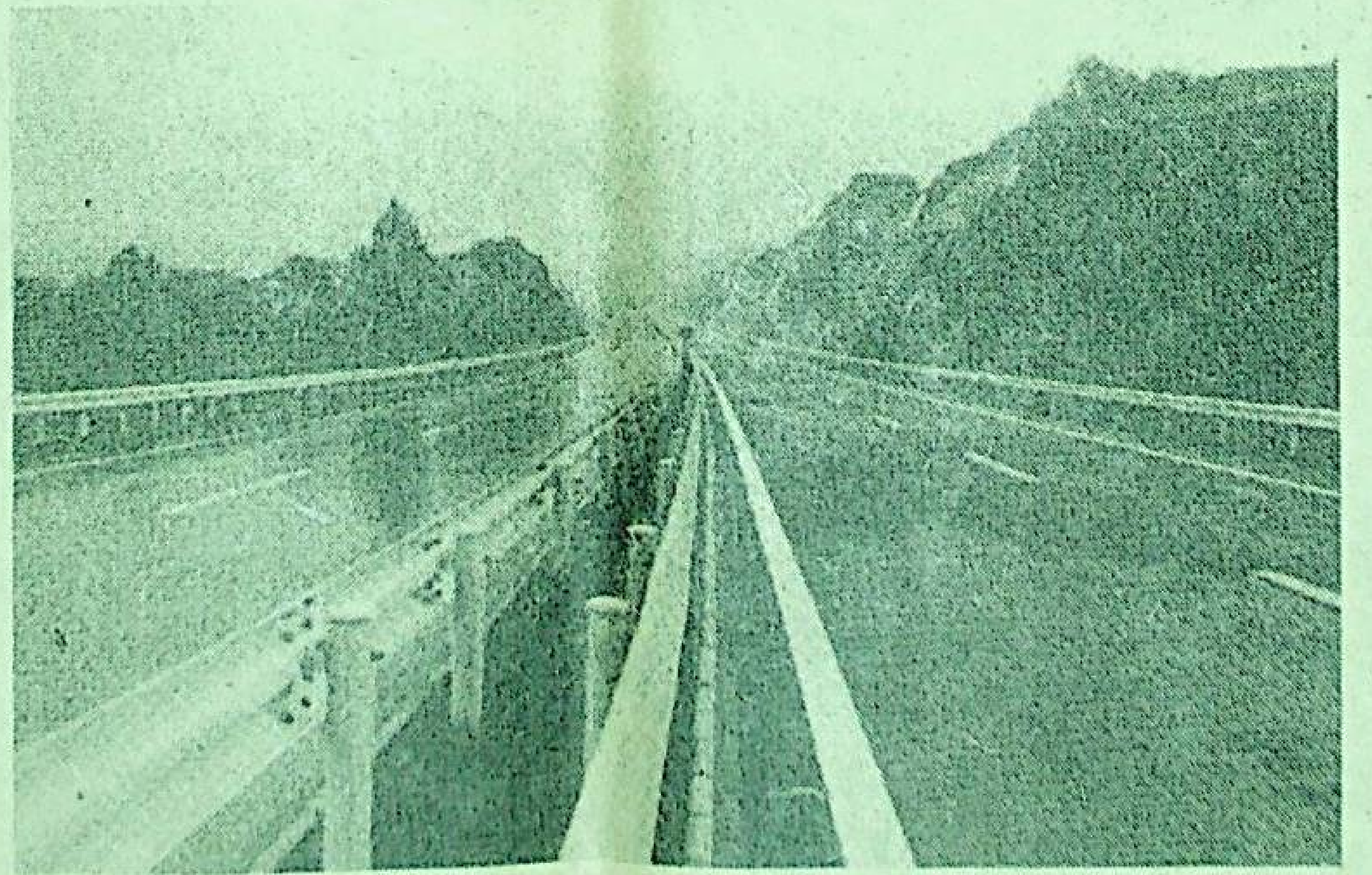

شەنشى ئۆلكىسىدىكى تۇنجى يۇقىرى سۈرئەتلىك تاشيول – تەيجيۇ (تەييۈەندىن جيۇگۇەنگچە بولغان) يۇقىرى سۈرئەتلىك تاشيولى يېقىندا پۈتتى. ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 144 كىلومېتر كېلىدىغان بۇ تاشيولنىڭ 122 كىلومېتر يېرى ئېگىز تاغلارغا توغرا كەلگەچكە، ئىشچىلار قاتمۇقات قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، كېچە-كۈندۈز جەڭ قىلىپ، بەش يىلدا پۈتتۈرۈلىدىغان تاشيولنى مۇددەتتىن ئىككى يىل بۇرۇن پۈتتۈردى.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى)

نىسبەتتە ئۆرلەپ، تەمىنلەش بىلەن ئېھتىياج ئاساسىي جەھەتتىن تەڭپۇڭلاشقان. بۇ ھەپتىلىك ژۇرنالنىڭ سانلىق مەلۇماتىغا قارىغاندا، بۇلتۇر دۇنيا بويىچە ئاق ئالتۇننىڭ تەمىنات مىقدارى ئالدىنقى يىلدىكىدىن ئون پىرسەنت ئۆرلەپ، 4 مىليون 900 مىڭ ئۇنسىيىگە يەتكەن؛ ئېھتىياج مىقدارى بەش پىرسەنت ئۆرلەپ، 4 مىليون 800 مىڭ ئۇنسىيىگە يەتكەن. ئۇنىڭ ئىچىدە، سانائەتتە ئىشلىتىلگىنى 990 مىڭ ئۇنسىيە بولۇپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن % 21 ئۆرلىگەن ھەم ئۇنسىيىگە يېتىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن % 27 كۆپەيگەن. ئۇنىڭ يېرىمىغا يېقىنى ھۆكۈمەت تاشقى پېرېۋوت ئېھتىياجىغا ئاساسەن ساتقان ئاق ئالتۇن. بازار ئانالىزى ئالىملىرى روسىيە خەزىنىدىكى ئاق ئالتۇنى داۋاملىق ساتقانلىقى ئۈچۈن 1996-يىلى خەلقئارا بازاردىكى ئاق ئالتۇننىڭ ھەر ئۇنسىيىسىنىڭ باھاسى 390 ئامېرىكا دوللىرى ئۆپچۆرىسىدە بولىدۇ، دەپ قارىماقتا.

(«تەرمىلەر گېزىتى»دىن)

خۇشال يۈرۈشنىڭ ئالتە خىل ئۇسۇلى

1. روھىي جەھەتتە غالىب تۇرۇش ئۇسۇلى: بۇ، روھىي ۋە جىسمانىي جەھەتتىكى سالامەتلىككە پايدىلىق بولغان پسىخولوگىيىلىك قوغدىنىش مېخانىزمى. ئىشلىرىڭىز، مۇھەببىتىڭىز، نىكاھ ئىشىڭىز كۆڭۈلدىكىدەك بولمىغان، ئىقتىسادىي جەھەتتە مۇۋاپىق مۇئامىلىگە ئېرىشەلمەي خاپا بولغان، جىسمانىي جەھەتتىن بىكاردىن بىكار ھۇجۇمغا ئۇچرىغان ياكى سىزگە بېرىلگەن باھانىڭ ئادىل بولماسلىقى تۈپەيلىدىن رەنجىگەن، فىزىئولوگىيىلىك نۇقسىنىڭىز تۈپەيلىدىن كۈلكىگە قېلىپ غەمگە پاتقان چاغلىرىڭىزدا، ئا Q نىڭ روھىنى قوللىنىپ، روھىي جەھەتتىكى تەڭپۇڭسىزلىقىڭىزنى تەڭشەپ، خاتىرجەم، بىمالال، خۇشال-خۇرام كەيپىياتنى يارىتىپ بېقىڭ.

2. ئاندا-ساندا بىلمەسلىككە سېلىپ ئۆتكۈزۈۋېتىش ئۇسۇلى: بۇ، روھىي ھالىتىڭىزنى ئاسراش پەردىسى. بەزىبىر پرىنسىپسىز مەسىلىلەردە بىلمىگەن بولۇۋېلىش روھىي يۈكىڭىزنى يېنىكلىتىدۇ، سىزنى ئورۇنسىز دەرد-ئازابتىن ساقلايدۇ. بۇنداق بىر قەۋەت ئاسراش پەردىسى بولىدىكەن، تەمتىرىمەيسىز، غەم قىلمايسىز. تۈرلۈك جىددىي ئىشلارنى تەمكىن ھالدا بىر تەرەپ قىلالايسىز.

3. شۈكرى قىلىش ئۇسۇلى: بۇ، پسىخىك جەھەتتە ئۆزىنى قوغدايدىغان بىر خىل مۇۋاپىق ئىنكاس بولۇپ، ئادەمدە ھەر خىل مۇھتاجلىقلارغا ماسلىشالايدىغان ئىقتىدار يېتىلدۈرىدۇ، ئادەمنى ھامان شۈكرى-قانائەت قىلىشقا ئۈندەپ، غەم - قايغۇ ۋە روھىي كېسەلدىن خالى قىلىدۇ. دېمەك، تۇرمۇشقا «بىغەم» مۇئامىلە قىلسىڭىز، تىنچ روھىي كەيپىيات يارىتالايسىز.

4. يۇمۇرلۇق ياشاش ئۇسۇلى: يۇمۇرىستىك مىجەز روھىي ھالەتنى تەڭشەيدىغان تەڭشىگۈچ. ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرىغىنىڭىزدا ياكى ئوڭايسىز ئەھۋالدا قالغىنىڭىزدا، يۇمۇر ئارقىلىق قىيىن ئەھۋالدىن قۇتۇلۇپ، روھىي تەڭپۇڭلۇقىڭىزنى ساقلاپ قالالايسىز. يۇمۇر كىشىلىك مۇناسىۋەتنى سىلىقلاشتۇرغۇچى بولۇپ، سىزنى ئېغىر ئازابتىن قۇتۇلدۇرۇپ، خۇشال-خۇرام قىلىدۇ.

5. دەردىنى تۆكۈۋېلىش ئۇسۇلى: پسىخولوگلار دەردىنى تۆكۈۋېلىش كىشىلەرنىڭ نورمال پسىخولوگىيىلىك ۋە فىزىئولوگىيىلىك ئېھتىياجى، دەپ قارايدۇ. ئازابلانغان چاغلىرىڭىزدا، يات جىنسلىق دوستلىرىڭىزغا دەردىڭىزنى ئېيتىپ بېرىڭ؛ تېلېفون ئارقىلىق رادىئو-تېلېۋىزىيە رىياسەتچىسىگە ۋە كۆپچىلىككە ئېيتسىڭىزمۇ بولىدۇ، ياكى ئۆزىڭىز ياخشى كۆرىدىغان بىر خىل ھەرىكەت بىلەن شۇغۇللىنىڭ، كەڭ دالادا ۋارقىراپ-جارقىرىسىڭىزمۇ ھەم ساپ ھاۋادىن نەپەس ئالالايسىز، ھەم ئىچىڭىزنى بوشىتىۋالالايسىز.

6. مۇزىكا ئارقىلىق غەمدىن قۇتۇلۇش ئۇسۇلى: تىت-تىت بولغان، غەمگە پاتقان، ياكى جىددىيلىشىپ كەيپىڭىز ئۇچقان چاغلىرىڭىزدا مۇزىكا ئارقىلىق كەيپىڭىزنى تۇغرىلىسىڭىز بولىدۇ. مەسىلەن، «دوناي دەرياسى»، «ۋېيېنادىكى ئورمانلىق» قاتارلىق مۇزىكىلارنى تىڭشىسىڭىز بولىدۇ.

(«دەۋر ئاچا-سىڭىللىرى گېزىتى»دىن)

لى پېڭ كوتدىۋا زۇڭلىسى بىلەن سۆھبەتلەشتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 8 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. گوۋۇيۈەن زۇڭلىسى لى پېڭ بۈگۈن چۈشتىن بۇرۇن «خەلق» سارىيىدا زىيارەتكە كەلگەن كوتدىۋا زۇڭلىسى دانىئېر كابران دۇنكان بىلەن سۆھبەتلەشتى. ئىككى زۇڭلى جۇڭگو بىلەن كوتدىۋانىڭ مۇناسىۋىتىنى يەنىمۇ كۈچەيتىش ھەم رايون ۋە خەلقئارا ۋەزىيەت توغرىسىدا كەڭ پىكىر ئالماشتۇردى.

لى پېڭ مۇنداق دېدى: جۇڭگو بىلەن كوتدىۋا دىپلوماتىك مۇناسىۋەت ئورناتقاندىن كېيىن ئىككى دۆلەتنىڭ سىياسىي، ئىقتىساد، سودا قاتارلىق ساھەلەردىكى دوستلۇق- ھەمكارلىق مۇناسىۋىتى تېز راۋاجلاندى. ئۇ مۇنداق دېدى: كوتدىۋا غەربىي ئافرىقىدىكى مۇھىم دۆلەت، جۇڭگو كوتدىۋا بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى راۋاجلاندۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىدۇ. جۇڭگو بىلەن كوتدىۋا خەلقئارا ئىشلاردا بىر-بىرىنى قوللاش، زىچ ھەمكارلىشىش ئەنئەنىسىگە ئىگە. جۇڭگو ھۆكۈمىتى كوتدىۋا ھۆكۈمىتىنىڭ ب د ت كىشىلىك ھوقۇق يىغىنىدا جۇڭگوغا قارشى تەكلىپ لايىھەلەرگە قارشى تۇرغان، جۇڭگونى قوللىغان ھەققانىي مەيدانىغا مىننەتدارلىق بىلدۈرىدۇ.

دۇنكان كوتدىۋا ھۆكۈمىتىنىڭ «بىر جۇڭگو» مەيدانىدا چىڭ تۇرىدىغانلىقىنى، جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ تەيۋەن مەسىلىسىدىكى سىياسىتىنى قوللايدىغانلىقىنى تەكىتلىدى. لى پېڭ بۇنى مەدھىيىلىدى.

سۆھبەتتىن كېيىن ئىككى زۇڭلى جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتىنىڭ كوتدىۋا جۇمھۇرىيىتى ھۆكۈمىتىگە ماددىي ئەشيا تەقدىم قىلغانلىقى توغرىسىدىكى ئالماشتۇرۇلغان ھۆججەت، كوتدىۋاغا ياردەم بېرىلگەن ئۆتنجى قەرز پۇلنىڭ ئىشلىتىلىش ۋاقتىنى ئۇزارتىش توغرىسىدىكى ئالماشتۇرۇلغان ھۆججەت، جۇڭگو گېئولوگىيە - قېزىلما بايلىقلار مىنىستىرلىكى بىلەن كوتدىۋا كانچىلىق ۋە نېفىت بايلىقى مىنىستىرلىكىنىڭ نېفىتنى فىزىكىلىق تەكشۈرۈش ھەمكارلىق مۇددىئانامىسى، جۇڭگو گېئولوگىيە- قېزىلما بايلىقلار مىنىستىرلىكى بىلەن كوتدىۋا كانچىلىق ۋە نېفىت بايلىقى مىنىستىرلىكىنىڭ گېئولوگىيە، كان مەھسۇلاتلىرى ھەمكارلىقىنى قانات يايدۇرۇش مۇددىئانامىسىگە ئىمزا قويۇش مۇراسىمغا قاتناشتى.

سۆھبەتتىن ئىلگىرى لى پېڭ «خەلق» سارىيىنىڭ شەرقىي دەرۋازىسىنىڭ ئالدىدىكى مەيداندا مۇراسىمغا رىياسەتچىلىك قىلىپ، دۇنكان ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنى قارشى ئالدى.

* * * * * * *

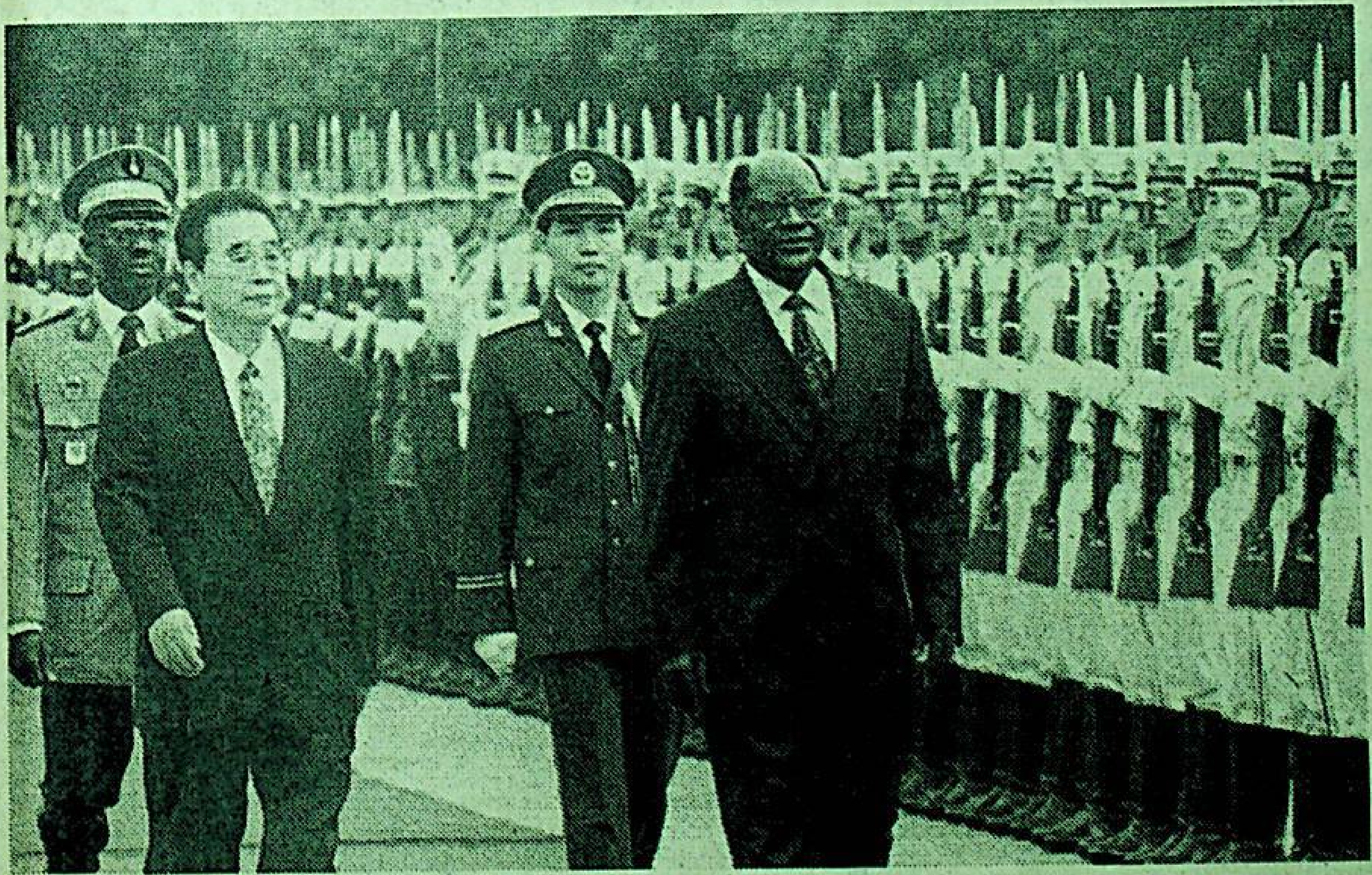

گوۋۇيۈەن زۇڭلىسى لى پېڭ مۇراسىم ئۆتكۈزۈپ، كوتدىۋا زۇڭلىسى دۇنكانىڭ ئېلىمىزگە زىيارەتكە كەلگەنلىكىنى قارشى ئالدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

لى پېڭ فرانسىيىلىك مېھمانلار بىلەن كۆرۈشتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 8 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. گوۋۇيۈەن زۇڭلىسى لى پېڭ بۈگۈن چۈشتىن كېيىن «خەلق» سارىيىدا فرانسىيە سان - گوبەن گۇرۇھىنىڭ زۇڭسەيى ... قاتارلىق ساھەلەرگىچە كېڭەيدى.

ئۇ سان - گوبەن گۇرۇھىنىڭ جۇڭگو بىلەن بولغان ھەمكارلىقىنى ئۈزلۈكسىز راۋاجلاندۇرۇشنى ئۈمىد قىلدى.

ئۇ تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: سان - گوبەن گۇرۇھى تاختا ئەينەك، ئاۋاز ئۆتكۈزمەيدىغان ئىسسىق ساقلاش ماتېرىياللىرى، تۇرۇبا، سانائەتتە ئىشلىتىلىدىغان ساپال ۋە فارفور بۇيۇملار، بىلەي ...

ۋيېتنام زۇڭلىسى جۇڭگونىڭ بىر قىسىم رايونلىرىنىڭ سۇ ئاپىتىگە ئۇچرىغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن لى پېڭ زۇڭلىغا تېلېگرامما ئەۋەتىپ ھال سورىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، خېنېي، 6 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. ۋيېتنام ئاخبارات ئاگېنتلىقىنىڭ خەۋىرىگە قارىغاندا، ۋيېتنام ھۆكۈمىتىنىڭ زۇڭلىسى ۋۆۋەنجيې جۇڭگونىڭ جېجياڭ، گۈيجۇ ۋە ئەنخۇيىنىڭ بەزى رايونلىرىدا قاتتىق يامغۇر يېغىپ ئادەم ۋە مال - مۈلۈكلەرنى ئېغىر زىيانغا ئۇچراتقانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مۇشۇ ئاينىڭ 5 - كۈنى جۇڭگو گوۋۇيۈەنىنىڭ زۇڭلىسى لى پېڭغا تېلېگرامما ئەۋەتىپ، سەمىمىي ھال سورايدىغانلىقىنى ۋە چوڭقۇر ھېسداشلىق قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن.

ۋۆۋەنجيې تېلېگراممىدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى، جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ ھەمكارلىقى ۋە رەھبەرلىكىدە ئاپەتكە ئۇچرىغان رايونلاردىكى خەلقلەرنىڭ سۇ ئاپىتى پەيدا قىلغان ئاقىۋەتلەرنى بالدۇرراق تۈگىتىپ، نورمال ئىشلەپچىقىرىش ۋە تۇرمۇشنى تېز ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ئىشىنىدىغانلىقى بىلدۈرۈلگەن.

11 - نۆۋەتلىك خەلقئارا ئەيدىز كېسەللىكى يىغىنى ۋانكوۋېردا ئېچىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئوتتاۋا، 7 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. كۆلىمى مىسلىسىز بولغان 11 - نۆۋەتلىك خەلقئارا ئەيدىز كېسەللىكى يىغىنى بۈگۈن كانادانىڭ غەربىي قىسمىدىكى ۋانكوۋېر شەھرىدە ئېچىلدى.

دۇنيادىكى 125 دۆلەت ۋە رايوندىن كەلگەن 15 مىڭ ئالىم، دوختۇر، سېستىرا، ئەيدىز كېسەللىكىنىڭ ۋىرۇسىنى ئېلىپ يۈرگۈچىلەر ۋە ئەيدىز كېسەللىكىگە گىرىپتار بولغۇچىلار بۇ قېتىمقى بىر ھەپتە ئېچىلىدىغان يىغىنغا قاتناشتى.

بۇ نۆۋەتلىك يىغىننىڭ تېمىسى «بىر دۇنيا، بىر ئۈمىد»، يىغىندا، ئاساسلىقى، ئەيدىز كېسەللىكىنىڭ دۇنيادا يامراپ كېتىشى، ئەيدىز كېسەللىكىنى داۋالايدىغان دورىلار ئۈستىدىكى يېڭى پەن تەتقىقات يۈزلىنىشى ۋە ئەيدىز كېسەللىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قاتارلىق مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىنىدۇ.

ب د ت نىڭ ئالاقىدار ئورگىنىنىڭ مۆلچەرلىشىچە، ھازىر دۇنيادا ئەيدىز كېسەللىكىنىڭ ۋىرۇسىنى ئېلىپ يۈرگۈچىلەر ۋە ئەيدىز كېسەللىكىگە گىرىپتار بولغۇچىلار تەخمىنەن 21 مىليون 800 مىڭغا يېتىدىكەن. ئەيدىز كېسەللىكى يەنىلا تېز يامراۋېتىپتۇ. دۇنيادا كۈنىگە 8500 دىن ئارتۇق كىشى ئەيدىز كېسەللىكىنىڭ ۋىرۇسىنى ئېلىپ يۈرگۈچىلەر قاتارىغا قوشۇلۇۋېتىپتۇ. 80 - يىللارنىڭ دەسلىپىدە بۇ كېسەللىك دۇنيادا تارقالغاندىن بۇيان 5 مىليون 800 مىڭدىن ئارتۇق ئادەم ھاياتىدىن ئايرىلدى.

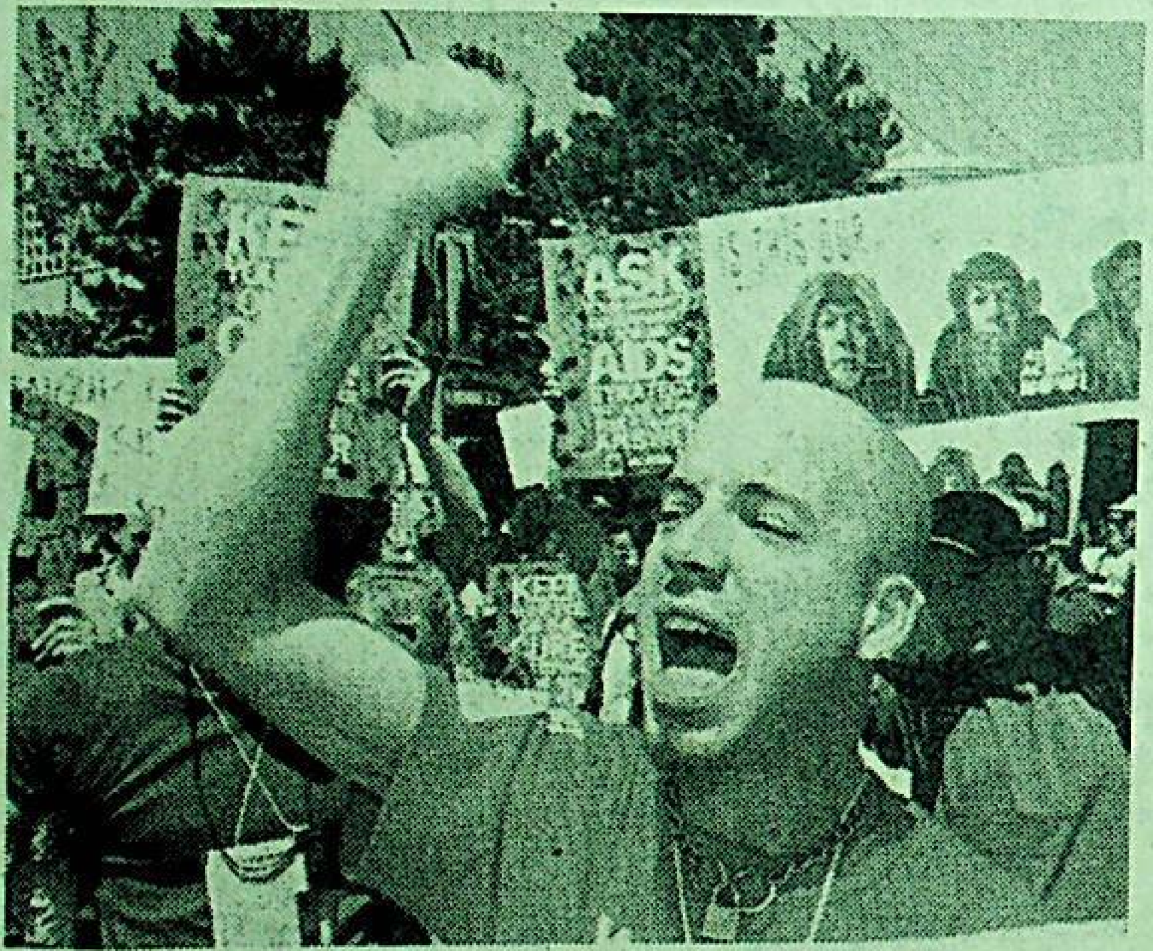

7 - ئاينىڭ 7 - كۈنى 11 - نۆۋەتلىك خەلقئارا ئەيدىز كېسەللىكى يىغىنى ئېچىلىش ھارپىسىدا بىر مۇنچە كىشى كانادانىڭ ۋانكوۋېر شەھرىگە يىغىلىپ نامايىش ئېلىپ بېرىپ، ھەرقايسى ئەل ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەيدىز كېسەللىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى داۋالاشقا دائىر ئىتراپلىق، سىستېمىلىق ستراتېگىيە تۈزۈپ چىقىشنى مۇراجىئەت قىلدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

پراۋىشىچ : «سېربلار زۇڭتۇڭلۇق ھوقۇقىنى تامامەن قولۇمغا ئالدىم» دېدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېلگراد، 4 - ئىيۇل تېلېگراممىسى. بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنادىكى سېربلارنىڭ مۇۋەققەت زۇڭتۇڭى پراۋىشىچ بۈگۈن بېلگرادتا ئۆزىنىڭ 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىدىن باشلاپ زۇڭتۇڭلۇق ھوقۇقىنى تامامەن قولغا ئالغانلىقىنى تەكىتلىدى ... ئىجرا قىلىش جەھەتتە، بولۇپمۇ بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنادا ئۆتكۈزۈلىدىغان ئومۇمىي سايلام مەسىلىسىدە خەلقئارا جەمئىيەت بىلەن ھەمكارلاشقانلىقىنى يۇقىرى دەرىجىدە مەدھىيىلىدى.

كارادىچ نېمە ئۈچۈن تەختتىن چۈشۈشكە مەجبۇر بولدى؟

لى پېڭ بۈگۈن چۈشتىن كېيىن «خەلق» سارىيىدا فرانسىيە سان - گوبەن گۇرۇھىنىڭ زۇڭسەيى بەيفىڭ ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرى بىلەن كۆرۈشتى. مېھمانلار بىلەن ساھىبخانا سەمىمىي، دوستانە سۆزلەشتى.

لى پېڭ مۇنداق دېدى: جۇڭگو بىلەن فرانسىيىنىڭ ئىقتىساد، تېخنىكا ھەمكارلىقى ياخشى بولۇۋاتىدۇ، ئۆتكەندە ئىككى تەرەپ ئاساسلىقى ئېنېرگىيە، قاتناش، خەۋەرلىشىش جەھەتلەردە ھەمكارلاشتى، ھازىر ھەمكارلىق ساھەسى ئاۋئاتسىيە

شىنى ئۈمىد قىلدى.

بەيفىڭ مۇنداق دېدى: جۇڭگو ئىقتىسادىنىڭ تەرەققىي قىلىشى سان - گوبەن گۇرۇھى بىلەن جۇڭگونىڭ ھەمكارلىشىشى ئۈچۈن ناھايىتى ياخشى شارائىت يارىتىپ بەردى، سان - گوبەن گۇرۇھى جۇڭگونىڭ بىر مۇنچە ئۆلكىلىرىدە ھەمكارلىشىپ مەبلەغ سالغان ياكى ئۆز ئالدىغا مەبلەغ سالغان كارخانىلارنى قۇردى، ھەمكارلىق ناھايىتى ياخشى بولماقتا.

ئىشلىتىلىدىغان ساپال ۋە فارفور بۇيۇملار، بىلەي قاتارلىق ساھەلەردە ئارتۇقچىلىققا ئىگە، بۇ جەھەتلەردە جۇڭگو بىلەن بولغان ھەمكارلىقنى كۈچەيتىشنى، بولۇپمۇ ھەمكارلىشىش ئارقىلىق خەلقئارادىكى ئەڭ يېڭى قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى تېخنىكىسىنى جۇڭگوغا ئېلىپ كىلىشنى خالايدۇ.

دوستانە سۆھبەتلەر

تامامەن قولغا ئالغانلىقىنى تەكىتلىدى.

پراۋىشنىچ بۈگۈن سېربىيە زۇڭتۇڭى ملوشۇۋىچ بىلەن ئۇچراشقاندىن كېيىن بۇ سۆزنى قىلدى.

ملوشۇۋىچ سۆھبەتتە بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنادىكى سېربلارنىڭ رەھبەرلىرىنىڭ دېتون كېلىشىمنى

* * * * * * * * * * * * *

ئىراق «نېفىتكە يېمەكلىك تېگىشىش» كېلىشىمنى تېزدىن ئىجرا قىلىشنى مۇراجىئەت قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، باغداد، 6-ئىيۇل تېلېگراممىسى. ئىراق دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىنىڭ مىنىستىرى ساھاپ بۈگۈن بۇ يەردە خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ، ئىراق بىلەن ب د ت نىڭ بۇ يىل 5-ئاينىڭ 20-كۈنى ھاسىل قىلغان «نېفىتكە يېمەكلىك تېگىشىش» كېلىشىمىنىڭ ئەمەلىيلىشىشىنى تېز ئىجرا قىلىشقا ياردەم بېرىشنى مۇراجىئەت قىلدى.

ساھاپ بۇ يەرگە زىيارەتكە كەلگەن فرانسىيە زۇڭتۇڭىنىڭ مەخسۇس دىپلوماتىيە ئەلچىسى ۋە مەسلىھەتچىلەر كومىتېتىنىڭ ئەزاسى پوۋادېي بىلەن كۆرۈشكەندە، يۇقىرىقى مۇراجىئەتنى چىقاردى.

ئىراق ئاخبارات ئاگېنتلىقىنىڭ خەۋىرىگە قارىغاندا، ساھاپ پوۋادېي بىلەن كۆرۈشكەندە ئىراقنىڭ ب د ت بىلەن بولغان ھەمكارلىقىنى ۋە «نېفىتكە يېمەكلىك تېگىشىش» كېلىشىمىنىڭ ئەمەلىيلىشىشىگە ئالاقىدار تەدبىرلەر ۋە ب د ت قوللانغان تېگىشلىك تەدبىرلەرنى تونۇشتۇرغان. ئۇ يەنە ئامېرىكىنىڭ بۇ كېلىشىمنىڭ ئەمەلىيلىشىشىگە توسقۇنلۇق قىلىش ئۈچۈن داۋاملىق توسالغۇ پەيدا قىلىۋاتقانلىقىنى ئەيىبلىگەن. ئۇ ب د ت نىڭ توسالغۇنى تۈگىتىپ ئارقىغا سوزۇلغان بۇ كېلىشىمنى يولغا قويۇشنى تېزلىتىشنى ئۈمىد قىلغان.

ب د ت نىڭ «نېفىتكە يېمەكلىك تېگىشىش» سۆھبىتىگە قاتناشقان ئىراقنىڭ باش ۋەكىلى ئەنبارى يېقىندا جۈملىدىن ئىراق تۈزگەن «يېمەكلىك ۋە دورىلارنى تەقسىم قىلىش لايىھىسى»نى تاپشۇردى. لېكىن ئۆتكەن ھەپتىنىڭ بېشىدا ئامېرىكا ئۇنى رەت قىلىپ، ئىراق بۇ لايىھەدە يۇقىرى تېخنىكىلىق مەھسۇلاتلارنى ئىمپورت قىلماقچى، شۇڭا بۇ لايىھەنى قوبۇل قىلىشقا بولمايدۇ، دەپ قارىدى.

خەلقئارا قىسقا خەۋەرلەر

△ پەلەستىن مىللىي ھوقۇقلۇق ئورگىنى (ئاپتونوم ھۆكۈمىتى)نىڭ رەئىسى ئەرافات 7-ئاينىڭ 6-كۈنى ئوردانىيىدە قىسقا ۋاقىت زىيارەتتە بولدى، ئۇ ئوردانىيىنىڭ قىزىل دېڭىز بويىدىكى ئاكابا شەھىرىدە ئوردانىيە پادىشاھى ھۈسەيىن بىلەن ئوتتۇرا شەرق ۋەزىيىتىنىڭ يېڭى تەرەققىياتى ۋە پەلەستىن بىلەن ئوردانىيىنىڭ ھەر جەھەتتىكى ھەمكارلىقى قاتارلىق مەسىلىلەر ئۈستىدە سۆھبەتلەشتى.

△ ئۇكرائىنا زۇڭتۇڭى كۇچما مۇشۇ ئاينىڭ 5-كۈنى پەرمانغا ئىمزا قويۇپ، رازارېنكو زۇڭلىنىڭ ئىستېپاسىنى قوبۇل قىلدى ھەم ھازىرقى ھۆكۈمەتنىڭ ۋەزىپىسىدىن كوللېكتىپ ئىستېپا بېرىشكە قوشۇلدى.

△ ئىسلام كېڭىشى تەشكىلاتىنىڭ باش كاتىپى خامىد كابىد 7-ئاينىڭ 6-كۈنى ئۆزىنىڭ ب د ت باش كاتىپى سايلىمىغا قاتنىشىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

△ گرېتسىيە بىلەن تۈركىيە ھۆكۈمەتلىرى مۇشۇ ئاينىڭ 6-كۈنى 7-، 8-ئايلاردا ئەسلىدىكى پىلان بويىچە ئېگەي دېڭىزىدا ئېلىپ بېرىلىدىغان بارلىق ھەربىي مانېۋىرنى توختىتىش ئارقىلىق ئىككى دۆلەت ئوتتۇرىسىدىكى ئېگەي دېڭىزىدىكى بىر قىسىم ئاراللارنىڭ تەۋەلىكى مەسىلىسى تۈپەيلىدىن پەيدا بولغان مۇناسىۋەتنى پەسەيتىشكە قوشۇلدى.

△ بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا مۇسۇلمانلار- خورۋاتلار فېدېراتسىيىسى زۇڭتۇڭى زۇباك مۇشۇ ئاينىڭ 6-كۈنى مۇسۇلمانلار- خورۋاتلارنىڭ «بىرلەشمە مۇداپىئە قانۇنى» مەسىلىسىدە ۋاقىتلىق مۇرەسسەگە كەلگەنلىكىنى ئېيتتى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

كولۇمبىيە ئامېرىكىنىڭ جازالىشىدىن قورقمايدۇ

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بوگوتا خەۋىرى. كولۇمبىيە ھۆكۈمىتى 2 - ئىيۇل باياناتى ئېلان قىلىپ، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ كولۇمبىيىگە زەھەرلىك بۇيۇم ساتقانلارنى ئۆتكۈزۈپ بېرىش توغرىسىدا بېسىم ئىشلەتكەنلىكىگە قەتئىي قارشى چىقتى ۋە ئامېرىكىنىڭ كولۇمبىيىگە بېسىم ئىشلەتكەنلىكى كولۇمبىيىنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز قىلغانلىق، دەپ ھېسابلىدى.

كولۇمبىيە دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىنىڭ بىر باياناتىدا مۇنداق كۆرسىتىلدى: كولۇمبىيە باشقا دۆلەتلەرنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىللە، باشقا دۆلەتلەرنىڭ كولۇمبىيىنىڭ قانۇنىغا زىيان سېلىشىغا ۋە ئىگىلىك ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز قىلىشىغا يول قويمايدۇ.

ئامېرىكا «ۋاشىنگتون پوچتىسى» گېزىتىنىڭ 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىدىكى خەۋىرىگە قارىغاندا، كولۇمبىيە ھۆكۈمىتىنى كالى زەھەرلىك بۇيۇملارنى سېتىش گۇرۇھىنىڭ تۆت كاتتىبېشىنى ئامېرىكىنىڭ سوراق قىلىشىغا ئۆتكۈزۈپ بېرىشكە مەجبۇر قىلىش ئۈچۈن، ئامېرىكىنىڭ كولۇمبىيىدە تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى فرېشت كلىنتون ھۆكۈمىتىگە كولۇمبىيە ھۆكۈمىتىگە جازالاش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش، جۈملىدىن سانفېل زۇڭتۇڭ ۋە ھۆكۈمەتنىڭ باشقا يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرىنىڭ پاسپورتلىرىنى قايتۇرۇۋېلىش توغرىسىدا تەكلىپ بەرگەن.

كولۇمبىيە ھۆكۈمىتى باياناتىدا يەنە باراۋەر بولۇش، بىر تەرەپلىمە قاراشتا بولماسلىق ئاساسىدا ئامېرىكا بىلەن ئىككى تەرەپ مۇناسىۋىتىنى ياخشىلاش يوللىرى ئۈستىدە مۇزاكىرىلىشىشنى خالايدىغانلىقىنى تەكىتلىدى.

50-يىللاردا جۇڭگوغا مۇخبىرلىققا كەلگەن تۇنجى غەرب مۇخبىرى، فرانسىيىلىك فوتو مۇخبىرى مارك رۇب پارىژدىكى فرانسىيە فوتوگرافىيە مەركىزىدە «جۇڭگودىكى 40 يىللىق ئۆزگىرىش» ناملىق شەخسىي كۆرگەزمە ئۆتكۈزدى.

سۈرەتتە: ئۇ كۆرگەزمىخانىنىڭ كىتابخانىسىدا مۇشتەرىلارغا ئىمزا قويۇپ بەرمەكتە ھەم ئۇلارنىڭ سوئاللىرىغا جاۋاب بەرمەكتە. (شىنخۇا ئاگېنتلىقى)

مەجبۇر بولدى؟

مۇلاھىزە

بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېرب زۇڭتۇڭى كارادىچ 6-ئاينىڭ 30-كۈنىدىن باشلاپ زۇڭتۇڭلۇق ھوقۇقىنى مۇئاۋىن زۇڭتۇڭ پراۋىشچقا ئۆتكۈزۈپ بەردى. ئۇ مۇشۇ ئاينىڭ 3-كۈنى يەنە بۇ يىل 9-ئايدا ئۆتكۈزۈلىدىغان بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا ئومۇمىي سايلىمىغا قاتناشمايدىغانلىقىنىمۇ رەسمىي جاكارلىدى. كارادىچ بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېربلىرىنىڭ يادرولۇق رەھبىرى بولۇپ، بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا ئۇرۇشىدا دەۋر سۈرگەن مۇھىم ئەرباب. ئۇ نېمىشقا ھازىر بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنانىڭ سىياسىي سەھنىسىدىن چېكىنىپ چىقىشقا مەجبۇر بولدى؟

تېگى- تەكتىدىن ئېيتقاندا، كارادىچنىڭ تەختتىن چۈشۈشكە مەجبۇر بولغانلىقىنىڭ ئاساسىي سەۋەبى شۇكى، غەرب كارادىچتىن ئىبارەت بۇ «قاتتىق قول گۇرۇھ»نى بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا ئۇرۇشىنىڭ «باش جىنايەتچىسى» ۋە بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا تىنچلىق مۇساپىسىدىكى «ئەڭ چوڭ توسالغۇ» دەپ قاراپ كەلدى. بۇنىڭدىن بۇرۇن 1995-يىلى سابىق يۇگوسلاۋىيە رايونىدىكى ئۇرۇش جىنايەتچىلىرىنى سوتلاشقا مەسئۇل بولغان گائاگا خەلقئارا سوت كوللېگىيىسى كارادىچنى «ئۇرۇش جىنايىتى ئۆتكۈزدى» دەپ ئىككى قېتىم ئەيىبلىگەندى، بولتۇر 12-ئايدا ئىمزالانغان دېتون كېلىشىمى بويىچە «ئۇرۇش جىنايىتى ئۆتكۈزدى» دەپ گۇمان قىلىنغان جىنايەتچىلەر ھۆكۈمەتتە داۋاملىق ۋەزىپە ئۆتىسە بولمايدۇ، بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا ئومۇمىي سايلىمىغا قاتناشسىمۇ بولمايدۇ.

بۇ يىل 5-ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىدا كارادىچ «مۆتىدىللەر»دىن بولغان زۇڭلى كاسادىچنى ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلىغاندىن كېيىن، غەرب دۆلەتلىرى كارادىچنى تەختتىن چۈشۈشكە قىستاش دولقۇنىنى قوزغىدى. بۇ مەقسەتكە يېتىش ئۈچۈن، ئامېرىكا دۆلەت كاتىپى كرىستوف قاتارلىق كاتتىباشلار بۇ ئىشقا بىۋاستە ئارىلىشىپ، يۇگوسلاۋىيە ئىتتىپاقى ۋە بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېربلىرىغا ھەدەپ بېسىم ئىشلەتتى. ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ۋەكىلى بىلد 6-ئاينىڭ 28-كۈنى بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېربلىرىغا ئاخىرقى ئۇلتىماتوم چىقىرىپ، كارادىچنى 7-ئاينىڭ 1-كۈنىدىن بۇرۇن تەختتىن چۈشۈشكە بۇيرۇدى، ئۇنداق بولمىسا، يۇگوسلاۋىيە ئىتتىپاقىغا ۋە بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېربلىرىغا قارىتىلغان جازانى ئەسلىگە كەلتۈرىدىغانلىقىنى جاكارلىدى. يەتتە غەرب دۆلىتى گۇرۇھىنىڭ رەھبەرلىرىمۇ 6-ئاينىڭ 29-كۈنى كارادىچتىن ھۆكۈمەتتىكى ئىشلىرىدىن ئىستېپا بېرىشنى، ھاكىمىيەت ئىشلىرىغا قايتا قاتناشماسلىقنى تەلەپ قىلدى.

بۇنىڭدىن باشقا، يۇگوسلاۋىيە ئىتتىپاقىنىڭ رەھبەرلىرىمۇ غەربنىڭ بېسىمى ئاستىدا يەنە بىر قېتىم جازالىنىشتەك قىيىن ئەھۋالدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېربلىرىغا ۋە كارادىچقا بېسىم ئىشلەتتى، 6-ئاينىڭ 24-كۈنى يۇگوسلاۋىيە ئىتتىپاقىنىڭ رەھبىرى بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېربلىرىنىڭ ئىككى مۇئاۋىن زۇڭتۇڭىنى چاقىرتىپ، كارادىچنى قاتتىق تەنقىد قىلدى، ئۇنىڭ قىلمىشلىرى دېتون كېلىشىمىنىڭ ئىجرا قىلىنىشىغا توسقۇنلۇق قىلدى دەپ قارىدى ھەم بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا سېربلىرىنىڭ ۋە يۇگوسلاۋىيە ئىتتىپاقى خەلقىنىڭ تۈپ مەنپەئىتىگە تەھدىت سالدى، دەپ قارىدى. كارادىچ غەرب ۋە يۇگوسلاۋىيە ئىتتىپاقىدىن كەلگەن بۇ قوش بېسىم ئاستىدا زۇڭتۇڭلۇق ھوقۇقىنى تاپشۇردى. ۋەھالەنكى، كىشىلەر كارادىچنىڭ تەختتىن چۈشكەنلىكى ئۇنىڭ تەسىرىنىڭ شۇنىڭ بىلەن يوقىلىپ كېتىشىدىن دېرەك بەرمەيدىغانلىقىغا، بوسنىيە- گېرتسېگوۋىنا تىنچلىق مۇساپىسىنىڭ بۇنىڭلىق بىلەن ئالغا ئىلگىرىلەش- ئىلگىرىلىيەلمەسلىكىگە دىققەت قىلماقتا.

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر، تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051، گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 5 يۈەن 40 پۇڭ، پارچە باھاسى: 18 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)